

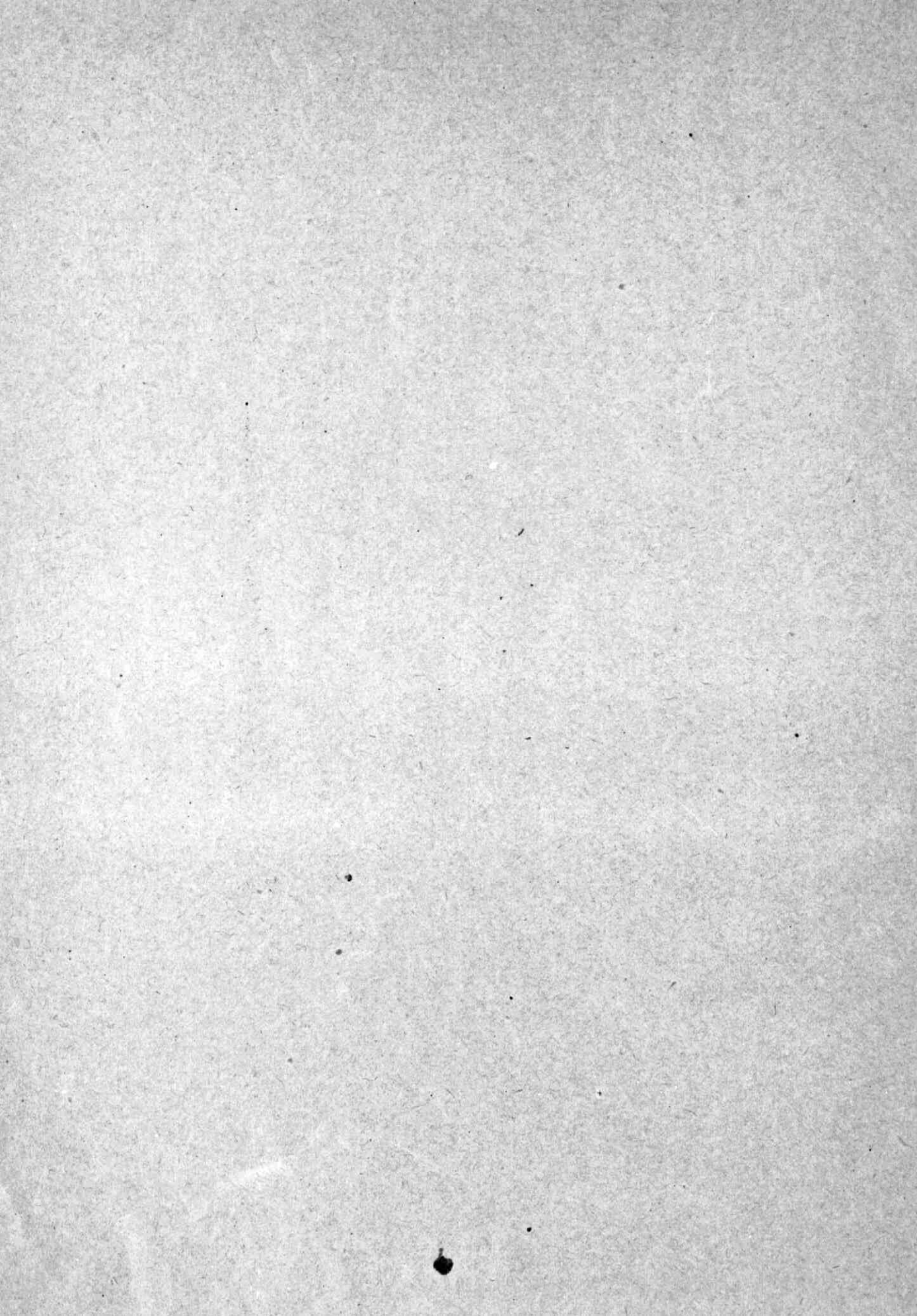

De wonderen der wereld : kunstwerken der natuur en der menschheid, zooals zij thans bestaan, verzameld uit alle deelen der wereld

<https://hdl.handle.net/1874/238491>

DE WONDEREN DER WERELD

MA 340

DE WONDEREN DER WERELD.

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

1000000

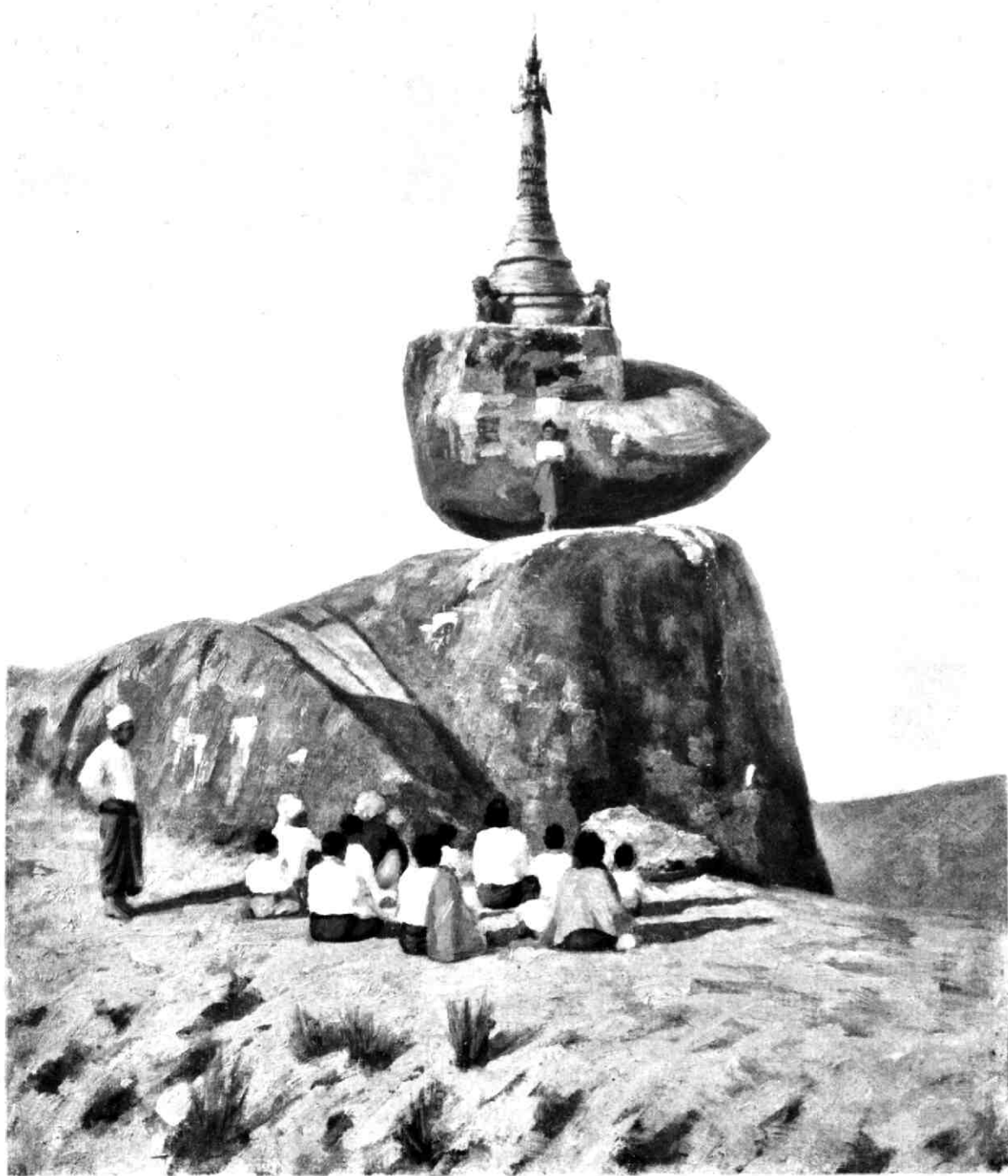
1000000

1000000

1000000

1000000

EEN SCHOMMELENDE PAGODE.

Op een rotsklomp op een der toppen van de Kelasa-heuvels in Birma is een pagode gebouwd, de Sampan- of boot-pagode geheeten naar de gedaante van de rots, waarop ze zich verheft. Deze ligt los en schommelt onder den druk van den wind heen en weder zonder, zelfs bij den hevigsten storm, het evenwicht te verliezen.

DE WONDEREN DER WERELD,

KUNSTWERKEN DER NATUUR EN
DER MENSCHHEID, ZOOALS ZIJ
THANS BESTAAN, VERZAMELD UIT
-:- ALLE DEELEN DER WERELD. -:-

BESCHREVEN DOOR BEKENDE WERELDREIZIGERS EN VOOR
-:- NEDERLAND BEWERKT DOOR **Mr. G. KELLER.** -:-

Met ongeveer 1000 Illustraties.

1911-1912
LEERT

LEIDEN. — A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ.

1911-1912

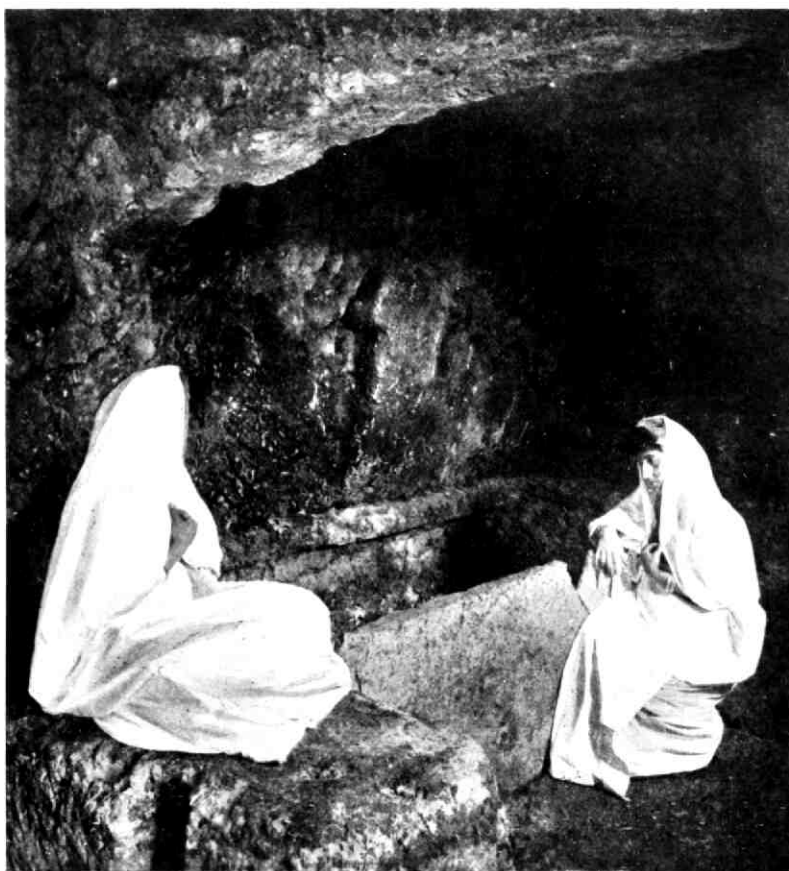

DE MIDDERNACHT-ZON.

In de poolstreken daalt in een tijdperk, liggend al naar de plaats waar men toeft, tusschen half Mei tot het einde van Juli de zon niet onder de kimmen. Natuurlijk staan tegenover deze weken van onafgebroken daglicht een tijdperk van ettelijke weken in den winter dat de zonnescijf zich niet vertoont, en het onafgebroken nacht is. Bovenstaande photo is in een zomernacht te Tromsö in Noorwegen genomen.

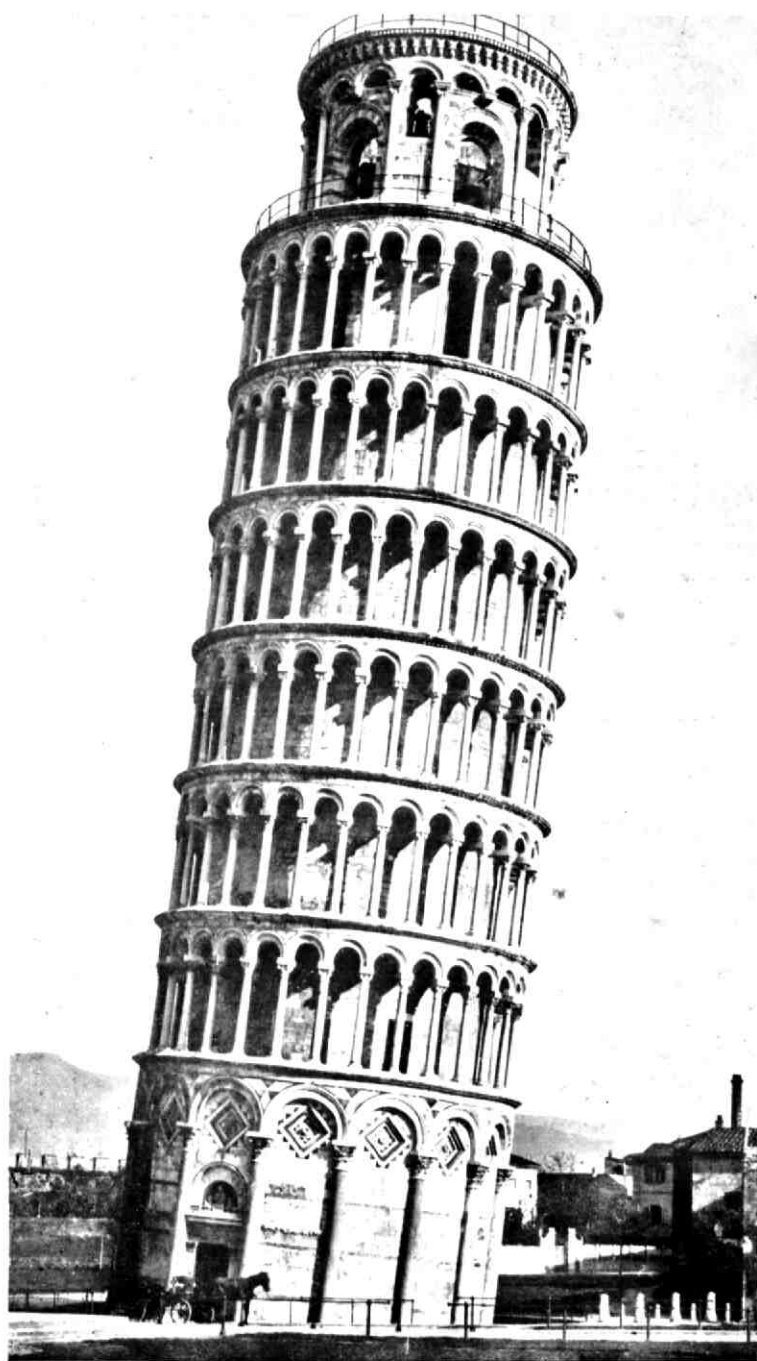
INLEIDING.

DE bewondering, die het gemoed vervult bij de aanschouwing van ontzagwekkende of ongewone voortbrengselen der natuur of van hemelverschijnselen, is wel even oud als het menschelijk geslacht. Zelfs de dichtst bij den mensch staande anthropoïde apen zijn opgewonden, beweert men, wanneer de blanke schijf van de volle maan boven de kimmen verrijst. Apen hebben alleen minder zin voor het instellen van een onderzoek dan menschen, en gevoelen zich zeer gauw aangetrokken door helle kleuren en ongewone voorwerpen. Voor de laagste menschenrassen, die men thans nog op aarde vindt, schijnt de natuur vol wonderen te zijn, en ze boezemt hun wellicht meer ontzag in als zij met stomme bewondering de dingen aanstaren dan den vernuftigen mannen en vrouwen van hooger

HET GRAF VAN JEZUS.

Dit graf werd buiten Jeruzalem ontdekt en volgens de overlevering zou 't het graf zijn, dat Jozef van Arimathea zou beschikbaar hebben gesteld voor de begrafenis van Jezus.

DE SCHEEVE TOREN VAN PISA.

De toren, geheel van wit marmer opgetrokken, is 54,5 Meter hoog en heeft acht verdiepingen, door zuilen omgeven. De hoogste verdieping, waarin de klokken hangen, is kleiner dan de andere. De toren werd in 1124 en volgende jaren gebouwd en helt 4,3 Meter uit de loodlijn.

betrekking. De lijst, opgesteld vermoedelijk door Plinius den Oudere of een anderen Romeinschen schrijver uit het begin der christelijke jaartelling, omvat 1°. de Pyramiden van Egypte, 2°. de Muren en Hangende Tuinen van Babylon, 3°. den tempel van Diana van Ephesus, 4°. het beeld van Zeus door Phidias te Olympia, 5°. het Mausoleum door Artemisia te Halicarnassus opgericht, 6°. den Kolossus van Rhodus en 7°. den vuurtoren van Alexandrië.

geestelijke ontwikkeling. Bovendien komt de wilde niet alleen onder den indruk van een groote massa; hij heeft ook ontzag voor het ingewikkelde en kan vol bewondering zijn voor mooie vormen en lijnen.

Hottentotten en Boschjesmannen vereeren den Mantis of biddenden sprinkhaan wegens zijn zonderlinge houding en kleur. De Boschnegers van tropisch Afrika beschouwen de spinnen als een der wonderen der wereld en kennen in hunne volkssagen dezen zoo bijzonder vernuftigen insecten allerlei menschelijke eigenschappen toe. De voorhistorische wilden van Europa in het Pleistocene tijdperk verzamelden en bewaarden met zorg zonderling geteekende keisteenen of ongewoon gevormde beenderen. De hedendaagsche volkeren, die op het punt van beschaving op één lijn met hen staan, de volkeren van primitieve beschaving van Afrika, Azië, Australië en Zuid-Amerika bewonderen of vereeren allerlei natuurverschijnselen.

Toen de mensch in vernuft toenam en zelf met zijn handen en met de gereedschappen van eigen maaksel wonderen schiep, schonk hij eerder zijn eerbied en bewondering aan groote werken door menschenhand vervaardigd dan aan de verschijnselen der natuur. De eerste opsomming van wereldwonderen — vermaard als de Zeven Wonderen der wereld — had uitsluitend op menschelijk werk

DE WAIMANGU-GEYSER OP NIEUW-ZEELAND.

De uitbarstingen van den Waimangu-geyser, den grootsten geysers der wereld, zijn soms ontzettend; kokend water en modder spuiten dan 500 Meter en meer in de hoogte. Op bovenstaande afbeelding bereikte de massa een hoogte van 300 Meter.

EEN TERMIETEN-HEUVEL IN MIDDEN-AFRIKA.

Deze zoogenaamde Mierenheuvels worden veelvuldig aangetroffen in tropisch Afrika en zijn van leem gebouwd door de witte mieren, die er hun nest in hebben. Zij bereiken soms een hoogte van 14 Meter. Termieten zijn geen echte mieren, doch insecten van gansch andere orde.

In de achttiende eeuw pleegden Fransche en Engelsche schrijvers aan dit lijstje nog een reeks van moderne wereldwonderen toe te voegen: 1°. het Coliseum te Rome, 2°. de Catacomben van Alexandrië, 3°. den Grooten Muur van China, 4°. den Druidentempel te Stonehenge, 5°. den scheeven toren van Pisa, 6°. den porseleinen toren van Nanking en 7°. de groote Moskee — eenmaal een christelijke kerk — van de Heilige Sophia te Constantinopel.

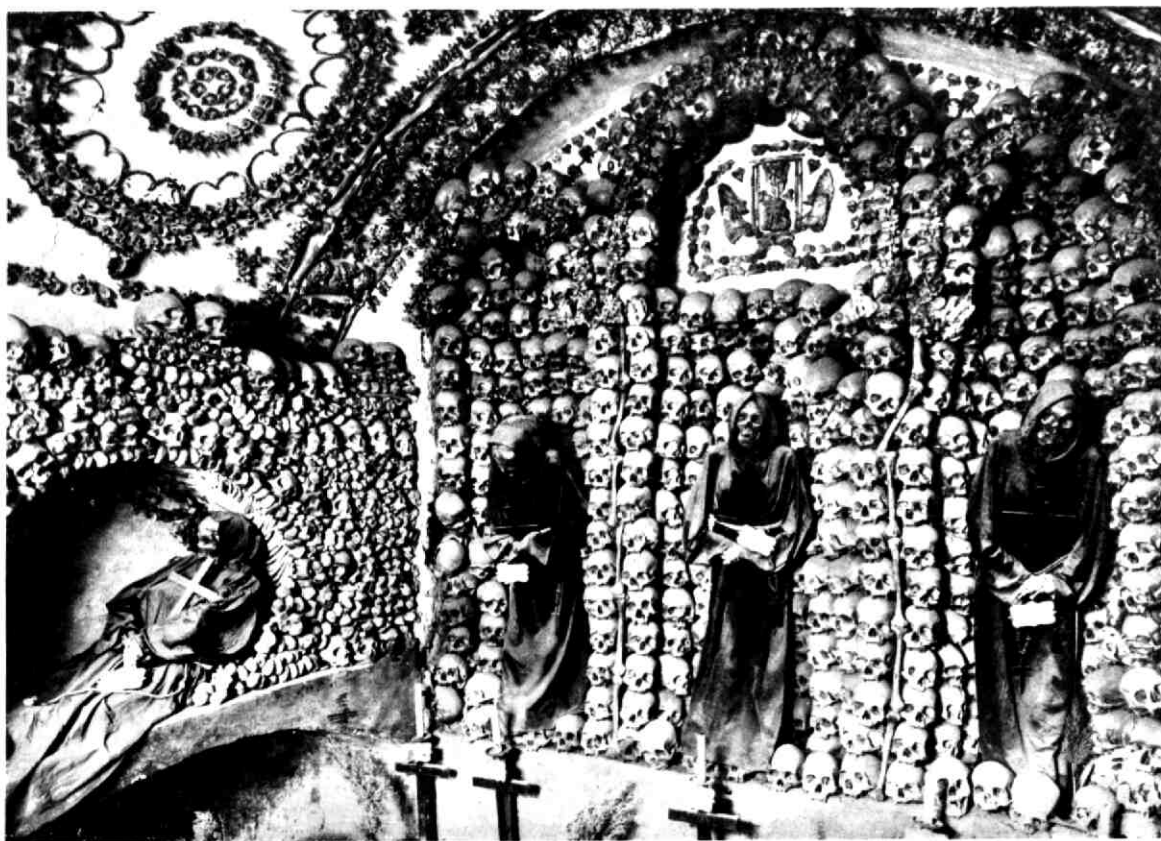
De *Pyramiden* zijn welbekend aan ons allen, terwijl zij nog steeds terecht tot de wonderen der wereld worden gerekend. De naam, aan deze bouwwerken gegeven, schijnt door het Grieksche woord *Pyramis* (meervoud *Pyramiden*) ontleend te zijn aan een Egyptisch woord „piramus”, dat beteekent „verticale hoogte”. De pyramiden zijn blijkbaar een vervorming van de „mastaba” of langwerpig grafdeksel, oorspronkelijk de bedekking van een ondergrondse ruimte, in de rots uitgehouwen, welke een kapel of bidplaats voor het brengen van offers en eerbewijzen aan een overledene onmiddellijk boven een graf bevatte. Op het grondvlak van deze, oorspronkelijk steenen bedekking der grafstede werden andere steenen lagen van kleineren omvang geplaatst, zoodat, als het werk was voltooid de „mastaba” schuine, trapsgewijs oplopende zijden en een afgeplatten top had. Men behoefde slechts de opeenvolgende lagen van steen meer geleidelijk in omvang te doen afnemen om ten slotte te komen tot een langwerpig gevormde pyramide. Toen deze „mastaba's” of pyramiden in omvang veel grooter werden dan de oorspronkelijke grafdeksels, werden de enkele deksteenenvan vervangen door horizontale lagen van baksteenenvan of metselwerk.

De Pyramiden strekten nooit tot grafmonument of familiegraf; elke pyramide was niets meer dan de groeve voor één persoon. Met hunne ontzaglijke afmetingen en typische vormen werden zij vermoedelijk het eerst opgericht voor de koningen der vierde Dynastie, die aan de regeering kwam tegen ongeveer 3700 vóór onze jaartelling, dat is dus 5600 jaar geleden.

Doch het oudste type der reusachtige pyramide-graven, ons bekend en nog steeds bestaande, is de trappen-pyramide van Sakkara; ze dagteekent, naar men schat, van 3000 voor onze jaartelling en zou gebouwd zijn door koning Tcheser, van de derde Dynastie.

De Muren en Hangende Tuinen van Babylon — een stad, die oorspronkelijk, ongeveer 2500 jaar geleden, een oppervlakte besloeg van honderd vierkante mijlen — waren, naar men beweert, op sommige punten 335 voet hoog en 85 voet breed. Er waren honderd bronzen poorten in aangebracht, die bronzen posten en drempels hadden. De Hangende Tuinen, die samen met deze ontzaglijke muren gerekend werden tot de wereldwonderen, waren beplantingen van boomen en bloemen, gepoot in aarde, welke samengebracht was in baksteenbakken, geplaatst op gemetselde bogen, die zich 75 voet boven den beganen grond verhieven. Blijkbaar vormden deze daktuinen — een aanhangsel van het koninklijk paleis — een vierzijdige ruimte, waarvan elke zijde 400 voet lang was. De beplanting van deze reusachtige troggen, hoog in de lucht, werd van het noodige water voorzien door middel van een tonmolen, welke het water uit den Euphrates oppompte.

De Tempel van Diana van Ephesus — verwoest door de Gothen in 262 na Chr. — was een gebouw, ontworpen door Grieksche architecten, opgetrokken in de dagen van Alexander den Groote en voltooid in ongeveer 330 voor onze jaartelling. Wijlen J. T. Wood, die in 1863–64 voor het Britsch Museum een wetenschappelijk onderzoek daaromtrent instelde, heeft berekend, dat het bouwwerk 418 Eng. voet lang en 239 voet Eng. breed was. Het was een bewaarplaats en museum van de mooiste voortbrengselen van Grieksche beeldhouw- en

DE LAATSTE RUSTPLAATS DER CAPUCIJNER MONNIKEN.

Het is gebruik bij deze Capucijner monniken om van tijd tot tijd de tot mummies geworden lijken der broeders van de begraafplaats naar dit gewelf over te brengen. Daar worden zij gehuld in het kleed, dat zij bij hun leven droegen, en van een bordje met hun naam voorzien. Wanneer in den loop der tijden de lijken geheel ineengevallen zijn, worden de beenderen bijeengezocht en gebruikt voor een zeer lugubere versiering van de wanden.

schilderkunst. Achtereenvolgens hebben drie of meer tempels gestaan op deze plaats, elk opgericht op de bouwvallen van den vorige. Volgens de overlevering landde een Grieksche kolonie Ioniërs onder leiding van een burger van Athene om ongeveer 1100 vóór Christus te Ephesus. Zij vonden een reeds belangrijke stad gebouwd om den tempel van een godin met talrijke borsten, die zij identificeerden met hunne eigene godin Artemis (Diana): een godin, welke de vruchtbaarheid en de voortbrengselen der aarde vertegenwoordigde. Ephesus, gelegen bij de monding van de rivier Kaystros, in het zuid-westelijk deel van Klein-Azië, geraakte geheel in verval, nadat de tempel door de Gothen was vernield en leefde niet weder op onder de alles neerdrukkende heerschappij der Turken.

Het standbeeld van Zeus werd in 450 vóór Christus te Olympia in Elis, (zuidwesten van Griekenland), opgericht door den grooten beeldhouwer Phidias. Het was veertig Eng. voet hoog en stelde Zeus of Jupiter voor, in zittende houding, met in wijde plooiën neerhangend

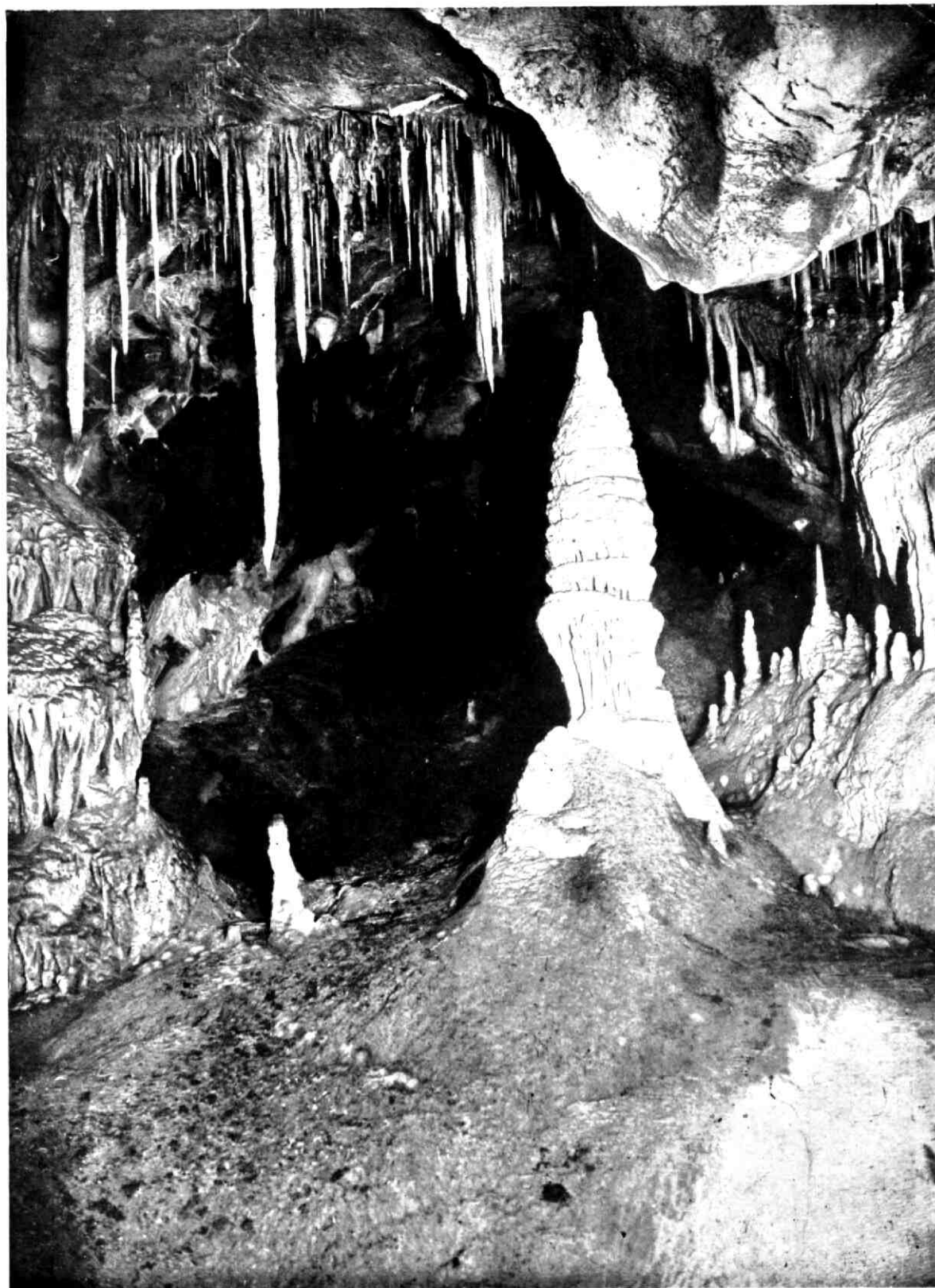
HET PARTHENON OP DE AKROPOLIS VAN ATHENE.

Deze Dorische tempel, gewijd aan de godin van Athene is het mooiste staal der oud-Grieksche bouwkunst. Het gebouw, van marmer opgetrokken, is 71,3 Meter lang, 30,8 Meter breed en 19,8 Meter hoog.

kleed. In de rechterhand hield hij het beeld van Nike, de godin der overwinning, de linker steunde op een scepter, waarop een adelaar was gezeten. Zeer waarschijnlijk was het beeld hoofdzakelijk van hout gemaakt, alleen was het uitwendig, wat gelaat, buste en armen betreft, met ivoeren platen bekleed, en het gewaad was van goud, met bloemen en andere versieringen ingelegd.

De Pers *Mausolus* werd ongeveer in 380 vóór Chr. de satraap of stadhouder van de aanzienlijke stad en provincie Halicarnassus, thans dragend den Turkschen naam Budrun, welke, evenals Ephesus, gelegen was op de zuid-westkust van Klein-Azië. Zijn echtgenoot Artemisia had hem vurig lief en toen hij was overleden, besloot zij te zijner nagedachtenis een prachtig gedenkteken op te richten. Zij liet door Grieksche architecten het ontwerp maken en Grieksche beeldhouwers versierden dit eerste Mausoleum, waarvan thans nog fragmenten in het Britsch Museum worden aangetroffen.

De kolossus van Rhodus was een bronzen beeld van Helios, den Zonnegod, ongeveer 32 Meter hoog, in 280 vóór onze jaartelling opgericht aan den ingang van de haven van

DE MINARET IN DE JENOLAN GROTEN IN NIEUW-ZUIDWALES.

De schoone stalagmiet in een der grotten is gevormd door het onafgebroken neerdruppelen van kalkhoudend water op dezelfde plaats. Het water verdampt doch de kalkstof blijft liggen en de massa groeit langzamerhand aan tot dergelijke wonderlijke vormen.

DE DIKSTE BOOM DER WERELD.

De boom is een cypres en heeft een omtrek van 48 Meter. Een beter indruk van den omvang krijgt men echter door de mededeeling dat 30 man noodig zijn om met uitgestrekte armen den boom te omspannen. Men vindt den boom bij Tule in den Mexicaanschen staat Oaxaca.

Rhodus, op het eiland van dien naam. Chares, een Griek, was de ontwerper. Het beeld was echter niet, gelijk vrij algemeen wordt geloofd, geplaatst met uitgespreide beenen boven den ingang van de haven, maar verhief zich aan een der kanten van den havenmond. In 224 vóór Chr. werd het door een aardbeving omvergeworpen en de brokstukken bleven gedurende eeuwen liggen waar zij waren gevallen, totdat Rhodus in 656 na Chr. door de Arabieren was veroverd. Kort daarop zijn de metalen overblijfselen aan een Israëlitisch koopman overgedaan, die een duizendtal kameelen noodig had om alles weg te halen.

De Pharos of vuurtoren van Alexandrië — de oervorm voor alle hedendaagsche vuurtorens — was opgericht op de uiterste punt van het eiland, thans schiereiland Pharos, door Ptolomaeus Soter, koning van Egypte, in ongeveer 300 vóór Chr. De toren was 130 Meter hoog.

Het Colosseum of Coliseum te Rome is door de keizers Vespasianus en Titus gebouwd als een amphitheater, waarin spelen, voorstellingen van gladiatoren, vertooningen met wilde dieren, spiegelgevechten te land en op het water, wagen- en paardenrennen werden vertoond. In de dagen der christenvervolging zijn heel wat geloovigen er gemarteld of gedood. In de eerste eeuwen der Christelijke jaartelling, tot ongeveer 550, bleef het gebouw in gebruik voor openbare voorstellingen en het verkeerde zelfs in de negende eeuw nog in goeden toestand. Sedert echter is het Coliseum gedeeltelijk vernield door de baronnen en architecten van het middeleeuwsche Rome als een welkome groeve van bouwsteen, noodig voor de paleizen en kerken van het Pauselijke Rome. Eerst Paus Benedictus XIV maakte daaraan in 1750 een einde en verklaarde, dat het in de bedoeling der Pauselijke regeering lag dit overblijfsel van het keizerlijke Rome, weleer het tooneel van zooveel christelijk lijden en heldhaftigheid, in stand te houden. Het is diensgevolge tot op den huidigen dag het merkwaardigste overblijfsel van Rome's vroegere heerlijkheid gebleven.

De Catacomben van Alexandrië waren groote begraafplaatsen, uitgehouwen in de kalkrotsen ten zuidwesten van hedendaagsch Alexandrië. Het is dezelfde soort kalksteen als die van Zuid-Tunis en Westelijk Tripoli, waarin de huidige holbewoners hun woning hebben. Sinds de grijze oudheid heeft men holbewoners of „troglodyten” aangetroffen in gansch Noord-Afrika, van Marokko tot Egypte; het waren menschen, die het gemakkelijk vonden hunne woningen uit te hakken in de zachte rots van kalksteen, waarvan de buitenzijde, aan de lucht blootgesteld, hard wordt en niet verbrokkelt. De onderaardsche Catacomben van Alexandrië, waarin de dooden in de dagen der Ptolemaeën en Romeinen werden begraven, waren zeer uitgestrekt en opmerkelijk door de ruime afmetingen en 't schoone beeldhouwwerk.

Met den bouw van *den grooten muur van China* — het eerst in Europa bekend geworden door de reizen van Marco Polo en nader beschreven door de katholieke zendelingen in de zeventiende en achttiende eeuw — werd in ongeveer 214 vóór Chr. begonnen door den vermaarden Chineschen keizer Che Hwang Te. Hij was natuurlijk bedoeld als een ver-

DE GROOTSTE STEEN, DIE OOIT WERD UITGEHOUWEN, BAALBEK, SYRIË.

De steen is 21,5 M. lang, 4,5 M. hoog en 4 M. breed en weegt meer dan 1.100,000 Kilo. Het is één massief stuk en in de ruïne van den zonnetempel bij Baalbek, die op den achtergrond is te zien, treft men een aantal steenen aan, die bijna even groot zijn.

dedigingswerk tegenover de ruiterbenden der Tantaren en Mongolen en strekte zich na de voltooiing in den aanvang der Christelijke jaartelling uit van Shan-hai-kwang aan de golf van Pe-chi-li tot den uitersten westelijken hoek van de provincie Kan-suh, waar de muur eindigde op de hellingen van het grootsche Nan Shan-gebergte.

In Engeland in het laatste deel der achttiende eeuw ging men prat op een wereldwonder, het merkwaardige, vóór-historische monument van *Stonehenge*, misschien 25 eeuwen oud. Daarover zullen we het echter later nader hebben.

De scheeve toren van Pisa was de klokketoren van de kathedraal in die stad. Hij werd ontworpen door twee bouwmeesters uit Innsbrück in Tyrol en met den bouw werd in 1174 begonnen. Ten gevolge van een toevallige inzakking van de grondslagen hield de toren naar een zijde over, zoodat de kroonlijst van den top 4,3 M. uit de loodlijn hangt. De toren is rond en geheel van marmer opgetrokken. De muren zijn 4 Meter dik aan de basis en 1,9 M. aan

DE VISCHPAN-BRON. YELLOWSTONE-PARK, VER. STATEN.

De bron vormt het midden van het kleine eiland, dat de top is van een geyser. De visch, die in den vijver rondspartelt, kan worden gevangen en onmiddellijk, nog aan den haak geslagen, gekookt worden in het opborrelende heete water van de bron.

den top, doch men beweert, dat de fondamenten zeer klein en ondiep zijn en rusten op een ondergrond van klei, waardoor het water siepelt.

De wonderbare *Porseleinen Toren van Nanking*, een groote Chineesche stad op den zuidelijken oever van de Yang-tse-kiang, bestaat niet meer. Hij werd tusschen 1853 en 1864 vernield door de Tai-ping opstandelingen. Dit bewonderenswaardige staal van Chineesche fantasie was gesticht door keizer Yung-lo in 1413 tot huldiging van de deugden zijner overleden moeder, en werd genoemd de Bewijs-van-Dankbaarheid-Pagode. De toren was ongeveer 80 Meter hoog, achtkantig van vorm en telde negen verdiepingen. Het buitenvlak van het gebouw was gesierd met de mooiste witte porseleinen steenen en het afdak van elk der verdiepingen belegd met groen geglaazuurde tegels. Klokken hingen aan de randen van elk afdak, te zamen honderd twee en vijftig in aantal, en op dezelfde wijze waren er lantarens aan gehangen voor de verlichting in den nacht. Op den top was geplaatst een ijzeren staaf omgeven door negen ijzeren ringen en gekroond met een vergulden bal. Vijf ketenen waren gespannen van deze gouden spits naar de punten van het afdak en onder en aan elke keten was aangebracht een „parel van goede voorspelling”, bestemd om den bloei der stad te bevorderen. Een parel

EEN CYCLOON IN OKLAHOMA, VER. STATEN.

Dit buitengewone natuurtooneel wordt in het leven geroepen door een kringstorm van groote kracht, welke zich over een uitgebreide streek uitstrekkend, en draaiend om een windstil middenpunt, voortschrijdt met een snelheid van 30 tot 50 Kilometer per uur, stof en allerlei andere lichte, gemakkelijk mede te sleuren voorwerpen met zich voerend.

DE TOREN DER ZWIJGENS. PERZIË.

De Parsi's beschouwen aarde, water en vuur als heilig en mogen deze dus niet gebruiken voor hunne dooden. Daar lijken als onrein worden beschouwd, worden zij naar dergelijke torens gebracht en op stellages nedergelegd. Gieren vreten het vleesch van de beenderen, die daarop in het midden van den toren worden nedergelegd, waar zij blijven liggen totdat ze geheel vergaan zijn.

beschermd tegen zandstormen, een ander voorkwam brand, de derde temperde orkanen, de vierde weerde overstromingen af, terwijl de vijfde parel de stad bewaarde voor opstand.

De groote Moskee van Constantinopel, welke eenmaal de kathedrale kerk der „Heilige Wijsheid” of Heilige Sophia was, wordt door de Turken „Aya Sofia Jamisi” genoemd. (Het woord „Aya”, waarmede de namen van zoo tal van gebouwen en plaatsen in Turkije aanvangen, is een verbastering van het Grieksche „Hagios”, dat „heilig” beteekent.) Met den bouw werd in 532 begonnen op last van keizer Justinianus, op de plaats waar Constantijn de Groote de eerste Christelijke kerk te Constantinopel had doen verrijzen. In 1847 toonde de koepel teekenen van verval, doordat de muren niet sterk genoeg meer waren om hem te torsen. De groote Moskee werd toen onder handen genomen door twee christelijke bouwmeesters, Fossati en Salzenburg, die op hoogst bekwame en vernuftige wijze de noodige herstellingen verrichtten.

Vóór de aan wonderen zoo rijke 19de eeuw — trokken de wonderen der natuur, ontzagwekkend door omvang of grootte, dan wel aandacht vragend door kleinheid, minder belangstelling dan heden ten dage. Den Niagara-waterval kent de beschaafde wereld reeds sinds het eerste bericht van de ontdekking er van door Samuel Champlain in 1613 werd bekend gemaakt en Vader Hennepin er in 1678 een nauwkeurige beschrijving van gaf. Niettemin lokte het ongeëvenaarde schouwspel van een groote rivier, die in een reusachtigen afgrond nederstort geen geestdriftige bewondering uit vóór het midden der 19de eeuw. De Alpen werden door de klassieke schrijvers afschrikwekkend geheeten evenals de meeste andere grootsche

gebergten, en zelfs in den Renaissance-tijd sprak men er niet anders over. Natuurverschijnselen, hetzij ze gevaar opleverden voor 'smenschen leven dan wel genoeg, konden schrik of afschuw inboezemen, doch prikkelden zeer zelden tot schoonheidswaardeering, gelijk ons, menschen van den modernen tijd.

Eerst toen het tijdperk der romantici in Frankrijk aanbrak, en Walter Scott in Engeland zijn romans schreef, toen Millet, Daubigny, Turner en David Cox nieuwe scholen voor landschapschildering stichtten, ontwikkelde zich de vereering voor het wonderbare, voor de betoovering, de mystiek, de fijnheid van land-, zee- en luchtgezichten. Toen eerst begon men iets te gevoelen voor hooge luchten, voor wazige atmosfeer, voor het schemerlicht, dat door de gekleurde ramen en tusschen de wolkjes, welke uit de wierookvaten omhoog krinkelen, in een kerk valt. Toen eerst vervulde bewondering het gemoed bij den aanblik van een der reuzengevaarten der Alpen, den top in maagdelijke sneeuw gehuld, getooid door blauw-groene gletschers en scherp afstekende tegen het diepe blauw van het hemelgewelf of half verborgen achter een wazig wolkengordijn.

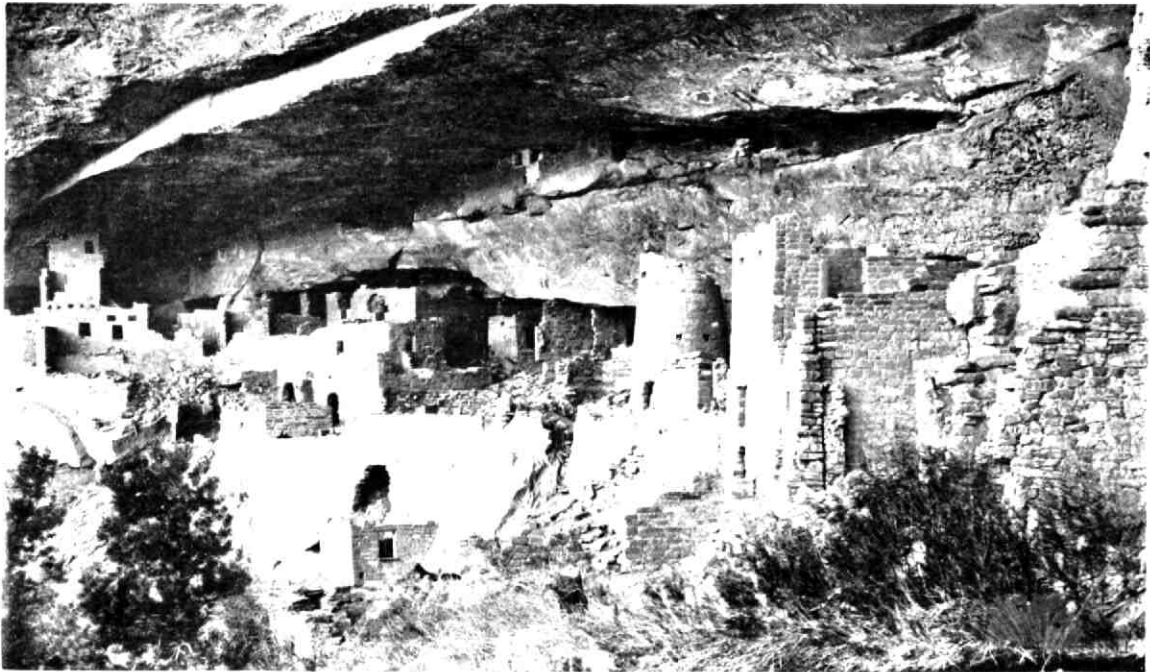
Een onjuiste opvatting van den godsdienst was een hinderpaal voor de ontwikkeling van het gevoel van bewondering — ontzag gemengd met waardeering — dat thans het gemoed vervult van alle denkende menschen, wanneer zij aanschouwen hetzij de voortbrengselen van 'smenschen vernuft en vaardigheid, hetzij de oneindige verscheidenheid van de schoonheden der natuur. Met den aanvang der twaalfde eeuw begon de menschelijke geest in Europa te herleven, zich verder te ontwikkelen en zichzelve te bevrijden van de banden van bij- en wangeloof. Het Perzië van Omar Khayyam, het Spanje van Averroës, het Provence van de Troubadours, het Italië der Renaissance, het Frankrijk van Villon, het Engeland van Chaucer, het Duitschland van Wolfram von Eschenbach, zij allen zijn vervuld van een langzaam zich

VLOEDGOLF BIJ RIO DE JANEIRO.

Vloedgolven zijn haast altijd het gevolg van zeebevingen. Onmiddellijk vóór de nadering van de golf wijkt de zee een groot eind terug van de kust. Dan komt de vloedgolf op — een enkele maal een hoogte van wel 65 meter bereikend — en de ontzaglijke watermassa stuwt alles voor zich uit, alom dood en verwoesting verspreidend.

ontwikkellende bewondering voor de wonderen der wereld, voor de tegenstelling tusschen den majestueuzen bergtop en het vriendelijke dal, voor de klaterende waterbron in de wildernis, het zachte groen der beukenwouden, de druipsteenwonderen in de grotten van kalksteen, den groei der planten, den trek der vogels. De herleving van de belangstelling in de Grieksche letterkunde deed den menschelijken geest in de dagen der Renaissance kennis maken met de mythen (met een ondergrond van waarheid) der Grieksche helden. Doch misschien hebben de Kruistochten wel het sterkst bij de bewoners van Europa den lust naar avonturen doen ontwaken, enkel om aan de behoefte aan bewondering voor het onbekende te voldoen. De Kruistochten der Christenen, die West-Europa verlieten om de Mohammedanen aan de kusten der Middellandsche zee te bevechten, brachten de menschen in hunne schepen naar de kusten van Portugal en Marocco, doch ook naar Klein-Azië en Syrië, en vandaar naar Perzië, Tatarye, Indië en China. Steeds krachtiger deed zich de nieuwsgierigheid naar de

DE ROTS-WONINGEN VAN MANCOS CAÑON, COLORADO, VER. STATEN.

Dit zijn de wonderbaarlijkste bouwwerken van de voor-historische rotsbewoners. Sommige er van verheffen zich 250 Meter boven de vallei en om het inwendige dier woningen te bereiken, moet men zich wringen door een opening van 60 cM. hoog en 90 cM. breed en kruipen door een tunnel van 6 Meter lengte.

geheimenissen aan gene zijde van den Atlantischen Oceaan gelden. Italiaansche monniken en Italiaansche ontdekkingsreizigers bereikten reeds in de dertiende en veertiende eeuw de kust van den Stillen Oceaan en hebben het bestaan van het Maleische eilandenrijk ontdekt. De lust om nieuwe wonderen te aanschouwen, bracht evenals de roeping om het Christendom te verspreiden, of het streven om goud en slaven te bezitten, de menschen er toe den onbekenden Atlantischen Oceaan over te steken en de landen der Nieuwe Wereld te ontdekken.

Heden ten dage wordt misschien onze belangstelling, onze nieuwsgierigheid meer getrokken door ongewone natuurtafereelen dan door andere wonderen. Later zullen we onze aandacht liefst schenken aan de geschriften, die ons tot in bijzonderheden leeren kennen de geleidelijke ontwikkeling van het zaad tot het volwassen dier of de volledig ontwikkelde plant, die ons den kringloop van het leven van den parasytischen worm, de veranderingen van de grijze hersenstof, de vorming van kristallen of het ontstaan en tegengaan van ziekten leeren kennen.

DE SCHOMMELENDE STEEN BIJ TANDIL, ARGENTINIË.

Dit is een losstaand rotsblok van zeer grooten omvang, zooals men uit de grootte der in de nabijheid staande personen kan opmaken. Blijkbaar is het gevormd door den invloed van regen en wind, die geleidelijk de meer brooze gedeelten van de rots hebben doen verweeren, zoodat alleen de harde kern overbleef. Het rotsblok ligt zoo mooi gebalanceerd, dat men het kan doen schommelen, zonder dat men bevreesd behoeft te zijn dat het naar omlaag stort.

Intusschen wenschen wij te beginnen met een overzicht te geven van wat gemeenlijk de moderne wereldwonderen worden geheeten. Dat zal niet enkel strekken tot ontspanning doch ook onze kennis der dingen verrijken. Niet ieder onzer is in de gelegenheid te reizen, velen

DE VICTORIA-WATERVAL, ZUID-AFRIKA.

In de geologische geschiedenis van Afrika is een oogenblik geweest, dat dwars door de bedding der Zambesi-rivier een breuk ontstond, en bruisend stortte de rivier zich in den gapenden afgrond. Aldus is de vermaarde Victoria-waterval ontstaan, verreweg de grootste der wereld. De Niagara-waterval is slechts half zoo breed en half zoo hoog.

zijn door de omstandigheden genoopt hun leven te slijten in stad of dorp, zwakke gezondheid of beperkte middelen kunnen daarvan de oorzaak zijn. Voor die allen zal een boek, dat de wonderen der wereld geeft, gezien met de zekerheid van de fotografische lens en vaak door ooggetuigen beschreven, een welkome gast zijn, die den plicht van thuis te blijven verzacht.

DE GROOTE CHINEESCHE MUUR.

Deze illustratie, waarop is afgebeeld de Patalingpoort van den Grooten Muur, geeft een goed denkbeeld zoowel van den bouw als den loop van den muur, die 2000 jaar geleden werd opgetrokken door den eersten Chineeschen keizer, Che-Hwang-te.

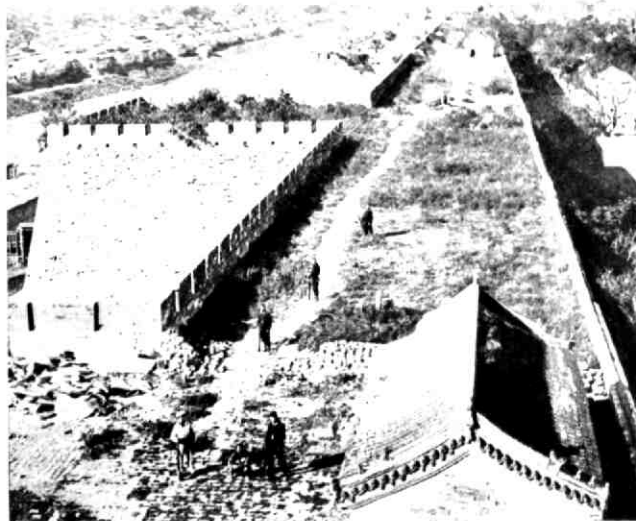
DE WONDEREN DER WERELD.

EERSTE BOEK: AZIË.

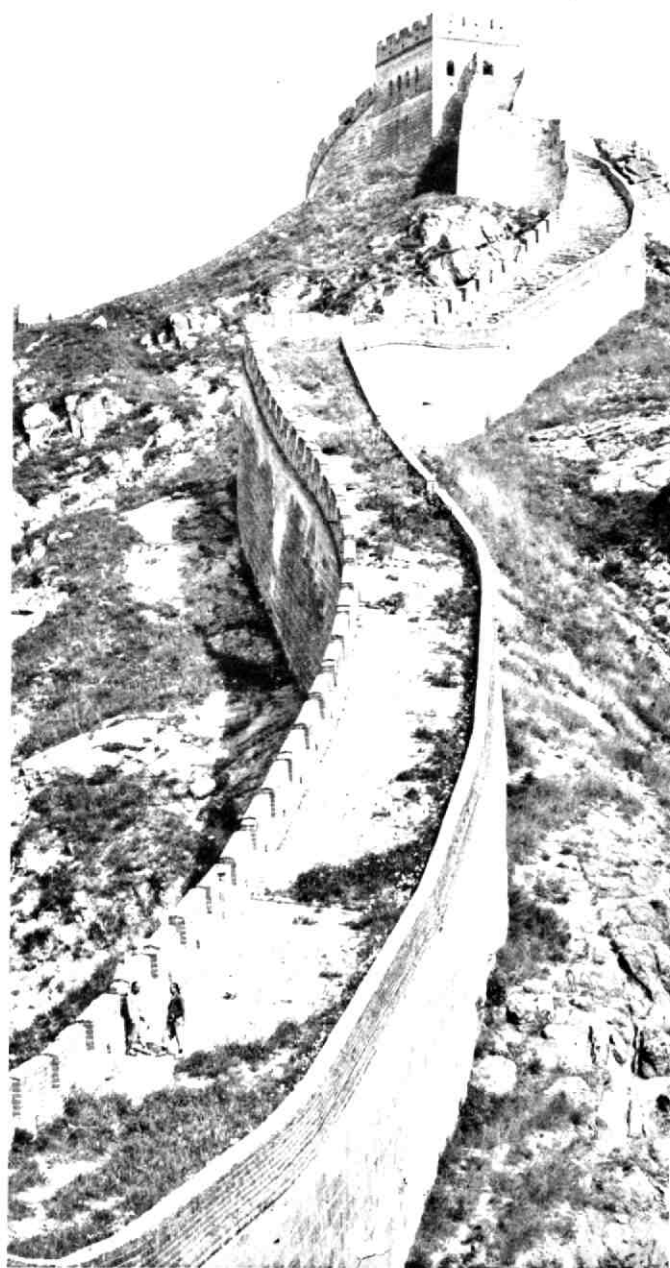
HOOFDSTUK I.

Naar PERCEVAL LANDON.

De Groote Chineesche muur. — Bij naam een der meest bekende wonderen der wereld, is de Groote Muur van China gedurende twee-en-twintig eeuwen het meest verbazingwekkende bouwwerk, dat menschenhanden ooit tot stand brachten, gebleven. Hoe vervallen en verbrokkeld die muur er thans uitziet, is toch bij den eersten oogopslag duidelijk, dat de hoeveelheid menschenkracht, benoodigd om deze machtige afscheiding te bouwen, ongevenaard op deze aarde is. Vijftienhonderd Engelsche mijlen lang, met nog een groot aantal vertakkingen, die het bouwwerk nog een duizendtal mijlen langer maken, telde de muur aanvankelijk vijf-en-twintig duizend wacht- of uitkijktorens. De muur werd opgetrokken in de derde eeuw vóór Christus door den eersten en wellicht den grootsten van alle Chineesche keizers: Yin Cheng, vorst van Tsin, meer bekend als Che-Hwang-te, beklom als jongen den troon van een betrekkelijk klein koninkrijk en ondernam weldra een gebied, dat een weerlooze buit was voor jaarlijks terugkeerende invallers uit het noorden, in een toestand van verdediging te brengen.

De Chineesche Muur van boven gezien.

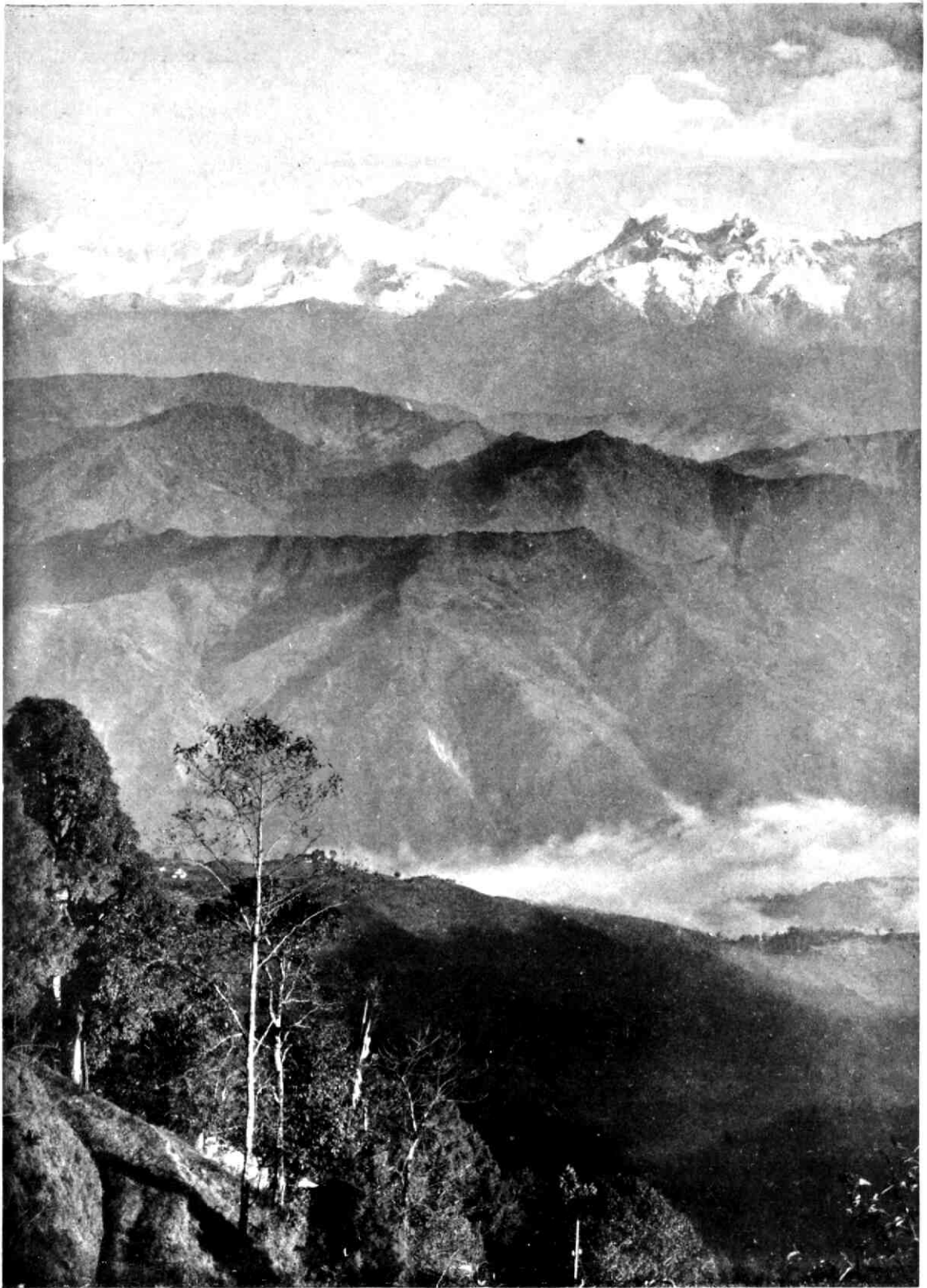
DE GROOTE CHINEESCHE MUUR.

Een kijkje op den muur bij den Nankow-pas.

wondering af voor de vernuftige en solide manier van bouwen. Beginnende bij Shan-hai Kwan, loopt de „Tienduizend-mijlen-muur” in westelijke richting, dwars over de bergen, totdat Kalgan is bereikt. Daar wordt de Muur gesneden door den hoofdweg in noord-westelijke richting, die van Peking uitgaat. Vandaar loopt de muur over de vlakten en de lagere heuvels van het bekken van den Hwang-ho en kruist die rivier bij Pien Kwan. Van af dat punt wordt de grens tusschen de provincies van Mongolië en eigenlijk China door dezen reusachtigen schutsmuur gevolgd, totdat Kiayu Kwan beneden Su-chow is bereikt, alwaar de muur plotseling ophoudt. Onderzoekingen uit den laatsten tijd hebben aan den dag gebracht, dat de Groote Muur zich splitst in twee duidelijk te onderscheiden vertakkingen nabij Chunwei,

Na enkele jaren nam de jonge koning den titel van keizer aan en organiseerde de weerkrachten van het rijk, dat voor de eerste maal in de geschiedenis China werd geheeten. Want hij gaf aan zijn gansche nieuwe rijk den naam van zijn eigen kleine land. Hij rukte vervolgens op tegen de Tataren — Tataren noemden we het volk weleer — de eeuwige ervijanden in het noorden des lands. Na deze boosaardige invallers voor goed op de vlucht te hebben gejaagd, moest hij terugkeeren, omdat het, naar oostersch gebruik, onvermijdelijk was om de kiemen van een opstand in eigen land te onderdrukken. Blijkbaar uit overweging, dat hij zich niet opnieuw mocht bevinden tusschen twee vijanden, vatte hij het plan op voor het reusachtige verweermiddel, waarvan nog heden ten dage het grootste deel bestaat. Zonder zich te laten afschrikken door den omvang der onderneming en het ontzettend verlies aan menschenlevens, dat er het gevolg van zou zijn, gaf Che-Hwang-te, evenals de Egyptische koning Khufu lang vóór hem, het bevel tot het werk en het ontzaglijke bouwwerk verrees, met ettelijke centra als uitgangspunten langs de gansche noordgrens van wat toen het Chineesche rijk heette. Op allerlei manieren en uit alle landstreken wierf Che-Hwang-te de noodige arbeidskrachten.

De aard van het bouwwerk kan uitstekend worden nagegaan op de hierbij gevoegde afbeeldingen. De hoogte en de omvang van den Muur verminderen ietwat, wanneer de muur zich in westelijke richting buigt, doch tot aan het einde toe dwingt hij be-

DE KANGCHENJUNGA, GEZIEN VAN UIT DARJILING.

De derde in rang van de hoogste bergen der aarde maakt de Kangchenjunga met zijn 8582 Meter boven den zeespiegel oneindig grooter indruk dan de Mount Everest of de K 2 van de Karakoram-keten. Men heeft vaak verzekerd dat dit het mooiste berglandschap der wereld is.

DE JAIN-TEMPELS TE MOUNT ABU.

Deze sierlijk afgewerkte Dilwarra-tempels bij de zomerresidentie van Rajputana werden gebouwd, onderscheidenlijk door Vorst Vimala Sah in 1030 en de gebroeders Tejapalah en Vastupala in ongeveer 1200 na Chr. De berichten omtrent hetgeen zij gekost hebben, zeggen ons thans weinig, doch men kan rekenen, dat die uitgaven ongeveer gelijk staan met een dertig miljoen gulden volgens de hedendaagsche waarde van 't geld.

zich er op vestigen door den nevel van een zandstorm of het mistgordijn van een stortbui of de dwarreling van een sneeuwstorm, altijd en immer zal de muur den indruk maken van een groot, grijs, massief gedenkteken van het verleden, den top van een berg bekronend, of wel zich voortkronkelend door de diepten der schaduwrijke dalen. Die muur is zoo ontzaglijk groot, dat het misschien het eenige bouwwerk van menschenhand is, dat van uit de maan zou zijn waar te nemen. Zoo enorm is het bouwwerk, dat, indien alle materialen langs den equator om de wereld werden gelegd, men voldoende bouwstoffen had om een muur om de aarde te leggen van acht voet hoog en drie voet breed. Wanneer wij denken aan de moeite, besteed aan den bouw, komt langzamerhand tot ons het bewustzijn van al den arbeid, door talloze duizenden er aan gewijd, van het zweet, de tranen en het bloed, die er voor gestort zijn, en wij begrijpen, dat thans nog, twee duizend jaar later, de naam van Che vervloekt is in gansch de landstreek langs den muur door de nakomelingen van hen, die tot de gehaten arbeid werden geprest, die zwoegden in doodsangst dat, als hun vleesch en bloed bezweken onder de zweepslagen der opzichters, datzelfde vleesch en bloed dooreengemengd zou worden onder het materiaal, opdat er meer bouwstof voorhanden zou zijn voor het allesverslindende monster. Het is een muur van bloed!

De Kangchenjunga, van uit Darjiling gezien. — Wat tal van reizigers hebben beschreven als het mooiste der wereld vertoont zich hier aan de oogen der lezers. Natuurlijk kan de afbeelding

en dat een andere uitlooper omgeeft een uitgebreide landstreek ten westen der hoofdstad. Deze vertakkingen buiten rekening gelaten is de lengte van den Grooten Muur nog iets grooter dan van den grooten heirweg van Calcutta naar Peshawar in Engelsch-Indië, of, een afstand wat dichter bij huis ter vergelijking nemend, zou men kunnen zeggen, dat de muur zich zou kunnen uitstrekken van Berlijn tot Tiflis in den Kaukasus.

Onlangs heeft een hedendaagsch schrijver, de heer Geil, zich aldus over den muur uitgelaten: doorgaans wacht teleurstelling den sterveling, die zich veel heeft laten vertellen omtrent eenig beroemd bouwwerk en dit dan met eigen oogen leert kennen; zelden toch beantwoordt de werkelijkheid aan de opgewekte verwachtingen. Maar over den Grooten Muur is niets te veel gezegd. Aanschouw hem bij sterrelicht of maanlicht, laat uwe blikken

slechts een klein gedeelte geven van het panorama. De bergmuur strekt zich oneindig ver naar links en rechts uit en besneeuwde bergtoppen, minder hoog dan de hoogste reus, verheffen zich zoo ver het oog reikt boven de donkerder massa's der moraine en de naakte rotsen daar beneden. Maar de Kangchenjunga is het middelpunt van gansch het grootsche landschap. Tusschen den tropischen plantengroei tegen de heuvels trekken de aandacht de zorgvuldig bebouwde velden, die zich scherp afteekenen tusschen de bergkammen; op zulk een afstand lijken de terrassen, waarop de rijst wordt verbouwd, op de trapjes van een poppenhuis en de hier en daar verspreid liggende huisjes schijnen niet grooter dan die welke men ziet in een winkel met kinderspeelgoed. Verder op strekken zich de naakte uitloopers van het massieve gebergte van den Himalaya uit en daarachter verrijzen weder de sombere gordijnen van eeuwige rotsgevaarten statig en verwazend in grijzigblauwe tinten, totdat weder op twintig mijlen afstands de gletschers hier en daar afsteken tegen de hellingen en kanteelen der berggevaarten, onbetreden, eenzaam en doodsch. Nog vijfhonderd voet hooger en alle warmte is verdwenen. Boven die woestenij van ijs en moraine hangt een blauwachtig waas gedurende bijna alle dagen des jaars, doch als het geluk wil — als de mist door een verblijdend toeval wordt uiteengejaagd, terwijl gij kijkt — dan zult ge iets zien, dat u al uw ongeduld zal doen vergeten, iets aan welks werkelijkheid gij nauwelijks zult willen gelooven, ook al vertoont het grootsche schouwspel zich aan uw oogen. Hoog boven den mist, welke hangt over de gletschers, oprijzend ten hemel, waar gij niet anders dan het nachtelijk sterrenheir zoudt verwachten, verheffen zich los van de omgeving, schijnbaar vrij van alle aardsche banden de zachtrood getinte ijsstoppen en bergruggen van den Kangchenjunga. Op vijftig mijlen

Hoe buitengewoon de versiering van de tempels is verzorgd, kan men op deze afbeelding duidelijk waarnemen.

afstands maar toch duidelijker zichtbaar dan de gletschervlakte er onder, teekenen zich de spleten en holen, de torens en kanteelen van den ontzaglijken berg lichtroze getint af tegen den kouden grijsblauwen hemel, eerder herinnerend aan een bovenaardsch visioen van een oud schilder, dan aan iets dat werkelijk op deze aarde bestaat. Roerloos, stom, haast onstoffelijk hebben deze nooit betreden bergtoppen dezelfde tinten in allerlei schakeeringen van roze en rood als de groote schelpen, die de Stille Oceaan ons levert. Lang nadat de zon is ondergegaan voor Darjiling, kunt ge van uw standpunt tusschen de bergen van dat wonderschoone schouwspel genieten, geboeid door het tooverspel dier wisselende kleurschakeeringen. Eindelijk verdwijnt ook de Kanchenjunga en enkel de donkere sterlooze streep tegen den zilveren hemel zal u gedurende den nacht doen zien, dat wat gij hebt mogen bewonderen geen gezichtsbedrog is geweest.

De Jain-tempels te Mount Abu. — Sedert Mount Abu door het Rajputana-agentschap is gekozen tot zomerresidentie, is het een der meest bekende plaatsen van Britsch Noordwestelijk

DE ANANDA-PAGODE TE PAGAN.

Deze tempel is het merkwaardigste en schoonste bouwwerk tusschen de thans verlaten puinhoopen van Pagan, eenmaal de hoofdstad van Birma.

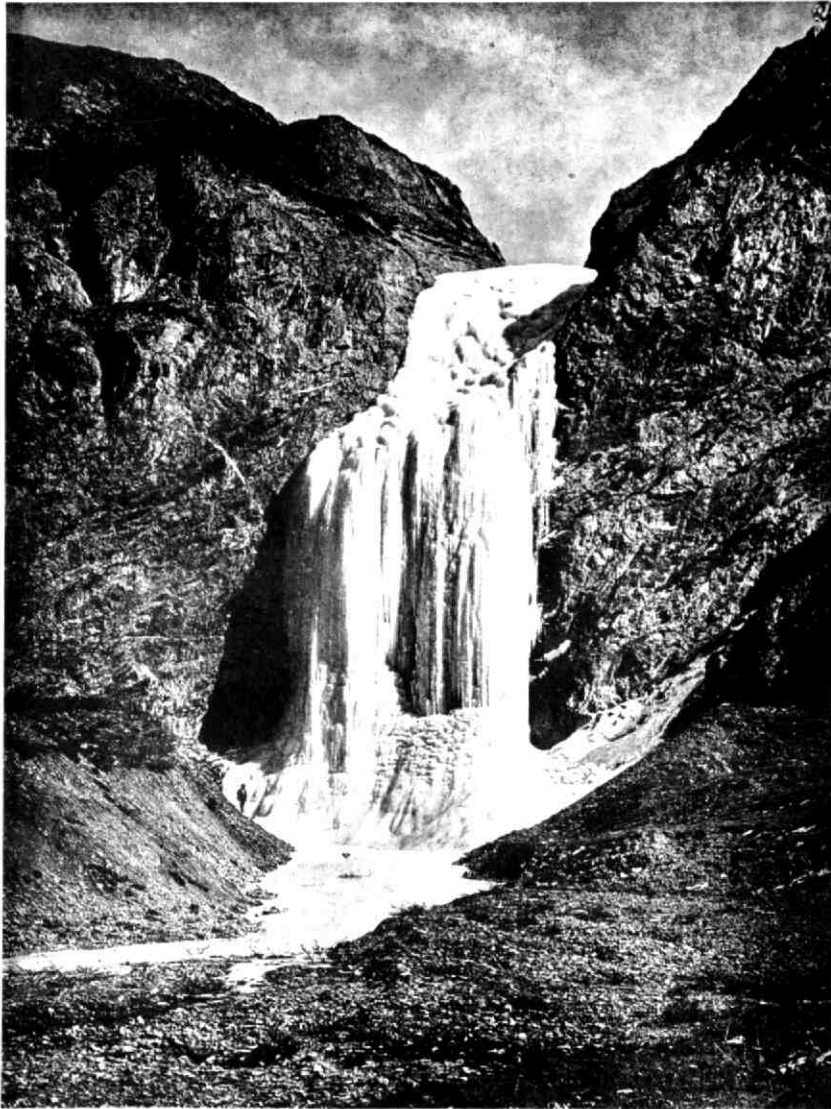
Indië geworden. Hier vindt men een natuurlijke bergvlakte twee à drie Engelsche mijlen ver zich uitstrekkend tusschen de bergtoppen, effen, vruchtbaar en behoorlijk besproeid. De rijke plantengroei van het struikgewas langs de berghelling en het frisch groene gersteveld doet het oog van den reiziger aangenaam aan en vormt een rijke omgeving voor enkele der meest buitengewone bouwwerken, ooit door menschenhand opgericht.

De beide Jain-tempels, waarvan we hier eene afbeelding geven, zijn opgetrokken van smetteloos wit marmer en versierd gelijk met geen andere gebouwen der wereld is geschied en met geen andere ooit zal gebeuren. Een blik op de tweede afbeelding zal beter dan de meest uitvoerige beschrijving een denkbeeld geven van deze ongewoon weelderige versiering. Indertijd in vromen godsdienstzin door de Jains in de elfde en twaalfde eeuw gebouwd, geraakten de tempels op den duur dermate in verwaarloosden toestand, dat zij in het midden der negentiende eeuw dreigden geheel tot eene ruïne te worden. Doch men bracht er een flinke en vernuftige fundeering onder, welke onmiddellijk gevaar afwendde en in de laatste twintig jaar is men gestadig met de restauratie voortgegaan. Blad na blad, bloem na bloem, krul na

DE REUZEN-BOEDDHA BIJ KIATANG, CHINA.

Het geheele beeld is ongeveer 50 Meter hoog en misschien het merkwaardigste van alle in de rots gehouwen Boeddha-beeltenissen.

BEVROREN WATERVAL IN HET CHUMBI-DAL, TIBET.

Dit jaarlijks terugkeerend natuurverschijnsel is te bewonderen enkele mijlen ten zuidwesten van Phari, het bekende fort aan den ingang van het dal.

krul is waar noodig vernieuwd tusschen het oude dat was overgebleven, en hoewel naar westerschen smaak de gebouwen inderdaad overladen versierd zijn, legt de aanblik van deze Dilwarra-tempels bij Mount Abu zelfs den ergst geblaseerden en den meest critischen bezoeker het zwijgen op. Zij schijnen eerder een der wonderbare scheppingen van Aladdin met de wonderlamp dan het werk van menschenhanden. Naar onze gewone opvattingen is de kapel bij Roslyn in Schotland een der meest verfijnde en wellicht te overdadig versierde bouwwerken, doch de meest samengestelde versiering van een pilaar er van is onnoozel snijwerk vergeleken bij de aan kant herinnerende ornamenten dezer tempels.

De Ananda Pagode, Pagan. — Strikt genomen is dit voortreffelijke bouwwerk aan den oever van de Irawaddi evenmin een pagode als de zoogenaamde Arakan-Pagode in de buurt

van Mandalay, indien men met dat woord wil aanduiden een wijziging van de oorspronkelijke „stupa” of „tope”, welke de oudste vorm is van een bouwwerk, naar Boeddhistischen trant als gedenkteeken bedoeld. Want het eigenaardige kenmerk van de stupa is, dat er noch vertrekken noch trappen in zijn; 't is in haar eenvoudigsten vorm niets meer dan een hoop aarde. De Shwé Dagon te Rangoon vertoont het jongste en rijkst versierde voorbeeld van een echte stupa. Dergelijke gebouwen als de Arakan Pagode en die der aan den oever der rivier gelegen verlaten hoofdstad van Birma zijn veeleer als tempels te beschouwen, hoewel zeer vaak de traditioneele vorm van de stupa toch nog teruggevonden wordt onder overdadigen rijkdom van versieringen. De Ananda Pagode van Pagan heeft inwendig een netwerk van groote en kleine gangen, die uitloopen op een aanzienlijke vierkante ruimte, waarin vier kapellen zijn aangebracht, die ieder een groot beeld van Boeddha bevatten. Deze vier beelden stellen voor vier incarnaties van Boeddha. Zij kwamen in verschillende tijden op aarde om het menschedom te verbeteren en te vernieuwen.

Van de meer dan duizend pagodes van verschillenden omvang, vorm en bouwstijl is dit de

meest grootsche tempel. Grootendeels tot ruïnes geworden liggen zij aan den oever van de Irrawadi, waarlangs de puinhoopen van Birma's voormalige hoofdstad zich over meer dan vijf Engelsche mijlen lengte uitstrekken.

Scott O'Connor geeft den algemeenen indruk die Pagan zelfs thans nog maakt in zijn vervallen en ontvolkten toestand, zeer juist als volgt weder: „Als wij Yen-an Gyat naderen, vertoonen zich voor het eerst aan onze oogen de talrijke pyramiden en spitsen van Pagan, de luisterrijkste hoofdstad, die Birma ooit gehad heeft. De dichtstbijzijnden teekenen zich in scherpe omlijning tegen den hemel af, doch ook die welke het duidelijkst zijn te onderscheiden, zijn toch nog zoo slank, dat zij doen denken aan de onwezenlijke toppen van een sprookjesstad. En bij dit indrukwekkende schouwspel, bij dit bosch van spitsen, koepels en torens doet niets de gedachte bij u oprijzen, dat gij blik op een doodenstad. Integendeel, zooals het daar ligt tusschen de trage wolkengevaarten en het spiegelgladde vlak van den breeden stroom doet het u denken aan een nieuw voortbrengsel van het verre oosten, bestemd om een onsterfelijke rol te spelen in de wereldgeschiedenis.”

De tempel ontleent zijn naam aan Ananda, den geliefden leerling van den meester, die, met Upali, den Paulus van het Boeddhisme, na Gautama's dood krachtig heeft bijgedragen om het leven en de leer van den Boeddha onder vaste regelen te brengen.

De groote Boeddha van Kiatang. — Dit zonderlinge in de rots uitgehouwen Boeddha-beeld is, volgens Mrs. Little 150 Eng. voet of ruim 45 Meter hoog. Het is een beeld ten voeten uit en wordt omspoeld door een bruisenden bergstroom. Ten einde n.l. de gevaren van de wielende, kokende watermassa af te wenden, schrijft zij, werd het beeld uitgehouwen in den rotsmuur, een arbeid, die een enkele priester gedurende zijn lange leven heeft voltooid. De rots is vrij zacht, en, gelijk men kan zien, ligt er in de spleten nog al wat aarde. Deze is zeer vernuftig gebruikt voor het doen groeien van monsterachtige hoofdhaaren, wenkbrauwen

NATUURLIJKE BRUG IN HET LIBANONGEBERGTE.

Een goed voorbeeld van natuurbouwkunst. Van de grootte kan men zich een denkbeeld maken als men let op de kleine figuurtjes te paard, die boven op de brug staan.

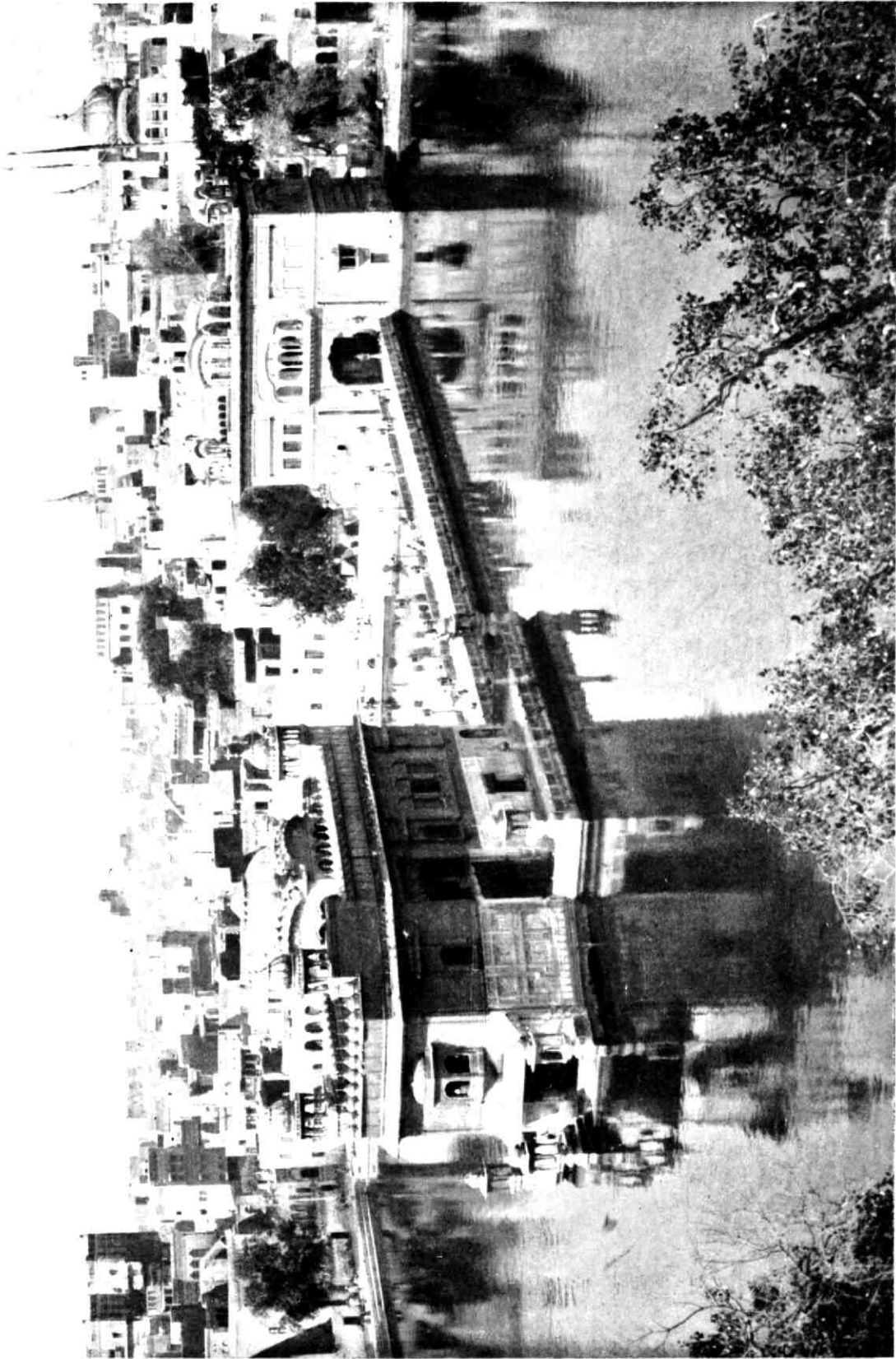
DE GOUDEN TEMPEL TE AMRITSAR.

Een kijkje bij het vallen van den avond op den toegang tot den tempel en de menschen, die er zich heen bewegen.

en baard, hetgeen ten zeerste het menschelijke van het uiterlijk verhoogd. In de buurt vindt men nog andere in het rotsgesteente uitgehouwen Boeddha's. Mrs. Little vermeldt er een in de buurt van Yung-Hsien. Daarvoor is een gansche heuvel vervormd tot een borstbeeld van Boeddha, hetwelk vervolgens zwaar verguld is.

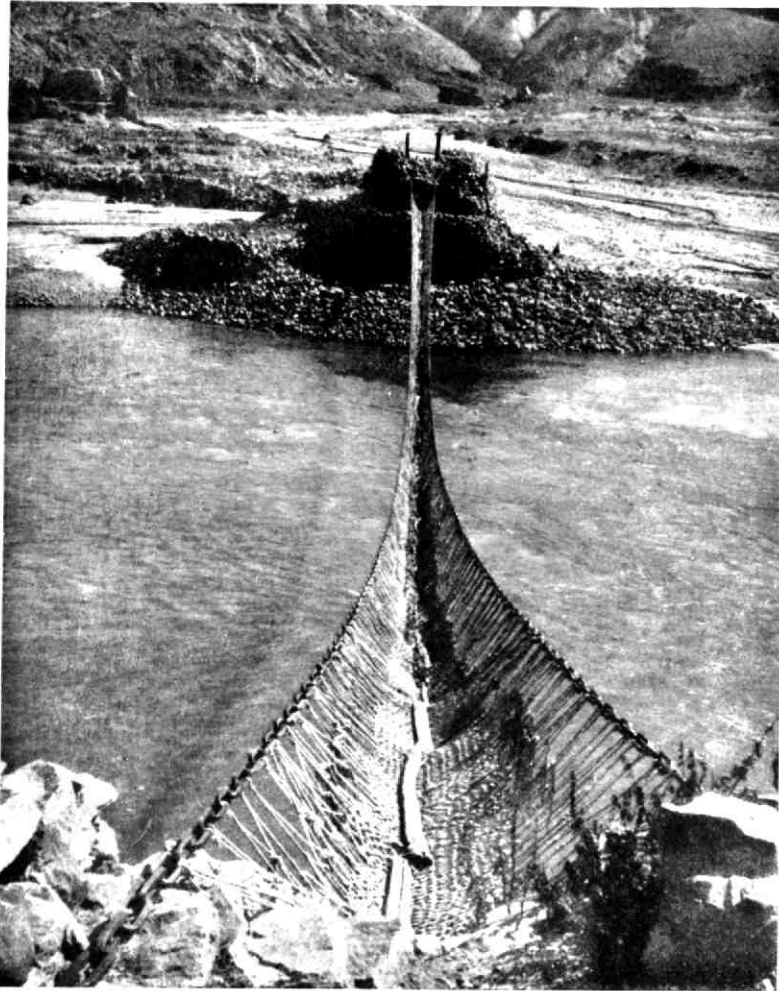
Bevroren Waterval. — Tot voor de jongste expeditie van Sir Francis Younghusband naar Lhasa had geen enkele blanke ooit het zeldzame natuurwonder aanschouwd, dat elken winter als een kanten sluier afhangt van den top des heuvels, welke aan de oostzijden het Chumbi-dal afsluit. Het is ongeveer tien Engelsche mijlen ten zuidwesten van Phasi te bewonderen. Men kan de bevroren massa aan den voet bereiken en vindt dan een begaanbaar pad er achter, tusschen den rotsmuur en het gordijn van ijskegels, waar des namiddags de zon doorheen schijnt als door een reuzensmaragd. Van buiten gezien is intusschen geen spoor van eenige kleur te bemerken aan dezen wonderlijken witten kegel van ijs, welke zich in het laatst van October begint te vormen, en blijft bestaan in steeds groeiende schoonheid totdat de eerste lauwe adem van den zuidenwind de kleine beek, meer is het niet, doet ontdooien, waarvan het onafgebroken nederdruppelende water dit wonderlijk verschijnsel heeft doen groeien. De hoogte van den waterval is ongeveer 22 Meter en hij was in 1904 ongeveer 9 Meter breed aan den voet. De waterval wordt niet door weelderigen plantengroei omgeven, want hij ligt niet minder dan 4200 Meter boven den zeespiegel en op zulk een hoogte groeit er in de enkele zomermaanden moeielijk wat anders als dwerg-rhododendrons en kort bestaande alpenbloemen.

Natuurlijke brug in den Libanon, Palestina. — Deze natuurlijke brug zou men kunnen beschouwen als een voorbeeld, hoe vaak menschenwerk, zelfs dat, waarbij technische

DE GOUDEN TEMPEL TE AMRITSAR.

Deze illustratie geeft een duidelijk beeld van het uiterlijk van den „Darbar Sahib” of het heiligdom van de Sikhs te Amritsar. Het bovenste gedeelte van het gebouw is met vergulde koperen platen bedekt, het onderste gedeelte is van wit marmer opgetrokken.

EEN KETTINGBRUG OVER DE TSANG-PO, TIBET.

Men lette in het bijzonder op de wijze, waarop de planken door middel van touwen aan de kettingen zijn bevestigd.

toongesteld op een altaar en wordt geëerd met bloemenoffers en met onafgebroken gewuif van waaiers en chauri's of vliegendooders. Een kleed ligt er voor uitgespreid, waarop de geloovigen hunne gaven werpen, zilveren of nikkelen munten, kauri-schelpen enz., terwijl het centonig gedreun der gebeden mompelende priesters de gemoederen brengen in den loomen toestand van godsdienstige extase.

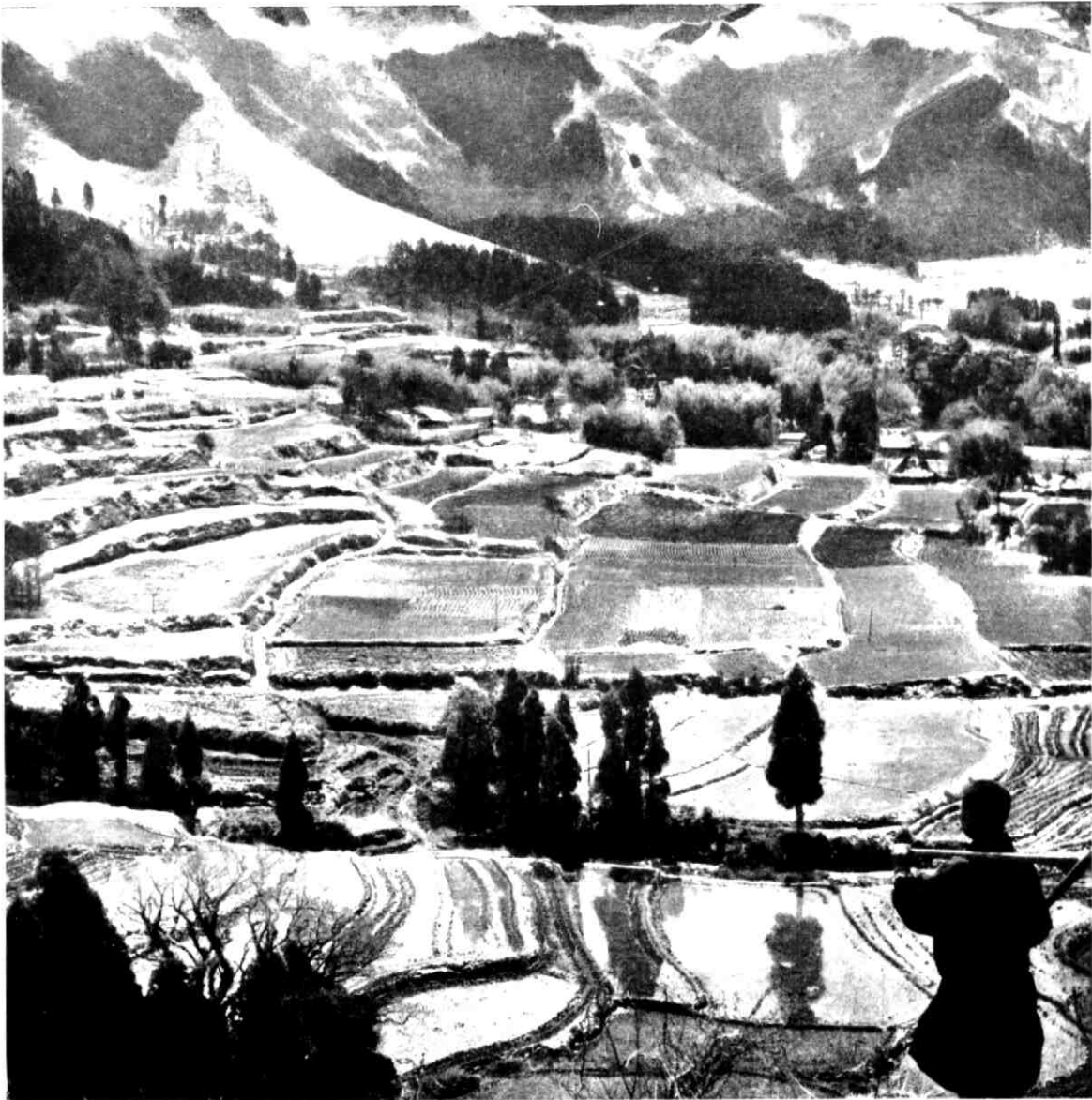
De tempel wordt bereikt langs een straatweg, die ten westen van den vijver loopt. De poort van den tempel tegenover dien weg mag intusschen niet gebruikt worden door personen welke niet tot de Sikhs behooren. De „feringhi”¹⁾ van welken rang of stand ook, is verplicht door de noordelijke zijdeur den tempel binnen te gaan. Eenmaal in den tempel, is hij vrij te gaan, waarheen hij verkiest, en hij zal dubbel welkom wezen, wanneer hij, nadat hij de schitterende gouden muren en koepels van den Darbar Sahib is langs gewandeld, aanbiedt de gebruikelijke offerande aan de nagedachtenis van de groote soldaten-heiligen, die deze meest krijgshaftige van alle godsdiensten stichtten. Want de Sikh gelooft niet hard in de doeltreffendheid van het gebed. Des te krachtiger is hij overtuigd van het afdoende van het in de

berekeningen moeten worden toegepast, ook door de natuur wordt tot stand gebracht. Want hoewel het op het eerste gezicht zou schijnen dat hier eerder de balk dan de boog tot voorbeeld heeft gestrekt, geeft de natuurlijke vorm van de rots er de soliditeit van den boog aan en met zekerheid mag men beweren, dat deze reusachtige overspanning over de nauwe kloof er onder even stevig en even correct is gebouwd als het beste werk van menschenhanden.

De gouden tempel bij Amritsar. — De gouden tempel van Amritsar is bij naam een der meest bekende bouwwerken van Azië. Hij heeft voor de Sikhs dezelfde betekenis als de St. Pieter te Rome voor de Katholieken en de Ka'abah voor de Mahomedanen. Als het voorwerp van grenzenloze vereering en aanbidding bevindt er zich in het „Granth” of heilige geschrift. Dit hoogvereerde boek wordt ten-

¹⁾ Dit woord, dat in den een of anderen vorm in Midden- en Zuid-Azië algemeen gebruikt wordt om de Europeanen aan te duiden, is een verbastering van het woord „Français”; sinds de vroegste tijden zijn door de inboorlingen de blanke vreemdelingen steeds als Franschen of Franken beschouwd.

pan hakken van kettersche vijanden. Zij zijn strijders van afkomst, van opvoeding, van beroep. Toen de Engelschen aan de handen van Ranjit Singh hadden ontrukkt de gevaarlijke heerschappij die hij zich in den Punjab had verworven, haalden zij de schouders op en waren even bereid tot het werk van den oorlog onder Engelsche officieren als zij dit ooit te voren waren geweest onder leiding van eigen stamgenooten. Deze secte van strijders werd ongeveer vierhonderd jaar geleden gesticht. De vooroordeelen op het punt van kasten en de vereering

DE GROOTE KRATER VAN ASO-SAN, JAPAN.

Van alle uitgedoofde kraters der wereld heeft deze van den Aso-san het best den kraterform behouden.

van afgodsbeelden werden verworpen, en de eenheid van God aangenomen. In den beginne wilden hunne Hindoe-stamverwanten volstrekt niets van hen weten, doch tegenwoordig is de geloofsovertuiging der Sikhs wel wat verslapt en het kasten-verschil is weder bij hen ingeslopen.

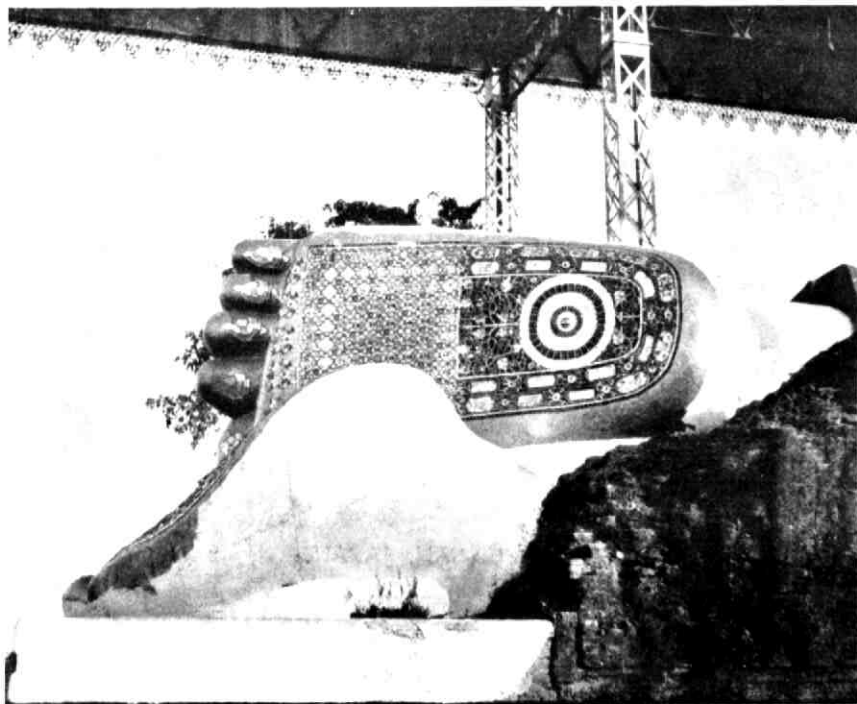
Op de afbeelding is waar te nemen, dat slechts het bovenste gedeelte van den tempel, — dat een donkerder tint vertoont — van goud is. Koperen platen zijn dik overtrokken met het kostbare metaal en hoe uitstekend zij zich leenen voor versieringsdoeleinden valt in het bijzonder bij dit gebouw waar te nemen.

Een wonderbaarlijke brug over de Tsang-po. — Dit is een bijzonder duidelijke afbeelding van een soort bruggen, die heel veel in het land der Tibetanen voorkomt. Het begaanbaar gedeelte van de brug rust op een ruw samengeknoopt net van touwen, die bevestigd zijn aan de ketenen, welke evenwijdig aan elkander over de rivier zijn gespannen. Deze ketenen zijn in vele gevallen van hoogen ouderdom en het zou zeer waarschijnlijk aan de Tibetanen thans onmogelijk zijn om de vaardigheid hunner voorouders in de kunst van ijzerbewerking te evenaren.

Het mooiste voorbeeld van deze hangende bruggen, dat thans nog bestaat, vindt men veertig mijlen ten zuidwesten van Lhasa, waar de hoofdweg naar de Gyantse de Tsang-po snijdt, bij een plaats, die Chak-sam (d.i. ijzeren brug) wordt geheeten. De zware vierdubbele kettingen hangen nog steeds boven de rivier, even hecht en even weinig door roest aangetast als toen Tsang-Tong ze in de vijftiende eeuw spande van den eenen oever naar den anderen. Men kan intusschen zich voorstellen, dat het vrijwel onmogelijk is om dieren van welke soort ook dergelijke bruggen te laten overgaan en vermoedelijk deswege hebben groote ponten geheel de oudere manier om bij Chak-sam de rivier over te steken vervangen.

De krater van Aso-san, Japan. — Mag men de geologen gelooven, dan hebben eertijds op onze planeet kraters bestaan, niet geringer van omvang dan die waarvan de overblijfselen bijna met het bloote oog nog op de oppervlakte van de maan zijn te onderscheiden. Maar al is dit aan geen twijfel onderhevig, zoo hebben die kraters doorgaans voor een groot deel hun oorspronkelijken vorm verloren. De afbeelding, die we hier geven van het uitgedoofde gedeelte van den krater van Aso-san, in Japan, geeft een goed denkbeeld van wat vermoedelijk eenmaal was de grootste krater der wereld, waarvan de steile hellingen en de platte bodem nog steeds duidelijk te zien zijn. Er is niet veel verbeeldingskracht nodig om zich voor den geest te tooveren het vreeselijke schouwspel, toen in lang geleden geologische tijdperken deze ontzaglijke schoorsteen van het in gloeienden toestand verkeerende binnenste der aarde, in

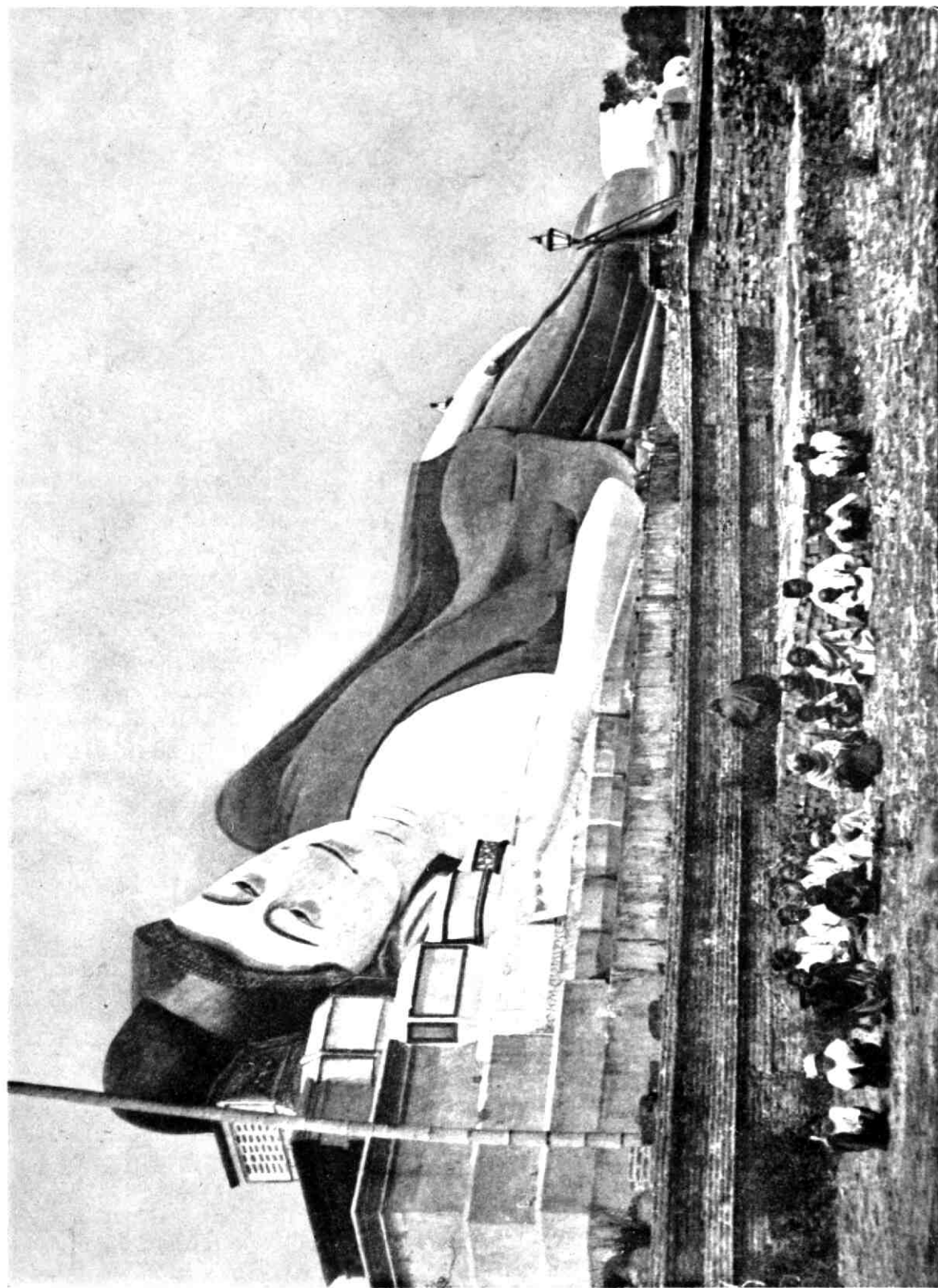
volle werking was. Bovendien mag men niet vergeten, dat zelfs nog in onze dagen een deel van den Aso-san in werking is.

DE GROOTE BOEDDHA VAN PEGU.

Deze afbeelding van de mozaïekversiering der voetzolen geeft een indruk van de kosten besteed aan de restauratie van dit liggende reuzenbeeld. De zwarte rotsmassa ter rechterzijde doet duidelijk zien, in welken toestand het beeld vóór de ontdekking verkeerde.

De Groote Boeddha van Pegu. — Het is een opmerkelijk feit, dat van de wonderwerken door menschenhand geschapen, waarover in dit deel van het boek wordt gesproken, twee door een rein toeval zijn ontdekt. Gelijk we straks zullen zien, werd de vermaarde tempel van Boroboedoe op Java teruggevonden dank zij de toevallige excursie van een Engelschman. Dit beeld dat ontegenzeggelijk verreweg het grootste van de

DE GROOTE BOEDDHA VAN PEGU.

De toevallige ontdekking van dit reuzenbeeld is een der belangwekkende geschiedenissen uit het verre Oosten. We hebben er de voorkeur aan gegeven een vroegere photographie er van te geven; thans is er een ijzeren afdak boven aangebracht; dat het moeitelijk maakt een juist indruk te geven van de reusachtige proporties van het beeld.

DE GROOTE VIJGEBOOM TE CALCUTTA.

De boom is merkwaardig door zijn luchtwortels die op den duur zelf boomstammen worden en aldus bevorderen, dat de boom zich over een ontzaglijke oppervlakte uitbreidt.

menschelijke gedaante is, welke ter wereld bestaat, werd aan het licht gebracht door een zelfs buitengewoon toeval. De spoorweg loopt in noordoostelijke richting van Rangoon naar Mandalay en op een afstand van twintig of dertig mijlen van eerstgenoemde plaats is Pegu gelegen. De aanleg van dien spoorweg is oorzaak geweest van de ontdekking van het beeld. In 1881, toen de baan was gelegd, werd deze bedijkt om de rails te beschermen tegen plotselinge overstromingen; de ingenieur, die met het werk was belast, zocht ter wille van de stevigheid naar zwaarder materiaal dan de alluviale laag, waarover de lijn liep, hem kon verschaffen. Het was eenigszins moeilijk om iets geschikts te vinden. Struikgewas bedekte het terrein, vijf of zes mijl ten westen van de rivier tot den voet der heuvels. Hier en daar werd het echter verbroken door een plooi van ijzerhoudend leem, half verscholen onder den weelderigen plantengroei, die de helling bedekte. Dit soort van gesteente was vroeger door den aannemer gebruikt en door hem uiterst geschikt voor het doel bevonden. Hij zond daarom een troepje werklui het struikgewas in om den bodem te onderzoeken. Op nog geen mijl afstands verhief zich een soort van wal of dam, met geboomte begroeid te midden van den overigen plantengroei. Het duurde ongeveer een uur om een deel der boomen te vellen, en daarop werden putten gegraven naar de steen, die men noodig had. Doch vóór de gravers een diepte van een el hadden bereikt, stieten zij op een hard gesteente, dat aanvankelijk wel de noodige bouwstof scheen te zullen leveren. Maar een oppervlakkig onderzoek bracht reeds dadelijk aan het licht, dat het ontdekte materiaal werd gevormd door hard gebakken steen en daardoor werd de belangstelling van den vertegenwoordiger van den aannemer, die toezicht bij het werk hield, gewekt. Hij besloot een deel van dien onbekenden bouwval bloot te leggen en werd bijna onmiddellijk daarvoor beloond door de ontdekking, dat de uitgestrekte lage heuvelrug, waarop hij met zijn werklui bezig was, niets anders was dan een reusachtig en prachtig bewaard beeld van Gautama. Wellicht kan de gestalte van den man, die op de linkerhand van het liggende beeld heeft plaats genomen, de beste maatstaf vormen voor wie eenigszins een indruk wil krijgen van den tegenwoordigen omvang van Shwetha-Yaung, gelijk het beeld in de omgeving heet. De lengte van het beeld is 180 Eng. voet of ongeveer 55 Meter, de hoogte, tot den punt van den schouder 47 voet of ongeveer 15 Meter. Het landsbestuur heeft gezorgd, dat het beeld door een afdak wordt beschut hetwelk het

inderdaad beschermt, doch ernstig afbreuk doet aan den algemeenen indruk van het beeld, en het vrijwel onmogelijk maakt om een goed gezicht op het reusachtige beeld te krijgen. De geestdrift van enkele personen heeft tot stand gebracht en is tot nog toe steeds doende om de steenen gestalte, die zoo eenvoudig en zonder versiering was, toen men haar ontdekte, te hervormen tot een schitterende getuigenis van het geloof in den lande. Zoo zijn de zolen van de sandalen onlangs met groote kosten gesierd met Birmaansch glas-mozaïek, gelijk men kan zien op een der hierbij gevoegde afbeeldingen.

De wordingsgeschiedenis van het beeld is aan niemand bekend. Afgaande op het stroeve karakter der vormen, kan men het beeld op niet minder dan 500 jaar schatten.

De groote vijgeboom te Calcutta. — Er is geen karakteristieker boom voor het Oosten dan de vijgeboom, en de meest vermaarde aller vijgeboomen is die van den Botanischen tuin te Calcutta. Doch dat hij recht heeft op vermaardheid zal men moeten erkennen bij een enkelen blik op de hierbij gaande afbeelding. Het kost den bezoeker werkelijk eenige moeite te gelooven, dat de ontzaglijke massa loover, welke zich voor hen verheft, werkelijk niets meer is dan het gebladerte van een enkelen boom, want de massa overschaduwet niet minder dan 2½ Acre, d. i. ruim een Hectare.

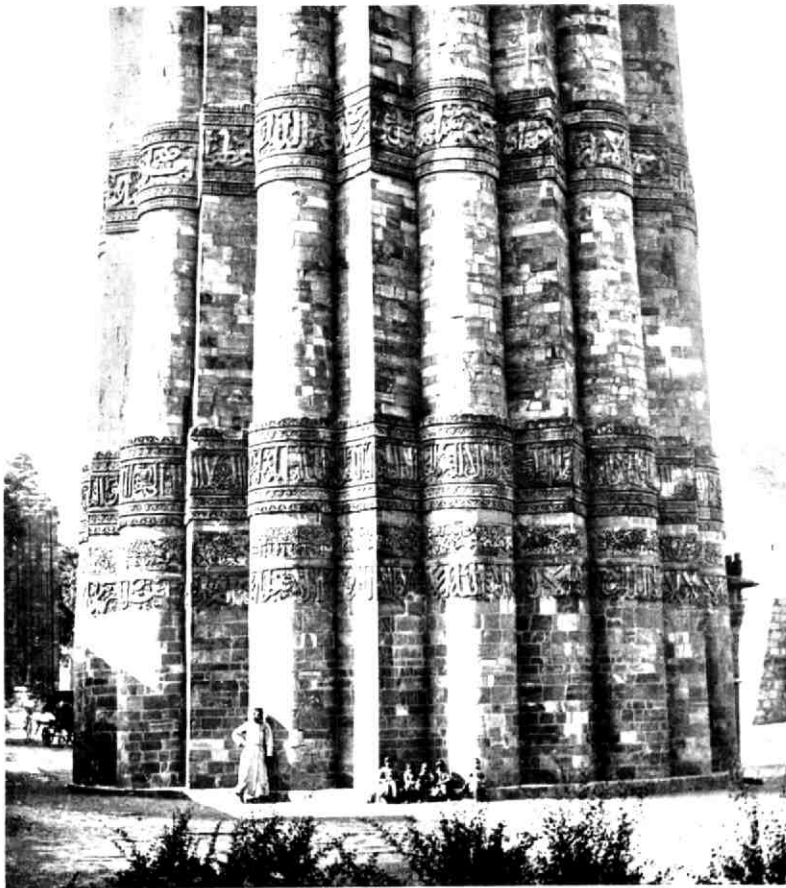
Aan dien ontzaglijken boom wordt de grootste zorg besteed. Iedere jonge malsche loot, die als een stalakiet daalt van een der takken wordt in een hollen bamboestok geleid en aldus tegen beschadiging beschermd. Langs een grooten wandelweg gaande zal een bezoeker telkens opmerken, dat de luchtwortels van een vijgeboom worden weggevreten door voorbijgaande dieren op even groote hoogte als het loof der boomen in een Engelsch park. Slechts zelden is het daardoor mogelijk geweest na te gaan, tot welk een omvang een vijgeboom kan uitdijen en met belangstelling neemt men deswege waar, hoe groot ten slotte de vijgeboom van Calcutta kan worden. Het is niet onwaarschijnlijk, dat de oorspronkelijke stammen gezamenlijk zullen verdwijnen, zoodat de zich steeds verder uitstrekkende luchtwortels als het ware een ring van stammen zullen vormen om een ledige ruimte.

DE GROOTSTE VIJGEBOOM.

Op deze afbeelding ziet men hoe de luchtwortels in den bodem dringen om op hun beurt boomstammen te vormen.

De Kutab-Minareet. — Elf Eng. mijlen ten Zuiden van Delhi vormt de Kutab-Minareet het uiterste zuidelijke punt van de wijde vlakte, waarover de hoofdstad van Indië zich in den loop van duizend jaar geleidelijk heeft uitgedicht. De blanke, volkomen gave toren staat alleen, zonder mededinger, is het eenige onbeschadigde bouwwerk zoover het oog reikt. Het is het gedenkteeken van een triomf, den triomf van een Slavischen vorst. De bouw van de prachtige Minaret, die zich 75 meter boven den beganen grond verheft, werd aangevangen door Kutab-ud-din na de verovering van Delhi in het eind der twaalfde eeuw, en werd voltooid door Altamsh, veertig jaar later. Gelijk op de afbeeldingen duidelijk is te zien, is de toren verdeeld in vijf verdiepingen, waarvan de afwisselende „cannelure” bijzonder de

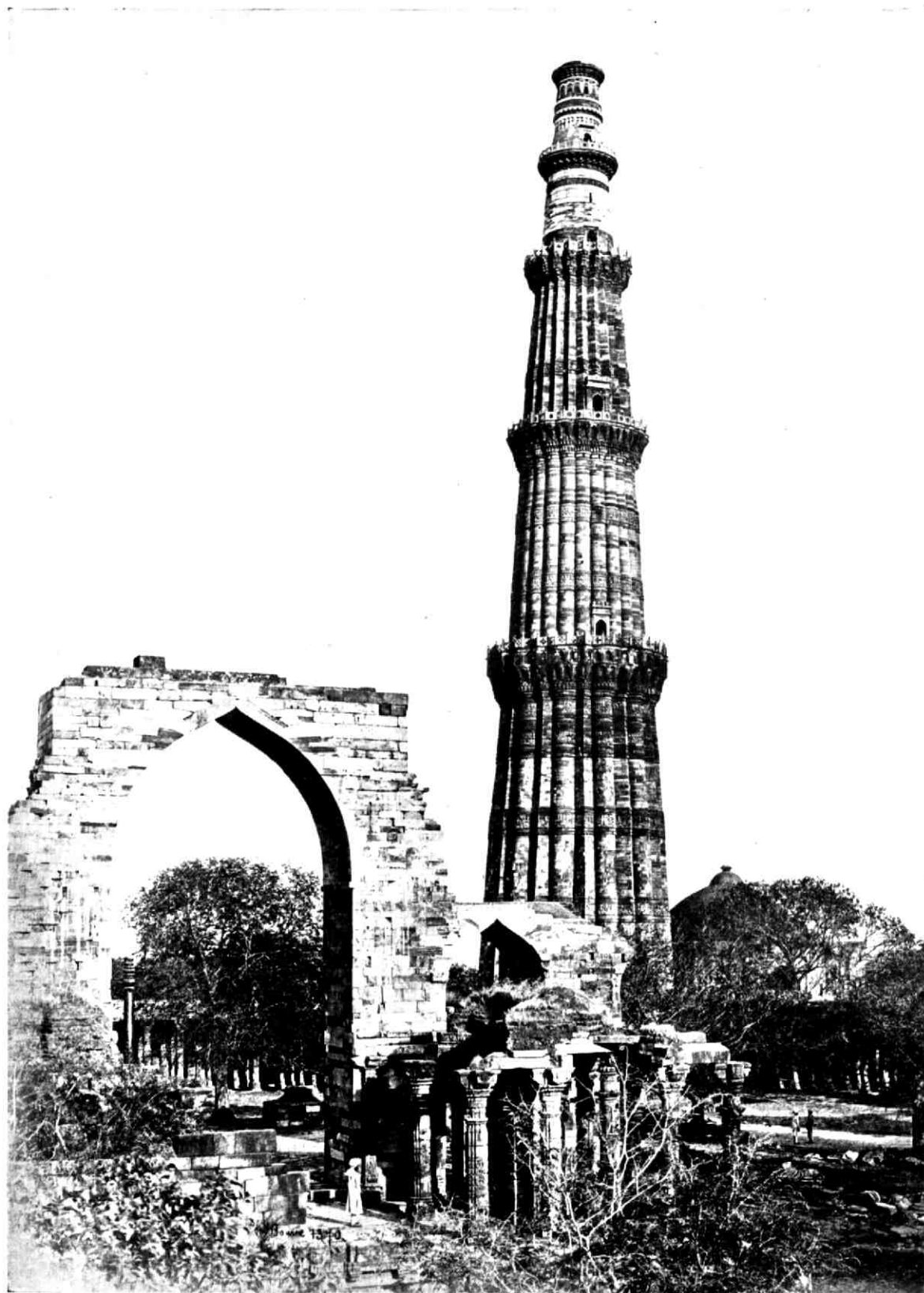
DE VOET VAN DEN KUTAB-MINARET.

Op deze illustraties is duidelijk waar te nemen, hoe eigenaardig de toren door middel van lettertekens is versierd.

aandacht verdient, en de versiering met teksten uit den Koran, die op afstanden van 6 à 9 meter de zuil omringen, is wellicht het mooiste voorbeeld, welk schoon versieringsmotief het enkele letterschrift kan opleveren.

Doch de Minaret is niet de eenige merkwaardigheid van het landschap. Op een afstand van eenige meters verheft zich de stomp van een toren, ontworpen, toen de roode zandsteen, waarvan de Kuta-Minareet is opgetrokken, nog niet was aangerood door den beitel van den steenhouwer. Deze reusachtige toren had meer dan 150 meter hoog moeten worden en zou, na voltooiing elk menscheijk bouwwerk, uitgezonderd den Eiffeltoren, hebben overtroffen. Doch de bouw van dezen Indischen toren van Babel werd opgegeven, nadat men een hoogte van ongeveer 75 meter had bereikt.

Rameswaram. — De derde in heiligheid van alle heilige plaatsen in Indië is Rameswaram. Alleen Benares en Puri overtreffen het in heiligheid. Doch daarmede vergeleken haalt Rameswaram het in lang niet wat betreft het jaarlijksch bezoek der pelgrims. De reden is eenvoudig genoeg. Niet elke Hindoe kan zich de uitgave getroosten voor de lange reis, die moet worden gemaakt om den tempel te bereiken, daar deze staat op een eiland tusschen Ceylon en het vasteland en nog niet één op de tienduizend zelfs van de welgestelde Europeanen, die een bezoek brengen aan Indië, getroost zich de moeite van een bezoek er aan. Andere tempels in Zuidelijk Engelsch-Indië mogen indrukwekkender van uiterlijk zijn, doch niemand, die ooit gedooft heeft door het net van mijlenlange gangen, dat het heiligdom omgeeft, zal ooit de schoonheid van de architectuur van Rameswaram vergeten. De afbeelding geeft duidelijk weer het karakter van den bouwstijl, doch om geheel onder de bekoring van deze driemaal heilige plaats te komen,

DE KUTAB-MINARET.

De prachtige toren verheft zich elf mijl ten zuiden van de tegenwoordige stad en staat op den zuidelijken uithoek van het oude Delhi. Ongeveer 1238 na Chr. werd de toren als zegeteecken gebouwd. Hij is ruim 75 Meter hoog.

RAMESWARAM.

Bovenstaande afbeelding verschaft een blik in een der eindloze gangen van den Tempel van Rameswaram. De reusachtige tempel ligt op de zuidpunt van een klein eiland tusschen Ceylon en het vastland. Hij is gewijd aan Rama, den veroveraar van Ceylon, een der meest populaire reïncarnaties van Vishage.

Mahabalipuram, of weergegeven in Duitsche oleografieën in den omtrek van Delhi of Muttra in Noordelijk Indië. Het verhaal zou niet volledig zijn als er niet bij werd vermeld een der meest populaire en aardigste legenden van Engelsch-Indië. Het gelukte den apen niet de geheele zeeëngte te overbruggen. Een gaping van zes duim bleef bestaan tusschen de uiterste punten der beide apenkettingen, die van weerszijden elkander waren genaderd. Blijkbaar was Rama, trots inspanning van al zijn krachten, niet in staat die kleine gaping te overschrijden en alle werk en zelfopoffering der apen zouden vergeefs geweest zijn, ware niet plotseling een grijs eekhoorentje verschenen en had het zich niet opgeofferd om het hiaat aan te vullen. Het legde zich in de opening en alles was in orde; doch uit dankbaarheid voor den onwaardeebaren dienst, hem aldus bewezen, boog Rama zich, toen hij de brug overging, voorover en streekte met zijn vingers over den rug van het grijze eekhoorentje. En daarom heeft nog heden ten dage de Indische eekhoorn twee zwarte vlekken onder aan zijn rug.

dient men gezien te hebben, hoe het warme tropische zonnelicht zich langs allerlei hinderpalen een pad weet te banen naar deze lange gewelfde gangen.

Rameswaram is gewijde grond wegens den befaamden strijd tusschen Rama en Ravana, koning van Ceylon. Laatstgenoemde had Sita, de geliefde vrouw van Rama, geschaakt, en de van zijn echtgenoot beroofde god riep gansch de natuur te nulp om hem zijn gemalin terug te brengen en hem wraak te verschaffen.

Hanuman, de aap-god, schafte raad. De zeeëngte tusschen Ceylon en het vasteland, die thans den naam Palk draagt, werd overbrugd door een legioen van apen, die elkander bij den staart vasthielden en over deze levende brug trok Rama ter overwinning tegen den hydrakoppigen roover. In de moderne Hindoe-kunst is geen voorstelling zoo algemeen als deze aanval van Rama op Ravana's vesting. Men kan haar waarnemen in elke stof en in elke grootte, in rotsen ingehouwen bij

De Boeddhistische grot bij Moulmein. — Men treft heel wat zonderlinge dingen aan nabij de oude Pagode van Moulmein, doch weinige er van zijn zoo wonderlijk als die van de grot van Kogun.

Dergelijke zonderlinge opeenhooping van beelden treft men aan in bijna elk land, waar het Boeddhisme heeft gebloeid of nog bestaat. De grondoorzaak er van is te zoeken in het dogma, dat deugd kan worden verworven door ontelbare herhalingen van een gebed of eenigen anderen vorm van aanbidding. Wie wat voegt bij deze zonderlinge mengeling van noodelooze en in geenerlei verband staande beeldengalerij maakt zich verdienstelijk en de arme man zorgt er met even groote toewijding voor, om daardoor uit te blinken als zijn rijke broeder tracht zichzelve te bevrijden van verdere incarnaties door de meer opzichtige middelen van pagodes op te richten of kloosters met giften te bedenken.

Zonderlinge Mahomedaansche Moskee. — Dergelijke vernuftig gebouwde altaren vindt men in Indië dikwijls langs den weg. Meestentijds zijn ze reeds lang verlaten en de boomwortels, waarop ze oorspronkelijk rustten, hebben langzamerhand het losse metselwerk weggedrongen. Hier en daar evenwel vindt men nog wel van dergelijke inrichtingen, die dienst doen als hut voor een kluizenaar; zij zijn, om zoo te zeggen, zijn particulier bidvertrek. Godsdienst-oefeningen in den eigenlijken zin des woords worden nooit gehouden in deze wonderlijke kapelletjes, ofschoon natuurlijk eenvoudige gebeden worden opgezegd overal waar twee of meer Mohammedanen samen zijn op de uren, dat hun geloof hun een gebed voorschrijft. Er

BOEDDHISTISCHE GROT BIJ MOULMEIN.

Deze grot is gelegen bij Kogun aan de Salwin. Vermeerdering van het aantal afbeeldingen van Boedha wordt door de Boeddhisten altijd als een heilige plicht beschouwd.

ligt een reusachtige afstand tussehen deze van baksteen op boomwortels opgetrokken tempeltjes en de vorstelijke pracht van de Jumma Musjid te Delhi, doch het geloof, dat tot beider bouw voerde, is onverwoestbaar als gegoten ijzer en als de zonne ter kimme neigt stijgen hetzelfde gebed en dezelfde dankzegging, dezelfde in woord, in daad en in geest, ten

hemel en wordt weder gebogen voor de éénheid van God en de grootheid van zijn propheet, den kameeldrijver van Mekka.

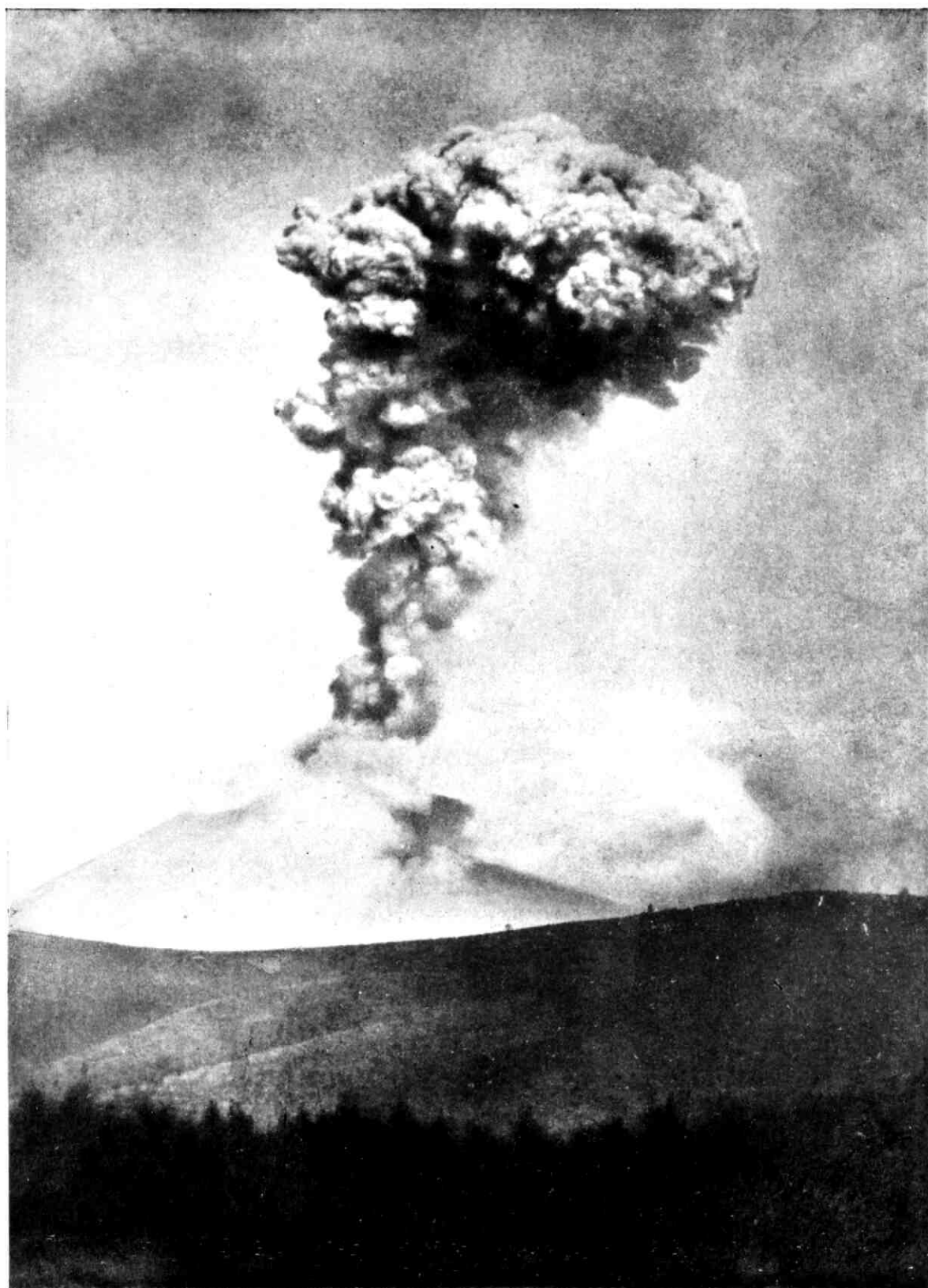

MAHOMEDAANSCH KAPEL,
gemaakt in de holte van een grooten boomstronk.

photographie te maken van een vulkaan in werking. De gewone akelige voorstelling van vlammen, vuur en neerdruppelende lava zijn volslagen onzinnig. Geologen betwijfelen zelfs of er wel ooit vlammen uit een vulkaan zijn gekomen. Wat daarvoor gehouden wordt is enkel de weerspiegeling van de gloeiende lava in de diepte door de dikke kolom rook en asch, die natuurlijk het meest karakteristieke verschijnsel van een uitbarsting is. Op onze afbeelding ziet men duidelijk, hoe de rookkolom opstijgt tot ver boven de grens der wolken en de gedaante van een paddestoel aanneemt, die altijd bij dergelijke verschijnselen wordt waargenomen. De kolom asch was op het oogenblik, dat de photographie werd genomen, blijkbaar een of anderhalve mijl hoog, had een zeer typische gedaante aangenomen, en een gezette studie van de kronkelingen zou aan wie de menschelijke natuur ernstig bestudeert, duidelijk maken, waarom de oosterlingen de dreigende aangezichten van gevaarlijke onderaardsche booze geesten ontdekken in dergelijke langzaam opkronkelende massa's. Asama-yama verheft zich 3000 Meter boven den zeespiegel en maakt in het bijzonder daardoor zulk een diepen indruk, dat hij zich ongeveer 1800 Meter boven het omgevende landschap verheft. De krater is ongewoon

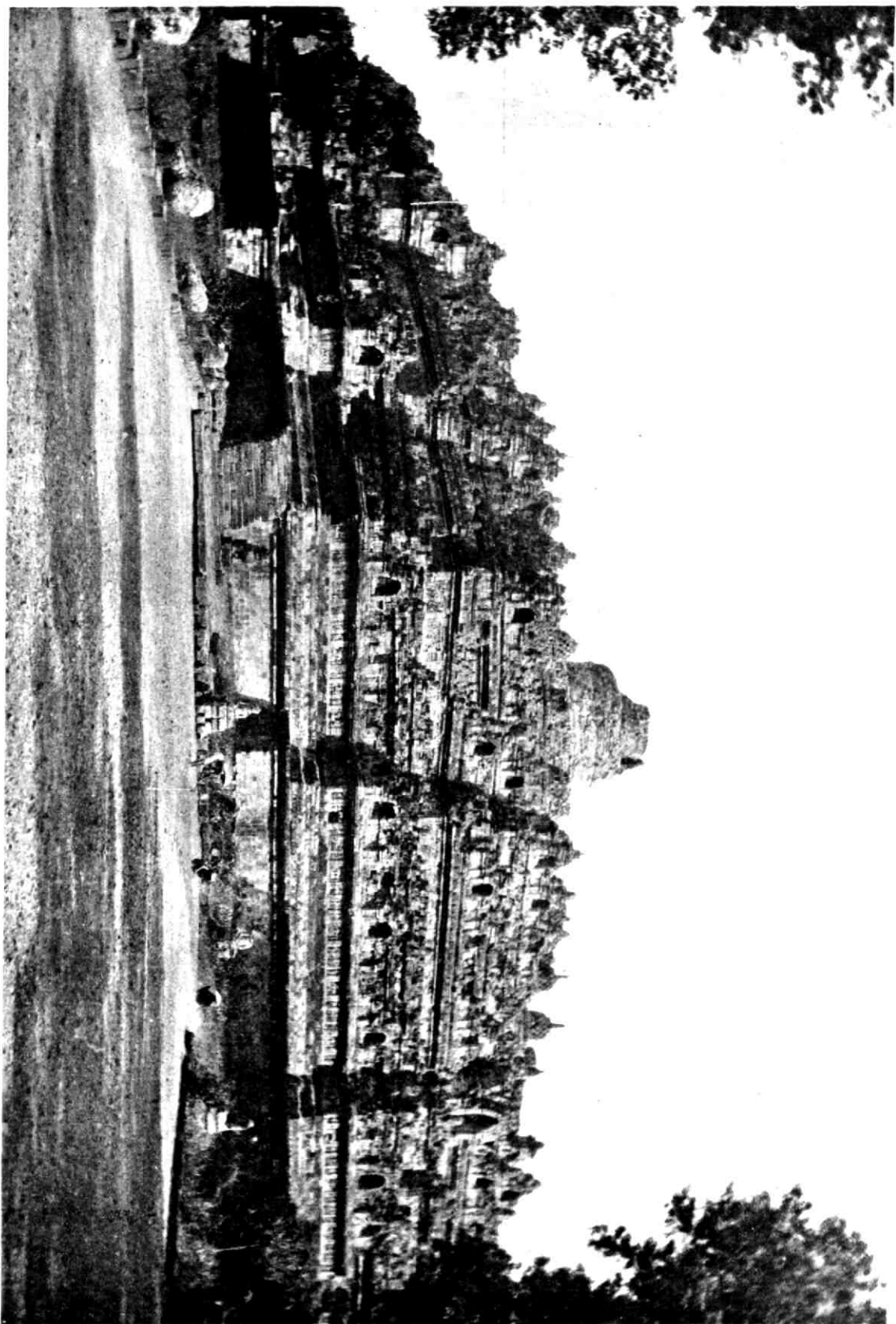
Asama-yama. Japan. —

De in werking zijnde vulkaan Asama-yama is gelegen in het district Shinano, zeventig mijl ten noordwesten van Yokohama en dreigt steeds met een plotselinge uitbarsting. Deze schoorsteen van het inwendige aardse vuur is van zeer grillige werking. Van oudsher is hij echter bekend om zijn uitbarstingen. In 1650 had een zoo hevige uitbarsting plaats, dat de Europeanen, die op het eiland vertoefden hem rangschikten onder de machtigste vulkanen der wereld. Toch was omtrent zijn werkzaamheid weinig bekend, totdat in 1783 een dier historische uitbarstingen plaats had welke gelijk te stellen is met die van Krakatau of den Mont Pelée. Gelijk ieder weet, die in vulkanische streken woont, is het verbazend moeielijk een

DE ASAMA-YAMA IN WERKING.

De Asama-Yama is de grootste in werking zijnde vulkaan van Japan, gelegen in het district Schinano, zeventig mijl ten noordwesten van Yokohama.

DE BORO-BOEDOER-TEMPEL OP JAVA.

Twee der Dagoba's op den top van den Boro-Boedoer. Dank zij de aarde en den plantengroei, waaronder zij jarenlang bedolven zijn geweest, zijn zij nagenoeg onbeschadigd gebleven.

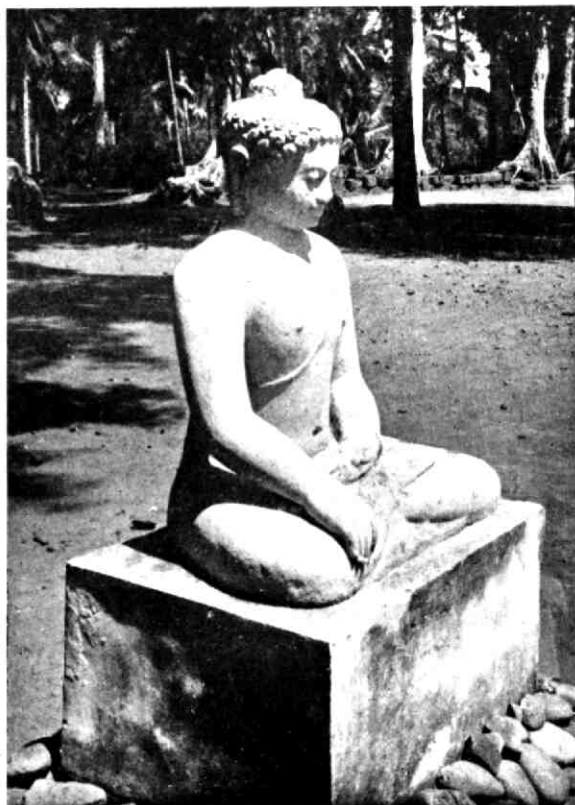
waarvoor zijn naam verdient te blijven voortleven. Hij ontdekte den sinds langen tijd verloren gegane tempel van Boro-Boedoer. De geschiedenis van de ontdekking klinkt werkelijk romantisch. De dorpsbewoners aan den voet er van waren even onwetend omtrent het bestaan van den tempel als iemand anders, toen Sir Stamford een onderzoek begon. Doch door een gelukkig toeval ontdekten de onderzoekers, dat de heuvel waarop zij aan den arbeid waren, ongeveer 150 voet hoog en zes à zevenhonderd voet breed aan den voet, niets anders was dan de vermaarde tempel. Men onderstelt, dat, toen in de dertiende eeuw de Mahomedanen Java binnendrongen, de Boeddhistische priesters, om te voorkomen, dat hun kostelijke bezitting door de ongeloovigen werd geschonden, de terrassen er van onder de aarde bedolven en de hellingen van den aldus gevormden heuvel beplantten met snelgroeiend tropisch struikgewas.

De Boro-Boedoer verheft zich thans op een heuvel ongeveer 35 mijlen van Djokjakarta en nagenoeg in het midden van het eiland Java. De vorm doet denken aan die eener pyramide, opgetrokken op een bevoerd terras. In het midden van elke zijde voert een trap van de een naar de daarop volgende verdieping, en zoo zijn er zes. Elk terras omgeeft den tempel geheel, en is in omtrek gelijkvormig aan de basis. Op die terrassen treft men het beeldhouwwerk aan, waardoor de Boro-Boedoer boven alles

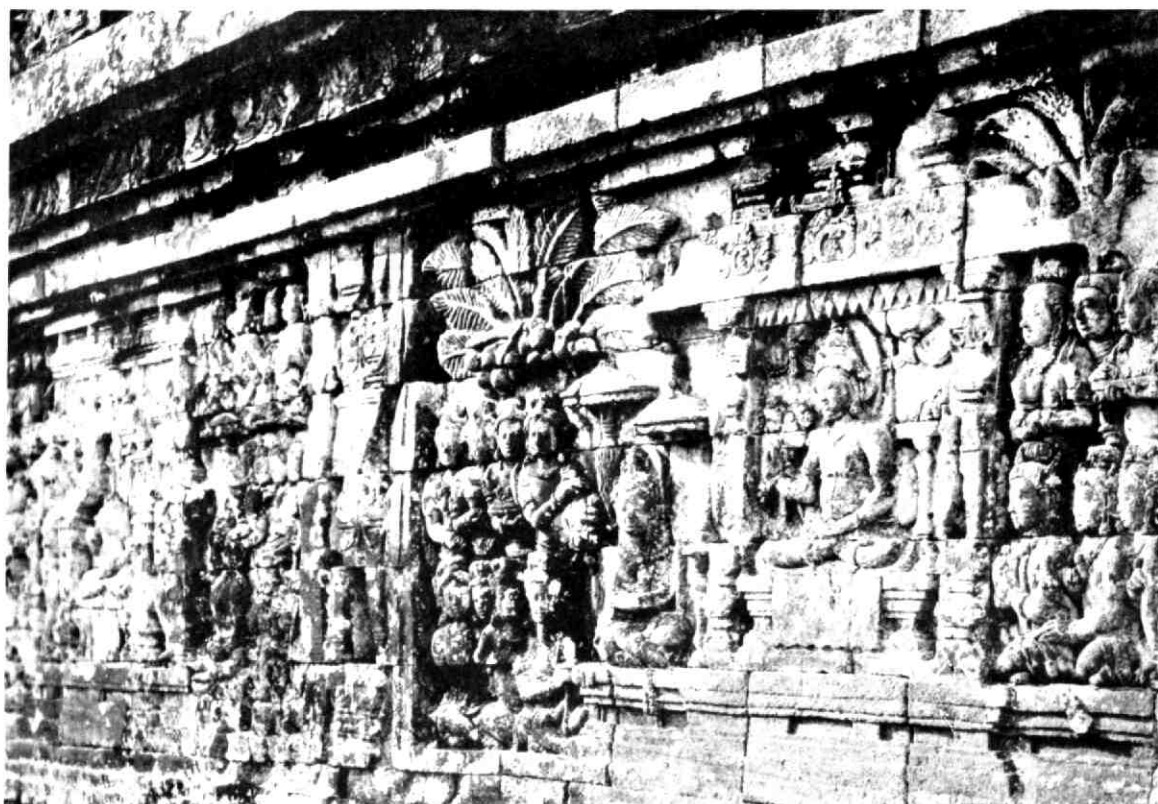
steil en diep; ofschoon hij slechts een vierde Engelsche mijl in doorsnede is, is de normale hoogte van het lava-bed er in een duizendtal voeten beneden den rand, een feit, dat misschien een verklaring geeft voor de betrekkelijke rechtstandigheid waarmede de asch in de hoogte wordt geworpen.

De Boro-Boedoertempel op Java.—

Ongeveer een eeuw geleden werd Sir Stamford Raffles door de Engelsche regeering belast met het bestuur over het eiland Java, nadat Frankrijk Nederland had ingelijfd en Engeland deswege beslag had gelegd op de Nederlandsche bezittingen. Het ging hem ten zeerste aan 't harte, toen in 1816 Java aan Nederland werd teruggegeven. Doch gedurende het korte tijdperk van zijn beheer deed hij ten minste één ding,

Binnen elk der Dagoba's, waarvan we hierboven een afbeelding geven, vindt men een Boeddha-beeld gelijk hier is gereproduceerd.

Een fragment van het beeldhouwwerk van den Boro-Boedoer.

vermaard is. Men heeft berekend, dat de gansche muur van beeldhouwwerk die den tempel omgeeft, zeker drie Engelse mijlen lang is. In het algemeen genomen kan men zeggen, dat naarmate de bezoeker hooger stijgt de onderwerpen, die door deze beeldhouwwerken worden voorgesteld, moeten weergeven de ook steeds hooger wordende ontwikkeling van Gautama's geestesleven. De geschiedenis begint met zijn bestaan als vroolijk en kinderlijk vorstenzoon, vrij van zorg en kommer, vrij ook van de kennis van ziekte, zonde of dood, en zijn ervaringen en zegepralen worden ons van verdieping tot verdieping afgebeeld, totdat de centrale koepel of dagoba is bereikt, waar men aanblijft het meest mysterieuze beeld van gansch Azië. Het is niets meer dan een ruw uitgehouwen hoofd op een vormloos lichaam. De idee, die daaraan zou ten grondslag liggen zou men bijna aarzelen Oostersch te heeten. Ze komt hier op neer, dat het de bedoeling zou zijn geweest, de eindelijke volmaking van Boeddha weer te geven nadat het goddelijke in den mensch en al wat daardoor is geschapen, is teruggekeerd in den boezem van het Niet — indien wij Nirvana aldus mogen vertalen. Misschien is weder-opneming in de ziel van het heelal een betere uitdrukking.

Doch een andere, aantrekkelijker legende is, dat de Boro-Boedoer is gebouwd om de genegenheid te verwerven van een grillige jonge vrouw, die woonde in het dorp aan den voet van den heuvel. Zij eischte, dat haar aanblijder, die woonde op den top van den heuvel binnen den tijd van twaalf maanden zou ontwerpen, bouwen en voltooien den mooisten tempel der aarde, die dan haar huwelijksgift zou wezen. De jonge man dorst heel wat aan en beloofde haar wensch te vervullen. Werkelijk slaagde hij daarin bijna, doordat hem de macht was gegeven zich de hulp te verzekeren van de gansche bevolking der aarde. Doch de scherpe blikken zijner beminde bemerkten, toen hij aan het eind der twaalf maanden, haar trotsch rondleidde door het reusachtige en prachtige bouwwerk, dat dit laatste en hoogste beeld, te midden van de tienduizenden van beelden, die de muren sierden of in gepeins verzonken zaten in de getraliede dagoba's, onvoltooid was. Daarop herinnerde zij kalmpjes haar verloofde

er aan, dat haar voorwaarden niet waren vervuld en stapte naar beneden om een anderen meer geliefden jongeman te huwen. Zelfs in die oer-oude dagen moet men toch respect gehad hebben voor het vrouwelijke karakter!

Maar, alle verhalen daargelaten, rijst de vraag, wanneer dit ontzaglijke bouwwerk is verrezen. Niemand weet het precies, doch het schijnt wel of het begin der zevende eeuw na Christus het tijdperk van het ontstaan is geweest. Dank zij het feit, dat de tempel zoolang verborgen is geweest, is hij in uitstekenden toestand gebleven. Wel hebben in den loop der tijden de wortels der tropische planten zich gewrongen tusschen de kalkloze spleten van de verschillende deelen, doch vanwege de Nederlandsch-Indische regeering wordt, vooral in de laatste jaren, groote aandacht gewijd aan het onderhoud van het wonderwerk.

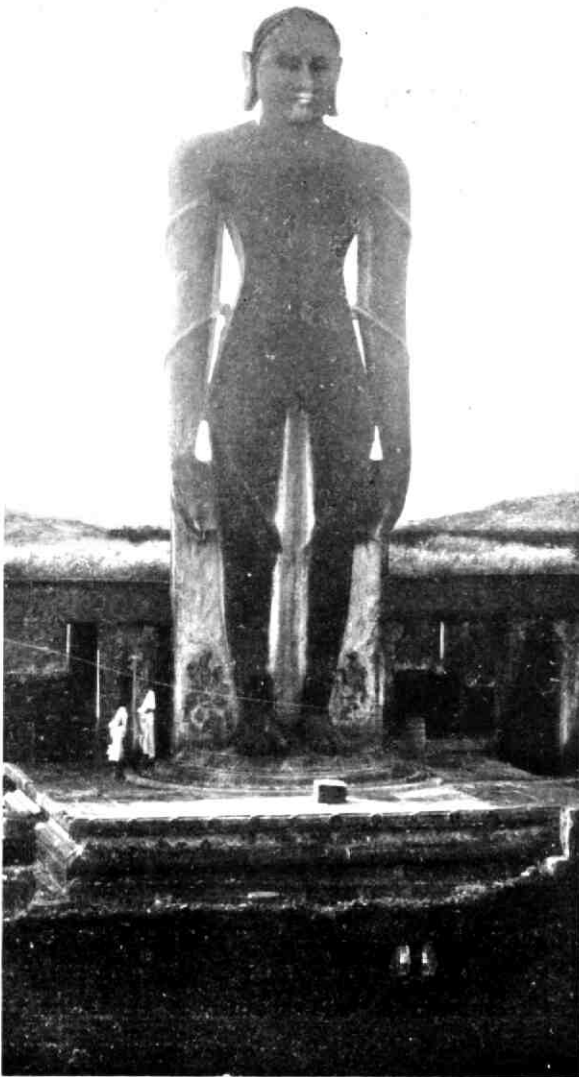
Standbeeld van Marco Polo. — Iedere schooljongen weet, dat het geslacht der Polo's te Venetië in de dertiende eeuw het eerste is geweest om de Christenheid op volledige en nauwkeurige, zoowel als onderhoudende wijze in te lichten omtrent de pracht en de schoonheid, de weelde en den handel van China en Indo-China, van Dekan en van het Indische Eilandrijk.

Van hen hoorde Europa 't eerst van Mesopotamië en Perzië, Mongolië, Siam, Birma, Formosa en Japan. Zij waren ook de eersten, die schreven over Java, Sumatra en Tibet, en hunne beschrijvingen van andere landen, waarover reeds vage berichten de ronde deden in Europa, waren dikwijls de beste, die de wereld bezat, totdat de moderne wetenschappelijke onderzoekingstochten werden ondernomen. De bijzonderheden omtrent het leven

MARCO POLO ALS EEN AFGOD.

De afbeelding van een Europeaan te midden der Vijfhonderd Goden te Canton. Op grond van Chineesche overleveringen beweert men, dat dit de Portugeesche reiziger Marco Polo is en dit schijnt wel aannemelijk te zijn.

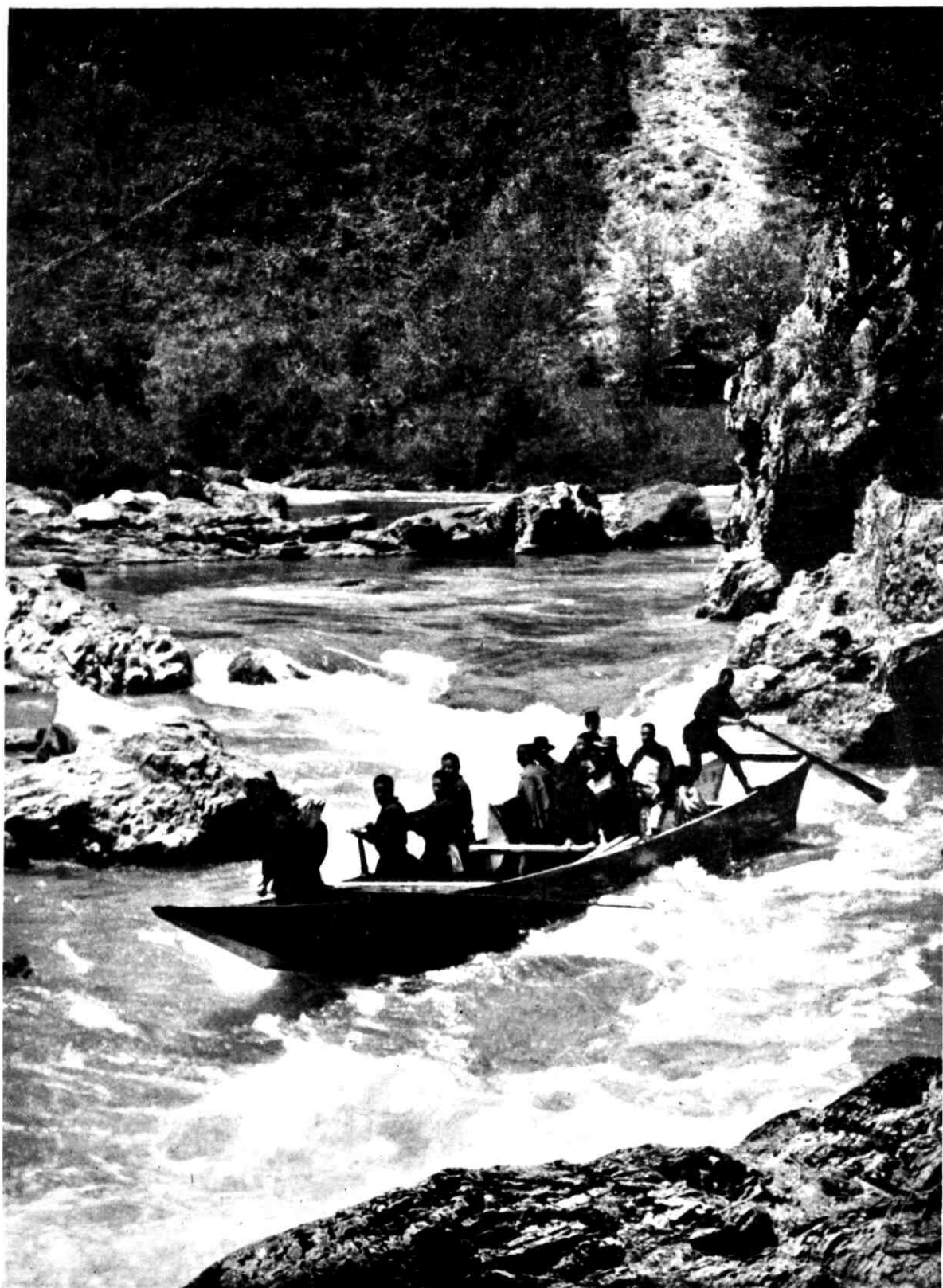
GOMATESVARA. ENGELSCH-INDIE.

Een reusachtig, monolithisch standbeeld, 16 meter hoog, door de Jains gehouwen uit het rotsgesteente van een heuvel bij Venur in het presidentschap Madras.

van Marco Polo zijn weinig bekend en dikwerf vaag en onzeker; doch een bijzonderheid van zijn sterfbed geeft ons een goed beeld van het karakter van dien wereldreiziger. Jacopo d'Acqui verhaalt ons, dat toen Marco op sterven lag, zijn beste vrienden tot hem kwamen met de bede ter wille van zijn goeden naam, zijn reisverhalen te herzien en alles terug te nemen, wat onwaar was. Hij weigerde dit standvastig, verklaarde niets van dien aard te zullen doen, en dat hij werkelijk niet de helft had medegedeeld van al het wonderlijke dat hij had gezien.

Men vindt in den Tempel der Vijfhonderd Goden te Canton een standbeeld, dat dikwijls wordt genoemd als een bewijs voor de waarheid zijner mededeelingen en als een herinnering aan den grootsten aller onderzoekersreizigers; wij hebben het hier bijgevoegd. Photografeeren wordt in dezen tempel ten sterkste tegengegaan en de afbeelding, die wij hier geven, heeft de schrijver meer aan zijn geluk dan aan een goed overlegd plan te danken. Waarom, vraagt men, werd het beeld in dat zonderlinge gezelschap opgenomen? Wat wij als zeker weten, is dat in 1277 Marco Polo door den Tataren Khan Kublai, beheerscher van het Chineesche rijk, benoemd werd tot lid van zijn kabinetsraad, en ongeveer acht jaar later belast werd met het gouverneurschap van Yang-Chau. Als Khanfu ten minste niet hetzelfde beteekent als Canton, maakt Marco Polo geen gewag van een verblijf in die stad, welke thans de zuidelijke hoofdstad van China vormt en waar dit zonderlinge beeld wordt aangetroffen. De onderstelling, dat het beeld hem moet voorstellen, berust op verhalen uit Chineesche bron, niet, gelijk men

soms beweert, op pure Europeesche fantasie; maar de zeer groote waarschijnlijkheid er van valt een ieder op, die aandachtig beschouwt de haast leelijke on-Chineesche gelaatstrekken, den kleinen geplooiden halskraag, de zeemansjas die hij heeft omgeslagen en den eveneens uitheemschen hoed. Dat de beeldhouwer een Europeaan voor zich moet gehad hebben, toen hij zijn beeld modelleerde, is buiten kwestie en de schrijver dezer regelen heeft van inwoners van Hong Kong de verzekering gekregen, dat dit vermaarde beeld ongetwijfeld niet jonger is dan het begin van de 14de eeuw. Waar het is gemaakt, te Canton of elders, en wanneer het de eereplaats, die het thans inneemt, heeft gekregen, is bij geen mogelijkheid te weten te komen, doch er is geen aanleiding om de juistheid der overlevering in twijfel te trekken en het zou dwaasheid zijn zonder eenige reden te willen wegedeneeren het bestaan van een der belangrijkste en meest onverwachte bewijzen van de rusteloosheid en kloekheid van de

DE STROOMVERSNELLINGEN VAN DE KATSURA BIJ KYOLO.

Een der geliefkoosde vormen van sport in Indië die bijzonder in den smaak der Europeanen is gevallen, is de vaart langs de stroomversnellingen van de Katsura, hetzij in een boot of op een vlot van bamboe.

DE GROTTPELS VAN ELLORA.

De vermaardste van alle grottempels van Engelsch-Indië zijn die van Ellora nabij Daulobad. Alle godsdiensten, behalve die van Mohammed hebben medegewerkt aan deze wonderlijke bouwwerken.

Westerse rassen. Dat het beeld een Europeaan voorstelt, springt in het oog, dat het ongeveer dagteekent uit den tijd van Marco Polo is ook zeker. De overlevering, dat het die reiziger zelf is, heerscht zoo algemeen, dat een kopie er van werd gezonden naar het aardrijkskundig Congres, in 1881 te Venetië gehouden.

Gomatesvara, Engelsch-Indië. — Een der zonderlingste standbeelden der wereld kan een ondernemingslustig reiziger vinden in het Jain-dorpje Sravana Belagola, ongeveer tien mijlen ten noorden van het station „French Rocks” aan den spoorweg bij Nagapatnam.

Hoe bewonderenswaardig het werk ook is, wordt het beeld slechts zelden bezichtigd en nog minder in reisbeschrijvingen vermeld. Het is gehakt in den steil omhoog stekenden kam van hard gesteente op een heuvel en zeer behendig is rekening gehouden met de formatie van de rots, zonder dat intusschen aan de bedoeling van den ontwerper te kort wordt gedaan. Het beeld — waarvan de naaktheid de herkomst van de Jains eerder dan van de Boeddhisten verraaft — is ongeveer 16 Meter hoog.

Reizigers, die Gwalior bezocht hebben, verhalen, dat de preutscheit van den grooten keizer Baber zich beleedigd gevoelde door het gezicht van de reusachtige naakte beelden die als schildwacht stonden bij de rotsvestingen.

Dit beeld, ver weg in het zuiden staande, is ontsnapt aan zijn puriteinsche neigingen en vraagt onze bijzondere belangstelling door de plaats waar het staat. In de meeste gevallen is het ondoenlijk om een goed gezicht op dergelijke uit een rots gehouwen beelden te krijgen, ten gevolge van de overweldigende massa van de berghelling er achter. Het Gomatesvarastandbeeld staat letterlijk en overdrachtelijk alleen en loont de moeite van een tocht er heen dus ten volle.

De stroomversnellingen van de Katsura. — Ten westen van Kyoto stroomt de rivier Katsura langs smalle bedding naar de voormalige hoofdstad van Japan. De waterweg wordt gebruikt voor het houtvervoer uit de provincie Tamba, doch wij maken hier meer in het bijzonder melding van de schoonheid der rotspartijen, de bruisende stroomversnellingen en de sport om op vloten van bamboe of in booten die kokende watermassa's te passeeren. In den herfst neemt het geboomte gele, roode, gouden tinten aan en de sombere rivier en blauwe hemel, die juist tussehen de rotsen zichtbaar is, vormen daarmede een schilderij, die bij den reiziger door Japan lang in de herinnering blijft voortleven.

De grottempels van Ellora, Engelsch-Indië. — De zonderlinge in de rots uitgehouwen cellen, en kapellen en tempels bij Ellora zijn ongetwijfeld de belangrijkste der onderaardsche bouwwerken in Engelsch-Indië, en behooren naast die bij Ajanta tevens tot de oudste. Ze liggen in de buurt van Daulalabad, in den noordwestelijken hoek van het gebied van den Nizam van Haiderabad. De weg er heen loopt over den top en ongeveer in het midden van den half cirkelvormigen heuvel, in welks helling zij zijn uitgehold en bijna een mijl strekken zij zich uit links en rechts van het pad. Een aantal er van zijn moeielijk te vinden, daar met groote zorg de ingang is gemaskeerd, doordat men voor de opening heeft laten staan een dicht met gras begroeid fragment van het rotsgesteente, waaruit de heuvel bestaat. Deze ondergrondsche tempels liggen in een halven cirkel dicht bijeen en voor den kenner van oud-Indië bestaat er geen interessanter streek in gansch Dekan. Blijkbaar is met den bouw er van begonnen door Boeddhistische kluizenaars, die hier vonden zoowel de gewenschte rust, als een vruchtbare, aangename omgeving en ongetwijfeld ook de vereering en hulde van de omwonenden. Na de eenvoudige cellen, gelijk aan die welke men nog te Bhuvaneshwar en elders aantreft, werden geleidelijk rijker versierde bouwwerken ontworpen en thans vindt men hier in een omtrek van enkele honderden meters bijeengebracht een nagenoeg volledige reeks van gebouwen, noodig voor den Boeddhistischen eeredienst. Natuurlijk werd hier en daar afgeweken van de gebruikelijke Boeddhistische architectuur, doordat hier alles moest worden uitgehouwen uit het rotsgesteente en naar gewoonte niet kan worden opgetrokken van losse steenen, doch altaren, kloosters, consistoriekamers enz. vindt men er bijeen en nagenoeg alle verkeer in goeden staat.

Doch al zijn de Boeddhistische tempels hier de oudste, zij zijn daarom niet de eenige. Voor de meeste bezoekers is de Kailas-tempel verreweg belangwekkender dan al de grotten. De bouwmeesters van dit wonderbaarlijk bedehuis stelden zich er niet mede tevreden het inwendige van een tempel uit te houwen in het rotsgesteente, zij hakten de rots in- en uitwendig zoo weg tot de tempelmuren enz. overbleven. Thans

Een relief te Ellora, voorstellende Shiva, een der drie godheden van de Hindoesche drie-eenheid.

bewondert men er op een binnenplein een volslagen vrij staanden tempel met al zijn constructieve vormen en versieringen, omgeven door cellen, pilaren, symbolen, beelden enz. welke bij het Boeddhisme behooren en overdekt zijn met een overdaad van beeldhouwwerk. Geen vierkante duim van dezen tempel is echter opgelegd of ingemetseld. Het is niets meer of minder dan een reusachtige monolith, één enkele steen, vrijstaande van de berghellingen, die hem omgeven, er boven uitsteken, bedekt met lang gras en tropische gewassen

De afbeelding geeft een indruk van de schoonheid van dezen Kailastempel en de lezer zal erkennen, dat hij dergelijke opheldering toch wel van noode heeft. Zelfs na den tekst gelezen te hebben, zal hij toch nog gaarne de illustratie wat naderbij bezichtigen, alvorens het hem ten volle duidelijk is, dat dit schilderachtige bouwwerk niets anders is als een enkele massieve rotsmassa. Een fotografie kan onmogelijk een goeden indruk geven van den omvang en de kostelijke versiering van dezen tempel; de hierbijgaande was genomen van boven van een steenen, rijk gebeeldhouwden buitenmuur, die dwars voor den ingang staat en bijna geheel de daarachter gelegen schatten aan de oogen van den voorbijganger onttrekt. De lezer moet zich zoo goed mogelijk een voorstelling maken van het binnenplein, waarop de tempel zich verheft, van de rotsmuren, die het geheel omgeven en waarin zuilengangen en cellen zijn uitgehouwen, van de gebeeldhouwde olifanten buiten en het prachtige met pilaren geschraagde inwendige van den tempel, waarvan ongelukkigerwijs hier geen reproductie kan worden gegeven. Het kleinere gebouw op den voorgrond der illustratie bevat den gebeeldhouwden stier of Kandi, het zinnebeeld van kracht en de vruchtbaarheid, welke men aantreft in of naast alle tempels die over gansch Engelsch-Indië aan Shiva zijn gewijd.

HET PRACHTIGSTE MONOLITHISCHE BOUWWERK DER WERELD.

De Kailastempel te Ellora, gehouwen uit één steenklomp.

DE POORT, TOEGANG GEVENDE TOT DE GRAVEN DER MING-DYNASTIE.

Deze sierlijke Pai-low vormt de toegang tot de graven der vorsten van de Ming-dynastie nabij Peking. Ze is opgetrokken van wit marmer, met een dakbedekking van donkerroode pannen.

HOOFDSTUK II.

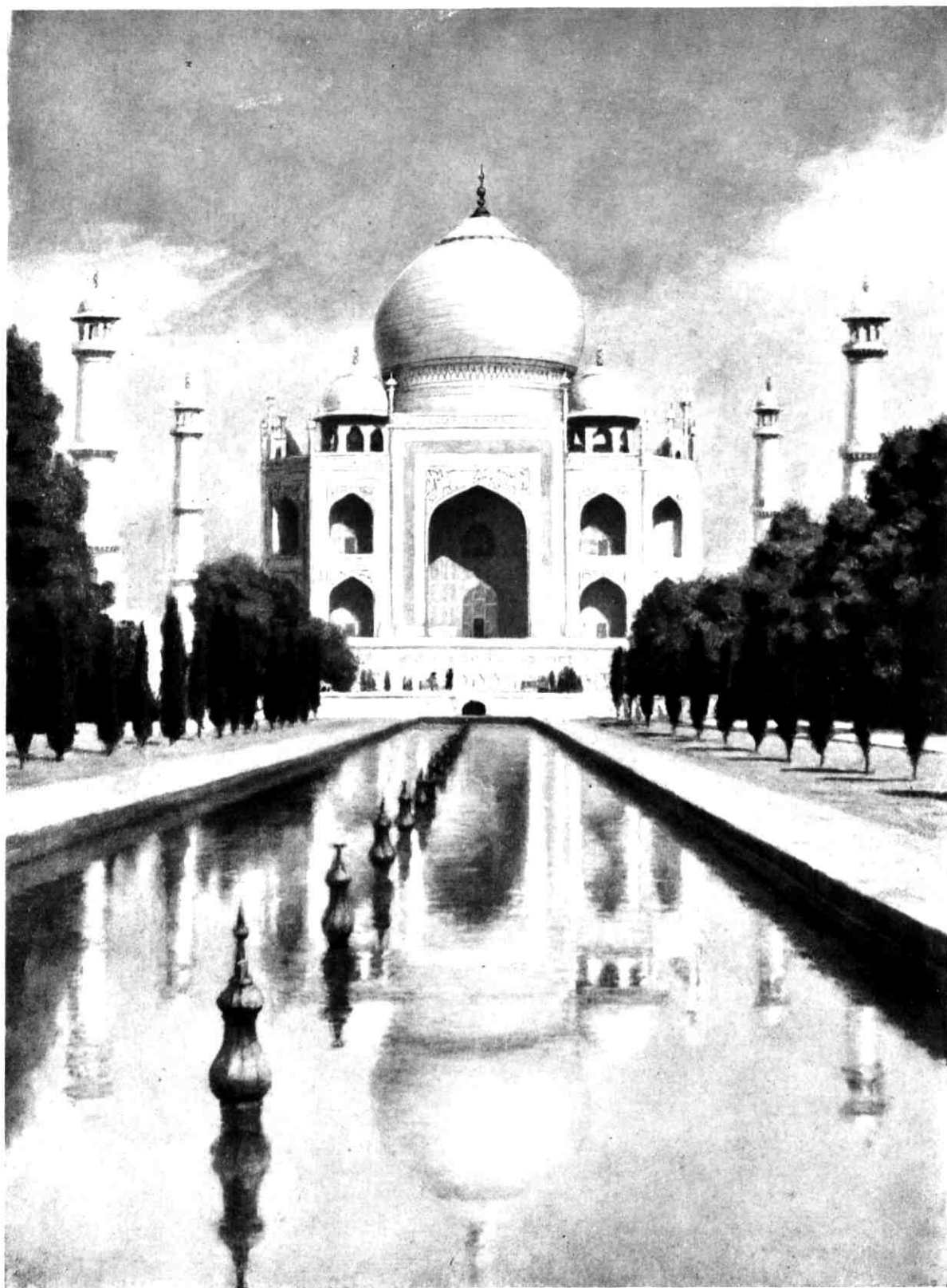
De graven der koningen van de Ming-dynastie. — Hoe de Ming-dynastie zich meester heeft gemaakt van den troon van China, is een der boeiendste verhalen der Chineesche geschiedenis. De groote Mongoolsche heerscher, Kublai Khan, had zijn macht uitgebreid en bevestigd door de staten en stammen van Centraal-Azië in één onmetelijk rijk samen te brengen. Toen hij in 1294 op drie en tachtigjarigen leeftijd overleed, na achttien jaren als keizer van half Azië te hebben geregeerd, strekte zijn rijk zich uit vanaf de Chineesche Zee en het Himalaya-gebergte tot de noordelijkste streken van Siberië, en van de oostelijke kust van Azië tot de grenzen van Polen en de Europeesche rijken.

Na den dood van Kublai bleef het rijk drie en zeventig jaar bestaan, en de laatste uit zijn geslacht, Shun-te beklom den troon in 1331. Deze vadsige, zinnelijke, zwakke vorst regeerde vijf-en-dertig jaar in machteloze woede aanzien, hoe zijn leger verliep, hoe zijn land geteisterd werd door opstanden en vijandelijke invallen en hoe zijn wereldrijk aan alle kanten afbrokkelde.

Intusschen was een jongmensch, Choo geheeten, de zoon van een landbouwer uit den staat Nanking, dien men te zwak achtte voor handenarbeid, door zijnen vader in een klooster geplaatst met de bedoeling dat hij een „bonze” of priester zou worden. Choo had bitter weinig lust in het priesterschap, doch in zijn zoeken naar wetenschap had hij zooveel gezondheid en kracht bijeengegaard, dat hij, na ettelijke jaren half afgesloten van de wereld te hebben geleefd, zijn klooster verliet om dienst te nemen in het keizerlijke leger. Toen hij eenmaal onder de wapenen was, maakte hij, dank zij zijne behendigheid op de wapenen, spoedig promotie. Hij klom tot een hoogen rang op en huwde met een zeer bemiddelde weduwe. Doch tegelijk met den voorspoed kwam ook de eerzucht. In de jaren, die hij in de militaire wereld doorbracht, had ook bij Choo het gevoel van ontevredenheid over het Tartaarsche regime, dat in gansch China heerschte, post gevat, en niet lang daarna zag hij de gelegenheid schoon om met goed

Het beeld van een staats-ambtenaar eerbiedig wachtende op de wenschen van zijn heengegane soeverein.

DE TAJ MAHAL TE AGRA.

De Taj wordt een der volmaaktste bouwwerken der wereld geacht. Dit praalgraf van Shah Jehan en zijn geliefde gemalin is opgetrokken van wit marmer en, naar men zegt, moeten 20.000 man gedurende 17 jaren aan den bouw er van betrokken zijn geweest.

Een ander beeld aan den weg der Ming-graven. Een der reusachtige beelden van krijgers, die de wacht houden tot bescherming van de geesten der overleden keizers.

dan een laan rubber-boomen van 30 Meter hoog, met dikke wortels, die zich als slangen over den bodem kronkelen. De tuinen krioelen van eekhoortjes en tropische vogels, colibri's fladderen als levende edelgesteenten van bloem tot bloem en als de avond is gevallen spelen de kalongs of vliegende honden in de boomen. De Fransche reiziger Chevrillon heeft als volgt den lof van 't landschap gezongen: „mijlen achtereen kan men door de omgeving zwerven zonder een sterveling tegen te komen, terwijl niettemin uit alles spreken zekere orde en regelmaat in dezen wonderschoonen, wilden tuin. Men vindt er uitgestrekte vlakten waar tropische planten in algeheele vrijheid opgroeien en tot volle ontwikkeling komen. Men ziet er varens van ongelooflijken omvang, blauwe varens zoo teer als een wolkje, bladeren zoo fijn als zich slechts droomen laat — groene kant zoo teer als spinrag, variëteiten van *Adiantum*, doch geen maagden- maar feeën-haar. En ten slotte kom ik bij het hoogtepunt, de apotheose

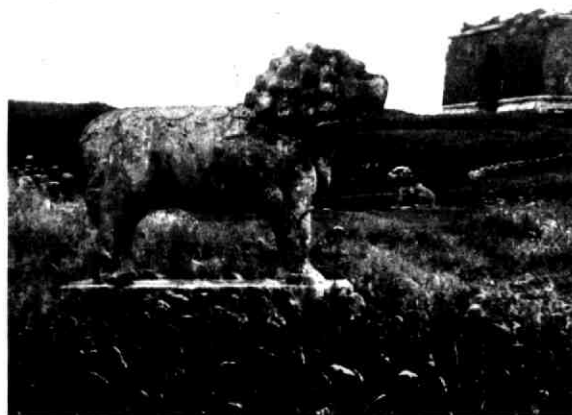
gevolg een opstand in Nanking te leiden. Zijn naam als aanvoerder werd spoedig algemeen vermaard en het leger der opstandelingen nam in omvang en kracht snel toe. De opstandelingen namen Peking in, vanwaar de nietswaardige Shun-te was gevlucht en in 1366 beklom Choo den keizerlijken troon onder den titel Tai-Tsoo en vestigde de Ming, of „schitterende” dynastie, welke drie eeuwen lang aan het bewind bleef.

De graven van vele der Ming-keizers zijn gelegen op ongeveer 60 K.M. ten noorden van Peking en vormen een der bezienswaardigheden van China.

Gaande door een wit marmeren poort met vijf doorgangen, komt de bezoeker op een heirweg, ongeveer een mijl lang, waarlangs twee-en-dertig reuzenfiguren, twee aan twee tegenover elkander zijn opgesteld. Een deel er van zijn menschengedaanten, de andere dromedarissen, griffioenen of olifanten. Aan den voet van een heuvel liggen dertien graven en zij beslaan te zamen een uitgestrektheid van eenige mijlen. Elk graf is niets meer dan een vormlooze hoop aarde ongeveer een halven mijl in omtrek, omgeven door een gekanteelden muur van ongeveer 6 Meter hoogte.

Reuzen-bamboe op Ceylon. — De natuur is verbazend weelderig op Ceylon. Het eiland gelijkt op een reusachtig woud, oprijzend uit de zee en de reiziger, die er wil landen, ziet van uit de verte geen grond, zoo dicht is alles begroeid.

Deze weelderigheid vindt haar hoogste uiting in den Rijks-plantentuin van Peradeniya bij Kandy. Men betreedt hier

DE MING-GRAVEN.

Er zijn twee begraafplaatsen der Ming-dynastie, een in Nanking en de andere zestig kilometer ten noorden van Peking. De weg er heen wordt gevormd door een laan, waarlangs geschaard zijn de beelden van staats-ambtenaren, krijgers en dieren. Bij Peking staan twee-en-dertig van dergelijke beelden, aan beide zijden van den weg, die ongeveer anderhalven kilometer lang is, geschaard. Zij zijn van drie tot vijf meter hoog.

STEENEN SCHILDPAD MET GEDENKSTEEN.

Men vindt deze steenen gedierten aan het eind van den graven-weg bij Nanking. De lijst der voorvaderen van de overledenen wordt in hoogen eere gehouden krachtens het geloof, dat elke verlose ziel aan den steen verbonden blijft. De schildpad heet „Pi-Ti”, de lastdrager.

als 't ware van den plantenrijkdom van het eiland. In een hoek der tuinen, naast een traag stroomende gelige rivier, staat een bamboebosch, een honderd voet in omtrek. De stammen staan vlak op elkaar, verstikken elkander, ieder even omvangrijk als een Europeesche boom. De harde stengels, blauwachtig glanzend, verdeeld in geledingen van twee voet lang, zijn gevuld met water. Zij staan zoo dicht op elkaar, dat enkel de buitenste stengels zichtbaar zijn; de andere, die geheel verborgen en verdrukt worden, schieten in het duister omhoog om zich op een hoogte van een dertig meter van hun omgeving los te maken, zich waaivormig uit te breiden en op te gaan in een reusachtige wuivende massa van donker gebladerte”.

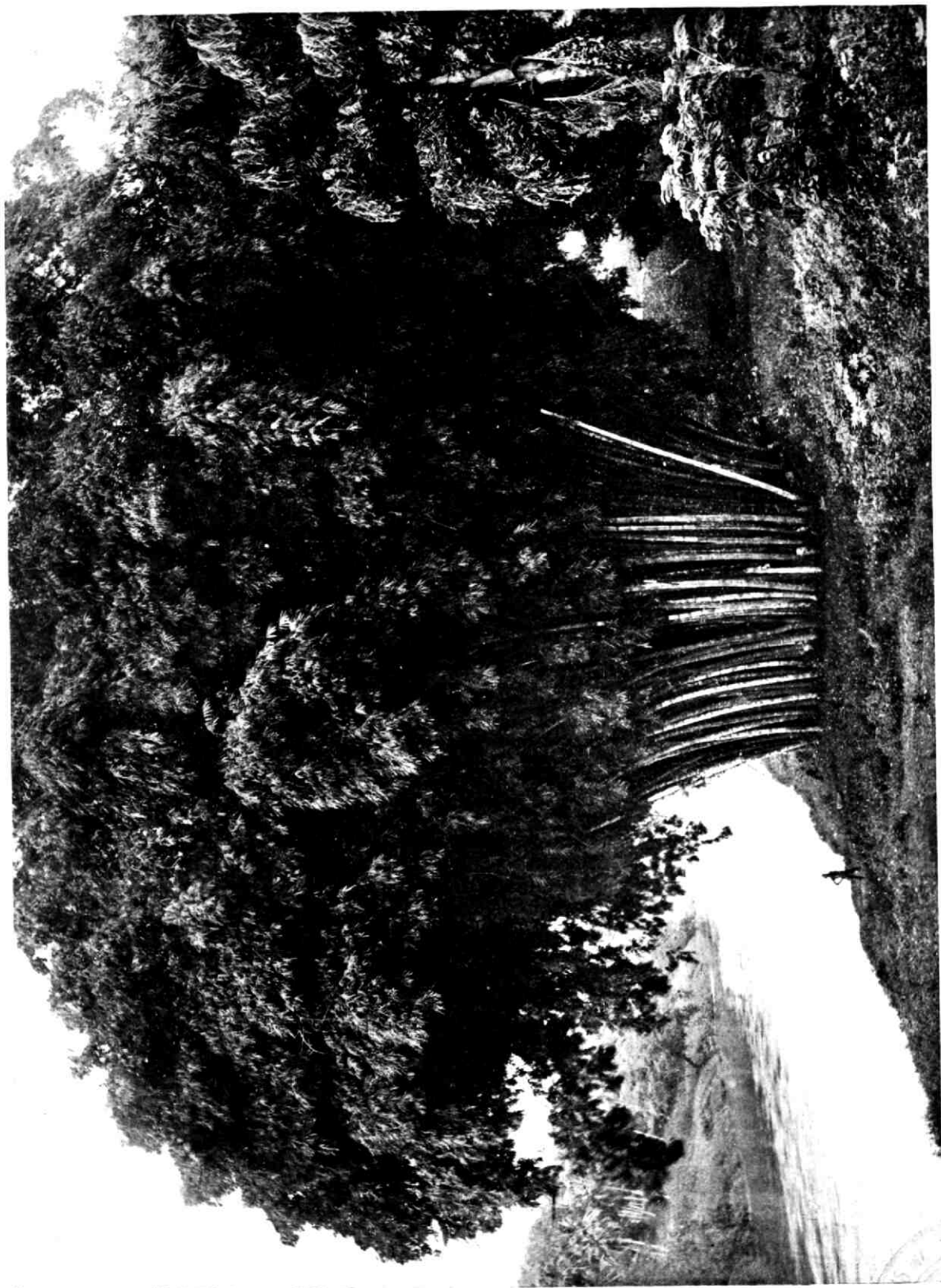
Chevrillon heeft in zijne beschrijving niet overdreven; hij had zelfs meer kunnen vertellen. Een exemplaar van den „Dendrocalamus giganteus” die een hoogte van 50 Meter had bereikt, werd nauwkeurig waargenomen en het bleek, dat de boom in één etmaal ruim een meter was gegroeid!

De Taj Mahal, Agra. — Elke reiziger, die Engelsch-Indië bezoekt, gevoelt zijn hart sneller kloppen, wanneer hij een mijl buiten de moderne stad Agra gaat door de donkere roode poort en blik op de vermaarde Taj (spreek uit: Tadsch). Algemeen wordt aangenomen, dat het graf van de vereerde echtgenoot van Shah Jehan een der aantrekkingspunten is voor een reis door Engelsch-Indië.

Men behoeft zich daarover niet te verwonderen, want hoe hoog men ook de Taj als bouwwerk moge prijzen en roemen, men gevoelt dat het monument toch nog iets meer, iets hooger is. Het is niet in een fotografie weer te geven wat soms door ons het hoogst wordt geschat en het langst in onze herinnering zal blijven voortleven. Zelfs de botste bezoeker

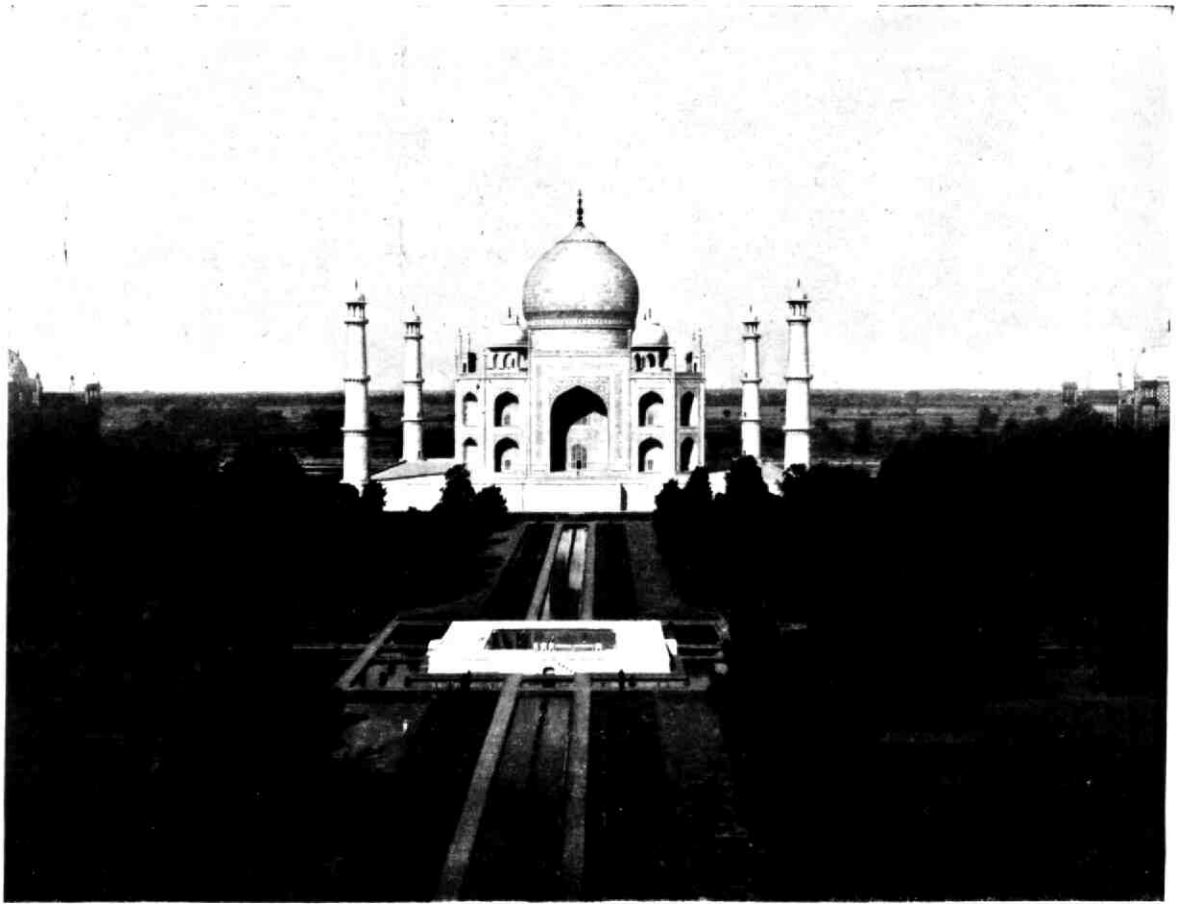

De dubbele rij steenen beelden bij de Ming-graven te Nanking.

REUZEN-BAMBOES OP CEYLON.

Dit bosch van reuzen-bamboes groeit in den gouvernements-plantentuin te Peradeniya, nabij Kandy. De groep heeft een omtrek van 30 Meter en eerst op een hoogte van 30 Meter vertoont zich het gepluimde loover.

DE TAJ MAHAL, AGRA.

Dit prachtige grafteeken werd door Shah Jehan gebouwd als een grootsche en blijvende hulde aan de nagedachtenis van zijne echtgenoot Mumtaz-i-Mahal. Toen Shah Jehan zelf overleden was, werd [zijn stoffelijk overschot naast het hare begraven.

moet onder den indruk komen van het enkele feit, dat de Taj een gedenkteeken is, opgericht als een bewijs van de eeuwigdurende vereering van een man voor zijn vrouw. Men vergete niet, dat dit geschiedde in een tijd, dat de vrouwen werden beschouwd als niet veel meer dan speelpoppen voor haar bezitters, en dat de stichter was een aanhanger van een geloof, dat tot op dezen dag aan de vrouw het bezit van een ziel ontzegt. Het verhaal van de liefde die Shah Jehan koesterde voor Mumtaz-i-Mahal is een stuk poëzie in de geschiedenis.

Wie was die Arjumand Banu, Mumtaz-i-Mahal, of „de uitverkorene van het Paleis?”

Arjumand Banu was de dochter van Asaf Khan, en nicht van de vermaarde Nur-Jehan, de vrouw van Jehangir. Door welke kleinigheden de loop der wereldgeschiedenis wordt gewijzigd, wordt weder op opmerkelijke wijze geleerd door de geschiedenis van de vlucht naar Engelsch-Indië van Nur-Jehan en haar broeder met hun vader Itmad-ud-Daula, toen hij uit Teheran was gevloten en langs de woestijnwegen van Perzië en Afghanistan trok. Toen zij op een dag door een ontzettenden dorst waren geplaagd, wist Itmad-ud-Daula geen andere uitredding als zijn stervende dochter aan den kant van den weg te laten liggen, zoodat de overblijvenden, niet meer door haar in hun tocht gehinderd, sneller konden voortgaan en dientengevolge een kleine kans zouden hebben om vóór het vallen van den avond een waterbron te bereiken. Aldus geschiedde en enkele mijlen werden afgelegd door de zwijgende en zich over hun daad schamende reisgezellen. Maar door wroeging gepijnigd keerde Itmad-ud-Daula op zijn schreden terug tot de plaats, waar zijn kind lag te sterven, gelukkig nog niet aangevallen door de om haar heen zwervende gieren. De vader besloot, 't kostte wat het

wilde, met zijn dochtertje te leven of te sterven en de rampzaligen hervatten den tocht. De onverwachte verschijning van een gezelschap reizigers, een paar uur later, redden Itmad-ud-Daula en zijn kinderen en zij bereikten ongedeerd Engelsch-Indië. Hier kwam Nur-Jehan, -- we vermelden hier enkel de namen, waardoor deze personen later het meest bekend zijn geworden, en houden ons aan de Engelsche spelling -- in de harem van Jehangir en verwierf de gunst des keizers op een „fancy-fair” in het vorstelijk paleis door haar even vermaarden als onbeschaamden eisch van een lakh (100000) ropijen aan haar heer en meester gesteld, voor een stuk opgemaakte kandijnsuiker.

Maar hoe schitterend ook de levensloop was van Nur-jehan, hij zinkt in het niet tegenover dien van haar nicht. Arjumand Banu huwde in 1615 met Shah Jehan, twaalf jaar vóór haar gemaal den troon besteege. Maar slechts kort genoot zij van de pracht en praal van Shah Jehan's hof, in 1629 stierf Muntaz-i-Mahal te Burhanpore, de hoofdstad van Dekan, in het kraambed. En met haar verdween de vreugde des levens voor den uitnemendsten aller keizers. Gebogen onder zijn smart besloot Shah Jehan, dat ter eere van haar die hij zoo lief had gehad, een gedenkteeken zou verrijzen, zoo schoon als nog nimmer ter wereld voor een vrouw of een man was opgericht. Hij ontbood zekeren Ustad Isa, een bekwaam architect, bij zich en droeg hem op een ontwerp te maken zoo schoon als zijn fantasie hem kon ingeven. Omtrent den bouw van de Taj weten we niet zoo heel veel. De minarets, welke misschien de meest gecritiseerde gedeelten van het bouwwerk zijn, werden verwijderd van het hoofdgebouw, en staan thans op de vier hoeken van het marmeren platform, waarop de Taj is gebouwd. Wij weten van Tavernier, dat het steigerwerk even veel heeft gekost als het praalgraf zelf, omdat in die dagen geen boomen in de buurt waren, die behoorlijk timmerhout daarvoor leverden. Men verhaalt dat Austin de Bordeaux uit Frankrijk, een weggeloopen

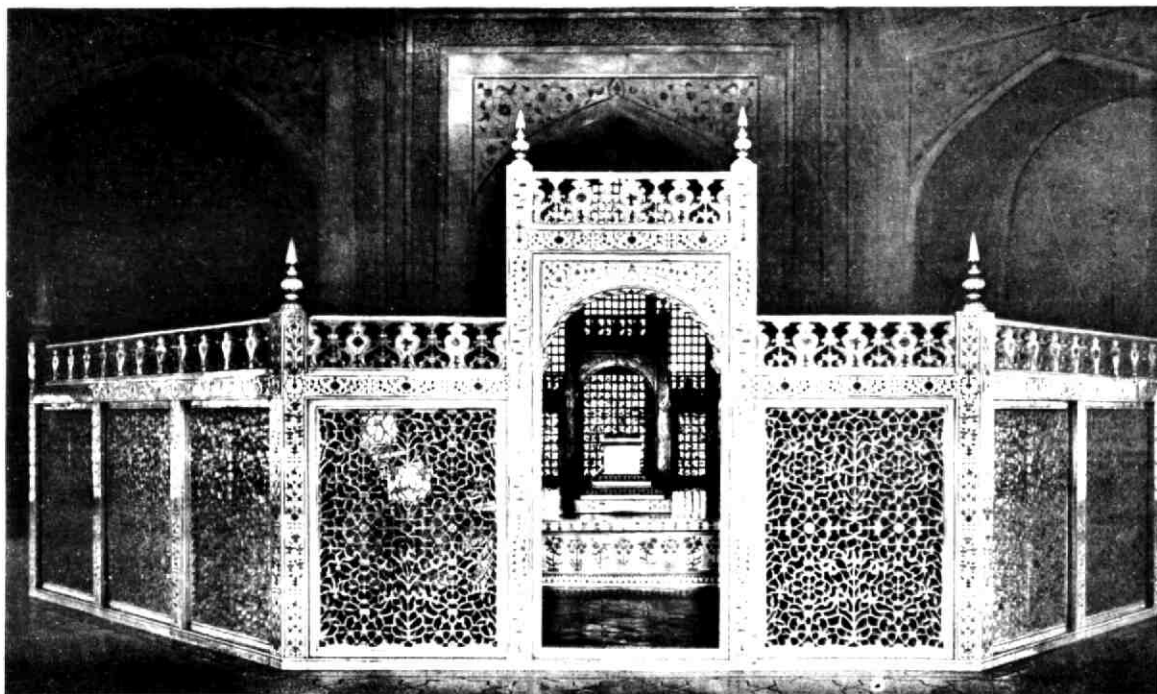

DE TAJ MAHAL, WEERSPIEGELD IN DE JUMNA.

Ongerekend de bouwmaterialen, waartoe half Azië bijdroeg, werd aan de metselaars fl. 7 200.000 loon betaald voor den bouw van de Taj-Mahal.

juwelier, werd te hulp geroepen om de witmarmeren wanden te sieren met het vermaarde „pietra dura”. De overlevering vermeldt ook, dat Verroneo, een Italiaan, medegewerkt heeft tot versiering der graftombe. Maar van het aandeel, dat Shah Jehan zelf heeft gehad in deze ontzaglijke onderneming weten we niets. De keizer heeft kunnen constateeren dat, ongerekend de bouwmaterialen, waarvoor half Azië het noodige marmer verschafte, enkel de metselaars een loon hebben gemaakt van fl. 7.200.000. Zeventien jaren heeft de bouw geduurd. Het stoffelijk overschot van Arjumand werd daarop begraven op de plaats der eere, midden onder den koepel. Jaren later, toen Shah Jehan zelf, als een gebroken, teleurgesteld en onttroond man, kwam te overlijden als gevangene van zijn eigen zoon in het fort te Agra, dat hij zelf had gebouwd, begroef men hem naast de vrouw, die hij boven alles had liefgehad. Zelfs toen eerbiedigde men dit monument, door een groot vorst aan de echtelijke liefde gewijd.

Shah Jehan's grafstede is, ofschoon, gelijk een keizer past, grooter, opgericht ter zijde van Arjumands laatste rustplaats. Deze graftomben zijn intusschen, gelijk het Oostersch

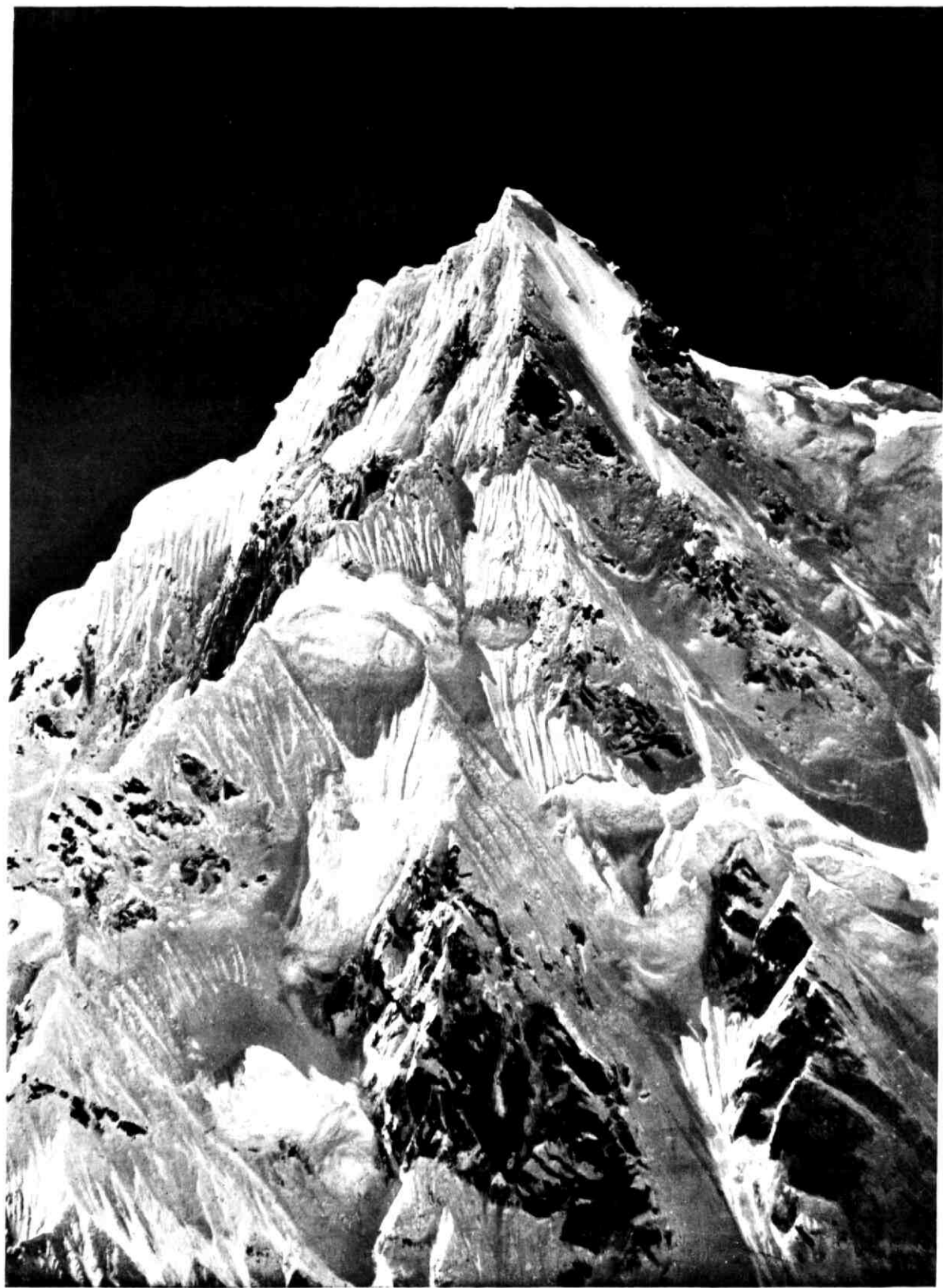

DE MARMEREN OMHEINING IN DE TAJ MAHAL.

Dit prachtige marmeren traliewerk, ingelegd met allerlei kostbare gesteenten, omgeeft de laatste rustplaats van Shah Jehan en Mumtaz-i-Mahal.

gebruik medebrengt, niet de werkelijke begraafplaatsen voor de beide dooden. Arjumand en Shah Jehan liggen in de grafkelder onder het monument. Onder den koepel is, om de grafteekens der beide gelieven, een prachtig hek opgericht van als traliewerk uitgehouwen marmer, rijk gesierd met kostbare steenen. Op zeer juiste wijze is de schoonheid van het inwendige van het monument als volgt door een reiziger weergegeven: „het daglicht wordt slechts doorgelaten door een dubbel scherm van witmarmeren traliewerk, hoogst smaakvol van teekening, een aan de buitenzijde en een aan de binnenzijde der muren. In ons klimaat zou dit nagenoeg duisternis veroorzaken, doch in Voor-Indië — en vooral in een gebouw, geheel van wit marmer opgetrokken — was dit noodzakelijk ten einde de schittering van het licht tegen te gaan, die anders ondraaglijk zou zijn geweest. Maar zooals het monument zich aan onze oogen voordoet, zijn er geen woorden te vinden om de kuische schoonheid weer te geven van dit middenvertrek, gezien in de vredige schemering van het getemperde licht, dat er door de verwijderde en half gesloten openingen binnenvalt.”

Een ander schrijft: „de schoonheid van de Taj is het best te voelen, als de roze wolkjes

DE SINIOLCHU BERG, SIKKIM.

Ongetwijfeld is de Siniolchuberg de schoonste van alle bergspitsen der wereld. Er zijn hooger bergen, doch zij derven de majestueuse grootsheid van dezen steilen, statigen bergtop van het landschap Sikkim.

STEENEN BOEDDHA'S BIJ DE DAIYA-RIVIER, NIKKO.

Een Japansche legende verzekert ons, dat deze vergeten, met mos begroeide beelden ontelbaar zijn en ongetwijfeld is het voor den toerist een heele last ze alle nauwkeurig te tellen. Een dier beelden viel weleer van zijn voetstuk in de rivier en de stroom sleepte het mede naar het dorp Imaichi, waar het geplaatst werd met het gelaat naar Nikko en als een godheid wordt vereerd.

baar is op de wereld. Hoe prachtig en kostbaar en vermaard de Taj ook moge zijn, is zij toch enkel een symbool. Zoo lang mannen en vrouwen op deze aarde liefhebben, zoo lang zullen zij zich begeven naar den stillen tuin langs de Jumna om met hunne bloemen hulde te brengen niet aan Ustad Isa, niet aan Shah Jehan of een ander doch enkel aan Mumtaz. Want zij had lief en veel liefde is haar gegeven."

De Siniolchu-berg, Sikkim. — Slechts weinigen hebben ooit den Siniolchu-berg benaderd. De hoogste top er van wordt eerst goed zichtbaar als men van de thee-landen van Darjiling de brug over de Tista nadert, doch eerst als Gangtok, de weinig bezochte hoofdstad van Sikkim, is bereikt, vertoonen zich de tweeling-toppen van den Siniolchu en den Simvoo in al hun pracht. Ontegenzegglijk is de Siniolchu de schoonste van alle bekende bergtoppen der wereld. Er zijn nog hooger bergen doch de Mount-Everest is niets meer dan de hoogste kam van een uitgestrekt ijsveld, de toppen van den Kangchenjunga zijn prachtig, doch omgeven door een reeks van bergen; ten noorden en ten zuiden, zelfs de K2 evenaart deze steile spits van Sikkim niet in grootschheid. In vorm doet de Siniolchu denken aan den Matterhorn; doch de hoogste top van den Matterhorn, vierduizend voet boven de grens van de eeuwige sneeuw, zou zelfs niet reiken tot den onderkant der afbeelding, die hier van den Siniolchu wordt gegeven. De Matterhorn is schilderachtig beschreven als een mijlhooge wig van rots en ijs, zich verheffende op een voetstuk van drie mijlen. Bovendien zijn die twee mijlen, die

in de avondschemering zijn verdwenen en de kabbelende golven van de Jumna als grijze massa in het verdwijnende licht wegglijden. Een enkele vogel vliegt op en de bladeren van de Thuia en der pepal ruischen in de vallende duisternis. Een vliegende hond fladdert uit de boomkruin omlaag en een schare vleermuizen kondigt in de avondstilte de verschijning van de maan aan. En dan krijgt men het gevoel, dat het er niet toe doet, of men de Taj nog steeds ziet of niet. Men denkt niet meer aan koepel of poort, aan zilveren versiering of edelgesteenten, maar gevoelt zich overmeesterd door het bewustzijn, dat het broze lichaam, dat in zijn rijke marmeren groeve rust naast den vereerden heer en meester, voor eeuwig getuigt van al wat den menschen heilig en dier-

de Siniolchu hooger is dan de Matterhorn zooveel schooner, dat woorden ontbreken om er een beschrijving van te geven; een photographie geeft slechts een denkbeeld van de schoonheid van lijn en vorm, de rijkdom aan kleuren en tinten moet men gezien en bewonderd hebben.

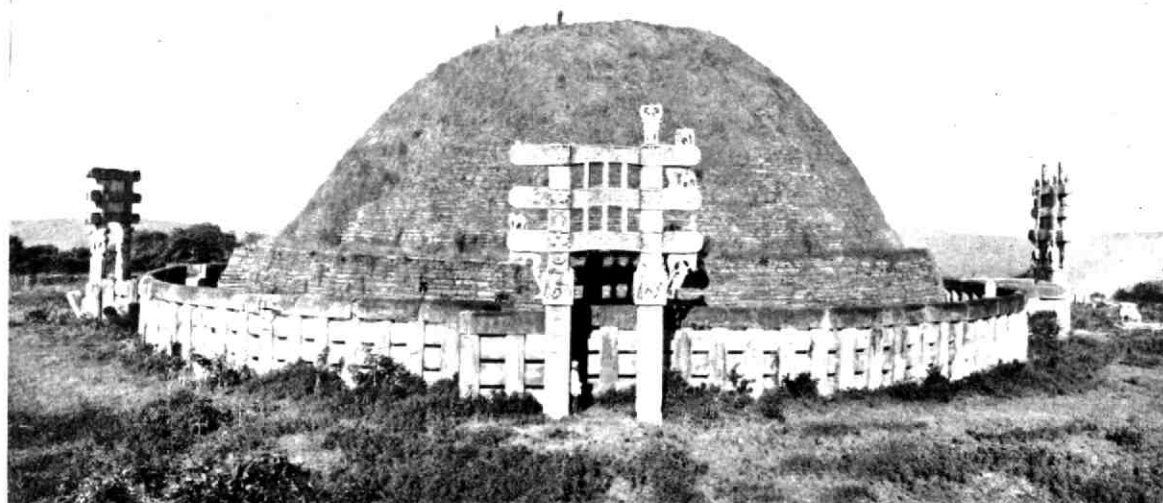
Nikko. — „Roem van geen plaats de schoonheid vóór ge Nikko hebt gezien." Aldus een veelgebruikt gezegde in Japan en ongetwijfeld is Nikko de mooiste plaats des lands. Het is de laatste rustplaats van twee Shoguns, de twee grootste wetgevers van Japan, die na hun dood als goden geëerd worden. Hunne grafsteden zijn gelegen in een omgeving zoo rijk aan natuurschoon, zoo grootsch, dat het ondoenlijk is in enkele regels er een behoorlijke beschrijving van te geven. Zij liggen te midden van bergen, waarvan de toppen gedurende het grootste deel des jaars met sneeuw bedekt zijn, en welker helling met dichte bosschen zijn begroeid. Diepe, kille ravijnen doorsnijden het gebergte en in donkere meren storten zich zilverglinsterende watervallen. Door een kloof van huiveringwekkende schoonheid baant de onstuimige Daiya zich van de besneeuwde toppen langs de helling van den berg een weg naar zee. Naar een punt op de helling van den Hotoke Iwa, heilig sinds een Boeddhistische kluizenaar daar in 767 zich had gevestigd, werd de eerste Shogun van de Tokugawa-dynastie, Iyeyasu, in 1617 naar zijn laatste rustplaats gebracht. Na zijn goddelijk-verklaring werden er tempels opgericht en te zijner eere door de geloovigen gesierd. De toegang tot deze geheiligde plaats is hoogst indrukwekkend. Twee wegen, de een vijftig, de ander dertig mijlen lang, voeren er heen langs breede lanen van reusachtige cryptomeria's. Tal van die boomen hebben een omtrek van ruim 15 Meter en eerst 18 à 20 Meter boven den grond strekken zich de onderste takken uit. Het verhaal gaat, dat zij werden gepoot als een nederige offerande van een man, die te arm was om een bronzen lantaren voor het altaar te schenken. Een breede rijweg loopt er tusschen om ten slotte uit te komen op den Mihashi, de heilige brug weleer door de Shoguns gebruikt, die in 1636 werd gebouwd van rood gelakt hout en gedragen door

DE SCHEEVE TOREN VAN SOO-CHOW.

Deze toren, ook genaamd „de pagode van den Tijgerheuvel", staat sinds onheuglijke tijden scheef. Hij is meer dan 1800 jaar oud en verschillende deskundigen zijn van oordeel, dat hij uit de vijfde eeuw dagteekent.

steen en pijlers, doch enkele jaren geleden bij hoog water door den stroom weggeslagen. De Daiya baant zich bruisend en klaterend een weg door een nauwe kloof en langs haar kokende wateren kronkelt zich een reusachtige trap van steenblokken naar Nikko-Nikko, het grootsche en eenzame graf in 't woud, geheimzinnig in wolken gehuld. Langs de terrasvormig opklimmende wegen verdringen cryptomeria's en magnolia's elkander; altaren en beelden ziet men bij elke kromming van den weg. Het laatste gedeelte van het pad wordt gevormd door een breeden weg, aan beide zijden afgebakend door honderd achttien prachtige bronzen lantarens; wanneer men den tempel betreedt, ziet men een aantal prachtige gebouwen om een open plein hetwelk door een omheining van hel rood gekleurd hout wordt omgeven. Een dier gebouwen is de stal voor de drie heilige albino paarden, bestemd voor het gebruik van den tot god verheven vorst. Een klokke-toren, een gong-toren, een prachtige put voor het heilige water, en bronzen lantarens, wonderschoon van maaksel, worden hier mede aangetroffen. Binnen de omheining loopen schijnbaar eindeloze gangen, die vierhoekige gebouwen

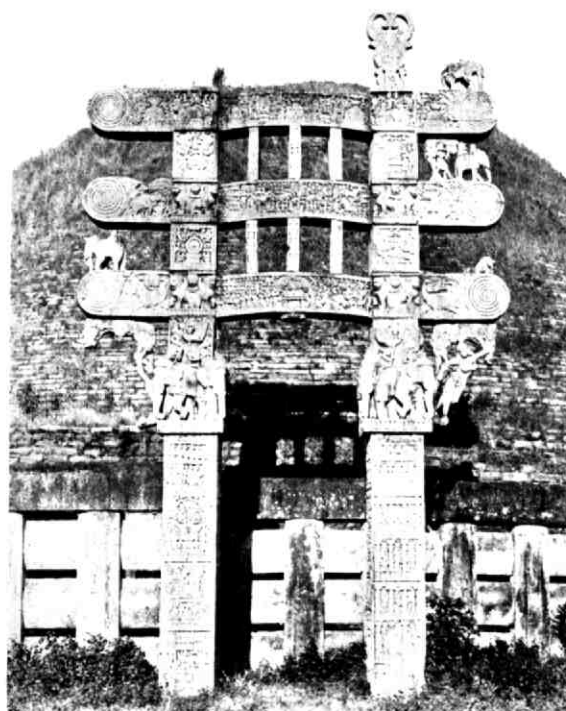
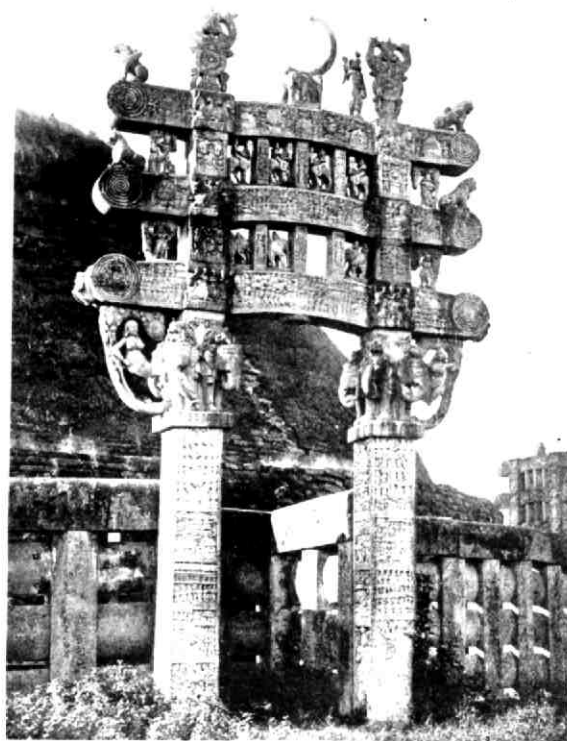
DE SANCHI TOPE.

Op een weelderig begroeyden heuvel bij Bhilsa staat de Sanchi Tope, de oudste bouwval van Engelsch-Indië. Tot nog heeft het aloude bouwwerk de geschiedenis van zijn ontstaan niet aan de huidige menschheid onthuld.

met elkaar verbinden, en de bezoeker raakt de kluts kwijt bij de aanschouwing van al die rijk versierde hoven, al dat goud, al die kleuren-schittering.

Na de statige poort te zijn doorgegaan, bereikt men langs binnenpleinen, door poorten en tempels, tusschen altaren, pagodes, kolossale bronzen klokken, en met goud gesierde lantarens eindelijk den binnensten Gouden Tempel. In plaats van het beeld, dat men hier onwillekeurig verwacht, vindt men in deze kostbare ruimte enkel een tafel, zwartgelakt, en met een ronden metalen spiegel er op.

De laatste rustplaats van den Shogun ligt niet te midden van deze weelde, door menschenhand geschapen. De natuur zelve heeft de kunst geholpen om aan den overledene een praalgraf te geven, den grooten man waardig. Een trap van tweehonderd veertig treden voert naar den top van den heuvel, waar hij zijn laatsten slaap slaapt in een steenen graf zonder eenige versiering, met een bronzen urn er boven. Aan het eene eind staan een steenen tafel met een bronzen wierookvat, een vaas met lotusbloemen en een bronzen ooievaar met een kandelaar in den bek. Meer niet. Een massieve steenen muur omgeeft deze plaats van doodsche stilte en hoogsten eenvoud en reusachtige cryptomeria's onderscheppen zelfs op den heldersten dag het schitterende zonnelicht. De muur zoowel als de trap en de gangen zijn gebouwd

DE SCHOON GEBEELDHOUWDE POORTEN VAN DE SANCHI TOPE.

Aan elk der vier zijden verheft zich een poort, wonder mooi gebeeldhouwd, die toegang verleent tot een gang, welke om de Sanchi Tope loopt.

DE WAT PHRA KEO.

Evenals alle Siameesche tempels bevat de Wat Phra Keo een groot aantal beelden van menschen en dieren, die den toegang bewaken en de invloeden der booze geesten moeten afweren. De vrome Siamees maakt zich verdienstelijk, doet een goed werk, door talloze „Phrachedees” of pagodes te bouwen die alle rijkelijk verguld en versierd zijn.

zonder kalk of cement; zij bestaan reeds tweehonderd zestig jaar en het lijkt alsof het bouwwerk nog eeuwen achtereen den tand des tijds zal trotseeren. De groote granieten put voor het heilige water op den top van den heuvel is een bewonderenswaardig stuk werk. Het water van een kleinen waterval wordt opgevangen en van boven af naar den put geleid doch vloeit zoo gelijkmatig over den rand van de andere zijde weder weg, dat er geen rimpeling op het watervlak is waar te nemen.

De grafstede van den anderen Shogun, Iymitsu, ligt er vlak bij, en heeft nog een indrukwekkender karakter, omdat hierbij het Boeddhistisch ceremonieel nog getrouwer wordt gehandhaafd. De steenen wanden van dezen tempel worden gedekt door een dak van koperen platen afgewisseld door rijk versierde pannen, wat een schitterend effect geeft.

Een bezoeker heeft als volgt haar indrukken van dit zeldzaam mooie gebouw weergegeven: „sinds ik het heiligdom verliet, zijn de bijzonderheden uit mijn herinnering weggevaagd, doch de plaats er van is ingenomen door schilderachtige massa's zwart en rood lakwerk met goud, vergulde deuren, geruischloos open en dichtgaand, portalen, belegd met zulke dikke matten, dat geen stap weerklinkt, waarlangs het gedempte zonnelicht in schuine stralen valt op muren, met rijke arabesken gesierd op paneelen, waarop snijwerk, voorstellende vogels en bloemen, is aangebracht, op zolderingen weelderig ingelegd; gouden altaren en gouden lelies, zes voeten hoog, gordijnen van goudbrocaat, wierookdampen en reuzenklokken, schutsels van zwaar lakwerk en pagoden, boschages en bronzen lantarens, baardloze priesters in goudbrocaat gehuld en Shinto-dienaren in stemmig zwart gewaad, hier en daar door zonnelicht beschenen goudglansen en eenvoudige monumentale urnen, en een berghelling, bezet door een bosch van cryptomeria's, waartegen het roze van talloze azalea's kleurig afsteekt.”

De scheeve toren van Soo-chow. — Soo-chow en Hang-chow hebben den naam van de twee mooiste steden van China te zijn. Inderdaad is haar schoonheid spreekwoordelijk: „boven is het paradijs, beneden Soo en Hang” zegt een Chineesch spreekwoord. En volgens een ander welbekend gezegde moet een mensch om volkomen gelukkig te zijn geboren zijn te Soo-chow, wonen te Canton en sterven te Liau-chou. Dit heeft ongetwijfeld betrekking op de gelukkige positie van Soo-chou, wat betreft zijn „fung-shui”. Dit „fung-shui” speelt zulk een belangrijke rol in het leven van den Chinees, dat het den westerling telkens brengt tot moeielijk op te lossen problemen. Voor zoover het mogelijk is uit het warnet van Oostersche denkbeelden wijs te worden, schijnt „fung-shui” een tikje natuurwetenschap te zijn, ganschelijk verdraaid door een flinke dosis bijgeloof. Men neemt aan, dat door het aardoppervlak loopen twee stroomingen, vertegenwoordigend het mannelijk en het vrouwelijk beginsel in de natuur, de eene aangeduid als „de blauwe Draak” de ander als „de witte Tijger”. De golvingen van het aardoppervlak zeggen den beoefenaars van het „fung-shui” — altijd voorgelicht door de magnetische kompasnaald — waar deze geheime krachten huizen. Om een gunstige ligging te krijgen moeten deze twee stroomingen bijeen komen, samen moeten zij een gekromden arm vormen en dan wordt haar punt van samenkomst door den elleboog gevormd. In den hoek, gevormd door deze ontmoeting, ligt het punt waar voorspoed en geluk ten deel vallen aan hen, die het buitenkansje hebben zich daar te vestigen of er een kerkhof inrichten.

Daar het natuurlijk onmogelijk is zulk een ontmoeting der beide krachten te bewerkstelligen, kan men door kunstmiddeltjes daaraan te gemoet komen. In een vlak land beantwoorden een aardhoop en een boomgroep reeds aan alle eischen van den blauwen Draak en den witten Tijger. Daaraan is de oorsprong toe te schrijven van den Tijger-heuvel bij Soo-chow.

DE WAT PHRA KEO.

De tempel, Phra Marodop geheeten, staat in het midden van het tempelhof en heeft den vorm van een kruis. Bij feestelijke plechtigheden houdt de prins-opperpriester daar een rede ten aanhoore van den vorst en zijn gevolg.

DE WAT PHRA KEO.

Binnen het heiligdom liggen tal van tempels, altaren, pagodes en priesterwoningen; een met rijke fresco's gesierde muur omvat het gansche complex.

ten noordwesten van Shanghai. Het Tai-hu-meer is vermaard door zijn omvang en schoonheid en is bezaaid met eilanden, waarop men tempels en uitspanningen heeft gebouwd. Het Grootte Kanaal, de prachtige kunstmatige rivier, die de waterwegen van Noord-China met die van het zuiden verbindt, loopt, na Hang-chow gepasseerd te zijn, langs den oostelijken oever van het Tai-hu-meer en buigt zich om Soo-chow, waarna het in noordoostelijke richting door een dicht bevolkte en vruchtbare streek stroomt.

Sanchi Tope. — Haast geen enkele der belangrijke bezienswaardigheden van Voor-Indië is zoo weinig bekend bij toeristen als de Sanchi Tope, hoewel juist op die plek, boven op een weelderig begroeiden heuvel bij Bhilsa, in het gebied van den Begum van Bhopal, niet enkel de oudste ruïnes van Engelsch-Indië worden gevonden, doch bovendien een overvloed van beeldhouwwerk, welke zelfs den kenner van de vermaardste Indische heiligdommen verrast.

Volgens de legende zijn onmiddellijk nadat Boeddha in Kusinara was gestorven, twee van

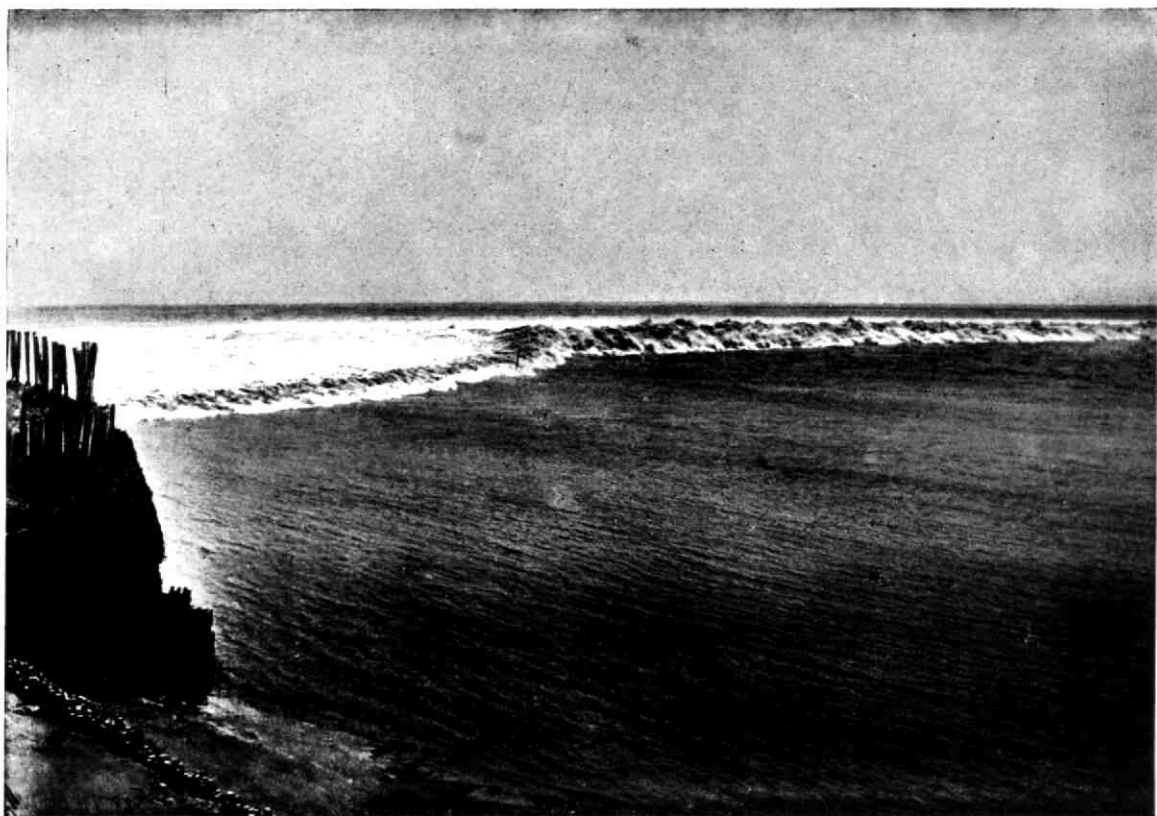
Het is een reusachtige aardhoop, door menschenhanden opgeworpen vele jaren geleden om het „fung-shui” van de plaats, waar de groote Ho-lu-Wang begraven ligt, aan de eischen te doen beantwoorden.

Ho-lu-Wang moet, zegt men, de stad Soo-chow gesticht hebben in 484 na Chr.; intusschen bestaat er groot verschil van gevoelen omtrent het juiste tijdstip. Sommige deskundigen zijn van oordeel, dat ten minste de bouw van de groote pagode van Ku-su-tai, die hij zou gesticht hebben, niet vroeger dan in 600 kan geschied zijn. De dichterlijke naam van de stad is Ku-su, aldus geheeten naar den grooten toren van negen verdiepingen die als de schoonste van alle in dit pagoden-rijke land wordt beschouwd. Soo-chow dankt zijn schoonheid aan de omstandigheid, dat het, evenals Venetië, gebouwd is op een groep eilanden op den oostelijken oever van het Tai-hu-meer, in de provincie Kiang-su, ongeveer 80 Kilometer

DE HEILIGE STIER VAN MYSORE.

Deze steenen Nandi of gewijde stier van Shiva staat op een lagen heuvel bij de stad Mysore. De Brahmanen vereeren dieren en in het bijzonder zijn de stier en de koe hun heilig.

DE VLOEDGOLF VAN DE TSIEN-TANG-RIVIER, CHINA.

Deze groote vloedgolf stuwet als een watermuur van zeven Meter hoogte van uit zee landinwaarts de rivier op. In nog geen vier uur legt ze een weg van 55 tot 65 Kilometer af en geen vaartuig is er tegen bestand.

zijn voornaamste discipelen vertrokken om Zuidelijk Voor-Indië en Ceylon te bekeeren. Binnen korten tijd schijnen er geregeld verbindingen aangeknoopt te zijn tusschen Ceylon en de bakermat van het Boeddhisme en een der rustpunten daartusschen schijnt bij Sanchi geweest te zijn. Misschien bevorderde de schoonheid der ligging evenzeer als het gemak van een pleisterplaats halverwege de reis, dat de keuze der eerste zendelingen er op viel. Ongetwijfeld heeft ook het feit, dat de groote Boeddhistische keizer Asoka zijn eerste vrouw vond in een naburig dorp en dat diens gevolg zijn aandacht in het bijzonder aan het district was gewijd, grooten invloed uitgeoefend op de godsdienstige beteekenis van Sanchi voor latere geslachten. Op een aantal heuvels in de omgeving van Sanchi heeft men Boeddhistische bouwwerken gevonden, hoewel op één uitzondering na, geen er van door belangrijkheid uitmunt. Asoka heeft Sanchi bijzonderlijk geëerd door er een rijkdom van bouwkundige versieringen over uit te storten, waarvan nergens in Voor-Indië, behalve te Bharahat, de wedergade wordt gevonden.

De poorten van de voornaamste omwalling zijn heden ten dage in nog even goeden toestand als toen zij werden gebouwd. Trouwens in 1883 heeft een degelijke herstelling er van plaats gehad, doch daarvoor is nagenoeg geen nieuw materiaal noodig geweest en de middelste tope zelf verkeert, ongerekend een steenen omheining op den top, nog nagenoeg in denzelfden toestand als in de dagen van Asoka, in de derde eeuw voor onze tijdrekening. Doch de plaats was dan ook reeds gewijd lang vóór koning Asoka haar sierde met deze kostbare bouwwerken. Van het stoffelijk overschot van Sariputta en Moggalyana, twee van Boeddhha's trouwste vrienden en helpers, heeft men op eenige mijlen afstands de graven aangetroffen binnen een kleinere omheining. De middelste tope van Sanchi, het oudste en verre weg belangrijkste van alle godsdienstige bouwwerken in die streek, heeft zijn geheim nog steeds bewaard. Tot nog toe is geen enkele ruimte met een of andere reliquie er in aangetroffen

en voor de overlevering, dat de tempel werd gebouwd ter eere van Yasodhara, de door Boeddha lang verlaten gemalin, bestaat geen enkele historische grondslag. Deze omwalling, die een middellijn van ruim dertig meter heeft, rust op een voetstuk van vijf meter hoogte; daaromheen is een omrastering, waarvan we hiervoren enkele afbeeldingen geven. De steenen palen er van zijn ruim 3 meter hoog en de breede steenen banden er tusschen zijn zeven decimeter lang. Daardoor lijkt het meer op een muur dan op een palissadeering, vooral omdat een massieve steenen afdekking het geheele bouwwerk bekroont. Op de vier hoeken geeft een poort toegang tot het gangpad, dat de tope omgeeft en elk dier poorten zou een week van ernstige bestudeering kunnen eischen. De poort aan de oostzijde is wellicht de meest vermaarde ofschoon geen van het viertal met de andere veel in versiering verschilt. De olifantsgroepen, die den bovenbouw der poorten torsen, verdienen bijzondere aandacht, en aan de bijzonderheden van het beeldhouwwerk, dat elk plekje van de steenen bedekt, hebben we heel wat wetenschap omtrent het oudste Boeddhisme in Indië te danken.

De Wat Phra Keo. — De groote tempel van Phra Keo staat in nauw verband met de geschiedenis van Bangkok, de hoofdstad van Siam.

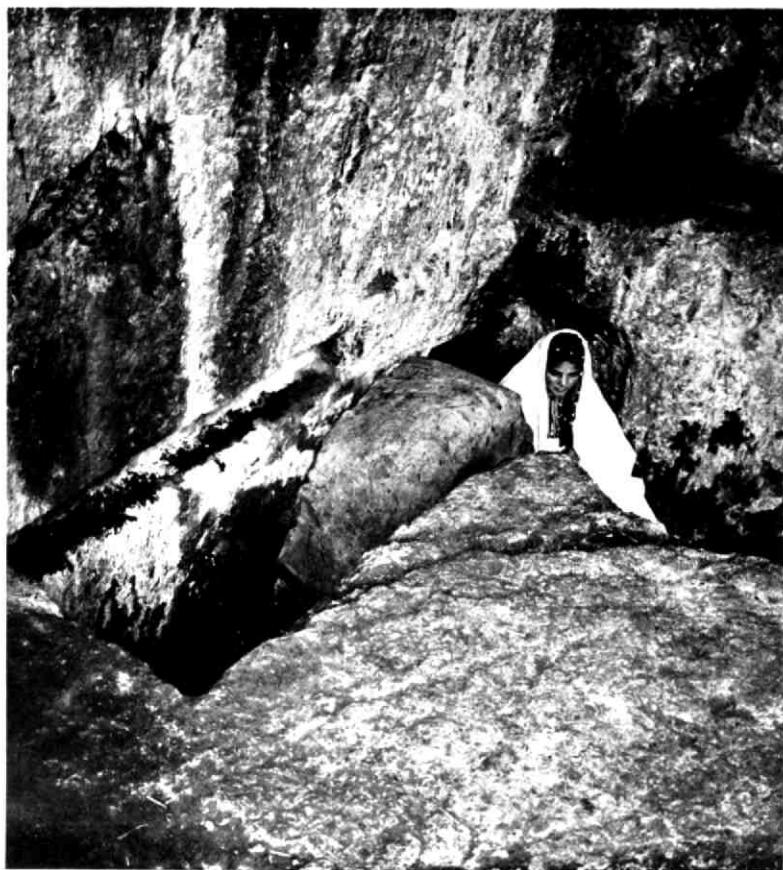
Koning Shulalok, de grondvester der tegenwoordige dynastie, stichtte ook, in 1782, de stad Bangkok en drie jaar later wijdde hij daar het nieuwe tempelgebouw met groote godsdienstige plechtigheden in als een tempel voor den Smaragden Boeddha, den schutse voor de hoofdstad, den roem voor den koning, en een getuigenis van koninklijke vroomheid. Intusschen was dit werk van koninklijke vroomheid gestaakt lang vóór het voltooid was en alleen de boekerij en de kapel waren in gebruik te nemen. Intusschen beklom Koning Chulalonkorn den troon, en op Dinsdag 23 December 1879 legde hij de gelofte af het werk te voltooien. De volgende maand werd er mede aangevangen en in 1882, na een arbeid van 2 jaren, 3 maanden en 20 dagen was het voleindigd. Op het eeuwfeest van de stichting van Bangkok werd het monumentale bouwwerk in gebruik genomen. De koning had de ontzaglijke kosten geheel uit eigen beurs betaald, doch zijn talrijke broeders en verwanten hadden moeten zorgen voor de verschillende onderdeelen van het werk. De een b.v. had het marmeren plaveisel voor zijne rekening, de ander vernieuwde de steenen inschriften, een derde zorgde voor de koperversiering, een vierde voor de vernieuwing van de dakbedekking enz.

Onder den algemeenen

EEN OUD ROTSGRAF TE JERUZALEM.

Wanneer de wentelende steen voor een deel teruggeduwd is in zijn bedding wordt de opening van het graf ontsloten en kan men het langs in de rots uitgehouwen trappen betreden.

DE WENTELLENDE STEEN

Deze van boven af genomen afbeelding, toont hoe de wentelende steen het graf bedekt. Het meisje staat met den rug naar den ingang.

naam Wat Phra Keo is een groep van een aantal gebouwen begrepen. Een tempel, Phra Marodop geheten, in het midden gelegen, heeft den vorm van een kruis. Bij plechtige gelegenheden begeeft de koning zich derwaarts om een toespraak van den prins-hoogepriester aan te hooren. De muren van dit bouwwerk zijn gesierd met ingelegd werk, de zoldering is blauw met goud, de prachtige ebbenhouten deuren zijn kunstig versierd met paarlemoer. Achter de koninklijke kapel vindt men de groote Phrachedee, gedekt met gouden platen, wat een schitterend effect maakt. De Oboset huisvest den Smaragden Boeddha, een zeer mooi beeld van smaragd groen nephriet, in 1436 te Kiang Hai gevonden en na heel wat wederwaardigheden naar hier gebracht. Het beeld bezit

talrijke kostbare gewaden, waarmede het al naar de jaargetijden bekleed wordt. Om het half jaar heeft hier ook de plechtigheid van het drinken van het water van trouw en afhankelijkheid plaats; dan hernieuwen de Siameezen, vertegenwoordigd door de prinsen en hoogwaardigheidsbekleeders, hun ced van trouw aan hun landsvorst. De plechtigheid heeft plaats op 1 April en 21 September en bestaat uit het drinken van een teug water, gewijd door de priesters.

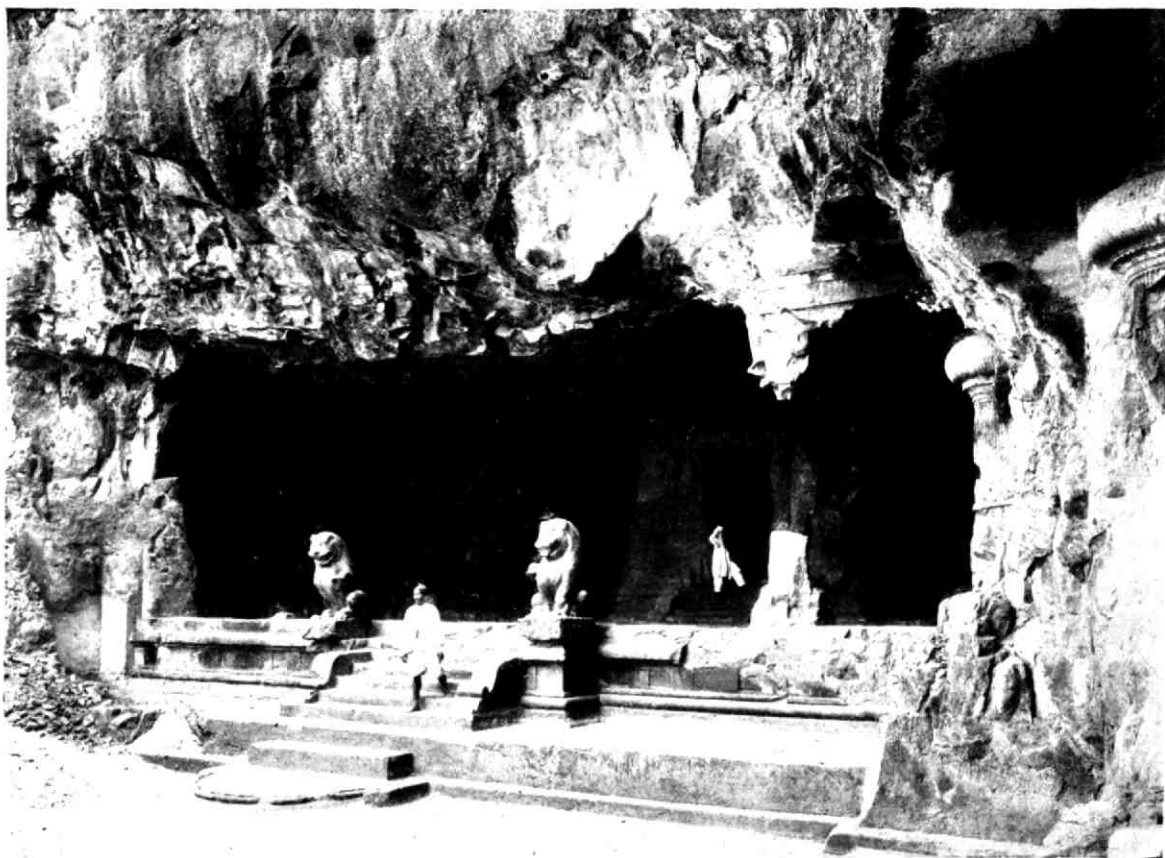
De Heilige Stier van Mysore. — De steenen Nandi of Heilige Stier van Shiva, op een lagen heuvel nabij Mysore, is een der schoonste Nandi's van Voor-Indië. Een dergelijk beeld vindt men bij Tanjore, gehouwen uit één granietblok, wat des te merkwaardiger is, omdat de dichtst bijzijnde granietvormingen honderden mijlen er van verwijderd zijn. Mysore ligt aan den voet van den Chamundi-heuvel, een eenzame rots, welke zich 1500 voet hoog verheft boven de vlakke omgeving. De Brahmaan, niet tevreden met zijn miljoen goden, vereert ook dieren en in de eerste plaats koeien en stieren. Heilige koeien versperren den toegang tot zijn tempels en stieren loopen vrijelijk door zijn straten. Voedsel aan hen te verschaffen is een verdienstelijk werk en als ze eten van het graan, dat buiten of zelfs binnen een winkel ten verkoop ligt uitgesteld, moet de ongelukkige koopman dit als een buitenkansje beschouwen, ofschoon tegenwoordig een hongerige stier kans loopt ter sluiks een flinken klap op zijn neus te krijgen, indien hij wat al te gulzig is. De Nandi of de afbeelding van een stier is in het bijzonder een zinnebeeld van Shiva. Men vindt hem steeds nabij den lingan, en wordt altijd in liggende houding afgebeeld.

De vloedgolf bij Hang-chow. — Bij verschillende rivieren van Europa is een vloedgolf waar te nemen, wanneer na ebbe de vloed de zee landwaarts opstuwt. In Engeland spreekt

DE BRANDENDE „GHATS" TE BENARES.

Na tweemaal te zijn ondergedompeld in den heiligen Ganges wordt het stoffelijk overschot van een Hindoe zacht uitgestrekt op den brandstapel. Twee of drie blokken worden over het lijk heengelegd, met het heilige vuur wordt de brandstapel ontstoken en binnen een half uur wordt de asch toevertrouwd aan de rustig voortstroomende breede rivier.

ROTSTEMPELS OP ELEPHANTA.

Dit is de ingang tot den voornaamsten rotstempel op het eiland Elephanta bij Bombay. Deze Hindoe-tempels dagteekenen uit de 10de eeuw en zijn uitgehouwen in de rotsen van het eiland.

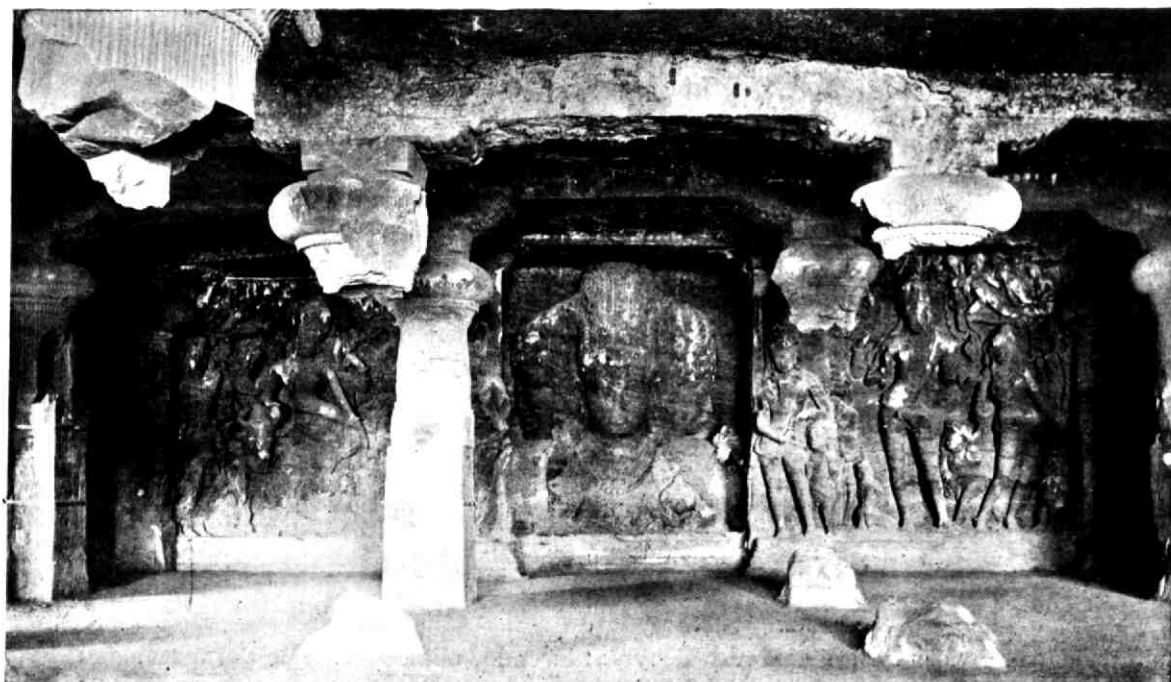
men dan van „Bore”, in Frankrijk van „mascaret”. Maar slechts bij de mondingen van de Amazone-rivier in Zuid-Amerika en van de Tsien-tang in China is het natuurverschijnsel in zijn volste pracht te leeren kennen. Voor het doen ontstaan van een vloedgolf zijn drie factoren noodig. Ten eerste moet er zijn een snelstroomende rivier, dan een uitgestrekte zandbank, die bij laag water droog ligt, met uitzondering van enkele smalle kanalen, waardoor het water der rivier de zee in stroomt, ten derde moet de riviermonding den trechtervorm hebben met wijde opening, om het getijde-water dat uit zee komt stroomen, op te nemen. Ontbreekt een der factoren, dan doet het verschijnsel zich niet voor. Men treft ze in sterke mate aan bij de Tsien-tang-rivier. De ruime monding wordt door een breede zandbank afgesloten en ligt zeer gunstig voor de instrooming van het water van den Stillen Oceaan. De hoogte van den vloed onmiddellijk vóór de golf van Hang-chow is doorgaans wat meer dan 3,5 Meter, doch daar de vloedgolf samengedrongen wordt in den trechter, dien hij binnenstroomt, wordt bij gewonen springvloed een hoogte van 7 à 8 Meter bereikt, doch wel 10 à 11 Meter als de wind op de kust en de volle maan het dichtst bij de aarde staat. De bank voorbijzwalpend ontmoet de vloedgolf in de nauwe geulen de in de zee uitstroomende rivier, die den voet van de golf tegenhoudt en daardoor een waterval doet ontstaan. Al naarmate er meer water komt opzetten, wordt het verschil in peil tusschen de beide elkaar weerstrevenende massa's grooter en het getijde-water wast tot een baar, die met toenemende snelheid naar de monding van de Tsien-tang stroomt. De vloedgolf blijft haar breedte en hoogte houden tot 20 à 25 kilometer boven den mond van de Tsien-tang. Daar de bedding van de rivier van Haining tot Hangelow geleidelijk oploopt, neemt in dezelfde mate de hoogte van de baar af, van 6 tot 2 Meter. Dan loopt ze dood.

De snelheid van zoo'n golf wordt op 25 kilometer in het uur geraamd, is dus gelijk aan die van een hollend paard, de voorzijde is een waterval van in 't zonnelicht schitterend schuim, daverend bruisend langs de oevers van de rivier, met zulk een geweld, dat het in de nachtelijke stilte op 25 kilometer afstands kan gehoord worden. Natuurlijk is de vloedgolf alleen bij springvloed zoo hoog, doch bij Haining is ze ook bij gewoon getij gevaarlijk voor booten, en bij springvloed is geen vaartuig er tegen opgewassen.

De Bhota-Pagode is het beste punt om de opstuwing van de baar tegen de rivier in waar te nemen.

Die pagode moet meer dan duizend jaar oud wezen; ze is ongeveer 40 Meter hoog, zeskantig en telt zes verdiepingen. De inboorlingen vertellen de volgende sage omtrent den bouw der pagode en de wordingsgeschiedenis van de baar: vele honderden jaren geleden leefde er een generaal, die talrijke overwinningen had behaald op de vijanden des keizers. Zijn succes en de populariteit, welke hij daarmee had verworven, maakten echter zijn vorst achterdochtig en ijverzuchtig. De keizer liet hem daarom vermoorden en zijn lijk in de Tsien-tang werpen, doch zijn geest vatte toen het plan op voor die daad der ondankbaarheid wraak te nemen door den vloed der zee met zulk een kracht de rivier op te stuwen, dat Hang-chow, toen de hoofdstad des rijks, geheel zou worden overstroomd. De geest deed een groot deel van het land overstroomen, en de ontstelde keizer zag geen middel om hem te verzoenen dan door een mooie pagode te doen verrijzen op de plaats, waar het water de grootste bres in de ommuring der stad had gemaakt. We wagen de onderstelling, dat de herstelling van de bres ook niet zonder invloed is geweest om den wraakzuchtigen generaal wat vriendelijker te stemmen.

De Koningsgraven te Jeruzalem. — De naam door de overlevering aan deze graven geschonken berust ongetwijfeld niet op geschiedkundige gronden, want hier zijn geen koningen van Judea begraven. De plaats is bij de Joden bekend als „de verzadigde hond" (Kalba Shebna) op grond der legende, dat weleer een rijke Jood er woonde, die tijdens het laatste beleg van Jeruzalem alle honden der stad van voedsel voorzag; het verhaal komt in den Talmud voor.

TEMPEL VAN SHIVA, ELEPHANTA.

De ondergrondsche ruimte van dezen tempel beslaat een oppervlakte van 40 vierkante Meter en het gewelf wordt gestut door 25 massieve pijlers. De tempel is nog al erg beschadigd door, naar men zegt, Portugeesche beeldenstormers.

IN DEN TEMPEL VAN SHIVA, ELEPHANTA.

De wanden van den Tempel zijn versierd met reusachtige in reliëf uitgehouwen groepen, vier tot zeven Meter hoog.

De graven liggen op ongeveer een kilometer afstands van de Damascuspoorten beslaan een aantal grafkamers met sarcophagen, die in de rots zijn uitgehouwen. De grootste betreedt men door een poort met kolommen en pilasters in Dorischen stijl, blijkens den bouwtrant op zijn laatst dagteekenend uit den Romeinschen tijd. Langs in de rots uitgehouwen treden komt men in een ruime vierhoekige kamer, ongeveer 7 Meter diep. Voor den ingang ligt de zonderlinge wentelende steen, welken men op onze afbeelding kan zien. Uiterlijk lijkt hij op een molensteen en hij kan voorwaarts en achterwaarts bewogen worden in een diepe vore, in de rots uitgehouwen, de opening van het graf dus verbergend of onthullend.

De brandende „Ghats” te Benares. — Wie te Be-

nares komt, verzuimt haast nimmer een bezoek te brengen aan de vermaarde brandende „Ghats” aan de oevers van de heilige Ganges-rivier. Oppervlakkig lijken zij weerszinwekkend, doch in werkelijkheid strooken zij volkomen met den maatschappelijken toestand. Met groote zorg wordt het stoffelijk overschot der dooden, na in de wateren van den Ganges gedompeld te zijn, nedergelegd op den vooruit gereedgemaakten brandstapel. Twee of drie blokken hout worden dan in de lengte op het lijk gelegd, ten einde het minder aantrekkelijke verbrandingsproces aan de oogen der nieuwsgierigen te onttrekken. Een lid der kaste, waaraan uitsluitend de zorg voor de dooden is opgedragen, komt naderbij ten einde met het heilige vuur den brandstapel te doen ontvlammen. De vlammen lekken langs de houtblokken en in twintig minuten, ten hoogste een half uur is alles voorbij, en van de witte verkoolde houtmassa worden de sintels, die de laatste overblijfselen vormen van wat eenmaal een menschelijk wezen was, opgenomen en toevertrouwd aan den breeden, rustig voortglijdenden stroom. Aldus, gelooven de Hindoes tot in het diepst hunner ziel, zal de geest, die eens woonde in het stoffelijk hulsel, den eeuwigen vrede deelachtig worden.

Benares is de heiligste stad van Indië. Ze is voor het Hindoeïsme wat Lhasa is voor den Boeddhist en Mekka voor Mohammeds volgelingen. Bovendien is ze niet alleen het brandpunt van het fanatisme, dat onafscheidelijk is van de Shiva-verreering, doch heeft ook een der oudste universiteiten der wereld.

De god Shiva heeft krachtiger invloed op het gemoed der Hindoe's dan iets anders in hun bestaan. Shiva is de godheid van de voortdurende, onmeedoogende verandering. Hij vernietigt en hernieuwt de verschillende vormen van het leven, hij leidt den kringloop des levens en in hem zien we de vergoddelijking van den hang naar het leven en de krachten des doods, die beurtelings de zege behalen.

Van deze grimmige godheid is Benares het middelpunt van aanbidding.

DE PAD-ROTS VAN DEN ABU-BERG.

Het schoone meer, waarin deze pad schijnt te willen springen is kunstmatig gevormd, doch de reusachtige pad is een grillig gevormd rotsblok, door moeder natuur daar geplaatst.

De Rotstempels van Elephante bij Bombay. — Het eiland Elephante ligt ongeveer 9 kilometer van Bombay. Het is een kegelvormige heuvel, tweehonderd Meter hoog, rijkelijk begroeid door struikgewas, en de kust wordt gevormd door mangrove-moerassen, welke zich uitstrekken tot de glibberige rotsblokken, die men bij het aan land stappen betreedt. Een reeks van trappen voert naar de rotsholten, die dagteekenen uit dertiende eeuw en getuigen van de vaardigheid waarmee de bewoners beitel en houweel weleer hanteerden. Het eiland is gewijd aan Shiva, die een groote rol speelt bij de versieringen. De tempel voor Shivalinga is 39,5 Meter lang, 40 Meter breed en 4,5 à 5,3 Meter hoog; de zoldering wordt gedragen door zes en twintig massieve gegroefde pilaren en zestien pilasters. Langs de muren zijn beeldgroepen uitgehouwen, vier tot zes Meter hoog. In vroeger jaren zijn deze rotstempels door de Portugeezen ernstig beschadigd, doch nog steeds getuigen zij van de pracht en grootsheid der Hindoe-architectuur in vroeger eeuwen.

De Pad-rots van den Abu-berg. — De Abu-berg is een badplaats, die zeer in trek is, en er liggen tal van bijzondere woningen en bungalows aan de oevers van het eilandenrijke meer, waarin zich weerspiegelt een zonderling rotsblok, dat doet denken aan een reusachtige padde, die op 't punt is in het water te springen. Het brok rots geeft de incengedrongen figuur van een logge, loome pad prachtig weer en de donkerbruinige massa werpt een sombere schaduw op het meer, ook al weerspiegelt zich het helderste zonnelicht er in.

De beelden van de Rahan of discipelen van Boeddha. — Deze heilige figuren hebben aan

STEENEN BEELDEN VAN DE „500 DISCIPELEN“ VAN BOEDDHA.

Go-hyaku Rahan, of de „500 discipelen“ waren de heilige mannen, die de onmiddellijke leerlingen waren van O Shaka Sama. De vermaardste verzameling beeltenissen er van vindt men in den tempel van Seikenji, bij Okitsu in Japan.

de Boeddhistische kunst stolt te over geleverd. Men treft ze aan op de gewijde schilderingen, hun beeltenissen vindt men in de tempels en talrijk zijn de beeldengroepen van hen, die in de open lucht een plaats hebben gevonden. Deze schare van leerlingen had de Meester om zich verzameld, toen na veeljarige omzwervingen en veel zelfkastijding hem de waarheid van zijn Boeddhachap was geopenbaard onder de Bô-boom bij Gaya. Door den hemel geroepen om aan de lijdende en ontmoedigde medemenschen den weg tot den vrede te wijzen, begaf hij zich naar het Hertenwoud bij Benares, waar zijn latere leerlingen woonden. Hij had ze teleurgesteld, toen hij in zijn wanhoop had vaarwel gezegd het leven van onafgebroken zelfkastijding, dat hij in hun gezelschap had geleid; doch hij wist, dat enkel langs dien weg de waarheid niet kon

DE YANGTSE KIANG, ZICH EEN WEG BANEND TUSSCHEN DE STEILE ROTSSEN.

De Yangtse Kiang is de voornaamste rivier van China, en tevens een der grootste der wereld. Zijn stroomgebied beslaat een oppervlakte van 1.872.000 vierkante Kilometer.

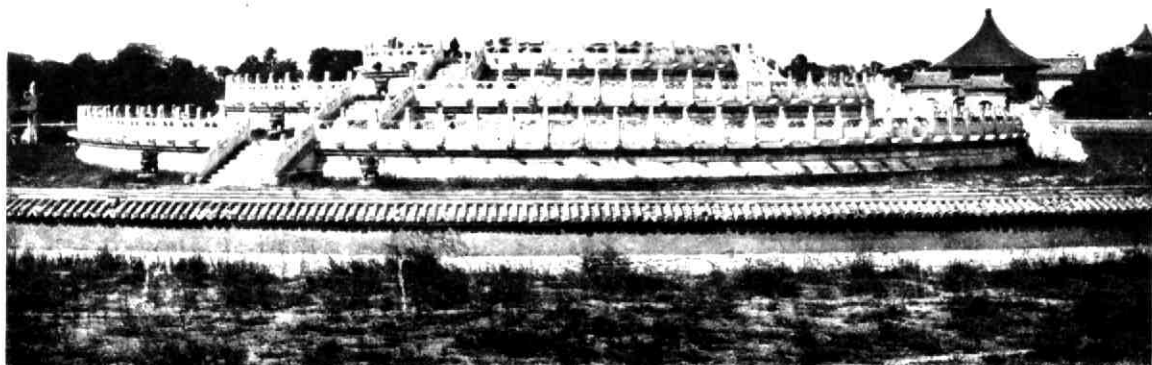
worden gevonden. Hij trof hen aan in het Hertenwoud en volgens het verhaal predikte hij met den grootsten ernst en welsprekendheid gedurende vijf dagen tot hen, totdat zij waren overtuigd van de waarheid zijner openbaring van den weg tot de volmaaktheid en van harte het nieuwe geloof aanvaardden.

Deze mannen vormden de kern van de schare der vijfhonderd discipelen. In dit Hertenwoud schaarden zich tal van vurige toehoorders om hem, zoodat zij weldra zestig in aantal waren. Na voldoende onderricht zond hij hen uit om het geloof aan anderen te prediken. Aan het pas opgerichte Sangha of Bedelgenootschap gaf hij een behoorlijke inrichting en de uitvoerigste voorschriften voor hen, die er zich bij aansloten. Vast voedsel mochten zij niet gebruiken tusschen zonsopgang en avond, zij mochten geen bedwelmende dranken gebruiken, zij moesten hun voedsel samenbedelen in een bedelnap huis aan huis zonder er op te letten of zij bij armen of rijken aanklopten. Zoo mogelijk moesten zij liever overnachten in een bosch dan in de woningen van hen tot wie zij waren gezonden. Hunne hoofden moesten kaal geschoren zijn. Het bezit dier bedelmonniken mocht uit slechts acht voorwerpen bestaan: drie pijpen, een gordel, een bedelnap, een scheermes, een naald en een filtreertoestel, — dit laatste ten einde te voorkomen, dat zij bij het drinken eenig levend wezen mochten verorberen.

De beelden dier eerste Rahan zijn opgericht als voorbeelden van een volmaakt leven en streven ten bate van de zwakkere broederen heden ten dage. In tal van Boeddhistische centra ziet men ze met hun ernstige gezichten, hun hooge, gladgeschoren voorhoofden, hun magere ledematen, hunne schamele kleedij. In Japan vindt men de meest vermaarde verzameling

dier heilige beelden in den grooten Boeddhistischen tempel van Seikenji, bij Okitsu, en daarvan geven we hier een afbeelding.

De stroomversnellingen van den Yangtsekiang. — De opzaggelijke rivier Yangtsekiang ontspringt op de bergen van Tibet, heeft een loop van ongeveer 5000 kilometer door een vruchtbaar en dichtbevolkt landschap en stroomt in zee in een bocht van de Gele zee. Het is de voornaamste rivier van China, en een der grootste en mooiste van de geheele wereld. Het stroomgebied wordt gerekend niet minder dan 1.872.000 vierk. mijlen te bedragen en beslaat het grootste deel van het eigenlijke Chineesche rijk. Bij de samenvloeiing van de twee rivieren, waaruit hij ontstaat, als hij reeds een eerbiedwekkende bergstroom en zelfs bij laag water moeielijk doorwaadbaar is, bedraagt zijn hoogte ruim 4000 Meter boven den zeespiegel. Van die hoogte jaagt hij omlaag door mijlenlange dichtbegroeide streken en kale bergpassen, zich al bruisend en kokend een weg banend over kale rotsen en in nauwe beddingen. Weldra echter bereikt de rivier een effen tafelland, het steile verval verdwijnt en rustig en kalm

HET ALTAAR DES HEMELS TE PEKING.

Het altaar staat op een bouwwerk, gevormd door drie terrassen, onder den blooten hemel en de keizer van China begeeft zich eenmaal per jaar er heen om den azuren hemel te aanbidden. De keizer verpersoonlijkt den mensch in de goddelijke drie-eenheid: hemel — aarde — mensch.

stroomt de rivier tusschen zandige oevers naar Hong-kow en daar is de invloed van ebbe en vloed, op een afstand van meer dan 300 kilometer van de monding, duidelijk merkbaar.

Het mooiste gedeelte van de rivier — buiten rekening gelaten het ontoegankelijk gedeelte in Tibet, wat verboden terrein is, treft men aan in de bergachtige beddingvernauwingen boven I-chang. Hier strekken de uitloopers van den berg zich tot in de rivierbedding uit, het water soms samendringende in zulk een eng kanaal, dat het een kokende, wielende en schuimende watermassa wordt. Een eind verder verwijderden de bergen zich weder van den stroom en deze breidt zich uit, vormt vreedzame vijvers te midden van een rustig en schilderachtig landschap.

De Tempel des Hemels te Peking is een merkwaardig gebouw, naar Westersche opvattingen dubbel merkwaardig omdat hij in verband staat met de aanspraken, door een menschelijk wezen gemaakt op de vereering als een godheid. De Chineesche godsdienst kent een goddelijke drie-eenheid: Hemel, aarde en mensch, waarvan de keizer den derden factor vormt. Als deel uitmakende van de godheid, staat hij verheven boven allen, die goden worden

DE TEMPEL DES HEMELS TE PEKING.

Binnen de ommuring des tempels vindt men een aantal fraaie gebouwen. Daaronder is de zaal van den „Keizerlijken Hemel”, waar de keizer verschijnt om den Opperheerscher en zijne voorvaderen te vereeren, en de zaal der Onthouding, waar hij vast en waakt gedurende de langdradige plechtigheden, waaraan hij krachtens een verouderden eeredienst moet deelnemen.

DE ROODE TOREN VAN PETRA.

Men bereikt van het oosten uit Petra langs een enge kloof, bekend onder de benaming El Sik. In deze bergengte treft men den mooien tempel van El Khasneh aan, die in de roode rotsen is uitgehouwen in Grieksch-Romeinschen stijl.

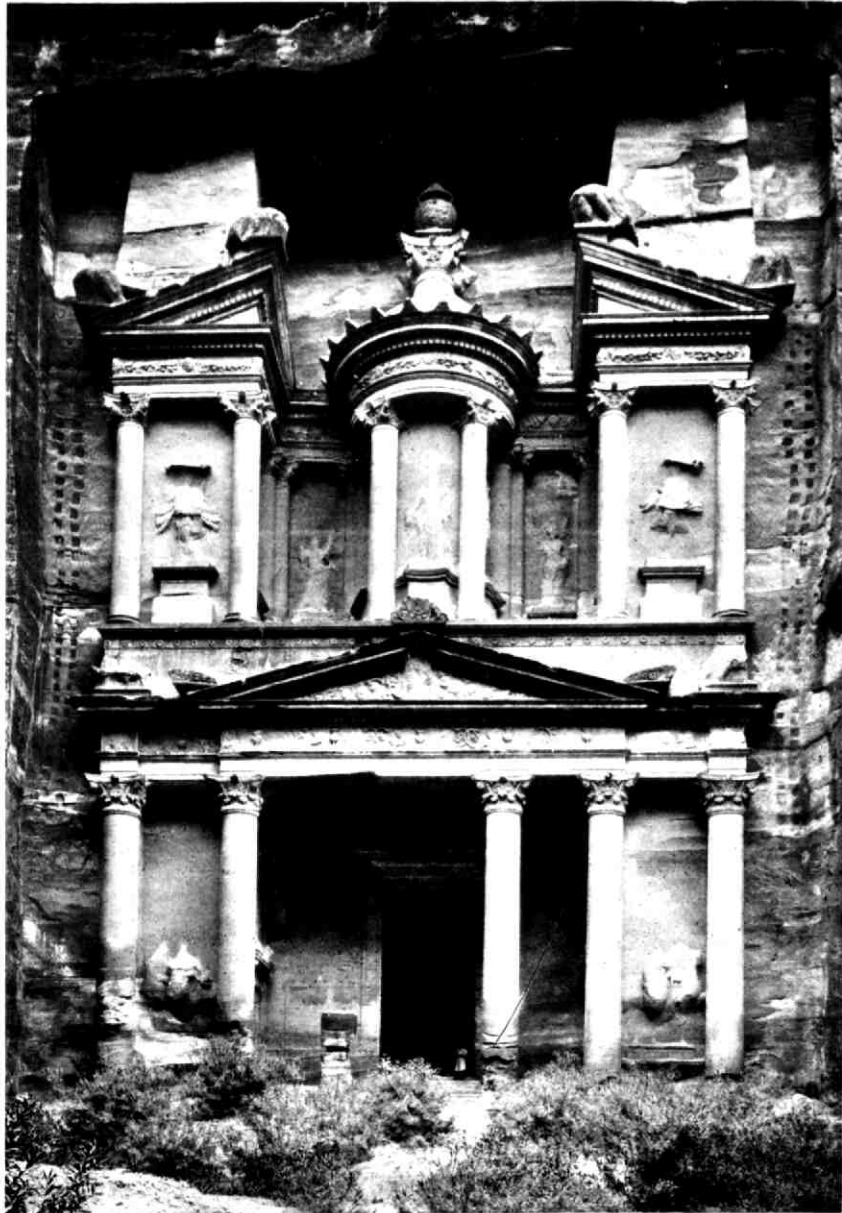
dan een van achttien, dan een van zeven en twintig enz., totdat eindelijk het vierkant van negen: een en tachtig, is bereikt, het geliefkoosde cijfer der Chineesche wijsbegeerte. Op den avond vóór den zonnestilstand wordt de keizer met een door olifanten getrokken voertuig gebracht naar den voorhal van den tempel vanwaar hij zich, na wierook geofferd te hebben aan Shangti, den oppersten heerscher, en aan zijn voorvaderen, begeeft naar de hal van het boetvaardige vasten. Daar blijft hij tot kwart voor zessen van den ochtend en begeeft zich dan in zijn bij de plechtigheid passend gewaad naar het tweede terras. Dit is het teeken om het ten vure gedoemde offer aan de vlammen prijs te geven, hetwelk bestaat uit een tweejarigen os zonder eenig gebrek. Nadat de opperste heerscher daarmee is ingeroepen, begeeft de keizer zich naar het hoogste terras en brengt wierookoffers op het altaar van de godheid en aan zijn voorouders. Na intusschen driemaal geknield en negenmaal gebogen te hebben offert hij heele pakken zijde, schalen van niersteen en andere voorwerpen. Een geestelijke leest een gebed voor en dan volgt nog een onvermijdelijke plechtigheid. Terwijl de keizer nog op de knieën ligt, bieden beambten, opzettelijk daarvoor aangewezen, hem „het vleesch des geluks” en den „beker des geluks” aan. Driemaal buigt hij voor de heilige symbolen en neemt ze vervolgens met plechtigen eerbied in ontvangst. Daarmede aanvaardt hij de waardigheid

geheeten en heeft de bevoegdheid om onderscheidingen toe te kennen aan godheden en hen te bevorderen in de hierarchie van het godenrijk. Hij alleen is aangewezen om den azuren hemel te vereeren en bij den winter-zonnestilstand vervult hij deze plechtigheid na zorgvuldige voorbereiding en volgens vast ritueel. De Tempel des Hemels — waar zij plaats heeft —, staat in het zuidelijk deel van Peking, en wordt gevormd door een driedubbel kringvormig terras ongeveer 60 Meter breed aan de basis en 30 bij den top. De marmeren steenen, die het plaveisel vormen van het hoogste terras zijn gelegd in negen één middelpunt hebbende kringen. Op den middelsten steen, die zuiver kringvormig is, knielt de keizer met het gelaat naar het noorden, en bekent in zijn gebed alsmede door zijn houding, dat hij de mindere is des Hemels, doch ook van den Hemel alleen. Om hem kringen de negen cirkels, zinnebeelden der negen hemelen, eerst een kring van negen steenen,

van onderkoning des hemels en wordt hij, naar algemeen wordt erkend, de gelijkgerechtigde van hemel en aarde en de vertegenwoordiger van den mensch in deze drie-eenheid, waarvan de beide andere de overige factoren uitmaken.

De Tempel des Hemels verheft zich op een open ruimte ongeveer $1\frac{1}{2}$ K.M. in het vierkant, met een driedubbele omheining, welke werd, of misschien nog wordt gebruikt als stalling voor de dieren, die bestemd zijn om geofferd te worden.

El Khasneh. De schatkamer van Pharaoh. — Dit is het prachtigste van al de in de rots gebouwde graven en tempels in het dal van de Wady Musa, welke is gelegen nabij de aloude stad Petra in het land der Nabateeërs. Dit rotsige en bijna ontoegankelijke dal ligt in de bergen tusschen de Doode Zee en de Golf van Akaba. El Khasneh was oorspronkelijk een tempel van Isis en werd waarschijnlijk opgericht door keizer Hadrianus, toen hij in 131 aan Petra een bezoek bracht. Het gebouw heeft zijn wonderbare schoonheid in het bijzonder te danken aan de roode kleur der rots, waarin de tempel is uitgehouwen. De voorgevel van de „schatkamer” heeft twee verdiepingen en is 20 Meter hoog. De sierlijke voorpoort van de onderste verdieping wordt gedragen door een zestal massieve Corinthische zuilen. Alle kapitelen, kornissen en kroonlijsten zijn sierlijk bewerkt, en boven de kroonlijst verheft zich het symbool van Isis, een zonneschijf tusschen twee horens. Op elken hoek staan sphinxen. Kolommen in denzelfden stijl sieren ook de bovenste verdieping en in het midden verbreekt een diepe inham de lijn van de kroonlijst op zonderlinge wijze. Daarop is geplaatst een

EL KHASNEH OF „DE SCHATKAMER VAN PHARAOH”.

De wonderlijke in de rots uitgehouwen tempel van El Khasneh is een tempel van Isis, en werd vermoedelijk door keizer Hadrianus in 131 gesticht bij zijn bezoek aan Petra. De Bedoeïnen gelooven vast, dat hij „den schat van Pharaoh” bevat en daaraan ontleent de tempel zijn naam.

Ingang van den tempel van El Khasneh bij Petra.

vertoonen zich aan de oogen van den bezoeker. Er om heen zijn drie kleinere vertrekken gelegen, doch ook deze missen elke versiering. De tempel is, zooals we zeiden, uitgehouwen in de ruwe zandsteen van een rots en vertoont zich aan den geleerde, den kunstenaar en den toerist als een der wonderlijkste en tevens schoonste bouwwerken van gansch Syrië.

soort van koepel en op den puntigen, kegelvormigen top er van rust een urn, waarin, naar de Bedoeïnen gelooven „de schat van Pharaoh” is bewaard — vandaar de naam. Ongetwijfeld werd eertijds een voorwerp van groote vereering of mythische waarde daarin neergelegd, toen de tempel werd gebouwd, doch daar is thans geen enkel spoor meer van over. Aan de voorzijde staat tusschen twee kolommen het beeld van Isis met den hoorn des overvloeds in de hand. Jammer genoeg is het beeld danig beschadigd. Het wordt rechts en links geflankeerd door beelden, die algemeen als amazones worden beschouwd.

Het inwendige van den tempel bereikt men door een rijk versierde deur. De voornaamste hal is van groote afmetingen doch totaal ontbloot van elke versiering. Slechts de lichtroze getinte muren

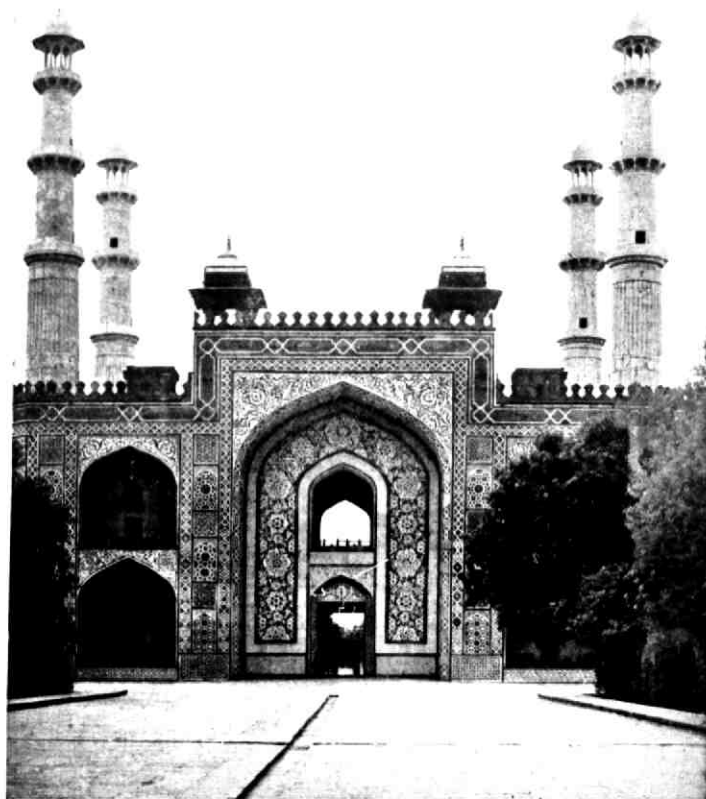
AKBAR'S PRAALGRAF, SIKANDRA.

Dit Mausoleum is een imposant gebouw van vier verdiepingen. De laagste drie zijn van roode zandsteen en zijn omgeven door sierlijke zuilengalerijen. De bovenste is opgetrokken van vlekkeloos wit marmer.

HOOFDSTUK III.

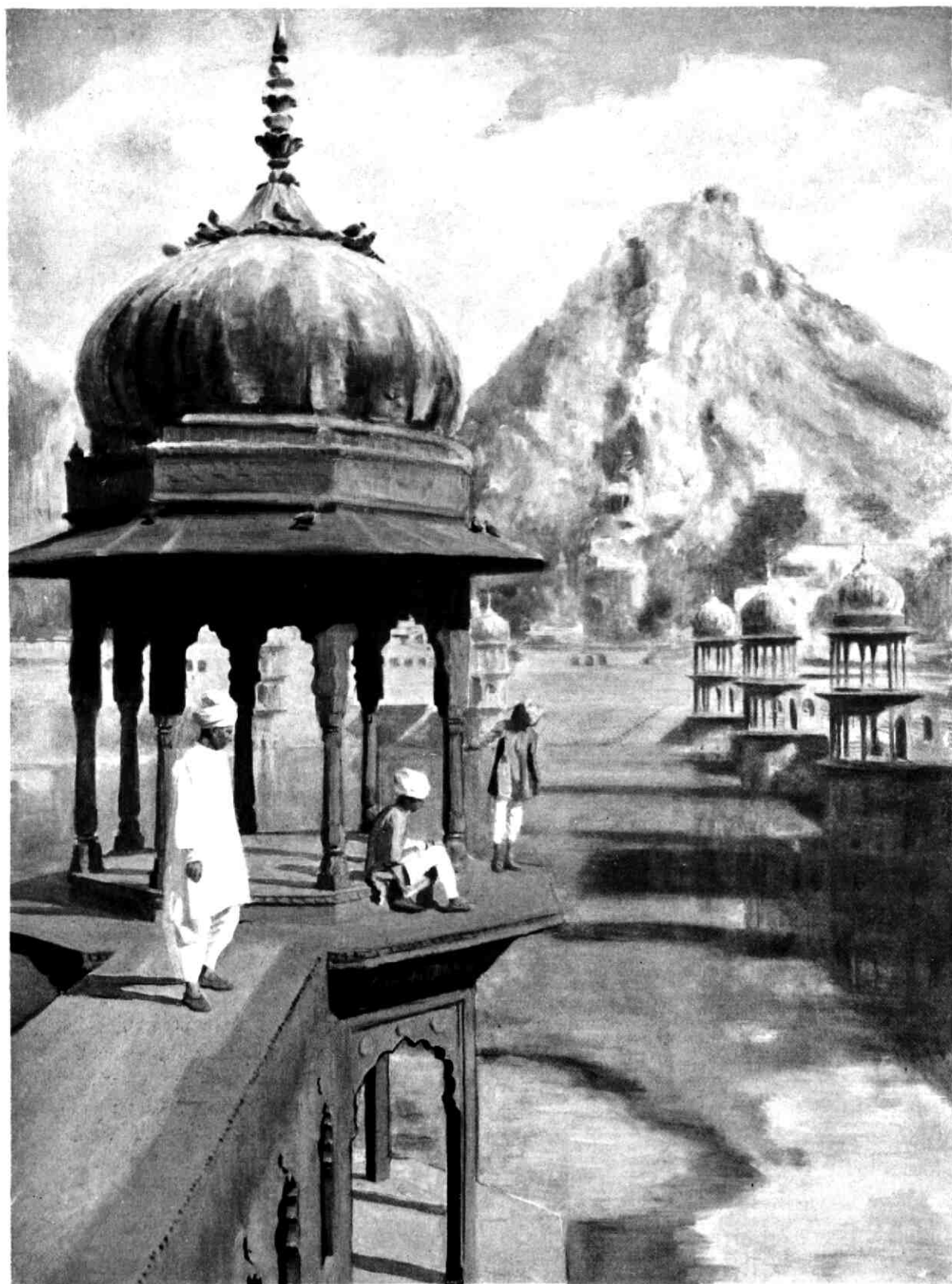
Naar B. C. PUTNAM WEALE.

Akbar's praalgraf te Sikandra. — Akbar, de groote Mogol, overleed in 1605, op twee en zestigjarigen leeftijd. Hij was een tijdgenoot van heel wat beroemde Europeanen; we noemen slechts Hendrik IV van Frankrijk, Prins Maurits, Stadhouder van Holland, koningin Elizabeth van Engeland enz., en in pracht en praal deed zijn heerschappij niet onder voor die der machtigste rijken van Europa. Tijdens zijn leven richtte Akbar zelf een prachtige grafstede in te Sikandra, een voorstad van Agra, zijne hoofdstad. Daarmede volgde hij enkel het voorbeeld van vele Oostersche heerschers, doch zijn werk overtrof alle andere bouwwerken van dien aard. Het grafmonument staat in een grooten, keurig onderhouden tuin, welken men door een statige poort betreedt. In het midden van den tuin, op een terras, verheft zich de eigenlijke grafstede van pyramidevormige gedaante. De laagste verdieping is ongeveer elf Meter hoog en heeft aan elke zijde tien gewelfde poorten, terwijl men

DE TOEGANG TOT AKBAR'S PRAALGRAF.

De grafstede des keizers ligt in een weelderigen tuin. De poort, die voert naar den lusthof, is indrukwekkend door lijn en versiering. Ze is opgetrokken van roode zandsteen, kunstig ingelegd met wit en veelkleurig marmer.

DE HEILIGE VIJVER TE ULWAR.

De heilige vijver van Ulwar is een der mooiste punten van gansch Engelsch-Indië. Het graf van een inlandsch hoofd, Bakhtawa Singh, dat in 1815 overleed, verheft zich aan den eenen oever, tempels, aan Vishnoe gewijd, aan den anderen. De plek wordt als zoo heilig beschouwd, dat de bezoekers haar slechts ongeschoeid mogen naderen.

AKBAR'S GRAF.

Op de bovenste verdieping ligt een prachtige grafsteen van wit marmer, waarop een overdaad van bloemversieringen is uitgehouwen. Diep daaronder bevindt zich het eigenlijke graf, een gladde marmeren plaat zonder eenige versiering.

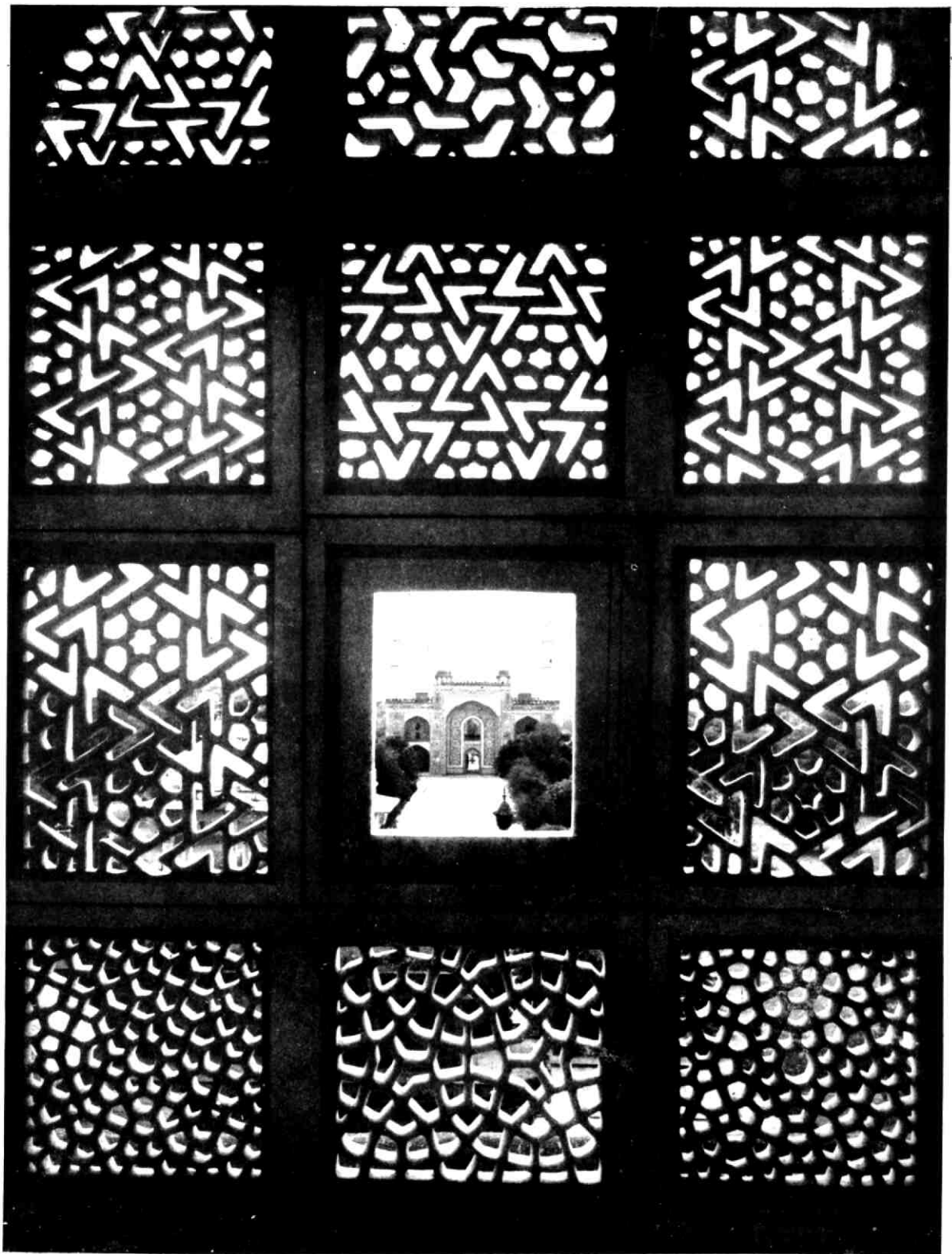
leefde was zijn graf een punt van samenkomst voor zijne vrienden; eerst toen hij er zijn laatste rustplaats had gevonden hield dit op.

De sarcophaag van Akbar draagt aan de eene zijde het opschrift „Allahu Akbar” („God is het grootst”), aan de andere „Jalla Jalalahu” („Moge zijn heerlijkheid uitblinken”).

De vermaarde vorst was niet enkel een onoverwinlijk krijgsman, een beschermer van kunst en letteren, een groot bouwmeester en een vereerder der schoone bouwkunst, doch al wat schoon was trok hem aan en zijne verzameling van edelgesteenten was een der grootste merkwaardigheden. Tot zijn schatten behoorde de „Koh-i-noor” thans een der kostbaarheden onder de Engelsche kroonjuweelen. Een slanke marmeren pilaar dicht bij zijn praalgraf was weleer gansch met goud bedekt en in een hoekje ergens bovenin is gedurende 130 jaar de kostbare diamant verborgen geweest, totdat hij door Shah Nadir van Perzië werd medegenomen. De toegang tot de tuinen en het praalgraf loopt door een wonderschoone poort, zelf zoo groot als een paleis, opgetrokken van roode zandsteen, en ingelegd met wit

in het midden den hoofdingang vindt, versierd met een marmeren mozaïek. Op dit terras staat een veel rijker versierde verdieping, daarop verheffen zich een derde en een vierde verdieping, en alle zijn van roode zandsteen gebouwd. Boven de laatste prijkt ten slotte een bouwwerk van wit marmer, waarvan elke zijde 48 Meter lang is, en de buitenmuur hiervan is gevormd door wanden van marmeren traliewerk, van hoogst artistieke teekening. Daarbinnen is weder opgetrokken een colonnade van dezelfde stof en te midden daarvan ligt op een verhevenheid de grafsteen van den bouwer, een prachtwerk van arabische sierkunst. Intusschen is dit niet de echte grafstede, het stoffelijk overschot van dezen vorst rust onder een veel soberder grafsteen in een gewelfd vertrek in de kelderverdieping, precies onder het praalgraf, dat den top van het mausoleum bekroont.

De vorsten uit de dynastie der Groot Mogols maakten hunne praalgraven tot plaatsen van uitspanning en vermaken. Zoo lang de stichter

AKBAR'S GRAF.

Gezicht op de groote roode toegangspoort door een der mooie marmeren traliemuren van het mausoleum.

AKBAR'S GRAF.

Gezicht in een der galerijen van het mausoleum op de bovenste verdieping.

kokenden maalstroom er onder, begeeft naar de engte, bekend als de „Apesprong“, de wonderlijk gevormde rotsen die „de Olifantspoort“ zijn gedoopt, passeert, en dan bereikt de draaikolk, waar de rivier over de rotsen aan den voet van de engte springt en schuimend en bruisend stort in het ruime dal.

Talrijke zwermen van wilde bijen nestelen tusschen deze marmeren rotsen en men waarschuwt de reizigers ze vooral niet te verstoren. De beste waarschuwing in dit opzicht is echter het eenvoudige gedenkteeken, opgericht aan het eind van het ravijn, dat de herinnering levendig houdt aan een jongen Engelschen genie-officier, die daar is verdronken, toen hij trachtte te ontsnappen aan de steken der giftige dieren.

Het oude Paleis te Amber. — De verlaten stad Amber in Rajputana, is een der meest fantastische plaatsen in het fantastische Oosten. Het is een zeer oude stad, zoo oud, dat Ptolomaeus, de Grieksche geschiedschrijver, haar al kende en er over schreef, terwijl reeds in de 9de eeuw na Christus Amber een groote en bloeiende stad was. Hier heerschten tal van maharajah's in pracht en praal en hier werd in 1600 het groote paleis gebouwd, dat nog steeds trotsch en machtig zich verheft aan den voet der heuvelen.

„Ten slotte werd de troon bestegen door zekeren Jey Sing. Het was een vorst van aangename gaven en eigenaardige denkbeelden.... Hoewel zijn paleis een der indrukwekkendste was van Voor-Indië, hoewel gedurende eeuwen rijk aan grootsche gebeurtenissen de stad had bestaan en de herinnering aan schoone heldendaden de oude stad het warnet harer

marmer en van het terras hiervan heeft men een prachtig gezicht op de Jumna-rivier, die langs het mausoleum stroomt.

De marmerrotsen van Jabalpur. — Een weg van 20 Kilometer voert van Jabalpur naar de statige heuvels, die als met een houw van een reuzenzwaard in tweeën gekleefd zijn. De woelende wateren der Nerbudda hebben zich een doortocht gebaad door den berg en stroomen thans tusschen steile witte rotshellingen, wonderlijk schitterend in de zon. De engte der „Marmeren Rotsen“ is anderhalven Kilometer lang en over die gansche lengte verheffen de blanke marmeren rotsen zich 30 à 40 Meter hoog steil uit het water. Het is alsof men in een tooverland is, wanneer men zich van den „Rookende Waterval“, waar de Nerbudda zich over den rand der rotsen stort in den

straten vervulde, besloot hij Amber te verlaten en een nieuwe stad te doen verrijzen in de vlakte, die zich voor zijn voeten uitstreckte. En diensgevolge stichtte hij de wonderschoone stad, die hij naar zichzelf Jeypore doopte.... De oude stad Amber ligt tegen den heuvel aan, aan het eind van de kloof, een warreling van kronkelwegen, steile straten en huizen gebouwd op rotstrappen, bekroond door een paleis.... op den top van den hoogsten heuvel ligt een verlaten versterking, terwijl op een lageren heuvelrug het verlaten paleis is gebouwd.

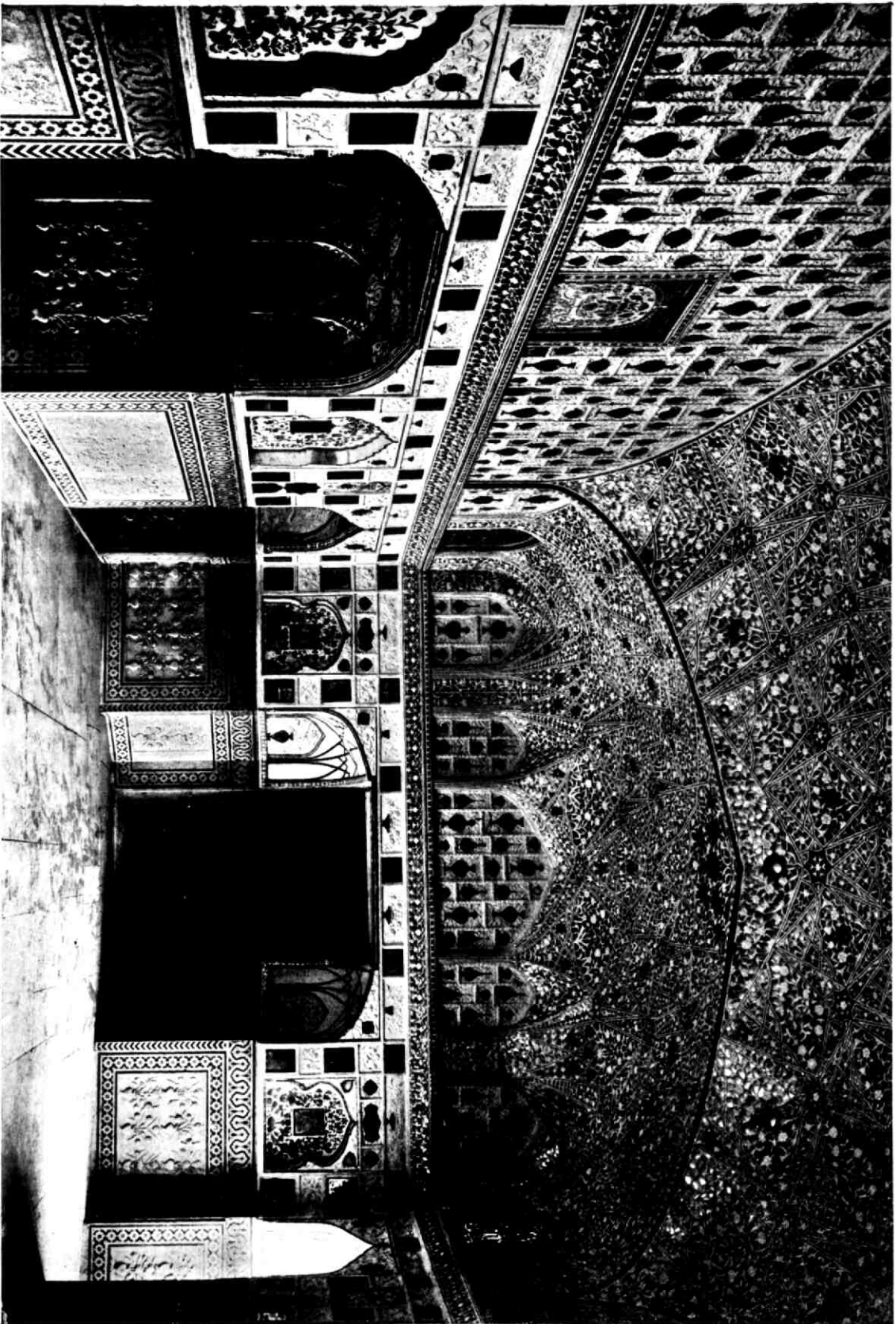
Het paleis verkeert nog steeds in goeden toestand. Het is een massief stuk metselwerk met witte muren, forsche pilaren en tal van koepeldaken. De eentonigheid der bouwwijze wordt verbroken door bogen en gangen, met kolommen gesierd, door willekeurig aangebrachte veranda's, of door traliwerk, dat een binnenplaats afsluit. Het wordt uitstekend onderhouden en zijne zalen en gangen zijn eindloos en talloos. De gansche stad is te overzien van af een balkon, dat aan een der gevels vooruit springt. Het is een complex van bouwvallen, zwijgend, ledig en verlaten. Aan den voet van den paleisheuvel strekt zich een meer uit, waarin een eiland met tuinen ligt. Het eiland is omgeven door een kade, van welke trappen naar het water voeren. De tuinen zijn terrasvormig aangelegd, doorsneden door geplaveide paden en overdekte wandelgangen, met hier en daar een zomerhuisje. Maar alles is één bouwval geworden, overdekt door een dichten plantengroei, waaruit hier en daar een muur, een hoop steenen zich verheft.

In het oude paleis vindt men nog een aantal zalen, die als schoone voorbeelden van

DE MARMERROTSSEN VAN JABALPUR.

De engte der „Marmeren Rotsen“ is anderhalven Kilometer lang, en de Nerbudda stroomt daar tusschen muren van oogverblindend witte kalksteen. Zij bereiken een hoogte van ongeveer 40 Meter en het gezicht loont zeker wel den tocht van ongeveer 20 Kilometer, dien men ter wille van het schouwspel van Jabalpur uit moet maken.

INWENDIGE VAN HET PALEIS TE AMBER.

Dit prachtige paleis in de verlaten stad Amber wordt zorgvuldig onderhouden en is een der schoonste voorbeelden van Rajpootische kunst.

Rajputische kunst kunnen dienen. Vooral de Diwan-i-Am is een mooi stuk bouwwerk. De vertrekken van den rajah zijn op de hoogere terrassen gelegen en met het hoofdgebouw verbonden door een prachtige poort, bedekt met mozaïek. Daarboven ligt een sierlijk paviljoen, de Suhag Mandir geheeten, voorzien van sierlijk getraliede vensters. Aan een der zijden van den tuin, waarin fontein en omhoog spuiten, ligt de Jey Mandir of Hal der Overwinning, versierd met albasteen paneelen, waarvan eenigen zijn ingelegd, terwijl op andere bloemen in relief zijn uitgehouwen. Vlak daarbij leidt een nauwe gang naar de badkamers, waar de rajah en zijn vertrouwelingen zich vermaakten. Zij zijn alle van licht roomkleurig marmer, en slechts een schemerlicht dringt er in door. Het is, alles bijeen genomen, een uitgezochte schuilplaats tegen de zengende hitte van de Indische zon, en men kan zich voorstellen, met welk een tegenzin de bewoners van dit weelderige paleis het hebben verlaten voor de pracht der nieuwbakken stad in de vlakte. Doch zoo groot was de invloed of de macht van Jey Sing, dat zij de oude stad achterlieten zooals zij was, en gelijk zij haar achterlieten, is zij nog op den huidigen dag, ongerekend de schade, die de tijd en de elementen in een periode van 170 jaar er aan toegebracht hebben. De bewoners van het paleis trokken gezamenlijk er uit, langs de zeer nauwe straten, langs de smalle heuvelpaden, naar den weg door de vlakte, welke hen voerde naar het rood-witte paleis, dat gereed stond hen te ontvangen in de nog onbewoonde nieuwe stad Jeypore.

Jebel Usdum. — De traditie wijst deze woeste en verlaten streek aan als de plaats, waar eenmaal zich de steden Sodom en Gomorrah verhieven; het is echter meer waarschijnlijk, dat deze lagen in de vruchtbaarder streek ten noorden van de Doode Zee. Jebel Usdum, of de Berg van Sodom, is een kolossale zoutrots, ruim 120 Meter hoog en loopende

INWENDIGE VAN EEN ZOUTKLOOF VAN JEBEL USDUM.

De heuvel van Jebel Usdum, in Palestina, is 120 Meter hoog en 10 Kilometer lang. Het is een ontzaglijke zoutrots waarin zich diepe spelonken hebben gevormd. Onze afbeelding geeft een blik op zout-stalactieten, welke zich er in vormen.

van noord naar zuid meer dan 10 Kilometer lang. De heuvel is bedekt met een laag steengruis, kalk en keisteenen. Overal vertoonen zich spleten en scheuren, terwijl hoekige en puntige steenbrokken alom uitsteken. De zoutbrokken storten onophoudelijk neer en daardoor ontstaan loodrechte hellingen met een hoop puin op den bodem. In dezen zoutberg treft men lange, enge, bochtige spelonken aan, die ver in het binnenste doordringen als waren het gangen van een verlaten mijn. Stalactieten hangen van den bovenwand, en de stukken er van liggen verspreid op den hobbeligen bodem; het zijn, goed beschouwd, door de natuur gevormde zoutmijnen.

Het gansche uiterlijk der omgeving duidt op uitbarstingen en bodemverheffingen in

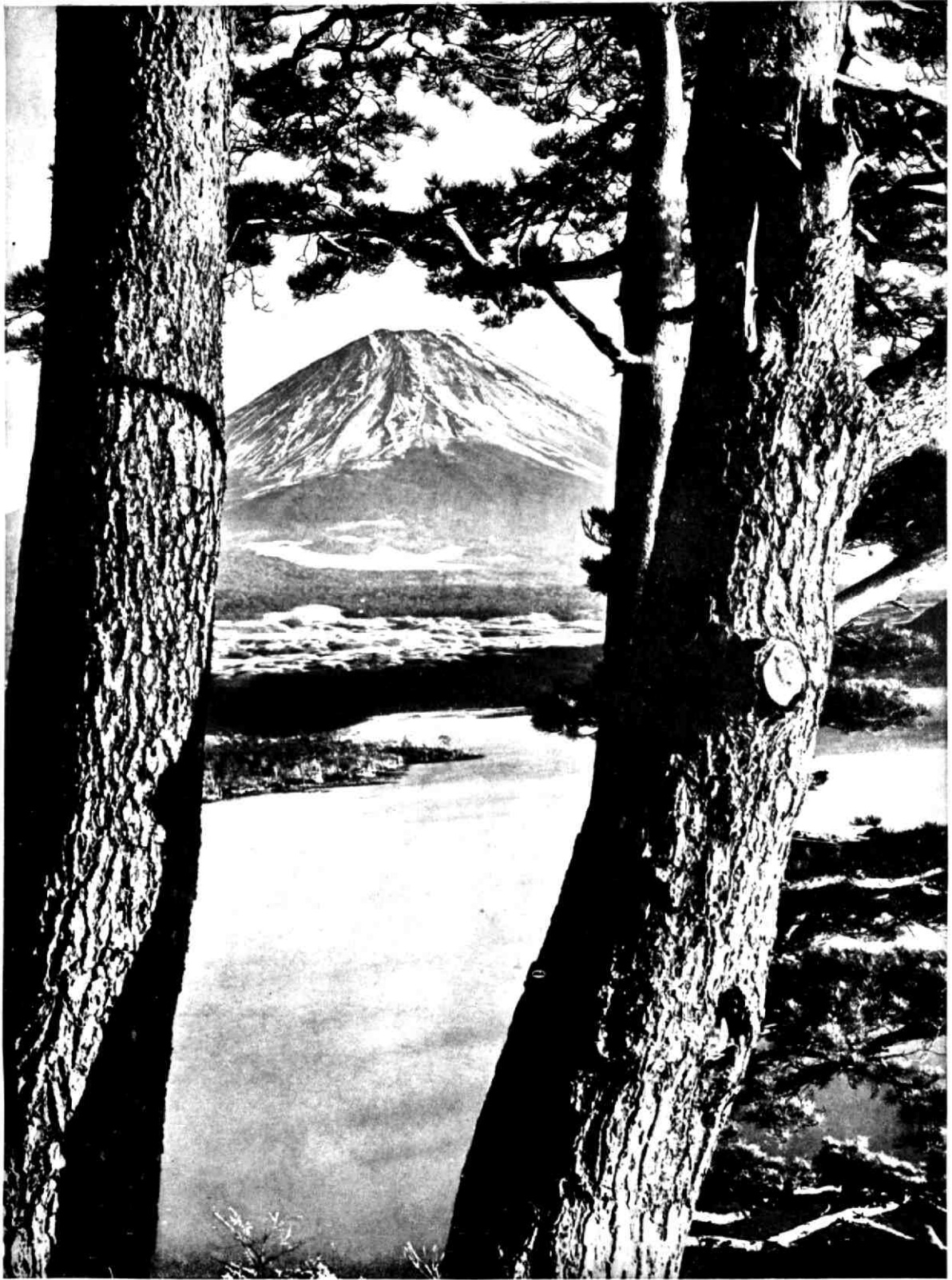
HET WATERUURWERK VAN CANTON

is een reusachtig uurglas, vijf eeuwen oud. Het water druppelt langzaam van het eene koperen vat in het andere en in het laagste wijst een drijfplankje langs een schaal het uur aan. Het duurt twaalf uur eer de laatste druppel van het bovenste vat in het onderste is geloopen.

eeuwen vroeger. Geen enkele groote stad heeft zoo sterk haar uiterlijk van vroeger dagen bewaard als Canton. De stad ziet er in onzen tijd werkelijk nog net zoo uit als zes eeuwen geleden, toen de vermaarde Venetiaansche gelukzoeker Marco Polo haar bezocht en zijn levendige beschrijving van haar merkwaardigheden te boek stelde. Onder de curiositeiten uit vroeger eeuwen neemt het vermaarde wateruurwerk zeker een eerste plaats in. Het is een primitieve inrichting om den tijd door middel van stroomend water aan te geven. De vreemdeling, die er een bezoek aan wil brengen, volgt de drukke en schilderachtige straat van de Dubbele Poort in de

betrekkelijk historische tijden. Om den ganschen zuidelijken oever van de Doode Zee liggen zwavelbronnen. Zwavel bedekt de vlakte en asphalt ligt in brokken langs den oever en sijpelt uit de rotsen. Tristram, de groote kenner van het land om de Doode Zee bespreekt de vermoedelijke ligging van de vier steden in de vlakte, van welker verwoesting de Bijbel verhaalt. „Zoo ergens,” schrijft hij, „dan wordt hier een fysieke aanwijzing gegeven van de ramp, die Sodom en Gomorrah verwoestte.” Maar onmiddellijk laat hij er op volgen, dat er geen overblijfsel is gevonden van de steden, noch hier, noch bij het noordelijk punt van de zee. Edoch, „de ontbranding van zulk een massa licht ontvlambaar materiaal, zou spoedig de vlakte in vuur en vlam hebben gezet en alles wat er op stond in rook hebben doen opgaan.” Dat dergelijke ontzettende dingen in zoo’n streek zouden kunnen voorkomen, begrijpt men, als men het landschap aanschouwt.

Het wateruurwerk van Canton. — Wanneer een reiziger doorwandelt de enge, sombere, kronkelende straten van Canton, kan hij zich gemakkelijk verbeelden, dat hij plotseling verplaatst is naar eenige

DE BERG FUJI IN JAPAN.

Op verre afstand gezien maakt de Fuji-jama, de berg Fuji, grooten indruk. In eenzame majesteit verheft hij zich tot een hoogte van meer dan 3600 Meter.

DE FUJI-JAMA.

Wanneer wintersneeuw den top bedekt, biedt de Fuji-jama een indrukwekkend gezicht. De lage heuvels in den omtrek zijn doorsneden door tal van beken met schilderachtige watervallen en hier en daar ontspringen warme bronnen.

Oude Stad. Hier vindt men de grootste en aanzienlijkste boekwinkels en het is daarom de geliefkoosde verzamelplaats van de beoefenaars der schoone letteren. De Dubbele Poort zelf is eene opening in een mooien ouden stadsmuur, dagteekenend uit de zevende of achtste eeuw, en daarboven verheft zich het gebouwtje, waarin de Clepsydra of het Wateruurwerk is onderdak gebracht. Dit bestaat uit vier groote koperen vaten, die boven elkander staan op dusdanige wijze, dat als het bovenste is gevuld, het water druppelsgewijs loopt in het volgende en zoo verder tot het laatste. Hierin dobbert een drijfplankje, waarnaast een maat of schaal is aangebracht. En het duurt precies twaalf uren eer de inhoud van het bovenste vat geheel is overgegaan in het onderste. Daar hierin het water gestadig rijst, wijst het plankje den tijd aan, die op de schaal is aangegeven. Deze overoude tijdaanwijzer is in ongeveer 1324 opgesteld. Hij heeft heel wat doorgemaakt; tal van keeren is hij vernield bij invallen van vijanden of bij oproeren binnen de muren. Maar men heeft hem telkens hersteld, zoodat, trots den vooruitgang der uurwerkmakerskunst, dit aloude wateruurwerk nog even-goed wordt gebruikt als vijf eeuwen geleden. Want op vaste tijdstippen overdag wordt de min of meer juiste tijd aangegeven op een bord buiten het gebouw en de Cantonneezen houden zich aan deze aanwijzingen, die hun volkomen voldoende zijn.

Fuji-san. De berg Fuji of Fuji-jama is de gewijde berg van Japan en elke secte in den lande beschouwt hem als heilig, hoezeer zij overigens met elkander omtrent verschillende vraagstukken des geloofs mogen verschillen. Talloze pelgrims klimmen tijdens den

zomer langs zijne steile paden, hoewel de bestijging bekend staat als zeer moeielijk, langdurig en vermoeiend. Er bestaat dan ook een Japansch spreekwoord, luidend: „Er zijn twee soorten van dwazen, zij die nimmer den Fuji hebben beklommen en zij die het tweemaal hebben gedaan.” Niettemin beklimmen tegenwoordig zelfs vrouwen en meisjes geregeld elk jaar den berg.

De Fuji verheft zich op de grens der provincies Suruga en Kosu. De hoogste top, Ken-ga-mine geheeten, is meer dan 3600 Meter hoog. Het is een niet werkende vulkaan. Boeken uit dien tijd vermelden, dat tot in de 14de eeuw een rookwolk uit den krater kwam. De top is omgeven door lage heuvels van vulkanischen oorsprong, waarop warme bronnen ontspringen. De grens van het bouwland ligt op een hoogte van ongeveer 500 Meter, daarna komt een breede strook van met gras begroeid moerasland, en een schrale boschstreek scheidt dit van den top, die door de eeuwige sneeuw is bedekt.

Op een afstand gezien is de Fuji bijzonder indrukwekkend van vorm. De top verheft zich hemelwaarts in majestueuze eenzaamheid, geen andere berg doet afbreuk aan zijn indrukwekkende massa, en van alle vulkanen der wereld munt de Fuji uit door de sierlijkheid zijner lijnen.

De oudste chineesche schrijvers maken van den Fuji, dien zij met den naam Horaisan aanduiden, melding als een berg van zeldzame schoonheid, die met zijn besneeuwden kop oprijst uit de zee ten oosten van het land. Talloos zijn de verhalen en legenden in verband met den Fuji-san, even talloos als zijne namen. In Japan wordt het ideale voorhoofd eener vrouw aangeduid met „Fuji bitai”, want het moet blank, welgevormd en hoog met zachte welving zijn gelijk de heilige berg.

EEN BLIK IN DEN KRATER VAN DEN FUJI-JAMA.

Weleer een werkende vulkaan, stoot de Fuji-jama thans geen rook en asch meer uit. Voor de Japanners is de berg heilig en gedurende den zomer beklimmen talloze bedevaartgangers zijn steile hellingen om een blik te werpen in zijn ontzaglijken krater.

Legenden verhalen ons van een geheimzinnige wet, dat geen ongewijde aarde den heiligen berg mag bezoedelen en dat als vreemde zandkorrels of stof door de sandalen der bedevaartgangers er op gebracht worden, zij des nachts de berghellingen weder afrollen.

De Boeddhisten noemen den berg den „top van den witten Lotus.” Voor hen is de met sneeuw bedekte berg, in onbezoedelde reinheid zich verheffend boven de lage heuvelen die hem omgeven, het zinnebeeld van de witte lotusbloem, wier wortel onder de wijd uitgespreide bladeren groeit in de stilstaande wateren, terwijl de kelk van smetteloos wit het gouden hart naar den hemel doet blikken. En de wonderschoone symmetrie van den berg, met zijn achzijdigen krater herinnert hen aan den achtbladigen lotus, welke den zetel vormt van den vereerden Boeddha. Zoo prijkt de schoonste der bergen tusschen den gesterden hemel en de wazige aarde, vereerd en bewonderd door ieder die gevoel heeft voor het

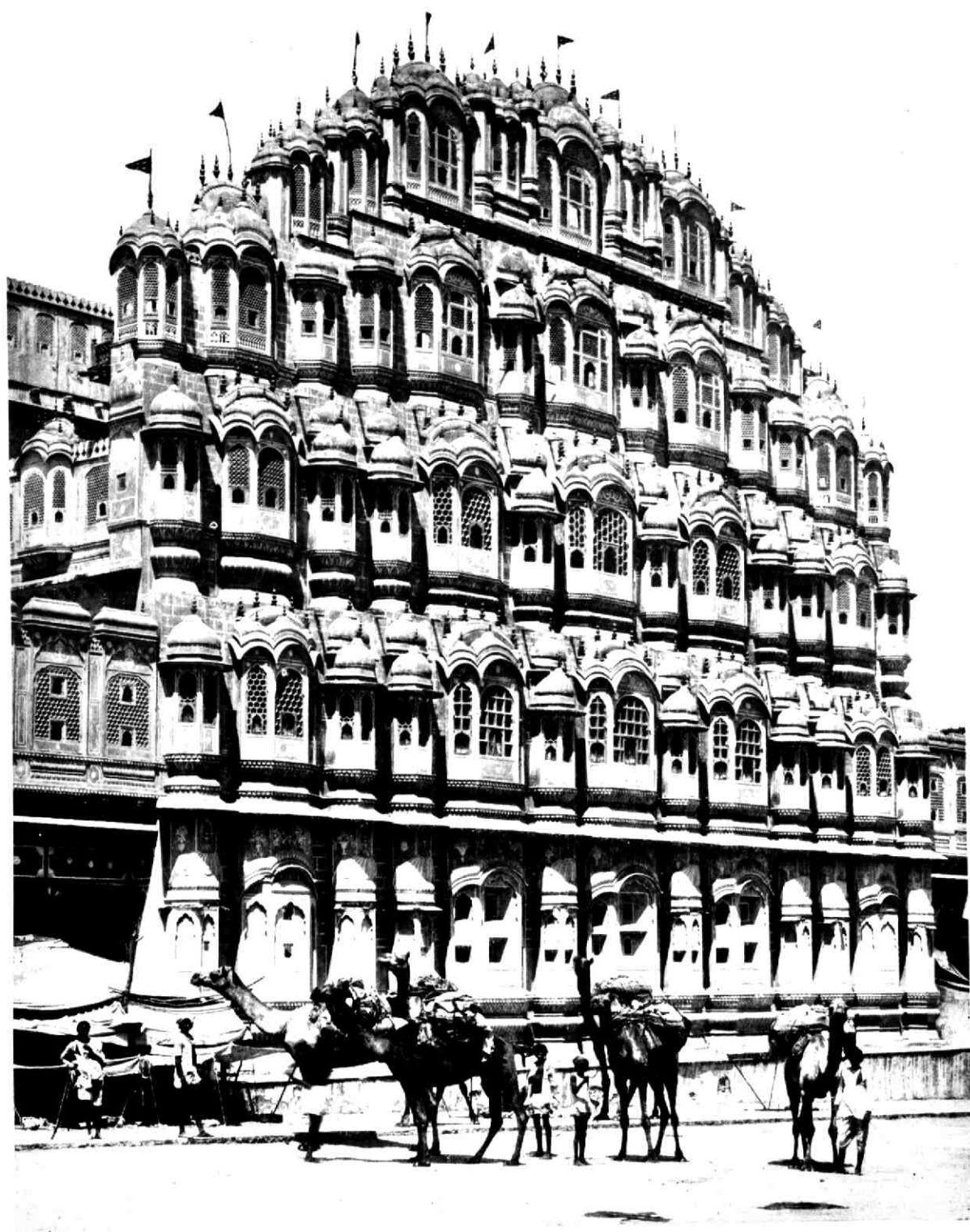

ZONSOPGANG BOVEN DE WOLKEN.

De fotografie, waarnaar deze afbeelding is gemaakt, is genomen boven de hoeken, die den Fuji-jama omgeven op het oogenblik, dat de zonschijf zich aan 't menschelijk oog vertoont.

grootsche. De Fuji-san beheerscht als 't ware het leven der Japanners door zijn indrukwekkende schoonheid, zorgen verjaagt hij, smart doet hij vergeten en het is alsof zijn aanschouwing vrede brengt aan het menschedom.

Het paleis der Winden te Jeypore. — Jeypore is de schoonste van alle hedendaagsche Hindoe-steden en is schilderachtig gelegen in een amphitheater van ruige en steile heuvelen, waarvan de toppen door versterkingen zijn gekroond. Boven de stad zelve verheft zich het Tijgerfort, staande op den top van een steile, ongenaakbare rots. Een gemetselde muur, ruim zeven Meter hoog en drie Meter breed omgeeft de stad, met bastions en torens, die zich op regelmatige afstanden verheffen. Het paleis en de tuin van den maharajah beslaan het zevende gedeelte van de gansche stad. De groote poort van het paleis, de Siran Deorhi, is precies het middenpunt der stad. Het eenig deel van de vorstelijke residentie, hetwelk van de straat af zichtbaar is, is het vermaarde Hawa Mahal of Paleis der Winden. Het is een der wonderlijkste en indrukwekkendste voorbeelden van Oostersche bouwkunst. Het is opgetrokken van

HET PALEIS DER WINDEN TE JEYPORE

maakt deel uit van het paleis der Maharajahs van Jeypore. Het is geheel opgetrokken van rood en wit metselwerk en is een eenig voorbeeld van Indische bouwkunst. Het werd gebouwd door den stichter der stad, Jey Sing, in 1728.

DE GROOTE TORII, NIKKO.

De weg tot de graven der Shoguns, te Nikko, in Japan wordt gevormd door een breede laan van reusachtige cryptomeria's, aan het eind waarvan is opgericht een granieten Torii, van ruim 9 Meter hoogte.

zacht rose metselwerk, afgewisseld door roomkleurig stucwerk en de rijke verscheidenheid van versiering van de menigte vensters is een der opmerkelijkste merkwaardigheden ervan, doch de talrijkheid dier vensters geeft vooral een zonderling uiterlijk aan het bouwwerk.

Naar dit prachtgebouw voerde Jey Sing zijn verbaasde en wellicht ook weerstrevende hofhouding, toen hij haar gelast had om Amber te verwisselen voor de nieuwe, mooie stad, die hij naar eigen plannen had gebouwd. Amber had geen straat, die recht was te noemen, het deed veeleer denken aan een konijnenberg tegen een prachtige heuvel gelegen. Maar Jeypore lijkt op een Amerikaansche stad, opgetrokken in rechthoekige bouwblokken, door elkander kruisende straten in zes gelijke deelen verdeeld. Jey Sing was dus een voor-

looper uit het begin der achttiende eeuw van de moderne stedenbouwers.

Tempellantarens in Japan. — De goed verzorgde en rijk gevarieerde schoonheid der bronzen, ijzeren en steenen lantarens, die al de voorhoven van tempels opfluiseren, vormt een der eigenaardigheden der Japansche kunst. Deze lantarens zijn grootendeels in den loop der tijden aangeboden door de geloovigen als een hulde aan de beschermende godheid of den held van den tempel en velen gevoelen behoefte dergelijke geschenken te geven. Men verhaalt b.v. dat de prachtige laan van cryptomeria's, welke voert naar de graven van de Shoguns bij Nikko, geplant is door een eenvoudigen landbouwer, die te arm was om een bronzen lantaren te schenken voor hun tempelhof. De tempel van Kasuga-no-Miya, bij Nara, is in het bijzonder vermaard door zijn hanglantarens van brons en koper. De versiering ervan is buitengewoon rijk. Vele er van dagteekenen reeds van eeuwen her, terwijl een even groot aantal van betrekkelijk jong maaksel zijn. De tempel moet in 767 zijn gesticht, zoodat het niet aan tijd heeft ontbroken om de geloovigen in de gelegenheid te stellen de verzameling lantarens te verrijken. Zij zijn nu eens gewijd aan den Shinto-god Ama-no-Koyane, of zijn vrouw, dan weer aan sommige mythische helden, waarvoor de tempel is opgericht. Men bereikt den tempel door een bekoorlijk hertenpark, waarvan de herten zeer tam zijn en waarvan ten overvloede telkens in het najaar de horens worden afgesneden om te voorkomen, dat zij den geloovigen, die den tempel willen bezoeken, zullen kwaad doen. Aan het eind van een lange laan van steenen lantarens staat het hoofdgebouw, een mengeling

van levendige kleuren, waarbij de glans der koperen lantarens, die in tallooze menigte aan de dakbalken hangen schilderachtig afsteken tegen het hel rood van het versierende lakwerk. Er is daar een open loods of bidvertrek, waar in vroeger dagen de Daimyo's plachten samen te komen voor de vervulling hunner godsdienstplichten. Thans wordt het door de inwoners van Nara gebruikt voor een zonderlinge plechtigheid op den avond van Setsu-bun (3 Februari) nl. het strooien van boonen om de booze geesten te verjagen. De reusachtige cryptomeria's staan statig en trots om de tempelruimten en hun groen vormt een treffende tegenstelling met den bonten rijkdom aan lantarens en andere versieringen.

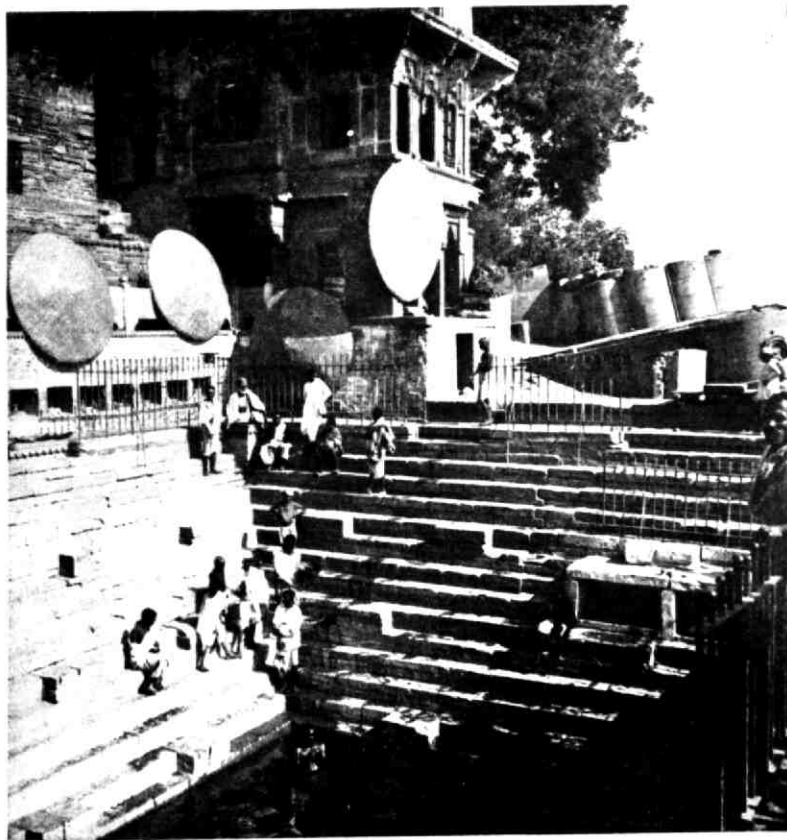
De Vishnu-bron te Benares. — De heiligste plaats van de heilige stad Benares is voor den vromen Hindoe de bron op den Manikarnika Ghat. Massieve hoofden, die ver in de rivier uitloopen, omsluiten het complex van steenen trappen, langs welke de geloovigen elkander van boven naar beneden verdringen. De tempel van Tarkeshwara staat boven aan de trappen en daarachter ligt de heilige bron. Het is een door hekwerk omgeven kom, niet meer dan een goede tien Meter in 't vierkant, en van alle kanten dalen trappen tot het wateroppervlak. Elke bedevaartganger, die Benares bezoekt — en hun aantal is legio, — werpt zijn offer in deze bron: vruchten van de gewijde boomen, bloemen, melk, sandelhout, versnaperingen en het heilige water van den Ganges; dat alles wordt door vrome handen in dezen onwelriekenden pool geworpen, welke overvuld is met rottende en stinkende stoffen. Het water van die kom of put wordt nooit vernieuwd behalve door den regen; de verdamping doet het water langzamerhand verdwijnen en er blijft een gore massa over. Dat zijn de buitengewone gevolgen van vroomheid in sommige deelen der wereld!

TEMPELLANTARENS IN JAPAN.

Deze mooie bronzen en koperen lantarens versieren den tempel van Kasuga-no-Miya, bij Nara. Wel opmerkelijk is de verscheidenheid in vorm en versiering van de lantarens, die naar Japansch gebruik aan de buitenzijde van den tempel zijn aangebracht.

Een reiziger verhaalt, na den poel beschreven te hebben, het tooneel, dat zich voor zijn oogen ontrolt, als volgt: „dit is de meest gewijde plek van Benares. Wie zich in dit stinkende water baadt, wordt, indien hij tot de Hindoe's behoort, bevrijd van alle boetedoening, wordt gezuiverd van alle zonden, zelfs de ergste. De leugenaar, de moordenaar worden gereinigd van alle zonden en smetten op deze plaats, welke door den voetstap van den braafsten Christen bezoedeld zou worden. De bezoeker van deze plaats staat in het hartje van het Hindoeïsme. Om hem verdringt zich een bonte menigte van bedevaartgangers en geloovigen van allerlei aard. Hier ziet hij den naakten yogi, met gevlochten haren, van top tot teen besmeerd met gewijde asch, en vlak naast hem den beschaafden sanyasi, even zindelijk als de ander vuil is,

DE HEILIGE BRON VAN VISHNU, BENARES.

De bron op den Manikarnika Ghat is een der heiligste plaatsen van Benares. Talloze pelgrims begeven er zich heen om te baden in het stilstaande, stinkende water. Bovenaan den Ghat verheft zich de tempel van Tarkeshwara, en in de nabijheid stroomt de rivier de Ganges.

De bron vulde met helder parelend water. Tusschen de bron en den Ghat ligt de Charana Paduka, een ronde steen, waarop op een verheven gedeelte de indrukken van twee kleine voeten in het marmer zijn waar te nemen. De sage luidt, dat toen de god zich nederzette, hij door de indrukken van zijn eigen voeten de plek tot gewijden grond maakte.

in de eene hand zijn flesch met gewijde water houdend, in de andere zijn bamboestok, waarmee hij nimmer den grond raakt. Snuffelend tusschen de menigte, zoekend naar heilige bloemen en bladeren of rijstekorrels loopen er gewijde runderen overal rond."

Elke bedevaartganger doet zijn uiterste best om de heilige bron te bereiken, om daarin zijn verformfaaiden krans, deerlijk gehavend in het gedrang, zijn handjevol smoezelige rijst of zijn kruikje Gangeswater, reeds half vermorst bij zijn pogingen om zich een weg te banen, te werpen.

Talrijke legendes zijn in omloop omtrent god Vishnu en zijn bron. Zoo wordt in een er van verhaald, hoe hij al zwoegende zelf de bron heeft gegraven in een tijd van groote droogte, om zijn vereerders aan water te helpen en hoe zijn geheiligd zweet haar tot den rand

De puinhoopen van Ayuthia in Siam. — De groote stad Ayuthia werd in 1351 gesticht door den beroemden heerscher van Siam, Phaya Uthong, als de hoofdstad van het koninkrijk, dat hij belangrijk had uitgebreid, en waarvan hij de macht krachtig had bevestigd. Hij en zijn opvolgers verrijkten de hoofdstad met tempels, kapellen en pagoden, en schonken daar schatten van fabelachtige waarde aan. Dit maakte echter de plaats tot aantrekkingspunt voor legerbenden, die in het land vielen en de naijverige Birmanen en Peguanen deden herhaaldelijk

DE BRONZEN BOEDDHA TUSSCHEN DE PUINHOOPEN VAN AYUTHIA.

De tand des tijds heeft dit reusachtige beeld niet ongedeerd gelaten, doch nog altijd geeft het beeld den indruk van rustige, vriendelijke waardigheid, welke getuigenis aflegt van het talent van den kunstenaar, die met zulke massieve en weerbarstige stof iets werkelijk schoons wist te wrochten.

DE PUINHOOPEN VAN AYUTHIA.

Te midden van de puinhoopen van Ayuthia, bergen van ineengestort metselwerk, fragmenten van beeldhouwwerk en half onder plantengroei bedolven tempelspitsen, verheft zich nog steeds een reusachtig bronzen beeld van Boeddha.

van het dorp Krung Kao langs den oever van den Menam door een dichte en sombere bosch-streek, waar het drukkend warm is. En in het midden van het woud, begroeid door slingerplanten, rijkbloemige struiken, orchideeën en andere tropische gewassen verheffen zich de muren van paleizen, torens, tope's, standbeelden en pagoden, alle in verschillende stadiën van verval. Het meest in het oog vallende overblijfsel van Ayuthia is een pyramidevormig bouwwerk, bekend als de Gouden Berg, ongeveer 130 Meter hoog, gekroond door een koepel met een spits. Boven de boomen verheft een slanke pagode uit de zestiende eeuw haar slanke spits, welke glinstert in de zonnestralen. Het grootste gedenkteken uit Ayuthia's gulden

aanvallen, aangelokt door de berichten omtrent den zeldzamen rijkdom der stad. In de dagen van den hoogsten bloei, in de zestiende eeuw, besloeg de stad een groote uitgestrektheid, en had een omtrek van meer dan drie uur gaans. Binnen de muren had ze verschillende wijken voor vreemdelingen al naar hunne nationaliteit, en zoo was er een wijk voor Chineezers, een voor Peguanen, een voor Maleiers, een voor Japanners en een voor Portugeezen. Ze doorstond ettelijke belegeringen van de Birmanen en anderen en in 1555 werd ze ingenomen, werd Siam een vazalstaat. Doch enkele jaren later wist Phra Naret, de nationale held, de onafhankelijkheid van Siam te herstellen, onderwierp Lao en Cambodja en deed een inval in Pegu, dat totaal werd overwonnen.

Doch nogmaals delfde Ayuthia het onderspit. In de achttiende eeuw werd Siam verzwakt door burgeroorlogen en twisten, de Birmanen maakten daarvan gebruik om een inval te doen en herschiepen het prachtige Ayuthia tot een puinhoop. De stad is niet herbouwd. De moderne stad Bangkok werd gevestigd door koning Chulalok in 1782 en werd de nieuwe hoofdstad van het koninkrijk. Ayuthia is gebleven een stad van puinhoopen en glorierijke herinneringen. De weg daarheen loopt

verleden is het reusachtige groenachtig bronzen beeld van een zittenden Boeddha, Amida. Maxwell Summerville geeft er de volgende beschrijving van: „Men kan niet begrijpen, dat de kunstenaar, bij het maken van zulk een reusachtig beeld, in staat is geweest het indrukwekkende van een god er aan te geven. Toch leest men goedertierenheid uit die reusachtige gelaats-trekken, de vriendelijke blik dier groote oogen schijnt te zijn die van een wezen, dat op aarde toefde om goed te doen, doch hierboven thuis behoorde; die zachtmoedig glimlachende lippen schaffen, schoon zwijgend, troost aan hen, die geloovig de godheid naderen. De tijd en de elementen hebben het brons doen verweren, doch het verheven karakter, dat de beeldhouwer er aan gaf, vindt men nog steeds terug op dit uitdrukkingvolle gelaat.”

Brokstukken van de muren van den tempel, waarin eenmaal het beeld stond, verheffen zich nog aan de vier zijden, geflankeerd door vervallen pilaren met Korinthische kapiteelen, die werden opgericht op aanstichting van Grieksche kolonisten, die woonden bij en zich verbroederden met de Ayuthiërs ten tijde van den bouw des tempels.

Hoewel de Portugeezen de eerste Europeanen waren, die handelsbetrekkingen aanknoopten met de Siameezen, in 1511, na de verovering van Malakka door d'Albuquerque, volgden weldra andere volken hun voorbeeld, en daaronder in de eerste plaats de Franschen. Bekend is o.a. dat het eerste Siameesche gezantschap naar Europa tot taak had Lodewijk XIV te huldigen, welk bewijs van goede verstandhouding door dezen werd beantwoord door de zending van een eskader.

AYUTHIA IN PUIN.

Ayuthia, de vermaarde hoofdstad van Siam, werd in 1351 gesticht. Na vier eeuwen van fabelachtige welvaart, die haar herhaaldelijk het doelwit deed zijn van de buitlustige aanvallers, werd ze in 1767 door de Birmanen nagenoeg verwoest, en is sedert een ruïne geworden.

De ijzeren zuil bij den Kutab Minar te Delhi. — Het merkwaardige van deze zuil is het feit, dat het de eerste kolom van geslagen ijzer der wereld is. Het treft ons van die zuil te vernemen, dat toen de wereld nog jong was, in Indië, drie eeuwen vóór Christus geboorte, een ijzeren zuil kon worden geslagen en versierd met inschriften van een bijzonder duidelijken vorm, met letters, die van de oudste gedaante zijn, welke tot nog toe in Indië zijn aangetroffen. Maar hoe scherp van teekening zij ook mochten zijn, liet de sultan Feroz Shah, die de zuil vond en op de huidige plaats liet heroprichten, alle geleerden uit zijn tijd bijeenkomen om die opschriften te ontcijferen; het was echter alles te vergeefs. Het geheim werd niet ontsluit tot dat het geduldige vernuft van wijlen Henri Prinsep, den Oosterschen geleerde, de juiste beteekenis der letters ontdekte.

DE IJZEREN ZUIL

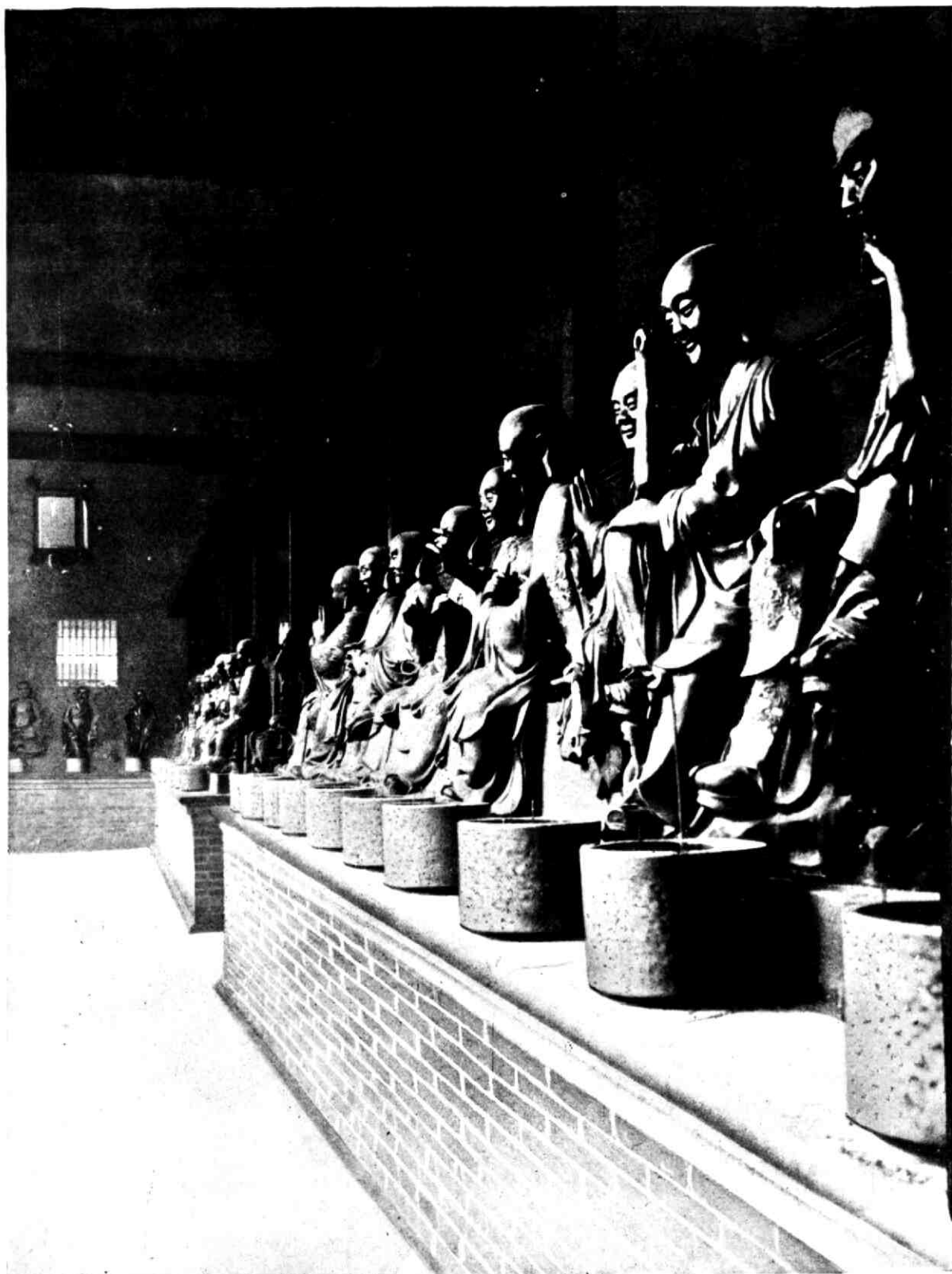
bij den Kutab Minar, bij Delhi, de eerste kolom van geslagen ijzer der wereld.

Feroz Shah ontdekte de zuil te Topra, gelegen aan den oever van den Jumna. Hij plaatste haar boven op een steil platform in de Kotila, de citadel van de door hem gestichte stad Firozabad. De stad is thans een verzameling bouwvallen, de overblijfselen liggen verspreid in de vlakte buiten de muren van het moderne Delhi. De Kotila alleen staat nog, even buiten de poort van Delhi aan den oostkant der stad.

De zuil heeft aan haar voet een middel-lijn van ruim een halven Meter en verheft zich ongeveer 7 Meter hoog boven een rand van metselwerk, die haar omgeeft.

De verspreiding van het Boeddhisme in Indië dagteekent van de regeering van Asoka (272—231 vóór Chr.), die heerschte over gansch Engelsch-Indië ten noorden van een lijn, loopende van Nellore naar 't westen. Hij is voornamelijk bekend door zijn verordeningen, die hij liet beitelen in rotsen en uit één steen gehouwen zuilen of „lats.“ Er bestaan een aantal „Asoka rotsen“ en zuilen in verschillende deelen van Engelsch-Indië; een der meest bekende treft men te Allahabad aan. Henry Prinsep, die de opschriften ontcijferde, constateerde, dat zij grootendeels bevatten de zedelijke voorschriften van het Boeddhisme; het volledig aantal dier verordeningen bedraagt veer-

tien. Zij verbieden het bloedvergieten, prenten in gehoorzaamheid aan het gezag en weldadigheid, geven voorschriften omtrent een zedelijk leven, gelasten de stichting van hospitalen, het aanleggen van wegen, het graven van waterbronnen. En zij besluiten alle met vrome wenschen ten opzichte van het Boeddhisme. Omtrent de wordingsgeschiedenis van de zuil zijn verschillende verhalen in omloop. Volgens een er van werd ze opgericht door Anang Pal, den grondlegger der Tumar-dynastie. Hij dreef het onderende er van door den kop van een reusachtige, vertoornde slang, die daardoor aan den bodem werd vastgeklonken, en voorkwam aldus, dat ze haar wraak op zijn geslacht koesterde. Zoolang de slang in dien toestand bleef zou, volgens de legende, zijn huis aan de regeering blijven. Aldus geschiedde, tot dat

DE TEMPEL DER VIJFHONDERD DISCIPELEN TE CANTON.

De „Tempel der Vijfhonderd Discipelen' of het Klooster van het Bloemenwoud te Canton, dagteekent van 503 na Chr. Het is een der rijkste tempels van de stad.

„DE VIJFHONDERD DISCIPELEN”.

De beelden zijn in twee rijen geschaard op een platform en opmerkelijk is vooral het verschil in houding, gelaatsuitdrukking enz. Het verhaal gaat, dat onder de vijfhonderd ook is een beeld van Marco Polo, den vermaarden Italiaanschen reiziger.

een keizer uit zijn geslacht, door een gevaarlijke nieuwsgierigheid geprikkeld, de zuil uit den grond liet halen om de waarheid van het verhaal te onderzoeken. Geen slang werd er gevonden, doch het ondereinde van de zuil was met bloed besmeerd en binnen korten tijd volgde de val van het regeerende vorstenhuis.

De Tempel der vijfhonderd discipelen te Canton. — Men zegt, dat deze tempel in ongeveer 520 gesticht is door Bôdhidharama, een Boeddhistischen monnik. Voor den kenner van Chineesch aardewerk klinkt die naam niet vreemd, want men ziet hem telkens afgebeeld op Chineesche schotels en vazen, zooals hij den Yangtse opvaart met zijn broos van bamboe vervaardigd vlot. De herbouw van den tempel in 1755 was het godvruchtige

werk van den grooten Chineeschen keizer Kien Lung, wiens naam elken verzamelaar van Chineesch porselein vertrouwd in de ooren klinkt. Zijn complex van tempelgebouwen, woningen voor priesters en mooie tuinen beslaat een groote uitgestrektheid in de buurt van Canton. Men noemt het ook wel het Klooster van het Bloemenwoud, en het is een der rijkste tempels der stad. Groote bedragen worden door de rijken bestemd voor sommige godsdienstige plechtigheden die in het klooster plaats hebben.

Tot de gebouwen behoort een marmeren pagode, door keizer Kien Lung in de achttiende eeuw aan het gesticht geschonken. Aan de noordzijde van den vierhoek onmiddellijk achter de pagode is de „Hal der vijfhonderd Discipelen van Boeddha”. Deze rijk vergulde beelden zijn alle gezeten op verhevenheden, die langs drie zijden zijn aangebracht en de middelste zijde wordt ingenomen door een bronzen pagode met bronzen beelden.

Gelijk we vroeger reeds hebben medegedeeld, wordt beweerd, dat een der beelden de afbeelding is van den vermaarden Venetiaanschen ontdekkingsreiziger Marco Polo.

De abt, die heerschappij voert over het kleine troepje kaalgeschoren, zwijgende en peinzende monniken, waaraan de zorg voor den tempel is toevertrouwd, ontvangt de reizigers met welwillende gastvrijheid. Zijn particuliere vertrekken zijn uiterst sober van inrichting en er heerscht de hoogste reinheid. De vloer is van marmer; de tafels en stoelen zijn alle van marmer of ebbenhout; bij wijze van versiering ziet men in een der hoeken een blok gepolijst marmer, en een of twee bankjes van geglaazuurd aardewerk. Teksten uit de gewijde klassieken sieren de muren. In een binnenhof onder lommerrijke platanen staan de tafels en zetels der monniken, die daar hun ledigen tijd doorbrengen en in het midden ligt een lotusvijver, een kostelijken aanblik leverend, wanneer de gewijde bloemen in volle pracht zijn ontloken.

De berg Omi, China. — „Er bestaan heel wat schoone beschrijvingen van den berg Omi”, schrijft mevrouw Little, „dien gewijden berg, die zich in het verre westen van China verheft, en van welks top men een onbeperkt uitzicht naar alle windstreken heeft. Wie den top heeft bereikt, ziet echter aan zijn voeten een der ontzaglijkste afgronden der wereld, ruim 1600 Meter diep. Maar de mooiste beschrijving is die van Fan Yu-tsz, van de Ming-dynastie, die weet te verhalen, hoe hij den Wa-Wu zag en de sneeuwbergen, die als een muur eener stad zich voor zijn oogen uitstrekten, en Voor-Indië, en de Karakorum-keten, te zamen met alle rijken der barbaren, de groote Min-rivier en de oevers van de Kiating, de Tung en de Ya en besluit met de mededeeling: „mijn begeleider en ik sloegen de handen ineen, roepend, dat dit het schoonste vergezicht was, dat we ooit in ons leven hadden bewonderd.”

„En dag aan dag komen jaren achtereen bedevaartgangers knielen op de vooruitstekende punten der rotsen, op planken, te hunnen dienste op het vochtige gras gelegd. En zij aanbidden dan Puhsien, die, naar hun zeggen, op zijn olifant herwaarts was gekomen en zich hier had gevestigd. Zoo kwamen vermoedelijk ook reeds hunne voorouders, nog vóór Boeddha was verschenen, om den zonnegod te aanbidden.... In grooten getale stroomen mannen en vrouwen van het platteland er heen; de mannen het voorhoofd bedekt door den witten Szechuan halsdoek, gelijk Dante, en met monden, die herinneren aan de oude Grieksche goden, regelmatig en fijn van trekken. Bij de vrouwen reiken de rokken niet verder dan de knieën en hare voeten zijn normaal van vorm, of slechts weinig misvormd, en steeds omhuld door maïs-stroo om behoorlijk beschut te zijn bij het beklimmen der steile trappen van de hooge berghelling.... Ook ziet men er verschijnen enkele wilde volksstammen niet met haarstaarten over den rug hangend, doch met zulke wonderlijke kapsels, dat het schijnt alsof de staart hun over het voorhoofd hangt. En zij buigen zich allen diep over den rand van den ontzaglijken afgrond en in den mistigen damp beneden hen zien zij een regenboog met de drie grondkleuren schitteren en in het midden daarvan de schaduw van hun eigen hoofd en schouders. Soms ook, als hun verbeelding groot genoeg is, nemen zij Puhsien zelve waar, zooals hij meer

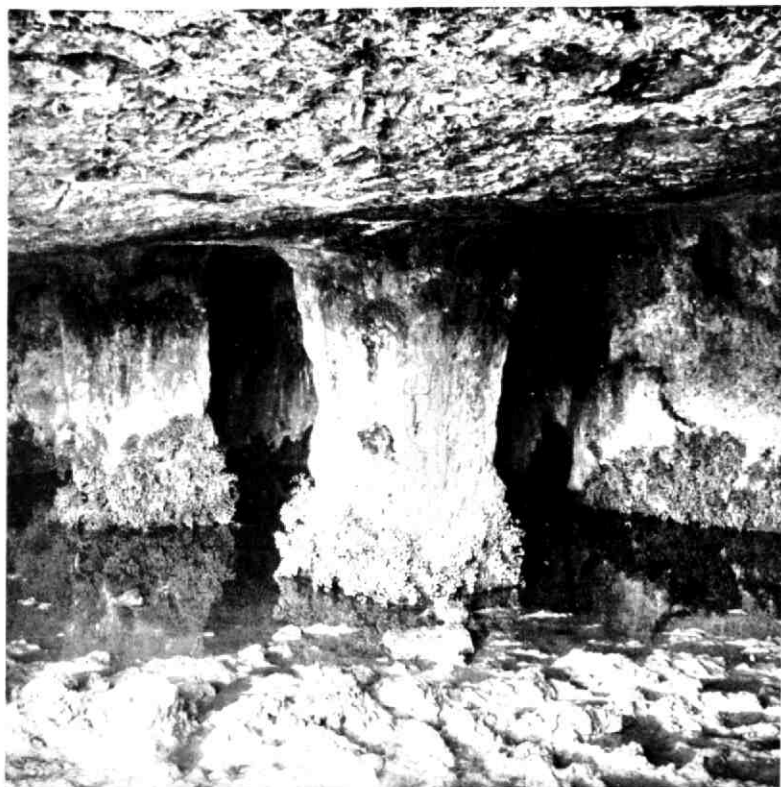

VUUR- EN TIJGERGODEN OP DEN BERG OMI.

Een talrijke schare bedevaartgangers bestijgt jaar in, jaar uit de steile, ruwe paden van dezen heiligen berg in West-China, en de tijgers, die huizen in de ontoegankelijke kloven, verslinden tal van pelgrims, die hulpeloos ronddolen. We geven hier de afbeelding van twee afgodsbeelden op den top van den berg, waaraan de moede bedevaartgangers hunne hulde komen brengen.

dan tweeduizend jaar geleden op zijn olifant uit Indië was komen aanrijden.... Dan weer komen we een pelgrim tegen, die staat te staroogen naar enkele hollen ver beneden hem en verzekert, dat daar tijgers in zijn. Maar als wij beginnen te lachen, verzekert hij, dat dit jaar reeds zes menschen door tijgers zijn verscheurd. Er wordt heel wat verhaald omtrent de tijgers in deze bergen en van hun stoutmoedige aanvallen op bedevaartgangers en daarom is het gebruik bij de aanbidders van Omi om te zorgen de geesten van deze snoode bewoners van den heiligen berg welwillend te stemmen.

In een kapel op den berg treft men een onbegraven heilige aan — de gestalte van een ouden man, geheel verguld, die op een altaar gehurkt nederzit. Lang geleden moet hij daar het priesterambt vervuld hebben, en hij was zulk een heilig man, dat zijn lichaam niet verging. Daarom verguldde men hem en plaatste hem op een altaar. Bedevaartgangers knielen thans voor hem en branden wierookstokjes tot vereering van zijn geest.

DE ROTSVIJVERS VAN PALESTINA.

De oude bewoners van Palestina, die zich drinkwatervijvers groeven in de rotsen hebben daarmede gedenkteekenen uit de dagen van het Oude Testament achtergelaten, die wij thans nog bewonderen. Deze rotsvijver ligt nabij een „Khan” of herberg aan den weg van Jeruzalem naar Nazareth.

Jacob's bron, door den aartsvader zelven gegraven, waar de vrouw uit Samaria water kwam putten en haar groote bekeering ontving. Deze bron ligt in den harden rotsgrond, heeft een diepte van ongeveer 30 Meter en er staat altijd een meter of vier water in, dat steeds koel en zuiver is.

In de nabijheid van Bethlehem vindt men een andere historische rotsbron, de bron van David. Deze is verbazend diep, met twee of drie enge openingen en gelegen in een verwaarloosd hof, dat door een nauwen doorgang wordt bereikt aan de linkerzijde van den weg, die naar Bethlehem voert. Misschien is het wel de bron aan de poort, naar welker water David zoo bitter verlangde in het hol van Adullam.

Te Siloah, naast de schilderachtige puinhoopen van het Godshuis, treft men nog zulk

De rotsvijvers van Palestina. — In alle Oostersche landen speelt de bron of vijver nog steeds een even groote rol in het dagelijksch leven van de bevolking, als weleer in Europa. Elke samenkomst in het Oosten heeft plaats bij een of andere vermaarde bron. Waar de beschaving nog steeds een primitief karakter draagt, geeft de waterbron den weg aan voor den reiziger, niet de aard van de landstreek, en des morgens en des avonds gaan in Palestina de vrouwen ook thans nog met hare waterkannen om uit de bron te putten, gelijk zij reeds deden in de Bijbelsche verhalen. Ook nu nog kunnen wij een bezoek brengen aan

DE WHAT CHANG.

De What Chang te Banghok verheft zich op een afgesloten terrein van ongeveer 8 Hectaren te midden van schoone tuinen, tempels en priesterwoningen. De pagode is een der indrukwekkendste van Siam.

DE WHAT CHANG.

De pagode is bekleed met tegels en porceleinen platen. Ze heeft een hoogte van 70 Meter en in den top zijn een aantal nissen, waarin beelden zijn geplaatst.

een opening in het dak. Deze put heeft vermoedelijk de gansche stad van water voorzien en kan niet minder dan 1.200.000 liter bevatten. Al de historische bronnen vermelden is ondoenlijk, maar alleen zij nog aangeteekend, dat, als men Jeruzalem verlaat en zich over Nablus naar Nazareth begeeft langs een verlaten khan of herberg, niet ver van Ramah, op geringen afstand van den hoofdweg, nog een uit de rots gehouwen waterbron ligt, die in goeden toestand verkeert.

De What Chang, Bangkok. — Deze groote tempel verheft zich op een afgesloten terrein van ongeveer 8 Hectaren, ingenomen door prachtige tuinen en de gewone opeenhooping van tempels, altaren, woningen voor bonzen, novicen, en hogere geestelijken, een bibliotheek en een heele collectie griffioen, dwergen, reuzen en fantastische dieren, in groepen bij elkander staande. Vele er van weerspiegelen zich in het watervlak van kunstmatige vijvers, of bewaken den ingang van tempels of den toegang tot sombere grotten. De pagode is een der meest indrukwekkende gebouwen van Siam. De gekalkte buitenmuren zijn gesierd met tegels, borden van aardewerk of porselein enz. en het gebouw wordt bekroond met een

een bron aan, een put, geboord in het massieve rotsgesteente, een uitgezochte plaats voor den dans der dochters van Siloah.

Een der mooiste rotsbronnen ligt bij Athlit, te midden van puinhoopen, die nog dagteekenen uit den tijd der Kruisvaarders. De muren der stad, de torens en versterkingen zijn vervallen, terwijl arme Arabische hutten tussehen de puinhoopen zijn opgericht. Maar men vindt er nog de prachtige feesthal, waar, volgens het verhaal, de Kruisvaarders hun laatste plechtige festijn hebben gehouden op den vooravond van hun vertrek uit Palestina. Het zijn de best bewaarde gedeelten van de ruïnes van Athlit. Door een lage poort, in de onmiddellijke nabijheid ervan kunnen we een aloude ondergrondse waterbron bereiken, met geheel gemetselde wanden en

kunstig versierden toren van ongeveer 70 Meter hoogte, terwijl aan den voet van dien toren groepen olifanten staan en statige Boeddha's van aardewerk gezeten zijn. De architectonische schoonheid van het gebouw is kunstig bevorderd door de groepeerings der verschillende figuren en de dooreenstrengeling van de trompen der olifanten. Het geheel is gesierd door talrijke beelden, alle met uitgestrekte armen, en met vermanende of smeekende gebaren. Het schijnt wel, alsof het de taak van het gebouw is de gedachten der menschen op te heffen ten hemel, tot het Nirwana, en in overeenstemming daarmede is voorzeker wel de onbeduidende ingang tot het sombere inwendige van het gebouw.

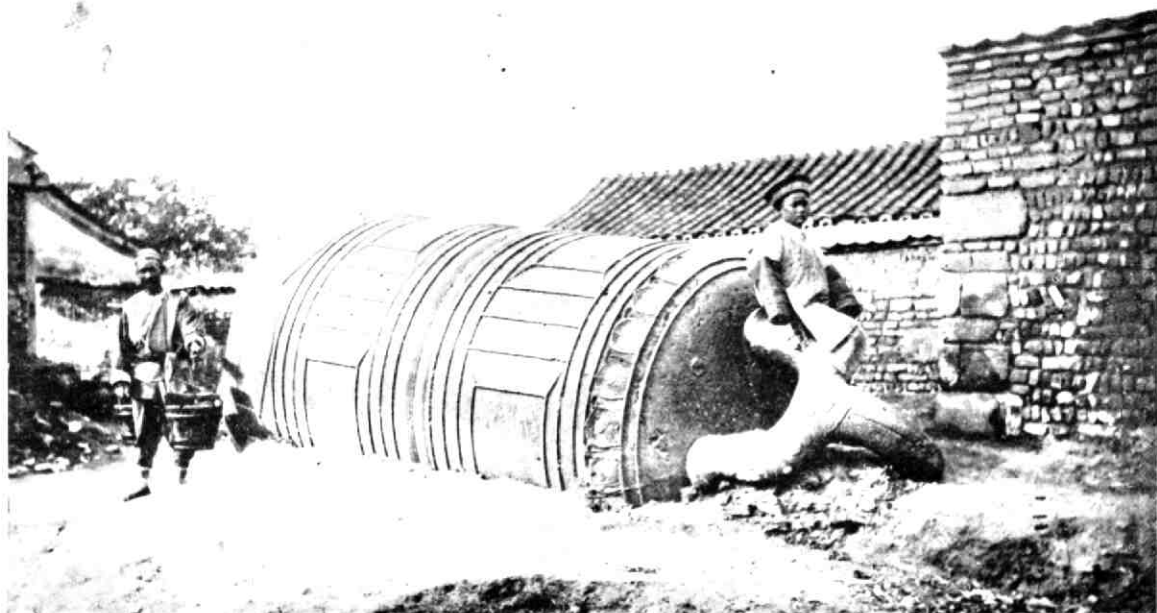
De groote klok van Peking. — In sommige opzichten is dit als het merkwaardigste kunstwerk van China te beschouwen, in ieder geval is het de grootste klok, die ooit in een toren heeft gehangen. Deze klok vindt men in de buurt van een achteraf-wegje nabij Peking. En in een streek, waar de heirwegen nauwelijks beter begaanbaar zijn dan platgetreden voetpaden, door modderpoelen doorsneden, zijn achteraf-wegjes al heel weinig aanlokkelijk. Ongeveer drie kilometer ten noorden van Peking bereikt men, na een vervallen poort te zijn doorgedaan, die nog dagteekent uit de tijden van Marco Polo, den Ta-chung-sz of grooten klokkentempel. Hier aanschouwt men den dofklinkenden reus, een der ontzaglijke klokken, die werden gegoten tijdens de regeering en onder de persoonlijke leiding van keizer Yung-lo. Deze vorst was de derde uit de Ming- of oorspronkelijke Chinese dynastie en beklom in 1403 den troon. Bekwaam regeerder, decreteerde hij de wetten, die sedert den grondslag leverden voor de wettelijke gebruiken in China. De klok is, naar men onderstelt, gegoten in 1406 en werd eerst in 1578 in een kleinen tempel ondergebracht, doch als zij in grooter ruimte ware

DE WHAT CHANG.

In de tempelhoven vindt men tal van kolossale beelden van monsters en reuzen in groepen bijeen of de ingangen der tempels bewakend.

opgehangen, zou zij ongetwijfeld heel wat meer indruk maken. De klok heeft een hoogte van ruim $4\frac{1}{4}$ Meter, aan den onderkant een omtrek van bijna $10\frac{1}{2}$ Meter, weegt 52 ton, terwijl de dikte overal 22 centimeter bedraagt. In plaats van een klepel doet een dikke houten knuppel, die er van buiten tegen aan slaat, de klok haar zware tonen galmen. Binnen- en buitenzijden zijn bedekt met duizenden fraaie Chineesche letters, aanhalingen uit de beide klassieke Boeddhistische werken, den Fah-hwa-King en den Ling-yen-King. Slechts een der reuzenklokken heeft men kunnen ophangen, een ander ligt half in den grond bedolven buiten de muren van Peking. Deze klok zwijgt, nooit deed zij hare metalen stem hooren en de mooie opschriften zijn overdekt door een laag modder. Gegeven de omstandigheid, dat de klok meer dan 50 ton weegt, kan men wel begrijpen, dat het bijna onmogelijk is het zware stuk gietwerk op te graven uit de modder en er een plaats aan te verschaffen in een of anderen grooten tempel. Maar er is iets tragisch in die klok, die nu bijna zes eeuwen lang

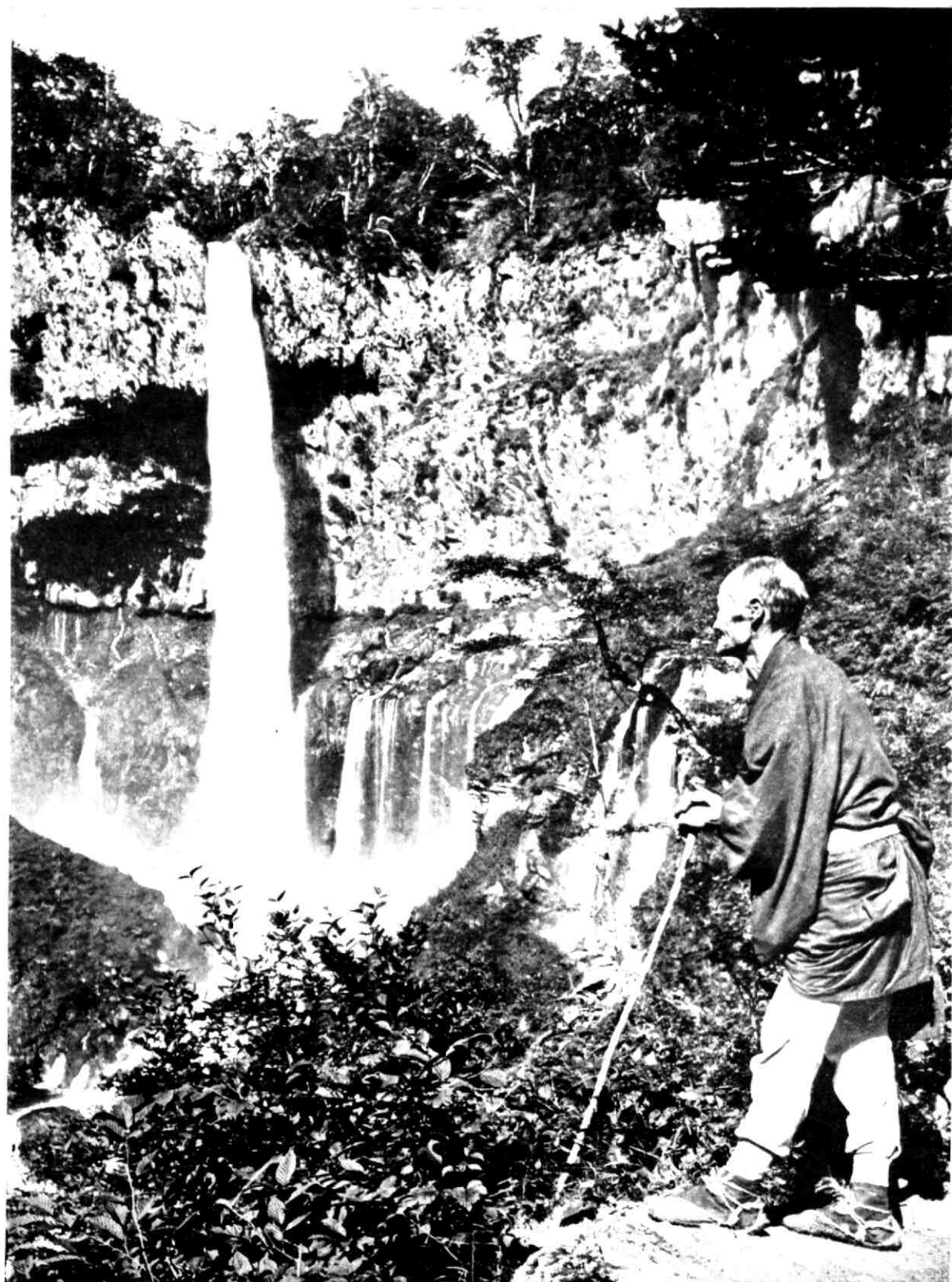
DE GROOTE KLOK TE PEKING.

Dit is een der vijf reuzenklokken, die onder de regeering van Yung-lo, uit de Ming-dynastie, in 1406 werden gegoten. Ze weegt 52 ton en heeft aan den rand een omtrek van bijna $10\frac{1}{2}$ Meter. Slechts een der vijf klokken heeft, zoover men weet, in een toren gehangen.

daar half begraven in modder en stof ligt ergens in een uithoek, een uitgezochte gelegenheid biedend aan de jeugd in den omtrek om te spelen, zich in het inwendige te verstoppen of te klauteren langs de uitwendige versieringen.

De waterval van Kagon-no-taki. Japan. — Er is geen verrukkelijker landschap in gansch Japan dan dat van de omgeving van dezen schilderachtigen waterval, in welk jaargetijde ook. De rivier Daiya stroomt uit het Chuzenji-meer en is een rustige stroom, ofschoon in sommige tijden des jaars het water wel eens plotseling stijgt en dan onstuimig bruisend voortsneelt tusschen de dicht begroeide oevers. Maar bij zeker punt, Kagon-no-taki geheeten, stort de rivier plotseling over den rand van een rots omlaag, een waterval vormend van bijna 80 Meter.

In de nabijheid staat een schilderachtig theehuisje uit welks tuin men het mooiste gezicht op den val heeft. In het algemeen kan men zeggen, dat de waterval drieërlei karakter draagt. In het vroege voorjaar, als de rivier bijna uitgedroogd is, murmelt ze als een beekje tusschen

DE WATERVAL VAN KEGON-NO-TAKI, BIJ CHUZENJI, JAPAN.

De waterval van Kagon-no-taki is een der mooiste van Japan. Hij heeft een hoogte van bijna 80 Meter en schijnt een bijzondere aantrekkelijkheid uit te oefenen op hen, die zelfmoord willen plegen.

DE TEMPEL OP DEN MINOBU-BERG, JAPAN.

Het klooster op den Minobu-berg werd gesticht door een Boeddhistischen heilige Nicheren, die zich naar dit schoone punt terugtrok om het leven in stille overpeinzing te slijten. Een groot gedeelte werd in 1875 door brand vernield, doch de nieuwe gebouwen, die het vernielde vervingen, zijn gelukkige voorbeelden van moderne Japansche architectuur. Op bovenstaande afbeelding ziet men den voorgevel van den Tempel des Stichters.

kale, steile rotsen, glijdt als een zilvertintige, kantige sluier over den rand van den waterval en huppelt omlaag. In dat jaargetijde prijken de ahornboomen op de heuvels in hun lentetooi van lichtgroen, en het vruchtbare dal aan den voet er van is met een groenig waas overdekt. Na de zomerregens echter bruist de Daiya tusschen hare oevers en een ontzaglijke watermassa springt over den rand der rotsen omlaag, met donderend geweld, dat reeds lang voor men het thee-huis bereikt den bezoekers in de ooren klinkt. Dan pronken de ahornboomen in bruinroode gewaden, het dal vertoont allerlei kleurschakeeringen en in stille bewondering staart men naar het indrukwekkende natuurfereel. Als de winter verschijnt vertoont de rivier een nieuwen aanblik. Het sneeuwt onophoudelijk zoodat de aarde met een sneeuwlaag van bijna een meter is bedekt, de thermometer daalt, het meer begint te bevrozen totdat ten slotte de Kegon-no-taki enkel is een indrukwekkende massa van prachtige ijskegels, schitterend en glanzend in de zon als een talloze menigte van zwaarden.

De Minobu-berg in Japan. — Het Boeddhistische klooster Kuenji op den Minobu-berg is gesticht door den Japanschen heilige Nicheren, die in het gansche land hoogelijk wordt vereerd. Zijn volgelingen zijn echter niet buitengewoon talrijk, en zij toonen zich niet bijster toeschietelijk tegenover andere Boeddhistische secten. Het hoofdkwartier dezer secte is het klooster op den Minobu-berg en derwaarts maken de geloovigen hun jaarlijksche bedevaart. Een groot deel van het klooster werd in 1875 door een ernstigen brand vernield, doch nieuwe gebouwen zijn verrezen in de plaats der door het vuur verteerde, en al die latere stichtingen zijn schoone proeven van Japansche bouwkunst.

Volgens Japansch gebruik bereikt men de eigenlijke tempels, na de tuinen en een voorhof doorgestaan te zijn, langs een of twee breede steenen trappen. Het hoogst ligt de groote tempel van den stichter, van daar voeren galerijen naar den tempel van het Ware Gebeente, naar den tempel van de Nagelaten Schrijftafel, naar de slaapvertrekken der pelgrims, de ontvangstzalen, de woning van den aartsbisschop en de verschillende vertrekken noodig voor den dienst. De meeste der gebouwen en hunne versieringen zien er frisch en schitterend uit, in tegenstelling met vele andere tempels in Japan, waarvan de ouderdom het verguldsel dof heeft doen worden en al de kleuren heeft doen verbleeken.

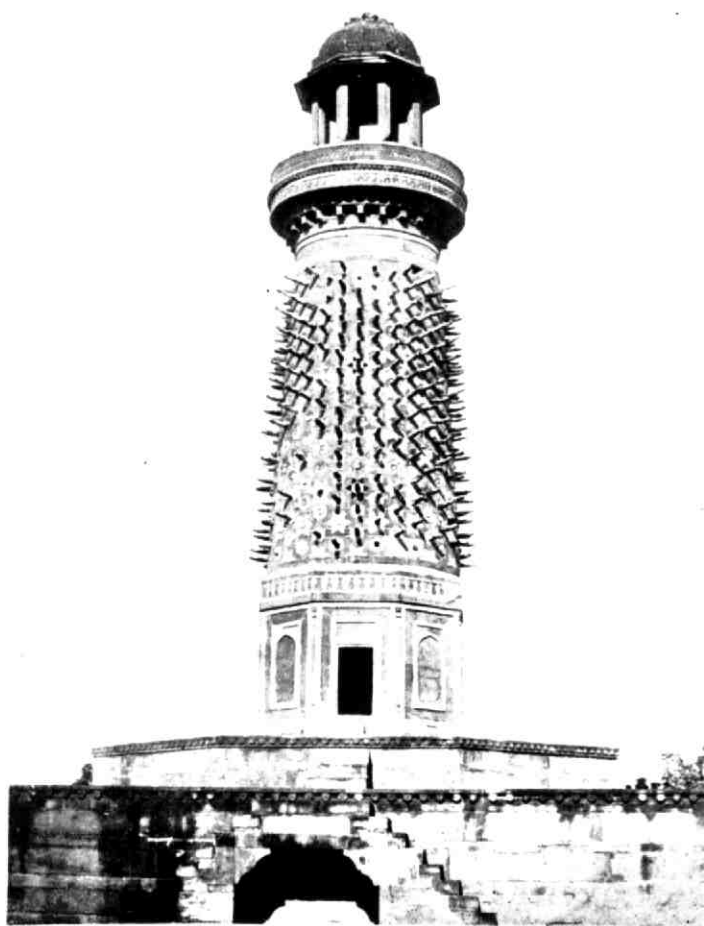
De grootste schat van Minobu is de tempel van het Ware Gebeente, waar de heilige relikven van den stichter der secte worden bewaard. Uiterlijk ziet dit achthoekige gebouwtje er zeer eenvoudig uit, doch inwendig wordt het oog getroffen door overdaad van kleur en schittering van goud. Langs de muren zijn op gouden ondergrond witte lotusbloemen, de zinnebeelden van reinheid en van het Boeddhistische geloof, geschilderd. Het altaar is goud gelakt en heeft de gedaante van een pagode van twee verdiepingen. Daarin ligt een gouden doos, met edelgesteenten ingelegd, en hierin is geborgen het gebeente of ten minste een deel er van, van Nicheren, den vereerden stichter. Een der zijden van dit reliquieën-kastje draagt een jaartal, overeenkomende met het jaar 1580 der christelijke jaartelling.

De tempel des stichters is het grootste en indrukwekkendste van de gebouwen. De

HET INWENDIGE VAN DEN TEMPEL DES STICHTERS, MINOBU-BERG.

Rijker versierd met goud en kleuren is geen tempel in heel Japan. Het hoofdaltaar, 8 bij 5 meter groot, is donkerrood gelakt met gouden versiering. Opmerkelijk is de overdadige versiering der van de zoldering hangende klokken, die alleen reeds meer dan f 350.000 waarde moeten vertegenwoordigen.

DE HIRAN MINAR OF HERTENTOREN.

Deze toren werd gebouwd door den groot-mogol Akbar op het graf van zijn lievelings-olifant. Hij is versierd met steenen nabootsing van olifantstanden. Van uit de koepel op den top schoot de keizer op herten en ander wild, dat uit het naburige woud er heen werd gedreven.

stichtte haar in 1570 doch na enkele jaren van schitterend bestaan werden het paleis en de stad, die er om heen was verrezen, op geheimzinnige wijze verlaten. In de nabijheid van Fatehpur-Sikri verheft zich de toren dien Akbar deed bouwen boven het graf van het vereerde dier, dat hem ongetwijfeld talrijke malen getorst had op jacht en door zijn moed en zijn gehoorzaamheid hem vaak had gered, als hij in de jungle joeg op tijgers, in die dagen talrijker in de Indische bosschen dan tegenwoordig. Men zegt, dat hij na den dood van den olifant op den inval is gekomen op zijn graf een toren op te richten te midden van de wouden, van welks top hij, evenals weleer van den rug van den olifant, op het wild zou kunnen schieten. Vandaar de naam Hertentoren, want herten, antilopen en ander schietig wild werden langs den toren, waarop de vorstelike jager stond, gedreven, gelijk thans de hazelhoenders langs de schietplaatsen worden gejaagd op de Schotsche jachtgronden. Er is een soort van koepeltje op den top van den toren, vanwaar de keizer, verdekt opgesteld, op het wild kon schieten. Ten noorden en ten westen van den toren was in Akbars dagen het land door water overdekt en van den oever van dit uitgestrekte meer werd het waterwild ongetwijfeld ook naar den toren opgejaagd.

De toren, ongeveer 35 Meter hoog, is versierd met steenen nabootsing van olifantstanden, die aan alle kanten uitsteken.

pilaren en het lijstwerk van de middenhal zijn met rood en zwart lakwerk gesierd, het altaar wordt gedragen door vergulde pilaren, is vuurrood gelakt en versierd met vergulde leeuwen en pioenrozen. In het midden prijkt een levensgroot beeld van Nieheren, en het geheel maakt door zijn schitterende kleuren en zijn verguldsel den indruk van ongeëvenaarden rijkdom.

Een eigenaardigheid van de godsdienstplechtigheden in dezen tempel is het onafgebroken slaan op trommen en gongs, terwijl de zinspreuk der secte: „Namu Myōhō Renge Kyō” („Gezegend zij de leer van den lotus en de bewonderenswaardige wet”) onophoudelijk op eenonigse wijze wordt opgedreund door de aanhangers.

De Hiran Minar. — De zonderlinge toren bekend onder den naam van den Hiran Minar (de herten-toren) heeft een wonderlijke geschiedenis. Hij is gebouwd door den groot-mogol Akbar op het graf van zijn meest geliefden olifant. Op 30 kilometer afstands van Agra, te midden van katoen-velden, ligt Fatehpur-Sikri, de verlaten stad, weleer door den keizer gesticht. Zij is in denzelfden toestand gebleven als waarin zij was verlaten. Akbar

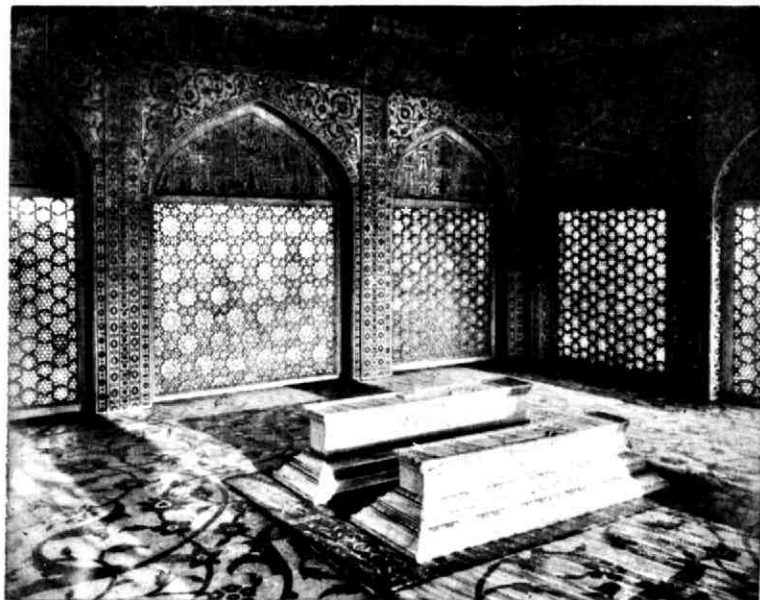
DE WEG NAAR EEN VERMAARD PRAALGRAF.

Het graf van I'timad-ud-daulah is een der merkwaardigste gebouwen van Engelsch-Indië. Het ligt bij Agra en is van zuiver wit marmere opgetrokken. Hierboven vindt men den toegang tot het Mausoleum afgebeeld.

De heilige vijver te Ulwar. — Dit is een der mooiste plekjes van Engelsch-Indië. De kunstmatig aangelegde vijver ligt aan den voet van een schitterend grafmonument, opgericht voor Bakhtawa Singh, een inlandsch hoofd, dat in 1815 overleed. De stad Ulwar is prachtig gelegen op een hellend terrein, en wordt bestreken door een citadel met torens, welke zich boven de witte straten op een ruim 300 Meter hoogen rotsberg verheft. Het is de hoofdstad van den Rajput-staat Ulwar en is betrekkelijk modern, daar ze eerst in 1771 is gesticht.

Het paleis is een groep los van elkaar staande gebouwen van verschillende stijlen en wordt van den berg gescheiden door den hierboven vermelden prachtigen vijver. De Shish Mahal en de getraliede vensters van het Zenana of vrouwenverblijf hebben er het uitzicht op. En de omgeving wordt als zoo gewijde grond beschouwd, dat geen bezoeker den vijver of het praalgraf van Bakhtawa Singh mag naderen zonder zich vooraf van schoeisel ontdaan te hebben.

De Wonderen der Wereld.

DE GEELMARMEREN GRAVEN.

De binnenmuren van het Mausoleum zijn van wonderschoon marmeren traliwerk, gelijk op bovenstaande afbeelding der grafkamer duidelijk is waar te nemen.

DE DAIBUTSU VAN KAMAKURA.

De vermaardste voorstelling van Amida vindt men te Kamakura in Japan. De in het voorhoofd aangebrachte bol is van massief zilver en weegt ruim elf kilogram. De oogen zijn van gedegen goud.

HOOFDSTUK IV.

Naar ALAN H. BURGOYNE.

Het praalgraf van I'timad-ud-daulah. — Geen bezienswaardiger stad in Engelsch-Indië dan Agra. Gezwegen van de tempels en andere Oostersche gebouwen, waarvan het land natuurlijk krioelt, vindt men in de stad of in de onmiddellijke omgeving een reeks van praalgraven, waarvan de aanwezigheid reeds een der redenen is, waarom een toerist Agra nooit overslaat. De eereplaats komt toe aan den Taj Mahal, in 1640 door Shah Jehan opgericht, doch onmiddellijk daarnaast dient vermeld te worden het mausoleum van I'timad-ud-daulah. Dit monument, dat op den oostelijken oever van den Jumna, tegenover de stad, ligt, is opgericht voor zekeren Ghiyas Begg, een uit zijn land gevluchten adellijken Pers, die het ambt van schatbewaarder bij Jehangir bekleedde. Het bouwwerk verheft zich in een uitgestreken,

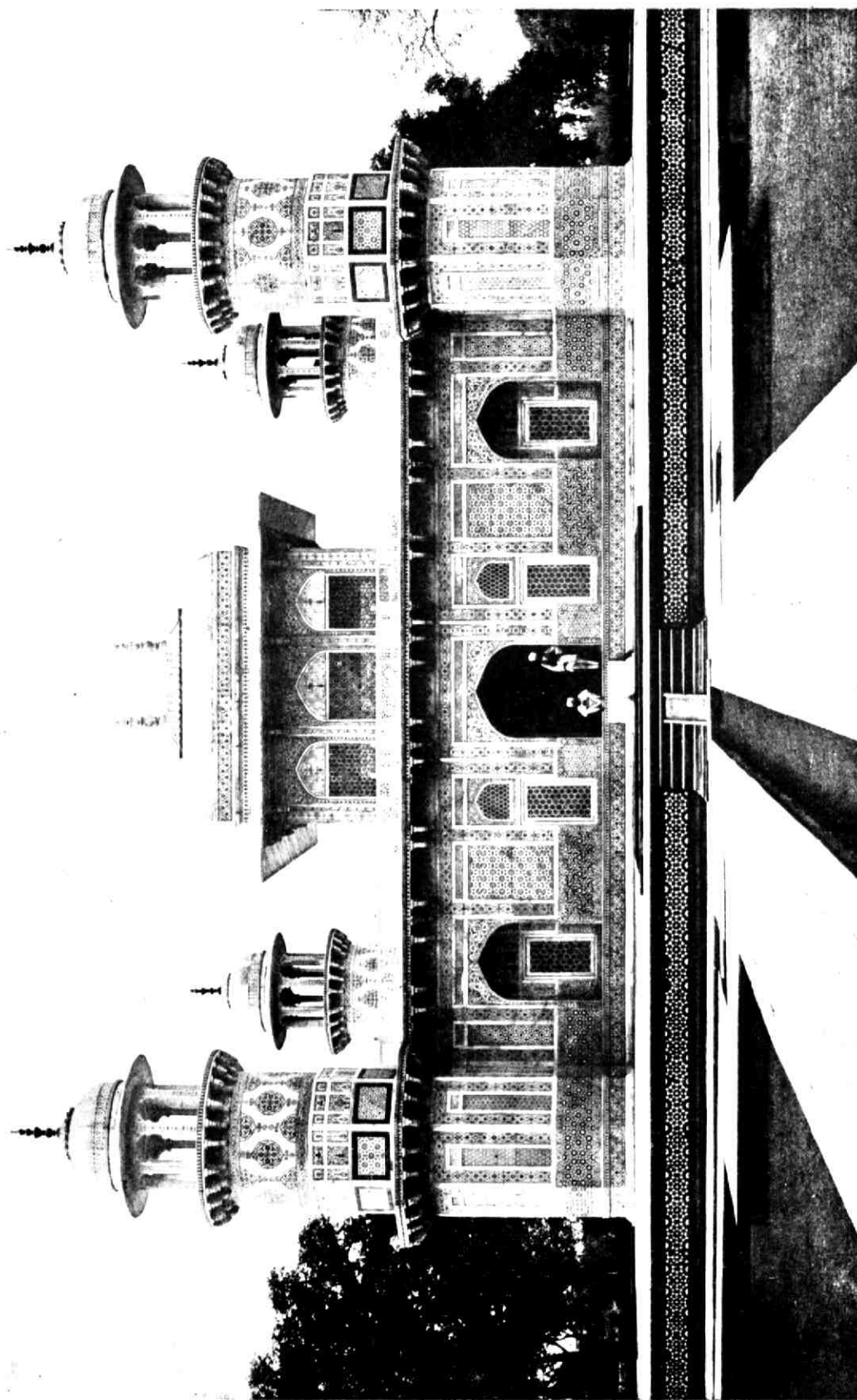
EEN DER VIER HOEKTORENS.

Op elken hoek van het hoofdgebouw verheft zich een achzijdige toren. Nabootsing van de graven zijn aangebracht in het dakpaviljoen, een verdubbeling, die in het oosten vaak voorkomt als een bewijs van eerbiedige hulde.

I'timad-ud-daulah en zijn vrouw. Ze zijn gemaakt van prachtig beeldhouwd geel marmer doch steken door hun eenvoud opmerkelijk af tegen de rijke versiering en het weelderige verguldsel der wanden. De aangrenzende vertrekken zijn overdadig versierd met schilderijen van vruchten en bloemenvazen, de scheidsmuren worden gevormd door kostelijk marmeren traliwerk, dat ruim voldoende licht doorlaat. In het paviljoen treft men nabootsing van de graven in de middenzaal. Het merkwaardigste van dit monument is de rijkdom aan marmer; zoowel in- als uitwendig is het versierd met glanzend wit marmer. Het praalgraf van I'timad-ud-daulah is opgericht door Mir Jehan, dochter van Ghiyas Beg, die ook ontwierp en bouwde het graf van haar echtgenoot, Keizer Jehangir, bij Shah Dara, ongeveer 8 Kilometer van Lahore.... haar eigen grafmonument is nimmer voltooid en ligt bijna in puin.

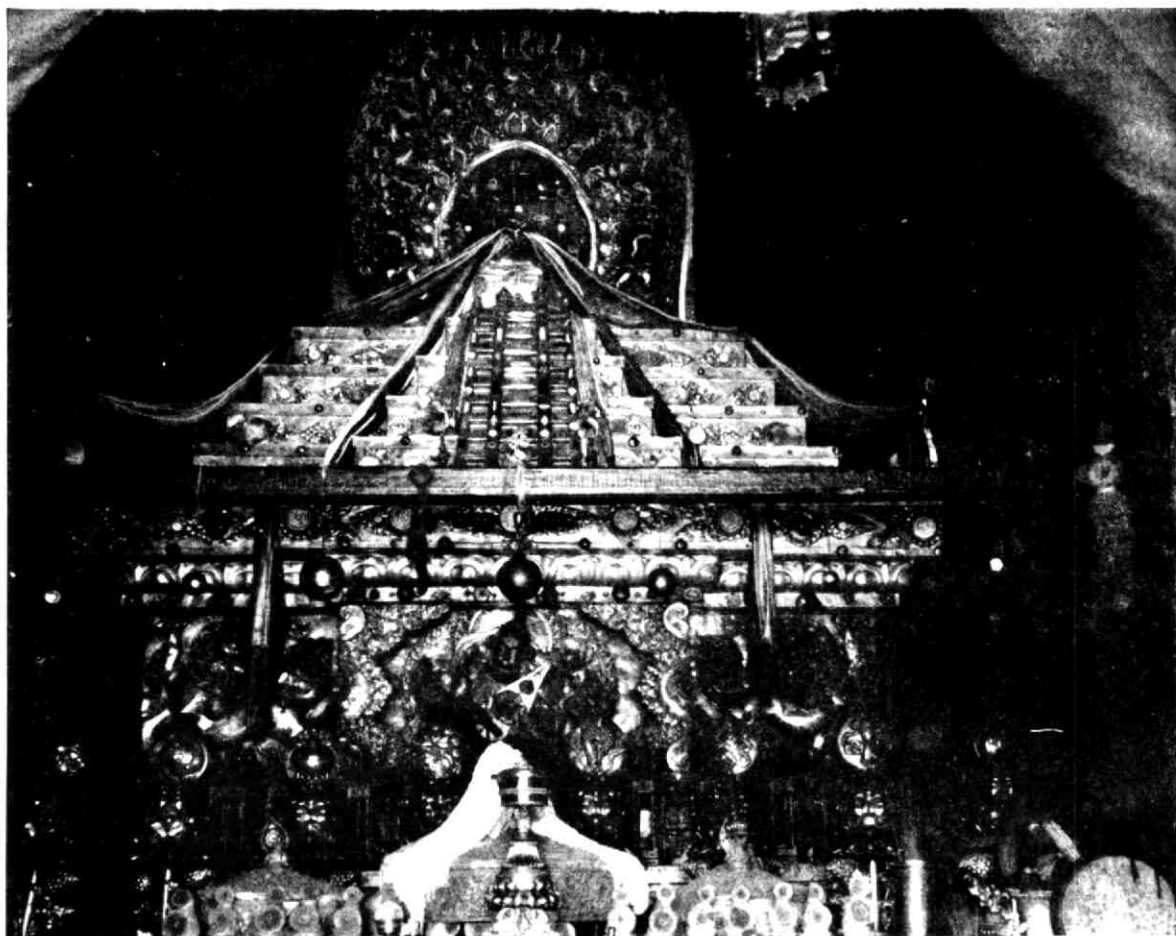
goed onderhouden tuin en is opgetrokken op een onderbouw van ongeveer 12 Meter hoogte en 50 Meter in het vierkant. Het mausoleum is ongeveer 30 Meter breed en diep en is gedekt door een plat dak, dat op elk der vier hoeken gesierd is met een achzijdigen toren van 12 Meter hoogte. Op het midden van het dak verheft zich een klein paviljoen, 8 Meter in het vierkant, met driedubbel getraliede vensters, kostbaar versierd. Het heeft een koepeldak met veroverhangende randen.

In het eigenlijke gebouw liggen een aantal vertrekken om de middelste zaal die ruim 7 vierkante Meter groot is, en waarin naast elkander de praalgraven liggen van

HET SCHOONSTE GRAFMONUMENT DER WERELD.

Het is opgericht voor I'timad-ud-daulah, een Perzischen vluchteling (oorspronkelijk Chiwas Beg geheeten) door zijn dochter, die zich een weg wist te banen van den harem naar den troon. Het is het oudste gebouw in Engelsch-Indië, dat met marmeren platen is versierd, en dagteekent van 1628.

GRAF VAN DEN EERSTEN TASHI LAMA, THIBET.

Deze sarcophaag, een der vijf in het kloostercomplex te Tashi Llumpo, is van massief goud, gesierd met turkooizen en andere edelgesteenten.

Het graf van den eersten Tashi Lama. — Dicht bij Shigatse, in Thibet, het hoofdkwartier van den Tashi Lama, vindt men het mooiste kloostercomplex van het gansche land. Het is Tashi Llumpo geheeten en wordt gevormd door talrijke tempels en woonhuizen, gebouwd tegen de hellingen van een rotsachtigen heuvel. Hier slijten 4500 Lama's hun leven en bewaken hun kostbaarste bezitting — de vijf gouden grafsteden der vroegere Tashi Lama's. Hoewel verschillende gebouwen van het klooster slechts twee of drie verdiepingen hoog zijn, verheffen de vergulde daken dier prachtige praalgraven zich ver boven alle omringende gebouwen. „Uit- en inwendig” — aldus een reisbeschrijving van een toerist, die de plaats bezocht — lijken zij sterk op elkaar, uitgezonderd, dat het graf van den eersten Tashi Lama misschien het mooist en het weelderigst versierd is. De sarcophaag, die ongeveer acht Meter lang, breed en hoog is, staat in het midden van de zaal, waarvan de zoldering in Chineeschen stijl versierd en zwaar verguld is, en die met zijden doeken en kleeden is behangen. De voet van het monument is vierkant, de achterzijde loodrecht, en de voorzijde tegenover den hoofdingang gaat trapsgewijs omhoog, tot in de duisternis van den nok. De sarcophaag is van goud, bedekt met rijke versieringen en ingelegd met turkooizen en andere kostbare steenen. De turkooizen schijnen alle puntige steenen te zijn, in decoratieve figuren samengebracht, en in zoo'n overvloed, dat haast elk plekje er door wordt ingenomen. Langs den rand van het monument staan prachtige oude vazen van Chineesch aardewerk en stukken van oud cloisonné terwijl gouden koppen, waarin brandende toortsen zijn bevestigd, en vazen van hetzelfde

materiaal aan de voeten van het grafteeken zijn geplaatst. Heel bovenaan, in een nis, zit een afbeelding van den overleden Tashi Lama, omhangen met groote rijen paarlen."

De versieringen, die hij tijdens zijn leven niet mocht dragen, tooien zijn beeld na zijn dood. Een eigenaardig contrast met de kostbare gesteenten, die dit praalgraf sieren, vormen de vijf stukken gekleurd glas, zooals er duizenden worden verkocht voor de versiering van kerstboomen, die aan een vergulden staaf zijn opgehangen. Wel zonderling, dat trots deze rijkdommen (en men kent de waarde der juweelen, die de praalgraven sieren, zeer nauwkeurig) de lama's zelf een leven van armoede en vervuiling leiden. De schrijver heeft tal van Mongoolsche en Chinesesche kloosters bezocht en geen enkel gezond of behoorlijk bewoonbaar bevonden. Doch hoe ongezond de toestand ook moge zijn, bereiken de monniken en lama's doorgaans een zeer hoogen ouderdom. Naast den Dalai Lama, wiens tijdelijk verblijf is te Lhasa, en wiens heiligheid zoo hoog wordt geacht, dat men gelooft, dat ieder, die, niet behorend tot den hoogsten adel, zijn oogen durft opslaan tot zijn gestalte, weldra het gezicht zal verliezen, staat de Tashi Lama als het hoofd van het Boeddhistisch geloof, waaronder, naar men zegt, een derde van de bevolking der aarde valt. Aan de Tashi Lama's is gemiddeld een langer leven beschoren dan den Dalai Lama's niettegenstaande het afgezonderde en zittende leven, hetwelk zij moeten leiden. Misschien is dit voor een deel te danken aan het feit, dat zij toeven ver van de intriges, die voortdurend te Lhasa worden gesponnen. Aan die intriges mag men gerustelijk menig vroegtijdig sterfgeval toeschrijven. De tegenwoordige Tashi Lama is ongeveer dertig jaar oud; zij die hem gezien hebben beschrijven hem als een vriendelijk, scherpzinnig persoon, innemend van uiterlijk en optreden.

De werkende krater van den Aso-san. — In een der vorige afleveringen van dit werk is opgenomen een interessant gezicht op den uitgedoofden krater van den Aso-san, den grootsten vuurspuwenden berg der wereld. We kunnen thans een kijk geven op den werkenden krater, een ten allen tijde borrelenden ketel van gloeiende stoffen. Die krater, welke op de westelijke helling van den berg is gelegen, is echter een voortdurend gevaar voor de talrijke dorpen, die gelegen zijn in den wijden uitgedoofden krater. Uitbarstingen van den Aso-san zijn talrijk in de geschiedenis van Japan, de hevigste uit den jongsten tijd hebben plaats gevonden in 1884, 1889 en 1894. Bij die van 1884 was

DE WERKENDE KRATER VAN ASO-SAN.

Aso-san is de grootste vulkaan der aarde; de hoofdkrater werkt echter niet meer. Hierboven een gezicht op den westelijken krater, die nog wel werkt.

EEN BLIK IN DE HEL.

Een misstap op den verraderlijken kant van den krater en de bezoeker stort van een hoogte van enkele honderden meters in een poel van gesmolten lava.

hoog. Hij is gelegen in het zuidelijk deel van het eiland Kyushu. Volgens de legende was in lang vervlogen dagen het inwendige van den krater een groot meer; toen eens de god van den berg zag van hoe weinig nut dit water was voor de menschen, deed hij een scheur ontstaan in den bergwand, die het meer omsloot en het water stroomde weg, zoodat een groote uitgestrektheid land geschikt voor bebouwing, achterbleef. De scheur ligt aan de zijde van Kumamoto en de rivier Shirakawa baant er zich een weg door.

Pijnboom bij den Kinkakuji-tempel, Kyoto. — Japan is het ware land voor den pijnboom, haast elke soort groeit met even goed geven in dit land der contradicties op het stuk van plantkunde. Het is dus begrijpelijk, dat de algemeene sport van de planten op te kweeken in een andere richting als de natuur aangeeft, zich ook tot den pijnboom heeft uitgestrekt. De hierbijgaande afbeelding is een karakteristiek voorbeeld hiervan en men kan zich nauwelijks voorstellen, dat deze sampan, of boot deel uitmaakt van een boom. Men vindt dit voortbrengsel der Japansche boomkweekerij in den Kinkakuji-tempel bij Kyoto en de niet erg vertrouwbare overlevering stelt het ontstaan er van op 1397, toen Ashikaga Yoshimitsu, na de waardigheid van Shogun te hebben nedergelegd, zich een paleis had gesticht om er zijn laatste levensdagen te slijten. Van dit paleis is niets meer over dan een paviljoen, drie verdiepingen hoog en 11 Meter breed tegen 8 Meter diep, waarin men een aantal minder belangwekkende beeldjes vindt van Amida, Kwannon en Seishi, vervaardigd door den vermaarden beeldhouwer Unkei. Dientengevolge brengen slechts weinig toeristen een bezoek aan Kinkakuji en zijn boom. De zonderling gegroeide boom werd vermoedelijk ongeveer twee eeuwen geleden geplant, en was nog niet zoo heel oud, toen een monnik op den inval

de lucht dermate bezwangerd met stof en asch, dat zelfs te Kumamoto, op 50 Kilometer afstands gelegen, de duisternis zoo groot was, dat gedurende drie dagen alom van kunstlicht gebruik moest worden gemaakt. De uitbarsting van 1894 veranderde de gedaante van het inwendige van den krater en deed bovendien groote scheuren ontstaan in de buitenwanden. Men heeft waargenomen, dat de asch van deze uitbarsting tot 1897 bleef vallen in zoo sterke mate, dat kleeren, die men in de open lucht liet hangen, er door werden bedorven en dat de veldgewassen er door verdorven. De krater van Aso-san wordt omgeven door vijf bergspitsen: Kijima-dake, Eboski-dake, Naka-no-take, Taha-dake en de steilste, Neko-dake; deze heeft een hoogte van 1700 Meter. De Aso-san is dus niet zoo bijzonder

EEN BOTANISCH WONDER BIJ KYOTO, JAPAN.

De hierboven afgebeelde boom, waaraan de vorm van een boot is gegeven, is vermoedelijk meer dan twee eeuwen oud.

EEN LAAN VAN PAGODES.

De Kuthodaw, Mandalay, is een verzameling van 729 pagodes. In elke daarvan vindt men een steen, waarop verzen uit de heilige boeken van het Boeddhisme zijn geschreven.

kwam er de gedaante aan te geven, die hij thans heeft. Na zijn dood nam een andere monnik zijn taak als een vromen plicht over en zoo is, van geslacht op geslacht, de boom gegroeid, en gegeven den gaven toestand, waarin hij zich bevindt, en de ongeëvenaarde handigheid der Japanners op dit gebied, schijnt het niet onwaarschijnlijk, dat hem nog zeker een eeuw levens beschoren zal wezen.

De Kuthodaw of vier honderd vijftig pagodes van Mandalay. — Ten noordoosten van fort Dufferin, aan den voet van den heuvel Mandalay, ligt in de stad van dien naam, een merkwaardige groep van miniatuur-pagodes. Zoowel de inboorlingen als de Europeanen becijferen hun aantal op vier honderd vijftig, ofschoon het er zeven honderd negen en twintig zijn, en zij zijn opgericht door een godvreezenden oom van koning Theebaw. Deze waardige man wenschte de woorden, die de heilige boeken van het Boeddhisme bevatten, vast te leggen op een wijze, dat de tijd er geen invloed op zou hebben. Daartoe riep hij samen een bijeenkomst van de geleerdste priesters en droeg hun op de zuiverste lezing van de geboden op

DE KUTHODAW OF VIER HONDERD VIJFTIG PAGODES.

Inderdaad zijn het er 729! Ze werden gebouwd door een oom van koning Theebaw, die, zooals niet algemeen bekend is, nog tot de levenden behoort, en beslaan een terrein van bijna een vierkanten kilometer.

te stellen, ten einde deze in steen te doen beitelen. Deze steenen zijn alle gelijkvormig aan elkander en om wat hij op zich had genomen goed te voltooien, zette de koninklijke ijveraar ze in evenwijdige rijen naast elkaar op een terrein van ongeveer een vierkanten Kilometer. Boven elken steen werd een koepelvormig gebouwtje opgetrokken, ten einde het geschrevene tegen weer en wind te behoeden, en het geheel werd omgeven door een hoogen muur; in het midden van elke zijde is een poort aangebracht.

De Troon te Peking. — In de verboden stad van Peking vindt men een aantal troonzalen, waarvan elk een eigen naam en eigen bestemming heeft. Zoo is de T'ai-ho-tien, of „Troonzaal der hoogste eensgezindheid”, bestemd voor sommige plechtige gelegenheden, met name voor de viering van het nieuwjaarsfeest... De Tchong-ho-tien of „Troonzaal van het eerbiedige genoegens” dient voor de aanbidding van graan en levensmiddelen bestemd voor offeranden door den Keizer. In den Pao-ho-tien of „Troonzaal van de verzekerde eendracht” worden de kandidaten voor de academische Han-lin-onderscheidingen geëxamineerd.

DE TROONZAAL TE PEKING.

Er zijn een aantal troonzalen in de Verboden Stad. Deze is de voornaamste, en de keizerlijke zegels worden er bewaard.

rijksche en Russische soldaten door de Verboden stad, om duidelijk te maken, dat, ten gevolge van de onlusten, aan de geheimzinnigheid van het verleden een einde moest worden gemaakt. De eerste maal dat de vertegenwoordigers der vreemde mogendheden in Peking toegelaten werden tot een audiëntie bij den keizer in de Verboden Stad was in 1895. Het paleis en de tuinen, met hunne talrijke belangwekkende gebouwen en hunne schilderachtige meertjes, staan nu open voor alle bezoekers.

Mount Everest. — Het is wel opmerkelijk, dat, indien Thibet even toegankelijk ware geweest als elk ander bewoond deel der aarde, de reusachtige Mount Everest niet zoo lang tot de onbekende streken had behoord. Want enkel van uit Thibet kan men een goed gezicht op den Mount Everest krijgen; op Engelsch-Indisch gebied ziet men hem niet meer dan als een bergtop, zich verheffend tusschen tal van andere punten en bergruggen. De reiziger, die dezen bergtop nader in oogen-schouw wil nemen, moet naar Darjeeling reizen en na dan ongeveer tien Kilometer naar Tiger Hill te hebben afgelegd, kan hij, wanneer het weder hem gunstig is, den berg op een afstand van 180 Kilometer zien liggen. Maar daar wordt hij vrijwel overtroefd door den Kinchinjunga, op ongeveer 55 Kilometer afstands gelegen en 8582 Meter hoog, terwijl de Mount Everest een hoogte van 8839 Meter bereikt.

Als men eindelijk door de reusachtige ruimte is gegaan, waar de keizer audiëntie geeft, bereikt men den Kiao-t'ai-tien of „Troonzaal der Hemelsche vereeniging.” Daar hebben de keizerlijke huwelijken plaats, en worden de keizerlijke zegels bewaard. De troon zelf, met een prachtig gouden scherm als achtergrond, staat op een platform ongeveer een Meter hoog en wordt langs drie trappen, een in het midden, een aan elke zijde, bereikt. De pooten zijn zeer laag, niet meer dan een paar duim hoog, doch om dengeen, die er plaats op neemt, een behoorlijken zetel te verschaffen, is hij op een rijk versierd onderstuk geplaatst. Slechts enkele Europeanen hebben het prachtstuk bewonderd vóór de onlusten in China in 1900. In Augustus van dat jaar rukte tot ontzet van de legaties generaal Linewitch met een internationaal legertje, gevormd door Amerikaansche, Engelsche, Duitsche, Japansche, Fransche, Oosten-

DE TROON TE PEKING.

Vermoedelijk de kostbaarste zetel der wereld. De versiering is van goud en andere kostbare metalen.

DE MOUNT EVEREST.

De Mount Everest verheft zich 8839 Meter boven de zee. Men kent den berg eerst sedert 60 jaar en hij werd door een toeval ontdekt.

DE STEENEN LANTARENS VAN NARA, JAPAN.

Als bewijzen van de vereering der dooden, worden dergelijke lantarens in de nabijheid der tempels opgericht om de zielen der gestorvenen bij te lichten bij haar pad naar hiernamaals of bij haar terugkeer tot haar aardsch verblijf.

De ontdekking er van is wel de moeite van het navertellen waard. Bij de afdeeling, wier taak het was de hoogte der bergreuzen te meten, was het de gewoonte als punt van uitgang te nemen bepaalde bergtoppen, waarvan men de hoogte kende en precies den afstand had gemeten, en dan van de zichtbare besneeuwde sneeuwtoppen door middel der driehoeksmeting van daar uit de hoogte te berekenen. De uitkomsten werden becijferd als men er de gelegenheid voor had, zoo ongeveer volgens de luk-raak methode, doch toen eens een hoogte werd becijferd die alle andere bekende becijferingen overtrof, kan men begrijpen, welk een opgewondenheid zich van de menschen meester maakte. De chef van de driehoeksmeting, die zich bijzonder verdienstelijk had gemaakt voor de triangulatie van Engelsch-Indië was de ingenieur Everest en te zijner huldiging werd de nieuw ontdekte berg Mount Everest geheeten. Daar men beweerde, dat de inlanders den berg met den naam Gaurisankar hadden gedoopt, werd een zekere kapitein Wood in 1903 naar Katmandu afgevaardigd om te onderzoeken, of de bewoners van Nepal den bergtop een naam hadden gegeven. Maar die bevolking had het met het oog op zijn onbereikbaarheid nooit noodig geacht hem met een specialen naam te bedenken. Eerst toen de jongste Engelsche expeditie den weg naar Thibet baande, leerde men den berg in zijn volle grootschheid kennen en nauwkeurig zijn hoogte bepalen.

De steenen lantarens van Nara, Japan. — De lantarens spelen een gewichtige rol in het Japansche leven, hoewel de komst der Europeanen in hun land de beteekenis er van belangrijk heeft doen dalen. Zoo vindt men nog de Bon Matsuri of lantarenfeesten in tal der voornaamste steden, die gevierd worden ten einde de zielen, die heengegaan zijn, bij te lichten op die plaatsen, welke zij bij hun leven bij voorkeur bezochten. Aan de buitenzijde van alle tempels — en hun naam is legio — vindt men een reeks van steenen lantarens, en

vaak meer dan één rij. Zij zijn in den loop der historie op verschillende tijdstippen vereerd door trouwe aanhangers van het geloof, waaraan de tempels zijn gewijd, hetzij om den schenkers bij te lichten op hun pad naar het hiernamaals, of om dien dienst te bewijzen aan een vereerden doode of om de wereld der aanbidding te verlichten voor de ziel, die de onsterfelijkheid deelachtig is geworden. Doch welke de aanleiding ook moge zijn, het effect is steeds zeer schilderachtig. Op onze afbeelding ziet men enkele lantarens, staande in het Nara Park op den weg naar den Kasuga-no-Miya tempel. Deze tempel werd in 767 gesticht en is gewijd aan den stamvader van het geslacht Fujiwara, den Shinto-god Ama-no-Koyane, zijne vrouw en enkele mythische helden, die in hooge vereering staan bij het Japansche volk. Elk jaar wordt er op 17 December een groot feest gegeven, waarbij de lantarens, alle ontstoken, een belangrijke rol vervullen. Ofschoon alle van ongeveer hetzelfde type, verschillen de lantarens onderling ten zeerste in de bewerking. Terwijl sommige een hoofdzakelijk decoratief karakter dragen, waarbij er niet op gelet wordt, of er wel voldoende licht wordt verspreid, zijn andere inwendig zeer ruim en voorzien van papieren ruiten, ten einde te voorkomen, dat de wind het olielichtje uitblaast. Het park, waarin deze lantarens staan, wemelt van tamme herten en het personeel, dat de wacht houdt aan de poort, verkoopt aan de bezoekers, die dit wenschen, beschuit om ze te voederen. Elk jaar worden de horens afgesneden, om te voorkomen, dat zij in den bronsttijd iemand uit de talrijke menigte, die dagelijks door het park wandelt, ietsel zouden berokkenen. Als men ze eenmaal op beschuit heeft getraceerd, dan laten de herten den bezoeker niet meer los en schrijver dezes herinnert zich nog,

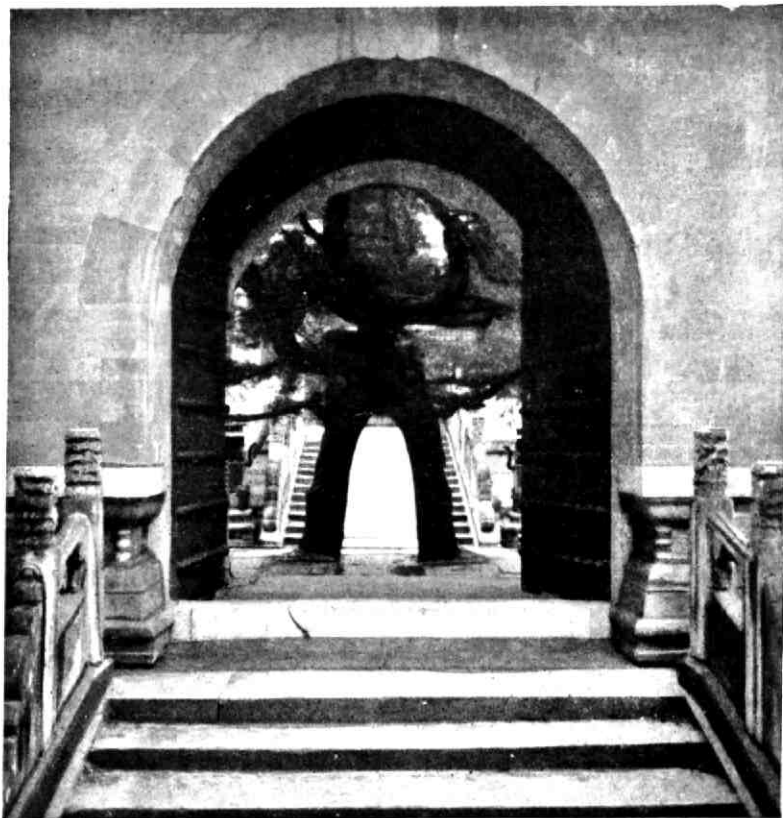

TOREN DES ZWIJGENS DER PARSEN TE BOMBAY.

Deze toren is door een rijken Parse opgericht om er de lijken der overleden geloofsgenooten neder te leggen. Geheel ontkleed worden deze er binnen nedergelegd en in korten tijd totaal verslonden door de tallooze gieren, die steeds daar azen op dergelijken buit.

hoe hij geruimen tijd door het park drentelde, omgeven door herten, die hun snoet in zijn zakken staken, en zich tegen hem aan drukten, haast bedelend om de lekkernij, waarop zij verzot waren.

Toren des zwijgens der Parsen te Bombay. — Ten westen van Back Bay, Bombay, ligt het schiereiland Malabar-Hill, waarop gebouwd zijn vijf „Torens des Zwijgens”, de begraafplaatsen der Parsen. Deze aanbidden Aarde, Vuur en Water, welke niet mogen verontreinigd worden door de beroering met doode lichamen. En bij het geloof komt het voorschrift dat in den dood de rijken en de armen één zijn. Dat is de oorzaak van de oprichting der Torens des Zwijgens. Het onderstaande is een beschrijving van de Parsische begraafplaats, waarvan de oprichting f360.000 heeft gekost, alsmede van de wijze, waarop de dooden worden behandeld. Als men de poort is doorgegaan klimt men langs een trap naar een binnenmuur, ruim 8 Meter hoog, en bijna 100 Meter in omtrek. De baar, waarop de doode is gelegd wordt

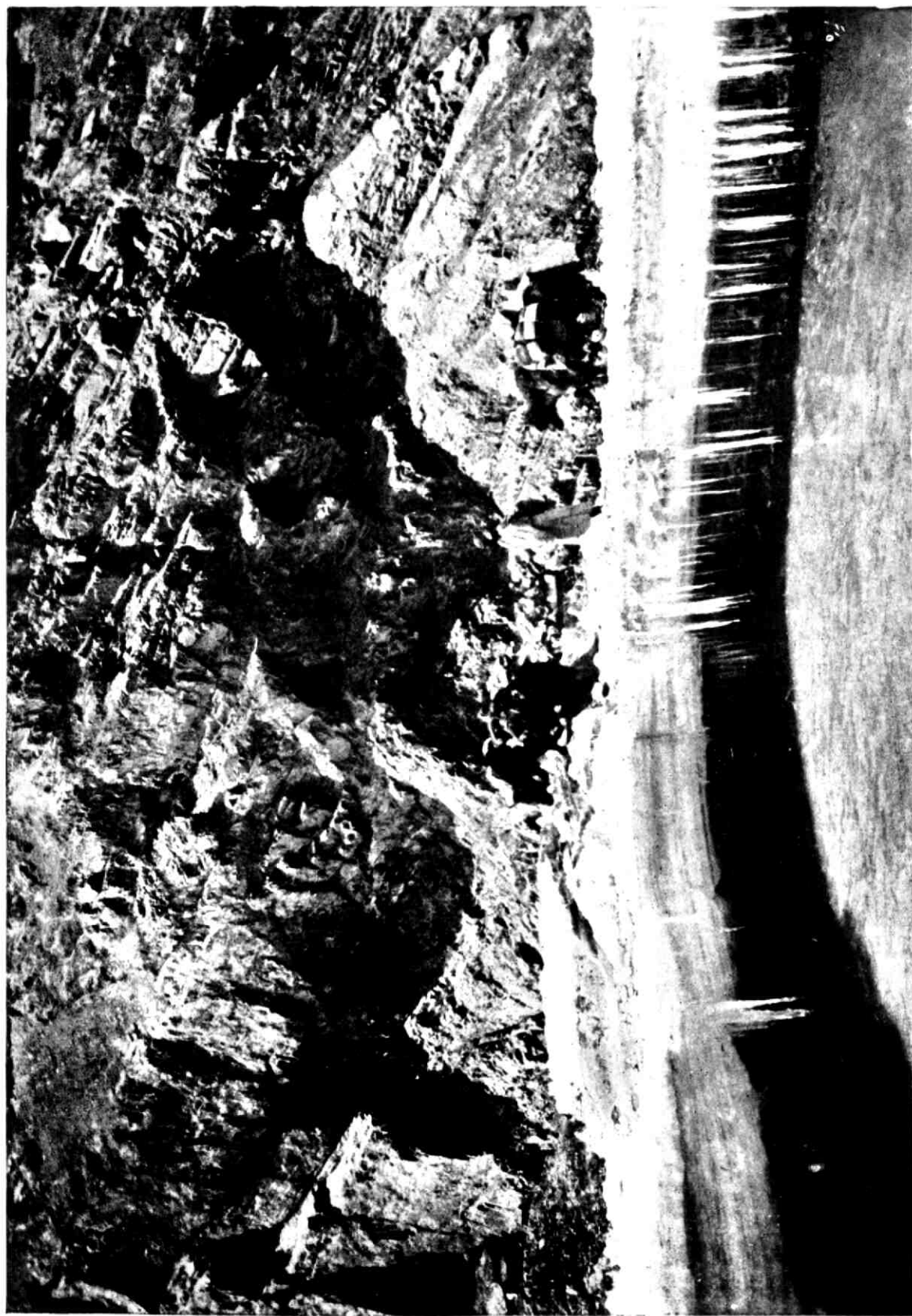

DE HEILIGE TWEELINGBOOM TE PEKING.

Deze tweelingboom staat in den tempel der keizerin Ching-Ou-Tien te Peking.

de trap opgedragen door vier lijkbezorgers (Nasr Salars), gevolgd door twee gebaarde mannen en een aantal rouwdragenden. De twee gebaarde mannen zijn de eenige, die den toren mogen betreden. De buitenkant van den toren is witgekalkt, het inwendige doet denken aan een rooster, naar het midden aflopend, waar een diepe put, ruim anderhalven Meter breed, wordt aangetroffen. De lijken worden naakt nedergelegd in hokjes, die tussehen de binnen- en buitenmuren zijn aangebracht. In luttele minuten is elk brokje vleesch van de beenderen afgescheurd door de afzichtelijke gieren, die er onafgebroken de wacht houden. Het gebeente blijft liggen, blootgesteld aan de inwerking van zon en wind, totdat het totaal is verbleekt; dan halen de lijkbezorgers de beenderen met tangen, die zij met omzwachtelde handen aanvatten, weg en werpen ze in den put, waarin zij weldra geheel vergaan. Het regenwater, dat van alle kanten er heen stroomt, bevordert de ontbinding en langs een stel rioleeringspijpen loopt het bezinksel van den put over een filtreerende koolbedding, vanwaar het water afvloeit naar de zee. Worden de afvoerpijpen verstopt, dan gaan de bewakers langs ladders naar den bodem van den put en ruimen het beletsel weg. Dank zij den stortregens, de schroeiende zon, den vinnigen zeewind en bovenal de onverzadigbaarheid der gieren, is deze wijze van bijzetting der dooden niet zoo strijdig met de hygiëne als oppervlakkig lijkt. Zoo volledig is de vernietiging der stoffelijke overblijfselen, dat de ophooping in den put van den toren, die wij hier geven, in veertig jaren niet hooger dan anderhalven Meter is. De tuinen, die de torens omgeven, zijn zoodanig aangelegd, dat zij allen treurenden gelegenheid geven om zich af te zonderen, terwijl cypresen-bosschen

de trap opgedragen door vier lijkbezorgers (Nasr Salars), gevolgd door twee gebaarde mannen en een aantal rouwdragenden. De twee gebaarde mannen zijn de eenige, die den toren mogen betreden. De buitenkant van den toren is witgekalkt, het inwendige doet denken aan een rooster, naar het midden aflopend, waar een diepe put, ruim anderhalven Meter breed, wordt aangetroffen. De lijken worden naakt nedergelegd in hokjes, die tussehen de binnen- en buitenmuren zijn aangebracht. In luttele minuten is elk brokje vleesch van de beenderen afgescheurd door de afzichtelijke gieren, die er onafgebroken de wacht houden. Het gebeente blijft liggen, blootgesteld aan de inwerking van zon en wind, totdat het totaal is verbleekt; dan halen de lijkbezorgers de beenderen met tangen,

YAKS, EEN RIVIER OVER EEN BRUG VAN IJS OVERSTEEKENDE.
Slechts in het winterseizoen is deze weg te volgen. De Yak is het in Thibet gebruikelijke lastdier.

EEN KHIRGIZEN-GRAF IN SIBERIE.

Dergelijke bouwwerken vindt men op de golvende vlakten van Zuid-Siberië als ruwe uitingen van hun godsdienstig gevoel.

beelden dagteekent van heel wat ouder dan een kwart eeuw. Ongetwijfeld hebben thans in de oogen van geloovige Chineezers duizenden toeristen de opening tusschen deze tweelings-boomen die in den eigen tempel van keizerin Ching-Ou-Tien te Peking zijn gegroeid, ontwaard. Het eigenaardige verschijnsel doet zich intusschen voor, dat de deuropening, van waar de fotografie is genomen, gemaakt was juist om samen te vallen met de opening tusschen de beide boomen. Het effect met den mooien marmeren trap op den achtergrond loont de moeite van het fotografeeren ongetwijfeld.

Een boom van een andere soort, maar even interessant groeit in den hof van den Kasugano-Miya-tempel te Nara in Japan. Op een enkelen stam zijn niet minder dan zeven onderling totaal verschillende boomsoorten geënt. Men vindt daar bijeen een camelia, een kers, een blauwen regen, een ahorn, een icho of Japanschen eik, en twee andere soorten. Aan dit ongewone zinnebeeld van onverbreekbaar samenleven, hangen minnende paren reepjes papier, waarop hunne wenschen zijn neergeschreven met korte gebeden, dat deze tijdens hun leven verwezenlijkt mogen worden.

Een brug van ijs. — Deze afbeelding van een brug van ijs is vermoedelijk eenig. Dat de brug als middel om een moeilijk punt te passeeren waarlijk haar nut heeft, bewijzen de twee zwaar beladen yaks en hun drijver. De eigenaardigheid van dit natuurverschijnsel is hierin te zoeken,

een rustigen, somberen achtergrond vormen voor de grijze torens en, gelijk de Parsen zelf zeggen, met hunne lange slanke takken den weg ten hemel wijzen. Een intusschen zeer onaangename eigenaardigheid, voortvloeiende uit de nabijheid dier Torens des Zwijgens bij een aantal Europeesche woningen, is dat nu en dan in de tuinen dier woningen vingers of ooren gevonden worden, die een gier of havik bij zijn vlucht onder weg heeft verloren.

De heilige Tweelingboom te Peking. — De gewijde be-tekenis van dergelijke grillige boomvormen als we hier af.

NOG EEN KHIRGIZEN-GRAF.

De Khirgizen hebben zonderlinge opvattingen omtrent versiering en het nomadische karakter van het volk is oorzaak, dat zijn architectuur nog erg primitief is.

dat gedurende de zomermaanden de oevers en de hellingen der heuvels langs de rivier bedekt zijn met weelderig gras, kleurige bloemen en wilde klaver, lustig opschietend onder koesterende zonnestralen. Een plotselinge ommekeer in de temperatuur is een der eigenaardigheden van de Thibetaansche laaglanden en in een week doen sneeuw, vorst, storm en mist den mooisten zomer het hazepad kiezen.

De Khirgizen-graven in Siberië. — In Centraal-Siberië

in de omgeving van het Tian Shan-hoogland vindt men troepen Nomaden, waarvan misschien nog minder bekend is

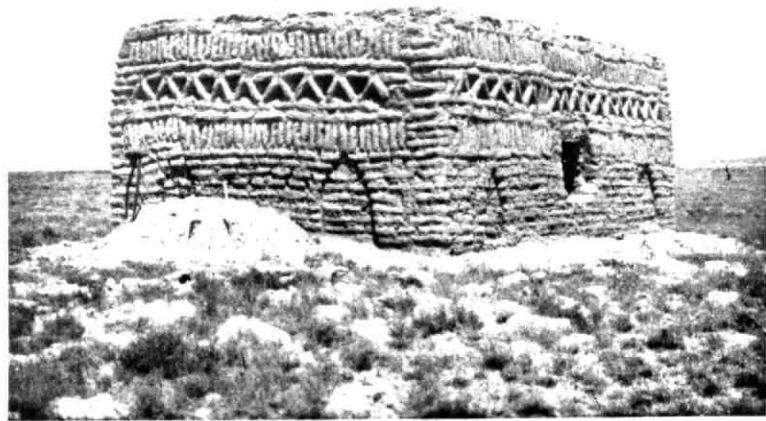
dan van eenig ander volk. De hier afgebeelde graven geven beter nog dan woorden weder den aard van dit eenvoudige, vredelievende volk; om de graven strekken zich de uitgestrekte vlakten van zand en gras uit, die het land waar zij wonen, kenschetsen. De naam Khirgizen omvat Indo-Europeanen, Mongolen en de Turanische stammen, die door zeden en gebruiken aan elkander verwant zijn. Hun taal is van dien aard, dat kennis van het Turksch het mogelijk maakt met hen betrekkingen aan te knopen, en de gastvrijheid dezer schapendrijvende Nomaden is zoo groot, dat betaling voor een verblijf bij hen iets onbekends is. De Khirgies is genoodzaakt twee maal per jaar van woonplaats te veranderen — en zijn gezin verhuist met hem. Dit is noodzakelijk ten einde de beste weidegronden op te zoeken voor zijn vee en schapen, welke altijd gevonden worden op de grens van de altijd wisselende sneeuwlinie. Wanneer des

HET INWENDIGE VAN EEN KHIRGIZENGRAF.

Men ziet hier den eigenlijken grafsteen afgebeeld. Soms ligt een wiegje er naast — een aanwijzing, dat een zuigeling naast de moeder begraven ligt.

De Wonderen der Wereld.

EEN GRAFSTEDE IN EEN WOESTENIJ.

Vaak is een graf als hierboven is afgebeeld de eenige verhevenheid, mijlen ver in den omtrek op de zandvlakte der Khirgizen.

nachts de dieren in kudden zijn samengebracht om het kamp, wordt in een oogwenk de omgeving ondraaglijk drassig na de eerste regenbui en om aan die onverwachte gebeurtenissen het hoofd te bieden zijn de hutten opvouwbaar gemaakt. Zij zijn vervaardigd van wilgentakken, rusten op een basis van vlechtwerk en hebben een rookgat aan het bovineind. De wilgetakken worden bedekt door wollen kleeden en de hut ziet er uit als een omgekeerde puddingvorm. Deze Nomaden leven in vrede en vriendschap met elkaar en zijn zeer welwillend tegenover vreemdelingen. Hoewel

zij Mohammedanen zijn, dragen de vrouwen geen sluiers en hebben bovendien een invloedrijke stem omtrent de belangen der gemeenschap. Naast de graven, die we hier afbeelden, vindt men zeer vaak een kinderwieg, — een droevige aanduiding, dat naast een laatste rustplaats van een volwassene een kind aan de aarde is toevertrouwd.

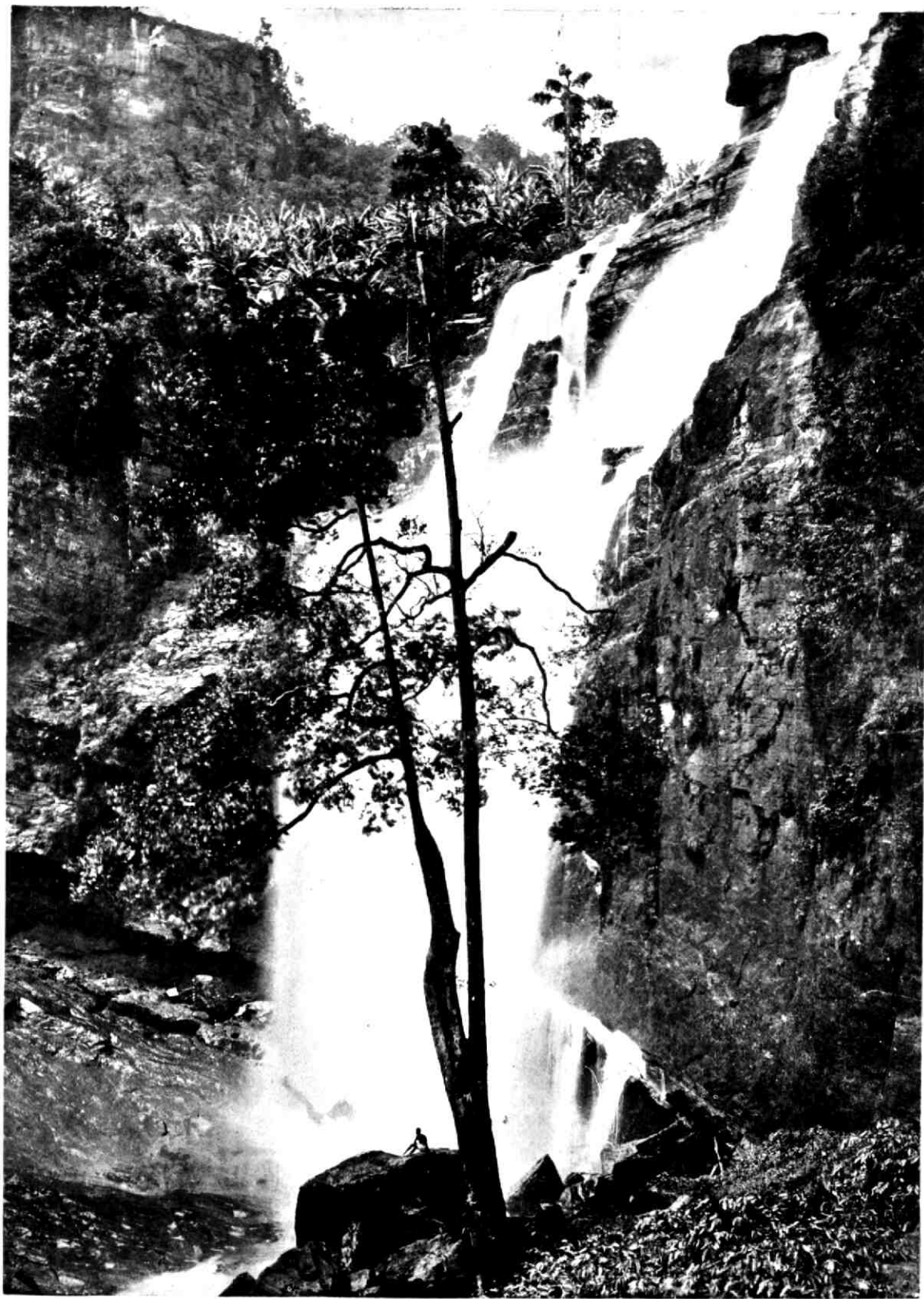
De Daibutsu van Kamakura, Japan. — Dit is een beeld, dat naar algemeene opvatting nergens in de wereld wordt geëvenaard. De Daibutsu van Kamakura maakt door zijn rustige majesteit een onweerstaanbaren indruk op allen, die onder de bekoring er van zijn gekomen, en de natuur heeft het beeld omgeven met schoonheden, die harmonieeren met het indrukwekkende karakter van het beeld. Het is haast heiligschennis een beschrijving er van te geven met gebruikmaking van cijfers. Toch zullen we er enkele geven. De hoogte van het beeld is bijna 17 Meter, de omtrek ongeveer 30 Meter, de lengte van het aangezicht is

DE DAIBUTSU VAN KAMAKURA.

Deze afbeelding van Amida, het grootste bronzen beeld der wereld, is bijna 17 Meter hoog. Om het te bezichtigen en te photografeeren heeft men een officieele vergunning noodig, omdat vroeger toeristen, die het vrijelijk konden bezoeken, er belangrijke schade aan hebben toegebracht.

2,55 Meter en in het machtige voorhoofd is ingelegd een zilveren bol van ruim elf kilogram en een kwart Meter doorsnede. De oogen zijn van zuiver goud en het gansche beeld is vervaardigd van brons, in platen gegoten, aaneengesoldeerd en ten slotte gepolijst, zoodat de naden niet zichtbaar zijn. Inwendig is een kapel, vanwaar men met een ladder naar het hoofd kan klimmen. De geschiedenis van dezen Daibutsu, die Amida voorstelt, is vrij belangwekkend. De overlevering noemt als maker Yoritomo, die het eerst organiseerde het stelsel van militair bestuur, bekend onder den naam van het Shogunaat. Terwijl hij zijn plan met zijn medestanders lang en breed had besproken, stierf hij voor hij de uitvoering er van had kunnen verwezenlijken. De Daibutsu dagteekent uit 1252. Oorspronkelijk stond het beeld in een ruimen tempel, ongeveer dertig vierkante Meter groot, waarvan het dak werd geschraagd door 63 houten zuilen, stevig bevestigd op steenen grondslagen. Tweemaal, in 1369 en in 1494, hebben aardbevingen den beschuttenden tempel ineen doen storten, doch het beeld zelf

DE RAMBODA-WATERVAL OP CEYLON.

Dit is de beroemdste waterval van Ceylon. Hij wordt gevormd door een rivier, die van de hoogvlakte van Nuwara-Eliya plotseling omlaag stort in het boschrijke laagland, dat vele honderden Meters er onder ligt.

ongedeerd gelaten. Dit staat thans ongedeerd in de open lucht, gedurende 6½ eeuw, als het zinnebeeld van geestelijke, passielooze reinheid.

De Ramboda-vallen op Ceylon. — Twintig kilometer van Nuwara-Eliya, het welbekende zomerverblijf en de oude residentiestad van Ceylon, ligt een wonderschoon dal, van waar men, met vergezichten op hooge bergen, den blik kan laten weiden over de olifantslanden, waarvoor het hart van den echten jager opengaat.

Hier kan men tusschen weelderig begroeide oevers een reeks van watervallen zien, die misschien niet zoo machtig en hoog als andere, toch gerekend mogen worden tot de schilderachtigste van de gansche wereld. Zonder die vallen zou van Ramboda zelfs niet gerept worden; over den vooruitspringenden rand van een ontzaglijken afgrond springt een schuimende bergstroom omlaag, aanvankelijk langs rotstrappen glijdend, ten slotte zich stortend in een kokenden maalstroom, om daarin te verdwijnen en de verandering van het landschap is zoo onverwacht, de breuk van de rotsen, waarlangs de stroom zich omlaag stort, is zoo plotseling, dat de reiziger met stomme verbazing het schouwspel gadeslaat.

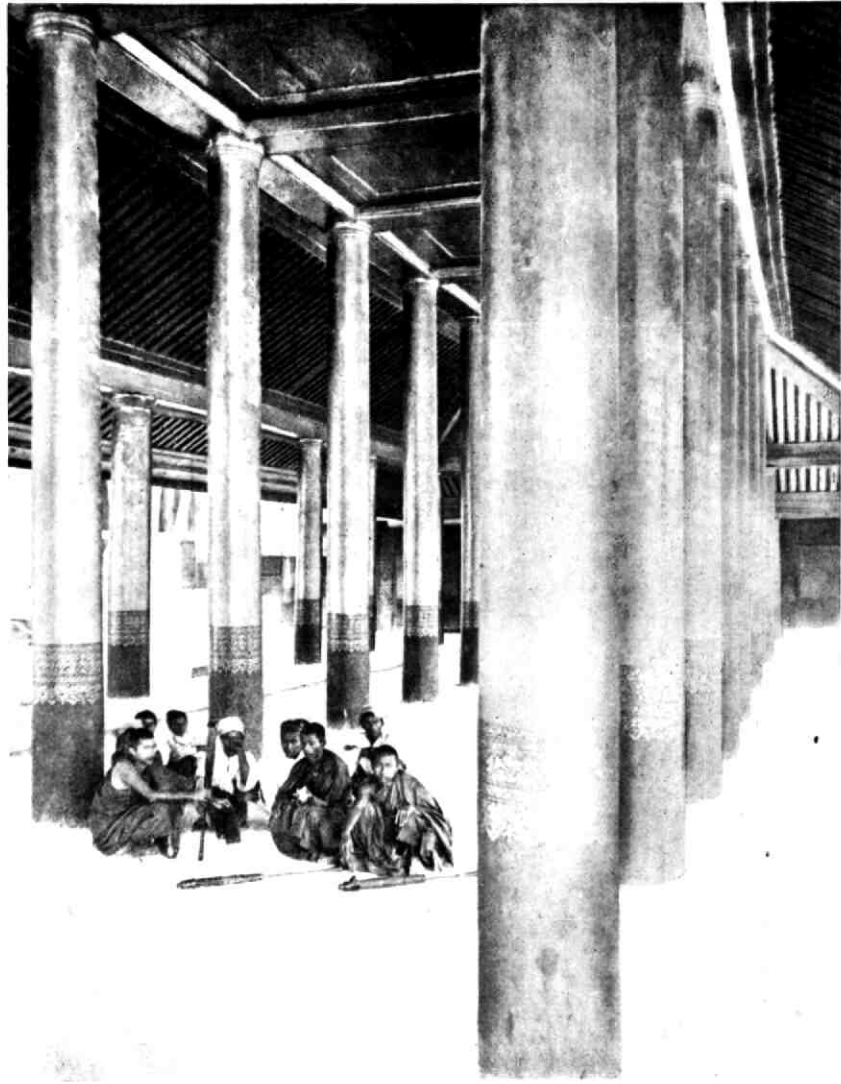
Het paleis van Koning Theebaw, het middelpunt van het heelal. — Men vindt in Azië tal van vorstelijke verblijven, vermaard hetzij door schitterende pracht, of door hun architectuur of hun geschiedenis, doch geen ervan heeft enkele jaren geleden zoo groote aandacht getrokken als dat te Mandalay. Dit paleis of Nandaw is gelegen precies in het midden van Fort Dufferin — hetwelk zelf reeds een merkwaardig bouwwerk is. Het is een omvangrijke vierhoek door muren omgeven van bijna 8 Meter hoog en door een gracht van bijna 100 Meter

HET MIDDELPUNT VAN HET HEELAL.

Tegenover de troonzaal van het koninklijk paleis te Mandalay verheft zich dit zonderlinge bouwwerk van den ex-koning Theebaw. Sinds diens verbanning wordt het danig verwaarloosd.

breedte. Slechts vijf bruggen verleen den toegang tot de versterking, en drie er van voeren onmiddellijk tot het paleis. Dit paleis was weleer een zeer versterkte post, doch tengevolge van de naasting werden de buitenste palissadeering en steenen muren gesloopt, terwijl de hoofdgebouwen in hunne oorspronkelijke gedaante werden behouden. Deze gebouwen zijn hoofdzakelijk van djati-hout opgetrokken, dat naar landsgebruik rijkelijk gebeeldhouwd en verguld is, en hoewel in sommige gevallen ingericht naar de behoeften der tegenwoordige gebruikers, zijn zij nog veelal bekend bij hunne vroegere namen. Het grootste en treffendste bouwwerk is de gehoorzaal, waarin vroeger de „Leeuwentroon” was geplaatst. Die zaal, nu als kerk in gebruik, heeft een lengte van 75 Meter, een breedte van bijna 14 Meter.

THEEBAW'S PALEIS, MANDALAY.

Deze massieve houten pilaren herinneren aan de verdwenen heerlijkheid van een verdwenen heidensch „régime.” Ruimte, rijkdom aan versiering en sterkte zijn de kenmerken der Birmaansche architectuur.

Aan een der uiteinden verheft zich de „shwepyathat”, of vergulde pyramide, het zinnebeeld van het koningschap. Deze pyramide heeft zeven verdiepingen en is buitengewoon rijk versierd. De „Leeuwentroon” zelf, waarboven de pyramide zich verhief, heeft een plaats gevonden in het museum te Calcutta. Die pronkerige torenbouw staat bekend als „het middelpunt van het heelal”, omdat de Birmanen, naar men zegt, redeneeren, dat, omdat het 't midden van Mandalay is, het ook het midden der wereld vormt. Onmiddellijk achter de gehoorzaal lag de stal van den heiligen witten olifant, terwijl ten oosten er van verrees een kostbaar versierde kapel, waarin koning Theebaw het tijdperk van zijn priesterschap doorbracht.

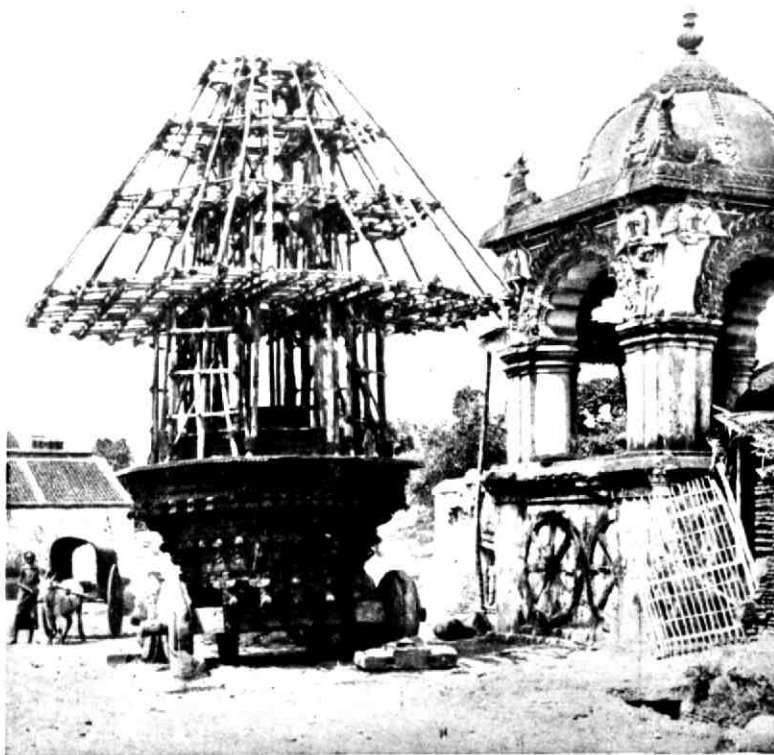
Een groot deel van dit paleis was aangevoerd uit Amarapura, de onsterfelijke stad, ten zuiden van Mandalay gelegen. De particuliere gehoorzalen waren indertijd in gebruik bij de Boven-Birma-club, doch terecht heeft lord Curzon daar een einde aan gemaakt, toen hij onderkoning van Engelsch-Indië was. Hij was bevreesd, dat een brand weleens een der paleizen zou kunnen vernietigen en diensgevolge te loor zou gaan een juweel van Birmaansche

bouwkunst, eenig door zijn bouwkundige verhoudingen en zijn rijkdom aan versieringen, en het product van de overleveringen van het aloude rijk van Birma.

Koning Theebaw, die in 1878 zijn vader opvolgde, vermoordde kort nadat hij den troon had beklommen, zijn verwanten en regeerde als een wreed despoet. Ten slotte was Englands geduld ten einde, koning Theebaw kreeg een ultimatum thuis en generaal Prendergast stoomde de Irrawaddy op om hem te onttrenen. Opper-Birma werd door Engeland geannexeerd en Theebaw naar Rangoon verbannen. Later werd hij naar Engelsch-Indië gezonden en daar leeft hij nog, onder Engelsch toezicht, doch over zijne behandeling heeft hij niet te klagen.

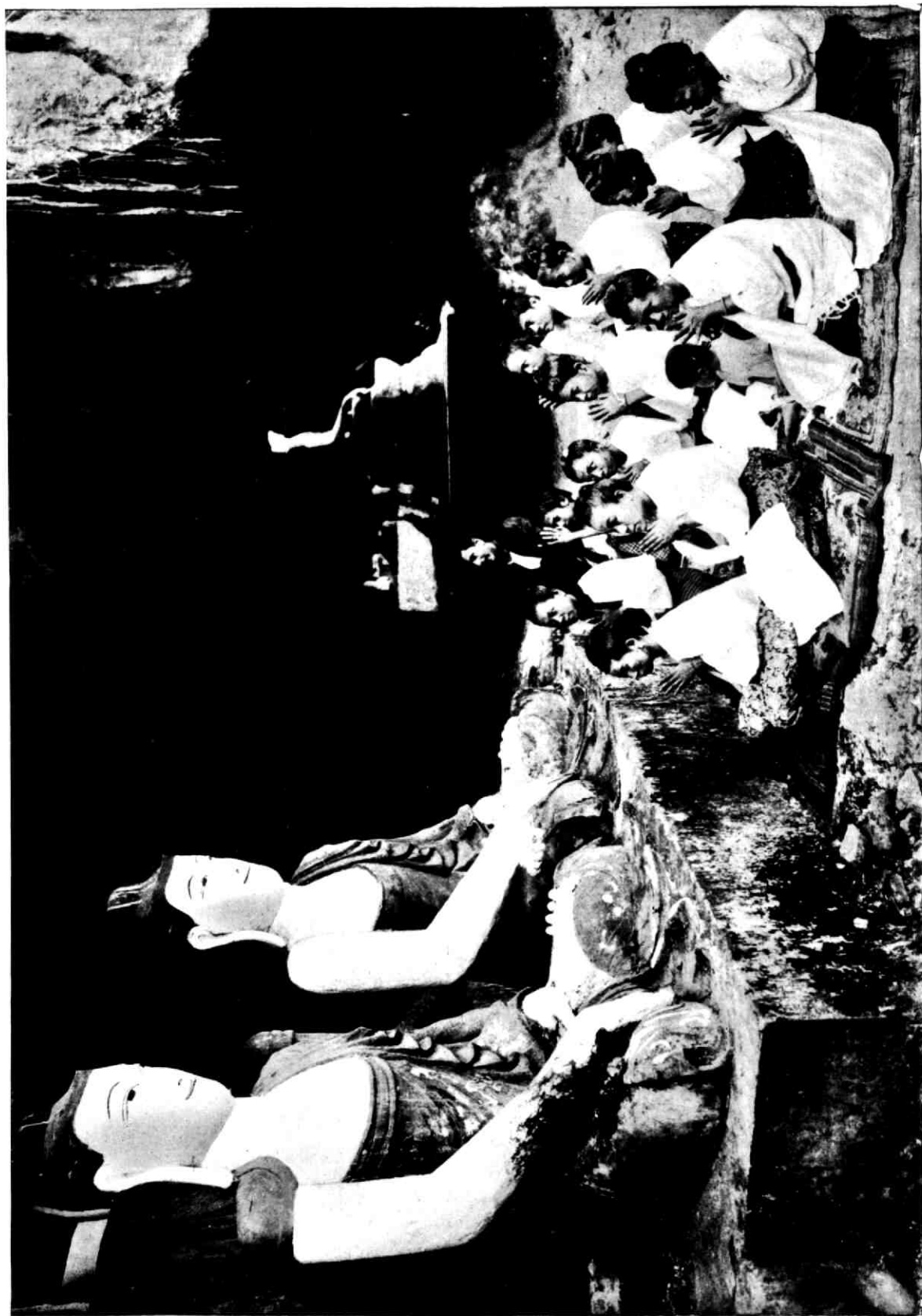
De Wagen van Krishna, te Tanjore. — Het hier afgebeelde wonderlijke voertuig is de statiewagen van Krishna, een der negen incarnaties van Vishnoe, den Behouder. De heden-daagsche godsdienst der Hindoe's kent één god, Brahma geheeten. In den loop der tijden heeft echter Brahma zich op drie wijzen geopenbaard, eerst als Brahma, den Schepper, daarna als Vishnoe den Behouder, ten derde als Shewa of Siwah, den Vernietiger en Hernieuwer. Vishnoe is de hoofdfiguur, waarmede Krishna wordt vereenzelvigd. De in beeld gebrachte figuur van Vishnoe heeft in een hand een werpschijf, in een andere een schelp, in een derde een knots, terwijl een lotusbloem in de vierde wordt gehouden. Vishnoe is bij negen gelegenheden op aarde gekomen en met spanning wordt zijn tiende verschijning gewacht. De gedaanten

dier negen incarnaties zijn:
 1° een visch, 2° een schildpad,
 3° een everzwijn (Varaka),
 4° een leeuw (Narsingh),
 5° een dwerg (Vamana),
 6° Parasu Rama, 7° Rama,
 8° Krishna, 9° de Boeddha.
 Krishna is de godheid van de arme bevolking, want, hoewel hij van adellijke geboorte was, bracht hij zijn jeugd door te midden van schaapherders en boeren, van wie hij het zwoegend bestaan der armere volksklassen leerde. Als kind doodde hij de slang kali, door haar met den voet te vertreden, en vervolgens tilde hij den Govardhan-berg (ongeveer 22 kilometer van Muttra) op zoodanige wijze op, dat de veehoeders in de vlakte daardoor beschermd werden tegen een ontzettenden storm, dien Indra, de Regengod, had verwekt als een aanwijzing van Krishna's goddelijke natuur. Vishnoe verscheen het eerst als Krishna in het dorp Goheil, waar men nog een aantal overblijfselen uit vroeger

DE WAGEN VAN KRISHNA TE TANJORE.

In Voor-Indië worden talrijke groote feesten gevierd ter eere van Krishna, een der negen incarnaties van Vishnoe, den Behouder, de tweede openbaring van Brahma.

GAUTAMA BOEDDHA'S IN DE BINGYI-GROTTEN.

Birma is naast vele andere merkwaardigheden vermaard om zijn grotten. Die van Bingyi zijn het minst bekend, doch het meest bezienswaardig. Zij liggen op 82 Kilometer afstand van Moulmein en worden door talloze inboorlingen bezocht.

EEN GAUTAMA BOEDDHA DER BINGYI-GROTTEN.

Hoe oud deze beelden zijn, is onbekend. Sinds onheuglijke tijden vindt men ze in deze door de natuur gevormde hollen. De beelden staan op verhevenheden, die van uit het rotsgesteente zijn uitgehouwen.

kwaad, dat daaruit voortvloeit; *b.* wilde dieren, slangen, en gevaren van de zijde der menschen; *c.* booze geesten. De laatste incarnatie van Vishnoe zal ook gelijk zijn aan een mensch; de vroegere verschijningen hier op aarde waren Krishna, hierboven genoemd, en Rama. Bij zijn tiende en laatste incarnatie zal hij uit den hemel nederdalen als een krijgsman, op een prachtig gevleugeld ros gezeten, en met één veeg van zijn arm zal hij de aarde vermorzelen, en haar met haar bewoners als stof door het hemelruim verspreiden. Daar de datum van deze gebeurtenis vrij nauwkeurig vooruit is bepaald, namelijk over vierhonderd twee en dertig duizend jaar, baart het aan de aanhangers van dezen godsdienst geen buitengewone zorg. In dien tijd, welke naar Brahmaansche opvatting het vierde of Kali-tijdperk zal wezen, zal de wereld gansch ontaard en rijp voor onmiddellijke en totale vernietiging zijn.

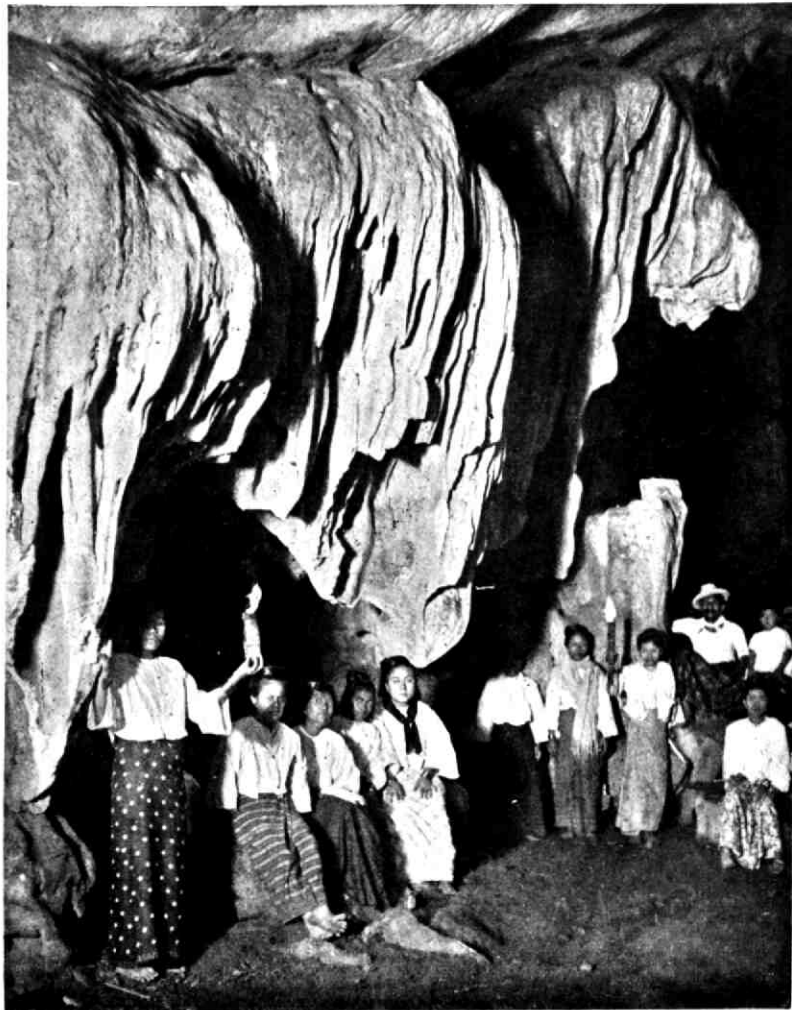
Er bestaan een aantal Hindoe-feesten, waarbij Krishna een belangrijke rol vervult. Het belangrijkste heet Holi en wordt gevierd vijftien dagen vóór volle maan in de maand Phagun (Maart). Het is een woeste carnavaltijd, gedurende welken ieder mag doen wat hem lust; het grootste plezier is het werpen met rood en geel poeder naar Jan en alleman. Janam Ashtami wordt gevierd op den achtsten dag van de duistere helft van Sawan (Augustus) den dag, waarop Krishna te Gokul zou zijn geboren. Op dezen dag zal geen rechtzinnige Hindoe rijst eten, doch hij voedt zich zeer braaf met vruchten en ander gewas, totdat de avond is gevallen, waarop hij zich wast voor een beeld van den god, wiens geboortedag hij viert.

dagen bewaart. Krishna had tal van vrouwen en een groot gezin; op alle voorstellingen wordt hij in blauwe kleur afgebeeld, en dan staat hij met een voet op eene slang, waarvan hij den staart in een zijner linkerhanden vasthoudt. In de tegenovergestelde rechterhand prijkt een lotusbloem en het tweede paar handen houdt veelal een fluit vast, waarop hij speelt. Het is een wonderlijke toelichting op de opvatting van velen, dat de aanvaarding van Boeddha als de negende incarnatie van Vishnoe was een vergelijk met het Boeddhisme.

Men kan zich een voorstelling maken van de populariteit van Krishna, wanneer men bedenkt, dat Vishnoe in die incarnatie wordt beschouwd als de figuur, die het menschedom bevrijdt van de ergste rampen des levens. Die rampen worden in drie secties ingedeeld n.l.: *a.* wel-

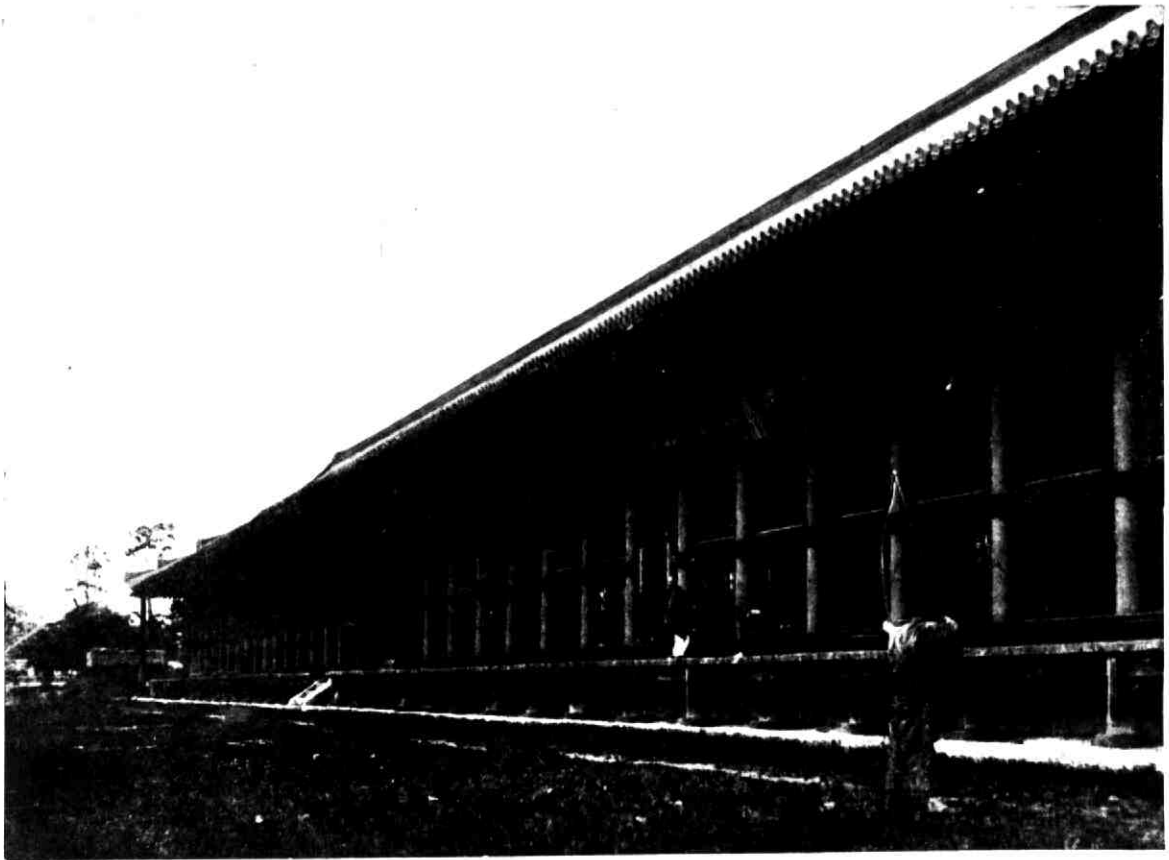
De Bingyi-grotten in Birma. — In de buurt van Moulmein liggen vijf allermerkwaardigste reeksen van grotten. Men kent ze onder de namen van: de Boeren-grotten, nabij de rivier Attaran, 16 kilometer van Moulmein, de Dammathal-grotten, aan de Gyaing, 30 kilometer van Moulmein, de Pagat-grotten, aan de Salween, ruim 40 kilometer van Moulmein, de Kogun-grotten aan de Kogun-kreek, Pagat, 45 kilometer van Moulmein, en eindelijk de Bingyi-grotten aan de rivier Dondami, 82 kilometer van Moulmein verwijderd. Alleen de eerste groep wordt druk bezocht, terwijl de laatste, waarvan we hier een paar afbeeldingen geven, alleen in de jongste jaren wetenschappelijk zijn onderzocht. De Bingyi-grotten liggen in een paar lage heuvels op ongeveer 5 kilometer afstands van het dorpje Binlaing aan de Binlaing of Dondami-rivier. De ingang wordt bereikt, nadat men een vijver van ongewoon warm water is overgevaren, vanwaar een bergstroom naar het dal er onder afdaalt en nadat men ongeveer 30 meter den heuvel is opgeklommen. Het voornaamste hol is diep en duister, en een helle verlichting is noodig, wanneer men een nauwkeurig onderzoek wil instellen. Aan het uiterste einde ligt een vijver, waarvan het water tot den rand staat en daaraan is een pagode gelegen, welke belicht wordt door een opening in den heuvelrug. Aan den ingang vindt men een andere pagode van ongewonen vorm en aan het eind van het transept — indien we dat woord hier kunnen gebruiken — staat of stond een reeks van pagodes of chaityas, met beelden van Gautama Boeddha langs beide zijden geschaard. De Boeddha's zijn voorgesteld in monnikspijen, het gekrulde haar samengeknoot boven op het hoofd en de oorlellen tot de schouders uitgerekt. Onlangs heeft men deze grotten eens flink gereinigd en gerestaureerd en sedert stroomt het van vromen er heen, die de talloze godenbeelden komen vereeren. Toen men indertijd tot de ontdekking kwam, dat de grotten een nader onderzoek zeer zeker waard waren, werd het bezoek bemoeielijkt door duizenden vleermuizen. Ze waren zoo talrijk, dat de hollen een ondraaglijken stank verspreidden ten gevolge van hunne uitwerpselen en lijken, die den bodem eenige voeten hoog bedekten.

Deze holengroepen zijn thans bijzonder in trek voor picnicpartijen van Europeanen zoowel als van inlanders

DE BINGYI-GROTTEN.

De vorming dezer grotten, vermoedelijk door seismische verschijnselen in voorhistorische tijdperken ontstaan, is hier duidelijk te zien. Eerst in den laatsten tijd zijn zij doorzocht en voor een nauwkeurig onderzoek ter dege gereinigd.

DE TEMPEL DER 33.333 GODEN.

Deze tempel werd in 1132 gesticht door keizer Toba. De tempel is 120 Meter lang en geheel bezet door afbeeldingen van de godin Kwannon. Boogschutters beproeven hunne bekwaamheid, door van het eene eind van den tempel naar het andere pijlen te schieten.

en de moeilijkheden verbonden aan den tocht er heen, zijn geleidelijk overwonnen door de goede zorgen van verschillende reisbureaux.

De grotten liggen alle in op zich zelf staande heuvels van kalksteen, die zich schilderachtig verheffen boven de alluviale omgeving. Men gelooft, dat deze grotten zijn ontstaan door de inwerking van de zee in voorhistorische tijden en thans zijn de meesten rijk voorzien van stalactiten en stalagmiten. Bij de meest oppervlakkige beschouwing valt het in het oog, dat haast elk beschikbaar plekje van den rotsmuur is bezet met een beeld van een der talrijke incarnaties van Boeddha en die afbeeldingen dagteekenen uit alle tijden.

San-ju-san-gen-do, de tempel der 33.333 goden. — Ongetwijfeld is de langste tempel der wereld de San-ju-san-gen-do te Kyoto, die niet minder dan 120 meter lang en 17 meter diep is. Hier zijn onderdak gebracht niet minder dan 33.333 afbeeldingen van Kwannon, de godin der goedertierenheid. In 1132 stichtte keizer Toba, na afgezet te zijn, dezen tempel en plaatste er de eerste 1001 beelden in, waar keizer Go-Shirakawa er niet minder dan 1165 bijvoegde. In 1249 vernielde een noodlottige brand gebouw zoowel als beelden, tot groote ontzetting van allen, die er bij betrokken waren. Zeventien jaar later, in 1266, beval keizer Kameyama dezen tempel weder op te bouwen en hij vulde hem geheel met afbeeldingen van de duizendhandige Kwannon. Eenige eeuwen bleef het heiligdom in stand, echter steeds meer vervallende, totdat in 1662 de groote Shogun Ietsuma hem restaureerde en bracht in den tegenwoordigen toestand.

Een merkwaardiger verzameling godenbeelden wordt in de gansche wereld niet aan-

getroffen. Rij na rij vullen zij het ruime gebouw van het eene eind tot het andere. Er staan duizend groote beelden, ieder 3 meter hoog, welke elk weder andere afbeeldingen van Kwannon dragen en alles bijeen komt men tot het ontzaglijke cijfer van 33.333 beelden. Elk stuk is tot in de fijnste puntjes afgewerkt en prachtig met goudlak versierd; drie honderd zijn voortbrengselen van de kunstvaardigheid van Kokei en Koei, twee honderd zijn er gemaakt door Unkei en de rest door den even vermaarden Shichijo-Dai-busshi. Een opmerkelijke eigenaardigheid is, dat, ofschoon het telkens dezelfde godin is, die wordt afgebeeld, alle beelden van elkander verschillen in een of andere bijzonderheid, de houding der handen, de kleedij of de versierselen. Te midden van dit heirleger van beelden prijkt de groote figuur, waarvan we hier een reproductie geven. Ook dit is de godin Kwannon en om haar heen staan geschaard de Bushu of achtentwintig volgelingen. Aan die Kwannon is een sage verbonden. De voormalige keizer Go-Shirakawa werd door onophoudelijke hoofdpijnen gekweld en maakte een bedevaart naar de tempels van Kumano, ten einde voor genezing te bidden. Hem werd de raad gegeven zich tot een vermaarden Indischen geneesheer te wenden, die toen toefde in een tempel van zijn hoofdstad. Op zijn reis daarheen viel hij in slaap en hij droomde, dat een monnik van statige gestalte hem naderde en hem mededeelde, dat hij in een vroegere verschijning op aarde een vrome monnik was geweest, Renge-bo geheeten. Die Renge-bo was wegens zijne deugden bij zijn wederverschijning op aarde als Go-Shirakawa tot keizer bevorderd. Edoch lag thans Renge-bo's schedel geheel veronachtzaamd ergens in een rivier en een wilgenboom is daaruit opgeschoten en telkens als deze boom door den wind werd heen en weer geschud, kreeg Go-Shirakawa hoofdpijn. De keizer ontwaakte hierop en ging uit om den schedel te zoeken, wat hem ten slotte ook gelukte. Toen hij aldus zijn doel had bereikt en zijn hoofdpijnen voorgoed waren verdwenen, liet hij den schedel van

DE TEMPEL DER 33.333 GODEN.

Dat is de voornaamste figuur in den tempel. Volgens de sage is de schedel van Renge-bo, een vermaarden monnik, ingevoegd in het hoofd van het beeld der godin.

Renge-bo invoegen in het hoofd van het groote Kwannonbeeld, dat thans het middelpunt vormt van het leger der 33.333 godinnen van denzelfden naam.

Een toerist heeft aldus zijn indruk van een bezoek aan den tempel gegeven: „'t is een kermisachtig, kakelbont gezelschap, die drom van vergulde godinnen, waarvan de dicht opeengedrongen rijen, een honderd Meter lang, en talrijk als een bataljon, het ruime gebouw tot in de uiterste hoeken vult. De beelden, waarvan vele eeuwenoud zijn, moeten onophoudelijk worden gerestaureerd. In een werkplaats achter de groote zaal zit een oude houtsnijder, wiens levenstaak het is de handen en armen te herstellen, die als takken in een bosch onophoudelijk van de beelden afvallen, — want Kwannon is een veelarmige godin en slechts enkele hebben minder dan een dozijn armen. Ratten trippelen over den grond en verbergen zich tusschen het heirleger van beelden, als wij er langs wandelen. Aan het eind van het gebouw worden we aangehouden door een ouden priester, die als tolgaarder optreedt en

DE IWAKUNI-BRUG.

Geslagen over de rivier Nishiki-gawa, heeft de brug een lengte van 150 Meter. De steenen zinkstukken, waarop de bogen rusten, worden met lood samengehouden.

van elken bezoeker een bijdrage vraagt. Toen ik eens in den tempel plotseling een hoek omsloeg, zag ik hoe een reiziger, die meende, dat niemand het opmerkte, kalmweg een hand van een der vergulde beelden afbrak en in zijn zak stak. Zonderling, tot welke daden van vandalisme de manie om waardelooze dingen te verzamelen de menschen brengt.”

In vroeger dagen hadden bekwame boogschutters de gewoonte te beproeven, hoeveel pijlen zij achtereen konden schieten van het eene eind van den tempel naar het andere. Die sport werd „o-ya kazu” of „het grootste pijlental” geheeten. Ook thans nog wordt zij door vele Japanners beoefend en op onze afbeelding ziet men een boogschutter aan het schieten.

De Iwakuni-brug, Japan. — Aan de Japansche zee, in het district Suwo ligt een kleine versterkte stad, Iwakuni geheeten, dicht bij de monding van de rivier Nishiki-gawa. Iwakuni was weleer het hoofdkwartier van den befaamden Daimyo Kikkawa, en de ligging van zijn sterkte, welke met goed gevolg het hoofd bood aan alle aanvallen in de onrustigste tijden uit

DE KYAIK-TI-YO PAGODE.

Deze pagode verheft zich ruim 1000 Meter boven den zeespiegel en kan slechts langs ladders bereikt worden. Kyaik-ti-yo is de naam van de noordelijke punt der Kelasa-bergen, in Birma.

DE SPONSROTSSEN VAN ENOSHIMA.

Het heilige eiland Enoshima is een der bekoorlijkste punten van het Japansche eilandenrijk. Het is wijd en zijd vermaard door zijn wonderlijke rotsen, die door velen beschouwd worden als spons-fossielen. In de zee in de omgeving vindt men reuzen-krabben, die van de eene tot de andere schaar 3 Meter breed zijn.

Japan's geschiedenis, wordt nu aangegeven door een bekoorlijken tempel, gewijd aan Kato Kiyomasa. Daaromheen ligt nog steeds het oorspronkelijke park, waar de strijdlustige Daimyo bijzonder trotsch op was geweest. Uit een historisch oogpunt dus niet van belang ontbloomt, heeft het havenstadje thans nog een andere aantrekkelijkheid, n.l. de brug, die de Nishiki-gawa-rivier overspant. Kintaikyo, of „de brug van den stalen gordel” is in gansch de wereld vermaard en wordt terecht tot de wonderen hier op aarde gerekend. Van het eene eind tot het andere is zij ruim 150 Meter lang, de vijf bogen steunen op massieve steenen zinkstukken, die met lood aan elkaar verbonden zijn. Ten einde de brug in stand te houden wordt elke vijf jaar een boog vernieuwd, zoodat feitelijk de brug viermaal in een eeuw nieuw wordt gemaakt.

De Kyaik-ti-yo Pagode, Birma. — De Kyaik-ti-yo Pagode wordt als het zonderlingste bouwwerk van Birma beschouwd. Het gebouw, ruim 6 Meter hoog, verheft zich op een ontzaglijk rotsblok, dat dusdanig in evenwicht staat op den bodem, waarvan het eenmaal deel heeft uitgemaakt, dat het schommelt wanneer de wind er over heen strijkt. Gezien van het punt, vanwaar de photograaf onze afbeelding nam, schijnt het alsof hier met de wetten der zwaartekracht gespot wordt.

De wordingsgeschiedenis dezer curiositeit ligt voor de hand. Eerst deed de natuur zich gelden; zij beroofde de harde rotsige kern van de zachtere gedeelten, die haar verbonden met de basis. Wind, regen en zonneschijn hebben daartoe alle medegewerkt. Vele jaren geleden werd dit waggelende rotsblok ontdekt, de vinder deed het schommelen en bevestigde ongetwijfeld de basis een beetje steviger in de holte, waarin het stond. Daardoor stond het veiliger dan ooit te voren.

Op een goeden dag kwam er een heilige, geleid, gelijk altijd het geval is, door een „nât” of goeden geest. Aangespoord door zijn geloof, bouwde hij een pagode op den top en jaar in jaar uit worden bedevaarten naar dien kleinen tempel ondernomen. Volgens de sage liggen reliquieën van den grooten Gautama Boeddha onder het rotsblok, en vliegt het op sommige tijdstippen van het jaar met pagode en al door de lucht. De reliquieën moeten bestaan uit Boeddha's hoofdhaar en als eerbiedige hulde aan het heilige karakter er van ligt voor de pagode een groote hoop menschenhaar, afgesneden van de hoofden der pelgrims en daar nedergelegd.

De gekleurde plaat van de eerste aflevering van dit werk gaf een kijk op de Sampan Pagode op de Kelasa-heuvelen. Het is wel buitengewoon toevallig dat de eenige twee bouwwerken op rotsblokken, die door de natuur van den ondergrond zijn losgemaakt, beide in Birma gevonden worden, doch de onpartijdige bezoeker zal erkennen, dat wat betreft de wankelbaarheid en de historische belangrijkheid de kleine pagode van Kyaik-ti-yo zeker de kroon spant.

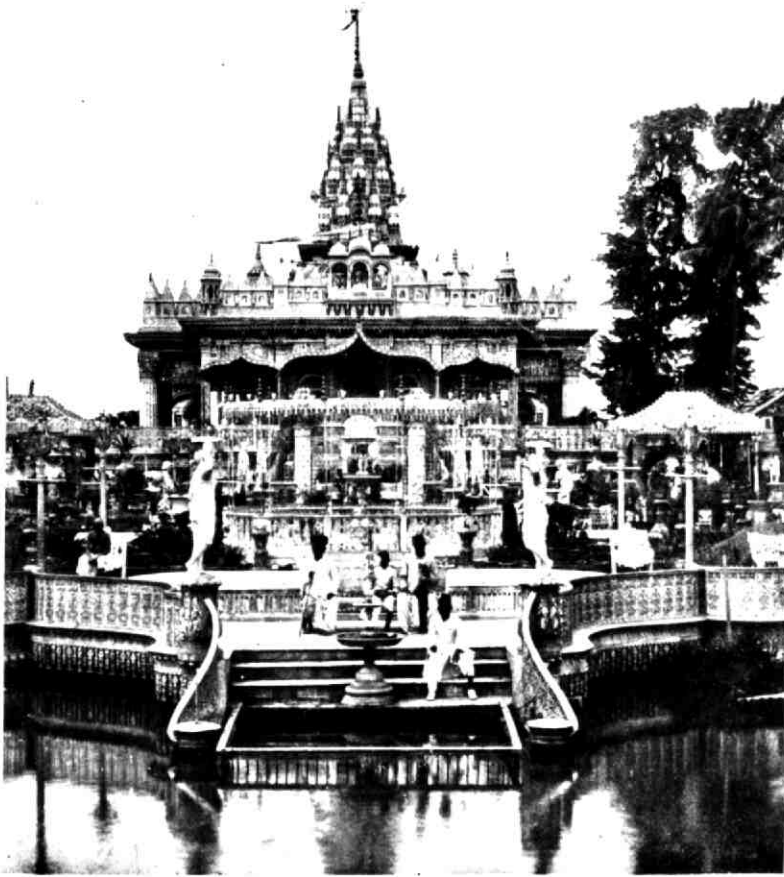
De sponsrotsen van Enoshima, Japan. — Ruim 6 kilometer van Kamakura, de voormalige dichtbevolkte hoofdstad van oostelijk Japan ligt een schilderachtig schiereilandje, dat bij vloed in een eiland wordt herschapen. Dit is het aan zeeschatten rijke Enoshima. Voorzien van goed ingerichte hotels is Enoshima een zeer in trek zijnd vacantieoord voor Europeanen, die in Japan vertoeven, de zeebaden willen gebruiken of van visschen houden. Bijzonder interessant is echter het visschen van de glassponsen (*Hyalonema Sieboldi*) die evenals de gewone sponsen er in ontzaglijke hoeveelheden worden aangetroffen, en door dergelijke bijzonderheden is het stadje vermaard geworden. Schelpen, koralen en zeeonderen van allerlei aard behooren tot het leven te Enoshima. In overoude tijden was het eiland of schiereiland Enoshima gewijd aan Bente, de godin van het toeval, die, om de kinderen van Koshigal te redden van het lot om door een wraakzuchtigen draak verslonden te worden, het monster huwde en het daarna in bedwang hield. Nog heden zijn de inboorlingen van Enoshima overtuigd, dat er een onderaardsche gang loopt van af de diepe grot aan het uiteinde van het eiland naar den Fuji-yama. Die grot is bijna 90 Meter diep en heeft een ingang van 10 Meter.

Ook zonder die legende is Enoshima een allerbekoorlijkste plaats. Een lange, nogal bouwvallig uitzijnde brug verbindt het kleine

DE BADRI DAS TEMPEL TE CALCUTTA.

Dit is wel het mooiste en rijkste staal van de bouwkunst der Jains.

DE JAINTEMPEL TE CALCUTTA.

De tempel is omgeven door tuinen en vijvers, die in schilderachtigheid met elkaar wedijveren. De Jains waren weleer een onbeschaafd volk, doch als bouwmeesters worden zij door slechts weinigen overtroffen.

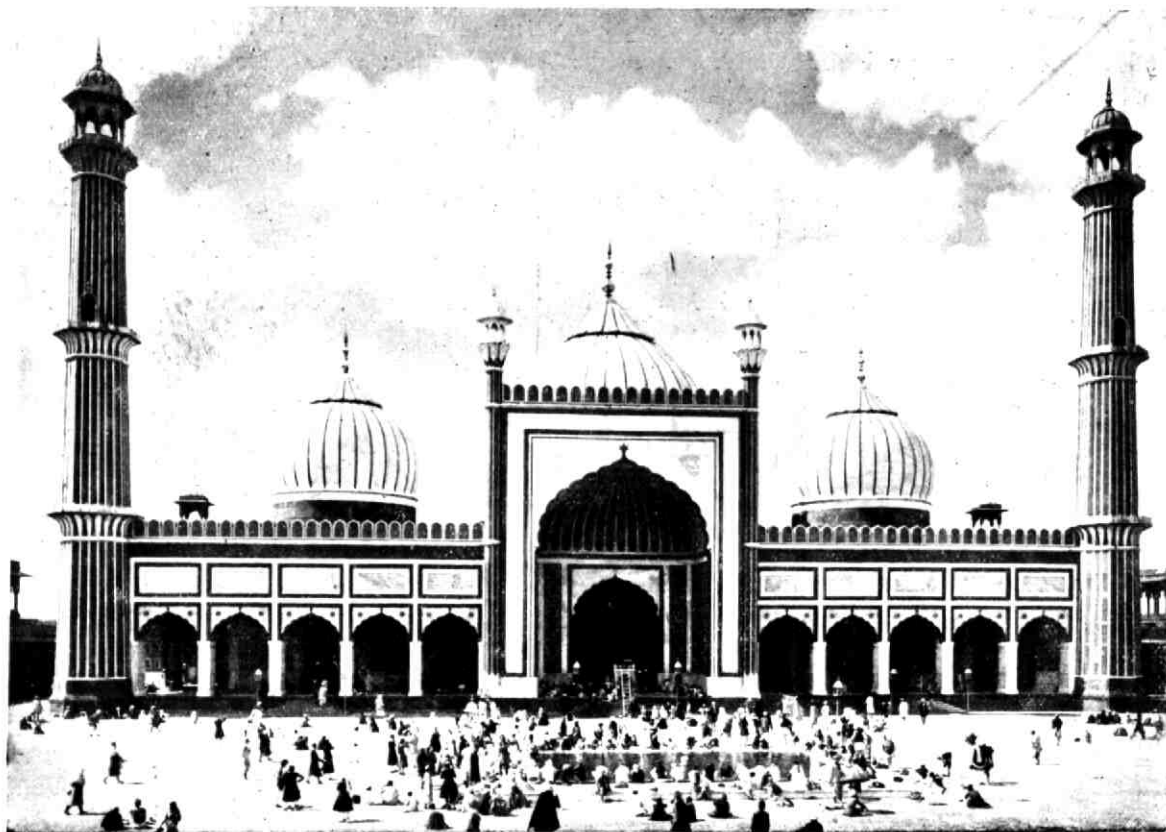
kust en verdienen de kost door op de bezoekers van de Drakengrot te loeren. Zij bepraten hen om muntstukjes in het water te werpen, die zij dan, als zij langzaam in de diepte verdwijnen, weder weten op te duiken. Zij duiken ook naar schelpen en vast en zeker brengen ze er altijd een boven uit de klare diepten der zee. Toen ik opmerkte, dat telkens als zoo'n duiker in het water sprong, hij eerst even in de grot verdween, kreeg ik argwaan en een dier oude kerels vasthoudend toen hij op het punt stond kopje onder te gaan, ontdekte ik, dat hij een kreeft in zijn broek had verborgen. En deze ontdekking van de list deed een daverend gelach onder de gansche schare opgaan!"

De Jain-tempel te Calcutta. — Ofschoon het kenmerk van de gansche Indische bouwkunst in de eerste plaats is de rijkdom der versiering, zijn toch duidelijk verschillende stijlen, die geleidelijk zich hebben ontwikkeld, waar te nemen. Wellicht zijn de vermaardste bouwmeesters de Jains; in ieder geval getroostten zij zich de meeste inspanning. De grondgedachte van de bouwwijze van alle tempels der Jains vormt een reeks van versierde vierkanten, verdeeld en gedragen door een reeks van gebeeldhouwde zuilen. Het woord „eenvoud" past niet bij hunne ontwerpen en meestal zijn hunne tempels gebouwd op punten, waar, van elken kant de schoonheid in al haar bijzonderheden het voordeeligt aan

schiereiland met het vastland, en de bewoners be-
kommeren zich niet bijster
om het onderhouden er van,
het wellicht wenschelijk
achtend, dat de bezoekers
van hun paradijs de talrijke
schippers begunstigen, die
goeddeels bestaan van het-
geen zij aan aankomende en
vertrekkende bezoekers ver-
dienen. Vlak bij de landings-
plaats staat een mooie „torri",
een dier eigenaardige bouw-
werken, die men alom in
Japan aantreft, en kleine
bronzen schildpadden, sierlijk
van maaksel, staan in natuur-
lijke houdingen aan den voet
der kolommen, die eveneens
van brons zijn vervaardigd.
Een steil en rotsig pad voert
naar de kapellen op den
heuvel. Aan beide kanten,
verscholen in het dichte
lommer staan tal van oude
winkels, waarin curiositeiten
enz. worden verkocht en zij
gaan er grif van de hand.
Een vermakelijke anecdote
vertelt een reiziger, waaruit
blijkt hoe argelooze reizigers
bedot worden: „Oude rim-
pelige zeelui staan langs de

den dag komt. Minarets, koepels en torens verheffen zich allerwege en de kleuren mengen zich op de meest schilderachtige wijze dooreen.

In de vorige bladzijden hebben we reeds het een en ander omtrent de tempels en den godsdienst der Jains medegedeeld, thans geven we een afbeelding van een tempel derzelfde secte, die niettemin in uiterlijk grootelijks met de andere bouwwerken verschilt. Deze tempel ligt in den Badri Das-tuin te Calcutta en is gewijd aan Tirthankar-Sitalnath-Ji, den Tiende.

DE JAMA MASJID OF GROOTE MOSKEE TE DELHI.

Dit is de grootste van Voor-Indië en op één na de grootste van de geheele wereld. Ze is ruim 67 Meter lang en 40 Meter diep. Ze werd gebouwd door Shah Jehan in de eerste helft der zeventiende eeuw, en zes jaar lang waren 5000 werklieden daaraan werkzaam. De kostbaarste reliquie, die er wordt bewaard, is een haar uit den baard van den profeet, welke rood van kleur moet zijn.

Het hoofdgebouw is van wit marmer opgetrokken en de versiering in- zoowel als uitwendig is zorgvuldig onderhouden.

De Jains hebben dikwerf een aantal tempels groepsgewijs gebouwd, zooals te Parasnath, Palitana en Girnar, terwijl hunne voorliefde voor het schilderachtige hen tot eigenaardige tegenstellingen bracht. Zoo zijn de tempels van den berg Abu boven op een heuvel gebouwd, andere verrezen in diepe dalen. De beide torens van den Roem en de Overwinning te Chitor zijn prachtige stalen van den arbeid der Jains, vooral door de kunstig gesneden pijlers. Kunstwerken, dagteekenend uit de tiende eeuw, vindt men in de groote moskeeën van Kutab Minar, ten zuiden van Delhi, en te Ajmer Ahmedabad. De opmerkelijkste producten van den arbeid der Jains zijn de tempel van Hathi Singh (1848) te Ahmedabad, de tempel te Delhi, die reeds een eeuw oud is, en die te Calcutta.

DE SCHWAY DAGON PAGODE,

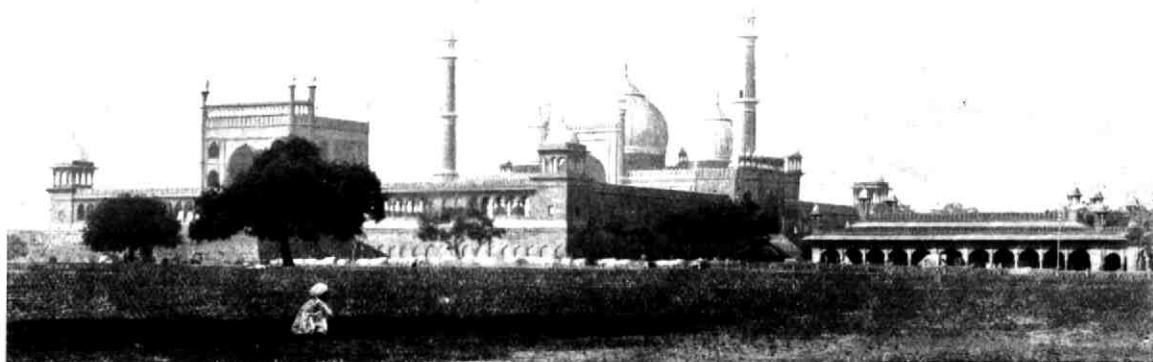
Om de hoofd-pagode, die van onder tot boven met echt goud is bedekt, loopt een terras, dicht bezet door kleine altaren, wonderlijke dierfiguren enz., die op den bezoeker een onuitwisbaren indruk maken.

HOOFDSTUK V.

Naar PHILIP W. SERGEANT.

De Jama Masjid te Delhi. — De Jama of Jumma Masjid, de Groote Moskee te Delhi, is op een na de grootste moskee der aarde. De vermaardheid er van berust op een haar, een rood haar, dat van den baard van Mohammed afkomstig moet wezen. De tempel werd door den beroemden Shah Jehan, den kleinzoon van keizer Akbar, in 1631—1637 gebouwd als hulde aan de nagedachtenis van zijne dochter Jehan Ara Begam — waarvan de officieele naam Masjid Jehannama is afgeleid, ofschoon de hierboven vermelde benaming de algemeen gebruikelijke is. Men zegt, dat vijfduizend man aan den bouw hebben gewerkt en de kosten zouden tien laks ropijen hebben bedragen.

De Jama Masjid is misschien niet de mooiste moskee van Engelsch-Indië, wordt als zoodanig overtroffen door de Moti Masjid, de „Parel-Moskee”, die Shah Jehan te Agra

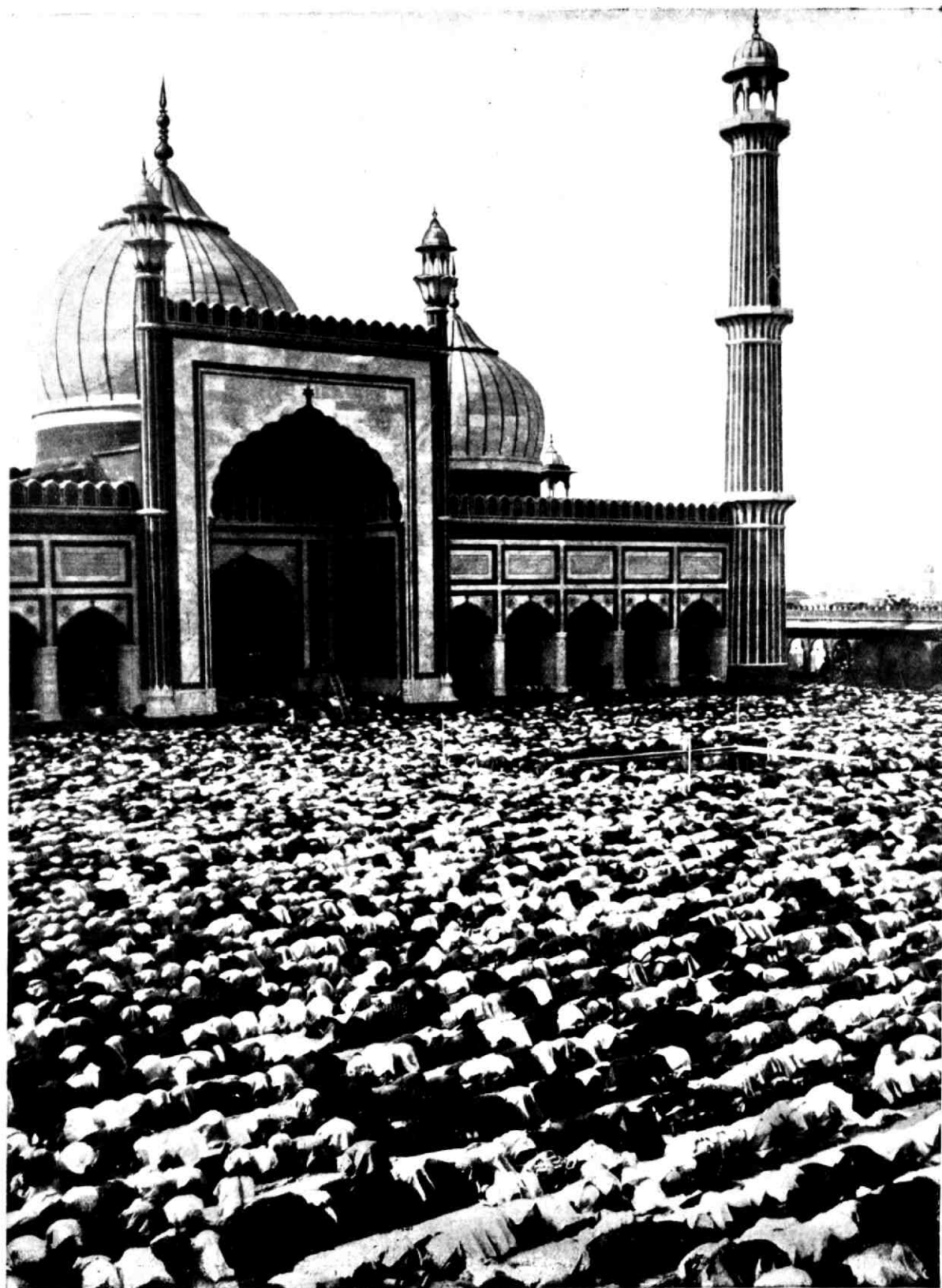

DE GROOTE MOSKEE TE DELHI.

Een blik op de Moskee, zich boven de omringende vlakte verheffend.

deed verrijzen. Het is intusschen een zeer indrukwekkend bouwwerk, opgetrokken op een terras, dat rust op een rotsachtige verhevenheid, te midden van een uitgestrekte vlakte. Aan ieder der hoeken van dit terras verheft zich een toren en drie statige trappen voeren naar den hoofdingang en de beide zij-ingangen. Langs het geheele gebouw loopt een booggalerij, evenals de buitenmuur van roode zandsteen opgetrokken. De hoofdingang doorgaand komt de bezoeker op een voorplein van ruim 100 vierkante Meter, geplaveid met graniet, met marmeren versieringen, terwijl in het midden een breede vijver is gegraven ten dienste van de afwasschingen der geloovigen. Met den hoofdingang tegenover de poort van het voorplein verheft zich daarachter de moskee. De buitenmuur is opgetrokken van roode zandsteen en wit marmer; de drie breede koepels zijn van enkel marmer, terwijl voor de minarets op de hoeken de beide materialen bij afwisseling zijn gebruikt. Boven op die torens zijn marmeren koepels gebouwd, die men langs trappen bereikt, en ook boven den hoofdingang en op het platte dak van den tempel vindt men koepels.

De moskee is een langwerpig vierkant, ruim 67 Meter lang en 40 Meter diep, de vloer is van wit marmer en zoowel de muren als het plafond zijn met dezelfde steensoort gesierd,

DE GROOTE MOSKEE TE DELHI.

Gezicht op het voorplein op den laatsten dag van het Ramadanfeest in de negende maand van het Mahomedaansche jaar. Zoowel de Moskee als het voorplein is bij deze godsdienstoefening met een dichte schare geloovigen bezet.

DE MINGOON-PAGODE, BURMA.

Deze pagode is het grootste baksteenen bouwwerk der wereld, hoewel de vorst, die het oprichtte, stierf vóór het 't derde deel van de door hem bedoelde hoogte had bereikt. In 1839, twintig jaren na zijn dood, deed een aardbeving het massieve bouwwerk scheuren van onder tot boven en veroorzaakte nog meer schade.

De hoofdingangen worden slechts geopend om toegang te verleen aan koninklijke personen of aan vertegenwoordigers van het koningschap, zooals den onderkoning van Britsch-Indië. Voor de ingangen is opgericht een kansel, tachtig jaar geleden geschonken door een vrijgevig geloovige, die wilde, dat allen, die op het voorplein samenkwamen, in de gelegenheid werden gesteld om den priester te hooren.

Op den laatsten dag van het Ramadan, overeenkomende met den vastentijd der katholieken, biedt de Jama Masjid het merkwaardigste schouwspel; maar tot dat schouwspel worden slechts bij uitzondering ongeloovigen toegelaten. Op dien dag is niet enkel de moskee doch het geheele voorplein ingenomen door Mahomedanen, die een maand van zeer streng vasten achter den rug hebben, indien zij ten minste streng in het geloof zijn en niet op grond, dat zij landbouwers zijn, dispensatie van het vasten hebben gekregen. Een denkbeeld van het tafereel geeft onze afbeelding, ofschoon daarop slechts twee derden van den voorhof is afgebeeld.

De groote moskee van Delhi heeft een rol gespeeld in den beruchten Engelsch-Indischen opstand; het gebouw werd hardnekkig verdedigd door de opstandelingen nadat in 1857 de stad zelve reeds was ingenomen. Intusschen is het daarbij niet ernstig gehavend en in ieder geval is het sedert uitnemend hersteld op last der regeering, waarbij vrijgevig inboorlingen hun medewerking verleenden. Heden ten dage is het nog steeds een mooi voorbeeld van den kunstmaak van Shah Jehan en ook zij die niet te groote bewondering gevoelen voor het rood en wit der buitenmuren, erkennen de sierlijkheid der lijnen van het bouwwerk.

De Mingoan-pagode aan den Irrawadi in Birma. — Op den westelijken oever van den Irrawadi, ongeveer elf en een halven kilometer van Mandalay, aan de andere zijde gelegen,

verheft zich het grootste bouwwerk van baksteen op aarde. Het is een onvoltooide pagode, zich verheffend op een terras van vijf verdiepingen nagenoeg 135 vierkante Meter groot. Op het hoogste terras is opgetrokken een steenmassa van 70 vierkante Meter en bijna 30 Meter hoog. Daarop verheffen zich weder drie terrassen, waarmede een totale hoogte van 50 Meter wordt bereikt. Uit een model of „maquette”, die aan den kant der rivier is te vinden, valt af te leiden, dat bedoeld was de pagode 150 Meter hoog te maken, waardoor ze het grootste gebouw der wereld zou zijn geworden. Intusschen is het toch, hoewel slechts een derde er van is voltooid, een gevaarte van ongeveer twee millioenen kubieke Meter aan baksteen en er zullen wel weinig bouwwerken zijn, die het in omvang overtreffen. De stichter er van is Bodawpaya, een koning van Birma met groote eerezucht, doch wreed van aard, die in 1819 overleed. Twintig jaren lang liet hij zijne onderdanen in dwangarbeid er aan werken onder zijn persoonlijk toezicht en men vermoedt dat hij een grooten schat er onder heeft verborgen. Na zijn dood schijnt geen zijner opvolgers eenige poging gedaan te hebben om zijn werk te voltooien en in 1839 heeft een aardbeving het bouwsel van beneden tot boven doen scheuren, heel wat metselwerk verschoven en bovendien twee reusachtige leeuwenfiguren, die den oostelijken ingang flankeerden, vernield. Langs de voornaamste scheuren van de pagode hebben de voetstappen der bezoekers een smal pad gebaand, waarlangs het mogelijk is den top te bereiken, vanwaar men een mooi gezicht heeft op Mandalay en omgeving.

EEN GLETSCHERTAFEL.

Dit is een afbeelding van een gletschertafel van buitengewonen omvang, in 1908 op den Biafo-gletscher in Baltistan ontdekt. De ijszuil is 3,8 Meter hoog, de lengte van den daarop rustenden steenklomp 5 Meter de totale hoogte 5,5 Meter.

HET METALEN PALEIS TE ANURADHAPURA, CEYLON.

De eenige overblijfselen van het weleer grootste klooster der wereld zijn 1600 ruwbehouwen granieten zuilen, die oorspronkelijk met bronzen platen waren bekleed en een gebouw van negen verdiepingen droegen.

Een ontzaglijke Gletschertafel in Baltistan — De Biafo-gletscher in Baltistan („Klein-Thibet“) bij de noordgrens van Kashmir, is een der grootste en ongetwijfeld een der prachtigste gletschers der wereld. Hij heeft een lengte van 56 kilometer en indrukwekkend is het schouwspel, dat hij biedt aan dengeen die er een bestijging van onderneemt. Een der merkwaardigste natuurverschijnselen er van is de gletschertafel, waarvan we hier een afbeelding, dagteekenend van 1908, geven.

Gletschertafels worden hoofdzakelijk gevormd door den val van een groot brok steen op een besneeuwden gletscher. Door zijn zwaarte perst dit de sneeuw, waarop het rust, zoo sterk samen, dat deze veel compacter wordt dan de omringende sneeuw. Als nu de inwerking van de zon ten gevolge heeft, dat de sneeuw van de omgeving smelt, verkeert die onder den steenklomp, welke tegen de zonnestralen meer beschut is en door de drukking harder is geworden, geleidelijk onder den invloed van dooien en vriezen in een ijskolom, die de tafel draagt. De warmte van den bodem en de inwerking van de zon doen die kolom slinken, zoodat het rotsblok grooter in omvang is dan zijn steunsel en daar de zon, in het zuiden staande, grooter inwerking heeft op het ijs, smelt dit aan de zuidzijde sterker weg. Daardoor begint de steenklop ook meer naar den zuidkant over te hellen om ten slotte geheel van de zuil af te glijden.

De gletschertafel, die men in dit werk afgebeeld vindt, heeft een hoogte van 5,5 Meter, de ijszuil is 3,8 Meter hoog, de lengte van den steenklomp 5 Meter.

Het metalen paleis, Anuradhapura. — Een der belangwekkendste overblijfselen van de groote, in puin gevallen stad Anuradhapura, in het noorden van Ceylon, is het Lohamahapaya of „Groot metalen Paleis“, ofschoon er ten huidigen dage niets meer van over is dan 1600 stuks granieten zuilen, waarop eertijds het gebouw verrees. Deze zuilen, weleer bekleed met platen van geslagen brons of koper, beslaan een oppervlakte van ongeveer 750 vierkante

Meter, en staan in veertig rijen geschaard. Oorspronkelijk rustte er, naar men zegt, een gebouw op, negen verdiepingen hoog, elke verdieping was iets kleiner dan die er onder was, zoodat vermoedelijk iedere verdieping door een terras was omgeven, geschikt om overdag er op te wandelen, of des nachts te slapen, als de hitte de menschen uit hunne woningen joeg. Het dak was bedekt met platen geslagen koper. Het voornaamste vertrek was de groote gehoorzaal, waarvan de zuilen met goud waren bekleed, terwijl in het midden onder een witten troonhemel een ivoren troon geschraagd door leeuwenklauwen stond. Volgens de oude Singaleesche kronieken bevatte elke verdieping honderd kamers, doch dat is vrijwel onmogelijk geweest.

Het Metalen Paleis werd in de tweede eeuw vóór Christus gebouwd door zekeren koning Duthagamini, als herinnering aan zijn overwinning in een tweegevecht met den overweldiger Elala, vorst der Tamulen, die van Mysore uit naar Ceylon was overgestoken en Anuradhapura had ingenomen, waarbij hij het vorstengeslacht, dat vier eeuwen lang Ceylon had geregeerd, verdreef. Het gebouw was, naar men zegt, bestemd voor klooster, waarin een duizendtal monniken een onderkomen konden vinden.

Onder een volgende regeering werd het aantal verdiepingen teruggebracht van negen op zeven en in den aanvang der vierde eeuw na Christus is het door zekeren koning Mahasena, een afvallige van het Boeddhisme, nagenoeg geheel verwoest. Of Mahasena, na zijn terugkeer tot het oude geloof, of zijn zoon — daaromtrent is men in het onzekere — heeft het herbouwd, echter met slechts vijf verdiepingen. De verplaatsing van den zetel der regeering van Anuradhapura had ten gevolge, dat wat eenmaal het grootste klooster der wereld was, in puin viel, en reeds vele eeuwen is er niets meer van te zien dan de 1600 zuilen, welke elke toerist gaat aanschouwen.

't Eilandpaleis in het Pichola-meer, Udaipur. —

De beide paleizen in het Pichola-meer bij Udaipur of Oodeypore behooren tot de schilderachtigst gelegen bouwwerken der wereld, worden wellicht enkel gegevenaard door die op de Borromeische eilanden in het Lago Maggiore in Noord-Italië. De beide paleizen dragen onderscheidenlijk den naam van Jagmandir en Jagniwas; van het eerste geven we hier een afbeelding. Dit eiland is geheel omgeven door de muren van het paleis en de oppervlakte van ruim 160 Aren is niet enkel door het paleis met zijn bijgebouwen in beslag genomen doch tevens door drie muren, door gaanderijen van elkander

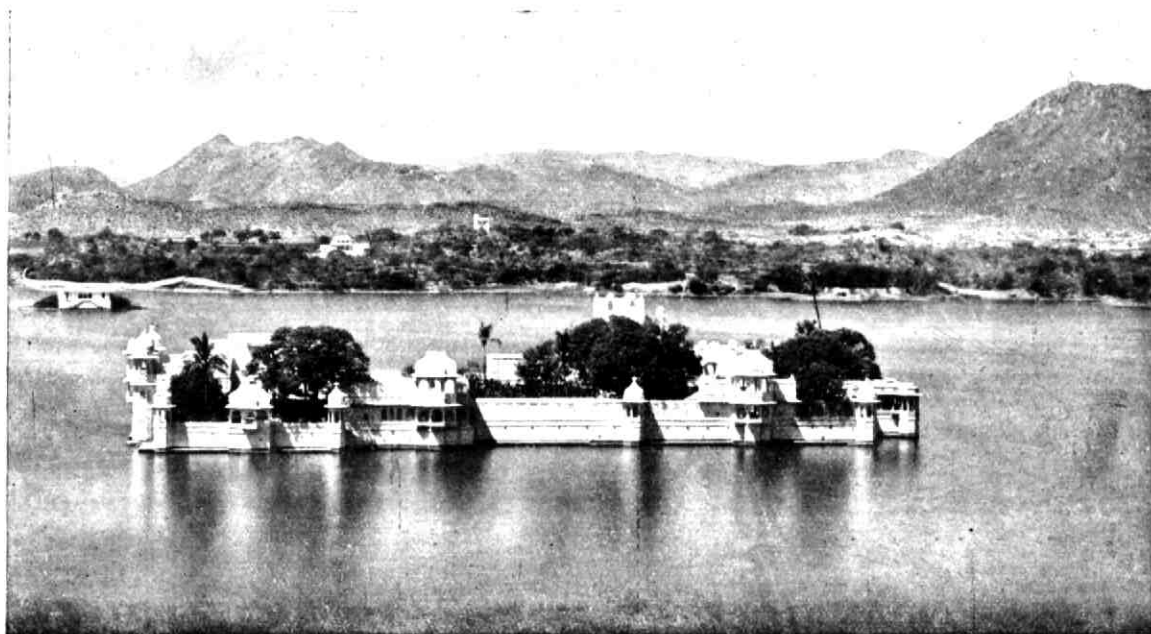
HET METALEN PALEIS.

Elke zuil is vier Meter lang en er zijn veertig rijen elk van veertig zuilen, die een oppervlakte van 750 vierk. Meter in beslag nemen.

afgescheiden, waarin oranjeboomen, mango's en andere vruchtboomen groeien tusschen palmen, cypressen en platanen.

De beide eiland-paleizen zijn gebouwd door Jagat Singh, Rana van den Rajput-staat Mewar, waarvan Udaipur, de „stad van den zonsopgang“, de hoofdstad is, zij zouden dus uit de zeventiende eeuw dagteekenen, terwijl het Pichola-meer drie eeuwen vroeger is ontstaan door toedoen van Udai Singh, den Rana die op de vlucht sloeg voor den veroveraar Akbar en, zich in de bergen van Mewar terugtrekkend, een nieuwe hoofdstad stichtte. Hij legde een dijk door het dal aan en deed aldus een meer ontstaan, dat bijna vier kilometer lang is en twee en een halven kilometer breed.

Outram, de held van Voor-Indië, zou eens van het eiland Jagmandir naar den oever

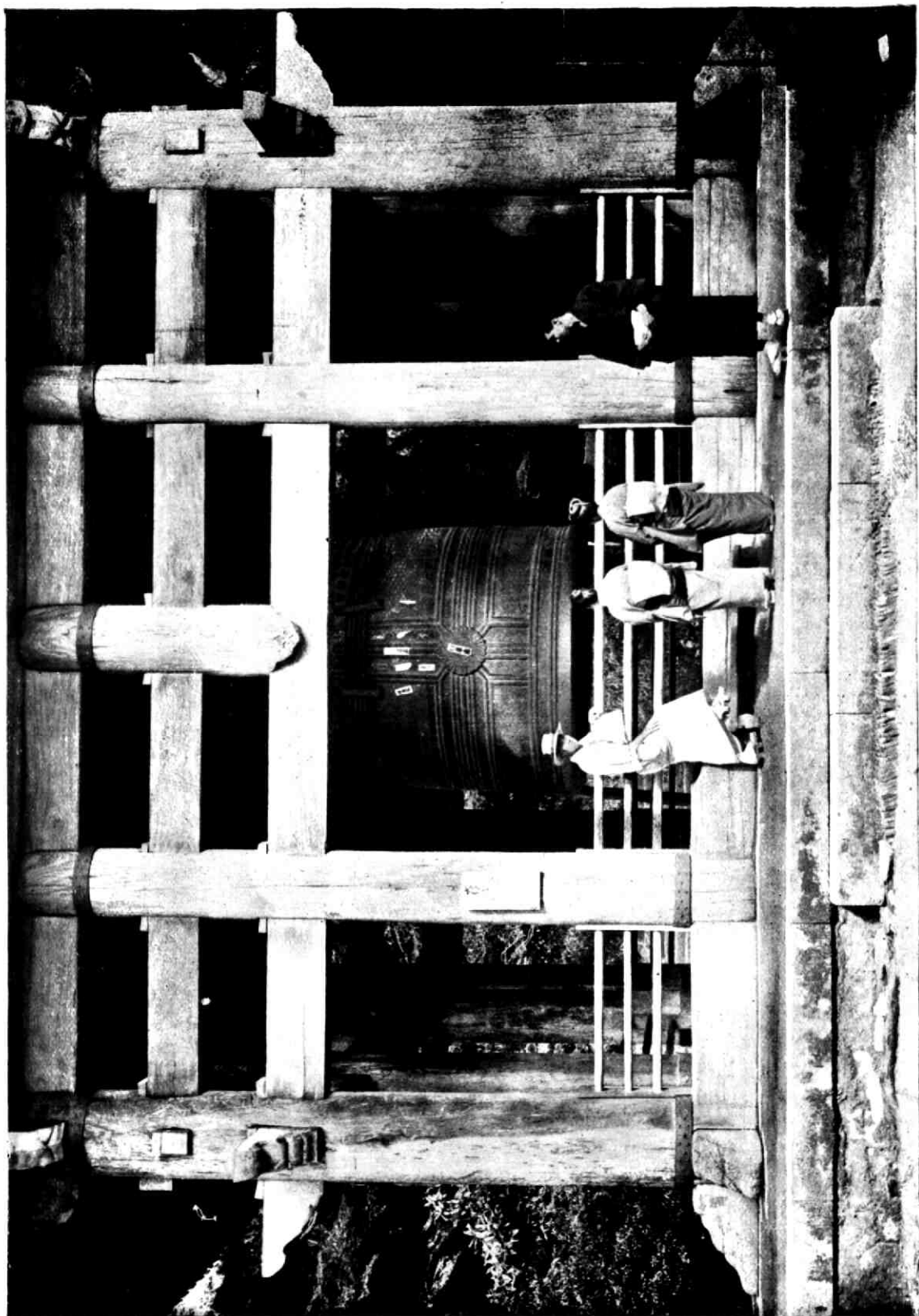

HET WITTE EILANDPALEIS TE UDAIPUR.

Dit is een der schoone paleizen, op de eilanden in het Picholameer bij Udaipur, hoofdstad van Mewar, gebouwd. De photographie werd genomen van uit een raam van het koninklijk paleis van den Rana, van waaruit men een ruim gezicht op het meer heeft. Van dit eiland zou de held Outram in het meer zijn gesprongen en trots de talrijke krokodillen naar den kant zijn gezwommen.

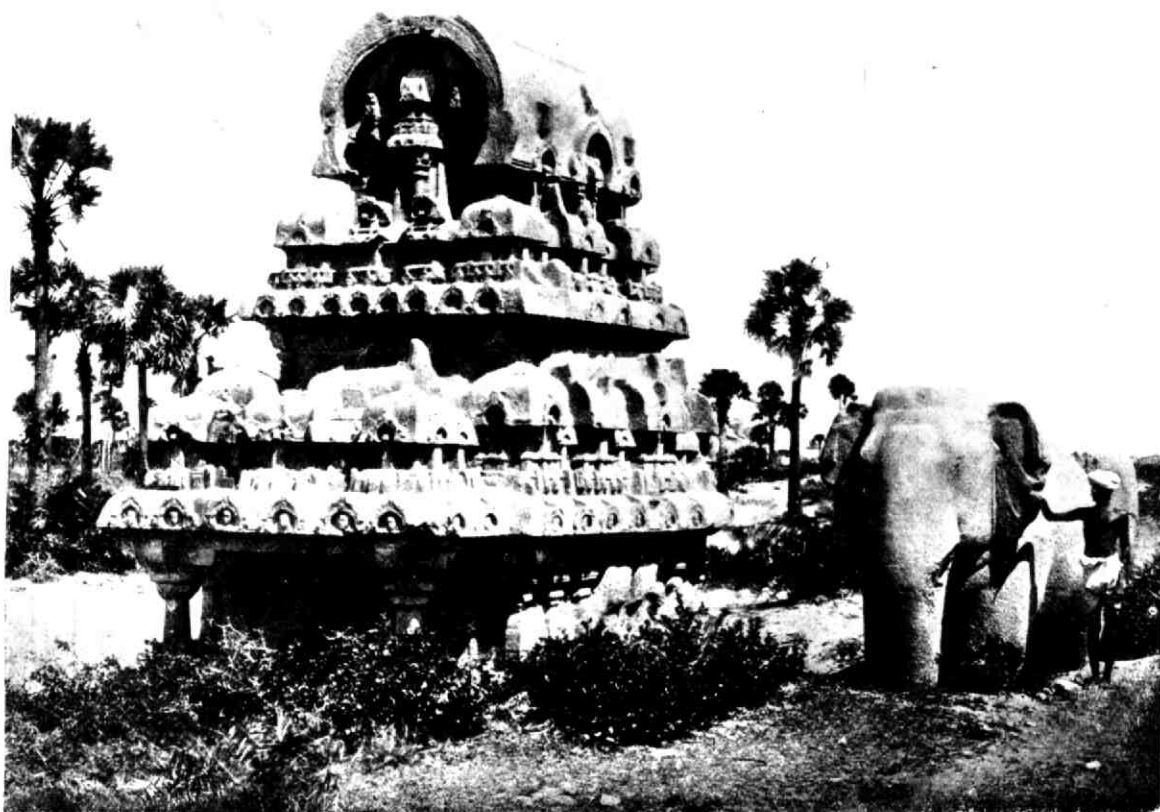
zijn gezwommen naar aanleiding van een schampere uitdaging van den Rana van Mewar en dat zou, wegens de aanwezigheid van talrijke krokodillen in het meer, niet zonder gevaar geweest zijn.

De groote klok in den Chionintempel bij Kyoto. — In het schilderachtige Chionin-klooster, zich te midden van dennenwouden verheffend op de helling van een heuvel bij Kyoto, en toebehoorende aan de Boeddhistische secte der Jodo's, vindt men twee kostbare zeldzaamheden: een stel schermen of schutten, beschilderd door vermaarde kunstenaars in het begin der zeventiende eeuw, en een klok, die in een afzonderlijk paviljoen is opgehangen en die in 1633 is gegoten. Te Kyoto vindt men de twee grootste klokken van Japan, de andere hangt in den Daibutsu-tempel en is 18 jaar ouder. De Chionin-klok — bijna drie en een halven Meter hoog, terwijl de Daibutsu-klok ongeveer vier en een halven Meter hoog is, — heeft dezelfde middellijn, ruim 3 Meter, en weegt 74 ton, de andere slechts 63. Men luidt de klok door met een grooten houten balk tegen den vergulden chrysanthemum te bonzen, welke op onze afbeelding duidelijk onder aan de klok is te zien, doch men zegt, dat er niet minder dan vijf en twintig man noodig zijn om den balk zoo te hanteeren, dat de klok behoorlijk luidt. Geen wonder dat de klok zelden wordt gehoord. In den Daibutsu-tempel kan men met

DE GROOTE KLOK IN DEN CHIONINTEMPEL TE KYOTO.

Dit is de grootste klok van Japan en ongetwijfeld een der grootste van de wereld. Ze heeft een middellijn van ruim 3 Meter, is bijna $3\frac{1}{2}$ Meter hoog en weegt 74 ton. Vijf en twintig man zijn er noodig om haar geluid te doen geven.

„SAHADEVA RATH", EEN OUDE MONOLITHISCHE TEMPEL DER DRAVIDA'S.

Bij Mahabalipur treft men vijf monolithische tempels aan, in de zesde eeuw door de Dravida's uit de granietrots uitgehouwen. Naast den vijfden tempel, die hierboven is afgebeeld, staat een groote olifant, die vroeger bedolven was onder een berg zand.

een fooi het genoeg koopen om de klok te hooren, in het Chionin-klooster is dat niet toegestaan. Vandaar wellicht het verhaal, dat wie eens de Chionin-klok heeft gehoord, dat geluid heel zijn leven niet vergeet.

Monolithische Tempels te Mahabalipur bij Madras. — Op de Zuid-Oostkust van Voor-Indië, tusschen Madras en Pondichery, treft men enkele hoogst belangrijke bouwwerken aan, die vermoedelijk wel de oudste voorbeelden zijn van Dravidasche rotstempels. In ieder geval zijn zij de oudste, die men tot nog toe heeft gevonden en volgens sommige deskundigen dagteekenen zij uit de zevende, volgens andere uit de zesde eeuw na Chr. De Dravida's, die een deel van Engelsch-Indië bewoonden lang vóór den inval der Ariërs en voorzeker de oudste bewoners er van zijn, stonden in geestelijke ontwikkeling achter bij de Ariërs, doch waren geboren bouwmeesters en aan dit vermoedelijk Turanische volk is het eigenaardige karakter van den Indischen tempelbouw toe te schrijven.

Gelijk te begrijpen valt, hebben de uit een rots gehouwen bouwwerken den tand des tijds beter weerstaan dan andere en vandaar dat, om kennis te maken met het beste Dravidasche werk op bouwkundig gebied, we de monolithische tempels als die te Mahabalipur moeten bestudeeren. Trots hun ouderdom zijn zij uitstekend bewaard en zijn de granieten versieringen nagenoeg ongeschonden.

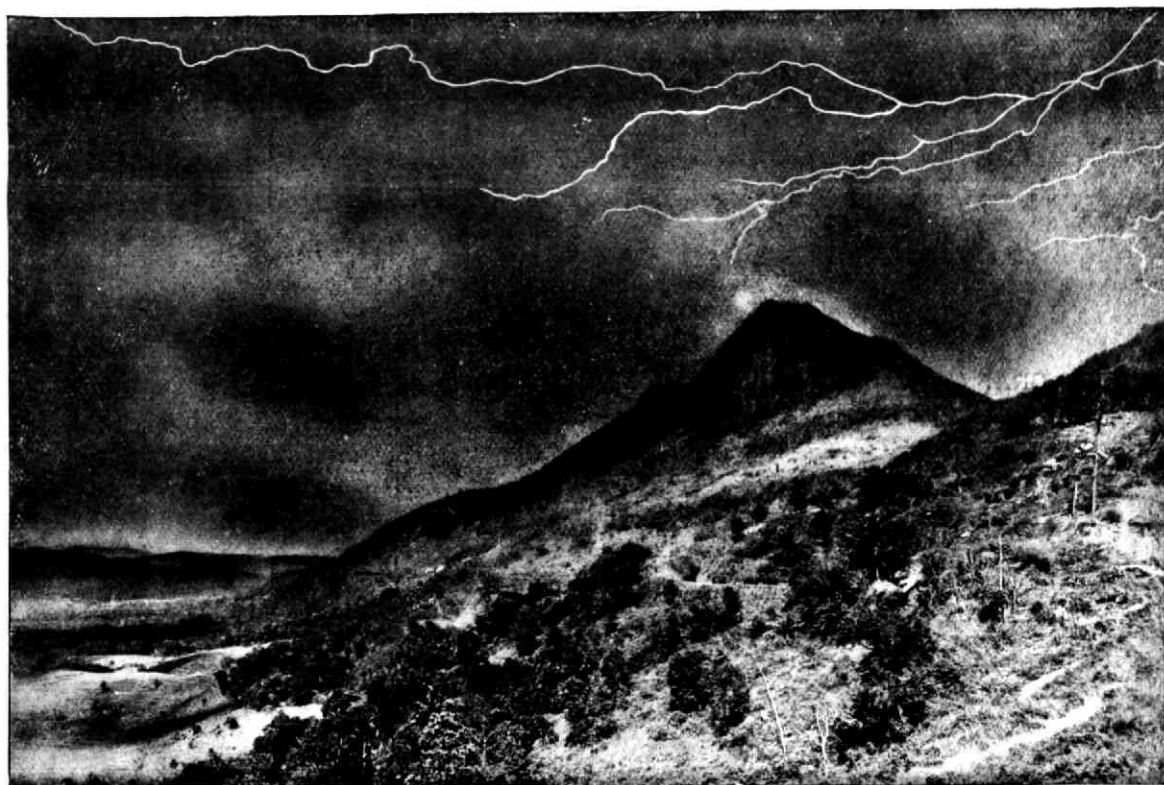
Hoewel de plek doorgaans „de zeven Pagodes" heet (naar een legende der inlanders volgens welke bij twee op het strand staande tempels, gewijd aan Vishnoe en Siva, nog vijf andere behooren, die door de zee zijn verzwolgen) vestigt zich de belangstelling vooral op

een groep van vijf monolithen, die bij elkander, doch niet onmiddellijk bij de twee tempels staan. Van deze vijf „raths” (wat beteekent „wagens”, aldus geheeten naar den uiterlijken vorm der altaren) liggen er vier in één lijn, en zijn blijkbaar alle gehouwen uit één blok graniet van reusachtige afmetingen, en de vijfde staat afzonderlijk op korten afstand van de andere. Dezen vijfde, den Sahadeva-rath, vinden onze lezers hier afgebeeld. Hij is bijna 5,5 Meter lang, 3,3 Meter breed en 4,8 Meter hoog. De voorgevel is naar het noorden gekeerd, daar vindt men een onvoltooide poortingang, geflankeerd door twee pijlers, en toegang gevend tot een kleine, onversierde ruimte.

Waarom geen der vijf monolithische tempels geheel is voltooid, weet men niet met zekerheid; om een of andere reden hebben de vervaardigers gedeelten er van meer of minder onbewerkt gelaten. Men heeft ondersteld, dat een volk uit het noorden, dat tijdelijk dit deel van Madras had bezet, met de „raths” is begonnen, doch weer is verdreven alvorens het werk voltooid te hebben, doch oudheidkundigen trekken de juistheid hiervan in twijfel.

Naast den vijfden tempel is opgedolven een groote olifant van graniet, die vroeger begraven was onder een zandberg naast het bouwwerk.

De Allagallaberg. — Deze bergtop, ruim 1025 Meter hoog, nabij Nuwera Eliya gelegen, is een der mooiste punten van midden-Ceylon. Als een steile granietmassa verheft hij zich tusschen schilderachtige dalen en hij is vooral indrukwekkend, wanneer na een zwaren regentijd de bergstroomen als watervallen in de dalen storten. Langs de steile hellingen wordt veel thee geplant en zij die zich daarmede bezighouden zijn getuigen van in rijke verscheidenheid zich voordoende atmosferische verschijnselen.

ONWEDER BOVEN DEN ALLAGALLABERG.

De Allagallaberg, midden-Ceylon, is het indrukwekkendst bij een zwaar onweder, zooals er dikwijls een boven den berg losbarst. Het is alsof het gedaver der lucht den berg doet trillen. De electriche ontladingen zijn prachtvol en de regen stroomt in watervallen langs zijn hellingen.

Ongestadig is het weer in hooge mate. Nu eens drijft een mistzee in vlokkige wolken over de laaggelegen velden, en steken de toppen der heuvels als weelderig begroeide eilanden er boven uit. Dan weder wordt het landschap gekoesterd door de stralen van een tropische zon, die na een paar uur plots schuil gaat achter ravenzwarte wolkenmassa's, welke den berg omgeven, terwijl intusschen de verder verwijderde heuvels nog door de zon worden belicht. Een bliksemstraal flitst door het zwarte wolkengevaarte en onmiddellijk daarop schijnt de berg op zijn grondvesten te trillen door het gedaver van een donderslag zoo heftig dat den vreemdeling de schrik om het hart slaat. Dan volgt een slagregen, die de bergstroomen tot bruisende watervallen doet aangroeien, de voetpaden tot snelvlietende beken maakt, de rijstvelden worden herschapen in meren en het heeft er allen schijn van, of het water ernstige schade heeft berokkend. Dit is echter niet het geval. Het water verdwijnt haast even snel als het is gekomen, en de ietwat verhavende plantenwereld erlangt, verkwikt en verjongd, nieuw leven, wanneer de zware wolkenmassa's aan den gezichteinder verdwijnen en de stralen van de gulden zon het aardrijk weder beschijnen.

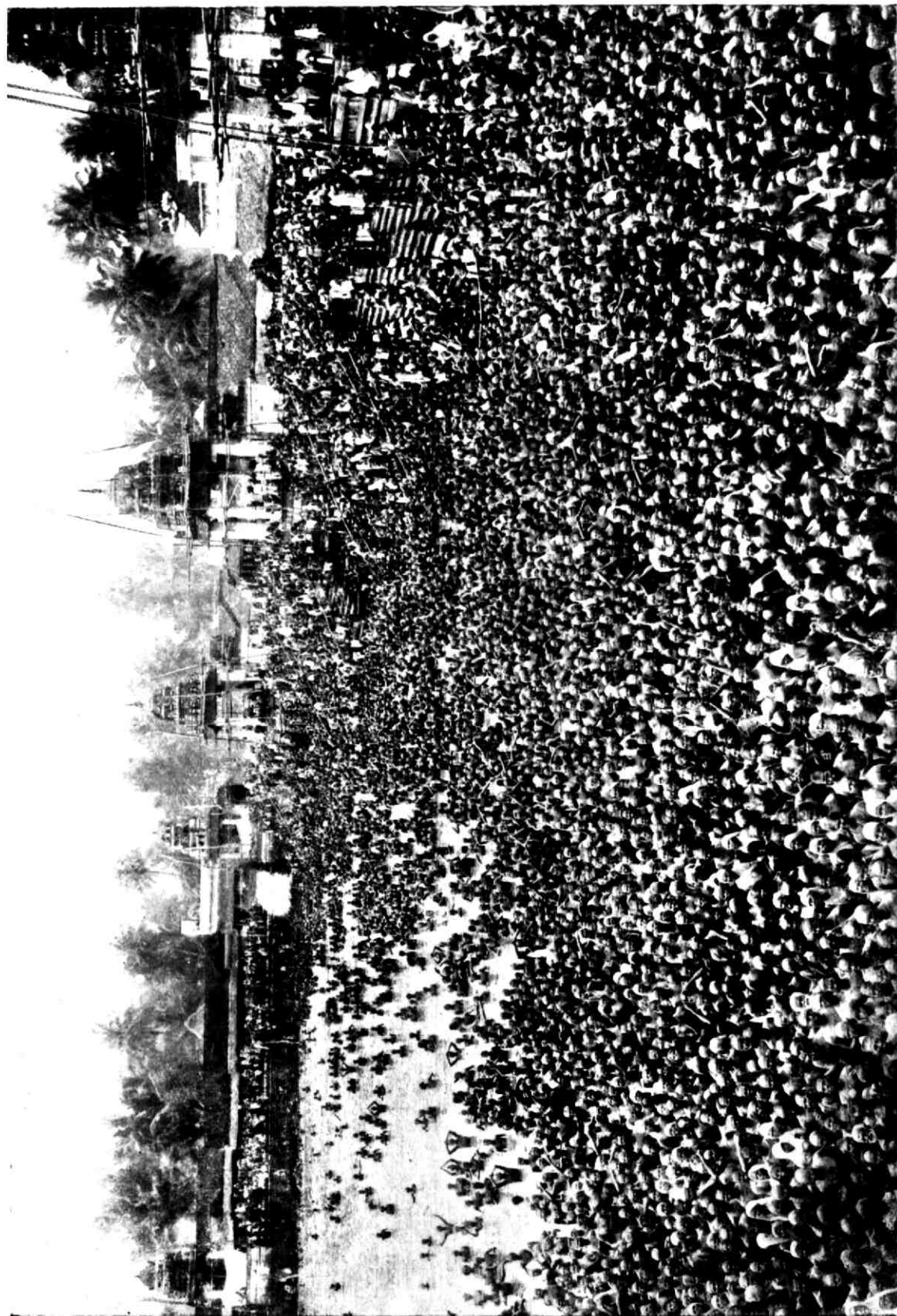
HET GRAF VAN ABRAHAM, IZAAK EN JACOB.

Op deze afbeelding ziet men de trap van de groote moskee, opgericht boven de vermoedelijke spelonk van Machpela bij Hebron, waar de drie aartsvaders en hunne vrouwen moeten zijn begraven.

De spelonk van Machpela. —

Onder de plaatsen in Palestina, die in verband staan tot de oude bijbelsche geschiedenis zijn vooral de graven der aartsvaders Abraham, Izaak en Jacob en hunne respectieve vrouwen Sara, Rebecca en Lea vermaard. Het Oude Testament verhaalt ons, hoe bij den dood van Sara Abraham voor vierhonderd sikkelen zilver den akker van Machpela bij Hebron het land Kanaän kocht van Efron den Hittiet. Op dien akker was een spelonk in de helling van een heuvel, welke als laatste rustplaats is gebruikt niet enkel voor Sara, maar ook voor Abraham zelve, zijn opvolgers en hunne vrouwen. Boven het hedendaagsche Hebron verheft zich

een groote Mahomedaansche moskee, welke gebouwd is over een grot, die volgens de traditie der laatste acht eeuwen deze spelonk zou wezen. Van vóór het begin der 12de eeuw heeft men geen berichten daaromtrent, doch daarna hoort men van pelgrims, die de plek bezochten. De oude Joodsche reiziger Benjamin ben Jona, uit Tudela in Spanje, de eerste Europeaan, die Azië bereisde (van 1159 tot 1173) schrijft: Bij Hebron ligt een groote bedevaartplaats, Sint Abraham geheeten, welke vroeger een Joodsche synagoge was. De inboorlingen maakten er zes graven, en verzekeren, dat dit de graven der aartsvaders en hunne vrouwen zijn en ze eischen geld om ze te laten zien. Als een Jood een extra fooi geeft aan een bewaker, wordt een ijzeren deur, dagteekend uit de dagen onzer voorouders, geopend, en de bezoeker daalt met een toorts er in af, gaat langs twee ledige grotten en ziet in de derde zes graven, waarop de namen der drie aartsvaders en hunne vrouwen in Hebreeuwsche letters zijn geschreven. De spelonk is vol met vaten, die het gebeente bevatten van menschen

MILLIOENEN HINDOES, BADEND IN DEN HEILIGEN GANGES.

De Ganges ontspringt op den Himalaya, volgens de legende Siva's verblijfplaats. Te Benares waar het water groenachtig van tint is en de modder meevoert, afkomstig van het gebergte, nemen de bedevaartgangers een bad in den stroom om zich te bevrijden van ziekte en zonde.

DE MUREN VAN JERICHO.

De opgravingen, die sinds 1907 worden gedaan ter plaatse waar het oude Jericho heeft gestaan, hebben aan den dag gebracht een wonderbaar stuk Kanaänietische architectuur, dat bewijst dat de inneming er van door Jozua een belangrijke gebeurtenis is geweest. De afbeelding doet twee eigenaardigheden van het bouwwerk duidelijk zien — de reeksen van groote rotsstenen die opgestapeld werden op den rotsgrond en de overblijfselen van het bovengedeelte van den muur, van baksteen opgetrokken.

welke naar deze gewijde plaats zijn gebracht. Aan het eind van het veld van Machpela staat Abraham's huis met een waterbron er voor."

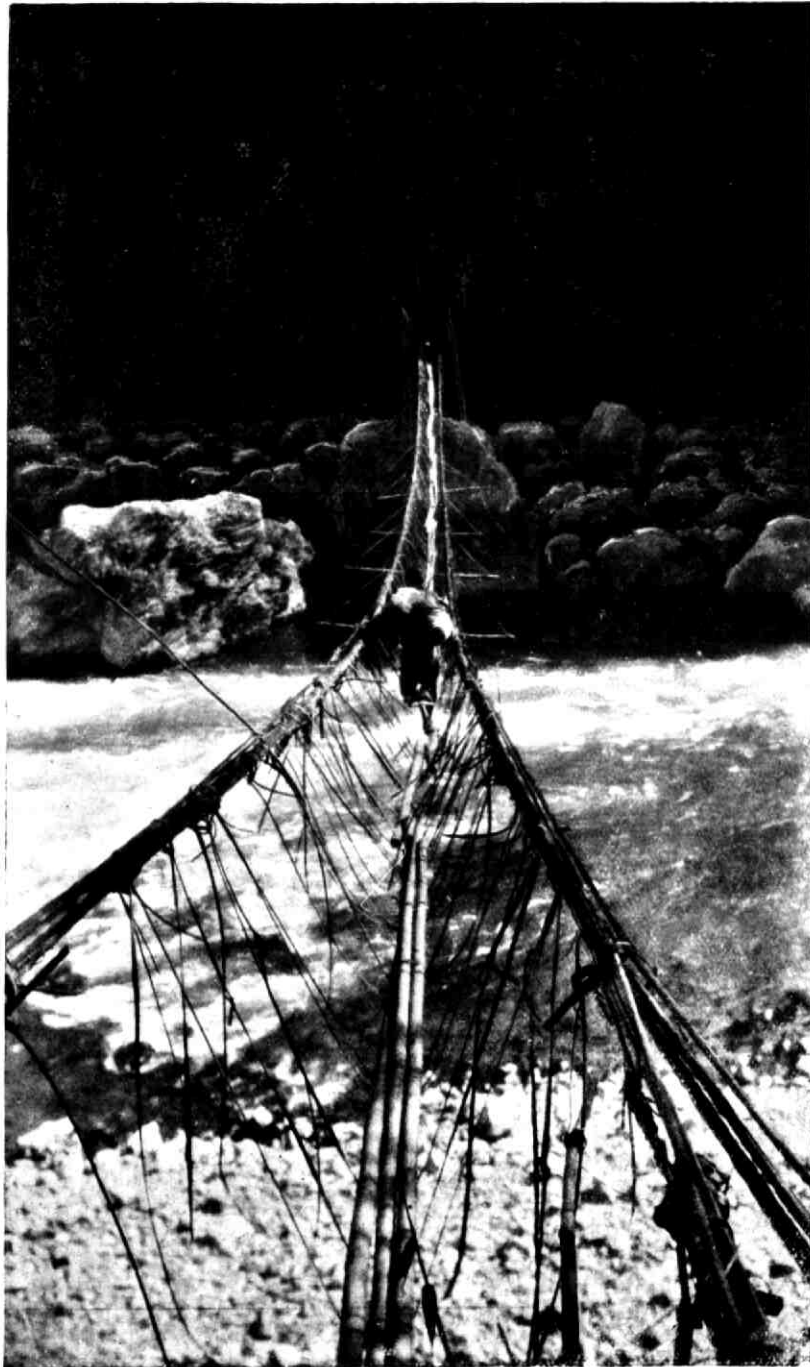
De kruisvaarders hebben op die plaats in de tweede helft der twaalfde eeuw een kerk gebouwd, die de Muzelmannen veranderden in een moskee, welke zij El Haram heetten. De vermaarde spelonk ligt onder de fundamenteën van het gebouw, en wordt angstvallig bewaakt.

Vere Monro (1835) verzekert op gezag van een Muzelman, dat de grot nooit werd betreden, doch onafgebroken verlicht met behulp van een lamp, die met touwen door een opening in den vloer der moskee werd afgelaten. Joden mochten door een gaatje een kijkje nemen, maar aan Christenen werd dit niet toegestaan.

Tegenwoordig brengen de bezoekers het niet verder dan tot de trap, die naar de moskee voert en geen vreemdeling wordt vergund het inwendige van het gebouw te zien.

De muur van El Haram, ruim 15 Meter hoog, voorkomt, dat een nieuwsgierig oog iets meer ziet, zelfs van de moskee, dan de wachters goedvinden en de vraag, wat thans in het hol ligt, is op dit oogenblik onbeantwoord. „De ontdekking van Jacobs Egyptischen rok — de mummie zal wel niet meer aanwezig zijn — onder de groote moskee, zou," meent een der schrijvers, „feitelijk vaststellen, dat daar werkelijk de spelonk van Machpela is gevonden." Doch de gelegenheid om een onderzoek in te stellen ontbreekt.

Het heilige Ganges-water. — Een zeldzaam voorbeeld van het trouw nakomen der godsdienstplichten leveren de bedevaarten der Hindoe-pelgrims naar Benares, ten einde zich in den Ganges te baden. De Ganges ontspringt volgens het Hindoesche geloof uit het hoofd van Siva. Inderdaad liggen de bronnen der rivier in het Himalaya-gebergte, volgens de legende de verblijfplaats van Siva, en Benares is een stad, waar de godheid in het bijzonder hoog vereerd wordt. De geloovigen worden dientengevolge bijzonder gesticht door Benares te bezoeken en zich onder te dompelen in de heilige rivier. Het water van den Ganges heeft een ietwat groenachtige kleur en voert heel wat modder van de bergen met zich. Bovendien ontvangt het te Benares een heele lading offeranden, bestaande uit bloemen en de asch van verbrande lijken, om te zwijgen van de lijken van kluizenaars van buitengewone heilichheid, die men gewoonlijk na hun dood aan den heiligen stroom toevertrouwt. Niettemin schrijft men aan het water de wonderkracht toe om den mensch zoowel van ziekte als van zonde te bevrijden. Mannen, vrouwen en kinderen baden in de rivier, in putten, die met het water er van zijn gevuld of in heilige bronnen in de stad. De groote vijver van Pischamochan („Verlossing van de booze Geesten”) wordt vooral druk bezocht door bedevaartgangers, daar een bad er in beschouwd wordt als het meest probate middel om booze geesten uit te drijven. Europeesche toeschouwers rillen bij het gezicht van zoo talrijke schare personen van allerlei aard samen badend op een enkel punt in water, dat reeds zoo sterk verontreinigd is, doch de pelgrims dompelen zich in het groezelige water met vreugde en vast geloof.

EEN RIETEN BRUG IN SIKKIM.

De brug bestaat uit drie gedeelten: de gespleten bamboestokken, die de leuning aan beide zijden vormen, de ongespleten bamboe's, twee of drie naast elkaar, die als loopbrug dienst doen, en de twijgen of reepen schors, die de brug door de zijkabels doen dragen.

De muren van Jericho. — Weinig opgravingen uit den jongsten tijd hebben belangrijker uitkomsten opgeleverd dan die op de plaats, waar eenmaal 't oude Jericho zich verhief; zij hebben doen zien, dat de Joden terecht trotsch mochten wezen op de inneming van de Kanaänietische sterkte.

Vier jaar geleden lag ongeveer twee en een halven kilometer van het hedendaagsche Jericho verwijderd een groote langwerpige zandheuvel, Tell es-Sultan geheeten, ongeveer 370 Meter lang, 160 Meter breed en 15 Meter hoog, terwijl hier en daar zandhoopen zich op den top verhieven. Gesteund eerst door de Oostenrijksche regeering, later door Duitsche geleerde genootschappen begon professor Sellen daar opgravingen te doen. Hij legde een ontzaglijke omwalling en een deel van het inwendige der stad, waaronder de citadel in het

EEN GRAF IN NOORD-CHINA.

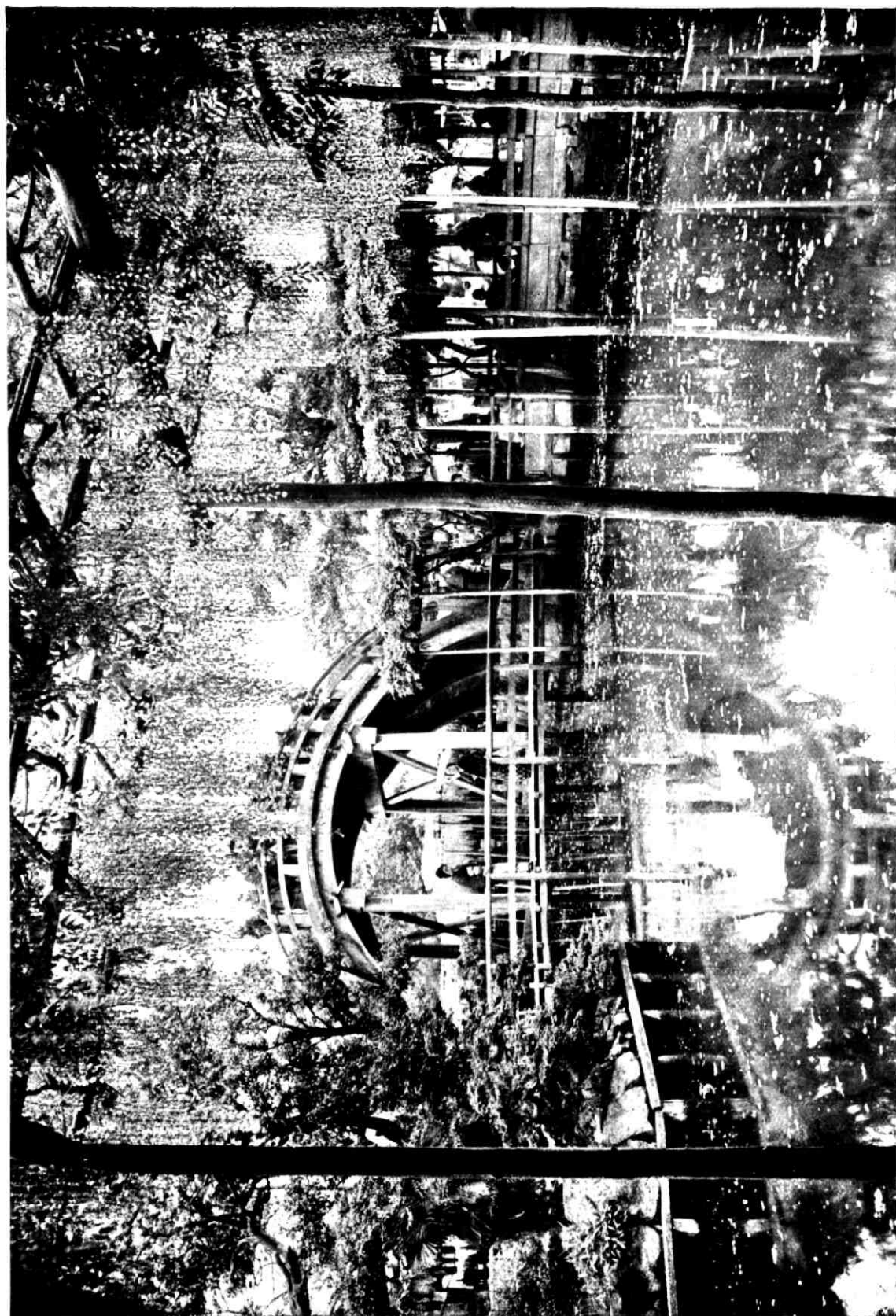
De graftomben in Noord-China verschillen onderling zeer weinig van elkander. Vóór het graf ligt een platte steen en boven het opschrift daarvan is de kop van een kruipend dier afgebeeld. De steen, die rechtop staat, rust op een steenen schildpad.

en men onderstelt, dat de bouwmeesters óf elkander hebben gekend óf wel dezelfde leermeesters hebben gehad.

Ook de citadel van Jericho is een opmerkelijk bouwwerk. De muren zijn vrijwel op dezelfde manier opgetrokken, doch zij zijn dubbel met een tusschenruimte van ongeveer vier Meter. Twee torens staan op de beide noordelijke hoeken. Binnen de versterking vindt men een dooreenwarreling van huisjes met slechts een enkele doorgang, zooals men thans nog in vele Oostersche steden aantreft. Deze huizen, waarvan een nog in ongewoon goeden staat, schijnen van later tijd te dagteekenen dan de stadsmuren en te behooren tot een tijdperk, na de verovering der stad door de Joden. De Kanaänieten tusschen de 17de en de 14de eeuw

noordelijk deel, bloot. De buitenste ommuring bleek uit drie gedeelten te bestaan. De basis werd gevormd door de natuurlijke rots, met een laag klei en grint bedekt. Daarop was gebouwd een steenen muur van ruim vijf Meter hoogte, waarvan de twee onderste lagen bestonden uit enorme rotsblokken, terwijl hooger op de steenen kleiner van omvang werden. De muur zelf nam geleidelijk in dikte af. Het bovenste deel bestaat uit baksteen, is nu nog ongeveer 2,5 Meter hoog, doch oorspronkelijk zeker belangrijk hooger. Torens van baksteen verheffen zich op verschillende punten van deze omwalling.

Zulk een versterking moet destijds heel moeilijk zijn in te nemen geweest, vooral omdat in het hart van den muur de open ruimte tusschen de steenblokken met kleinere steenen waren aangevuld als een extra bescherming tegen de werktuigen der belegeraars. De bouwers van den muur waren bekwame handwerklieden. Deskundigen, die de bouwvallen zoowel van Jericho als van Troje hebben bezocht, hebben opvallende overeenkomst gevonden tusschen de hier beschreven muren en die van de „tweede stad”, welke Schliemann te Troje heeft ontdekt,

WISTARIA'S EN HEILIGE BRUG OP HET TERREIN VAN DEN KAMEIDO-TEMPEL TE TOKYO.

De terreinen, behoorende tot den tempel van den god der geleerdheid, zijn hoogst bezienswaard door den rijkdom aan wistaria's, groeiende langs latwerk boven de vijvers. Bezoekers, die de boogvormige brug over den voornaamsten vijver kunnen beklimmen, brengen daarmede bijzondere eer aan den god van den tempel.

REUSACHTIGE WISTARIA TE
KASUKABE, TOKYO.

Deze wellicht duizend jaar oude boom neemt een oppervlakte van meer dan 20 bij 25 Meter in beslag.

de Arke des Verbonds onder bazuïngeschal dragen, om de muren te trekken, waarop dan op den zevenden dag, als gansch het volk een luid krijgsgeschreeuw aanheft, terwijl de bazuïnen schallen, die muren zullen instorten „en het volk naar boven stormen, ieder recht voor zich uit.”

Aldus geschiedde „en” — verhaalt de Bijbel — „zij sloegen al wat in de stad was met banvloek, zoo man als vrouw, zoo knaap als grijsaard, tot runderen, kleinvee en ezels toe, met het scherp des zwaards.” Slechts één vrouw, die gastvrijheid had verleend aan de spionnen van Jozua, werd met haar familie gespaard, doch verder werd de stad met al wat er was verbrand; „het zilver en goud echter en de koperen en ijzeren voorwerpen hebben zij in de schatkamer van Jahwe's tempel gelegd.” En verder: „Te dier tijd deed Jozua dezen eed: vervloekt voor Jahwe's aangezicht is hij die zich verstout deze stad weder op te bouwen! Jericho — op zijn oudsten zoon zal hij haar grondvesten, op zijn jongsten zal hij hare poorten oprichten.”

De geschiedenis heeft echter geleerd, dat men zich niet aan die vermaning van den krijgsoverste heeft gestoord: Jericho heeft zich van de verwoesting hersteld, ze was de residentie van Herodes, die de stad met menig schoon gebouw versierde; onder Vespasianus' regeering werd

vóór onze jaartelling, bouwden de muren en vermoedelijk ook het grootste deel van de citadel, zoo niet de geheele versterking. De Israëlieten hebben echter de stad zelve geheel herbouwd. Een grondig onderzoek der vondsten evenwel is onvermijdelijk om iets te weten te komen omtrent de geschiedenis van Jericho. Twee belangrijke ontdekkingen zijn intusschen reeds gedaan, voorcerst, dat heel wat Egyptisch aardewerk werd gebruikt, ten tweede, dat onder de enkele huizen aarden potten zijn gevonden, die kinderlijken bevatten.

Het zand, waaruit de heuvel van Tell es-Sultan bestaat, heeft alles goed bewaard, wat het bedekte, en nu een belangrijke hoeveelheid er van is weggegraven, kan men eerst recht zich voorstellen, welk een indrukwekkenden aanblik Jericho moet hebben opgeleverd, oprijzend uit de omringende vlakte. En daarmede groeit ook de beteekenis van de verovering van Jericho in het boek Jozua, zoo eigenaardig beschreven: Jozua's ontmoeting met den bode van Jahwe, die hem aanraadt zes dagen lang met alle weerbare mannen, voorafgegaan door de priesters, die

Wistaria's in bloei in Kameido-Park, Tokyo.

zij ten tweeden male verwoest, onder Hadrianus opnieuw opgebouwd, doch geleidelijk is zij toen vervallen — als 't ware onder het zand der woestijn begraven.

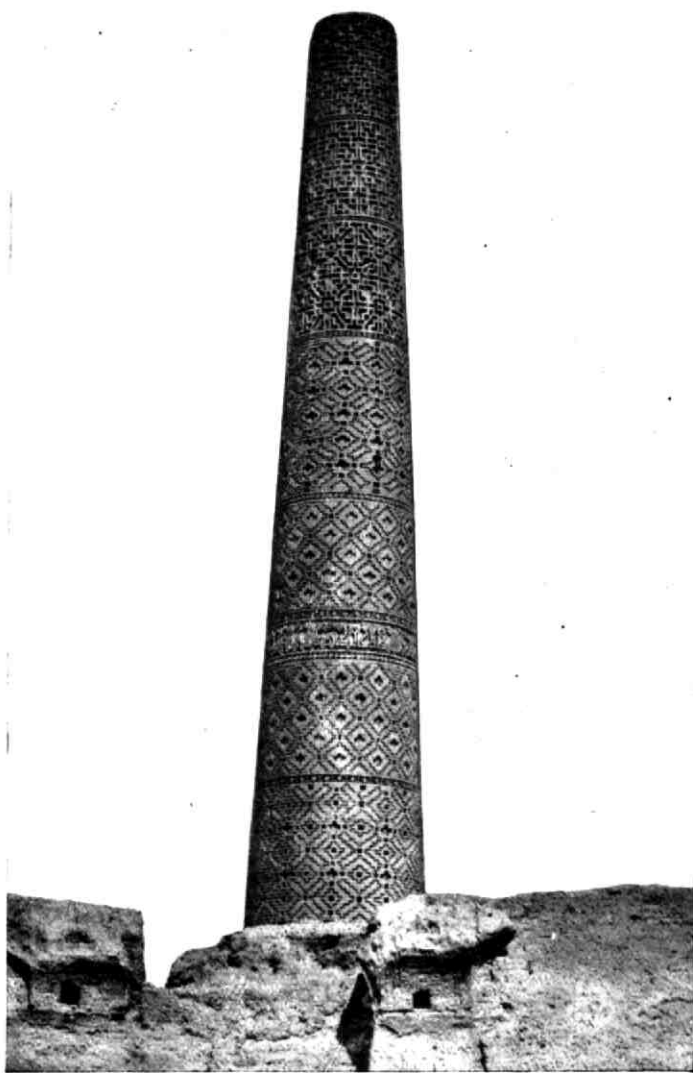
Rieten bruggen in Sikkim. —

Een brug, hoofdzakelijk vervaardigd van bamboe-riet, dat in overdaad groeit langs de oevers, vormt het gewone middel om de rivieren van Sikkim over te steken. Die, welke we hier afbeelden, overspant de Tistra, een zijrivier van den Brahmaputra.

Op 't eerste gezicht lijkt ze sterk op de brug van ijzeren kettingen, kabels en planken in Thibet, die we in een vorige aflevering vermeldde; doch al is het karakter hetzelfde, de materialen verschillen. Bij beide bruggen zijn de uiteinden bevestigd aan een uitstekende punt, zoodat de onvermijdelijke bocht een niet al te scherpen boog vormt in het midden. Doch het groote verschil is, dat de brug in Sikkim gemaakt is van één bouwstof: bamboe. Ze bestaat uit drie gedeelten; vooreerst gespleten riet, waaruit de „leuningën” aan beide zijden zijn vervaardigd, dan de ongespleten bamboestokken, bij twee of drie samengebonden, welke de eigenlijke loopbrug vormen, ten derde de touwen, de strengen van riet, waarop de loopplanken tusschen de leuningën rusten.

Dat het een hoogst onplezierig gevoel is over zoo'n broos bouwwerk een bruisenden stroom te passeeren, valt licht te begrijpen, en menigeen wordt daarbij door een duizeling overvallen, zoodat zijn reisgezellen hem te hulp moeten komen. In haar „Lepcha-land” beschrijft Mrs. Donaldson als volgt haar indruk: „daar het onmogelijk is de brug over te gaan zonder met groote voorzichtigheid zijne voeten op de heen en weer schommelende bamboebrug neer te zetten, blik degeen, die zoo iets niet gewoon is, voortdurend ook neer op het schuimende water, dat over en tusschen de rotsen stroomt en wordt er duizelig van. De brug toch heeft geen zijanten en niets scheidt den reiziger van het kokende, wielende water dan de bamboebrug, niet breeder dan een halven voet.”

Dergelijke bamboebruggen zijn soms bijna 120 meter lang. Elk jaar worden zij vernieuwd, of liever, dat moest geschieden. Want zeer dikwijls wordt zulks verzuimd, en dan bezwijken na den regentijd de draagtouwen en ongevallen, vaak met doodelijken afloop, zijn er het gevolg van.

DE DAMGHAN-TOREN.

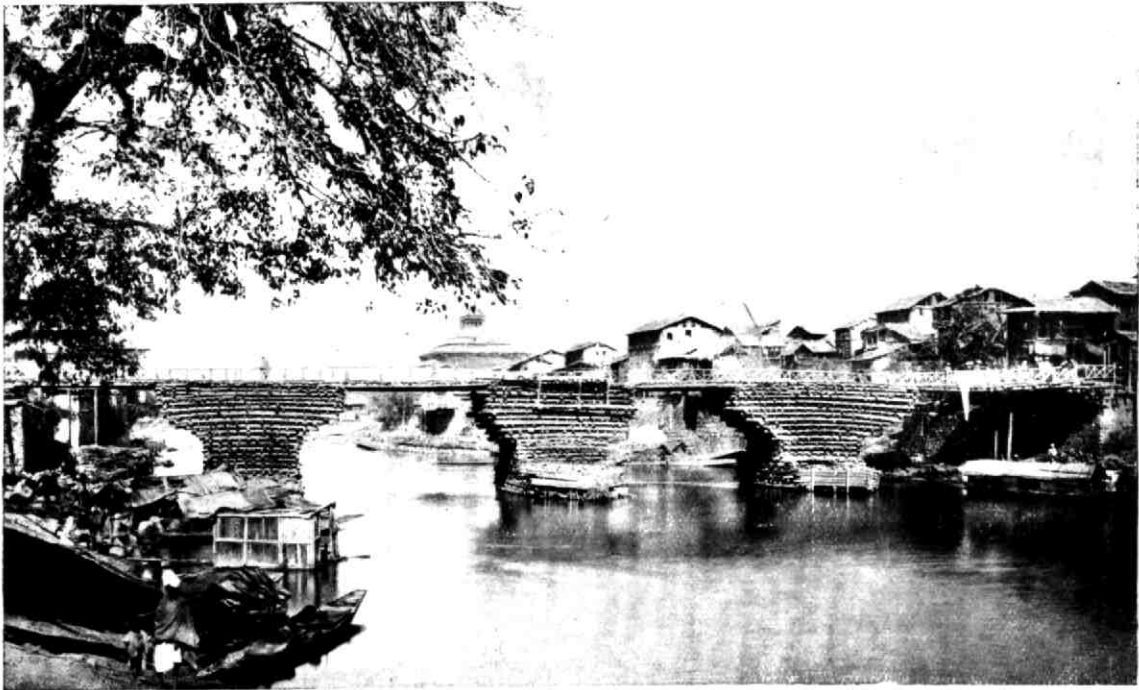
Deze toren dagteekent uit den eersten tijd van de Mohammedaansche heerschappij in Perzië. Het is het belangrijkste overblijfsel van wat eenmaal een groote stad was, totdat in de 17de eeuw twee rampen ze tot een puinhoop maakten.

REUZENKEIEN IN JABALPUR.

Deze keien hebben, hoe groot ook, hun vorm te danken aan de afslijpende inwerking van het water evenals de kittelsteentjes, die door de zee zijn afgeschuurd.

Een graf in Noord-China. — Nergens ter wereld speelt het graf zulk een belangrijke rol in het maatschappelijk leven als in China; elke toerist heeft dat kunnen bemerken bij zijn bezoek aan de groote havensteden. Uitgestrekte begraafplaatsen omgeven de steden en de hellingen der heuvels zijn met alleenstaande graven bezaaid. Er is een groote verscheidenheid van stijl in de grafmonumenten, al naar den leeftijd, de ligging en de positie der overledenen, doch overal maken zij een integreerend deel uit van het landschap. In het midden van het rijk heeft het grafteeken bij voorkeur den vorm van een hoefijzer. In Oostelijk Centraal-China treft men tal van mausoleums aan, van baksteen opgetrokken, waarbij de lijkkasten op een soort van schraag rusten. In het Noorden vindt men doorgaans graven met een overbouwning als men in deze aflevering vindt afgebeeld, ten minste wanneer er personen van eenig aanzien onder begraven liggen. De vorm van den grafsteen is doorgaans vrijwel dezelfde. Een reiziger,

DEODARBRUG TE SRINAGAR, KASCHMIR.

De grondvesten van de peilers der brug zijn gemaakt van oude booten, gevuld met steenen en brokken granietrots. Daarop zijn gestapeld stammen van den Deodarboom, in rechthoekig elkaar kruisende lagen. Bovenop worden nog meer stammen gelegd volgens het cantileverstelsel en hierop wordt de bovenbouw aangebracht.

die onlangs in de buurt van Canton speciale onderzoeken heeft ingesteld, schrijft daarom trent onder meer het volgende: „de steen, die aan de voorzijde van het graf van een hertog, markies of graaf is neergelegd, is negentig Chineesche duimen hoog, en zes en dertig Chineesche duimen breed. Vlak boven zijn naam is een afbeelding van den kop van een kruipend dier afgebeeld, twee en dertig duim breed en door de Chineezzen „Lee” geheeten. De steen, die rechtstandig is opgesteld, staat op een van steen nagemaakten schildpad, die 38 Chineesche duimen hoog is.”

Al naarmate de maatschappelijke positie van een doode lager is, neemt de omvang van den grafsteen af en het beeldhouwwerk aan het bovineinde verandert eveneens in verband met den rang van den persoon, die er onder begraven ligt. Het grafschrift vermeldt den naam en het geslacht van den overledene, de dagen van zijn geboorte en zijn overlijden, zijn titels, de namen zijner zoons en kleinzons, het dorp, waarin hij woonde en somtijds een opsomming zijner deugden.

Japan's Wistaria's. — Tot de in het wild groeiende planten van Japan behooren de prachtige wistaria's of blauwe regens. Doch ofschoon de plant alom voorkomt, wijden de Japanners groote aandacht aan het kweken er van en doen de klimplanten opgroeien tot armdikke stengels, met witte en purperen bloemtrossen, die daken en veranda's gansch bedekken. Na den tijd van den kersenbloesem, tegen het einde van April, wordt de wistaria de voornaamste versiering van de tempelhoven, thee-huizen en particuliere tuinen. Opklimmende langs latwerk bereikt de plant soms verbazingwekkende afmetingen.

Het prachtigste voorbeeld van de Japansche wistaria-kweekerij vindt men op het terrein van den Kameido-tempel te Tokyo, zoodat een bedevaartgang daarheen zoowel strekt tot

HET ALTAAR DER KRIBBE, BETHLEHEM.

In de crypt onder de Mariakerk, welks keizer Constantinus te Bethlehem deed bouwen, vindt men de plaats waar Jezus is geboren en een nabootsing van de kribbe, waarin hij werd gelegd. De oorspronkelijke kribbe, door de gemalin van Constantinus ontdekt, zou naar Rome zijn overgebracht.

komt in vorm met het Chineesche letterteeken voor „hart.” Ze voert naar den hoofdingang van den tempel en een wonderlijk bijgeloof verzekert, dat zij, die in klompen over den hoogen boog kunnen loopen, een bijzondere hulde daarmede bewijzen aan de godheid. Gemakkelijk is dat werk natuurlijk niet, doch voor de grap hebben zelfs Europeesche toeristen het wel eens volvoerd.

Onder de vermaarde wistaria's van Japan wordt ook in het bijzonder genoemd een, die in het stadje Kasukabe groeit. De plant beslaat een oppervlakte van niet minder dan 20 bij 35 meter en kan wel 500, misschien wel 1000 jaar oud zijn. Staat de boom in vollen bloei, dan levert hij een buitengewoon schouwspel op, dat duizenden bezoekers trekt, die onder de blauwe bloemtrossen komen uitrusten.

bevrediging van het kunstgevoel als tot nakoming van de godsdienstplichten. De tempel is gewijd aan Tenjin, den god der geleerdheid en van het schrijven. In de negende eeuw onzer jaartelling verwierf n.l. zekere Sugahara Michizane zich den titel van „vader der letteren.” Hij werd verbannen, doch later heilig verklaard als god Tenjin, toen de toorn des hemels over die onrechtvaardige begening zich deed gevoelen. De Kameido tempel is niet zoo buitengewoon mooi, doch de wistaria's vormen er de grootste aantrekkelijkheid van. Ongeveer de helft van het terrein is in beslag genomen door visch-vijvers, omgeven door geplaveide paden, en overhuifd door wistaria's, die zoo weelderig langs het latwerk groeien, dat de hemel er bijna niet door te zien is.

De boogvormige brug op onze afbeelding van den wistariaboom in den Kameido-tempel overspant den „vijver van het woord Hart”, aldus geheeten naar de overeen-

DE PAGODE IN DE RIVIER, OP DEN WEG NAAR BANGKOK.

De Klang-nam Tempel, op een eiland in de Menamrivier, is een der eerste gebouwen, die den toerist bij een reis naar Bangkok in 't oog krijgt. Het is een heiligdom, dat vooral in October druk bezocht wordt door de landelijke bevolking.

DE PUINHOOPEN VAN PALMYRA.

Palmyra, gesticht op de plaats van Salomo's Tadmor in de wildernis, is tot nog toe de volledigste ruïnestad van Syrië. De muren, dagteekenend uit den tijd, dat Palmyra een republiek was, hadden een omtrek van 20 Kilometer. De afbeelding geeft een blik op de groote zuilengaanderij in het midden der stad, die gevormd werd door 1500 zuilen, in twee rijen opgesteld.

DE ZONNETEMPEL, PALMYRA.

De puinhoopen van dezen tempel hebben een omtrek van anderhalven Kilometer. Een deel der gebouwen is in nog betrekkelijk goeden staat en de zuilen met haar prachtige kapiteelen dwingen den hedendaagschen toerist bewondering af. De Bedoeïnen, die er nu wonen, huizen gaarne in den Tempel, waarin zij hunne leemen hutten hebben opgericht, gelijk men op den voorgrond der afbeelding kan zien.

De Damghan-toren. — Van de uitgestrekte puinhoopen van Damghan, gelegen aan den weg naar Teheran in Noord-Perzië, op de grens van de groote zandwoestijnen, is ongetwijfeld het belangwekkendst de Minar, waarvan men in deze aflevering eene afbeelding vindt. De ouderdom van dien hoogen toren, met zijn versiering van baksteen, op een afstand den indruk gevend van vlechtwerk (en daarmee het bewijs gevend, hoe het verbod om dierenfiguren af te beelden het vernuft van den Muzelmanschen bouwmeester in andere richting ontwikkelde) is niet nauwkeurig aan te geven, doch hij draagt opschriften in het oude, nog van vóór Mohammed dagteekenend Kufische letterschrift en daaruit mag men afleiden, dat de toren is gebouwd in de vroegste dagen van de Mohammedaansche heerschappij in Perzië. Zoowel de geschiedenis als de puinhoopen verhalen ons van Damghan's vroegere grootheid. In de zeventiende eeuw hebben echter twee zware rampen de stad getroffen; eerst een aardbeving, die 40000 der inwoners deed omkomen, daarna de verovering door de Afghanen, waarbij 70000 personen het leven lieten. De stad en hare inwoners werden door deze rampen ernstig geteisterd en zij verviel langzamerhand tot den bouwvalligen toestand, waarin zij thans verkeert.

Niet ver van den toren en andere overblijfselen van het oude Damghan ontspringt een bron, waarvan volgens de legende elke verontreiniging gewroken wordt door een heftigen storm. Een Shah van Perzië wilde dit echter niet gelooven en gelastte zijn gevolg vuil in de

bron te werpen. Onmiddellijk verhief zich echter een krachtige storm en blies alle tenten van het kamp van den Shah weg. Het stormt vaak in de omgeving van Damghan, ongetwijfeld wordt de bron dikwijls bij toeval verontreinigd en deze bijzonderheden zijn voldoende om de zonderlinge legende te doen voortbestaan.

Reuzenkeien in Jabalpur. — Het district Jabalpur of Jubblepore in het Noorden der Centrale Provincies van Engelsch-Indië is in dit werk reeds vroeger vermeld naar aanleiding van de prachtige marmerrotsen, die men er in aantreft. De keisteenen, die men hier vindt afgebeeld, zijn overblijfselen van groote granietblokken, oorspronkelijk uit de massieve rots-massa uitgehakt en door wind en weer geleidelijk zoodanig aangetast, dat zij gelijken op de kiezelsteen, die men in de bedding van een rivier aantreft. Dergelijke granietkeien komen in verschillende streken van Engelsch-Indië voor; op onze afbeelding zijn duidelijk de grootte en de verweerde toestand van het oppervlak waar te nemen.

Deodar-brug te Srinagar, Kaschmir. — De beide bruggen, over den Jhelum of Dschelam-rivier te Srinagar waren eertijds, als de oude London-bridge te Londen, aan beide zijden geflankeerd door winkels, die evenwel onlangs zijn gesloopt, terwijl de bruggen zijn gebleven. Voor de hygiënische toestanden in de stad is dit zeer zeker een verbetering, doch de bezoekers der stad van de zonneschijn komen er meer om belangwekkende dingen te zien dan studies op hygiënisch gebied te maken.

De Jhelum-rivier, de Hydaspes der oude schrijvers, vormt de drukste straat der stad. Zij splitst deze in twee deelen, en de voornaamste winkels en kantoren zijn langs de oevers er van

TRIOMFBOOG TE PALMYRA.

Dit is een der merkwaardigste gedeelten van de bouwvallen. De boog werd opgericht als herinnering aan de overwinning door keizer Aurelianus behaald op Zenobia, waardoor een eind werd gemaakt aan de onafhankelijkheid van Palmyra.

DE GROOTE ZUILENGAANDERIJ TE PALMYRA.

Men ziet hierboven de westelijke helft van de groote zuilengaanderij. De uitsteeksels, die op de halve hoogte aan de zuilen zijn aangebracht, dienden als voetstuk voor de standbeelden van vermaarde inwoners van Palmyra of personen, die de stad met geschenken hadden begiftigd.

gebouwd. Ze heeft zeven bruggen alle volgens hetzelfde stelsel gebouwd. Op vernuttige wijze maakt men in Kaschmir een brug. De grondvesten worden gevormd door oude booten, die men met steenen laadt en op de gewenschte punten laat zinken. Op deze fondamenten, die juist even boven water uitsteken als de rivier op zomerpeil staat, rust een bouwwerk van ruw behakte stammen van den deodarboom, een soort van ceder, welke weelderig groeit in Kaschmir. De stammen worden kruiselings op elkaar gestapeld, de stapels worden volgens het Cantilever-stelsel door schuine verbindingsbalken met elkaar verbonden en de bovenbouw wordt er over heen gelegd. Ten einde de pijlers te beschermen tegen de kracht van de rivier, worden van deodar-planken V-vormige stroombrekers bij de gezonken vaartuigen aangebracht. Op onze afbeelding kan men de meeste bijzonderheden van deze bouw wijze waarnemen.

Het altaar der heilige kribbe, Bethlehem. — Het grootst aantal christelijke bedevaartgangers trekt tot zich de kapel van Christus' geboorte in de crypt der mooie kerk van de Heilige Maria te Bethlehem. Het staat vast, dat de kerkvader Hiëronymus, wiens graf eveneens in de crypt wordt gevonden, slechts enkele jaren nadat keizer Constantinus de oorspronkelijke kerk had gebouwd werd geboren, en hij verzekert, dat op de plaats van de vroegere herberg van Bethlehem de keizer de kerk heeft doen verrijzen. De Muzelmannen zouden volgens de legende door wonderen gedwongen zijn geweest het bouwwerk te eerbiedigen, zoodat de wijzigingen, die het sinds Constantinus' tijd heeft ondergaan, te danken zijn aan Christenen, die de kerk versierden en vergrootten. Dat men intusschen wel bevreesd is geweest voor de hand van den geweldenaar, valt af te leiden uit het onaanzienlijk

uiterlijk van den hoofdingang. Zelfs nu nog is de westelijke deur zoo laag, dat de bezoeker zich bukken moet om er door te komen. Tegenwoordig behooren evenwel de meeste bewoners van Bethlehem tot het Christendom, hoofdzakelijk zijn het Grieksch- en Roomsch-Katholieken. Het grootste gevaar voor Bethlehem levert intusschen de onderlinge naijver der verschillende secten op. De Grieken en Armeniërs bewaakten weleer samen de heilige plaats, totdat op aanstichting van Napoleon III de Roomsch-Katholieken ook hun aandeel in het beheer kregen. Het transept en de zijgangen der basilica zijn in den laatsten tijd door muren afgescheiden, zoodat de bezoeker bij het betreden der kerk enkel aanschouwt het onversierde schip en de zijbeuken er van, geschraagd door pijlers, elk uit een rotsblok gehouwen. Dit deel van het gebouw ziet er echter zeer verwaarloosd en vervallen uit. Rider Haggard, de bekende Engelsche schrijver, die een bezoek bracht aan het gebouw, verzekert, dat dit enkel het gevolg is van het gemeenschappelijk beheer der onderling in onvrede levende secten. In het transept en het apsis vindt men rijk gesierde altaren van de verschillende secten, en er naast verheft zich de St. Catharina-kerk der Katholieken.

Onder de kerk vindt men de kapel van Christus' Geboorte. Ze wordt door tal van lampen verlicht, en is geheel met marmer versierd. Aan den voet van het altaar is een ster van gedreven zilver in den vloer ingelegd, met het opschrift: „Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est." Dicht daarbij, nadat men nog enkele treden is gedaald, ziet men een soort van holte, afgezet door marmeren versiersels, waar, naar men zegt, eenmaal de kribbe was geweest, waarin Christus heeft gelegen. De echte kribbe zou, door keizerin Helena ontdekt, naar Rome zijn gebracht.

Het altaar met de zilveren ster, hierboven beschreven, ligt aan het oostelijke einde van de crypt, vlak onder het koor der kerk van de Heilige Maria. Het Praeseptum of de kapel der Heilige kribbe ligt schuin daartegenover in een hoek van de rots. Beide hebben ongetwijfeld heel wat veranderingen ondergaan sinds de dagen van Constantinus en Helena. De priesters der Roomsch-katholieke kerk

DE ZUIDELIJKE INGANG VAN DE SHWAY DAGON PAGODE.

Dit is de ingang, waarvan het meest gebruikt wordt gemaakt om den tempel te betreden, die in het hartje van Rangoen ligt. De torenspits der pagode verheft zich op den achtergrond boven de boomen, terwijl men in het midden der afbeelding ziet een dier wonderlijke leogryphen, die aan beide zijden van den ingang zijn opgesteld.

Ingang van de Shway Dagon, waar de bezoekers beschutting kunnen zoeken tegen de hitte van de tropische zon.

hebben thans de zorg voor de kribbe, waarin zij een wassen beeld hebben nedergelegd, dat het Christuskind moet voorstellen.

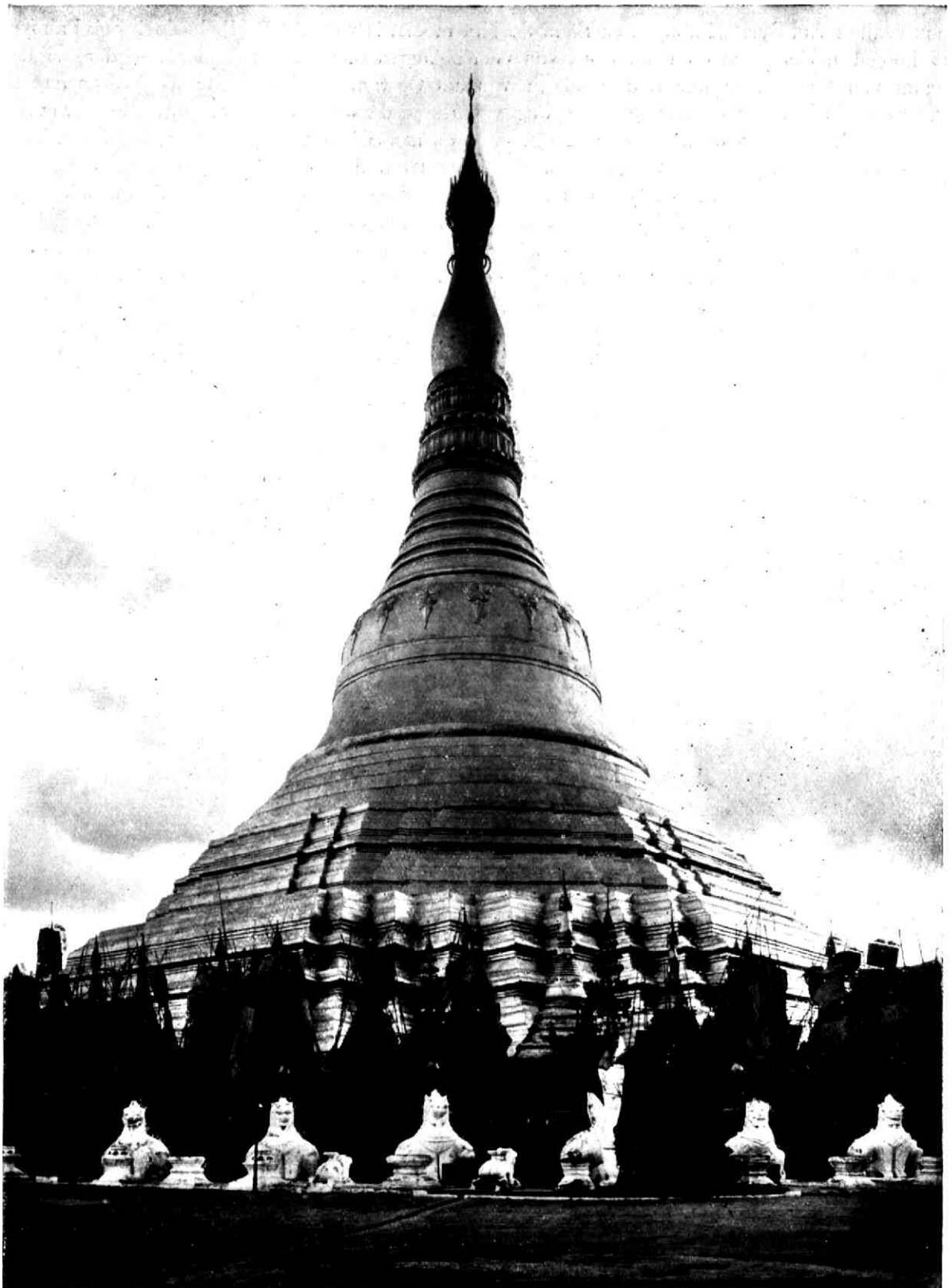
Eiland-tempel in de Menam. — Bezoekers van Bangkok, die van het zuiden uit de Menam opvaren, genieten altijd van het schoone gezicht, dat de rivier oplevert, nadat zij het dorp Paknam op den rechteroever en het fort daartegenover voorbij zijn. Dan wordt het oog getroffen door den prachtigen Klangnam-prachedi en de omringende gebouwen. Het sneeuwwitte klokvormige gebouw, bekroond door een spitsen toren, die door een breeden rooden band van de klok is gescheiden, teekent zich scherp af tegen den hemel en het weelderige groen der oevers; en het driedubbele dak van den bawt — de voornaamste ruimte van een tempel, waarin het zittende beeld van Boeddha

is geplaatst —, valt in het bijzonder in het oog door zijn nokhoeken en overhangende daken, welke voor de Oostersche oogen het beeld weergeven van draken, voor Westerschen veelal meer het karakter hebben van oplaaiende vlammen.

De tempel van het Klangnam-eiland is meer uit het oogpunt van schilderachtigheid aantrekkelijk, dan dat hij van historisch belang zou zijn. Er is echter een tijd van het jaar dat eenige duizenden Siameesche boeren er op uit zijn om een gezellig watertochtje te combineeren met hun streven om van hun godsdienstige gevoelens te getuigen. Dit laatste geschiedt door de aanbidding van kleederen aan de monniken, die natuurlijk de vriendelijke leeken hartelijk welkom heeten en hen gaarne aanmoedigen om hunne offeranden aan de godheid aan te bieden. „Van zonsondergang tot de ochtendschemering”, aldus verhaalt een reiziger, „ligt het kleine eiland als een centrum van levensvreugde in de groote, donkere rivier; de overvolle booten verschijnen in en verdwijnen uit den kring van licht, die het omgeeft en de diepe basstemmen der monniken, die van de hoogdakige „bawts” hun stem doen hooren, mengen zich met het zachte gemurmel van den stroom, die om de pagode kabbelt. Al lachend, minnend, rookend en sirih pruimend, koopt het goedige volkje zijne offeranden en geen hunner verzuimt den „bawt” te bezoeken, ten einde zijn kaars voor den grooten Boeddha te ontsteken.”

De naam „Prachedi Klang-nam”, welke aan dezen tempel is gegeven, kan men vertalen als „de pagode (of de koepel) in de wateren.”

De bouwvallen van Palmyra. — Op een goede honderd tachtig kilometer afstands van elkaar gescheiden door de bergketen bekend als Antilibanon, liggen de meest vermaarde

DE SHWAY DAGON PAGODE, VAN DE NOORDZIJDE GEZIEN.

De slanke spits, 110 Meter hoog, vormt het middelpunt van een gebouw, dat zeker tot de „Zeven Wonderen“ der hedendaagsche wereld is te rekenen. Ze is van onder tot boven met goud bedekt en de top is gesierd met meer dan 4600 diamanten, smaragden en robijnen. De toren is van baksteen opgetrokken, terwijl er onder ligt begraven een gouden reliquieën-kistje, dat vier haren van het hoofd van Boeddha moet bevatten.

bouwvallen van Syrië, Palmyra en Baalbek. Het mooist is wellicht Baalbek, doch ook Palmyra is hoogst bezienswaard en het heeft een veel belangwekkender geschiedenis — dank zij den naam van koningin Zenobia, de koningin van het Oosten, die trachtte te wedijveren met de vermaarde Cleopatra en met medewerking van Rome de wereldheerschappij wilde verwerven.

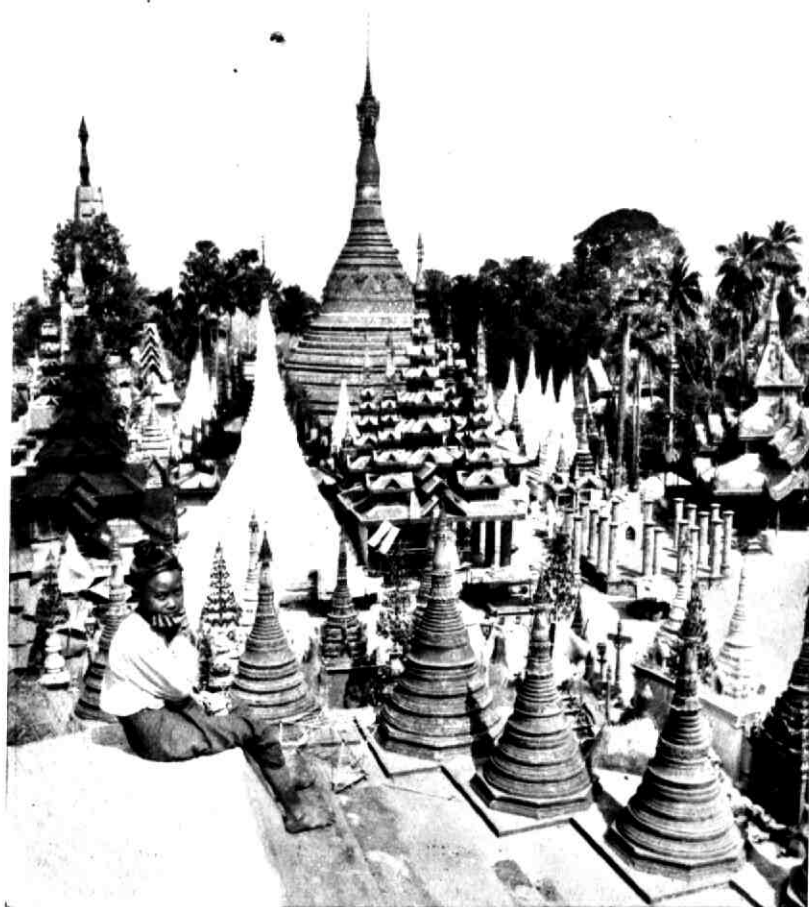
De stichting van de stad wordt toegeschreven aan Salomo, die — zegt 2 Kronieken VIII, vs. 4 — Tadmor in de woestijn versterkte, ongetwijfeld op de plaats van een oud handelsstation, want Tadmor of Palmyra ligt aan den woestijnweg tusschen de Perzische golf en de Middellandsche zee. Van Salomo tot Antonius verdwijnt Palmyra uit de geschiedenis, ofschoon de sage gaat, dat de plaats door Nebucadnezar werd veroverd en verwoest. Wanneer de naam weder wordt vermeld, is de stad een onafhankelijke republiek, die er op uit is zich de vriendschap van Rome te verwerven en deze inderdaad geruimen tijd weet te behouden. Uit dat tijdperk — ongeveer de eerste drie eeuwen van onze jaartelling — dagteekenen alle bouwvallen van Palmyra. Keizer Hadrianus beschermde de stad in het bijzonder en verdoopte haar, naar zichzelf, tot Hadrianopolis, terwijl ze aan het eind der tweede eeuw tot een Romeinsche kolonie met eigen gekozen senaat werd gemaakt. De opschriften, die tusschen de puinhoopen zijn gevonden, leeren ons echter, dat zij gebouwd zijn door de Syrische inwoners. De groote zonnetempel werd geplunderd en verwoest na den opstand, die volgde op de verovering van Palmyra door Aurelianus in 270. Doch Aurelianus gelastte, dat de

tempel in zijn vorigen toestand zou worden hersteld, waarvoor hij zelf een belangrijk bedrag besteedde.

Deze zonnetempel, binnen welks bouwvallen thans de gansche Bedouïnen-bevolking van Tadmor in leemen hutten woont, beslaat een oppervlakte van bijna 200.000 vierk. Meter en heeft een omtrek van ruim anderhalven Kilometer.

Het binnenste heiligdom is vrij goed bewaard gebleven, doch van de rest van den tempel kan, helaas, niet hetzelfde worden gezegd. De beide andere belangwekkende deelen der bouwvallen zijn de groote

Zuilengaanderij en de Triomfboog. De eerste, die langs de voormalige hoofdstraat der stad liep, met den zonnetempel als punt van uitgang, was 1200 Meter lang en telde 1500 kolommen, ieder 17 Meter hoog. Ze waren in 2 rijen geschaard, en voorzien van uitsteeksels waarop plaats was voor standbeelden. Blijkens op-

Een rustplaats op de steile trap, die langs de lagere gedeelten der Shway Dagon pagode loopt. Van hier af heeft men een kijkje op de talloze spitsen, zuilen, kapellen, nagemaakte boomen enz., geschenken van godvruchtige Birmaneezen aan den grooten tempel.

schriften stonden daarop de beelden van beroemde Palmyriërs, waaronder Zenobia en haar gemaal Odenathus. Op de tweede afbeelding der gaanderij zien we een fragment van den centralen boog, welke deel uitmaakte van een arcade, die oorspronkelijk de beide kolommen-rijen met elkaar verbond.

De driedubbele triomf-boog werd indertijd opgericht als een herinnering aan Aurelianus' zegepraal over Zenobia, waardoor het hem mogelijk was haar naar Rome te voeren om achter zijn zegekar te loopen — een smaad, waaraan Cleopatra, dank zij een adder, wist te ontkomen.

De Shway Dagon Pagode te Rangoen. — Wanneer we genoodzaakt waren slechts zeven moderne wonderen der wereld te vermelden, zou daar ongetwijfeld bij behooren de Shway Dagon Pagode, de groote openlucht „kathedraal” van Birma's hoofdstad. Zelfs de nuchterste

toerist uit het Westen komt onder den indruk van dit wonderlijk indrukwekkende gebouw en staat verbaasd door de buitengewone pracht er van, te danken aan hen, die zich „gode welgevallig” willen maken, door kostbare geschenken te vereeren aan het bedehuis, waar volgens zeggen een gouden reliquieënkistje wordt aangetroffen, dat vier van Boeddha's hoofdharen bevat.

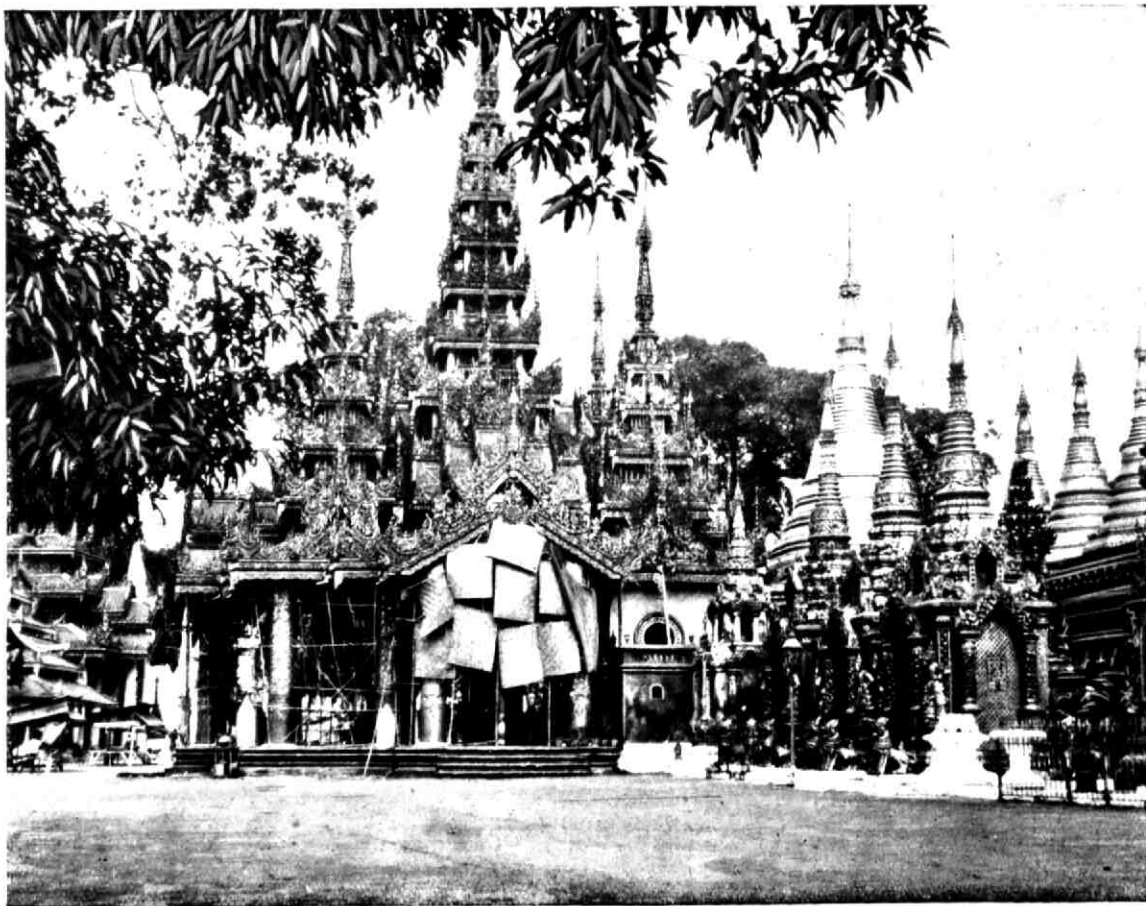
Het voornaamste bouwwerk is de pagode zelf, aan welker voet het reliquieënkistje begraven zou zijn. De hoogte van de slanke pyramide is 110 Meter; van onder tot boven is het massieve metselwerk bedekt door een laag zuiver goud, die eenmaal in elke generatie geheel wordt vernieuwd. Weleer geschiedde dit geheel met bladgoud, doch in het begin dezer eeuw is men er toe overgegaan om het bovenste gedeelte, bijna 20 Meter, niet met goudblad, doch met gouden platen te bedekken. Het oppervlak, dat men had te bekleeden, was 900 vierk. Meter groot, en de kosten bedroegen ruim f 440.000. Het benedengedeelte is nog steeds bedekt met goudblad, dat door vrome bedevaartgangers geregeld wordt aangebracht, die daarvoor tegen het gebouw opklimmen om hunne gave er tegen te bevestigen. De gouden platen bedekken het bovengedeelte, omdat dit deel zoo moeilijk bereikbaar is en het er ten gevolge van de jaarlijksche regens, die een groote hoeveelheid van het goudblad wegspoelden, nog al schamel uitzag.

Wonderlijke gestalten, voorstellende „Nats”, Birmaneese feeën, op een der talloze gebouwen op het groote terras van de Shway Dagon. Het Boeddhisme in Birma heeft het geloof aan deze wezens toegelaten, daar het diep ingeworteld zit in het gemoed der landbouwende bevolking.

Niet enkel het gouden bekleedsel geeft aan de pagode haar stoffelijke waarde. Reeds de „hti” alleen, het uit zeven kringen bestaande deel van de torenspits, heeft een waarde van f 780.000 en is behangen met een honderdtal gouden klokken en ongeveer veertienhonderd zilveren. De punt is dicht bezet met diamanten, smaragden en robijnen, te zamen meer dan 4600 stuks, waarvan op den beganen grond niets valt te onderkennen.

De Shway Dagon in bijzonderheden te beschrijven is volslagen onmogelijk, ten gevolge van den ongewonen rijkdom van architectuur als van de onophoudelijke wijziging, die het uiterlijk ondergaat daar de godvruchtige Birmaneezen er telkens wat nieuws bijvoegen. Altijd weder worden er kapellen, pilaren en beelden bij gevoegd, zoodat in den loop van enkele jaren het uiterlijk van het geheel, met uitzondering van den gouden torenspits in het

Een kijkje op de talloze torens en spitsen, die de Shway Dagon van alle kanten versieren.

midden grootelijks verandert. We volstaan dus met de vermelding van enkele der voornaamste bijzonderheden.

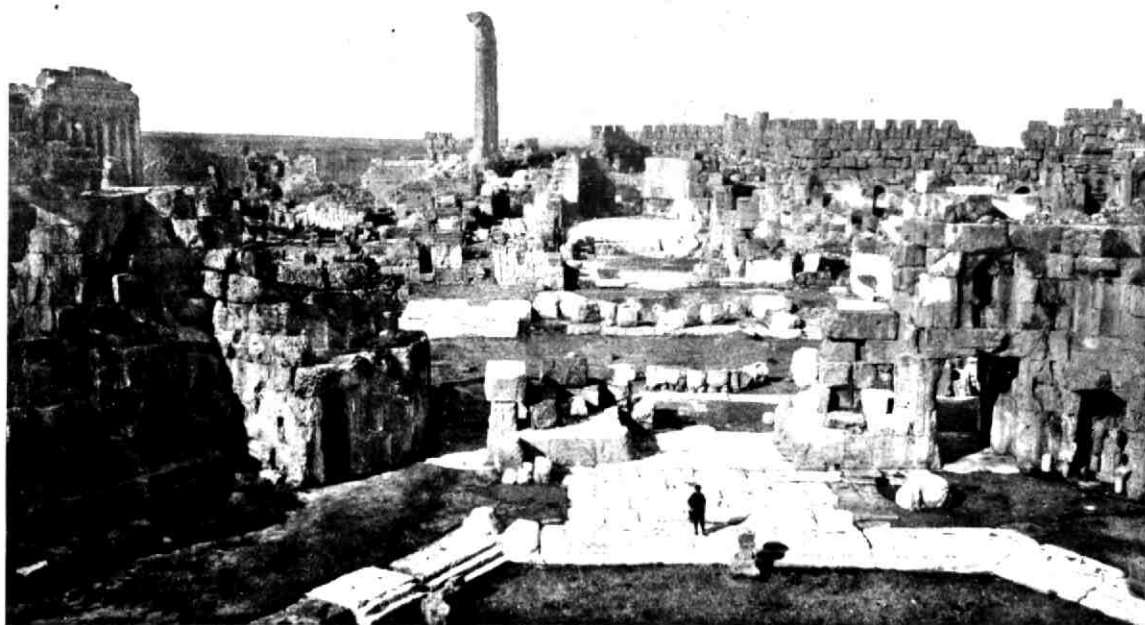
De Shway Dagon staat op een heuvel, die zich ongeveer 50 Meter boven Rangoon verheft. Het terras, dat de voornaamste pagode omgeeft, heeft een omtrek van 450 Meter, en wordt bereikt langs vier trappen, een aan elke windstreek. Die aan de zuidzijde, op onze eerste afbeelding te zien, wordt het meest door bezoekers gebruikt. De weg tegenover de trappen loopt van de Rangoenrivier dwars door de stad. De colonnade, die toegang geeft tot het heiligdom, is later bijgebouwd, en trekt vooral de aandacht door de overdadige architectuur. Aan beide zijden houdt een leogrype, draak met leeuwenkop, de wacht.

Op het terras staat men werkelijk onthutst van de menigte kleine altaren, beelden enz. Men kan er eenigen indruk van krijgen door de vierde afbeelding, waarop het oog getroffen

wordt door de wonderlijke dooreenwarreling van spitsen, rijk versierde kapellen, gouden boomen met kristallen vruchten en slanke pilaren, gesierd met vermiljoen of glasmozaïek.

Ook de beelden, die de pagode omgeven, verdienen de aandacht, zoowel de voorstellingen van „Nats” — de elven of feeën, natuurgeesten van het aloude Birma, door het Boeddhisme geduld, omdat het geloof er in onuitroeibaar is bij het landvolk van Birma — als van olifanten en de verschillende fabeldieren, die met de olifanten de dierenwereld vormen van de tempels van het verre Oosten. Er zijn slechts weinig plaatsen op aarde, waar men zulk een wonderlijke mengeling van het schoone en het grillige samen vindt als op het terras van de Shway Dagon.

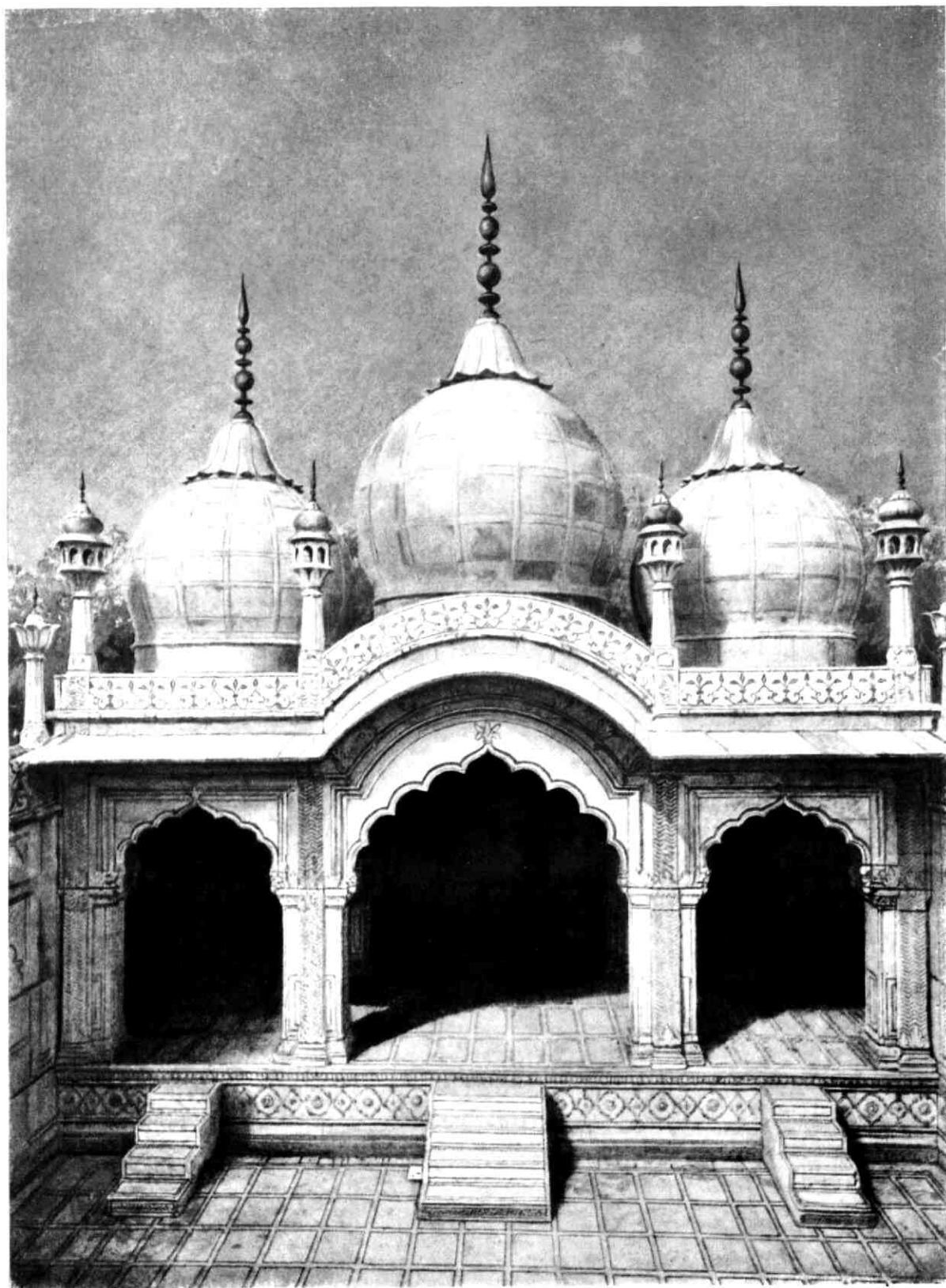
„En te midden van dien sprookjesachtigen rijkdom aan wonderlijke bouwwerken en

DE PUINHOOPEN VAN BAALBEK, SYRIË.

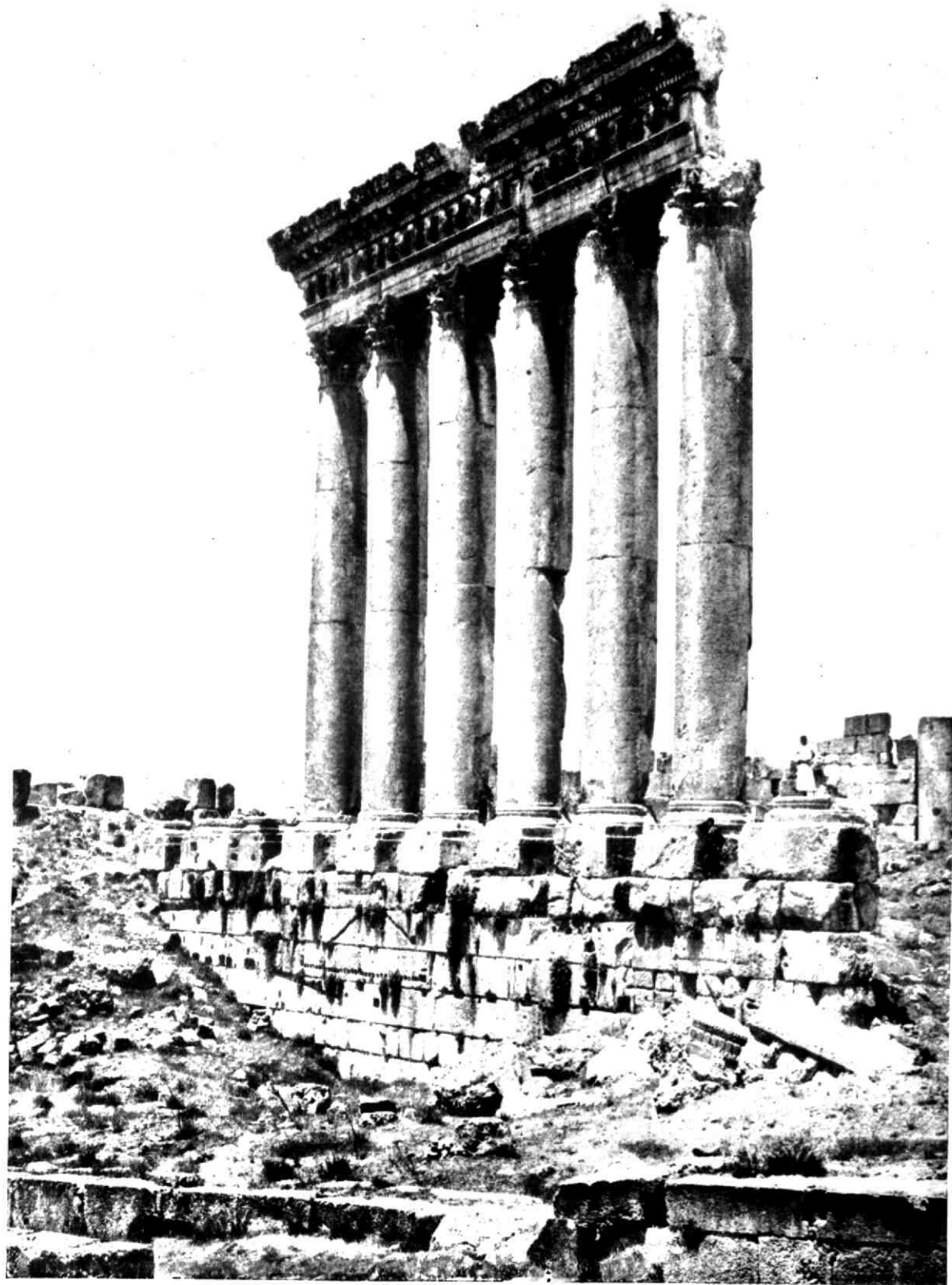
Het aloude Heliopolis, de „Zonnestad”, waarvan nog zulke belangwekkende puinhoopen bestaan, is een der geheimzinnigste steden der oudheid. Het was weleer een hoogst belangrijke stad, doch Joodsche, Grieksche en Romeinsche schrijvers zwijgen er over. De meest opmerkelijke bouwvallen er van zijn de Zonnetempel, waarvan de zuilen duidelijk zichtbaar zijn, en de tempel van Jupiter.

beelden verheft zich”, zooals de schrijver Fielding zich uitdrukt, „de groote gulden massa, die in het zonnelicht schijnt te flikkeren en te trillen als een vlam, terwijl, als de wind opsteekt, de klokken en klokjes bij den top beginnen te klingelen en de lucht vervuld wordt met een muziek zoo zacht en helder als de klank van de snaren van een luit.” Dat is geen Europeesche muziek met maat en vaste tonaliteit, maar dat is Oostersche klankenwielde, teer en geheimzinnig als van den gamelang, die gansch in de verte weerklinkt, droomerig en medeslepend.

DE PAREL-MOSKEE TE DELHI.

Hoewel slechts twintig vierkante Meter oppervlakte beslaande, is Aurangzeb's kleine Moskee van wit marmer een juweeltje van bouwkunst, onovertroffen wat sierlijkheid, eenvoud en zuiverheid van verhoudingen betreft. Bijzonder opmerkelijk is de gebogen dakrand met zijn rijke versiering van gestileerde ranken, welke de eentonigheid van den witten gevel verbreekt.

ZUILEN VAN DEN ZONNETEMPEL TE BAALBEK.

Deze zes groote zuilen zijn ongeveer de eenige overblijfselen van den grooten Zonnetempel, welken de Romeinsche keizer Antonius Pius bouwde, vermoedelijk op de plaats, waar vroeger een tempel van den Syrischen god Baal heeft gestaan. De verwoesting van den tempel is eensdeels toe te schrijven aan de invoering van het Christendom in het Romeinsche rijk, anderdeels aan het feit, dat in de middeleeuwen de Arabieren er een citadel van maakten.

DE TEMPEL VAN JUPITER TE BAALBEK.

Minder indrukwekkend van bouw ongetwijfeld dan de groote Zonnetempel is dit bouwwerk veel beter bewaard gebleven. Zoowel bij dezen bouwval als bij de ruïne van den Zonnetempel zijn bijzonder merkwaardig de van groote rotsblokken opgetrokken grondslagen.

HOOFDSTUK VI.

Naar PHIL. W. SERGEANT.

Baalbek, de Zonnestad. — De vermaarde bouwvallen dezer stad, ten Noorden van Damascus en aan den voet van den Anti-Libanon-bergketen gelegen, zijn ook zelfs heden ten dage nog in een waas van geheimzinnigheid gehuld, hoewel de opgravingen van Duitsche oudheidkundigen, die in 1900 zijn ondernomen, het een en ander hebben onthuld. Men weet echter maar zeer weinig zekers omtrent de geschiedenis der stad, des te verwonderlijker, wanneer men bedenkt, hoe gewichtig haar ligging is geweest aan den heerweg tusschen Egypte en Klein-Azië. In het Oude Testament wordt er niet over gerept en Grieksche en Romeinsche schrijvers uit den tijd, dat het een belangrijke Romeinsche colonie was, zwijgen er zonderling genoeg over. Een der oudste christelijke schrijvers verhaalt, dat „Antoninus Pius een grooten tempel bouwde te Heliopolis, nabij Libanus in Phoenicië, welke een der wonderen der wereld was”, maar aan onzen wensch naar nadere bijzonderheden komt hij niet tegemoet. Feitelijk kan men zeggen, dat men niets zekers omtrent de stad weet, behalve wat de bouwvallen ons vertellen.

De voornaamste tempel, hoofdzakelijk het werk van keizer Antoninus Pius, in de tweede helft van de tweede eeuw n. Chr., moet een verbazend bouwwerk geweest zijn. Jammer genoeg is er niet veel meer van overgebleven dan zes slanke zuilen met kroonlijst en drie

reusachtige steenblokken, 20 Meter lang, 5 Meter hoog en 4 Meter breed. Deze drie steenblokken, bij de archeologen bekend als de Trilithon, maakten deel uit van de steunmuur aan de westzijde van een grooten, kunstmatigen heuvel, 255 Meter lang en 130 Meter breed.

Op dien heuvel bouwde Antoninus zijn reusachtigen tempel, zijn tempelhoven en voorhal, ruim 15 Meter boven den beganen grond, van waar een breede trap voerde naar de hoofdingang. Oorspronkelijk schijnt men van plan geweest te zijn om aan de noord- en de zuidzijde van den tempel even groote steenblokken als de Trilithon aan te brengen; en in de oude steengroeven even buiten Baalbek ligt er nog een, 25 Meter lang, 4 Meter hoog en 5 Meter breed en naar schatting meer dan een millioen kilogram wegend (in de „Inleiding” gaven we een afbeelding er van). Men onderstelt, dat de bouwmeesters niet bij machte zijn geweest dezen steen, den zwaarsten, die ooit is uitgehouwen, te doen vervoeren, hem in de groeve hebben laten liggen, en het denkbild hebben opgegeven om dergelijke blokken aan de noord- en de zuidzijden te doen aanbrengen, doch de grondslagen van den tempel op andere wijze voltooiden.

Het bouwwerk werd vermoedelijk in den loop der derde eeuw voltooid. Toen werd het Christendom officieel door het Romeinsche keizerrijk aangenomen. Theodosius sloot dezen laatsten van alle heidensche tempels, doch ging niet zoover om hem te verwoesten. Hij schijnt er mede volstaan te hebben een kerk te bouwen op het tempelhof, en gebruikte

daarvoor vermoedelijk een deel van het materiaal van het oude bouwwerk. De kerk werd later herbouwd, doch toen de hedendaagsche onderzoekers aan het graven gingen, stieten zij op het oude altaar, 9 Meter in 't vierkant, dat voor de tempeltrappen had gestaan. Dit schijnt te dagteekenen uit den tijd van Antoninus, niet uit de vóór-Romeinsche periode, gelijk men aanvankelijk onderstelde. Doch er kan vroeger toch nog een altaar gestaan hebben, gewijd aan den Syrischen god Baal. Dit was de zonnegod en Antoninus' tempel was gewijd aan Jupiter als zonnegod, vanwaar de naam Helio-polis, stad der zon.

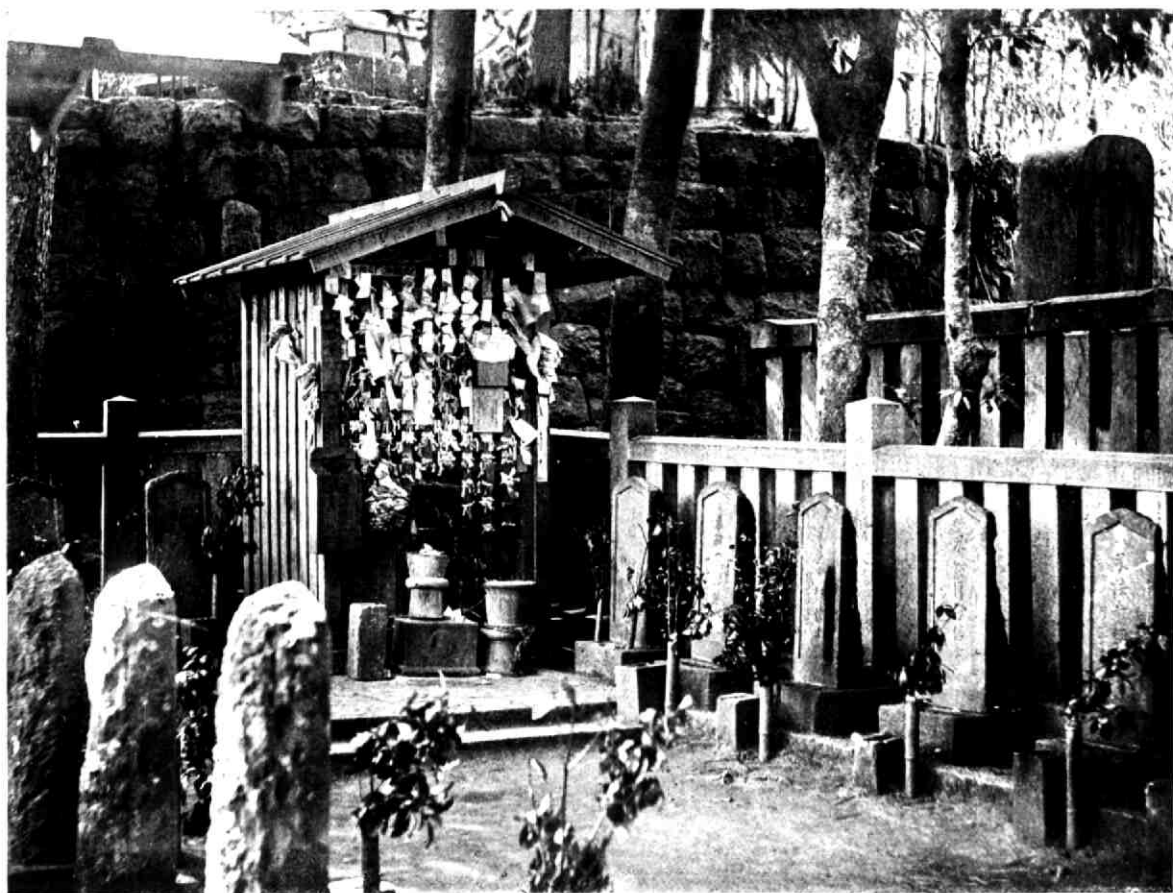
Na de Christenen kwamen de Arabieren der Middel-eeuwen, die het gansche terras herschiepen in een citadel, waarbij zij heel wat materialen van de muren gebruikten, doch gelukkig nog wel iets achterlieten van de bouwvallen, dat we thans nog kunnen bewonderen.

Dus verhalen ons de zes pijlers en de Trilithon van de

DE JUPITERTEMPEL, BAALBEK.

De hoofdingang van den kleineren tempel te Baalbek verkeert nog in voldoende toestand om te doen begrijpen, hoe mooi zelfs de kleinste der beide voornaamste bouwwerken van deze wonderlijke stad is geweest.

DE GRAVEN DER ZEVEN EN VEERTIG RONINS, TOKYO.

Dit zijn de graven van de helden van een romantisch verhaal, dat tal van Europeesche schrijvers over Japan hebben naverteld. Het drama heeft zich afgespeeld in het begin der achttiende eeuw, doch het kerkhof wordt nog onafgebroken door bedevaartgangers bezocht. Op het grootste grafmonument, dat van den heer van Ako, wiens dood de Ronins wreekten, ziet men de visitekaartjes van hen, die hunne hulde zijn komen brengen aan de nagedachtenis der dooden.

merkwaardige geschiedenis van een plaats, die eerst onder Syrische heerschappij stond, daarna tot het heidensche Romeinsche rijk behoorde, vervolgens deel uitmaakte van het Christelijk Byzantijnsche Rijk, toen in de macht der Arabieren viel, thans door niemand wordt geregeerd.

De kleinere bouwval, die ligt op een lagere heuvel ten zuiden van den zonnetempel, was een tempel voor Jupiter, van het gewone Romeinsche type. Van dit gebouw is veel meer blijven staan, o. a. verscheidene mooie kolommen en een belangrijk deel der buitenmuren. Een aantal bijzonder groote gehouwen steenen werden voor den bouw gebruikt, die echter lang niet halen bij de reusachtige steenblokken van den zonnetempel. Een trap van 35 treden voerde tot den tempel, en die was in den loop der tijden geheel ingemetseld in het Arabische bouwwerk, dat in de Middeleeuwen een deel er van bedekte.

Van de Christelijke overblijfselen te Baalbek schijnt niets buitengewoon oud te zijn, uitgezonderd misschien de driedubbele apsis aan den westelijken vleugel van de kerk op het groote plein. Deze schijnt te dagteekenen uit den tijd van Theodosius (378—395); het overige deel der kerk is door herhaaldelijke vernieuwingen ontstaan.

De stad werd in 636 door Aboe Obeida, veldheer van den kalief Omar, na een manmoedige verdediging, op de Romeinen veroverd en sedert zij in Arabische handen was gevallen is zij, gelijk het met zoo menig andere stad is gegaan, tot verval geraakt. De toestand werd er vooral niet beter op toen in de elfde eeuw de sultan van Aleppo Baalbek onder zijn heerschappij bracht. Toen kwamen de Kruisvaarders en deze mannen, zonder

genade voor al wat Muzelman was, veroverden meer dan eens de „Zonnestad“, doch moesten haar ook telkens weder in handen der heidenen laten. In 1139 werd ze door Zenki veroverd, die het stadhouderschap er van opdroeg aan Ejab, den vader van den lateren sultan Saladin.

DE SCHOONSTE POORT DER WERELD.

Aldus mag genoemd worden Akbar's poort, voerende tot den voorhof der moskee te Fattchpur Sikri, bij Agra. Zoowel de invloed van het Hindoeïsme op de architectuur als een der opschriften, een aanhaling vormende van „Jezus, vrede zij hem“, zijn bewijzen van de verdraagzaamheid van den grooten vorst.

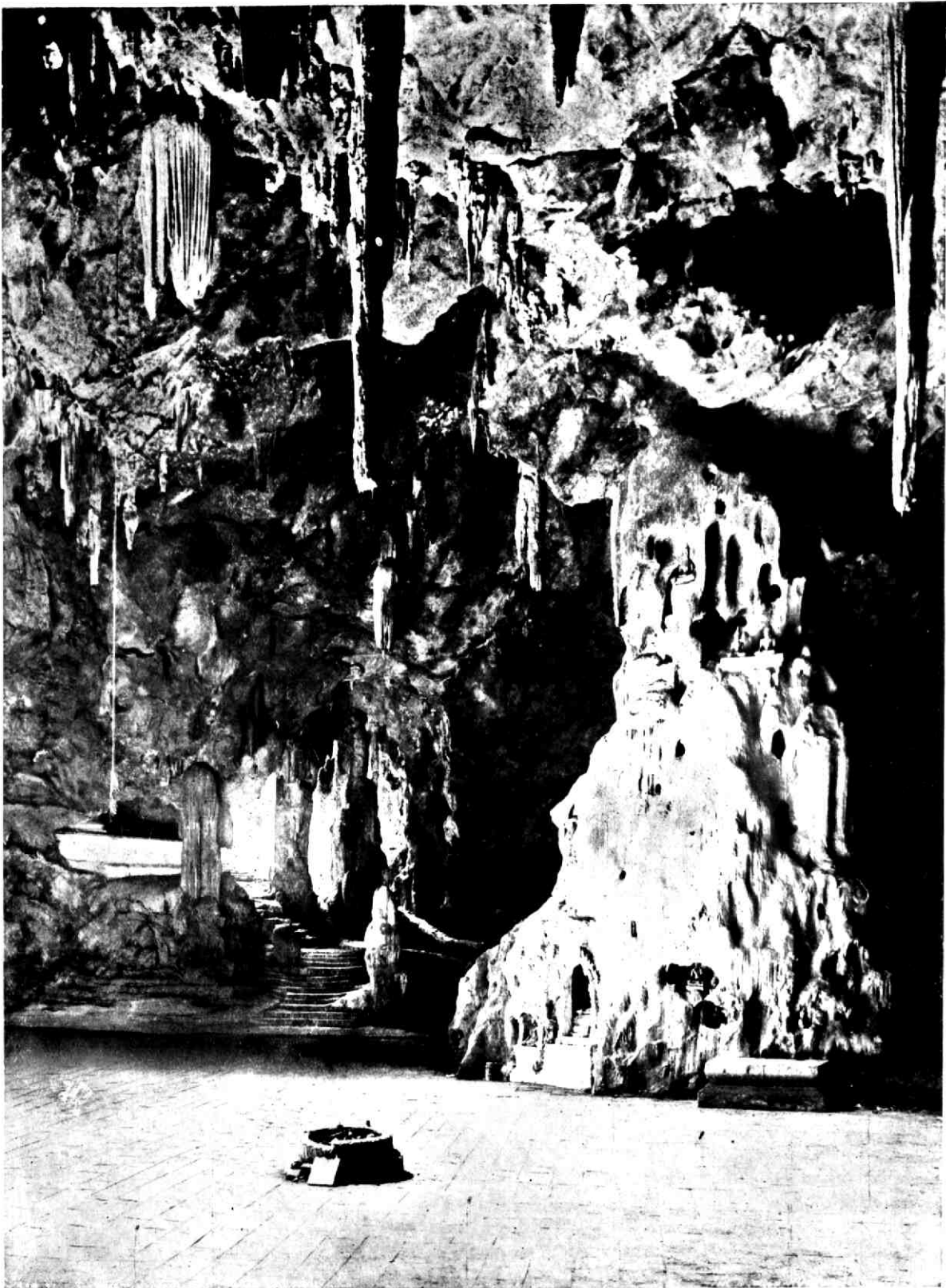
men aantreft tusschen de beide bergketens Libanon en Anti-Libanon maakt een indruk, slechts overtroffen door de tempelruïnes van de Acropolis van Athene, die onvergelykelyk mag heeten. De bouwvallen vaa Baalbek zijn niet zoo goed bewaard als die van Athene, maar in het algemeen genomen doet Baalbek er sterker aan denken dan eenig andere bouwval. Voor wetenschappelijke onderzoekingen vormen de overblijfselen der oude stad een onuitputtelijke bron, vooral voor hen, die zoeken naar den samenhang tusschen Grieksche en Aziatische kunst, die de poortzuilen, architraven en kapiteelen overdekte met versieringen, oneindig van afwisseling en sierlijk van uitvoering.

De graven der zeven en veertig Ronins te Tokio. — Een karakteristiek verhaal uit oud-Japansche tijden is dat der wraak, door zeven en veertig trouwe dienaren van den heer van Ako genomen wegens den dood van hun meester. Geen Europeesch toerist, of hij brengt een

In 1157 volgde de verovering der stad door Mureddin, in 1260 die door de Mongolen, in 1401 die door Timur. En wat Arabieren, Tataren en Turken van de rampzalige stad hadden overgelaten, werd ten slotte in 1759 door een ontzettende aardbeving totaal verwoest. Een ruïnestad werd zij en is zij gebleven. Nu vindt men er een handvol hutten, waarvan de bewoners een armoedig bestaan leiden, zwervend en bedelend, zonder eenige eerbied te gevoelen voor de eeuwenoude bouwvallen, waartusschen zij ronddolen.... Ja, wel vergankelijk is wereldsche heerlijkheid!

Een beschrijving der bouwvallen vóór zij zoo deerlijk door een aardbeving werden verwoest, vindt men in een werk van de Engelschen Wood en Dawkins, dat in 1757 te Londen het eerst het licht zag. Beter binnen bereik van het gros der menschen is echter ongetwijfeld Renan's „Mission de Phénicie“, waarin uitvoerig bij Baalbek wordt stilgestaan.

Over het huidige Baalbek schrijft Mrs. G. Lowthian Bell: „de groote groep van tempels met omringende muren, welke

EEN DER ONDERGRONDSCH E TEMPELS BIJ PECHABURI.

Een heuvel van kalksteen nabij Pechaburi, in West-Siam is doorboord door tal van hopen, welke vormd zijn tot Boeddhistische tempels en versierd zijn met ontelbare Boeddhabeelden. De hier afgebeelde grot ontvangt zonnelicht door een opening aan den voet van den heuvel, voor het bezoek van andere is toortslicht noodig.

HET HOOFDALTAAR IN DEN TEMPEL DER VIJF GOEDE GEESTEN TE CANTON.

De Tempel der vijf Goede Geesten is gewijd aan de goden Aarde, Lucht, Water, Metaal en Hout die gezeten zijn op het altaar, met vijf steenen aan hun voeten, die de lichamen zouden zijn van de rammen, waarop zij naar Canton reden.

bezoek aan het kleine kerkhof op de helling van een heuvel, Sengahaje geheeten, waar begraven liggen hun stoffelijke overblijfselen, waarvan ieder, die over Japan schrijft, weet te vertellen. Naar aanleiding van een reeks van beledigingen gaf Asano aan Takuni-no-kami, een hoogwaardigheidsbekleeder aan het hof een slag en deze was deswege genoopt zelfmoord te plegen. Zijn onderhoorigen werden daardoor „Ronin” (d. w. z. „zwalkende mensen”, mensen, die in niemands dienst zijn) en besloten wraak te nemen op den beleediger. Na lang gewacht te hebben drongen zij op een sneeuwachtigen winternacht zijn paleis binnen, vermoordden hem en brachten zijn hoofd naar het graf van hun meester. Daarop pleegden zij gezamenlijk zelfmoord op de plechtige Japansche wijze — hara-kiri — en werden op hetzelfde kerkhof begraven. Dit gebeurde in den aanvang der achttiende eeuw, doch nog in onze dagen begeven zich tal van bedevaartgangers uit alle standen naar Sengakuji om hulde te brengen aan de nagedachtenis der zeven en veertig getrouwe dienaren, om bij wijze van offer hulstakjes in bamboe-vazen te

plaatsen, wierookstokjes voor hunne zerken te branden en ten slotte hunne visitekaartjes achter te laten — in China zoowel als in Japan wordt dit nooit verzuimd na een dergelijke plechtigheid.

Op het kerkhof vindt men intusschen niet enkel het groote graf van Takuni-no-kami en de kleinere van de zeven en veertig, doch ook een klein acht en veertigste graf. Daar ligt het stoffelijk overschot van een bewoner van Satsuma, die zelfmoord beging uit gewetenswroeging over zijn gedrag tegenover Kuranosuke, den hoofdman der „Ronins". Deze laatste leidde, om den vijand van zijn meester op een dwaalspoor te brengen en zijn wraakplannen te bemaskeren, een losbandig leven en werd te Kyoto dronken in de goot liggende aangetroffen. In de meening dat hij zijn plicht verzaakte, spoorde de inwoner van Satsuma hem in het gelaat en schold hem uit. Toen hij echter vernam, wat Kuranosuke deed en hoe hij stierf, begaf hij zich naar Sengakuji en maakte zich op zijn graf van kant. Daar hij aldus zijn misslag had geboet, werd hij begraven naast hen, die hij aanvankelijk zoo verkeerd had beoordeeld.

In den hof van den tempel, welke op den heuvel iets lager dan het kerkhof is gebouwd, staat een kapel, waar aan de voeten van een verguld beeld van Kwannon, de godin der goedertierenheid, houten beelden staan van den heer van Ako en zijn getrouwe zeven en veertig. Het snijwerk is verdienstelijk en buitengewoon realistisch, de gezichten zijn met de natuurlijke kleuren beschilderd en de kleedij is verlakt. Evenals het kerkhof wordt de kapel door tal van bedevaartgangers bezocht.

Prachtvolle poort te Fattchpur-Sikri. — De groote Akbar bouwde Fattchpur-Sikri, dicht bij Agra, en maakte er zijn geliefkoosde woonplaats van. Volgens het verhaal keerde de Mohammedaansche vorst huiswaarts na de verovering van Khandesh, vergezeld van zijn Hindoesche gemalin en rustte uit aan den voet van den heuvel, waarop hij later liet bouwen. Juist waren kort te voren de tweelingen, die het vorstelijk echtpaar had, tot hun groot verdriet, overleden. Nu woonde er op den heuvel een kluizenaar, die in groote heiligheid stond, en hij beloofde aan Akbar, dat hem weder een zoon zou geboren worden, indien hij daar ter plaatse een paleis deed verrijzen. Akbar aanvaardde die voorspelling en werkelijk zag een zoon, Jehangir geheeten, het levenslicht.

De gebouwen van Fattchpur-

DE MUREN VAN PEKING.

Deze afbeelding had tot onderschrift kunnen hebben: „Het onveranderlijke China." Sinds onheuglijke tijden toch zijn dergelijke kameelkaravanen naar Peking getrokken en, met levensmiddelen enz. beladen, naar de Mongoolsche woestijnen teruggekeerd. De muren, welke wij op den achtergrond zien, dagteekenen vermoedelijk pas uit de vijftiende eeuw. Vóór dien tijd had Peking slechts aarden wallen.

Sikri zijn hoofdzakelijk van de roode zandsteen opgetrokken, waaruit de heuvel goeddeels bestaat. Ongetwijfeld in verband met de omstandigheid, dat Akbar's vrouw een Hindoesche prinses was, heeft de architectuur een bepaald Hindoesch karakter. Zelfs is dit het geval met de Moskee, ongetwijfeld een der mooiste van gansch Engelsch-Indië. En de poort van de Moskee is wel de prachtigste der wereld.

„'t Is geen poort”, schrijft o.a. een reiziger, „doch een triomfboog, waarbij die van Constantijn of van Titus in het niet verzinken. De grijze en roode zandsteen pilaren, de

marmere versieringen, de kloeke, bevallige Arabische letters op den witten achtergrond, dat alles schenkt sierlijkheid aan een der schoonste portalen der wereld.”

Tusschen de poort en de Moskee ligt een tempelhof, ongeveer 150 vierk. Meter groot, omgeven door een zuilengang; wanneer men er binnen komt, ziet men een graftombe, geheel van wit marmer opgetrokken. Daaronder ligt het stoffelijk overschot van den man, die Akbar overhaalde zich te Fattehpur-Sikri te vestigen, en die aldus gehuldigd is wegens de geboorte van Jehangir. Dicht daarbij liggen de bouwvallen van Akbars paleis, doch de geheele plek is thans verlaten. Gelukkig is de prachtige poort nog totaal ongeschonden.

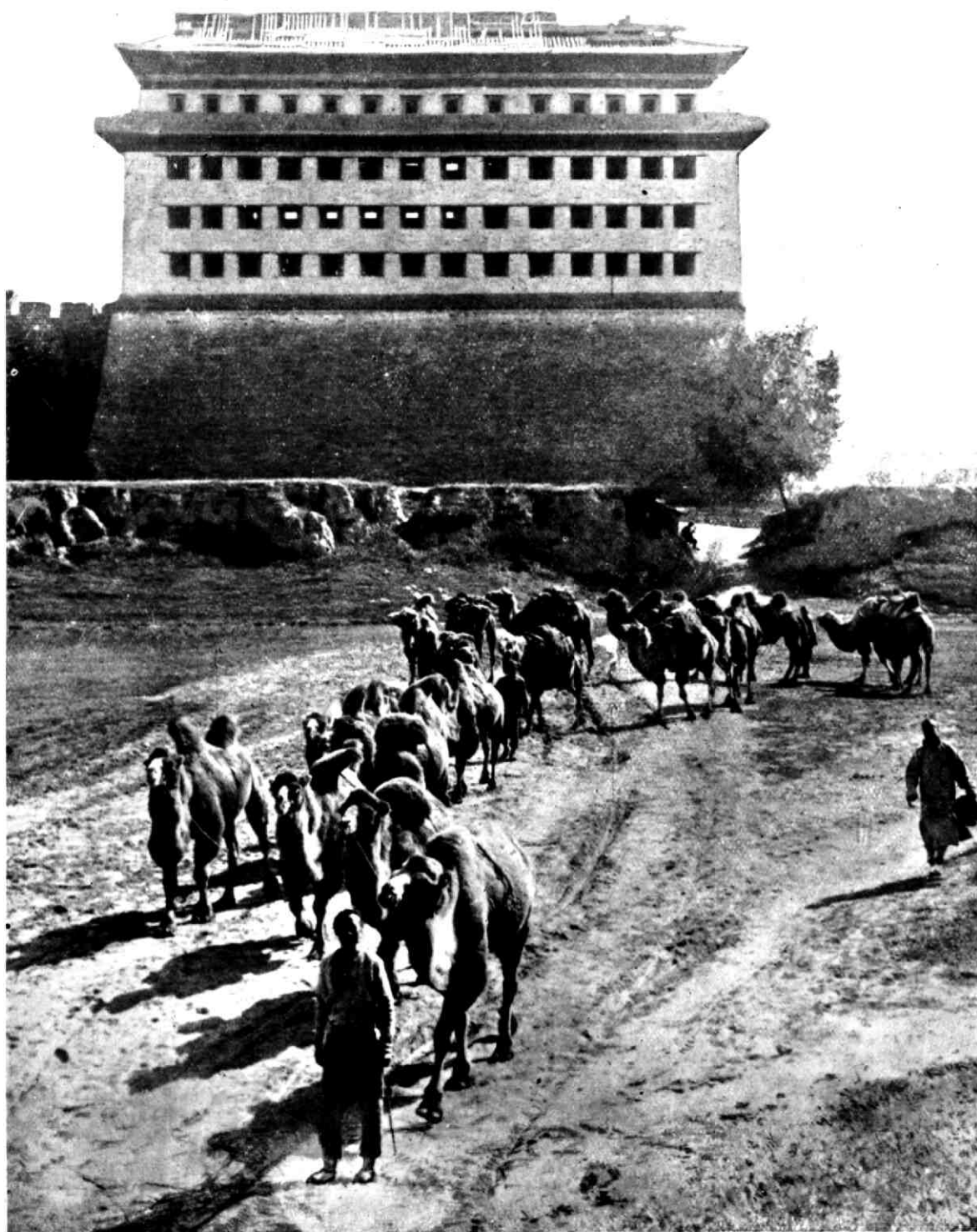
DE HATA MEN TE PEKING.

De Hata-men, of Poort der Hoogste Wijsheid, in den muur, welke de Tataarsche stad scheidt van de Chineesche wijk van Peking, speelde een belangrijke rol in het historische beleg der Gezantschappen in China. De aangrenzende muur was een der belangrijkste bolwerken van de verdediging.

Bangkok, vraagt ze in de eerste plaats de belangstelling voor enkele bewonderenswaardige hollen in een heuvel van kalksteen, die vrome Siameezen hebben herschapen in onderaardsche tempels van Boeddhha. De heuvel is niet veel meer dan korst, dermate is hij doorzeefd door tal van hollen, terwijl boven op den top een breede kuil is, die bij vroegere Europeesche bezoekers de gedachte opwekte, dat de heuvel van vulcanischen oorsprong zou zijn. Doch die holte komt overeen met andere dergelijke eigenaardigheden van andere kalkformaties.

Na een beschrijving, hoe de onderaardsche tempels van Pechaburi langs in de rots gehouwen trappen worden bereikt, vervolgt de reiziger Ernest Young: „een er van ontvangt zijn licht door een kraterachtige opening in den heuvel, andere zijn te donker om zonder toortsen of lantarens bezocht te worden. De vloeren zijn echter altijd uitstekend geëffend en met zand bestrooid, een is zelfs keurig bevloerd (dit is de spelonk, die men op onze afbeelding

Rotstempel te Pechaburi, Siam. — Hoewel de stad Pechaburi, in westelijk Siam gelegen, modern genoeg is om een spoorwegverbinding te hebben met

DE MUREN VAN PEKING.

Deze afbeelding vergunt een blik op een hoek van de groote muren der Tatarenstad, het belangrijkste deel van Peking, dat bovendien in zich bergt de weleer zoo geheimzinnige „Verboden Stad.” Deze muren zijn ongeveer 16 Meter hoog en de basis is niet minder dan 20 Meter dik. Een aantal hooge torens zijn er op gebouwd, gelijk men hierboven er een ziet,

vindt). Langs de kanten zijn de beelden in rijen geschaard en Boeddha's in staande, slapende of zittende houding leggen beslag op elke uitstekende punt en elke holte. Eenige gangen, vaag verscholen achter een reusachtig beeld, voeren naar kleine, donkere, vieze, vochtige hollen met houten beelden en berookte altaren, waar kluizenaars wonen, of weleer geleefd hebben in stille eenzaamheid. Er is iets griezeligs in deze spelonken, waarin reusachtige stalactieten en stalagmieten het licht van de binnendringende zon weerkaatsen of wel zich vaag afteekenen in het wazige licht van knetterende en rookende toortsen."

Het aantal beelden in de hollen van Pechaburi is zeer groot, doch het haalt niet bij dat in de spelonken bij Moulmein, reeds vroeger beschreven. Maar de altaren van Pechaburi maken ongetwijfeld meer indruk doordat zij minder gelijken op uitdragerswinkels.

De tempel der Vijf Goede Geesten te Canton. — De tempel der Vijf Goede Geesten — of Vijf onsterfelijken, gelijk hij ook weleens genoemd wordt — is een der meest belangwekkende bezienswaardigheden van Canton. De naam dankt het gebouw aan de omstandigheid, dat het is gewijd aan de vijf goden, die de elementen, „aarde," „lucht," „water," „metaal" en „hout" beheerschen. Deze godheden zouden eens, volgens de sage, uit den hemel zijn nedergedaald en naar Canton zijn gereden, gezeten op vijf rammen, medevoerend vijf soorten van graan, als een geschenk, en zegen brengend aan de markten der stad. Daarop stegen zij weder ten hemel en verdwenen. De rammen lieten zij toen evenwel achter en deze namen de gedaante aan van vijf steenen, die men thans in den tempel aantreft. De vijf

DE YOMEI-POORT, NIKKO, JAPAN.

Dit is de schoonste poort van alle tempels te Nikko, een stad, waarvan de Japanners getuigen:
„Zaagt ge nimmer Nikko, spreek dan niet van Kikko" (mooi).

HOOR, SPREEK NOCH ZIE HET BOOZE.

Wondermooie afbeelding van drie apen, die een voorstelling geven van den hierboven afgedrukten raad, aangebracht boven de poort van een der tempelgebouwen te Nikko.

goden zitten op een rij op het voornaamste altaar, opzichtig door hunne heldere kleuren, en aan de voeten van elk is een der versteende rammen geplaatst. Aan deze zonderlinge legende dankt Canton den bijnaam van „Stad der rammen.”

De tempel heeft behalve deze beelden der beschermgeesten en hunne rammen, een reusachtigen voetafdruk van Boeddha in zwart basalt, een groote klok in een toren, tegenover het voornaamste altaar, in de veertiende eeuw gegoten, welke, volgens de sage, nooit is geluid zonder ongeluk over Canton te hebben gebracht, en altaren voor allerlei godheden, waaraan de gastvrije „Vijf Onsterfelijken” vergund hebben in hun tempel intrek te nemen. Tot deze gasten behooren ook een Chineesche vorm van Hanumân, den Indischen aap-god, die hier getooid is met een prachtig zijden gewaad, en de oorlogsgoden, tot godheid verheven helden uit de oude geschiedenis van China.

Deze tempel der Vijf Goede geesten, mag men niet verwarren met dien der Vijfhonderd Goede Geesten, in een vorige aflevering vermeld. Die ligt in de westelijke voorstad, buiten de stadsmuren, de ander in het Namhoi of de westelijke helft van Canton zelf.

De muren van Peking. — De muren van 't hedendaagsche Peking doen onwillekeurig terugdenken aan Babylon en Niniveh. Het oudste gedeelte van de buitenbekleding dagteekent intusschen eerst uit het begin der vijftiende eeuw, hoewel het inwendige, van vastgestampte klei, van veel ouderen datum is. Maar meer de ontzaglijke massa dan de leeftijd doet den bezoeker terugdenken aan de groote steden uit het grijs verleden.

De reiziger ziet de muren als 't ware plotseling voor hem oprijzen, vooral wanneer hij van de kust de stad nadert. Van 't Zuiden of het Oosten zijn zij tengevolge van de gesteldheid der uitgestrekte vlakte niet van verre zichtbaar, en daar Peking geen voorsteden heeft, staat men er plotseling voor, ziet men de muren onverwachts als een ontzagwekkende massa opdoemen, terwijl in de gansche omgeving geen enkele heuvel of hoogte waarneembaar is. Wanneer men den toestand dier muren wat nader in oogenschouw neemt, ziet hoe ontredderd vooral de versterkingen der Chineesche stad zijn, waarneemt, hoe de kanonnen die door de schietgaten komen kijken, slechts geschilderde imitaties zijn, gevoelt men zich teleurgesteld. Maar daarentegen blijft toch de ontzaglijke omvang indruk maken.

De muren, die de Tataarsche en de Chineesche stad omgeven (zij liggen tegen elkander aan bij wijze van een regelmatigen vierhoek rustende op een langwerpigen rechthoek) zijn

donker grijsachtig van kleur en hebben hier en daar poorten en hoge torens. Die der Tatarenstad zijn steviger en beter onderhouden dan die van het Chineezenkwartier. Zij zijn ruim 16 Meter hoog met een 2 Meter breedte, van schietgaten voorziene borstwering. Aan den voet zijn zij 20 Meter breed, de bovenzijde is 16 à 12 Meter. Negen poorten zijn in de muren aangebracht. De twee meest bekende hiervan zijn de Chien-men of voorpoort, door welke de weg leidt naar den hoofdingang van de keizerlijke stad met haar paleizen, en die gedeeltelijk vernield werd bij de belegering der gezantschappen in 1900, en de Hata-men, of „poort der hoogste wijsheid”, die eveneens een belangrijke rol heeft gespeeld bij dat beleg, daar de

MONDING VAN DE ARNON.

De Arnon, door de Arabieren Wady Mojib geheeten, stroomt in de Doode Zee door een kloof van nog geen dertig Meter breedte, waarvan de wanden, loodrecht opgaande, hier en daar een hoogte van 130 Meter bereiken.

heden zoo lang vergeefs trachtten door te dringen, en waar zij thans nog slechts bij zeer zeldzame gelegenheden worden toegelaten.

De Poorten van Iyeyasu's Tempel te Nikko. — Reeds vroeger is door ons melding gemaakt van enkele hoogst interessante bezienswaardigheden van Nikko, waaronder de groep prachtige gebouwen, waarlangs de weg voert naar het praalgraf voor Iyeyasu den eersten Shogun — of Majordomus — uit het geslacht Tokugawa. Het mooiste er van zijn de verschillende poorten, die men doorgaat, eer de drie voorpleinen van den tempel te bereiken.

aangrenzende muur een der bolwerken van de verdediging was. Deze twee en de poort tusschen de Tataren- en de Chineezenwijk worden des nachts gesloten vanaf een uur na zonsondergang tot zonsopgang. Boven deze en de zes andere poorten aan de noordelijke, oostelijke en westelijke zijden verheffen zich ontzaglijke torens bijna 30 Meter hoog. Het is opmerkelijk, dat de versterkingen aan de zuidzijde, dus aan den kant der Chineezen, even goed worden onderhouden als aan de andere zijden. Doch het onderscheid tusschen Tataren (Mandsjoe's) en Chineezen is geleidelijk verdwenen, vooral sinds de vorige Keizerin-weduwe na den Bokscers-opstand zich als hervormster had opgeworpen.

De muren der Chineezen-stad, die meer dan een eeuw later zijn gebouwd dan die van de Tataarsche wijk, zijn ongeveer 10 Meter hoog en lang niet zoo indrukwekkend als de andere, ook al omdat zij zoo slecht worden onderhouden en hier en daar zelfs struikgewas zich in scheuren er van genesteld heeft. Men vindt er zeven poorten in, ongerekend die aan de zijde van de Tataarsche wijk.

Peking heeft nog twee andere stellen van muren, n. l. van de Keizerlijke en van de Verboden Stad, gelegen in de Tataarsche wijk. Zij zijn rood of liever licht vermiljoen geschilderd en gedekt met tegels van keizerlijk geel. Een diepe en breede gracht omgeeft verder de Verboden Stad, anders genaamd de „Zes Paleizen”, de binnenste kern van het Tataarsche deel van Peking, waartoe de vertegenwoordigers der westersche mogend-

„DE HEER DER VLAKTE“, BIJAPUR.

Dit reusachtige bronzen kanon is het voornaamste bewijs, dat Bijapur in het presidentschap Bombay eenmaal de voornaamste versterking was van een krijgshaftig volk. Een opschrift leert ons, dat het kanon te Ahmadnagar is gegoten, doch hoe het te Bijapur is gekomen, weet niemand. De omvang er van is blijkbaar een bezwaar geweest om het kanon weg te halen uit de bouwvallen van de oude citadel.

LUCHTWORTELS VAN EEN SCHROEFPALM.

Peradeniya-tuinen, bij Kandy.

Kunstig beeldhouwwerk versiert ze alle, evenals de toegangen tot verschillende gebouwen grenzend aan de pleinen.

De eerste poort heet de Ni-omon of Poort der Twee Koningen, naar aanleiding van twee reusachtige figuren van poortwachters, die weleer stonden in nissen voor de poort. Zij werden weggenomen, toen onder de regeering van den tegenwoordigen Mikado het Boeddhisme werd achteruitgezet en Iyeyasu's tempel aan de Shinto-priesters werd gegeven. Overigens werd de poort niet beschadigd, en zeer bezienswaardig is het beeldhouwwerk, voorstellende tapis, eenhoorns en andere fabeldieren, olifanten en tijgers, waartusschen op kunstmatige wijze pioenrozen zijn aangebracht. Dit beeldhouwwerk wordt echter overtroffen door een kunststuk, dat zich aan het oog vertoont, nadat men het voorplein heeft betreden. Het prijkt boven de deur van den weelderigen stal der heilige witte paarden, die bestemd waren voor de vorstelijke dooden. Daarop ziet men afgebeeld drie apen, waarvan een zich de ooren dichtstopt, de ander zijn mond bedekt,

de derde zijn oogen. Dergelijke doch minder artistieke afbeeldingen vindt men allerwege in Japan, gebeeldhouwd in steenen platen enz. Deze apen lichten prachtig toe het beginsel van geen kwaad te willen hooren, noch te willen zeggen, noch te willen zien. Opmerkelijk is het wel; hoe verwonderlijk juist Japansche kunstenaars apen weten af te beelden, vooral wanneer men ze vergelijkt met tal van andere diervormen, die zij gebruiken tot versiering van tempels en wereldlijke gebouwen. Doch zij kennen den aap natuurlijk bijzonder goed, omdat het dier inheemsch is in Japan, wat met verschillende andere dieren niet het geval is.

De tweede poort, de Yomei-mon, is een zeldzaam mooi bouwwerk. In haar boek over Japan zegt de Engelsche schrijfster Bishop het volgende er over: de witte pilaren, die de poort dragen, hebben kapiteelen, gevormd door groote roodmuilige koppen van den „Kirin“, een fabelachtig monsterdier, aan de Chineezers ontleend. Boven de architraaf ligt een gaanderij, die om de poort loopt, met een leuning, gesteund door drakenkoppen. In het midden zijn twee witte draken in een niet eindigenden strijd gewikkeld. Onderaan zijn in hoog relief aangebracht groepen van spelende kinderen, daaronder een dooreenwarreling van hel gekleurde boomtakken en zeven groepen van Chineesche wijzen. Het hooge dak wordt gedragen door vergulde drakenkoppen met vuurroode muilen. In de poort vindt men nissen, die wit zijn geschilderd met sierlijke arabesken, waarvan de figuren zijn ontleend aan den „botan“ of pioenroos. Een overdekte galerij, waarvan de buitenmuren, verdeeld in

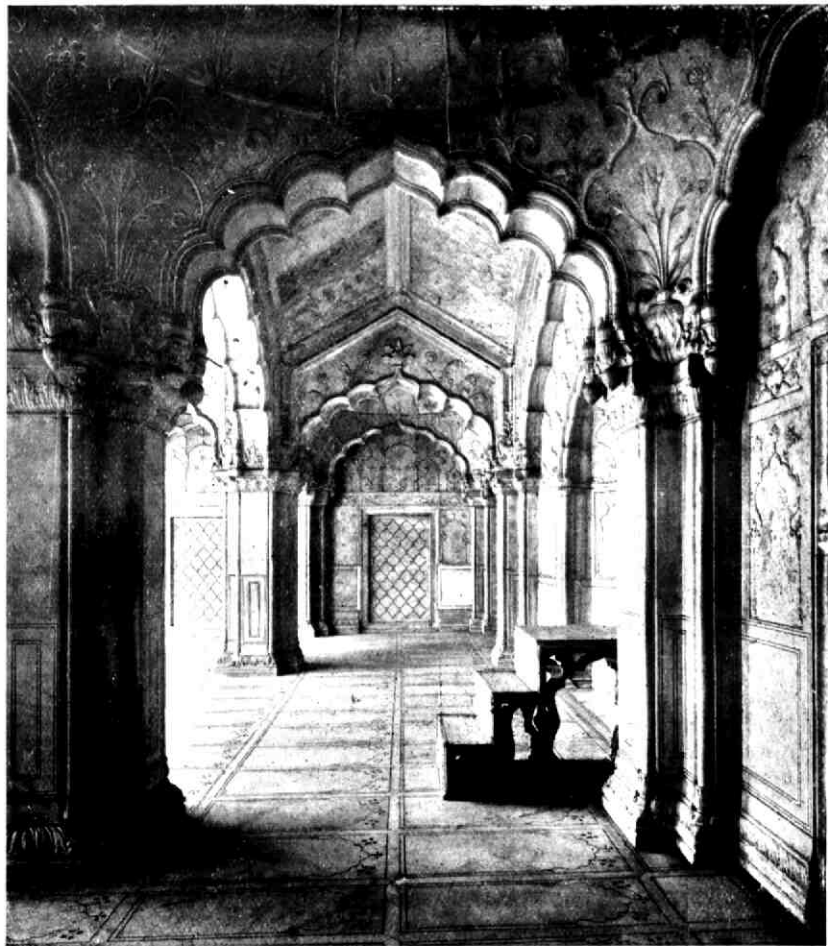
een en twintig afdeelingen, bezet zijn door prachtig beeldhouwwerk van vogels, bloemen en boomen, strekt zich links en rechts uit en aldus worden drie zijden gevormd van een volgend tempelhof, waarvan de vierde bestaat uit een steenen muur, opgetrokken tegen de helling van den heuvel."

Een eigenaardigheid van deze poort is, dat op een der kolommen de versieringen ondersteboven zijn aangebracht. Ze heet de kolom tot afwering van het kwaad en heeft tot strekking den naijver des hemels af te weren, welke misschien tegen het huis van Tokugawa zou zijn gewekt, indien het gebouw geheel zonder gebreken was opgetrokken!

Het tempelhof, dat men door de Yomei-poort bereikt, was hoofdzakelijk bestemd voor de opzegging der gewijde gebeden in Juni en September van ieder jaar, wanneer het feest was te Nikko. En die oude gewoonten staan nog steeds in eere. Wie des zomers of in het najaar Nikko bezoekt, kan getuige zijn van wonderlijke processies en dansen, waarbij alle deelnemers gekleed zijn in echte oud-Japansche gewaden, die voor deze gelegenheid uit de voorraadkamers der tempels zijn voor den dag gehaald. Dan zien wij ook de draagstoelen der Shoguns, die gewoonlijk bewaard worden in een bijgebouw van het tweede tempelplein, en bij de processie elk door vijf en zeventig man moeten worden gedragen. En daarachter stapt het heilige witte paard, zonder ruiter — uitgezonderd misschien voor het geestelijk oog, dat zich kan verbeelden daarop te zien zitten den Tokugawa-Shogun van vóór drie eeuwen. Tot het derde voorplein voert de „Karamon" of Chineesche poort, die niet zooveel indruk maakt als de andere, doch toegang verleent tot een kapel zoo weelderig en fantastisch versierd, dat het een verpoozing is voor het oog te rusten op den soberen eenvoud van het Shinto-altaar in het midden

De monding der Arnon-rivier. — In de dagen, dat het Israëlitische rijk bestond, vormde de Arnon de zuidelijke grens van Palestina, aan gene zijde van de Jordaan — ten minste nadat David eindelijk de macht had gefnuikt der Ammonieten, gelijk in het Tweede Boek Samuel wordt verhaald. Vóór dien tijd had Mozes, toen hij de Twaalf Stammen naar het beloofde land bracht, aan den noordelijken oever van de Arnon het eerste kamp opgeslagen in het land, dat eenmaal het rijk van Israël

De Wonderen der Wereld.

DE PAREL-MOSKEE TE DELHI.

Een blik in het inwendige van Aurangzeb's bijzondere Moskee, die hij deed bouwen bij het paleis van zijn vader, Shah Jehan. Sober en toch schoon is het beeldhouwwerk van marmer.

zou worden. Toen het land ten Oosten van de Jordaan was veroverd, vestigden er zich de stammen van Ruben en Gad, die de Moabieten als zuidelijke naburen kregen.

De Arnon speelt dus een niet onbelangrijke rol in de geschiedenis van Palestina, en in het Oude Testament wordt de rivier herhaaldelijk genoemd, vooral als de zuidelijke grens

van Israël aan gene zijde van de Jordaan. Bij de Arabieren, die de schaarsche bevolking vormen van het land ten oosten van de Doode Zee, heet de Arnon thans Wady Mojib. Het is een armzalig stroompje, behalve wanneer de winterregens het hebben doen zwellen, want het ontspringt in een droge streek en ontvangt slechts weinig water op zijn tocht van 75 Kilometer naar de Doode Zee. De rivier stroomt naar die binnenzee door een prachtige bergengte, waarvan de rotsen een hoogte bereiken van 30 tot 150 Meter. Zij bestaan uit zandsteen en geven door hun schilderachtige groepeerings aan de rivier de reputatie, die ze ook thans nog heeft. Het is zeer waarschijnlijk, dat de Arnon weleer van meer beteekenis was dan thans, want de manier, waarop ze zich een weg heeft gebaand door de zandsteen, bewijst voor een krachtige strooming.

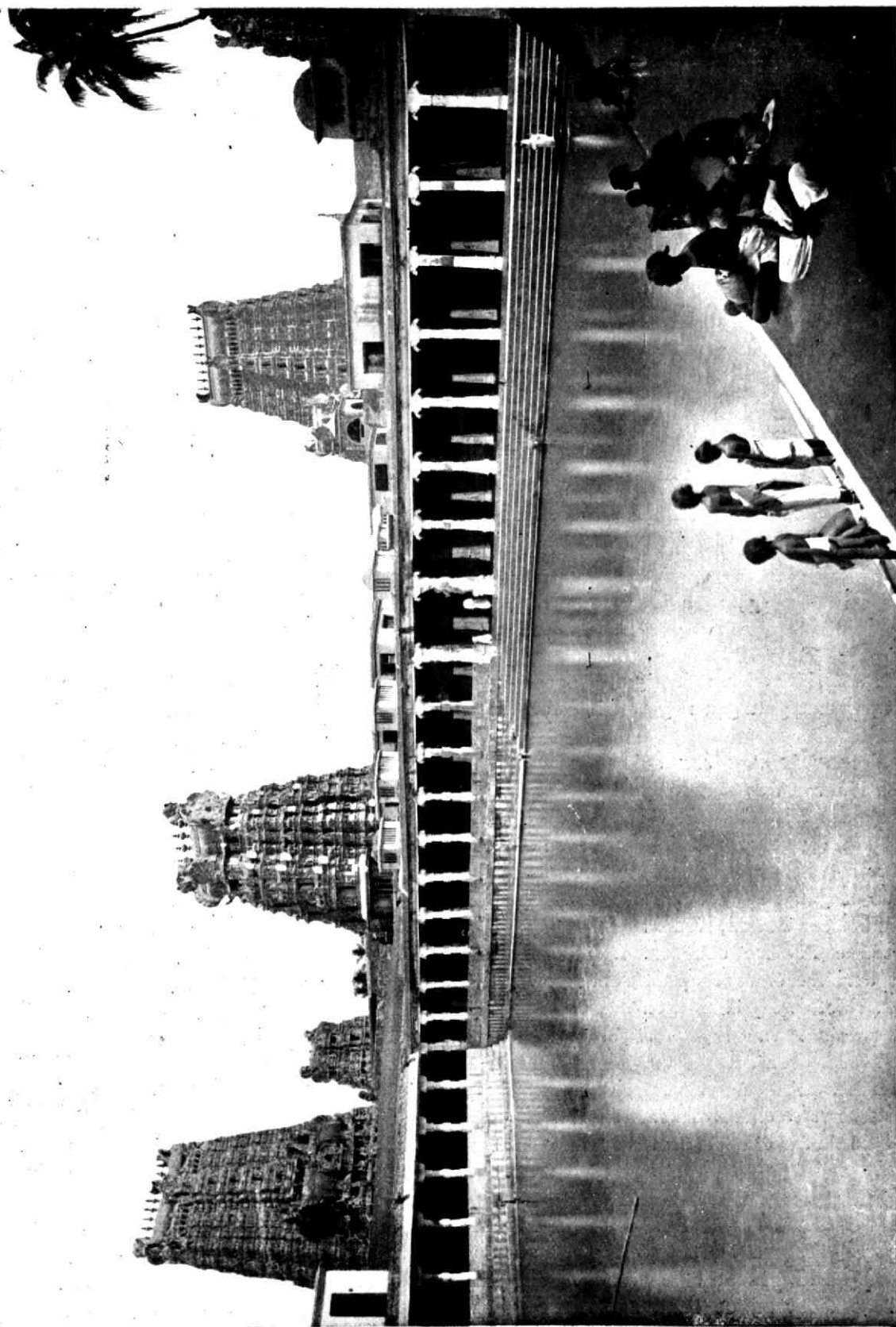

Op deze afbeelding van een der gopura's of pyramiden van Madura's grooten tempel is duidelijk waar te nemen de overweldigende rijkdom aan beelden van Siva en zijn gemalin, alsmede andere godheden, geesten, runderen enz., alles met de helste kleuren beschilderd.

versterkingen dagteekenen uit het midden der zestiende eeuw en het hier afgebeelde kanon werd, blijkens een opschrift, gegoten in 1548 te Ahmadnagar, ongeveer 100 Kilometer er van afgelegen. Men heeft het gedoopt als „Malik-i-Maidan („Heer der Vlakte”) en het is van brons. De voornaamste afmetingen zijn 4,35 Meter lang, diameter van het achterstuk 1,76 M., kaliber 0,73 M. Hoe dit reuzenkanon naar de plaats, waar het thans ligt, is vervoerd, is ook thans nog een raadsel. In 1686 werd Bijapur, stad zoowel als staat, veroverd door de Mughals,

Een zestiende-eeuwsch kanon in Engelsch-Indië. — Te Bijapur, in het Presidentschap Bombay vindt men de overblijfselen van buitengewoon omvangrijke versterkingen, en in de citadel liggen nog enkele stukken grof geschut, die bewijzen, dat de plaats indertijd was een versterking van een oorlogszuchtig volk.

Geschiedkundig staat vast, dat er sinds de helft der vijftiende eeuw bestond een onafhankelijke Mohammedaansche staat Bijapur, waarvan de heerschers zich verbonden met andere Mohammedaansche hoofden om een naburig Hindoesch rijk te bevechten. De

DE VIJVER VAN DE GOUDEN LELIE, MADURA.

Deze vijver is een der schilderachtigste gedeelten van Madura's grooten Tempel, met zijn groene lanen, en zijn gezicht op de tempeldaken, rijk met beeldhouwwerk versierde pyramiden, en slanke palmen, terwijl de blauwe Indische hemel zich daarboven welft.

Enkele der muurschilderingen, voorstellingen van legenden der Hindoe's,
welke de muren sieren van Siva's tempel te Madura.

en de versterkingen werden puinhoopen; maar „de Heer der Vlakte” en enkele andere stukken geschilderd getuigen nog van het oorlogvoeren in de dagen van weleer.

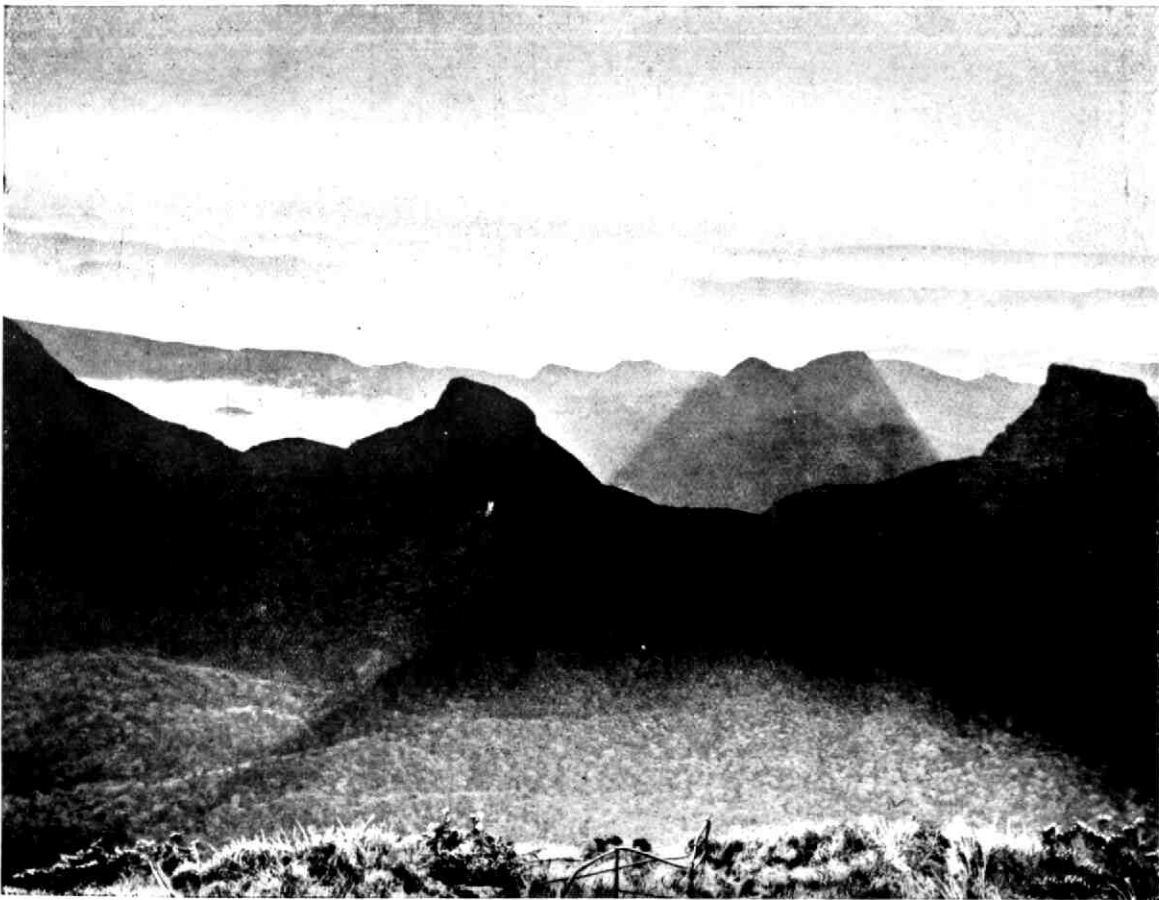
Luchtwortels van een schroefpalm uit de Peradeniyatuinen op Ceylon. — Van de schoonheden van den Peradeniya Plantentuin op Ceylon hebben we reeds vroeger iets verhaald. Doch nog een bijzonderheid verdient o. i. afzonderlijke vermelding. De tuin bevat zeker meer dan een twintig verscheidenheden van de schroefpalm-familie, wetenschappelijk „Pandanaceae” geheeten. Enkele er van zijn inheemsch in Ceylon, de meerderheid is evenwel ingevoerd door de goede zorgen van de hoofden van den plantkundigen dienst op het eiland, en is herkomstig uit de Maleische Staten, Nederlandsch-Indië, de Nicobaren, Andamanen, Indo-China, Madagascar en de Stille Zuidzee eilanden. De schroefpalmen zijn niet alleen sierlijke gewassen, doch hebben dezelfde eigenschap als sommige andere boomen, zooals de banaan, om bijwortels te doen uitschieten. Bij banaan en schroefpalm groeien zij echter niet ondergronds, doch hebben zij het karakter van luchtwortels, staan soms zeer ver verwijderd van den hoofdstam, en zien er krachtig en massief uit.

De merkwaardigste schroefpalm te Peradeniya is de reusachtige boom, dertig jaar geleden aangebracht van een der Andaman-eilanden en daarom „*Pandanus Andamanensium*” geheeten. Staande in het zuidelijk deel van den tuin, nabij den rijweg, vertoont deze reuzenboom ontzaglijke luchtwortels, waarbij de menschelijke gestalte in het niet verdwijnt.

De Parel-Moskee te Delhi. — De Moti Masjid of Parel-Moskee, te Delhi, werd door Aurangzeb gebouwd bij het prachtige paleis van Shah Jehan, daar de vader het blijkbaar niet noodig had geacht bij zijn paleis nog een moskee te doen verrijzen, nu hij de Jama Masjid zoo dicht bij de hand had. Europeesche deskundigen zijn het met elkander nog niet eens, of de Parel-Moskee inderdaad het bouwwerk van Shah Jehan wel waardig is geweest. Enkel hunner keuren in het bijzonder de kleine afmetingen er van af — ze is slechts ruim

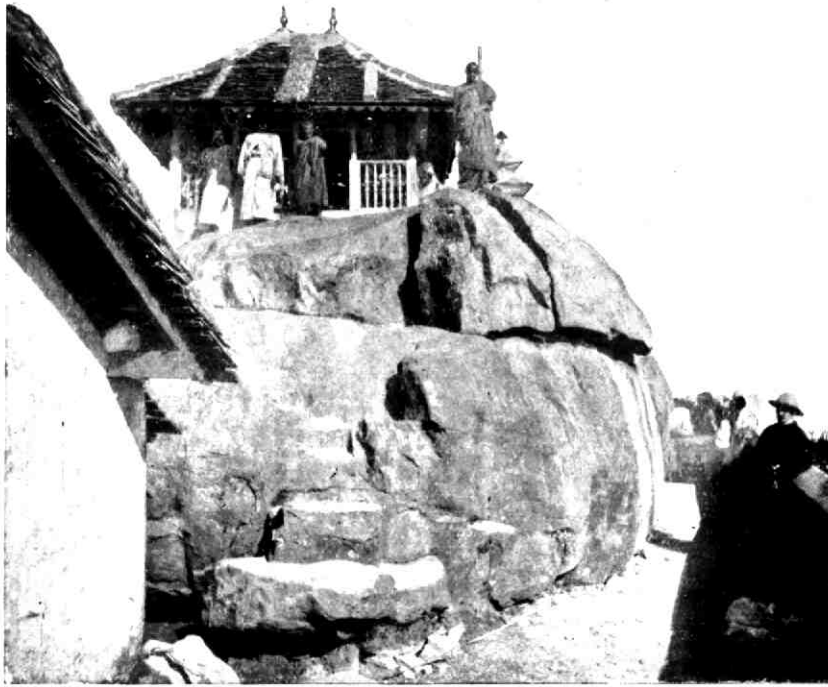
18 Meter in 't vierkant, — terwijl anderen roemen de kunstige versieringen en haar inderdaad een parel der bouwkunst achten. De muren zijn geheel van roode zandsteen opgetrokken, en daarboven prijken drie witmarmeren koepels, waarvan de middelste grooter is dan de beide zijkoepels, gelijk ook bij andere moskees het geval is. Inwendig bewondert men echter het mooie beeldhouwwerk der marmeren versieringen, doch ook overigens is de moskee hoogst bezienswaardig. Geen wonder, wanneer men bedenkt, dat Aurangzeb voor den bouw 160.000 ropijen (f 190.000) zou betaald hebben. Delhi's Parel-Moskee moet niet verward worden met die van denzelfden naam te Agra, welke evenals de Jama Masjid te Delhi door den vorstelijken bouwheer Shah Jehan werd opgericht. Zoowel Jama Masjid als Moti Masjid is een betrekkelijk veel voorkomende naam voor moskees

De Siva-Tempel te Madura, Engelsch-Indië. — Madura, de tweede stad in grootte van het presidentschap Madras in Voor-Indië, is hoofdzakelijk vermaard om haar grooten tempel, gewijd aan Siva, onder den naam van Sundaresvara („de uitnemende heerscher”) en aan Minakshi („de vischoogige godin”), een plaatselijke godheid, vereenzelvigd met Siva's vrouw Parvati. Toen de Mohammedanen Voor-Indië overstroonden, namen zij Madura in en verwoestten een groot deel van den tempel, doch eerbiedigden de altaren van Siva en Minakshi. Madura wierp echter het juk der Muzelmannen af en de tempel werd herbouwd prachtiger dan te voren. Het terrein, dat door de gebouwen wordt in beslag genomen, heeft een

DE SCHADUW VAN DE ADAM'S PIEK.

Deze schaduw, geboren uit de samenwerking van de opgaande zon en ochtendnevels, heeft ongetwijfeld bijgedragen tot den roep van heiligheid, waarin de berg staat. Schaduwbeelden van denzelfden aard zijn „het Brockenspook” en „de Glorie van Boeddha” op den berg Omi.

DE ADAM'S PIEK, CEYLON.

De Adam's Piek, ongeveer 2460 Meter hoog, is de vermaardste, zoal niet de hoogste berg van Ceylon. Sinds onheuglijke tijden trekken pelgrims er heen. Op den top vindt men een „voetindruk" door Christenen en Mohammedanen toegeschreven aan Adam, door de Boeddhisten aan den stichter van hun godsdienst. Er is een afdak boven gebouwd en daarbij staat een Boeddhistische kluzenaarshut, welke men links op onze afbeelding ziet.

men telkens stuit op zonderlinge, afzichtelijke of vuile voorstellingen, gelijk in alle tempels van Siva. Intusschen is er zeer veel moois bij de fresco's van Hindoesche legenden, die verder de muren en zolderingen versieren, alsmede bij het beeldhouwwerk der zuilen, terwijl de tempel verbazend rijk is aan juweelen. Bijzonder bezienswaard zijn de Zaal der Duizend Kolommen, de Vijver der Gouden Lelie en de altaren in het binnenste der tempels voor Siva en Minakshi. Deze altaren worden voor Europeanen verborgen gehouden, doch dank zij den invloed van den Maharajah van Travancore is de Fransche schrijver Pierre Loti enkele jaren geleden in de gelegenheid geweest ze te bezichtigen en de schatten aan juweelen en andere kostbaarheden van de godin te bewonderen. De gewone bezoeker ziet van deze oudste gedeelten van den tempel niets anders dan de verguld koperen platen, die de daken er van bedekken.

De Zaal der Duizend Kolommen is vooral rijk aan fantastisch beeldhouwwerk, en de bezoeker wordt getroffen door de doodsche stilte die er heerscht in deze in schemerschijn gehulde ruimte. Een tegenstelling hiermee vormt de Vijver van de Gouden Lelie, een watervlak door de Indische zon beschenen, omgeven door zuilengaanderijen, terwijl de „gopura's" en slanke palmen zich tegen den hemel afteekenen. De vijver is een groote rechthoek, waarvan elke zijde vijftig meter lang is, en het water er van draagt een sterk groene tint, wat aan de harmonie der kleuren geen afbreuk doet, doch, helaas, het gevolg is van de voetwasschingen der talloze vereerders. Boven het hoofd van den bezoeker vliegen papegaaien en andere vogels onophoudelijk heen en weder, daar zij hunne nesten ongehinderd kunnen bouwen in de „gopura's" en omringende boomen. Ook een heirleger van vleermuizen

oppervlakte van 260 bij 230 Meter. Langs den buitenmuur verheffen zich vier groote „gopura's" (pyramiden of pagodes), terwijl de binnenmuren door een vijftal zijn bekroond. Deze „gopura's," waarvan de grootste, hoewel niet geheel voltooid, ruim 50 Meter hoog is, zijn haast onbegrijpelijk rijk met beeldhouwwerk versierd; er zijn allerlei voorstellingen van Siva en zijn echtgenoot, als menschen of dieren, op aangebracht te midden van andere godheden, demons, stieren enz. en alles is met de schitterendste kleuren beschilderd, zoodat men er bij wint ze niet van al te dichtbij te bezien. Hetzelfde dient verklaard te worden omtrent een belangrijk deel van het beeldhouw- en schilderwerk in den tempel, daar

ROTSTEMPEL TE AJANTA.

De voorgevel van een der wondermooie tempels in de rots uitgehouwen. Interessant is vooral het beeldhouwwerk om de grootste ramen, dat houtsnijwerk imiteert.

DE GROTEN VAN AJANTA.

Een blik op de vijf tempels en vier en twintig kloosters, uitgehouwen in een rots bij Ajanta, in Hyderabad gelegen. Deze bedehuizen en woningen zijn de vrucht van het Indische Boeddhisme. Zoowel de architectuur als de beschrijving van het inwendige der bouwwerken is zeer merkwaardig.

hebben er een toevlucht kunnen vinden, en olifanten en heilige koeien dolen in vrijheid tusschen de gebouwen en over de terreinen. Het geheel levert een wonderlijk schouwspel op.

Adam's Piek, Ceylon. — „Adams brug”, de verbinding tusschen Engelsch-Indië en Ceylon, die volgens het verhaal tegen het einde der vijftiende eeuw zou verwoest zijn, wordt door de Mohammedanen beschouwd als de weg, waarlangs Adam het Paradijs zou hebben verlaten; de Hindoesche legende luidt, dat Rama daarlangs naar Ceylon zou zijn gegaan om zijn geroofde echtgenoot terug te vinden, doch „Adam's Piek” heeft een plaats gekregen in de legenden van verschillende godsdiensten. Het feit, dat de berg op zijn bovensten top een indruk heeft, die ietwat gelijk op een voetstap, heeft Christelijke en Mohammedaansche bezoekers gebracht tot de bewering, dat Adam dat punt zou hebben betreden. Daarentegen hebben de Boeddhisten beweerd, dat de voetindruk van Boeddhya afkomstig was, de Hindoe's noemden Siva, de latere Christenen Sint Thomas, den apostel van Indië, als den vader van 't indrukkel. In welken tijd de piek een aantrekkingsoord voor bedevaartgangers is geworden, weet men niet zeker. Het schijnt, dat zich lang voor de wereld acht op hen sloeg, priesters op den top hebben gevestigd, en thans vindt men er een afdak of loods boven de gewijde plaats, terwijl daar beneden is een klein kloosterverblijf, bewoond door Boeddhistische monniken, hetwelk door een muur is omgeven om te voorkomen, dat men langs de uiterst steile hellingen van den top naar beneden valt. Elk jaar verschijnen er in Mei de pelgrims bij duizenden, om, nadat zij des nachts op de hellingen hebben gekampeerd, overdag hunne gebeden en offeranden aan de kapel te brengen.

De legende van de ontdekking van den „Sripada", of gewijden voetindruk verhaalt, dat zekere koning Walagambahu — ongeveer 90 jaar vóór onze jaartelling — op jacht was en een bijzonder mooi hert zag, dat hem heel naar het topje van den berg lokte. Hier verdween het plotseling — want in werkelijkheid was het geen hert maar een geest, afgevaardigd om den koning naar den „Sripada" te voeren.

Zekere menschelijke vaardigheid heeft de gelijkenis met het indrukkel van een menschelijken voet vergroot, doch in ieder geval is er een door de natuur gevormde holte, ongeveer 1½ meter lang en enkele centimeters diep, waarin de vrome bedevaartgangers zien, wat zij hopen te zien. Dergelijke indrukken in rotsen vindt men ook in Siam, de Maleische staten, Tibet en in de buurt van Canton, waar dezelfde vereering er aan wordt bewezen.

Een der belangwekkendste verschijnselen in verband met de Adamspiek ligt buiten het bereik van menschelijken invloed, dat is de schaduw van den berg. Die schaduw — aldus eene reisbeschrijving — zich bij zonsopgang tegen den nevel afteekenen, is een zeer interessant en vaak waargenomen verschijnsel en om de eigenlijke schaduw teekent zich een bij-schaduw af; de schaduw zelf is zeer donker en puntig, puntiger zelfs dan de piek zelf. Verwonderlijk, zoover als de schaduw zich uitstrekte, zelfs over de ver verwijderde bergtoppen. Ze kromp geleidelijk in en verdween toen de zon hoger steeg.

De schaduw van de Adamspiek is vergeleken met het Brocken-spook, en de „Glorie van Boeddha" op den Omiberg, doch ze is lang zoo geheimzinnig niet als die beide verschijnselen, ofschoon voor het ontstaan er van ook hierbij de samenwerking van zon en ochtendnevels noodig is.

Rotstempel te Ajanta. — De tempels en kloosters, uitgehold in het rotsgesteente van de Inhyadri-heuvels, op korten afstand van het dorp Ajanta, in Hyderabad gelegen, werden ongeveer een eeuw geleden door Europeanen ontdekt en wijlen de ontdekkingsreiziger James Fergusson gaf er in 1843 de eerste beschrijving van. Sedert de zevende eeuw onzer jaar-

DE DOODE ZEE.

Deze afbeelding van de vermaarde binnenzee geeft duidelijk weer het olie-achtige karakter van het oppervlak, en de doodsche verlatenheid van het landschap, waar niets dat leeft, plant noch dier, valt te bespeuren.

DE DOODE ZEE.

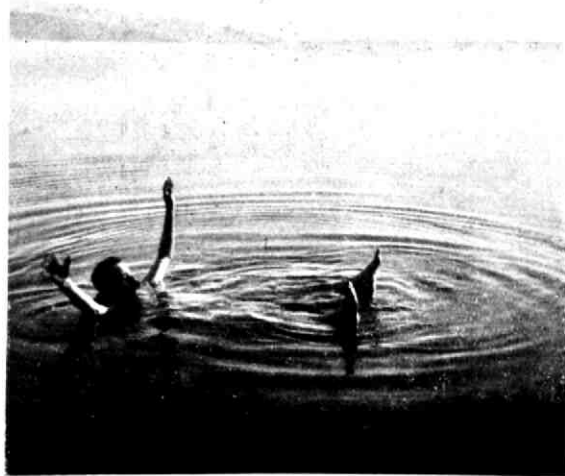
Een gezicht op het noorderstrand van de Dode Zee bedekt met doode boomstammen en takken aangevoerd door den snellen stroom van de Jordaan.

zijn geheel voltooid, ofschoon van bijna alle de zoldering, muren en pilaren versierd zijn. Sommige vertoonen bepaald Brahmaanschen invloed en dagteekenen blijkbaar uit het einde der Boeddhistische periode. De oudste zijn daarentegen niet jonger dan 200 vóór Chr., zoodat men hier bijeen heeft voorbeelden van Boeddhistische rots-architectuur loopende over acht eeuwen. Toen men ze ontdekte, wilde men er een veel hooger ouderdom aan toeschrijven, wilde ze rangschikken onder de oudste bouwwerken der wereld, doch een nauwkeuriger studie van de talrijke rotstempels, die men elders in Indië vindt, en de ontcijfering van de Boeddhistische literatuur deden met vrij groote zekerheid den tijd van het ontstaan vaststellen.

Over het algemeen bestaan de „cetiya's" uit een hooggewelfde ruimte met een koepelvormigen achtergrond, waarin zich een soort van uit de rots gehouwen altaar verheft. De „viharas" zijn veelal vierkante ruimten, met cellen, voor de monniken bestemd, met drie wanden, en een met zuilen gesierde veranda aan den voorkant. De kleinste bestaan uit enkele veranda's, waarop de cellen der monniken onmiddellijk uitkomen. Het beeldhouwwerk is vooral bij de „cetiya's" zeer bewerkelijk en interessant door de eigenaardige wijze, waarop getracht is houtsnijwerk in steen na te bootsen. De beschrijving van het inwendige is evenwel bezienswaardiger en zeker artistieker dan het beeldhouwwerk. De onderwerpen zijn steeds afbeeldingen van Boeddha en zijn volgelingen, bij alledaagsche bezigheden, op jacht of in den strijd. Jammer alleen dat op vele plaatsen de kleuren sterk verbleekt zijn.

telling, toen het Boeddhisme uit Voor-Indië werd verdrongen, staan zij verlaten, en juist deswege zijn zij van buitengewoon belang, omdat daarna geen enkele schenkende hand aan 't oorspronkelijke bouwwerk is geslagen. Gelukkig heeft daarbij de tijd weinig of geen invloed gehad op het weelderige beeldhouwwerk en het schilderwerk, dat de uitgehouwen tempels versiert.

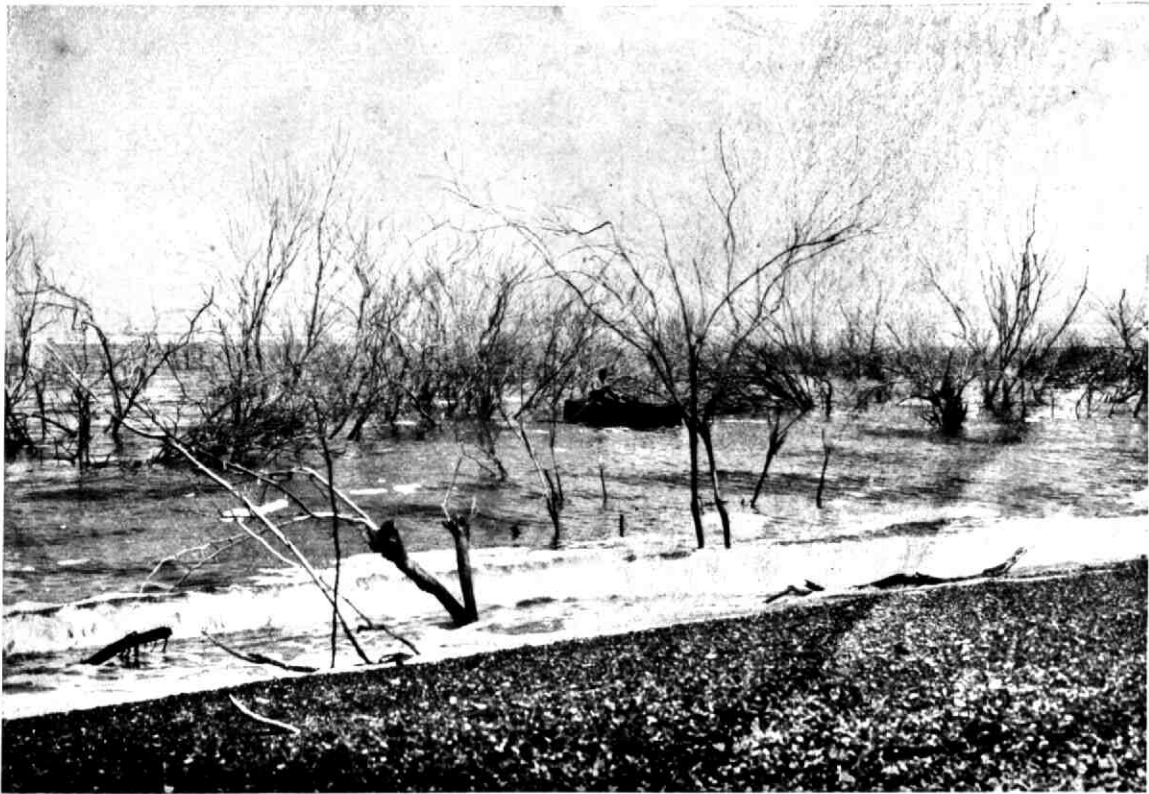
In het geheel zijn er vijf „cetiya's" of tempels en vier en twintig „viharas" of kloosterwoningen, uitgehouwen in den genoeg loodrechten rotswand, bijna 85 Meter hoog, in een halven cirkelboog zich verheffend langs den oever van een rivier. Een uitstekende rotsrand thans hier en daar moeilijk begaanbaar, vormt blijkbaar het enig middel om die reeks van tempels te bereiken. Hier en daar waren de holten, toen men ze vond, opgevuld met modder, die er binnen was gespoeld. Slechts enkele

Het water van de Dode Zee heeft zulk een hoog soortelijk gewicht, dat een mensch er niet in zinken kan.

De Dooide Zee. — De legende overdrijft wel sterk, door te beweren, dat de Dooide Zee zulke giftige dampen uitwasemt, dat de vogels, die er over heen trachten te vliegen er door gedood worden, doch het meer is niettemin een weinig aantrekkelijke watervlakte. Op een naburigen heuvel staande heeft een reiziger den volgende indruk er van opgeteekend: „Ge staart op het laagste punt der aarde, — de kom van de Dooide Zee, blauw als de hemel na zonsopgang, gespikkeld met op wolkjes gelijkende golfkuifjes, mooi en vroolijk, doch tevens bitter en verraderlijk en tevens de zetel van dood en mysterie.”

Beziat men het water der Dooide Zee van naderbij, dan bemerkt men, welk een eigenaardige groene, olieachtige tint en welke wonderlijke eigenschappen het heeft. Leven bevat het water niet, met uitzondering van enkele microscopische diertjes, zeevisch sterft, wanneer men ze er in loslaat, en zoetwatervis, die door de Jordaan en andere rivieren er in wordt gevoerd, ziet men weldra dood aan de oppervlakte drijven. Wie er een bad in

Op deze afbeelding kan men zien, hoe een kilometer landwaarts in een bosch op de Oostkust van de Dooide Zee is overstroomd doordat het water ten gevolge van zware regens is gestegen.

waagt te nemen, ervaart de onmogelijkheid om in het water te zinken en gevoelt een onaangename prikkeling van de huid door het buitengewone zoutgehalte van het water. Scheikundige onderzoeken hebben dan ook uitgewezen, dat het water meer dan 25 percent zouthoudende stoffen bevat. In het midden van het noordelijk gedeelte is de diepte zeer groot, bijna 400 Meter heeft men gepeild, terwijl het oppervlak van het meer ook weder bijna 400 Meter beneden het peil der Middellandsche Zee ligt. Maar wat het zonderlingste lijkt: de Dooide Zee heeft geen zichtbare uitwatering. Trouwens ze kan dat ten gevolge van haar laag peil moeilijk hebben. En toch stroomt er dagelijks zes en een half miljoen ton water in — vroeger vermoedelijk nog meer — van de Jordaan en andere rivieren, die er in uitloopen. Het geheim van dezen voortdurenden toevoer van water zonder dat de zee in diepte of omvang toeneemt (uitgezonderd na de winterregens, die de overstrooming veroorzaken, welke op een onzer afbeeldingen valt waar te nemen) schuilt in de ontzettende verdamping ten gevolge van de zonnehitte en in de

opslopende kracht van den bodem. Het zuidelijk deel, nabij de zoutheuvels, is het schraalst en minst aantrekkelijk gedeelte en daarom heeft de sage dat als de plaats der vijf steden van de vlakte aangewezen. De naam van het meer is in den loop der tijden nog al eens veranderd. In het Oude Testament b. v. wordt gesproken van Oost-Zee, de Zoutzee, de zee van Akabah. In de dagen der Romeinen werd gesproken van het Asphaltmeer, later van de Doode Zee, welke naam door de Kerkvaders werd overgenomen, en tegenwoordig spreken de Arabieren van Bahr Lut, of „Zee van Lot.”

De Isurumuniya-tempel, Ceylon. — De overweldigende weelderigheid van den tropischen plantengroei bedekt heel wat, dat door schoonheid of geschiedkundige beteekenis aandacht moest trekken en daartoe behooren ongetwijfeld de groote tempels, paleizen en kloosters in de buurt van Anuradhapaura, in de Noordelijke Centrale Provincie van Ceylon. Ongeveer

DE ISURUMUNIYA-TEMPEL.

De schoone Isurumuniya-tempel is in het begin der derde eeuw vóór onze jaartelling door Koning Tissa uitgehouwen in het massieve rotsgesteente; hij was geheel onder plantengroei bedolven, toen hij 40 jaar geleden werd ontdekt. Moderne toevoegingen zooals de ingang, op het midden onzer afbeelding, hebben niet tot verfraaiing gestrekt; de oude gedeelten van den tempel zijn echter nog steeds belangwekkend.

40 jaar geleden was, wat nu bekend is als de Isurumuniya-tempel geheel aan het gezicht onttrokken door het dichte struikgewas. Men heeft dien overdadigen plantengroei uitgeroeid en sommige verwoestingen, door den tijd veroorzaakt, hersteld — niet altijd op de gelukkigste wijze.

Isurumuniya was een gelukkige ontdekking. „Dit wonderlijke bouwwerk, uitgehouwen uit de massieve rots”, schrijft een reiziger, „is hoogst schilderachtig gelegen.... Rechts van den ingang ligt een breed „pokuna” of bad. Dit is gerestaureerd en geheel geschikt voor zijn oorspronkelijke bestemming om dienst te doen voor de door het ceremonieel voorgeschreven wasschingen. De monniken, die er thans bij wonen, hebben den vijver echter overgelaten aan krokodillen, welke zij zelfs voederen. De terrassen, die voeren naar de altaren zijn gesierd met opmerkelijke fresco's en basreliefs. Er zijn er ruim een twintigtal tegen de muren aangebracht en alle zijn buitengewoon grillig van voorstelling. Boven den hoek van het bad

WAT SUTHAT, BANGKOK.

Het belangrijkste deel van den tempel is de groote hal, waarin een kolossaal Boeddhabeeld is gezeten in „de houding der overpeinzing”, d.i. met gekruiste beenen, de rechterhand omvattend de rechterknie en de linkerhand, met den binnenkant naar boven gekeerd, op de beenen rustend. Daaronder staat een kleiner Boeddhabeeld, geflankeerd door zijn beide voornaamste discipelen in aanbiddende houding, en links en rechts daarvan twee groepen van discipelen, het gelaat tot hem gekeerd.

FATIMA'S MOSKEE TE KUM, DE HEILIGE STAD DER PERZEN.

Kum is een gewijde stad omdat daar begraven ligt Fatima, de zuster van den achtsten Imam. De afbeelding vertoont ons de grootste der beide koepels van de moskee boven haar graf. Die koepel is gedekt met koperen platen, overtrokken met een laagje goud van enkele millimeters. Vrome Perzen kennen geen hooger verlangen dan begraven te worden zoo dicht mogelijk bij Fatima's Moskee.

staan de koppen van vier olifanten en daarboven is een zittende figuur aangebracht, die een paard vasthoudt. Dergelijke wonderlijke groepen treft men ook op tal van andere punten aan. De hoofdingang is gesierd met prachtig beeldhouwwerk, dat niet onderdoet voor gelijksoortige kunstproducten elders op Ceylon. De bouw van den tempel wordt toegeschreven aan Tissa, koning van Ceylon aan het einde der vierde eeuw vóór Christus, die bevriend was met den grooten Indischen keizer Asoka.

Wat Suthat, Bangkok. — Onder de talrijke tempels te Bangkok, waarvan de Wat Phra Keo, Wat Chang, Wat Po en Wat Pichiyuat bij de toeristen wel het meest bekend zijn, mag

HET GRAF VAN DEN LAMA, DE GELE TEMPEL.

Dit praalgraf, van meer Indischen dan Chineeschen bouwstijl, is niet gebouwd boven de groeve van een overleden Tashi Lama, doch over zijn gele gewaden, welke achter waren gebleven, terwijl men het stoffelijk overschot zelf naar Tibet overbracht.

hebben te zorgen, begrijpen den invloed van het half duister, dat de heilige beelden omgeeft: heilige zaken die door het volle daglicht worden beschenen doen, van zeer nabij bekeken, haast altijd onaangenaam aan, terwijl de mysterie van den schemer er juist aantrekkelijkheid aan verleent.

Fatima's Moskee te Kum. — Kum of Kom, meestal bekend als „de Heilige Stad van Perzië”, vindt men ongeveer 160 Kilometer ten zuidwesten van Teheran, en daar de stad ligt

ook de Wat Suthat als hoogst bezienswaardig genoemd worden. De tempel heeft onder meer een belangwekkend „bawt” of „heilige der heiligen” met gladde vierkante zuilen, welke steun geven aan een rijkgesierd viervoudig dak, waarvan de hoeken versierd zijn met zeer langgerekte specimens van het typische Siameesche versieringsmotief, den slangenkop. Ook de doorgang tot den „wihan” of „beeldenzaal” is een buitengewoon mooi versierd bouwwerk, zeer eigen van stijl. De beelden moeten zeer oud zijn en opmerkelijk is vooral de wijze waarop ze bijeen staan. Vooreerst verheft er zich het gewone reusachtige beeld van den Boeddha, zittend in de houding der overpeinzing volgens de regelen der Boeddhistisch-religieuze kunst; aan zijn voeten zit een kleiner Boeddha-beeld met zijn twee voornaamste discipelen, Sariput en Mokhalan, gelijk de Siameezen ze heeten, in eerbiedige houding naast zich, en een talrijke schare van andere volgelingen zit in regelmatige rijen met het gelaat naar den meester gekeerd, links en rechts van hem. In het schemerlicht, dat steeds in de beeldenzaal heerscht, maakt die groep werkelijk zeer grooten indruk.

De priesters, die voor de „wats”

aan den meest gebruikten rijweg tusschen Teheran en Ispahan, zou ze bij Europeesche reizigers zeker meer of minder bekend zijn, als niet het fanatisme der inwoners nieuwsgierigheid tot een beslist gevaarlijke eigenschap maakte. De stad wordt als heilig beschouwd omdat er begraven ligt Fatima-el-Masuma (de Onbevleete), zuster van Reza, den achtsten der twaalf heilige Imams of profeten, die de Perzen vereeren. Ze was, volgens de legende, uit Bagdad gevlucht, om te ontkomen aan de vervolging der Khaliefen, en, te Kum overleden, werd zij hier door haar broeder begraven. Sedert is haar graf een groot aantrekkingspunt geworden voor bedevaartgangers, evenals dat van den Imam Reza zelve, die te Meshed begraven ligt. Ten gevolge van den reuk van heilichheid, waarin Fatima stond, werd het bovendien mode voor de trouwe Shiïten – de Mohammedaansche sekte, waartoe haast alle

DE GELE TEMPEL BIJ PEKING.

Dit is de ingang van den vermaarden tempel, die onder zijn schatten telt een praalgraf gebouwd boven de gele gewaden van een Tashi Lama, die tegen het einde der achttiende eeuw te Peking aan pokken overleed.

Perzen behooren — dicht bij haar moskee begraven te worden. Daardoor is Kum een uitgestrekte doodenstad geworden. Een tiental heerschers uit uitgestorven dynastieën zijn hier aan de aarde toevertrouwd tusschen 450 heiligen en talloze gewone menschen. Nog heden worden lijken van verre naar Kum gebracht om er begraven te worden en de stad leeft werkelijk van de dooden, daar groote sommen worden gevraagd voor grafruimten, en hoe dichter men bij de onbevleete Fatima ligt, des te hooger het uit te keeren bedrag. Natuurlijk krioelt het er van begrafenis-ondernemers, doodgravers en steenhouwers.

Op een afstand doet de kapel van Fatima denken aan de gouden koepels van het Kremlin te Moskou, doordat de koperen platen, die de beide koepels bedekken, belegd zijn met een laag goud van drie millimeter dikte. Voor het vergulden van den grootsten koepel zorgde Fath Ali Shah, uit de tegenwoordige dynastie. De koepel wordt bekroond met een versiering

van massief goud, meer dan 50 kilo zwaar. De minarets bij dezen koepel zijn versierd met een schoon mozaïek van roode, gele en iriseerende groene tegels. Van de graftombe onder de moskee weet een reiziger uit vroeger dagen, Sir J. Chardin, levende in het eind der zeventiende eeuw, mede te deelen, dat zij was bedekt met tegels van Chineesch aardewerk, geschilderd „à la Moresca”, en bedekt met een gouden kleed, dat aan beide zijden tot op den grond neerhangt. Hij spreekt ook van „een poort van massief zilver, tien voet hoog, op een halven voet afstands van het graf, en aan elken hoek als het ware bekroond met groote appelen van zuiver goud.” Die zilveren poort, liever dat zilveren traliewerk, moet nu nog

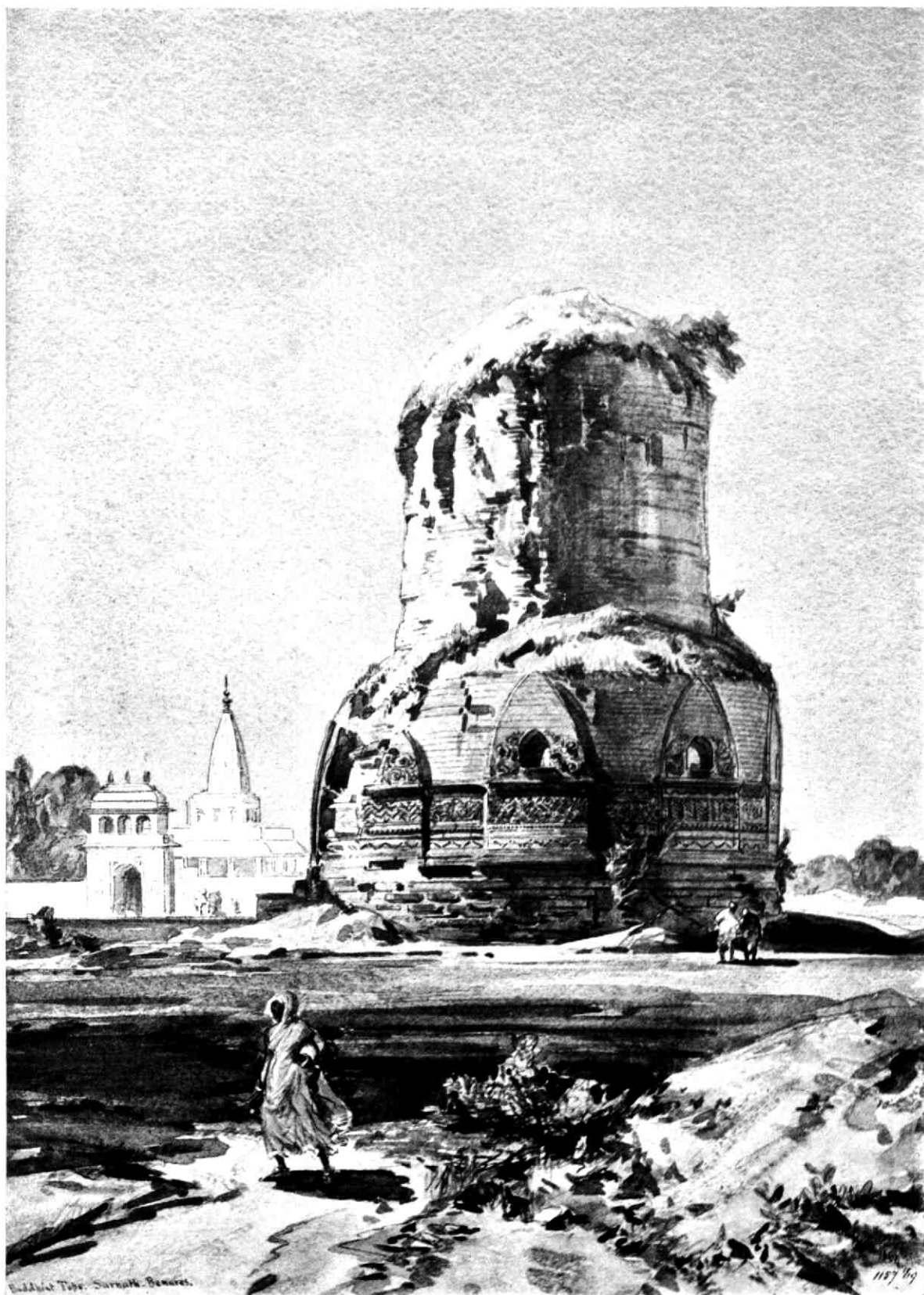

HET AMPHITHEATER, PETRA.

Te midden van hooge rotsen, in het breedste deel van het dal, waarin zich weleer de stad Petra verhief ligt een amphitheater, uitgehouwen uit het gesteente. Het kon 3000 toeschouwers bevatten en had 33 rijen zitplaatsen.

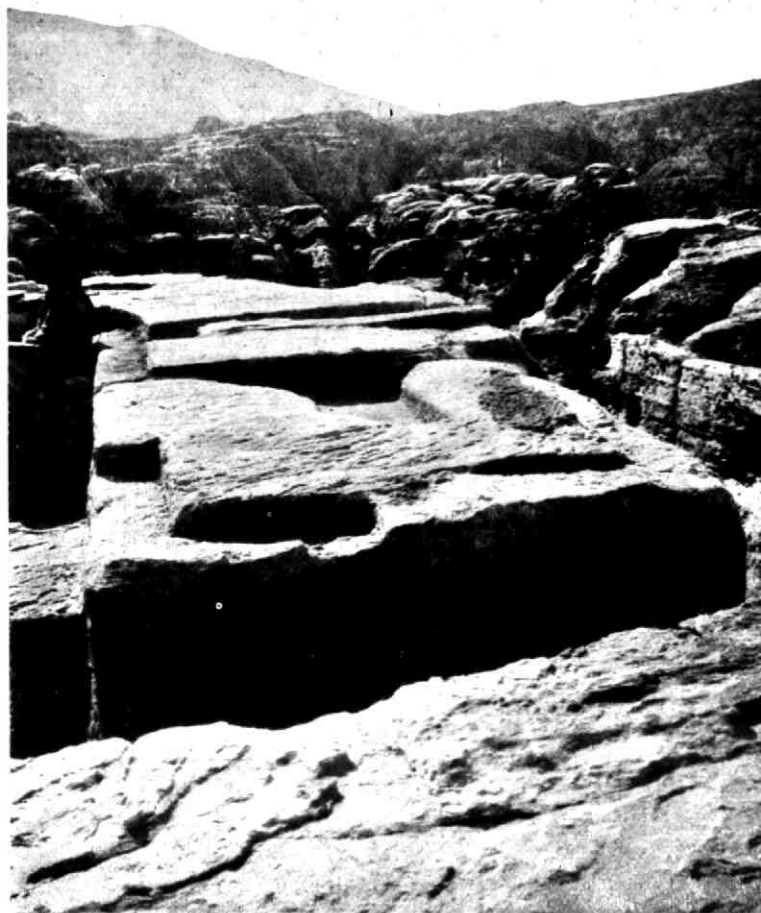
om het graf staan, doch het is thans een feitelijke onmogelijkheid voor een niet-Mohammedaan om de moskee binnen te komen en het graf te bezichtigen.

De gele Tempel bij Peking. — De „Hoang Ssu” of Gele Tempel is een der bezienswaardigheden in de nabijheid van Peking, die een bezoeker der Chineesche hoofdstad nooit overslaat. 't Is anders niet gemakkelijk er veel van te zien, wanneer men er is gekomen, daar de monniken niet bijster vriendelijk zijn en er volstrekt niet op uit zijn weetgierigheid te bevredigen als men geen buitengewoon hoge fooien geeft.

DE SARNATH TOPE.

Dit bouwwerk, een der oudste van Voor-Indië, verrees in de eerste dagen van het Boeddhisme om de herinnering levendig te houden aan de plaats in het Hertenkamp buiten Benares, waar Gautama het eerst de nieuwe leer aan zijn volgelingen verkondigde, of, zooals de Boeddhisten zich bij voorkeur uitdrukken, „het rad van zijn leer deed wentelen.”

DE OFFERPLAATS BOVEN PETRA.

De offerplaats is ongetwijfeld een der belangwekkende overblijfselen van de oude stad Petra. Ze geeft een duidelijk denkbeeld van „de hooge plaatsen” van de oorspronkelijke bewoners van het land Israël, wier offers zoozeer in strijd waren met de godsdienstige opvattingen der Israëlieten.

elken hoek. De torens, evenals de poort van wit marmer, dragen een Indisch of Tibetaansch doch geen Chineesch karakter en de middelste is bedekt met sierlijk beeldhouwwerk, voorstellende tafereelen uit het leven van den Tashi Lama, en talloze Boeddhistische afbeeldingen, zinnebeelden en inschriften.

De toegang tot den tempel is een schilderachtig stuk bouwkunst, ofschoon meer dan de graftombe boven de gewaden een Chineesch karakter dragend. De driedubbele trap trekt de aandacht doordat de middelste als „geestentrap” is ingericht, niet met treden, doch met een helling en versierd met drakenbeelden. Op grooter schaal vindt men iets dergelijks bij den Tempel des Hemels in de Chineesche stad en den Tempel van Confucius in de Mandsjoestad van Peking.

Het klooster heeft ook een metaalgietery, welke bronzen beelden, klokken, voorwerpen voor den eeredienst en versierselen aflevert, alsmede een aantal andere gebouwen, waarin geen „vreemde duivel” een blik mag slaan.

Petra. — De uit het rotsgesteente gehouwen stad Petra is hoogst bezienswaard, en bezit ook buitengewone schoonheid door de bonte verscheidenheid van tinten van de zandsteen, waarin zijn paleizen, tempels, woningen en graven zijn gehouwen. Men heeft die

De voornaamste bezienswaardigheid, een wit marmeren graftombe, is zonder veel moeite te bezichtigen, doch de westerlingen krijgen doorgaans niet veel anders te zien.

De Gele Tempel heeft zijn naam te danken aan de volgende omstandigheden. In 1780 bracht de Tashi Lama, een hoogwaardigheidsbekleeder van haast niet minderen rang dan de groote Dalai Lama zelf, van zijn residentie Tashi Lumpo een bezoek aan Peking. Hij was daar nauwelijks eenige weken, of hij werd door de pokken aangetast en stierf. Zijn lijk werd in een gouden kist, naar Tibet vervoerd, daar het stoffelijk overblijfsel van eene incarnatie van Amitabha, „het grenzenloze licht”, te heilig was om elders te worden begraven. Doch zijn gele gewaden werden gehouden en gelegd in een andere kist en daarvoor werd een praalgraf opgericht, dat thans nog is te zien. Op een opgehoogd terras, dat men bereikt door een „pailow” of driedubbele poort, staat een slanke reliquieën-toren, omgeven door vier kleinere torens, een op

PETRA, DE ROODE STAD.

De in de rots uitgehouwen stad Petra ligt in het harje van het Seir-gebergte. Gevormd tot paleizen, tempels, huizen, grafsteden enz. verheffen de rotsen der stad zich bijna loodrecht en leveren, met de rijke verscheidenheid aan tinten, die zandsteen kenmerkt, een prachtigen en grootschen aanblik.

rotsen weleens vergeleken met Oostersche tapijten, zoo rijk zijn zij aan roode, purperen, blauwe, gele, zwarte en witte strepen en aderen, die door het gesteente loopen. De stad zelf heeft men ook wel „de roode stad” gedoopt vanwege de overwegende tint harer gebouwen. Ze ligt in een dal, ruim een kilometer lang, loopende van noord naar zuid, en 450 Meter aan het noordeinde, ruim 200 Meter aan het zuideinde breed. De rotsen er om heen verheffen zich bijna loodrecht en in oude tijden was er slechts een enkele toegang, door een enge kloof, die op sommige plaatsen zoo nauw was, dat slechts twee ruiters naast elkaar er door konden gaan.

De oorspronkelijke bewoners van Petra waren de Edomieten of Idumaeische Arabieren, doch zij werden opgevolgd door de Nabathaërs, die een krachtigen staat met Petra als hoofdstad vestigden. Zij berustten er intusschen in vazallen van Rome te worden en onder de heerschappij van Trajanus werd de provincie Arabia Petraea gesticht.

De overblijfselen schijnen, met uitzondering van enkele der graven, alle te dagteekenen uit Romeinschen tijd en wel uit de tweede, derde en vierde eeuw na Christus. De stijl is verbasterd Grieksch-Romeinsch met een tintje nationale architectuur, onder Nabathaeischen invloed, terwijl ook soms Egyptische vormen vallen op te merken. Aardbevingen op verschillende tijdstippen schijnen vrij wat schade te hebben berokkend, doch nog steeds zijn de puinhoopen bewonderenswaardig. Met de „Schatkamer van Pharaoh” en het „Kasr Firaun” of „Kasteel van Pharaoh,” dat men op een onzer afbeeldingen in het midden vindt, is de belangrijkste

WAT PO, TE BANGKOK.

Dit is het grootste tempelklooster van Siam, vermaard vooral om het beeld van den stervenden Boeddha, ruim 52 Meter lang, gemaakt van baksteen en zoo dik met goudblad bedekt, dat in vroegeren tijd Europeesche bezoekers meenden dat het van massief goud was. Bovenstaande afbeelding geeft een blik op enkele gebouwen; een hooge muur, welke het gansche complex omgeeft, maakt het onmogelijk een overzicht van het geheel te erlangen. De kenmerkende eigenaardigheden der Siameesche architectuur zijn hierop duidelijk zichtbaar.

ruïne het amphitheater, dat geheel in de rots is uitgehouwen en op zijn drie en dertig rijen plaats bood aan meer dan drieduizend toeschouwers.

Op de hoogten aan de zuidzijde van het amphitheater is een offerplaats, een dier oude hoge plaatsen, die men alom in Syrië en aangrenzende landen vindt en waarvan het Oude Testament herhaaldelijk melding maakt. Te Petra heeft de offerplaats twee altaren, een groote voor het offeren van dieren, en een kleiner van ronden vorm, een waterreservoir voor de afwasschingen, en een tempelhof, alles uitgehouwen in het rotsgesteente.

Wat Po, te Bangkok. — In het hartje van de schilderachtige, doch vuile en aan geuren rijke hoofdstad van Siam, dicht bij de ommuring van het koninklijk paleis, verrijst de Wat Po, de grootste van alle „Wats” of tempelkloosters in het eenige onafhankelijke Boeddhistische koninkrijk van zuid-

oostelijk Azië. Men heeft Bangkok wel eens „tempelstad” geheeten, doch geen er van is meer een bezoek waard, dan die we hier noemen. Het belangwekkendst is het beeld van den „Slapenden Boeddha”, zooals het gewoonlijk wordt genoemd. Feitelijk stelt het echter den stichter van het Boeddhisme voor in het stervensuur, het hoofd gesteund door de rechterhand. Het beeld is ruim 52 Meter lang, en gemaakt van baksteen, afwisselend bedekt met kalk, lak en dik goudblad, terwijl de voetzolen (elke voet is 4,5 Meter lang) zijn ingelegd met paarlemoer, dat de conventionele figuren te zien geeft, die men altijd op Boeddha's zolen vindt afgebeeld.

Onze afbeeldingen geven verschillende kijkjes op den Wat. De eerste o.a. doet den rijkdom aan versieringen van de Siameesche architectuur duidelijk zien, vooral aan het hoofgebouw, in het midden der afbeelding, en aan de groote „prachedi,” of gewijde spits, rechts daarvan. Ofschoon het niet duidelijk is te zien, moeten de toppen van dergelijke „prachedi's” voorstellen een reproductie van de oude eere-parasols — pajongs zouden we zeggen — die in vroeger dagen werden opgericht boven de heiligdommen, waarin reliquieën werden bewaard. Elke ring van de spits is als het ware een versteend zonnescerm, en naarmate deze architectuur zich meer ontwikkelde, nam het aantal dier ringen ook toe. Op dezelfde plaat ziet men ook de beelden, die den toegang bewaken, doch een grimmiger poortwachter prijkt op een der kleinere afbeeldingen. Het uiterlijk van dit beeld wijst echter onmiskenbaar op Chineeschen invloed.

DE POORTWACHTER VAN DEN WAT PO.

Het beeld is ongetwijfeld van Chineesch maaksel.

De afbeelding, die een gansche pagina beslaat, geeft een kijkje in een klooster met een reeks van Boeddha-beelden, herkenbaar aan de zonderling gevormde versiering, door de Siamcezen „Sirot” geheeten, boven op het hoofd. Onder de kenteekenen, die het volksgeloof onafscheidelijk verbonden acht aan een hooger wezen en die daarom steeds aan den Boeddha worden gegeven, behoort een wonderlijk puntige schedel, gedekt met glanzend haar. Dit is voor de Siamcezen een soort stralenkrans, die echter niet het hoofd omgeeft, doch er boven uit opvlamt.

De Muur des weeklagens der Joden te Jeruzalem. — De muur des weeklagens te

DE PRACHEDI'S VAN DEN WAT PO, BANGKOK.

De Prachedi heeft zich ontwikkeld uit de Indische reliquieënkapellen. De laag van ringen, waarboven de spits uitsteekt, moet voorstellen een reeks van zonneschermen, die boven dergelijke kapellen werden aangebracht. Elke ring stelt zoo'n scherm of pajong voor. Tegenwoordig worden onder de prachedi's geen reliquieën meer bewaard.

dwenen glorie van Jeruzalem en de ontwijding des tempels.

De muur maakt deel uit van de oude omwalling van den tempel, meer dan 50 Meter lang en ruim 18 Meter hoog, en de onderste lagen zijn gevormd door reusachtige steenblokken van ruim 5 Meter lang.

Tempel van den Heiligen Tand, Kandy. — De vermaardste der thans nog in goeden staat verkeerende Cingaleesche tempels is de „Dalada Maligawa” of Tempel van den Heiligen Tand te Kandy. Ze dagteekent uit de zestiende eeuw, toen ook Kandy is gesticht. Aan den

Jeruzalem behoort tot de gebruikelijke bezienswaardigheden voor toeristen, doch niet allen krijgen er denzelfden indruk van. Ziehier wat b. v. de bekende Engelsche romanschrijver Rider Haggard er van navertelde:

„Met het gelaat naar den muur gekeerd stonden een twintigtal Joden, mannen en vrouwen van allerlei leeftijd, te jammeren. De vrouwen weenden werkelijk, nu en dan even rust nemend, doch de mannen, een allerzonderlingste collectie mensche-lijke wezens, gingen niet zoover bij het uitstorten van hun gemoed. Zij schuurden met hun gelaat tegen de ruwe steenblokken, die zij somtijds kusten, of lazen uit de Heilige Schrift of prevelden gebeden.... Om en tusschen de voornaamste deelnemers aan dit bedrijf bewoog zich een bonte schare — bedelaars, kreupel, verminkt en met kwalen behept, jongens, die op een paar duim afstand van uw gelaat hun oogleden optillen om u hunne verschrompelde pupillen te toonen, mannen met potten van een paar liter inhoud, die zij u onder den neus houden, huilend en dreinend om „bakshish” of aalmoezen. Vele bezoekers vinden hoogst interessant dezen aanblik van mannen, vrouwen en kinderen, uit alle deelen der wereld, waar Joden wonen, die daar komen weenen over de ver-

WAT PO, BANGKOK.

Bij deze reeks van Boeddha-beelden is duidelijk waarneembaar de soort stralenkrans, waarmede de Siamcezen de hoofden van hunne Boeddha-gestalten versieren.

DE MUUR DES WEEKLAGENS TE JERUZALEM.

De muur maakt deel uit van de oude versterkingen van den tempel en hier komen de Joden uit alle deelen der wereld samen om de verdwenen glorie van Jeruzalem en de ontwijding van den grooten tempel te beweenen.

voet er van ligt een langwerpige vijver, waarin talrijke schildpadden rondzwemmen, die door de bezoekers worden gevoederd. Boven en ter zijde van het gebouw verheffen zich weelderig begroeide heuvels. Boomen omgeven het heiligdom, alsmede een gekanteelde muur, welke tevens een grasveld omsluit, waarop eenig bultig vee graast. Een massieve, lage poort verleent toegang tot den tempel, waarvan het dak wordt gedragen door rijen van korte vierkante pilaren. Fresco-schilderingen met voorstellingen uit de geschiedenis van het Boeddhisme versieren de muren. Het in het midden staande altaar, of liever een reeks van zeven altaren, is buitensporig rijk met goud en edelgesteenten getooid. De reliquie wordt bewaard in het zevende en tevens kleinste heiligdom en wordt zeer zelden te zien gegeven, behalve aan Boeddhisten van het zuiverste water — en dan hebben zij nog voor dat voorrecht te betalen.

't Is een zonderlinge geschiedenis, die van den tand. Hij werd in 311 naar Ceylon gebracht door een gevluchte Indische prinses, die hem in de krullen van haar kapsel had verborgen. De tand werd toen onderdak gebracht in een tempel, die er speciaal te Anuradhapura voor werd gebouwd, in den omtrek van den grooten „Thuparama Dagaba.” De puinhoopen van deze eerste „Dalada Maligawa” treft men nog te Anuradhapura aan. Tijdens de oorlogen met de in het land vallende Tamulen was het herhaaldelijk noodzakelijk om den tand in veiligheid te brengen. Toen ten slotte Anuradhapura viel in handen der Tamulen, werd Polonnaruwa de hoofdstad der Cingaleezen en een nieuwe en schoone „Dalada Maligawa” verrees daar, die thans nog ten zeerste de bewondering wekt. Later hebben Indische roovers, die het eiland

afstroopten, de reliquie weten te bemachtigen en het uit Ceylon weg te voeren doch een der koningen betaalde er den geëischten losprijs voor en bracht den tand terug. Ten slotte maakten de Portugeezen er zich meester van en brachten hem naar Goa, waar de aartsbisschop hem tot asch deed verbranden. Doch, naar het verhaal gaat, verrees hij door een wonder uit zijn asch en wordt thans te Kandy bewaard.

Wat ook te Goa door de vlammen moge verteerd zijn, het voorwerp, dat te Kandy wordt getoond, is in ieder geval geen menschentand. Het lijkt van ivoor gemaakt te zijn, en een pleister-afgietsel er van, dat te Colombo door den monnik Jinavaravamsa, neef van den vroegeren koning van Siam, aan schrijver dezès werd getoond, was precies twee Engelsche duimen lang. Door sommige verdedigers van de echtheid der reliquie wordt echter beweerd, dat wat men ziet enkel een ivoren doosje is, hetwelk den echten tand omsluit.

Ruanweli Pagode Anuradhapura, Ceylon. — De Ruanweli „dagaba” (of „Pagode van Stofgoud”) is een der interessantste gedeelten van de puinhoopen van Anuradhapura. Toen het gebouw werd ontdekt, leek de Ruanweli op een kegelvormigen heuvel, omgeven door een muur en bekroond door een smalle spits en daar de glooiende zijwanden met boomen en struikgewas waren begroeid, kreeg die indruk inderdaad schijn van waarheid. Een nader onderzoek leerde intusschen dat wat een heuvel leek in werkelijkheid was een baksteenbouw 300 Meter in omtrek, en ruim 80 Meter hoog. Sedert heeft het uiterlijk aanzien der pagode belangrijke veranderingen ondergaan. De terrassen zijn bevrijd van de aarde, waaronder zij

DE TEMPEL VAN DEN HEILIGEN TAND, KANDY.

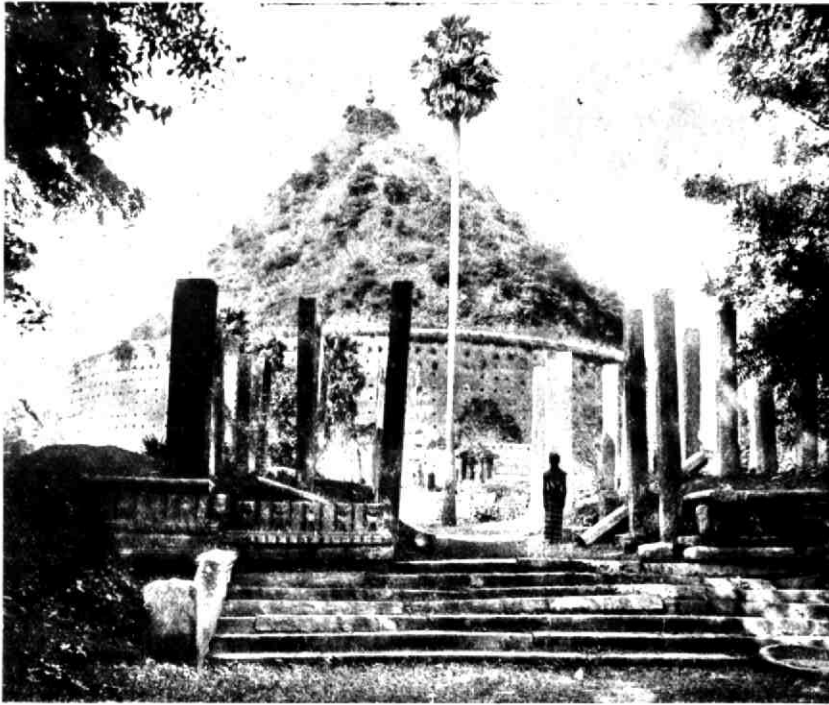
Deze tempel, de meest vermaarde van alle tempels op Ceylon, werd in de zestiende eeuw gebouwd. In een der zeven heilighdommen wordt bewaard een ivoren reliquie, die, volgens bewering een authentieke tand van Boeddha zou zijn.

verborgen waren en dank zij de mildheid der pelgrims heeft men belangrijke uitgaven kunnen doen voor de herstelling van het bouwwerk.

In algemeene trekken komt het karakter van het bouwwerk hierop neder: In het midden van twee terrassen, het eene boven het andere gebouwd, is van baksteen een massieve kegel opgetrokken, met de spits een hoogte van 80 Meter bereikend en met een middellijn van eveneens 80 Meter aan de basis. Drie omgangen, ieder bijna $2\frac{1}{2}$ Meter breed, omgeven de pyramide, zoodat de vereerders volgens de ritueele voorschriften driemaal het heiligdom konden omwandelen, terwijl zij dat steeds aan hun rechterhand hadden. Op de vier hoofdpunten van de pagode stonden kapellen, terwijl, naar het schijnt, op de bovenste der beide

terrassen een aantal miniatuur dagaba's hebben gestaan, de schenkingen van geloovigen. Een er van is bijna onbeschadigd teruggevonden. Op het terras verhieven zich nog andere bouwwerken, onder meer een hal, waarin aan vierstandbeelden onderdak was gegeven, welke de onderzoekers hebben teruggevonden. Drie er van zijn Boeddha-beelden, de vierde en grootste — $3\frac{1}{2}$ Meter hoog — stelt vermoedelijk den stichter der pagode, koning Dutthagamani zelven voor.

De versiering der terrassen (een met een fries van leeuwen, het andere met een fries van olifanten) en van de verschillende bouwwerken, die de pyramide omgaven, standbeelden, altaren, enz. zijn verwonderlijk mooi. Men

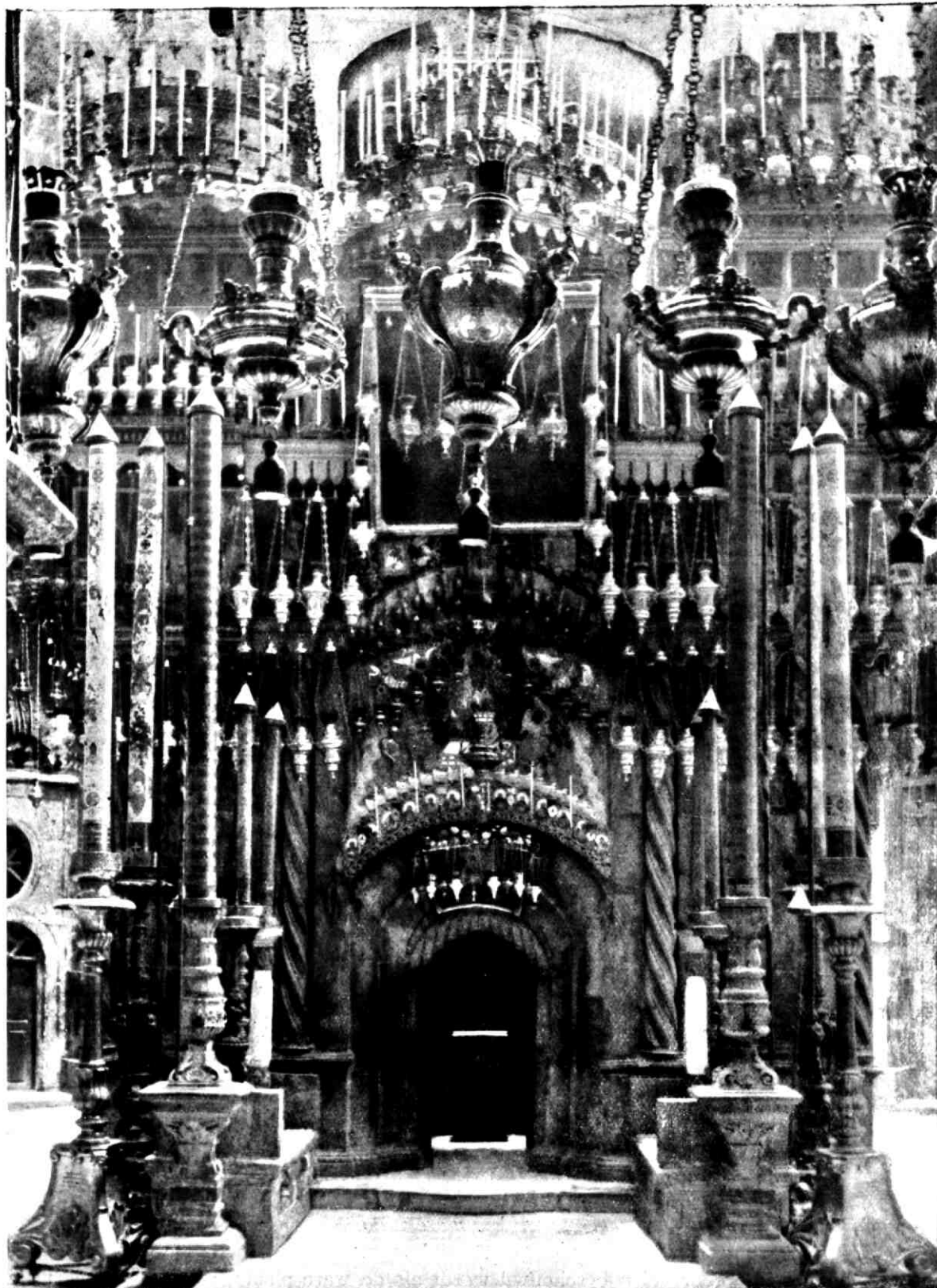
RUANWELI PAGODE, ANURADHAPURA, CEYLON.

Op een afstand doet het bouwwerk denken aan een kegelvormigen heuvel, omgeven door een muur en bekroond met een slanke spits. De pagode is echter van baksteen opgetrokken, 80 Meter hoog en bijna 300 Meter in omtrek. Ze werd in de tweede eeuw vóór onze jaartelling door den meest vermaarden der Boeddhistische koningen van Ceylon gebouwd.

heeft bevonden, dat het hoofdgebouw der pagode en de beide terrassen waren bedekt met een hard wit glazuur, „chunam” geheeten, waardoor het bouwwerk, door het zonnelicht beschenen, een betooverend effect moet gemaakt hebben.

Het Heilige Graf te Jeruzalem. — Meer dan een hedendaagsche schrijver, en daaronder mannen van onbewistbare vroomheid, hebben betoogd, dat volstrekt niet vaststaat de ligging van het Heilige Graf gelijk thans is aangenomen. Helena, de moeder van keizer Constantinus, zou door een droom er toe gebracht zijn de reis naar Jeruzalem te ondernemen. Daar zou een tweede droomgezicht voor haar aanleiding geweest zijn om zich te begeven naar een tempel van Venus, gesticht door Hadrianus en na dien tempel verwoest te hebben zou zij tot de fondamenten hebben laten graven, waar zoowel het graf van Christus als de kruisen, waaraan Hij en de beide moordenaars waren genageld, driehonderd jaren te voren werden gevonden. Aldus luidt het verhaal van Eusebius.

Het meest gewijde deel der kerk van het Heilige Graf is wat genoemd wordt de

DE KERK VAN HET HEILIGE GRAF.

Deze afbeelding geeft een blik op de Kapel van den Engel, waarin talloze lampen hangen. In de kapel, die wordt verlicht door vijftien lampen, toebehoorende aan de verschillende secten, is een klein marmeren altaar, dat de plaats zou aangeven, waar op den ochtend van de Opstanding de Engel naast het graf stond en aan de verbaasde vrouwen mededeelde, dat Christus was opgestaan.

GORDON'S GOLGOTHA.

Buiten de tegenwoordige muren van Jeruzalem, ten noorden van de poort van Herodes, ligt een heuvel die door velen, waaronder wijlen generaal Gordon, beschouwd wordt als de plaats waar Jezus gekruisigd en begraven is. Het in de rots uitgehouwen graf, waarvan men den ingang hierboven ziet, bevestigt deze onderstelling.

„Rotunda”, een kringvormig bouwwerk, met een middellijn van ruim 20 Meter; in het midden vindt men het Graf en daartegenover verheft zich de kapel van den Engel, welke tevens den eenigen toegang tot het graf verleent. In de kapel, die verlicht wordt door vijftien lampen, toebehoorende aan de verschillende secten, staat een klein marmeren altaar, dat de plaats zou aanduiden, waar op den morgen der Opstanding de engel stond bij het graf en tot de verbaasde vrouwen zeide: „hij is opgestaan, hij is hier niet; ziet de plaats, waar zij hem gelegd hadden.”

Het Heilige Graf ligt in een gebouw van 8 bij 5,5 Meter, ten westen van de kapel en is een vierhoekig gewelf van 2 bij 2½ Meter, met een koepelvormige zoldering, gedragen door marmeren kolommen. Het gewelf is geheel bekleed met grijsachtig marmer, doch het bovenste gedeelte er van is zwart van de wierookdampen en den walm der drie en veertig gouden en zilveren lampen. Aan den noordelijken wand vindt men een marmeren plaat, verbazend afgesleten door de lippen der bedevaartgangers, waaronder dan het tegenwoordige graf zou liggen, hoewel het, daar de marmeren plaat reeds van vóór de middeleeuwen dagteekent, onmogelijk is te constateeren wat er onder ligt.

„Gordon's Golgotha” en een mogelijk andere plaats van het Heilige Graf. — Buiten de tegenwoordige muren van Jeruzalem, een weinig ten noorden van de poort van Herodes, ligt een heuvel, die door velen beschouwd wordt als de ware plaats, waar Jezus gekruisigd en begraven is. De kerk van het Heilige Graf kan onmogelijk staan op een plaats, die ooit buiten de muren van de stad heeft gelegen, terwijl toch Golgotha en Graf, volgens de verschillende Evangelien, daar evenwel buiten lagen. Nu is de heuvel van alle zijden duidelijk te zien, ongeveer 20 Meter hoog, steil aan den kant van Jeruzalem, zacht hellend aan de andere zijden en veel overeenkomst toonend met een menschelijken schedel.

Bovendien lijkt het graf aan de westzijde van den heuvel buitengewoon op dat, hetwelk de Bijbel noemt. „Men overdrijft niet,” schrijft Rider Haggard, de bekende Engelsche auteur, „met te beweren, dat het precies klopt met de woorden des Bijbels. Het graf is in de rotsen uitgehouwen. Het schijnt niet geheel voltooid te zijn, daar enkele gedeelten er van slechts ruw behouwen zijn. Het was met een steen afgesloten. Toen die steen was weggewenteld kunnen de discipelen Petrus en Johannes, zich bukkende, in het graf hebben gekeken en gezien, dat de doeken op den grond lagen, wellicht op den vloer van het kleine voorvertrek. Dit graf was wijders een familiegraf, zooals iemand als Jozef van Arimathea zeer goed had kunnen hebben, met ruimte voor drie lijken, een heel aan het einde en twee aan de zijkanten. Die kanten zouden best als zetels hebben kunnen dienen voor de twee engelen, die Maria zou hebben gezien, „eenen aan het hoofd en eenen aan de voeten, waar het lichaam van Jezus gelegen had.”

Op den oostelijken wand van het graf ziet men flauw een fresco-afbeelding van een kruis met gewijde monogrammen er bij, blijkbaar zeer oud en aanduidend, dat de plaats, welke oorspronkelijk bestemd was geweest voor een tweede lijk, tot altaar was ingericht. In de onmiddellijke nabijheid van het graf vindt men nog andere oud-Christelijke graven en een daarvan draagt het opschrift „Begraven bij zijn Heer.” De naam „Gordons Golgotha” is aan deze plek gegeven naar aanleiding van de vaste overtuiging van Generaal Gordon, dat dit werkelijk de plaats van de Kruisiging en het Graf is geweest.

Turkoois-groeven bij Nishapur. — Hoewel de turkoois niet gerekend wordt tot de

TURKOOIS-GROEVE BIJ NISHAPUR.

Ingang voor³ een der groeven, waar 999 van de 1000 turkooizen, die in den handel worden gebracht, worden gevonden. De groeven worden alle aangetroffen in een heuvel, op 50 kilometer afstands gelegen van Nishapur. In de laatste jaren is voor een waarde van drie millioen gulden aan turkooizen daar opgedolven.

zeldzaamheden onder de edelgesteenten, is het niettemin een feit, dat bijna de gansche wereldvoorraad turkooizen niet enkel geleverd wordt door één land, Perzië, doch door een enkel district, ruim 65 vierkante Kilometer groot, in dat land gelegen.

De stad Nishapur ligt niet ver van Meshed aan den weg naar Teheran en de tegenwoordige mijnen liggen ongeveer 50 Kilometer er van af, doch de oude vermaardheid van Nishapur heeft zijn naam aan het gansche district gegeven. De turkooizen treft men aan in een reeks van heuvels, waarin een aantal groeven, dagteekenend van vroeger en later tijd, zijn gegraven. Een aantal der oudere groeven zijn thans nog niet uitgeput en zelfs worden nu nog de mooiste steenen gevonden door nauwgezet onderzoek van de oude galerijen en schachten. In de nieuwe mijnen is het achteloos en redeloos gebruik van buskruit voor het doen springen van rotsgedeelten oorzaak, dat menige steen vernield wordt. De ontginning is een monopolie van den staat, doch de regeering besteedt haar uit aan den meestbiedende, die zijn concessie weder onder-uitbesteedt. De Perzische handelaars snijden ter wille van de

verkoopbaarheid hunne onregelmatig gevormde en gebarsten steenen in amuletten en zegels. De barsten bedekken zij met vergulde Arabische letters en de steenen verkoopen ze aan bedevaartgangers, die Meshed bezoeken.

In de laatste jaren hebben de groeven van Nishapur voor ongeveer drie miljoen gulden aan turkooizen opgeleverd en te Madan vinden zeker 1500 personen werk met het graven en het doorsnuffelen der oude steenhoopen en het puin, dat van de heuvels afkomstig is.

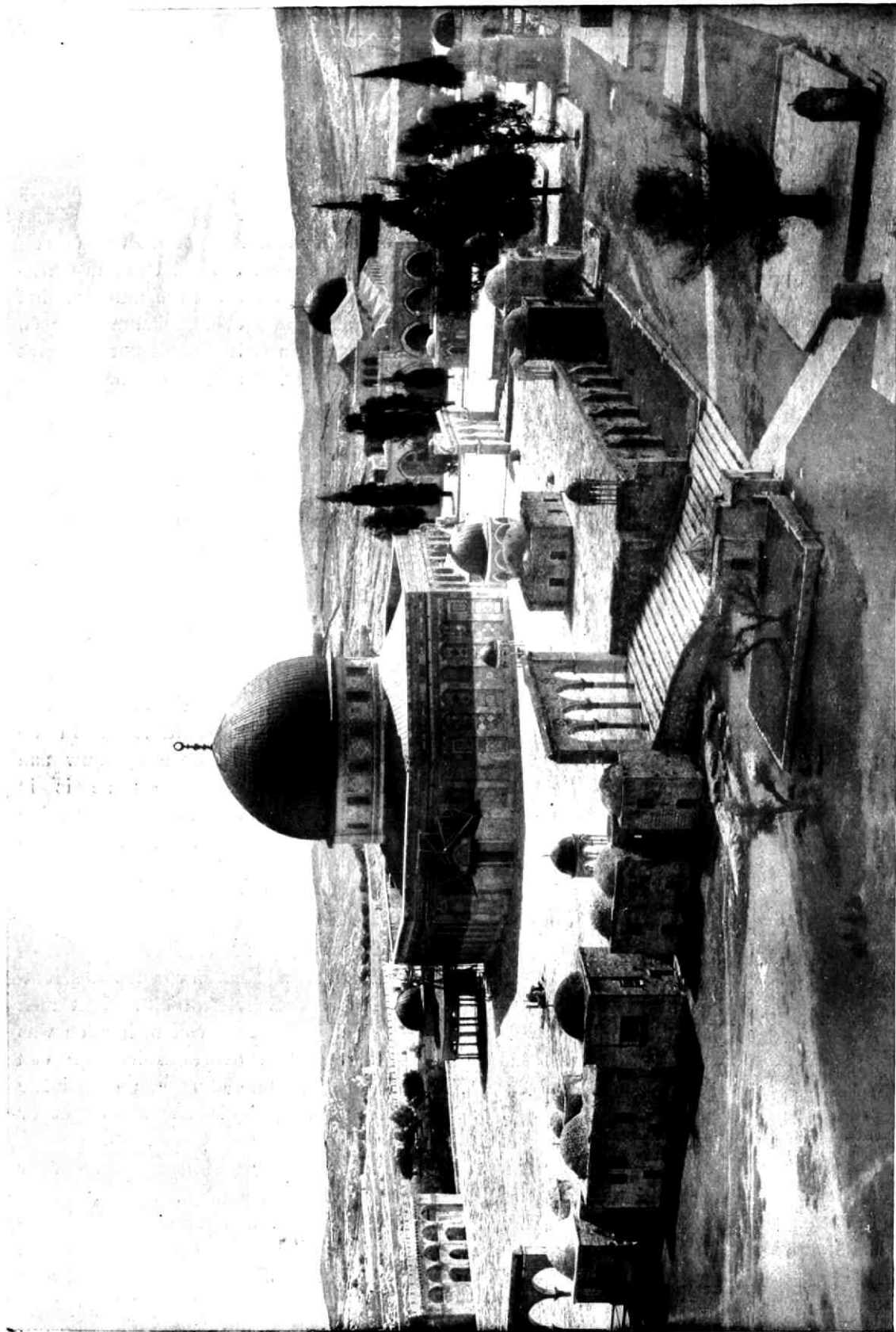
HET HEILIGE HOL OP OBSERVATORY HILL, DARJILING.

Dit hol zou, beweert de inlandsche bevolking, naar Lhasa voeren, ofschoon het er 535 KM. van verwijderd is. De sage verhaalt ook, dat Indra's bliksem het gat in den berg sloeg. Van het Tibetaansche woord voor bliksem: „dorje”, is de naam Darjiling afgeleid.

vatory Hill, van waar men een prachtig vergezicht heeft op enkele der hoogste bergen van de wereld. De heuvel staat in grooten reuk van heiligheid wegens een hol, bekend onder den naam van „het hol van den bliksemstraal” en aan het Tibetaansche woord „dorje” ontleent Darjiling zijn naam. „Dorje” is hetzelfde woord als het Hindostansche „Vajra”, de bliksemstraal, gehanteerd door den god Indra, een der leden van het godenrijk, dat het Boeddhisme der jongste dagen heeft aanvaard. Het hol zou gevormd zijn door Indra's bliksemstraal, die den heuvel zou getroffen hebben.

Het heilige hol op Observatory Hill, Darjiling. — Een der meest bezochte hoogten van Darjiling is Obser-

De Moskee op het tempelveld van Jeruzalem. — Op het uitgestrekte terras, dat den top vormt van den Moriah-heuvel, en waarop weleer Salomo's tempel stond, verheft zich thans de Moskee van Omar, over welker schoonheid vele reizigers niet uitgesproken zijn. Doch schooner dan dit is een ander gebouw in de nabijheid, de Moskee van El-Aksa, aan het zuideinde van den Haram-es-Sherif, of Edel Heiligdom, zooals thans het geheele tempel-terras wordt geheeten. Keizer Justinianus stichtte op die plaats een kerk, gewijd aan de Maagd Maria, en toen deze voltooid

DE MOSKEEËN OP HET TEMPELVELD VAN JERUZALEM.

Twee der mooiste moskeëen der wereld nemen nu een groot deel in beslag van de plaats, waar eenmaal de groote tempel der Joden verrees. De Moskee van Omar, in het midden der afbeelding, staat ongeveer op de plaats van dien tempel. De Moskee van El-Aksa (op den achtergrond, met een koepel, gelijk aan dien van Omar's Moskee), vertoont nog de overblijfselen van een kerk, waarvan de stichter, keizer Justinianus, uitriep: „Ik heb u overtroffen, o Salomo!”

De Gomatesvara te Sravana Belagola.

was, moet hij uitgeroepen hebben: „Ik heb u overtroffen, Salomo!” Toen een eeuw daarna Omar Jeruzalem had ingenomen, zou hij dermate onder den indruk geweest zijn van de bekoorlijkheid dier kerk, dat hij op de treden ervan zijn gebeden zou hebben opgezonden, en zou geweigerd hebben er binnen te gaan, indien zijne geloofsgenooten niet goedkeurden, dat hij het gebouw niet tot Moskee inrichtte. Hij stelde er zich zelf borg voor, beweert men, dat het in Christenhanden bleef. Intusschen maakte de kalief Abd-elMalik er in 684 een Mohammedaansch bedehuis van. En sedert heeft het heel wat doorgemaakt. Eerst maakte een aardbeving er een puinhoop van. Daarop werd het tegen het einde der achtste eeuw door de Muzelmannen weder opgebouwd. Vervolgens maakten de Kruisvaarders, na de verovering van Jeruzalem, er weder een kerk van, en Boudewijn II gaf, toen hij in 1118 de nieuwe orde der Tempelridders stichtte, hun als woning dezen „Tempel van Salomo”, gelijk het bouwwerk ten onrechte werd geheeten. De Mohammedanen behaalden echter opnieuw de overwinning en Saladijn en zijn neef restaureerden de Moskee schitterend. In de veertiende eeuw werd deze opnieuw aan een herstelling onderworpen; ze is in dezelfde handen gebleven, maar ten gevolge van die wijzigingen vertoont ze een mengelmoes van stijlen, dat men nergens elders in de wereld aantreft.

Reusachtig Jain-beeld te Venur. —

In het district Zuid-Kanara van het presidentschap Madras, Engelsch-Indië, vindt men

nog belangrijke overblijfselen uit den tijd, dat een groot deel van het district in handen was van heerschers, die den Jain-godsdienst beleden. De interessantste overblijfselen zijn een aantal reusachtige uit één steen gehouwen standbeelden, ieder staande in een ommuurde ruimte, „betta” geheeten. Een vindt men o. a. in het kleine dorp Venur. Het is ongeveer 12½ Meter hoog en dus wat kleiner dan dat te Sravana Belagola.

Het beeld te Venur stelt voor Gomata Raya, of Gunta Raj, een held uit de sagen der Jains, die nu vrijwel vergeten is. Soms wordt hij ook wel Bahubalin geheeten. De gedaante heeft het typische Jain-karakter, dat gemakkelijk te onderscheiden is van het werk van Boeddhistische beeldhouwers. Het merkwaardigste er van is, dat het uit één rotsblok is gehouwen, doch het is onmogelijk uit te maken, of dit blok op de plaats, waar het staat, werd aangetroffen en toen behouwen, dan wel dit laatste elders is geschied en het daarna te Venur is opgesteld. De afbeelding van het beeld van „Gunta Ray” vindt men op bladz. 28 en werd daar door een vergissing van den Engelschen schrijver het beeld van Gomatesvara geheeten.

HOOFDSTUK VII.

Door PERCEVAL LANDON.

De Watervallen van den Narbada. — Hoe het gebeurd is, dat de Ganges de heiligste rivier van Voor-Indië is geworden en de Narbada (of Nerbudda, gelijk hij ook vaak genoemd wordt) als zoodanig is onttroond, is een der wonderlijkste legenden van het Hindoeïsme. In lang geleden tijden was de Narbada zooveel heiliger, dat een enkele blik er op alle zonde wegnam, terwijl het om hetzelfde doel te bereiken met den Ganges, noodig was, dat men er een bad in nam. De Narbada beliep echter den toorn der Goden en tot op den huidigen dag duurt zijn straf voort. Intusschen wint de meening onder de bevolking steeds meer veld, vooral bij hen, voor wie de Narbada gemakkelijker is te bereiken dan de Ganges, dat het tijdperk van achteruitzetting thans achter den rug is, en dat dus de Narbada opnieuw weder zijn plaats als de heiligste van alle rivieren van Voor-Indië moet innemen. Volgens de legende staat het vast, dat de achteruitzetting van den Narbada moest duren tot na afloop van de eerste 5000 jaar van den Kali Yug, en dat zou zijn tot onzen tijd, of om juist te zijn, tot 1899.

De rivier ontspringt nabij den heiligen tempel van Amarnath in de Pendra Ghats.

DE WATERVALLEN VAN DEN NARBADA.

De Narbada is na den Ganges, de heiligste rivier van Engelsch-Indië. De Hindoes, woonachtig aan zijn oevers, beweren, dat sinds kort het tijdperk van zijn achteruitzetting bij den Ganges is afgelopen en dat de Narbada nu de eerste plaats inneemt.

Vandaar baant de stroom zich een weg naar Jabalpur, en nabij deze stad vindt men de vermaarde watervallen en de stroomengte der Marmeren Rotsen. Men vindt hier den „rookenden waterval” afgebeeld. Deze is ruim 30 Meter hoog en de rivier stroomt daarna door een nauwe kloof van marmeren rotsen. De witte rotsmuren trekken talloze bezoekers en zijn vooral bekend als woonplaats voor duizenden zwermen van wilde bijen.

Reeds velen hebben daar den dood gevonden, hetzij bij ongeluk, hetzij door onbezonnenheid en een gedenksteen verhaalt van den dood van een Engelschman, die trachtte aan de steken der vertoornde insecten te ontkomen.

De puinhoopen van Persepolis. — De puinhoopen van het oude Persepolis treft men aan op een kunstmatig aangelegd terras van ongeveer 150 Meter lengte en ruim 90 Meter breedte, loopende van noord naar zuid in het dal van Merdasht, ongeveer 50 Kilometer van Shiraz aan den weg naar Ispahan. Dit terras is van afwisselende hoogte en men heeft daarbij

GEZICHT OP DE PUINHOOPEN VAN PERSEPOLIS.

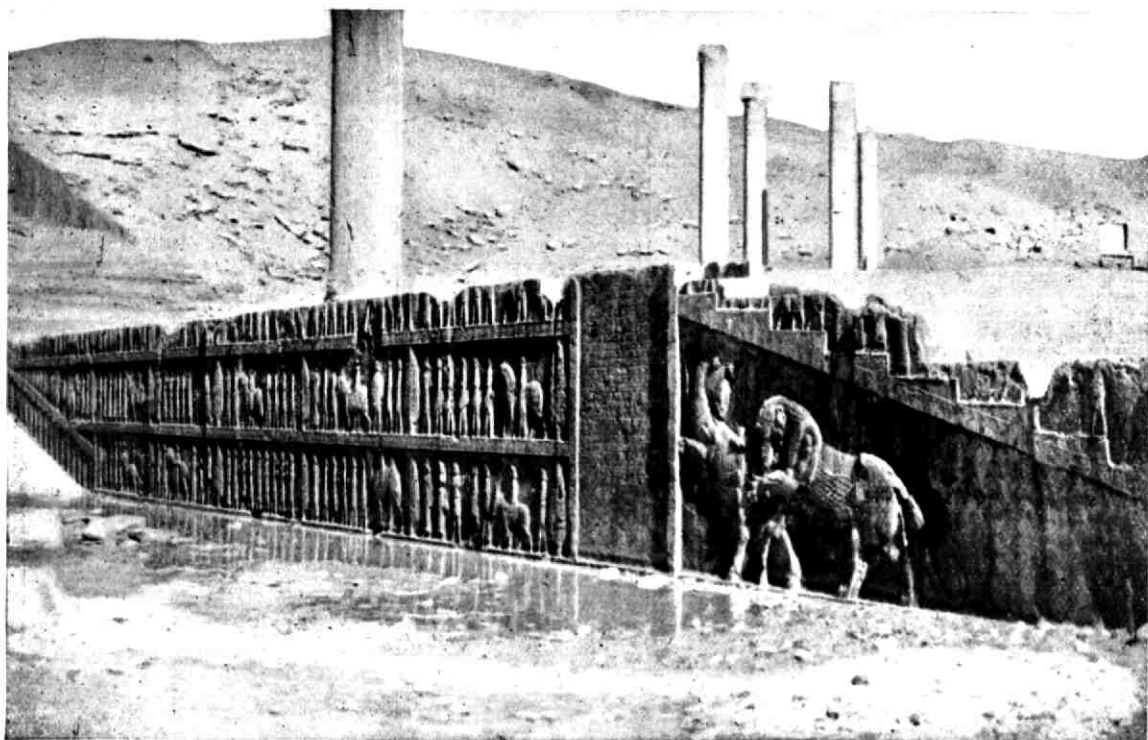
Dit is een gezicht over Persepolis, van de Oostzijde gezien. Op den voorgrond ziet men de bouwvallen van de Zaal der Honderd Zuilen, door Alexander den Groote in dronkenschap in brand gestoken. Rechts daarvan, wat meer op den achtergrond, verheffen zich nog enkele kolommen van de Audiëntiezaal van Xerxes.

gebruik gemaakt van de natuurlijke glooiing van het terrein. Men bereikt het langs de vermaarde trap, waarvan we hier een afbeelding geven. De trap is zoo gemakkelijk te beklimmen, dat dit zelfs per paard mogelijk is. Bovenaan de trap staat men voor de poort van Xerxes. De groote, door stieren gellankeerde portalen zijn van een stijl van wat ouderen datum dan die uit den tijd der Achaemenieden. De stieren zijn ruim 6 Meter hoog en iets langer, de gang er tusschen ongeveer 4 Meter breed. Xerxes heeft een opschrift doen aanbrengen op de poort, juist boven de stieren, luidende: „Dank zij de hulp van Ormuzd heb ik dezen gang laten maken.” Hij doet dergelijke mededeelingen in de andere gebouwen op het terras, ten slotte er bij voegende, dat de bouw door hem en zijn vader Darius heeft plaats gehad en het springt in het oog, dat dit geheele bouwwerk voor paleis en niet voor tempel bestemd is geweest, hoewel het beeldhouwwerk goeddeels bestaat in een voorstelling van godsdienstige plechtigheden.

DE POORT VAN XERXES, PERSEPOLIS.

Deze reusachtige gevleugelde stierbeelden met menschenhoofden zijn de wachters voor de koningspaleizen van Persepolis. Hoe bouwvallig ook, geven deze beelden toch nog een indruk van de praalzucht dier vorsten, die zich zelve den titel van „Koning der Koningen en Beheerscher der Wereld” gaven.

STYLOBAAT VAN DE AUDIENTIËZAAL VAN XERXES.

Dit reusachtig bouwwerk werd opgericht op een rijk met beeldhouwwerk versierd onderstuk, waarvan hier een goede afbeelding wordt gegeven.

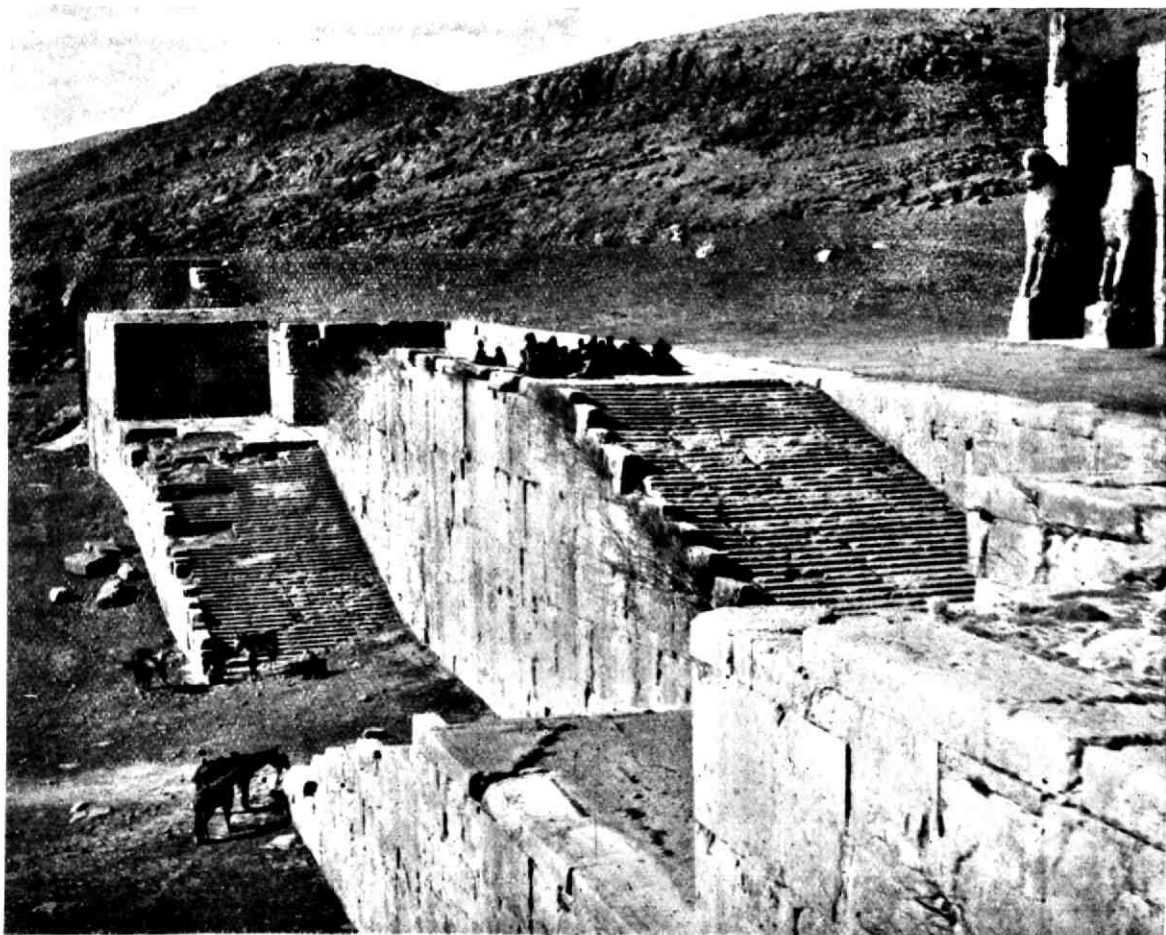
Wanneer men deze poorten verlaat, die ernstig ontsierd worden door de namen, die toeristen zonder gevoel voor smaak en kunst er in hebben gesneden, bereikt men de gehoorzaal van Xerxes, waarvan de enkele nog staande gebleven pilaren aan het bouwwerk den naam van Chehel Minar of „de Veertig Zuilen” hebben bezorgd. Het gebouw bestond uit een zaal, geschraagd door zes rijen, elk van zes zuilen, met zijgalerijen van dezelfde grootte als het hoofdgebouw en zich uitstrekkende naar het noorden, oosten en westen. Toen het gebouw nog ongeschonden was, stonden er dus 72 zuilen. Daarvan zijn er 13 overgebleven. Twee zijn in de laatste eeuw ineengestort en het is maar al te zeer te vreezen, dat die, welke thans nog staan, binnenkort nog in aantal zullen slinken. De kolommen der zijgalerijen zijn 20 Meter hoog, die van de centrale hal iets lager. Dit groote bouwwerk besloeg een oppervlakte van ruim 20.000 Meter.

Achter de zaal van Xerxes ligt het Paleis van Darius. Hiervan zijn alleen overgebleven de steenen gangen, drempels en hoeksteen, daar de in de zon gedroogde leem, waarvan de muren waren opgetrokken, reeds lang bezweken is voor de inwerking van weer en wind. Daarboven ligt het paleis van Xerxes, dat een statiger bouwwerk was. Het laatste van al de gebouwen op dit terras, dat bij de inboorlingen bekend staat als „de Troon van Jamshid” is de vermaarde Honderd kolommen-zaal, welke grooter is dan de middenhal van Xerxes en volgens lord Curzon in de oude wereld slechts door Karnak wordt overtroffen. De kolommen, waarvan geen enkele is blijven staan, waren ongeveer $9\frac{1}{2}$ Meter hoog. Het geheele gebouw was door een muur omgeven, waarvan de deuropeningen en ramen voor het meerendeel nog in stand zijn gebleven.

Deze bouwwerken getuigen voor de waarheid van het verhaal van Diodorus en anderen, dat Alexander de Groote in brooddronkenheid het paleis van Darius in brand zou gestoken hebben, want de asch der cederhouten daken, ontdekt door het niet liegende oog van den microscoop, heeft men bij de opgravingen van 1878 als een dikke laag vinden liggen op het

steen en plaveisel. Geen enkele gebeurtenis uit Alexanders leven is wellicht meer algemeen bekend en het is wel opmerkelijk — zegt lord Curzon — nu na 2200 jaar het sprekend bewijs te zien van de, naar de bewering der Grieksche schrijvers, in brooddronkenheid bedreven daad van den veroveraar, of, wat meer waarschijnlijk is, de uitvoering van een wel-overwogen maar onmeedoogend plan van wraak voor de verwoesting van den tempel van Athene door Xerxes.

De Kathedraal van Lhasa. — Het uitwendige van den Potala en het inwendige van de Kathedraal zijn de twee belangwekkendste dingen van Centraal Azië, — wellicht zelfs van gansch Azië. De Kathedraal, of Jo-Kang, is het eigenlijke Lhasa, of letterlijk „Godshuis,” en in dit heiligste der heiligen had voorheen geen enkele blanke bezoeker van Lhasa zich durven wagen vóór de verschijning van de expeditie van Younghusband in 1904. Duizend tegen een, dat een of andere indringer, ontdekt in de duistere, vensterlooze ruimten er van, er het niet levend afgebracht zou hebben. De Jo-kang heeft namelijk in het geheel geen buitenmuren. Tegen de Kathedraal hangen als parasieten de vieze en leelijke vergaderzalen en dienstkantoren van de Tibetaansche regeering. Op een afstand kan men nu en dan de vijf groote vergulde daken zien schitteren in het zonnelicht, doch in de nabijheid is er niets anders van te zien dan de groote deuren aan de westelijke zijde, die den eenigen toegang tot de heilige ruimte geven. De oudste en onmiskenbaar heiligste kapel in de Kathedraal is die in het oostelijk deel, waar het groote gouden beeld van Lhasa zich verheft. Het eerste gezicht

DE GROOTE TRAP VAN PERSEPOLIS.

Deze trap, wellicht de vermaardste van de gansche wereld, voert van de vlakte van Merdasht naar het terras, waarop zich eenmaal de paleizen van Xerxes en Darius verhieven.

van wat ongetwijfeld het vermaardste afgodsbeeld mag heeten, is zeer zeker teleurstellend. In de duisternis is het zelfs moeilijk de omtrekken der kapel, waarin het beeld is geplaatst, te onderscheiden. Men ziet enkel een hooggewelfde, vermoedelijk door zuilen geschraagde ruimte, waarin op zijn hoogst eenige schemering heerscht, en daarin, zich zonderling afteekend tegen het duister, bemerkt men de zachte glinstering van het gouden beeld, dat in het midden troont. Voor het beeld rijen zich talloze reeksen van groote lampen van massief goud, van eigenaardig ouden vorm, waarvoor boter de brandstof levert. Verlicht door den zachten glans dier twintig of dertig kransen van licht, doemt de glimmende massa van het Boeddhabeeld in het duister op, als iets onwezenlijks en vaags in den somberen hoek van het gebouw.

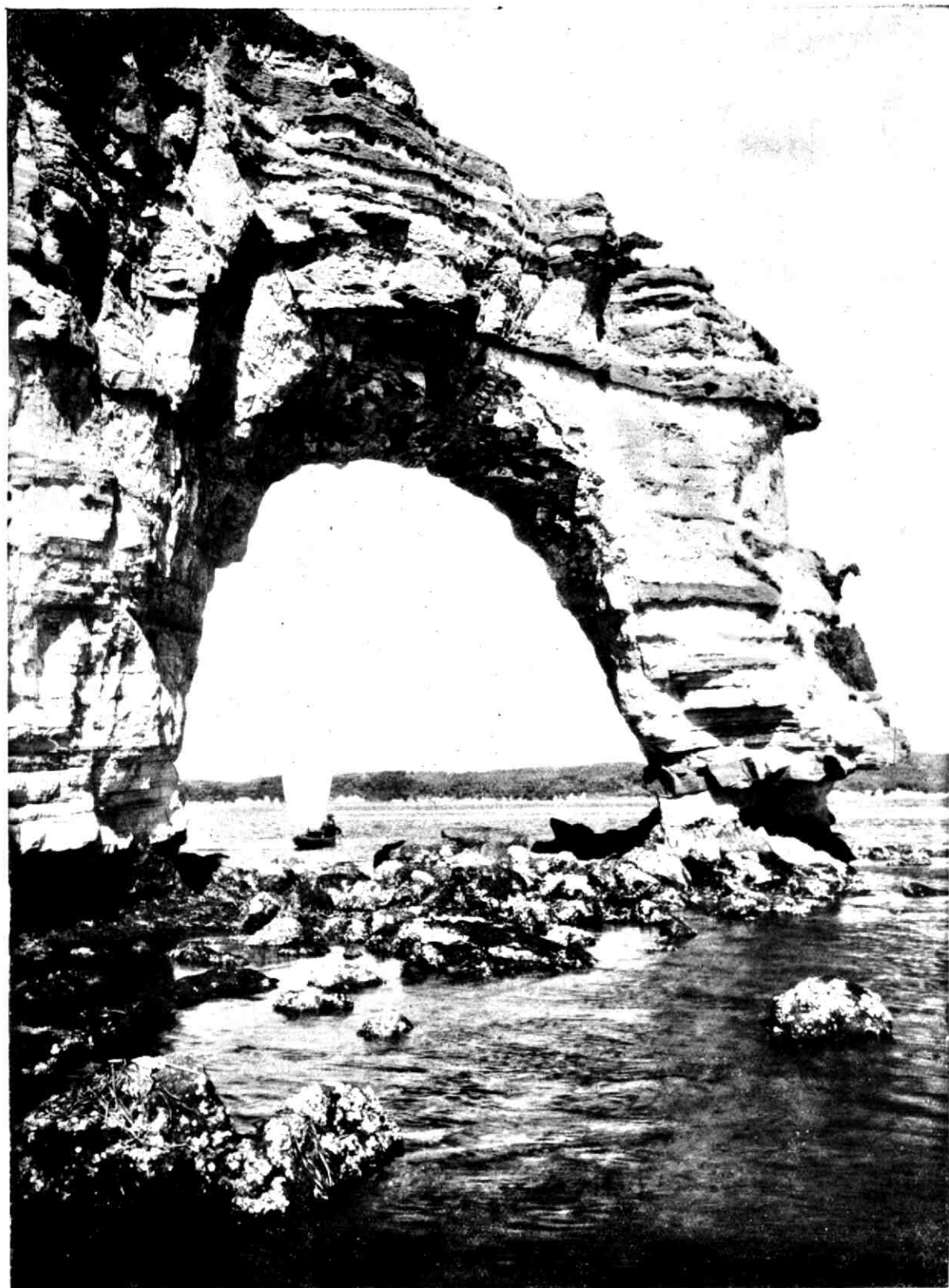
De grootte van het beeld valt niet in de eerste plaats in het oog en het maakt ook niet bij nadere beschouwing den diepsten en meest blijvenden indruk. Want het is niet de traditioneele afbeelding van den Meester. De trekken zijn vriendelijk en haast kinderlijk;

DE JO-KANG OF KATHEDRAAL VAN LHASA.

Volgens de letterlijke beteekenis is dit het eigenlijke Lhasa. Het woord „Lhasa” beteekent nl. „Plaats van God”, en onder de gouden daken van de Kathedraal staat het gouden beeld van Boeddha, het vermaardste godsbeeld der wereld.

mooi zijn ze niet, doch dat is hier ook niet noodig. De legendarische geschiedenis van het beeld is het navertellen waard. Men gelooft, dat Gautama zelf gezeten heeft voor het maken van het beeld, in de dagen van gelukkige afzondering, die hij te Kapali-vastu doorbracht. Het werd gemaakt door Visvakarma — geen persoon, doch de opbouwende kracht van het heelal — en is vervaardigd van goud, met een samenvoeging van de vier andere elementaire metalen, zilver, koper, zink en ijzer, symbolen der wereld. Het is versierd met diamanten, robijnen, lapis-lazuli, smaragden en de niet nader aan te duiden indranila, dat de hedendaagsche woordenboeken zeer prozaïsch saffier noemen. Dit onschatbare beeld werd door den koning van Magadha aan den keizer van China gegeven als hulde voor zijn tijdige hulp toen de Yavana's de vlakten van Indië overzwermden. Van Peking werd het in de zevende eeuw door prinses Konjo als haar huwelijksgeschenk medegenomen. De kroon werd in de vijftiende

NATUURLIJKE BOOG TE MATSUSHIMA,
in de Baai der Duizendeilanden, Japan.

DE ARAKANTEMPEL BIJ MANDALAY.

Een gezicht op de gouden spits van den Arakantempel van af den Heiligen Vijver.

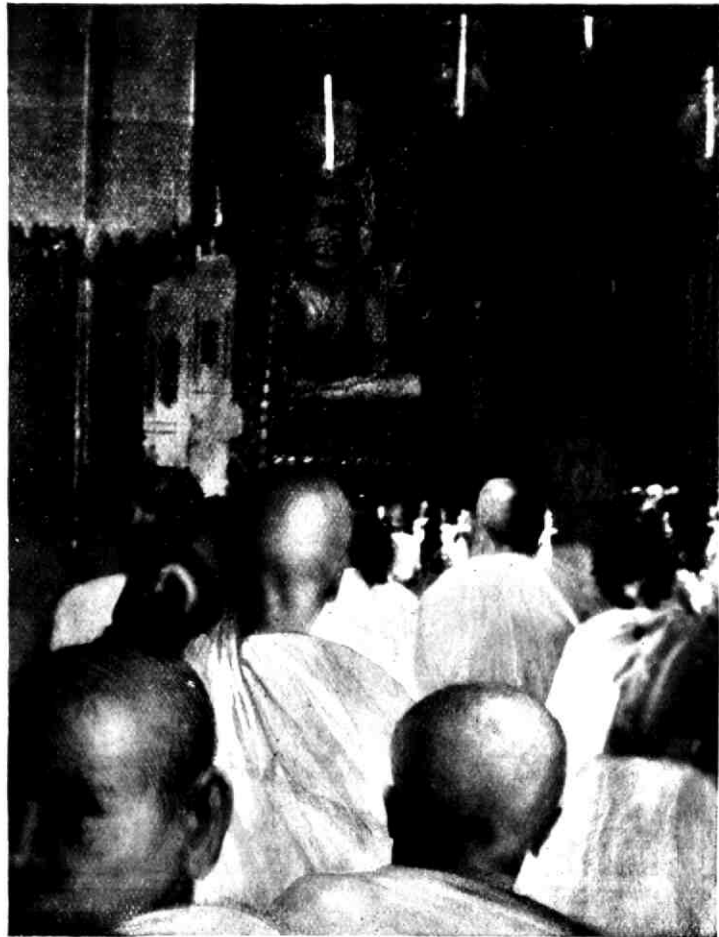
eeuw geschonken door Tsong-Kapa en de talloze gouden versieringen, die voor het beeld zijn geplaatst, zijn afkomstig van godvruchtige Boeddhisten, van af de oudste tijden tot heden toe. Zij liggen zoo hoog opgetast, dat men niet weet of Gautama in staande of zittende houding is afgebeeld, terwijl het laatste het geval is. Over de borst kruisen elkander talloze gouden kettingen, gesierd met turkooizen, parelen en koraal. De troon, waarop hij is gezeten, is overhuifd door een hemel, gedragen door twee draken van zilver, elk $3\frac{1}{2}$ Meter hoog. Achter het beeld is aangebracht een paneel van gewoon houten lofwerk, en de „Kyung” of Garuda-vogel is daarboven uit in de schemering nog juist even zichtbaar. Bij nadere beschouwing ziet men dat bijna elk deel van den troonhemel en den zetel verguld, van goud of met juweelen versierd is. De kroon is wellicht de grootste kostbaarheid. Het is een kroon van goud, rondom bezet met turkooizen, terwijl daarboven uitsteken vijf bladen, die ieder in zich sluiten een gouden beeld van Boeddha, en ingelegd zijn met edelgesteenten. In het midden, onder het middelste blad, prijkt een turkoois zonder enig gebrek, twee decimeter hoog en één decimeter breed, de grootste der wereld. Achter den troon merkt men in de duisternis enkele reusachtige figuren op, die tegen den muur zijn geplaatst, doch die niet nader zijn te onderscheiden.

Matsushima. — Matsushima heeft het uitzicht op een baai, bezaaid met eilanden, die dicht begroeid zijn met die eigenaardige pijnboomen, welke men enkel in Japan schijnt aan te treffen. Honderden van dergelijke eilanden vindt men in de breede maar ondiepe baai, van Shiogama in het westen tot Kinkwazan, 65 Kilometer verder in het oosten. Een der

opmerkelijkste verschijnselen van dezen inham is dat de vulcanische stof, waaruit de eilanden en de tallooze vooruitstekende gedeelten van de kust zijn opgebouwd, onophoudelijk verweerd en verteerd wordt. In korten tijd verdwijnen eilanden, en duiken langs de kust nieuwvormingen op en de groote natuurlijke poort, waarvan we hier een afbeelding geven, is een der nieuwe eilandjes in wording. De zee heeft den dunnen rotsmuur weggevreten tusschen de dikkere rotsblokken aan het einde er van. Thans is de boog, die de opening overspant, nog ongeschonden, doch op den duur zal deze instorten en na enkele eeuwen zal de golf een eilandje meer tellen.

De Arakan-tempel, Mandalay. — Er zijn, beweert men, slechts drie gebouwen in Birma, met welker herstelling de vromen zich verdienstelijk kunnen maken. Gelijk men weet, is gansch het platteland van het rijk bedekt met de puinhoopen van kleine pagodes, in vroeger dagen door geloovigen opgericht. Hunne nakomelingen zorgen er echter in het minst niet voor. Zij kunnen enkel hun zieleheil bevorderen door zelf voor nieuwe bouwwerken van gewijden aard te zorgen. Daarop bestaan evenwel drie uitzonderingen. Hoogst verdienstelijk maakt men zich door mede te werken tot de herstelling van den Shway Dagon te Rangoen, de Arakan Pagode te Mandalay en den tempel te Pegu. Bij die enkele uitverkoren werken is met algemeen goedvinden gevoegd het kolossale liggende beeld van Boeddha te Pegu, waarvan hiervoren een beschrijving is gegeven.

De Arakan-pagode ligt op korten afstand van Mandalay. Het is een vierkant gebouw. Een hoog-galerij omgeeft het hoofdgebouw, waarin men vindt een groote, donkere ruimte, waar zich het beeld verheft, dat aan den tempel zijn vermaardheid heeft geschonken. Het is een groot, verguld beeld, ruim 3 Meter hoog, dat ongeveer 130 jaar geleden uit Akyab naar Arakan werd gebracht. Het deelt met het gouden beeld te Lhasa en het vormlooze blok te Puri, dat het beeld van Jagannath moet voorstellen, de faam van gemodelleerd te zijn door Visvakarma, den schepper van het heelal. Het is intusschen ongetwijfeld van hoogen ouderdom, al zijn we niet geneigd de overlevering te aanvaarden, volgens welke het zou zijn gemaakt tijdens Boeddha's leven. En al even weinig kunnen we ons neerleggen bij de welbekende legende, die ons verhaalt, hoe, nadat alle midelen tevergeefs waren beproefd om de stukken aan elkander te soldeeren, de Meester zelf verscheen, zijn armen om het beeld heen sloeg en daarmede alle stukken aaneen deed sluiten op zoo uit-

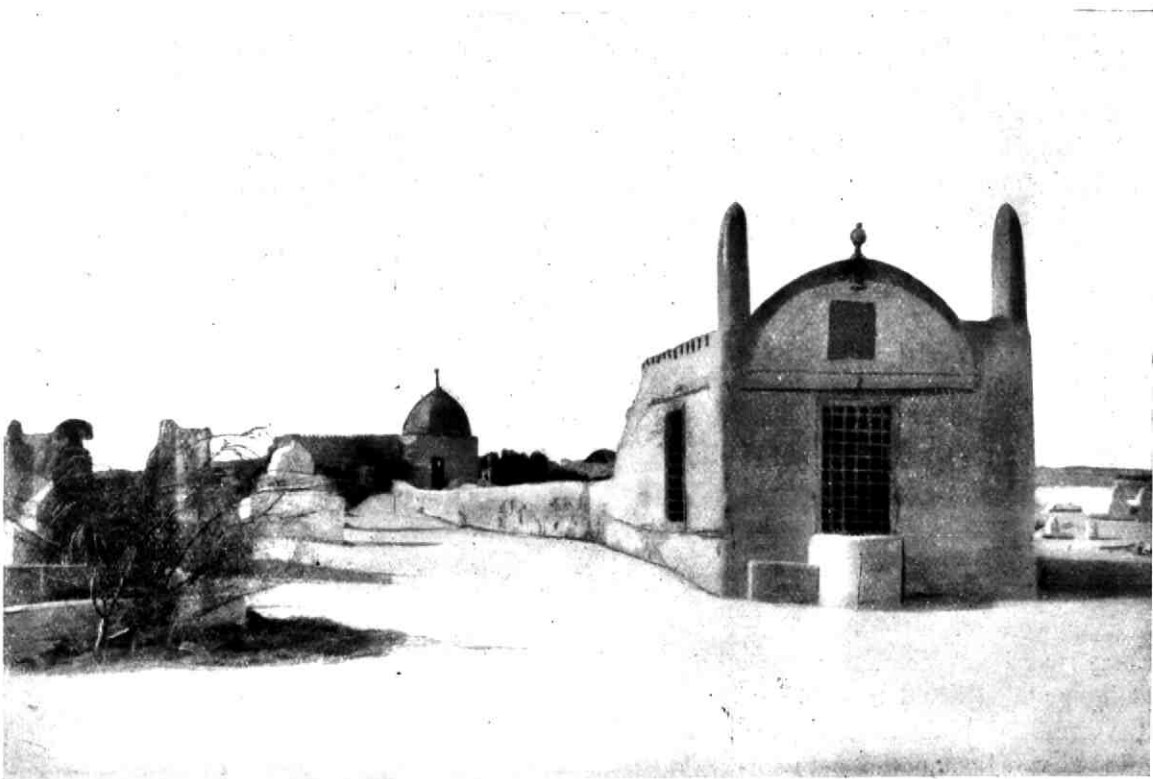
DE ARAKANPAGODE, BIJ MANDALAY.

Deze afbeelding geeft een blik op het vermaarde Boeddhabeeld in den Arakantempel bij Mandalay. Het is het meest vereerde beeld van het zuidelijk Boeddhisme en bijna even heilig als het gouden beeld te Lhasa, dat volgens de legende door denzelfden kunstenaar zou zijn vervaardigd.

nemende wijze, dat sedert geen menschelijk oog iets van een naad heeft kunnen ontdekken.

Het feit, dat tot deze legende aanleiding heeft gegeven, is dat de offers der geloovigen zoo volslagen elk deel van het standbeeld met goudblad hebben overdekt, dat het onmogelijk is iets te ontdekken van naad of voeg.

Het graf van Eva, Djeddah. — Djeddah is een weinig bekende stad. Ze is een heel eind verwijderd van den grooten handelsweg tusschen oost en west, en het kost den toerist eenige moeite haar te bereiken. Daarenboven is het ongetwijfeld de meest dweepzieke stad van Azië. Ze ligt ruim 60 Kilometer van Mekka, waarvan het de havenstad is en de Europeanen zijn vrijwel gedwongen hun verblijf te houden in de kleine vreemdelingenwijk bij de noordelijke poort. Wanneer een Europeaan zich waagt buiten de muren van Djeddah, loopt

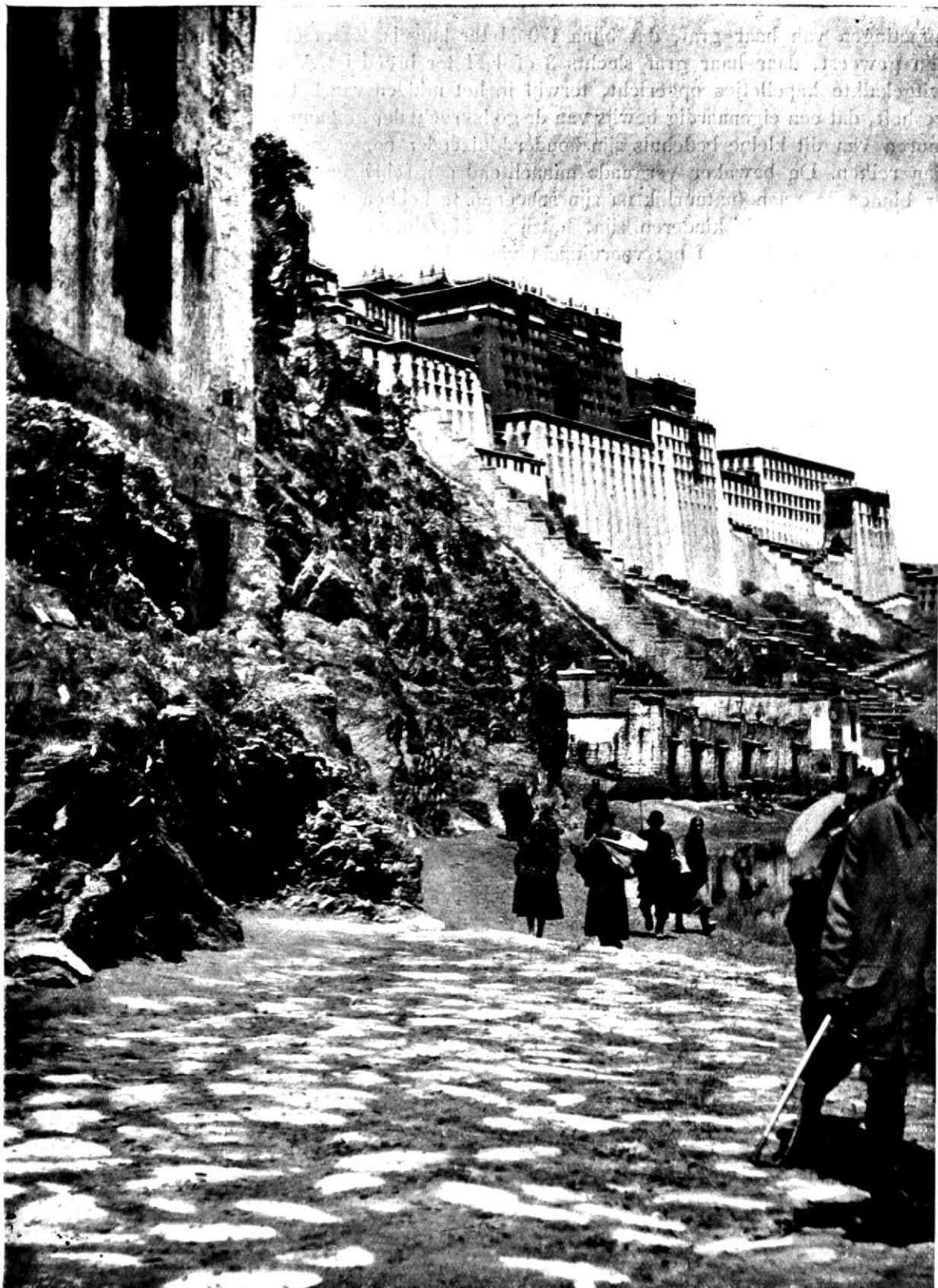

HET GRAF VAN EVA, DJEDDAH.

De legendarische laatste rustplaats van de moeder van het menschedom, ongeveer anderhalven Kilometer verwijderd van Djeddah. De afbeelding geeft een blik op de helft van dit zonderling gevormde graf, dat bijna 170 Meter lang en 3 à 4 Meter breed is.

steeds zijn leven gevaar en vele lezers zullen zich herinneren den verraderlijken aanval, die enkele jaren geleden gedaan werd op vier vreemde consuls, terwijl zij kalmpjes een cigarette liepen te rooken op enkele Meters buiten de poort naar Medina.

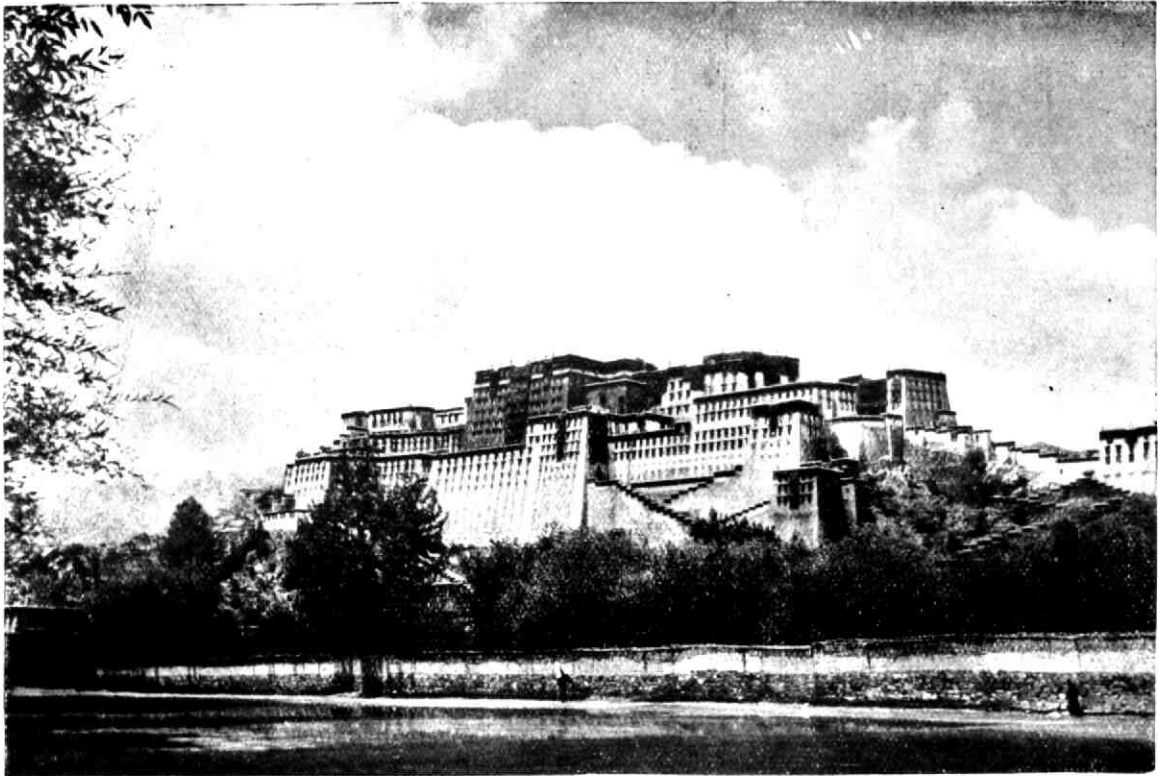
Anderhalve mijl ten noorden van de stad ligt een der zonderlingste monumenten der wereld. Volgens de traditie, nog dagteekenend uit den tijd vóór Mohammed, ligt hier begraven de moeder van het menschedom. Er zijn mensen, die beweren, dat Adam zijn laatste rustplaats heeft gevonden op Ceylon (Adam's Piek), doch voor Oostersche geleerden is dit een onderwerp van dispuut. De vader en moeder van het menschelijk geslacht zouden verschil van meening hebben gehad, en Eva bracht dientengevolge hare laatste levensjaren door, overleed ook te Djeddah, dicht bij den grooten tempel te Mekka, waarvan de Mohammedanen den bouw aan Adam zelve toeschrijven. Een algemeen verbreide legende kent aan Eva een lengte toe van ongeveer 40 Meter, doch dit is niet in overeenstemming met de

DE POTALA, LHASA.

Dit gezicht op de Potala is genomen van de Pargo Kaling of westelijke poort. Het doet duidelijk zien hoe het omvangrijke bouwwerk de gansche stad beheerscht.

afmetingen van haar graf, dat bijna 170 Meter lang is. Ze moet ietwat zonderling gebouwd zijn geweest, daar haar graf slechts 3 of 4 Meter breed is! Aan hoofd- en voeteneinde zijn witgekalkte kapelletjes opgericht, terwijl in het midden van het graf zich een klein gebouw verheft, dat een eigenaardig bewijs van de godsvrucht der Mohammedanen bezit. Op de gekalkte muren van dit kleine bedehuis zijn honderdduizenden namen geschreven, zoover als de hand kan reiken. De bewaker vergunde minachtend aan schrijver dezes, al was hij een Christen, er binnen te gaan (natuurlijk na zijn schoenen te hebben uitgetrokken!) uit overweging, dat alle menschen Eva's kinderen zijn, hetzij ze Muzelmannen dan wel ongeloovige Christenen zijn — doch wellicht gaf het vooruitzicht van bakshish den doorslag.

DE POTALA, LHASA.

Op deze afbeelding heeft men een blik op het vermaarde paleis van den Grooten Lama te Lhasa. Het is ruim 300 Meter lang en de vergulde daken verheffen zich meer dan 130 Meter boven de omringende vlakte.

De Potala, Lhasa. — Eeuwen lang is Lhasa het einddoel geweest van alle groote ontdekkingsreizigers, die Azië doorkruisten. Een paar maal hebben Europeanen, doorgaans leden van een of andere geestelijke orde, Lhasa kunnen bereiken na een langdurigen zwerftocht over het centrale hoogland van Azië. Een of twee priesters hebben zich daar in het begin der achttiende eeuw gevestigd, doch zij werden verdreven en sedert bleven de poorten van Tibet onverbiddelijk gesloten voor elken blanke. Vóór de expeditie van Younghusband op 3 Augustus 1904 Lhasa bereikte, had dus geen enkele toen levende Europeaan ooit de verboden stad aanschouwd, en voor zoover de politiek van Engelsch-Indië en Tibet het kan verhinderen zal voorloopig geen enkele blanke meer daartoe gelegenheid hebben.

De volgende beschrijving wordt gegeven van den aanblik, dien de reiziger erlangt na den kleinen, doch steilen heuvelrug beklommen te hebben, nabij de westelijke poort van Lhasa, als hij voor zich ziet het paleis, het park en de stad: „niets, tenzij dan misschien de kaarten en beschrijvingen van Lhasa, die uit vroeger dagen in ons bezit waren, deed ons

vermoeden dat voor onze oogen zouden opdoemen dit reusachtige paleis met gouden dak, die breede strook oerwoud, die weelderige grasvelden omgeven door hoog geboomte en door traagstroomende beekjes, over welker bruinachtig water de takken haast tot elkander reiken.

Tegenover ons, tusschen het paleis aan de linkerhand en de stad, anderhalven Kilometer verder gelegen, ligt een breede strook grasland. Om de buitenwijken der stad en tusschen de huizen van het dorp aan den voet van de Potala staan boomen, talrijk genoeg om aan Lhasa de vermaardheid van een tuinstad te geven.... Tusschen en boven de grasvlakten en bosschages verheft zich de stad Lhasa zelve, een dooreenwarreling van nauwe straten en huizen met platte daken, waarboven hier en daar gouden of vergulde koepels uitsteken; doch lang wijden we onze aandacht niet daaraan; eigenlijk kan men voor niets anders oog hebben als voor de massale vormen van het Potala-paleis, dat zich aan de linkerzijde verheft. Het werkt als een magneet op het menschelijk oog, want soberder en toch indrukwekkender massa is haast niet denkbaar dan dit ontzaglijke tempelpaleis van den Lama. In soberen eenvoud verrijst daar een wonder van steen, 300 Meter lang en 25 Meter hooger dan het gouden kruis van den St. Paul te Londen. Het grootsche, sobere karakter doet denken aan Egyptische bouwwerken, doch de tegenstelling van kleur en omgeving, dat den aanblik er van indrukwekkender maakt, mist men bij de Egyptische wonderen van bouwkunde.

DE GROOTE KLOK TE MINGUN.

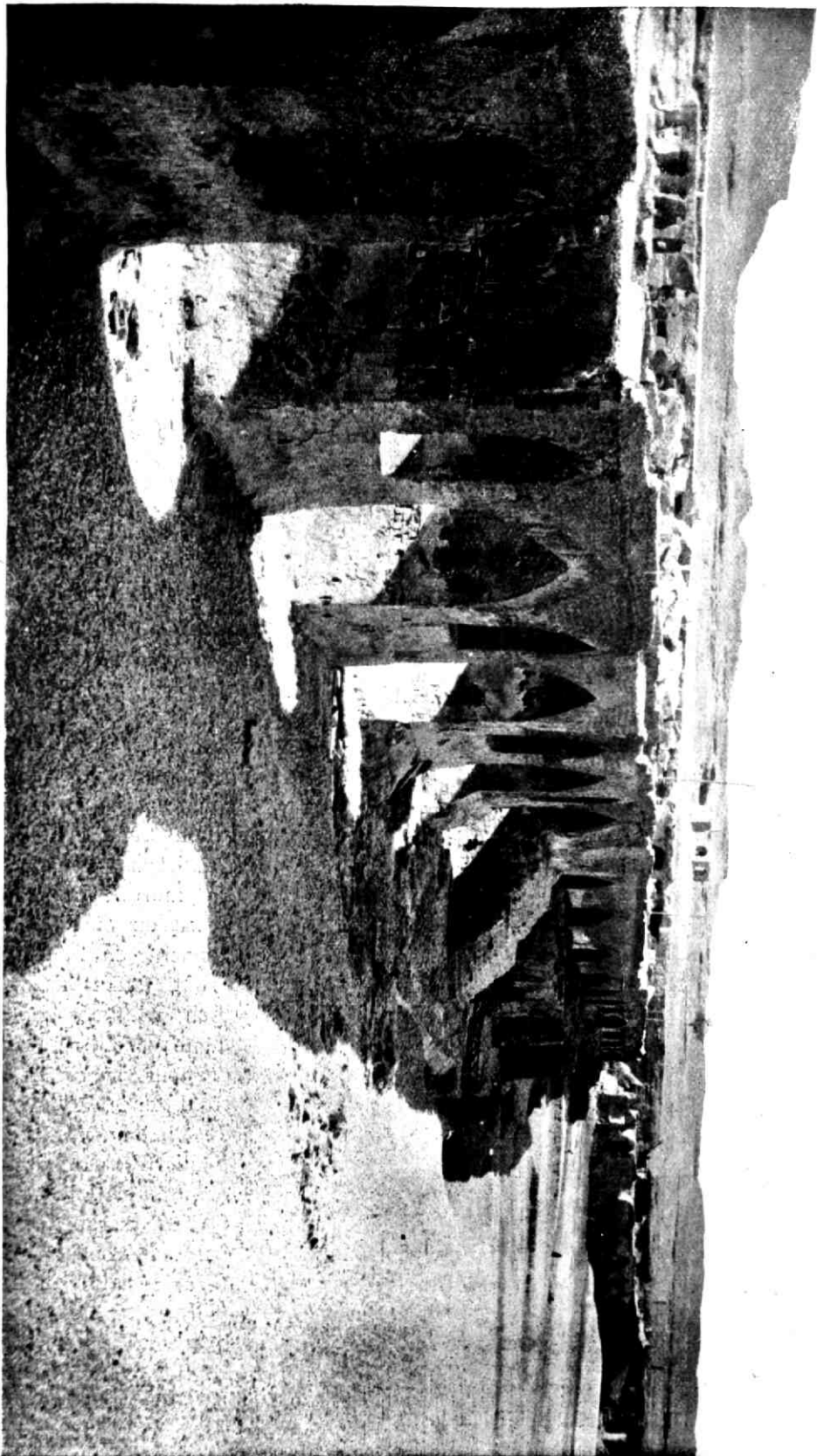
Veertien of vijftien kilometer ten noorden van Mandalay, aan de andere zijde der rivier, vindt men de grootste hangende klok der wereld. Lord Curzon heeft de klok doen hangen in een smaakvol beeldhouwen klokketoren.

DE GROOTE KLOK TE MINGUN.

De klokkestoel, waarin de groote klok is ondergebracht, is hierop duidelijk te zien.

Eens per jaar worden de muren van de Potala gewit en men kan niet ontkennen, dat die blankheid groot effect maakt; maar toch wint de aanblik van 't gebouw bij rijker verscheidenheid van tinten. Het centraal gedeelte van het paleis, de Phodang Marpo, de particuliere woning van de tot mensch geworden godheid, is een vierhoekig gebouw, karmozijnrood afstekend tegen de witte massa's metselwerk, die het omgeven en daarboven verheffen zich schitterend en glanzend tegen den blauwen hemel de vergulde daken. Een bruin gordijn van yak-haar, 25 Meter hoog en 9 Meter breed hangt

DE BRUG VAN VALERIANUS TE SHUSHTER.

Deze brug werd gebouwd door den Romeinschen keizer Valerianus, toen hij krijgsgevangene was van Shapur. Het is een bewijs van de bekwaamheid als bouwmeester van den meest rampspoedigen aller Romeinsche keizers.

af van het hooge gewelf van het centrale heiligdom, voor het meest verborgen heiligdom. Aldus is de Potala".

De groote klok te Mingun. — Verschillende steden maken er aanspraak op de grootste klok der wereld te bezitten. In ieder geval vindt men het grootste stuk metaal, in klokvorm gegoten, in het Kremlin te Moscou, den „Tsar Kolokol." Het weegt 193 ton, doch van dit ontzaglijke gewrocht van ijzergietkunst is aan een zijde een brok afgebroken, en dit is zoo groot, dat men eenmaal de klok als een kapel heeft gebruikt, waarbij de breuk als ingang diende. Men heeft nooit getracht die klok op te hangen of te luiden. De volgende in omvang is de vermaarde klok van Mingun of Mongoon, ongeveer 15 Kilometer boven Mandalay, op den westelijken oever van den Irrawadi. Deze klok is 6 Meter in doorsnede en ruim 10 Meter hoog, de kroon of het hangsel inbegrepen. Het gewicht er van bedraagt ongeveer 80 ton. Geslachten achtereen lag die klok half begraven in den grond, doch Lord Curzon deed een onderzoek instellen, bevond dat zij onbeschadigd was en liet haar ophangen in den sierlijken klokketoren, waarvan we hier een afbeelding geven. Natuurlijk kan ze niet op de gewone wijze geluid worden en heeft geen klepel. Een dik stuk hout wordt gebruikt als knuppel om de klok aan het luiden te brengen, ofschoon een enkele vuistslag al voldoende is om aan de klok een zwaren, sonoren klank te ontlokken.

De brug van keizer Valerianus te Shushter. — Te Shushter, in West-Perzië, vindt men niet enkel de overblijfselen van enkele zeer belangrijke bouwwerken uit den ouden tijd, doch ook de interessante herinnering aan den eenigen Romeinschen keizer, die in gevangenschap onder zijne vij-

anden stierf. Keizer Valerianus werd in 253 tot alleenheerscher van het Romeinsche rijk verheven, toen dit van alle kanten door vijanden werd besprongen. Aan zijnen zoon Gallienus de taak overlatend om het met de vijanden in het westen klaar te spelen, spoedde Valerianus zich naar het oosten om er de Romeinsche heerschappij te herstellen, welke ernstig bedreigd werd door de invallen van de Perzische vorsten uit 't huis der Sassaniden. Aanvankelijk had hij eenig voordeel, maar na langdurige krijgsv verrichtingen in Mesopotamië, waarvan het verloop niet nauwkeurig bekend is, werd Valerianus in 260 gevangen genomen. Koning Shapur I, die dezen slag toebrecht aan Rome's macht, moet op wonderlijke wijze

EEN DER POORTEN VAN DEN TEMPEL VAN JAGANNATH TE PURI.

Deze voor ongeloovigen ontoegankelijke tempel is het middelpunt der Vishnoe-vereeniging in Engelsch-Indië. De centrale Sikra verheft zich links op den achtergrond.

EEN ANDERE POORT VAN DEN TEMPEL VAN JAGANNATH.

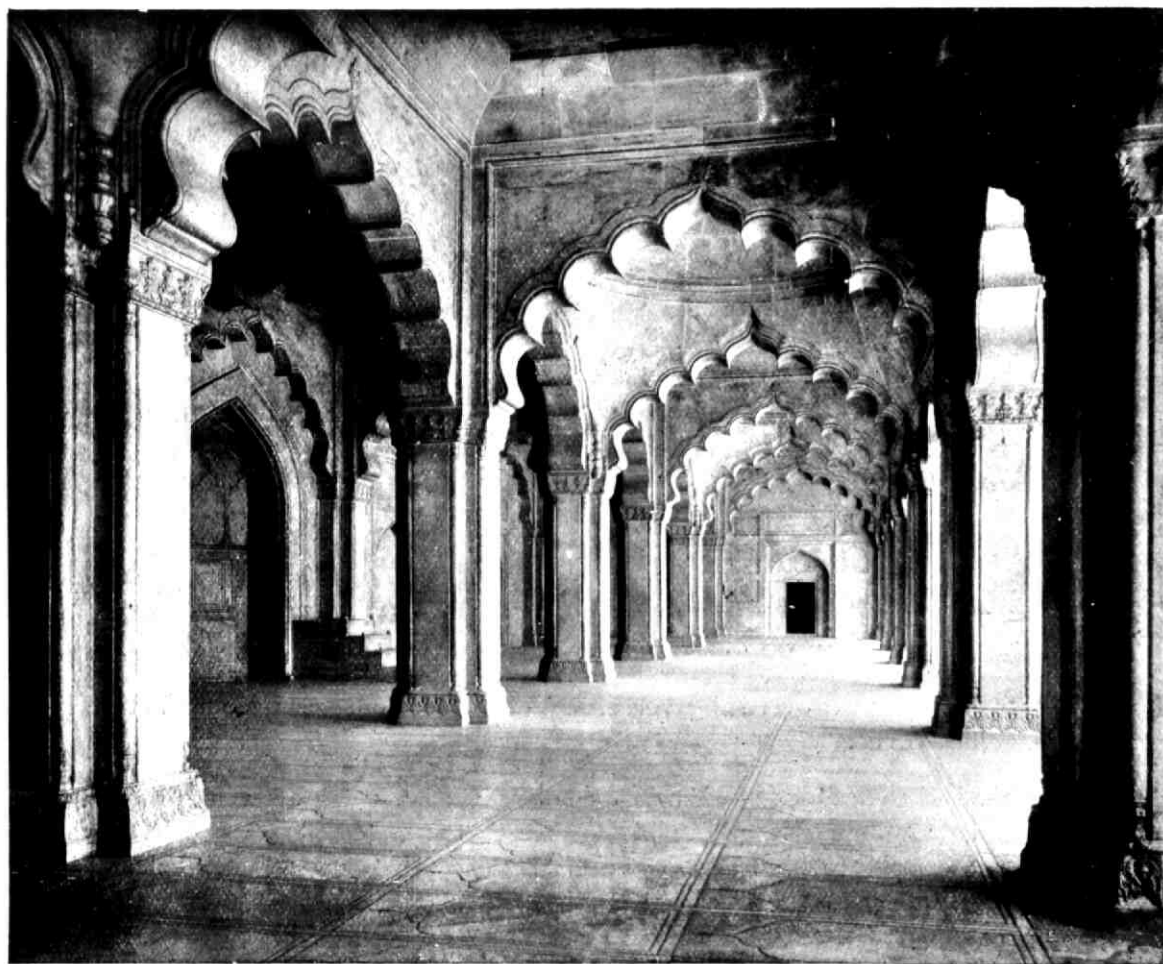
Dit is de hoofdingang. Daarvoor verheft zich een sierlijk beeldhouwde zuil, afkomstig uit den Zwarten Tempel van Kanarak.

van de bekwaamheden van zijn gevangene hebben gebruik gemaakt. Het verhaal gaat, dat hij den ongelukkigen vorst te Shushter gevangen hield en hem daar gebruikte als hoofd-ingenieur voor de groote waterbouwwerken, waarvan de sporen nog honderden mijlen langs de Karun-rivier worden aangetroffen, en voor den bouw van de brug, waarvan we hier een afbeelding geven. De brug draagt nu nog den naam van Keizersbrug. De Perzische dichter Firdusi is de vader van het verhaal, doch Lord Curzon maakt niet ten onrechte de opmerking, dat doorgaans een gevangene vorst niet erg bruikbaar zal zijn, wanneer men een bouwkundig ingenieur van hem maakt. De brug is thans vernield, en de snelstroomende rivier heeft zich in het kunstmatig geplaveide bed zulk een diep kanaal uitgeschuurd, dat het niet waarschijnlijk is, dat men vooreerst aan herstelling zal denken.

De Tempel van Jagannath te Puri. — Van alle tempels in het oosten is die van Jagannath het best bij naam aan de Europeanen bekend. Van geen der heilige bedehuizen te Benares, Rameswaran, Tanjore, Madura, Buddhgaya, of de statige tempels in Achter-Indië klinkt de naam zoo bekend in Europeesche ooren als die van den tempel van Jagannath. Daarvoor bestaat een zonderlinge oorzaak. Het inwendige van den tempel is den westerling volslagen onbekend. Geen Europeaan heeft ooit een voet daarbinnen gezet. Zelfs den Onderkoning van Engelsch-Indië is de toegang geweigerd en een Daila Lama van Tibet is het onmogelijk geweest den tempel te betreden, welke gebouwd is ter eere van de godheid zelf, waarvan hij door vele Hindoesche godgeleerden als de levende reïncarnatie wordt beschouwd. Het gelui van klokken, de lang aangehouden toon van een koperen trompet, het onafgebroken

dof gebom van een trom, de schorre samenzang van menschenstemmen — dat is al wat men van buiten bemerkt van de godsdienstplechtigheden, die dag en nacht binnen de muren er van plaats vinden. Omtrent den legendarischen oorsprong van den tempel is ons velerlei ter oore gekomen. We weten, dat er eenmaal was een koning van Orissa, Indramena geheeten, die na langdurige opgravingen den tempel van Vishnoe terugvond, 15 mijlen diep bedolven onder het zand van Puri. Hij liet den tempel weder onder het zand begraven, doch heeft dit vermoedelijk niet zonder spijt gedaan, daar de tempel van massief goud was. Op bevel van Vishnoe richtte hij intusschen den tegenwoordige tempel op en opdat geen mensch in verzoeking zou worden gebracht, werd toegestaan, dat steen in plaats van goud er voor gebruikt zou worden. Toen het werk was voltooid, spoelde Vishnoe zelf in de gedaante van een blok hout aan den oever en Visvakarma verklaarde zich bereid van dit stuk hout een beeld van de godheid te snijden. Hij stelde alleen de voorwaarde, dat niemand zijn werk zou aanschouwen vóór het voltooid was. Doch Indramena was even nieuwsgierig als . . . de vrouw van Blauwbaard en keek door een spleet. Visvakarma pakte toen zijn gereedschappen weer bijeen en ging verstoord heen. Maar dat is de oorzaak, dat het beeld nooit is afgemaakt; het is tot op dezen dag een vormloos blok hout zonder armen of beenen.

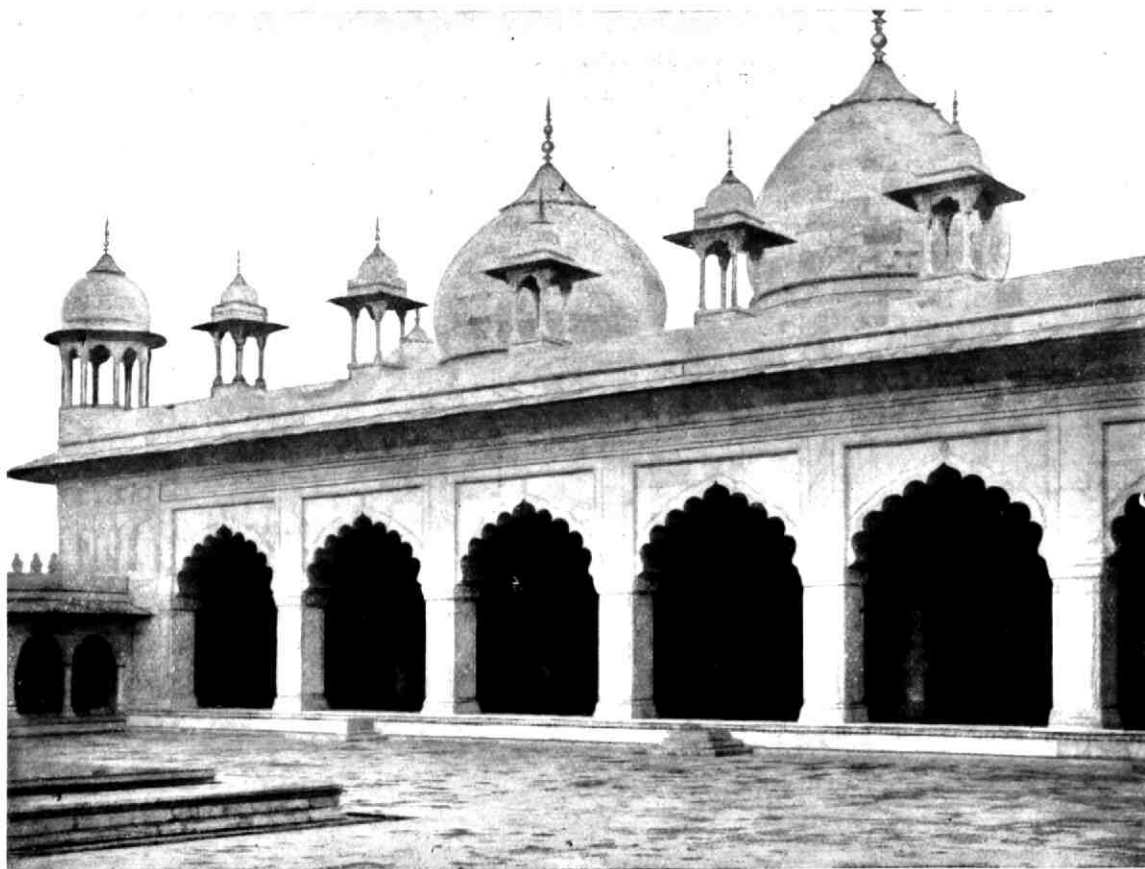
Dit is evenwel niet de reden, waarom de naam Jaggannath over de gansche wereld bekend is. Eenmaal in het jaar wordt die ruw behouwen klomp hout in processie naar het Tuinpaleis gebracht op den wagen van Jagannath. Die wagen is 14 Meter hoog en heeft 16 raderen

DE PAREL-MOSKEE TE AGRA.

De Parel-Moskee te Agra, geheel opgetrokken van schitterend wit marmer is door haar edele en toch sobere vormen en door haar sierlijken voorhof een der schoonste bouwwerken van Engelsch-Indië.

en meer dan 4000 geloovigen trekken hem aan kabels voort, terwijl gelijksoortige wagens volgen met even primitieve voorstellingen van den broeder en de zuster van Jagannath. De weg waarlangs de wagen wordt voortgetrokken is een breede laan, die bij deze jaarlijks terugkeerende plechtigheid bezet is door een dichte schare van bedevaartgangers uit alle deelen van Voor-Indië. Die wagen schijnt de Europeesche verbeelding op een dwaalspoor gevoerd te hebben. Het wordt n. l. veelal aangenomen, dat de menschen zich bij honderden onder de breede raderen van den langzaam voortrollenden wagen werpen. Er is niets van aan; bij dergelijke gelegenheden komen steeds ongelukken voor, en er zullen wel altijd enkele dweepers zijn, wien door de geestdrift der massa het hoofd op hol wordt gebracht. Doch het spreekt haast van zelf, dat tegenwoordig de noodige maatregelen worden genomen om de uitvoering van mogelijke zelfmoordplannen te voorkomen. De wagen vertrekt naar en

De voorgevel van de Parel-Moskee te Agra, gezien van den voorhof.

komt terug van het ietwat overdadig vereerde Tuinpaleis, doorgaans zonder het verlies van een enkel menschenleven.

De Parel-Moskee te Agra. — Na de toegangen tot het paleisfort van Agra betreden te hebben, bereikt de bezoeker langs een hellenden weg het koninklijk verblijf. Even voor men de open ruimte bereikt, waaraan de groote Gehoorzaal zijn naam geeft, ziet men midden in het fort de Moti Musjid of Parel-Moskee, welke door den groot-mogol Sjah Jehan in het midden der 17de eeuw werd gebouwd. Van grooten omvang is het gebouw niet, en wat afmetingen betreft haalt het niet bij den omvangrijken Jama Musjid te Delhi. Toch hebben de beide bouwwerken eenige overeenkomst van karakter, wanneer men buiten beschouwing laat de hooge minarets, die mijlen ver in den omtrek van Hindoestan's hoofdstad zijn waar te nemen. De moskee te Agra is 71 Meter lang en 26 Meter diep. De basis wordt wegens de

BUDDHGAYA.

Deze tempel, waarvan de architectuur meer den Zuid- dan een Noord-Indisch karakter draagt, werd door keizer Asoka gebouwd op de plaats van een vroegeren tempel, die de plek aanwees, waar Boeddha onder den heiligen vijgeboom de waarheid deelachtig werd. Aan den voet van den toren, op de rechterzijde der afbeelding, prijkt een nakomeling van den heiligen boom.

gesteldheid van den bodem gevormd door een hoogen stylobaat of voetstuk. De bezoeker krijgt eerst ten volle een indruk van de schoonheid van de moskee, als hij de treden is beklommen en de groote poort aan de oostzijde is doorgegaan. Doch wanneer hij de Parel-Moskee te Agra heeft aanschouwd, zal hij niet spoedig van eenig ander tempelplein in Azië spreken. De plek doet den naam eer aan. Niemand kan ooit uit zijne herinnering verliezen de schittering van het paarkleurig witte licht, dat hem bijna verblindt, wanneer hij na de donkere schaduwen van den roodkleurigen doorgang dit marmeren wonder van schitterend licht betreedt. Fergusson, de onovertroffen kenner van Oostersche bouwkunde, beschrijft het bouwwerk als een der tempels van de zuiverste en sierlijkste bouwwijze van gansch het Oosten. Wanneer de oogen wat gewend zijn aan de verblindende weerskaatsing van de Oostersche zonneschijn door het sneeuwblanke plaveisel, dat den heiligen vijver omgeeft, ervaart hij, dat de schoonheid van het gebouw in geenen deele samenhangt, gelijk zoo vaak in Engelsch-Indië het geval is, met de versiering der wanden. Feitelijk vindt men slechts een enkele poging van dusdanige versiering, en dat is een zwart marmeren plaat met opschrift, aangebracht in het fries der moskee. Overigens is juist de buitengewone soberheid van dit zilverwitte bedehuis een zijner grootste aantrekkelijkheden. Zelfs in den winter is het intusschen haast onmogelijk om eenigen tijd den blik gevestigd te houden op het glinsterende zilver van de marmeren vloer en wanden, tenzij door een bril met donkere glazen en de bezoeker keert met een zucht van verademing terug naar de schaduwen der zuilen van de moskee zelf aan de westzijde van het tempelplein. In de schaduw ontdekt men een driedubbele zuilengaanaderij waar zulk duister heerscht, dat de verdere muur van de moskee nauwelijks is te onderscheiden.

DE ROBIJN-MIJNEN VAN BIRMA.

De mooiste robijnen der wereld zijn alle afkomstig van een enkel dal in Birma, dicht bij de Chineesche grens. De streek draagt den naam Mogok en onze afbeelding geeft een blik op het gansche mijndistrict.

Fergusson betoogt, dat een houtsnede onmogelijk den indruk kan teruggeven, en hetzelfde moet, helaas, gezegd worden van zelfs de beste photographieën. Tegenover dergelijke scherpe tegenstellingen van licht en donker zijn zelfs de best gemaakte lenzen machteloos; niet meer dan een denkbeeld van dit onovertroffen juweel van architectuur uit den tijd der Mogols is daarmede te erlangen. Een bijzonder opmerkelijke eigenaardigheid van de Moti Musjid is de zonderlinge tegenstelling met de strenge symmetrie van het grootste deel van Akbar's citadel en de weelderige bouwwijze van den Jasmijnen-toren der koninklijke vertrekken, van waar uit Shah Jehan, als gevangene van zijn eigen zoon, het brekend oog richtte naar het marmeren kantwerk van den Taj Mahal, waar zijn aangebeden vrouw op hem wachtte en waar hij zijn laatste rustplaats vond.

Buddhgaya. — De tempel te Buddhgaya is voor een groot deel van het mensdom de heiligste plaats der aarde. Hier toch kreeg prins Gaulama, na veel geleerd en nog meer geleden te hebben, de ingeving. Hier werd hij de

Boeddha, na een laatsten nacht van strijd en verzoeking met de machten van het kwade. Hier, onder het wijd uitgespreide gebladerte van den heiligen vijgenboom (*Ficus Religiosa*), van welke nog stukken wortel worden aangetroffen in het museum te Calcutta, werd de meester de waarheid deelachtig; en een spruit van dien boom verheft zich thans nog aan de westzijde van den tempel. Op onze afbeelding ziet men hem duidelijk. In den tempel vindt men een groote ruimte, waar een beeld van Boeddha zich verheft in de houding, bekend onder de benaming: „de aarde tot getuigenis roepend.” De tempel is in handen der Hindoe's gekomen, die het vernuft hebben gehad Gautama te vereenzelvigen met hun eigen god Vishnoe, en den drietandigen „tilak” hebben geschilderd op het serene voorhoofd van den meester. In Engelsch-Indië is het Boeddhisme feitelijk weggekijnd, maar in den jongsten tijd heeft zich een krachtige beweging geopenbaard in de Boeddhistische rijken, zooals Siam, Japan, China, Sikkim en Tibet, om voor de Boeddhisten weder de vrijheid te erlangen om te Buddhgaya, het middelpunt van hun geloof, hunne godsdienstplichten na te komen. De

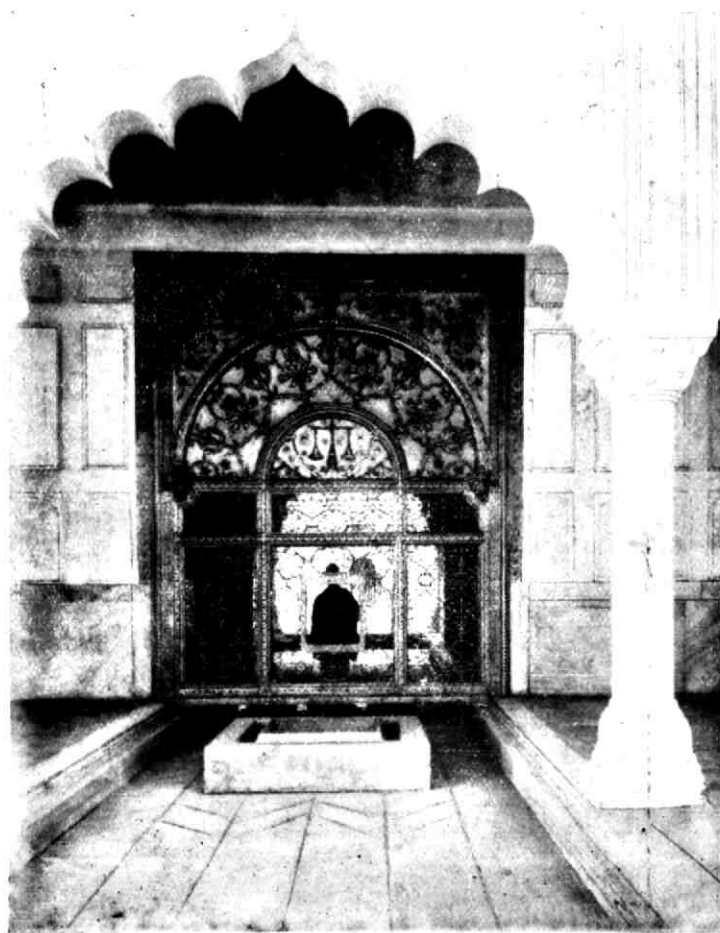

DE HEILIGE VIJVER BIJ DELHI.

In de nabijheid van het vermaarde graf van Humayan, ten zuiden van Delhi, ligt een Heilige Vijver, waarin tegen een kleine vergoeding mannen en knapen van een groote hoogte springen, tot vermaak van de bezoekers.

Engelsch-Indische regeering is wel geneigd dit toe te staan, doch aarzelt nog om vergunning daartoe te verleen, uit vrees, dat daardoor de godsdienstige hartstochten geprikkeld zouden kunnen worden.

De Robijnmijnen in Birma. — Van oudsher zijn de robijnen als edelgesteenten zeer in trek. Parel, diamant noch saffier heeft de aantrekkelijkheid van den donkerrooden robijn. Intusschen is het een opmerkelijke bijzonderheid, dat al de groote robijnen, vanaf de legendarische van de grootte van een manshand, waarvan romanschrijvers weten te verhalen, tot den enkelen reuzenstein, dien de vermaarde Fransche juweliers Boucheron op de jongste wereld-

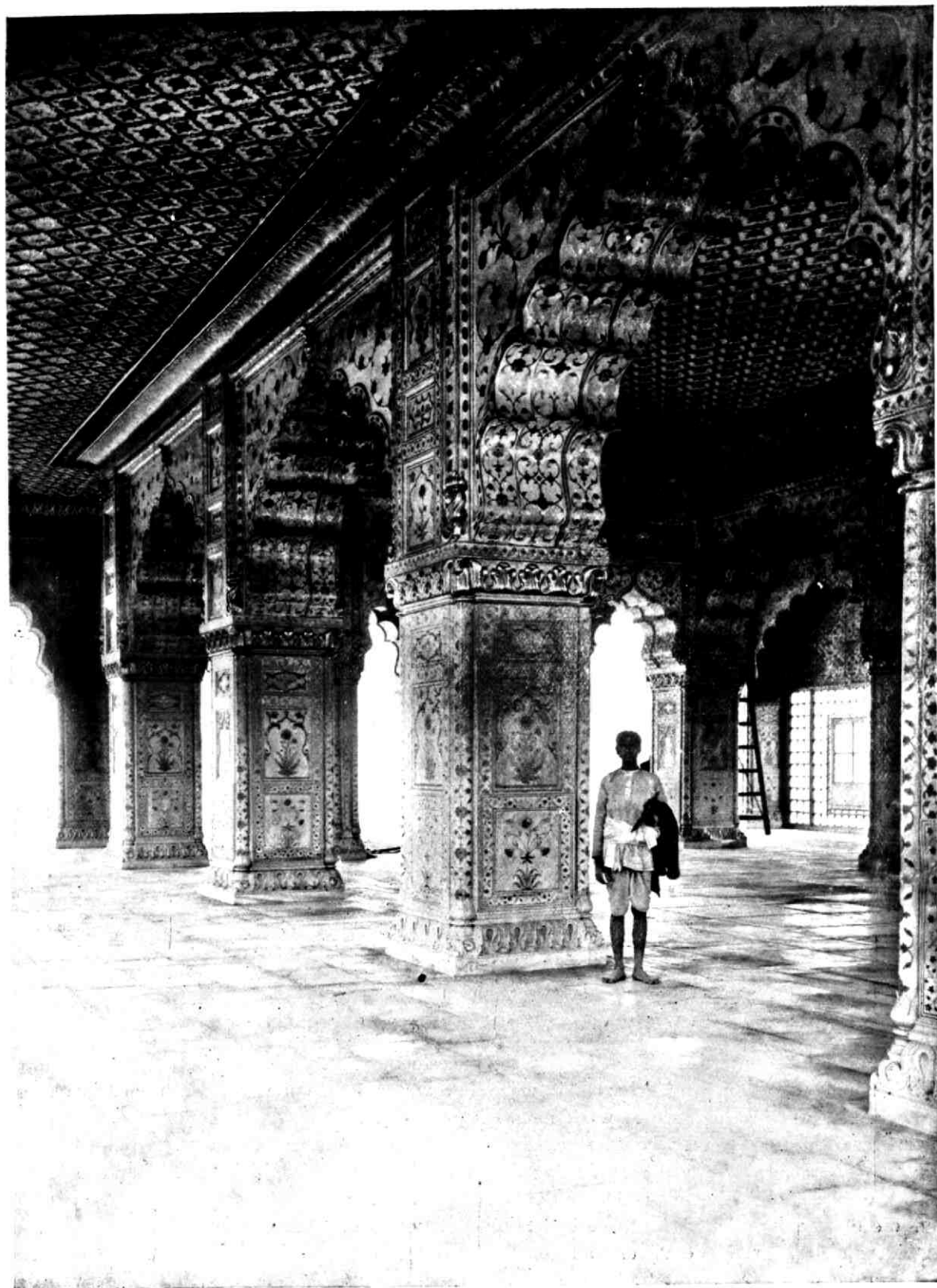
De albasten traliewand, die de Diwan-i-khas scheidt van de keizerlijke particuliere vertrekken.

tentoonstelling te Parijs lieten bewonderen, en die zij voor f165000 van de hand wilden doen, herkomstig zijn van één klein dal in een eenzaam gedeelte van Birma. Mogok is de naam van de nederzetting, die van uit Thabeytkyin, een dagreis van Mandalay verwijderd, is te bereiken en die aan den oever van den Irawaddi is gelegen. De weg loopt in oostelijke richting, gedurende bijna 100 Kilometer door een haast maagdelijk struikgewas, datten slotte verloopt in de schameler plantengroei van de uitloopers der bergruggen, die Birma van China scheiden.

Het plaatsje Mogok ligt tusschen de robijnmijnen en de onvermijdelijke polo-velden, die men alom aantreft, waar tien Engelsen elkaar in het verre Oosten aantreffen. De robijnmijnen vreten zich geleidelijk een weg door het dorp. Reeds is de helft der huizen in de hoofdstraat verzwolgen door het mijnwerk en binnen een paar jaar valt het gansche polo-veld er ten offer aan. Dag en nacht gaat het werk voort. De „byon” of robijnhoudende aarde vindt men in het gansche Mogok-dal, en waar

men die donkergele klei aantreft, vindt men ook robijnen. Niettemin kan een vreemdeling weken achtereen snuffelen in de groeven van Mogok zonder iets te zien wat op een robijn gelijkt. Het is een vaste aardigheid op het kantoor der onderneming om den bezoeker vergunning te geven elken robijn te houden, dien hij vindt, een vergunning, waarvan intusschen nog geen enkele toerist voordeel heeft getrokken. Toch is de aarde robijnhoudend, en nadat de ijzeren bakken zijn opgeheschen naar de loodsen, en de kleverige inhoud er van is gezuiverd, uitgewassen, omgeroerd en uitgespreid, ziet men hier en daar de robijnen glinsteren tusschen de grijsachtige massa op de sorteertafels.

De vijver van Nizam-ud-Din. — Dit is een dier aantrekkingspunten voor de groote massa, gelijk men zoovele vindt in Engelsch-Indië, waaromtrent talloze legenden zijn verspreid.

DE DIWAN-I-KHAS TE DELHI.

De Audiëntie-zaal, welke door Shah Jehan werd gebouwd, is ongetwijfeld de schoonste zaal der wereld. Ze is opgetrokken van wit, doorschijnend albast, ingelegd met juweelen en half-edelgesteenten. Een vermaard geworden Perzisch opschrift op de muren verklaart, dat, indien de hemel op aarde is te vinden, zulks hier het geval moet zijn.

Een blik door de Diwan-i-Khas in het paleis te Delhi. Het vermaarde opschrift prijkt op de hier in het duister gehulde kroonlijst boven de middelste bogen.

De vijver van Nizam-ud-Din ligt niet ver van den weg, die voert naar het vermaarde graf van Humayun, en wordt door tal van reizigers bezocht. Hier woonde eenmaal de Heilige Dargahs, die in de dagen van keizer Tughlak in de dertiende eeuw na Christus leefde. Het verhaal van den strijd tusschen die beiden is lang zoo geloofwaardig niet als dat van het geschil tusschen keizer Akbar en den heiligen Sheik Salim te Fatehpur Sikri. Te Delhi kwam het tot een openlijke botsing tusschen koning en priester. Tughlak legde beslag op de werklieden, die bezig waren aan het graven van dezen vijver bij zijn nieuwe citadel te Tughlakabad. De heilige Dargahs bukte voor den wil des keizers, doch verzocht, dat hij ten minste gedurende den nacht gebruik zou kunnen maken van de diensten van de werklieden. De keizer werkte evenwel den heiligen man tegen

door het gebruik van olie te verbieden, welke blijkbaar onmisbaar was voor de voortzetting van het bouwwerk. Toen kwamen echter de bovenaardsche machten tusschenbeiden. Elken nacht werd op wonderbaarlijke wijze het water van den vijver veranderd in olie en daarmede werd den heilige het werk mogelijk gemaakt. Daarop sprak Tughlak een vruchteloze vervloeking uit over het water. Gesteund door de hoogere machten, die zijn bondgenooten waren, sprak Dargahs op zijn beurt zijn vloek uit over Tughlakabad. Voor een toerist van onze dagen lijkt het alsof de vervloeking van den heiligen man meer effect heeft gehad dan die des keizers. Want Tughlakabad is nu niet veel meer dan een verblijfplaats van uilen en vleermuizen, terwijl de vijver van den heilige nog altijd water levert voor mensch en dier.

Een zonderlinge gewoonte is er nog steeds in zwang. Aan de oostelijke zijde van den vijver springen jongens en mannen, als de bezoeker een belooning uitlooft, in het water en duiken er diep in weg, gelukkig zonder gevaar voor hun leven.

De Diwan-i-khas, paleis te Delhi. — Toen de vaardige hand van den juwelier — hetzij de renegaat Austin de Bordeaux of een ander — in de kroonlijst van de Diwan-i-khas van

het paleis te Delhi, den vermaarden Perzischen tekst heeft gegrift, pochte hij ongetwijfeld; doch zoo ooit eenige grootspraak was gerechtvaardigd dan was het in dit geval. Het opschrift luidt: „Zoo er op aarde een hemel is, dan is het hier, is het hier, is het hier”. Werkelijk is er op aarde niets schooners onder den hemel dan dit gebouw.

Deze Bijzondere gehoorzaal is een open hal, waarvan de zoldering wordt gedragen door booggewelven hier en daar rijk verguld, en omvangrijke vierkante marmeren zuilen, door paneelen met inlegwerk bedekt, nu eens ivoorkleurig dan weer glinsterend als oud goud. Men zou zweren, dat dit woud van marmer doorschijnend was. Het verguldsel, dat hier en daar er op is gebracht, bedekt slechts de buitenste versieringen en kaatst het licht terug, dat daarnaast een vinger diep indringt in de op onyx gelijkende steen, welke er op is aangebracht. De artistiek ingelegde bloemen, waarvan elk blad is van git en malachiet, ieder loovertje van agaath en lapis lazuli, liggen zoo kunstig op dezen parelkleurigen ondergrond, dat men zou meenen zijne vingers achter den stengel te kunnen brengen om de bloem te plukken. Aanvankelijk begrijpt men niet de bekoring, welke van de Diwan-i-khas uitgaat. Maar tracht men in enkele middagen zich daarvan rekenschap te geven, dan gaat men ervaren, dat een eerlooze en voortvluchtige juwelier uit Frankrijk toch de eerste decorateur der wereld kan geweest zijn, — decorateur, niet kunstenaar, zelfs niet bouwmeester; daar valt nog over te twisten. In rijke bekoring dekte hij met een mengeling van kleuren deze met kostbare gesteenten ingelegde muren; zijn goede smaak is daarbij zijn onfeilbare gids geweest, zelfs bij het weergeven der lijnen van een papaverblad of de meeldraad van een dier keizerlelies of purperen irissen, welke zijn werklieden nimmer met eigen oogen hadden aanschouwd, doch die zij onder leiding van dezen genialen booswicht getrouwelijk overbrachten in steen.

Op een marmeren voetstuk, dat men nog steeds in de hal vindt, verhief zich weleer de vermaarde Pauwentroon. Die troon, welke, als alle Oostersche tronen, meer had van een rustbed dan van een zetel, was van goud vervaardigd. Maar het goud was nauwelijks zichtbaar door de robijnen, diamanten en saffieren, die dicht bij elkaar den langen lagen zetel bedekten. Een pronkende pauw stond achter elk der uiteinden en de uitgespreide staarten vormden grootendeels den rug van den troon. In het midden van dien rug was een levensgrootte papegaai aangebracht, uit een enkelen smaragd gesneden. Men zou geneigd zijn die bijzonderheden betreffende het ontegenzeggelijk kostbaarste kleinood der wereld niet te gelooven,

OP HET STRAND VAN MIYAJIMA AAN DE JAPANSCH E ZEE.

Een der schoonste stranden, waarop de Japanners terecht trotsch zijn. De vermaarde Torii verheft zich op korten afstand van het strand.

indien niet een Fransch juwelier, Tavernier geheeten, den troon had aanschouwd vóór hij in de achttiende eeuw door Nadir Shah werd gestolen. Zijn schatting als deskundige van de waarde van het sieraad is verbazingwekkend. Hij schreef, dat naar zijn waardeering de troon ongeveer 145 miljoen gulden (gerekend naar de huidige geldswaarde) vertegenwoordigde.

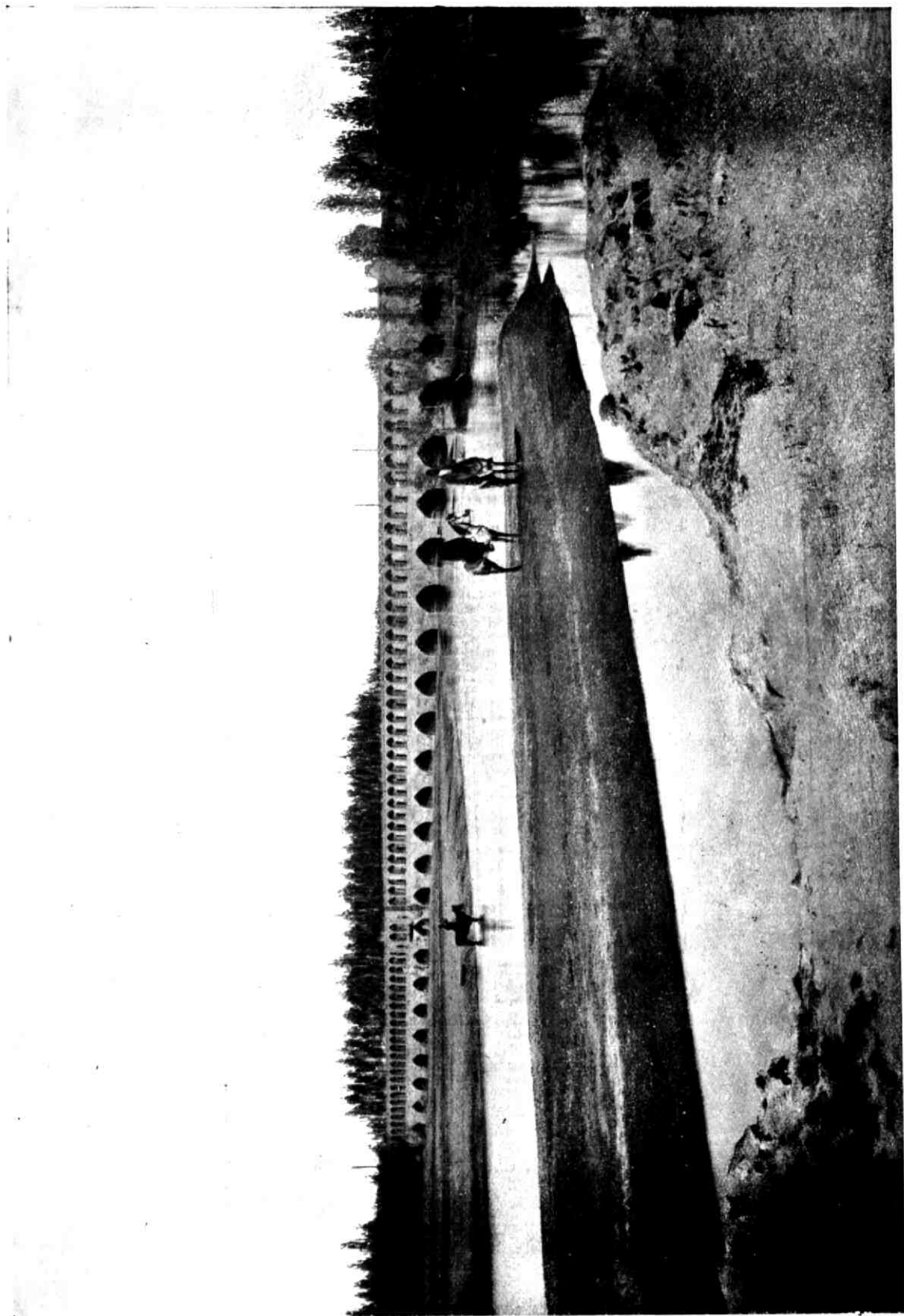
Miyajima. — Dit bekoorlijke dorp — meer is het feitelijk niet — gelegen aan de zee tusschen China en Japan, draagt met volle recht de reputatie van een der drie mooiste plaatsen van het Japansche keizerrijk. Het is gemakkelijk per trein te bereiken en de schoonheid der plaats heeft, ongelukkig genoeg, de aandacht getrokken van den hotelhouder en den exploitant van 's werelds natuurschoon. De Japansche regeering daarentegen heeft onwillens de plaats minder aantrekkelijk gemaakt; ze heeft n. l. een zekere strategische beteekenis en de Japanners

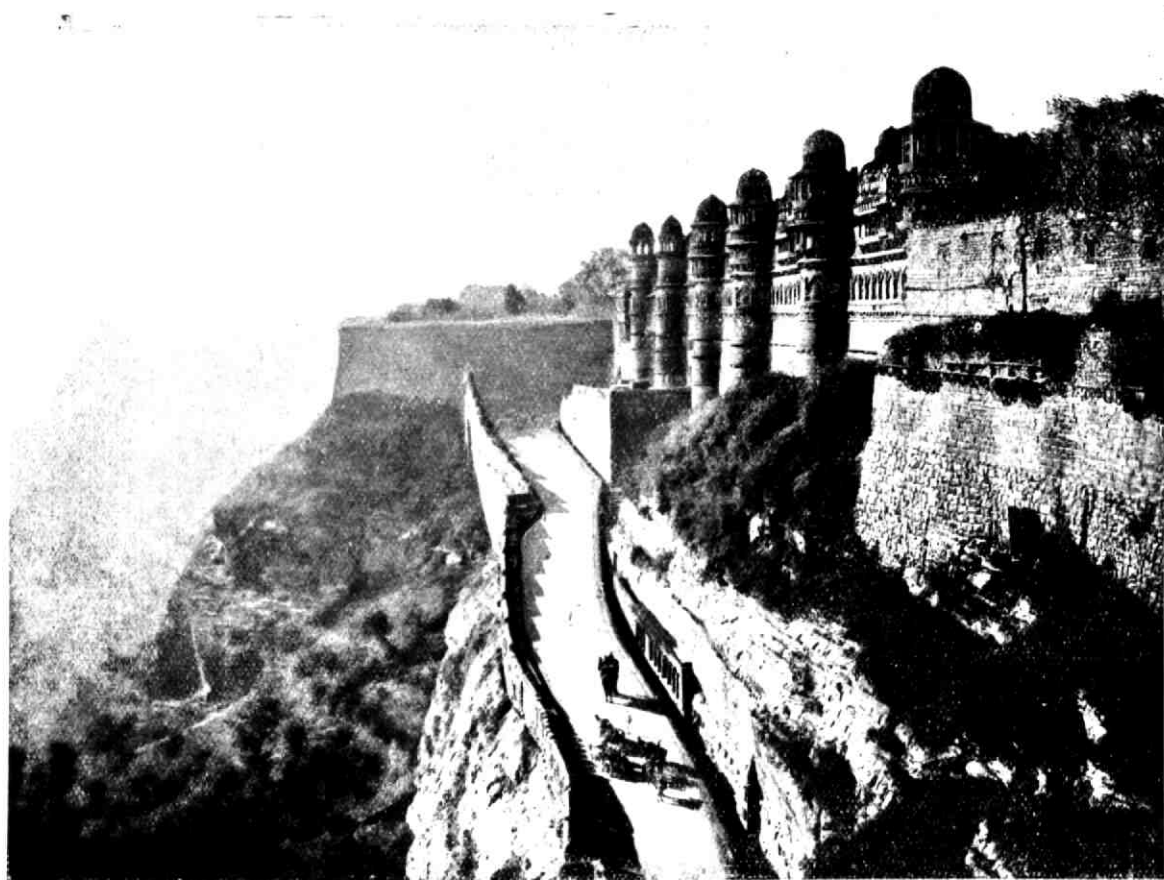
MARTÂND.

Martând is het mooiste en meest karakteristieke overblijfsel van Kaschmirsche bouwkunst. Opmerkelijk is de overeenkomst, wat grondplan betreft, met den grooten tempel der Joden en toch is er geen spoor te ontdekken, dat de bouwmeesters van dien te Kaschmir het Israelietische bouwwerk hebben gekend.

verzetten zich deswege vrij barsch tegen een al te grooten onderzoekingslust van bezoekers. De plaats ligt op een heuvel, ongeveer 650 Meter hoog, waarvan de naar zee glooiende hellingen doorsneden zijn door prachtige weelderig begroeide ravijnen. Langs de kust een reeks van schilderachtige landschappen, het een al mooier dan het andere. Hier staat een eeuwenoude tempel met verlakte zuilen verscholen achter een gordijn van schaduwbiedend loover; daar rijen zich de aardige winkeltjes der kunstenaars en de minder artistieke, doch toch nog altijd aantrekkelijke hutten der visschers langs de weg, die van het witte schelpenrijke strand de helling oploopt. In deze nagenoeg getijdellooze zee staat een reusachtige torii, en van den top des heuvels weerklinkt nu en dan de sonore klank van een klok, te zacht echter om den Japanschen hertjes schrik aan te jagen, die langs de wegen huppelen en grazen, wetende, dat zij zelfs den meest barschen Westerschen toerist welkom zijn. Kortom,

De groote brug over de Zandeh Rud te Isfahan, welke vaak de schoonste brug der wereld wordt geheeten.

GWALIOR.

De vesting Gwalior verheft zich op een steilen rotsheuvel dicht bij Agra. Ze is nu verlaten, doch de talrijke poorten en met plateelwerk versierde paleizen bevinden zich nog in goeden staat.

er is wellicht op aarde geen schooner wandeling dan die langs het pad, dat zigzagsgewijs loopt naar den top van dit toover-eiland.

Mârtând. — Acht Kilometer ten oosten van Islamabad, de oude hoofdstad van het dal van Kaschmir, liggen de bouwvallen van Mârtând en vormen voor den oudheidkundige nog altijd een even groot raadsel als toen zij voor de eerste maal ontdekt werden. Het is een betrekkelijk klein gebouw: 20 Meter diep met een voorgevel van dezelfde lengte. De bouwvallen staan in een tempelhof, 76 Meter lang en 42 Meter breed, dat, naar de meening van generaal Cunningham, weleer gevuld was met water, afgetapt van de rivier Lambadari.

Algemeen wordt aangenomen, dat het tempelhof is gebouwd tusschen 725 en 750, en misschien dagteekent de tempel wel uit denzelfden tijd. Het is de grootste bouwval van Kaschmir, en het Europeesche karakter van de bouwkundige vormen en versieringen is wel een der opmerkelijkste eigenaardigheden van dit zonderlinge en alleenstaand overblijfsel uit oude tijden. Er wordt ook beweerd, dat het een reproductie zou zijn van den tempel te Jeruzalem, alleen kleiner van afmetingen. En daarnaast is dan ook de meening verkondigd, dat de trotsche, kromneuzige en aartsvaderlijk baardige Pathans van de noord-westelijke grenzen van Engelsch-Indië echte nakomelingen zouden zijn van de verloren Israëlitische stammen.

De groote Brug te Isfahan. — Isfahan was, gelijk ieder weet, de voormalige hoofdstad van Perzië en het bezit nog heel wat herinneringen aan de vroegere grootheid. Belangwekkender misschien dan het paleis Chehel Situn („het veel-zuilige”) of het uitgestrekte Koningsplein,

is de vermaarde brug gebouwd door Ali Verdi Khan. Gedurende het grootste deel van 't jaar zijn een paar bogen voldoende om het water van de Zendeh Rud door te laten, doch als de rivier is gewassen, dan stroomt het onder alle bogen en is de brug een onmisbare verbinding van Isfahan met Julfa, een voorstad, in 1604 door Shah Abbas gesticht. De naam dier voorstad is ontleend aan die van een bekende plaats op de Kaukasische grenzen tusschen Rusland en Perzië. De prachtige brug, gebouwd door den veldmaarschalk van den Shah, is een monumentale verbinding tusschen de beide steden. Ze is 355 Meter lang, 10 Meter breed en in drie verdiepingen gebouwd. Onze afbeelding geeft een goeden indruk van het bouwwerk.

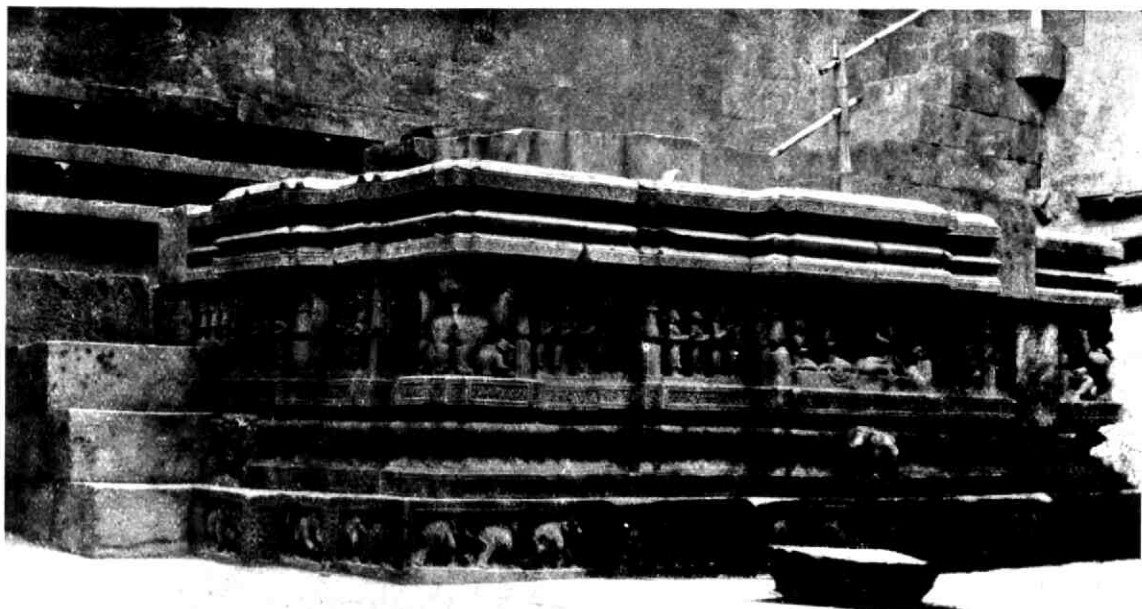
Gwalior, hoofdstad, residentie en hoofdkwartier der Scindia's, de krachtigste en meest beteekenende hoofden van Britsch-Indische Staten, is door de rivier Chambal van het meer bekende land van Agra gescheiden. Evenals Chitor is dit een alleenstaande rotsvesting, in het midden van een vlakte, met steile rotswanden en een goed bewaakten toegangsweg aan de oostzijde. In vroeger dagen moet de vesting bijna oninneembaar geweest zijn en in de kazematten vindt men nog enkele oude kanonnen. Naast de hoofdpoot op den top van de rots verheft zich het Geschilderde Paleis, het belangwekkendste bouwwerk der vesting. Het is eenvoudig van lijn en versierd met mooi plateelwerk in blauw en groen. In het paleis vindt men sierlijk gebeitelde kapiteelen en tralievensters voor de vrouwenvertrekken, nu reeds lang verblijfplaats voor uilen en vleermuizen. Aan het zuid-einde van de vesting liggen een paar belangwekkende tempels en men vindt er nog altijd de groote naakte Jainbeelden, die weleer de ergeris wekten van keizer Baber.

De zwarte tempel te Kanarak. — Wie de „Duizend-en-één-Nacht" gelezen heeft, herinnert zich, dat de koene Sindbad de Zeeman op een zijner reizen door een zeer ongewone oorzaak schipbreuk heeft geleden. Toen het schip, waarop hij zijn reis maakte, een zeker punt van de kust van Indië naderde, werden de ijzeren bouten, waarmede de balken van het schip aan elkaar waren getimmerd, zoo krachtig aangetrokken door

DE ZWARTE TEMPEL TE KANARAK.

De zwarte Tempel te Kanarak is een bouwwerk van zuiveren Hindoe-stijl. De muren, daken en terrassen zijn met beeldhouwwerk overdekt en de tempel vertoont groote overeenkomst met den verboden tempel van Jagannath te Puri.

HET GROOTE ALTAAR IN DEN ZWARTEN TEMPEL.

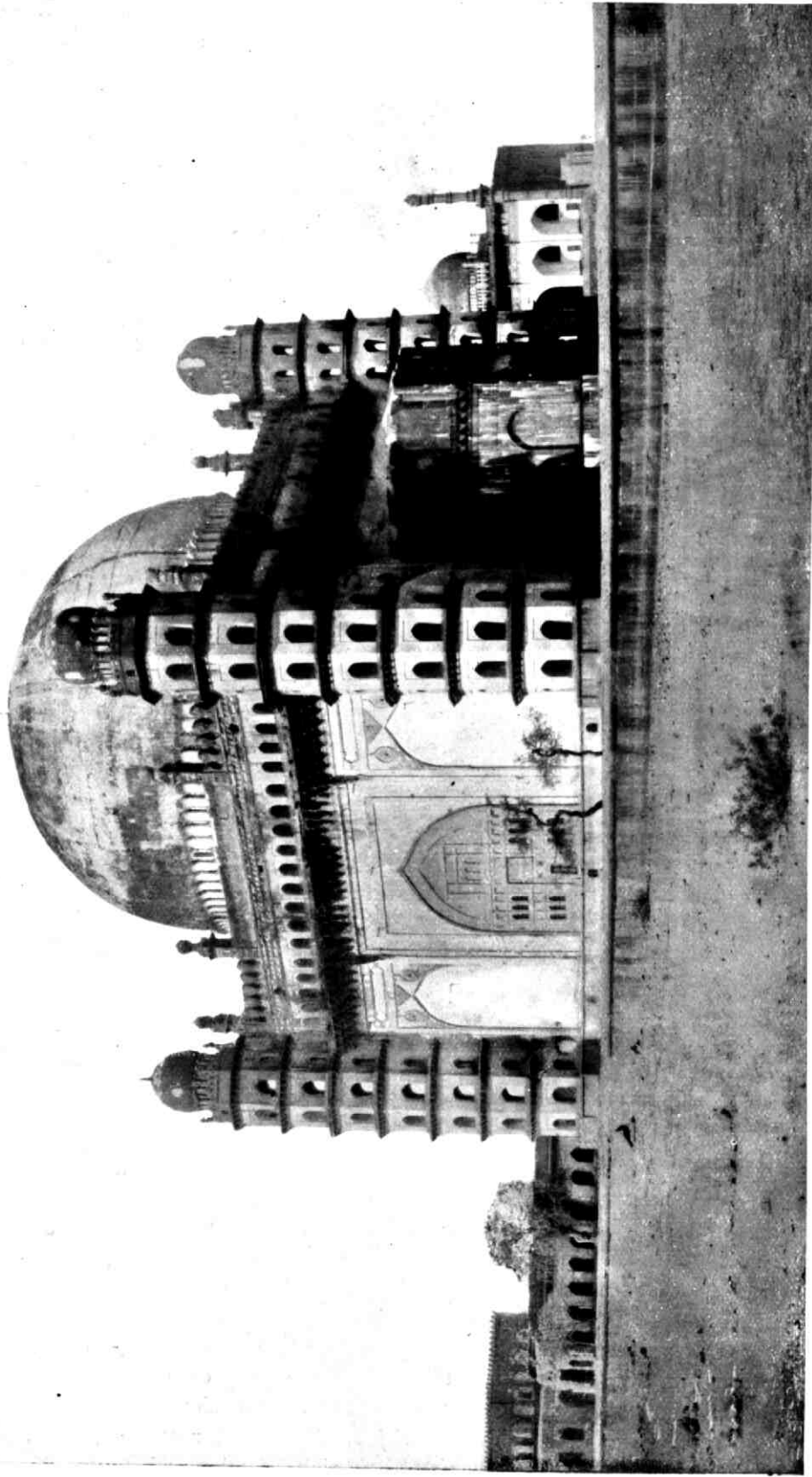
Opmerkelijk is vooral het olifanten-fries, dat het altaar omgeeft.

een magneet in een gebouw op de kust, dat zij er heen vlogen en het rampzalige schip in de diepte zink. De zwarte tempel was de oorzaak van die ramp en nog op den huidigen dag kan men op den grond zien liggen de ijzeren balken, 8 Meter lang, die de stof leverden tot dit verhaal. Vele jaren geleden was deze tempel — een der volmaakte voortbrengselen van Hindoesche beeldhouwkunst — gewijd aan de Zon, die hier een zoon van Krishna van melaatschheid genas. Het hoofdgebouw heeft den vorm van een dier statiewagens, bij processies in gebruik, waarvan de wagen van Jagannath het meest bekende type is. Een der opmerkelijkste bijzonderheden van het bouwwerk zijn de raderen aan de basis, die de talrijke wielen van den wagen moeten weergeven. Doch wel zeer eigenaardig is ook de uiterlijke versiering van den tempel; elk stukje van de muren is bedekt met zorgvuldig beeldhouwwerk en er is geen zuil of uitsteeksel, of het heeft zijn eigen bijzondere versiering.

Het groote altaar is het bezienswaardigste deel van het heiligdom.

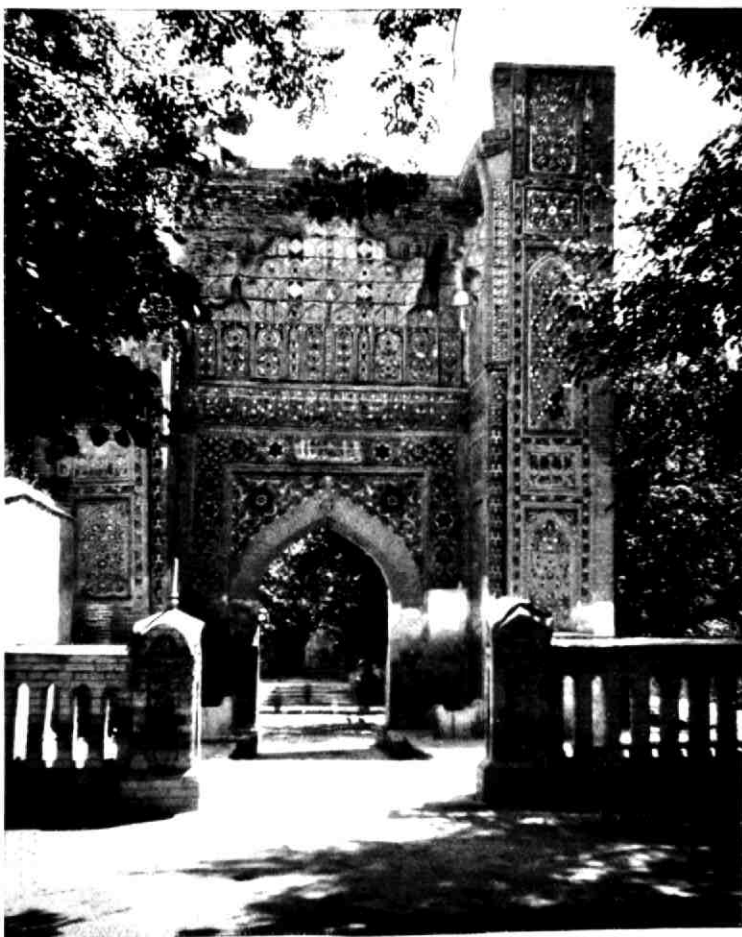
De Gol Gumbaz te Baijpur. — Het graf van Mahmoud te Baijpur is een der mysteries van de wereld. Het inwendige wordt gevormd door een vierkante ruimte, 40 Meter lang en 40 Meter breed, doch overwelfd door een koepel, die de grootste is van de wereld. De koepel van het Pantheon te Rome beslaat slechts een oppervlakte van ongeveer 4800 vierk. Meter die van Baijpur bijna 5500 vierk. Meter. Op een hoogte van 20 Meter, gemeten van af den vloer, begint de welfing van den koepel met een reeks van even vernuftige als sierlijke pendentieven, vormende een ronding van ongeveer 32 Meter middellijn. Boven die pendentieven verheft zich de eigenlijke koepel, met een middellijn van 36,5 Meter, zoodat aan de binnenzijde een galerij van ruim 4 Meter breedte er langs loopt. Inwendig gemeten is de koepel 52,5 Meter hoog, uitwendig 59,5 Meter, terwijl de dikte gemiddeld 3,5 Meter is.

De koepel is zoo gebouwd, dat, indien hij door een of andere gebeurtenis dreigde in te vallen, dit naar binnen zou gebeuren, wat door den vorm zou worden verhinderd, zoodat een aardbeving geen ernstige schade zal kunnen berokkenen.

DE GOL GUMBAZ TE BIJAPUR.

Omtrent de bouwwijze van de Gol Gumbaz vindt men in den tekst nadere bijzonderheden. Dit graf van Mahmoud is de grootste koepelbouw der wereld.

HET GRAF VAN TIMUR TE SAMARKAND.

Twee vorsten zijn befaamd in de geschiedenis om hunne wreede en onmeedoogende menschenlachten. Het graf van een hunner, Djengis Khan, is onvindbaar. Timur, of, zooals zijn tijdgenooten hem noemden, Timur de Lamme, is te Samarkand begraven.

glans van den gordel van jaspis, die op schouderhoogte langs de muren loopt, de negen en negentig namen de onuitsprekelijke heerlijkheid Gods verkondigend, is verduisterd door een dikke laag vuil van vele eeuwen her. Hij is op het eerste gezicht nauwelijks te onderscheiden van de in den loop der tijden ook al zwart geworden kalksteen muren, waarvan de grafstede is opgetrokken. Toch ziet men, bij ietwat aandachtiger beschouwing, een ongekende verscheidenheid van kleuren. Paarse en purpere tinten liggen verscholen in de hoekjes van het stalactieten-metselwerk, dat zich hier en daar gevormd heeft in de hoeken van het grafmonument als een reusachtig wespennest van gele en grauwe steen. Hier, in een verlicht gedeelte, is de band van jaspis doorschijnend omber, elders is een schaduwpartij grijsig smalt, en de onversierde wanden van het monument zijn bedekt met allerlei onomschrijfbaar kleurschakeeringen, die van minuut tot minuut, naarmate de met stofjes bezwangerde zonnestraal langzaam over de rustige graven glijdt, wijziging ondergaan. De vensters zijn omgeven door overdadige steen-versieringen en eerst op den laten namiddag schijnt het zonnelicht door de van geen ramen voorziene vensters, zoo sterk getemperd door het weelderige loover der boschjes, die den tempel omgeven, dat men wel drie schakeeringen van groen kan waarnemen zich afteekenend tegen de sombere tinten van den koepel.

Het graf van Timur te Samarkand. — Samarkand, de meest vermaarde der Tataarsche steden, bestaat eensdeels uit tuinen en boomgaarden, anderdeels uit de bouwvallen uit de dagen van Timur — en van al deze overblijfselen uit vroeger tijd is het graf van den geweldenaar het opmerkelijkst. In de rustige stilte, welke om het monument heerscht, duikt voor het geestes-oog weder op de herinnering aan den schitterenden levensloop, die dit monster van ongevenaarde wreedheid en sluwheid heeft gehad.

De prachtig met tegels gesierde poort, waarvan we hier een afbeelding geven, voert den bezoeker tot een graftombe van een ongewoon karakter. Het doet denken aan Europeesche symboliek, als men waarneemt, hoe het zwarte uit één stuk gehouwen marmerblok daar onder den koepel ligt omgeven door de blanke grafteekens van zijn vrouwen en verwanten. De koepel welft zich boven het kleine terras, dat bezet is met massieve blokken steen. Bij den eersten aanblik vindt men het allicht niets meer dan een sombere ruimte. De

HOOFDSTUK VIII.

Naar J. THOMSON.

De Oudheden van Cambodja. — Het koninkrijk Cambodja wordt begrensd door Siam aan de westzijde en Cochinchina en de golf van Siam in het zuiden en oosten.

De vroegste geschiedenis van het land ligt in het duister, en hoofdzakelijk zijn de Chinesche jaarboeken de bronnen, waaruit we authentieke bijzonderheden kunnen putten omtrent de voormalige heerlijkheid van Cambodja en zijn leenhoorige rijken. Men beweert, dat Funan — de naam waarbij een deel van het rijk bekend is —, reeds een koninkrijk was in de twaalfde eeuw vóór onze jaartelling.

Na een tijdsverloop van meer dan duizend jaren onder de regeering van den Chineschen keizer Heao-Wuti, ongeveer 123 jaar vóór onze jaartelling, zou de koning gezanten afgevaardigd hebben om schatting te betalen aan het Chinesche hof. De belangrijkste gebeurtenis in vroeger dagen is voorzeker geweest de prediking van het Boeddhisme van Ceylon uit, kort nadat de volgelingen van Gautama uit Engelsch-Indië waren verbannen en zich op Ceylon vestigden, van waaruit zij apostelen zonden naar de uiterste grenzen van Indië; zij zouden in Cambodja een groote Boeddhistische nederzetting gevestigd hebben, die daar de eerste steenen steden en tempels van het land zouden hebben gesticht. De treffende overeenkomst tusschen de oude Boeddhistische bouwwerken van Ceylon en die van Cambodja is een aanwijzing te meer voor de juistheid van de berichten betreffende de aanraking, die in vroeger dagen tusschen de beide landen bestond. Er zijn geen tempels op het vastland van Engelsch-Indië, welke uiterlijk gelijken op die van Cambodja. De vierkante zuilen zijn typeerend voor de Cambodjaansche tempels en dit is ook het geval met de oude bouwwerken van Ceylon.

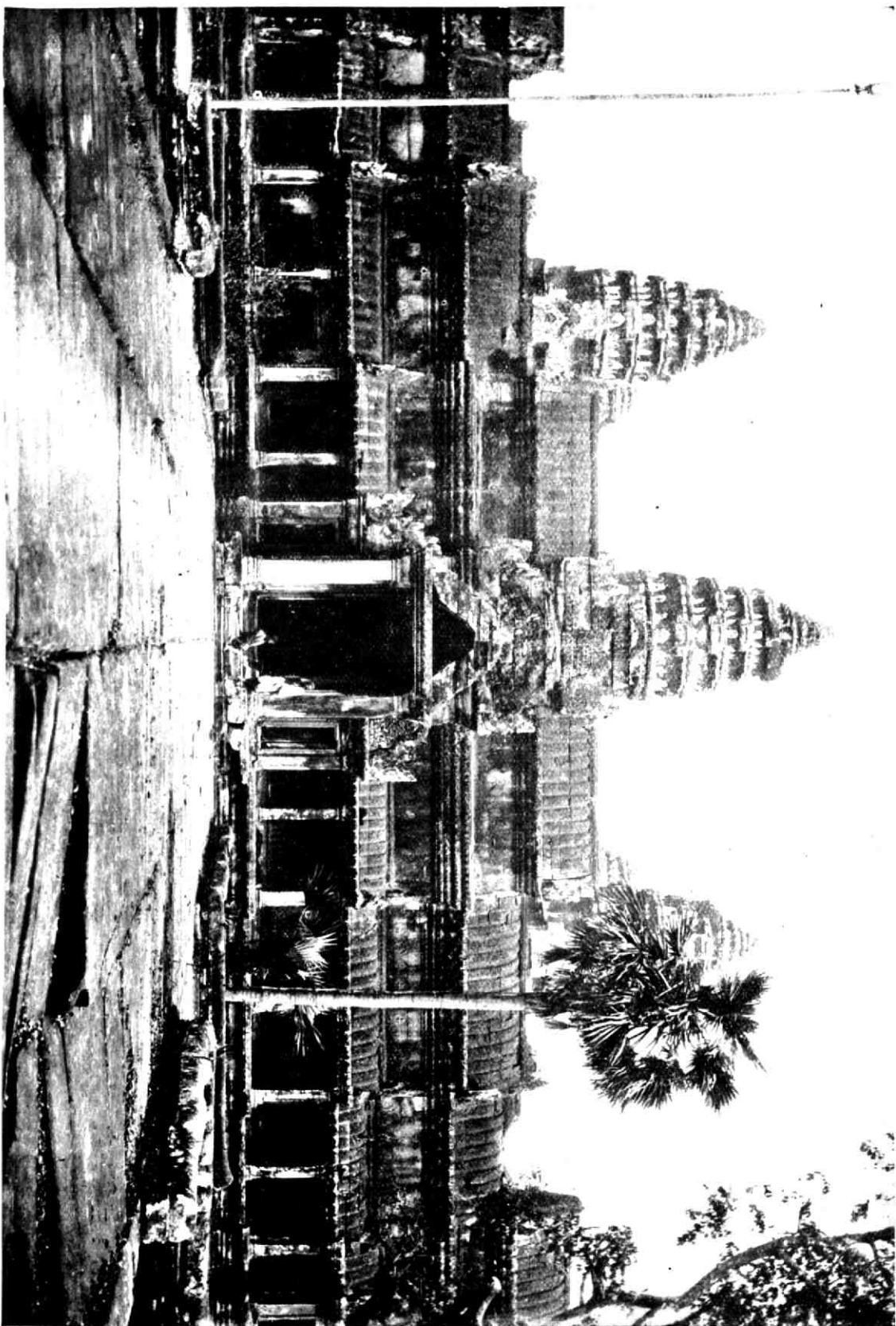
De Nakhon Wat geeft, in zijn massieve grootschheid, een

De Wonderen der Wereld.

ANGKOR OF NAKHON WAT.

Wanneer men de westelijke poort betreedt, heeft men het gezicht op den stijgenden weg, die voert naar den hoofdtempel welke op den achtergrond is te zien.

DE HOOFDINGANG VAN DEN TEMPEL.

Het gebouw verheft zich op drie achter elkander liggende terrassen en op het hoogste terras is de groote middentoren gebouwd: vier lagere torens omgeven den centralen toren.

indruk van Oostersche pracht op architectonisch gebied. Hij doet zich aan ons voor als een monument van wat menschelijk vernuft op dat punt vermag. Het Pali-letter-schrift, waarmede de heilige boeken der Boeddhisten zijn geschreven, werd, volgens een Chineesch geschiedschrijver uit de dagen der Tsin-dynastie (265—419 n. Chr.), ook gebruikt voor de boeken en geschriften van Funan en hij voegt er bij, dat het volk de kunst verstond gouden en zilveren vaatwerk te vervaardigen, en het beeldhouwen verstond.

Ongeveer drie eeuwen later wordt Lim-yip, een ander rijk, blijkbaar binnen de grenzen van Cambodja gelegen, genoemd in verband met de geschiedenis van de Suy-dynastie, en de ligging er van is na te gaan door de mededeeling, dat de schaduwstreep, die de zon, in het zenith staande in Juni, door den zonnewijzer werpt, tien graden zuidelijk aanwees. In die dagen deden de Chineezzen een inval in het land, en roofden, na een alles verwoestenden krijg, achttien gouden beelden uit een der koninklijke paleizen, terwijl zij tal van gevangenen medesleepten. Vanaf de Tang-dynastie tot 1017 heeft men berichten, bevestigend de opvatting, dat Cambodja de voornaamste plaats innam onder de rijken van Achter-Indië. Daarna komt een tijdperk van verval, het gevolg van onafgebroken twisten en alles verwoestende oorlogen. Jammer, dat de tijd van den bouw van Nakhon Wat onbekend is, daar de jaarboeken van Cambodja niet verder teruggaan dan 1346, ongeveer den tijd toen de tempel werd gebouwd. We vermelden hier enkel de bouwvallen van de stad Inthapatapuri of Nakhon Thom („De Groote Stad”), en Nakhon Wat, het grootste en laatste bouwwerk van het volk. We zijn in 1866 in staat geweest de bouwvallen alsmede den tempel te onderzoeken en wij hebben de eerste fotografieën er van genomen, het eerst een tekening van den „Wat” kunnen geven. We hebben eenigen tijd doorgebracht in Nakhon Thom, dat verborgen lag in een bosch van eerwaardig oude boomen. Een enkele tempel, de Prea-Sat-ling-poun, besloeg een groote uitgestrektheid, en was bekroond met zeven en dertig van steen opgetrokken torens. Elke dier torens was zoo gebouwd en gebeeldhouwd, dat hij weergaf de vier aangezichten van Boeddhha of Brahma, en alzoo stonden honderd acht en veertig kolossale, sphinxachtige gezichten rustig en vreedzaam naar de vier windstreken. Een aantal er van waren misvormd en vertrokken, doordat boomen en woekerplanten wortel hadden geschoten tusschen de scheuren en spleten van de massieve steenklompen, waarvan zij zijn opgetrokken; die echter, welke onbeschadigd waren gebleven, hadden nog de uitdrukking van vreedzame rust, welke de Boeddhisten gaarne aan de beelden geven, en alle droegen diademen van den meest gekuischten vorm boven hun ongefronste wenkbrauwen. In de onmiddellijke nabijheid lagen de puinhoopen van een koninklijk paleis, door de uit de dertiende eeuw dagteekenende bron genoemd „een gebouw van aanzienlijke grootte, gedeeltelijk van hout opgetrokken, met prachtig beeldhouwwerk; standbeelden en versieringen van zuiver goud worden er gevonden, en men nadert het paleis langs een met rotssteenen geplaveiden weg, waarvan de bovenste bedekking gebeeldhouwd is met een voorstelling van een jacht met olifanten in een woud.”

Gedurende ettelijke dagen was een schare inboorlingen in de weer om de Prea-Sat-ling-poun te bevrijden van den plantengroei van vele eeuwen. De stadsmuren hebben een omtrek van 15,5 Kilometer en een hoogte van 10 Meter; vijf poorten verleenen toegang tot de stad. Bij het fotografeeren van den hier afgebeelden toegangsweg hadden we tegen apen strijd te

Het steenen beeld van den me-lachtschen vorst, tusschen de puinhoopen gevonden.

voeren; een bende apen was n.l. druk in de weer om de takken der omringende boomen heen en weer te schudden, en zij holden naar alle kanten, groote, haast menschelijke belangstelling aan den dag leggend voor ons doen en laten. Maar intusschen verloren we heel wat tijd en kostbaar materiaal met hen.

Aan het eind van den toegangsweg verhieven zich weder een reeks van lagere torens, met een hoogere in het midden, waarvan de top weder doet aanschouwen de vier goeder-tieren aangezichten van de aloude godheid. Het beeld was gedeeltelijk verborgen achter planten, die hunne takken en twijgen als een guirlande er om heen hadden geslingerd.

In deze oude stad kan men nagaan, hoe de inlandsche bouwkunst geleidelijk zich heeft

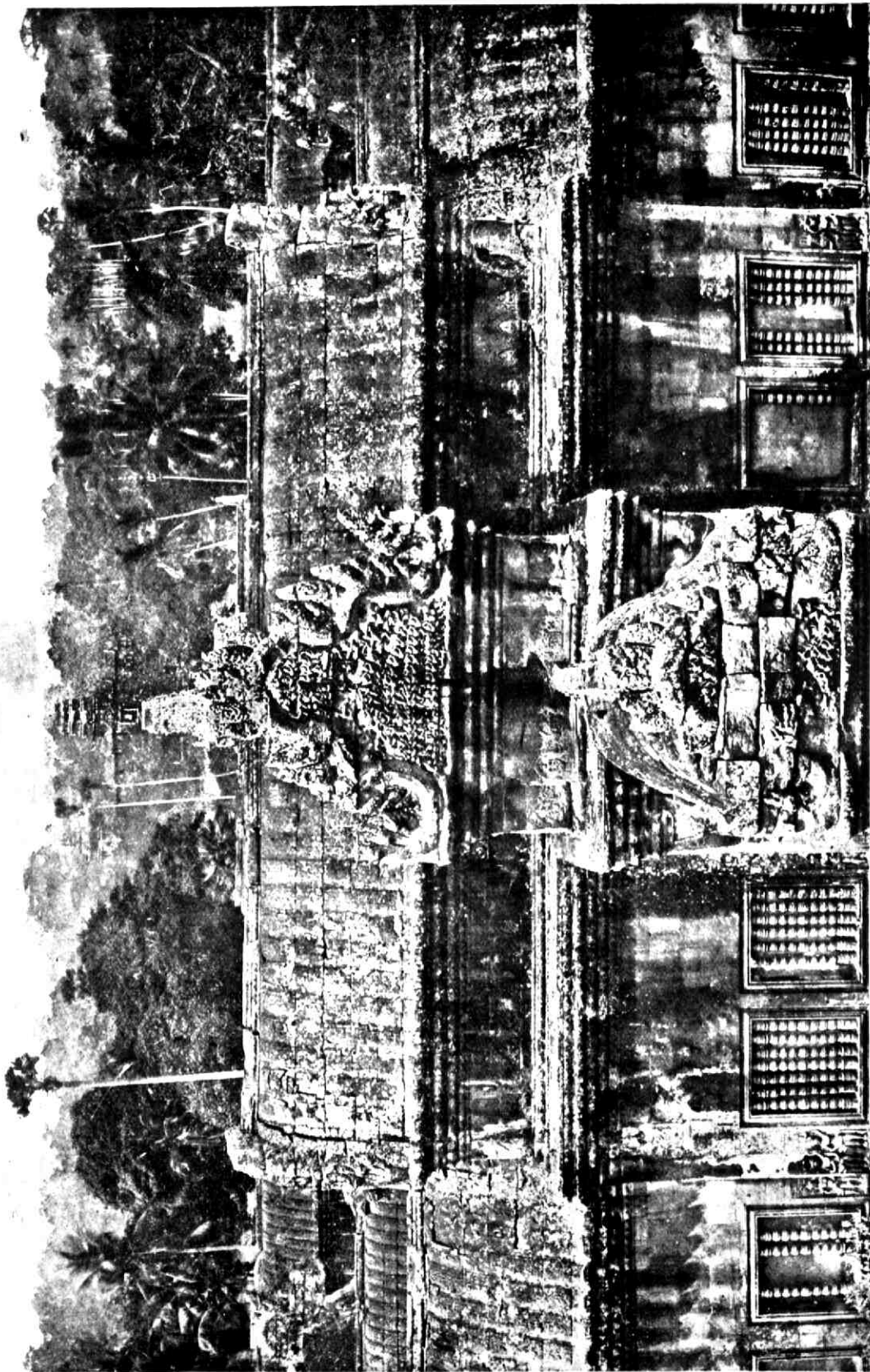

EEN HOEKJE VAN EEN DER VOORMALIGE
WATERRESERVOIRS.

ontwikkeld van de primitiefste vormen en bouwwijze tot den rijperen arbeid van later dagen. Bij de oudste bouwwerken zijn de blokken steen, die men er voor gebruikte, kleiner en het beeldhouwwerk is erg primitief, vergeleken met de versiering van den Nakhon Wat. Er blijkt duidelijk, dat de boogvorm, bekend, naar men meent, bij de oude Egyptenaren, en zeer zeker bij de oude Grieken en Romeinen, onbekend was bij de oude Cambodjinezen. Hun wijze van bouwen van een poort of opening, is duidelijk na te gaan aan den voet van den toren van Prea-Sat-ling-poun, waarvan de ruwbekhouwen steenblokken op elkaar gestapeld zijn, doch de hoogere laag telkens wat meer naar voren uitsteekt dan de vorige. Aldus naderen de lagen elkander in het midden, waardoor de enorme massa metselwerk er boven gestut kan worden. Deze bouwwijze is ook aan den Nakhon Wat, den Grooten Tempel, ongeveer 3 Kilometer van de stad verwijderd, waar te nemen.

Dit wonderlijke bouwwerk is volkomen symmetrisch van vorm.

Diezelfde eigenschap treft men trouwens aan bij de meeste Boeddhistische bouwwerken als de symbolisatie van den berg Meru, of het middelpunt van het Boeddhistische heelal. Dit blijkt duidelijk wanneer we weten, dat Meru is omgeven door zeven rotskringen, dat er zeven kringen zijn in den middelsten toren, dat de heilige berg zich verheft op drie terrassen (overeenkomende met de drie terrassen van dezen tempel) een van aarde, een van wind en een van water en dat hij zich verheft te midden van den oceaan. Bij enkele oude tempels op Java vinden we een dergelijke zinnebeeldige bouwwijze. De tempel van Kalisari b. v. is een langwerpige vierhoek, verdeeld in drie verdiepingen en zoo zijn er vele meer van dezelfde bouworde. Op den Boro-Boedoer, een ouden Boeddhistentempel, vindt men zeven terrassen (en geen centralen toren), welke overeenkomen met de zeven kringen van Meru.

EEN BLIK VAN DEN GROOTEN MIDDENTOREN VAN DEN NAKHON WAT.

In het midden ziet men het steenen pad, met de westelijke poort op den achtergrond. De buitengalerijen en muren omsluiten een vierhoekige ruimte, waarvan elke zijde ruim een kilometer lang is.

De drie terrassen evenwel van Nakhon Wat hebben vermoedelijk een andere beteekenis; oorspronkelijk zijn zij blijkbaar bestemd geweest voor de godsdienstige plechtigheden en ommegangen die in verband met de feesten der kruinschering in Siam worden gehouden. Bij de kroning van een koning loopen b. v. ook de priesters driemaal op drie achtereenvolgende dagen om den heilige Khao-Khrai-lak, den berg Meru van het Siameesche Boeddhisme.

Keeren we echter terug tot den Nakhon Wat. De oude Chineesche reiziger vertelt in zijn reisverhaal het een en ander omtrent de slangaanbidding in vroegere tijden, doch tegelijkertijd deelt hij mede, dat het Boeddhisme in zijn tijd was de algemeen beoefende godsdienst in Cambodja. De opvatting dat dit groote gebouw voor slangenvereering zou zijn gesticht, voorgestaan door Fergusson, kan dan ook onmogelijk als juist worden aangenomen. Na een reis door China te hebben gemaakt en de Hindoesche afgodsbeelden te hebben aanschouwd, die daar de toegangen tot de Boeddhistische tempels bewaken, alsmede de mythologische voorstellingen, welke deze bedehuizen versieren, hellen we over tot de opvatting, dat de Nakhon Wat is een Boeddhistisch gebouw, langs de daken en ommegangen versierd met de afbeeldingen van de zevenkoppige slang, die in hooge eere staat, omdat ze Gautama bewaakte, toen hij sliep. Nagas (slangen) verschenen bij zijn geboorte om hem te wasschen; tal van nagas spraken met hem bij voorkomende gelegenheden, beschermden hem en werden door hem bekeerd, en na de verbranding van zijn lijk werd een achtste deel van de overblijfselen aan de bewaking der slangen toevertrouwd.

EEN DEEL DER WESTELIJKE BINNENGALERIJ.

Een der open zuilengangen die zeer bezienswaardig zijn wegens de bas-reliefs op de muren.

EEN FRAGMENT VAN EEN DER BAS-RELIEFS.

Deze bas-reliefs bedekken de muren der binnengalerijen van den Wat. De bovenste helft vertoont een processie, de onderste een tooneel in de hel der Boeddhisten.

De Nakhon Wat is evenals de meerderheid van de gebouwen van Inthapatapuri en andere steden van Cambodja opgetrokken op een steenen terras en wordt gevormd door drie vierhoekige verdiepingen, met een grooten centralen toren als bekroning, waarvan de spits zich 60 Meter boven den beganen grond verheft. De buitenste muur met galerijen omgeeft een vierkante ruimte, waarvan elke zijde ongeveer 1200 Meter lang is en waarlangs een gracht loopt van 70 Meter breedte. Wanneer men de westelijke poort van de buitenmuur, op bladz. 245 op den achtergrond zichtbaar, doorgaat, staat men voor vierkante, uit een enkel steenblok gehouwen zuilen, van bijna Romeinsche-Dorische bouworde, met een galerij, en rijk met beeldhouwwerk versierde gaanderijen. Dan krijgt men ook voor het eerst een blik op het ontzagwekkende van baksteen opgetrokken gebouw, dat den hoofdtempel uitmaakt. De toegang voert tot een hoog, breed steenen pad, in kruisvorm, met versierde trappen, die naar de gracht afdalen. Blijkbaar was deze bestemd voor de eerste reiniging van de geloovigen. Langs dit pad liep een steenen balustrade, voorstellende de lichamen van de zevenkoppige slangen, waarvan de koppen zich in de hoogte hieven op de punten, waar men naar de gracht kan afdalen. Langs een rijk met beeldhouwwerk versierde trap, die door reusachtige leeuwen wordt bewaakt, kwamen we voor de hoofdingang van den tempel, waarvan de voorgevel meer dan 200 Meter breed is en waarbinnen zich op een afstand van 65 Meter een ommuurde ruimte verheft. Die ruimte is in vertrekken verdeeld en elk vertrek heeft ramen. Ieder raam heeft zeven met bloemmotieven gesierde steenen spijlen, alle van hetzelfde model en dezelfde grootte. De bloem die voor de versiering als model diende, is de heilige lotus en de bloemen zijn zoo zorgvuldig gelijk en gelijkvormig aan elkaar, alsof zij alle

in dezelfde matrijs waren gegoten. De vertrekken loopen uit op de galerijen, die ieder naar een der windstreken zijn gekeerd, terwijl de overige ruimte wordt ingenomen door open zuilengallerijen, waarvan de muren met hunne bas-reliefs een der voornaamste bezienswaardigheden van den tempel uitmaken.

Het gebouw is, zooals we zeiden, drie verdiepingen hoog en boven de derde verheft zich de groote middentoren, geflankeerd door vier kleinere spitsen. De bas-reliefs zijn in acht afdeelingen gesplitst, ieder 80 tot 100 Meter lang, terwijl de hoogte er van $2\frac{1}{2}$ Meter bedraagt. Elke $2\frac{1}{2}$ vierkante Meter oppervlakte is bedekt met gemiddeld zestig figuren van menschen en dieren, en zij zijn zoo zorgvuldig en zoo zuiver geteekend, dat men verbaasd er over staat, dat de beeldhouwkunst op zulk een hoogen trap van volmaaktheid stond bij de „Khamen-ti-buran” of oude Cambodjinezen. De meeste tafereelen zijn voorstellingen van

De zevenkoppige slang, die den tempel van Nakhon geheel omgaf.

veldslagen, optochten en een reeks van afbeeldingen betrekking hebbende op de „Ramayana” en de „Mahabharata”, de oudste Indische heldendichten, waarmede de inwoners van Cambodja in ongeveer de vijfde eeuw kennis hebben gemaakt.

Het meest bezienswaardige is misschien wel het bas-relief, dat de Siamcezen aanduiden als „den veldslag van Ramakean.” Dit is een der voornaamste gebeurtenissen van de „Ramayana”, waarvan Coleman zegt: „de Grieken hadden Homerus om den roem, verworven door hun heldhaftige gevechten in den Trojaanschen oorlog, onvergankelijk te maken, de Romeinen hadden Vergilius om de onverschrokkenheid van Aeneas te bezingen, en de Hindoe's hebben hun Valmuc om de heldendaden van Rama en zijn leger van apen aan de vergetelheid te ontrukken. De „Ramayana” — een der mooiste dichtwerken, die bestaan, — beschrijft den levensloop van Rama en de bestrijding zijner vijanden.”

In de beeldhouwwerken van Nakhon Wat zijn tal van gebeurtenissen in het leven van Rama weergegeven, zooals de laatste overwinning over den god Ravana, en de herwinning van zijn vrouw Sita. De voornaamste afbeelding aan het gedicht ontleend is de strijd, die ontbrandt, nadat de aap-god Hanuman een aantal daden had verricht, welke tot zijn

dagelijksche bezigheden behoorden, waartoe ook te rekenen valt de bouw van wat nu bekend is onder den naam van „Adams brug” bij Ceylon. Die brug bouwde hij door op vernuftige wijze tien bergen, ieder honderd mijlen in omtrek metende, bij elkaar te brengen; toen deze echter nog niet voldoende waren voor de overbrugging en het nog een kleinigheid scheelde, legde hij zich met zijn staart op het eene en met zijn kop op het andere rotsblok. Aldus sloeg hij met eigen lichaam een brug, waarover zijn leger van apen naar Lanka trok. In een andere afdeeling ziet men een der eerste incarnaties van Vishnoe; de godheid is daarop voorgesteld

DE TEMPEL PREA-SAT-LING-POUN IN NAKHON THOM.

Deze tempel bedekt een groote oppervlakte en is bekrond door zeven en dertig torens, die ieder den Boeddha met vier aangezichten doet zien; 148 sphinxachtige koppen blikken dus naar de vier windstreken.

EEN DER POORTEN VAN
NAKHON THOM.

De stadsmuren van Nakhon Thom, of Inthapatapuri hebben een omtrek van 15 Kilometer, zijn tien Meter hoog en hebben vijf poorten.

uit reusachtige blokken hardsteen en ijzersteen, zonder een spoor van kalk; en zoo knaphandig is alles in elkaar gezet, dat de voegen van het bouwwerk nog niet de breedte van een haar hebben. Een deel van een der vier waterbekkens heeft het uiterlijk van een in het rots-gesteente uitgehouwen tempel en is versierd met het ornament, dat men overal aan het grootsche bouwwerk aantreft, de zevenkoppige slang.

Nakhon Wat, het grootste en het laatste werk van de oude Cambodjineez, is vermoedelijk gebouwd in het midden der 14de eeuw, doch niet voltooid.

Het verhaal gaat van een koning uit later tijd, wiens steenen beeld we tusschen allerlei overblijfselen van ander beeldhouwwerk hebben aangetroffen, dat hij een Boeddhistische tempel heeft doen bouwen, in de hoop, dat hij daardoor van zijn melaatschheid zou bevrijd worden.

De afbeelding op blz. 248 geeft ons een der oude bewakers van den tempel te zien, de zevenkoppige slang, die het gebouw omgaf voor de bescherming van het heilige beeld van Boeddha, opgericht in den hoogen middentoren.

door een schildpad, de aarde dragende, toen deze nog door het water der wereldzee was omgeven. De vier-armige Brahma zit er boven op. Een zevenkoppige slang verheft zich boven het water, zich kronkelend over de aarde en zich over de geheele lengte van het bas-relief uitstrekkende. Men ziet, hoe de goden aan de rechterzijde en de dinya's aan de linkerzijde trachten de slang te bemeesteren. Hanuman trekt haar aan den staart, terwijl, heel in de hoogte, een schare engelen met een touw komt aandragen om de slang te binden, als de strijd ten einde is. De afbeelding van een fragment van een der bas-reliefs zal een denkbeeld geven van de wijze, waarop de gevechten zijn weergegeven, doch zal den lezer ook in staat stellen niet enkel om te oordeelen over de kunst die ze voortbracht, doch ook over het vernuft waarvan de Cambodjineez bij hun handenarbeid blijk hebben gegeven, door hunne wagens tegelijkertijd sterk genoeg te maken voor het oorlogsgebruik en tevens licht genoeg voor een snelle verplaatsing, waarvan toch de uitslag van een strijd allicht kan afhangen. Men lette maar eens op het wiel van den strijdswagen. Het moet stevig geweest zijn, doch maken wij tegenwoordig mooier of sierlijker wielen? Een gedeelte er van moet van metaal geweest zijn, wat het bewijs levert, dat de makers er van het gebruik van metalen kenden. We willen hier even bij aanteekenen, dat deze schitterende muurversiering bestaat

Bas-relief, een veldslag voorstellend.

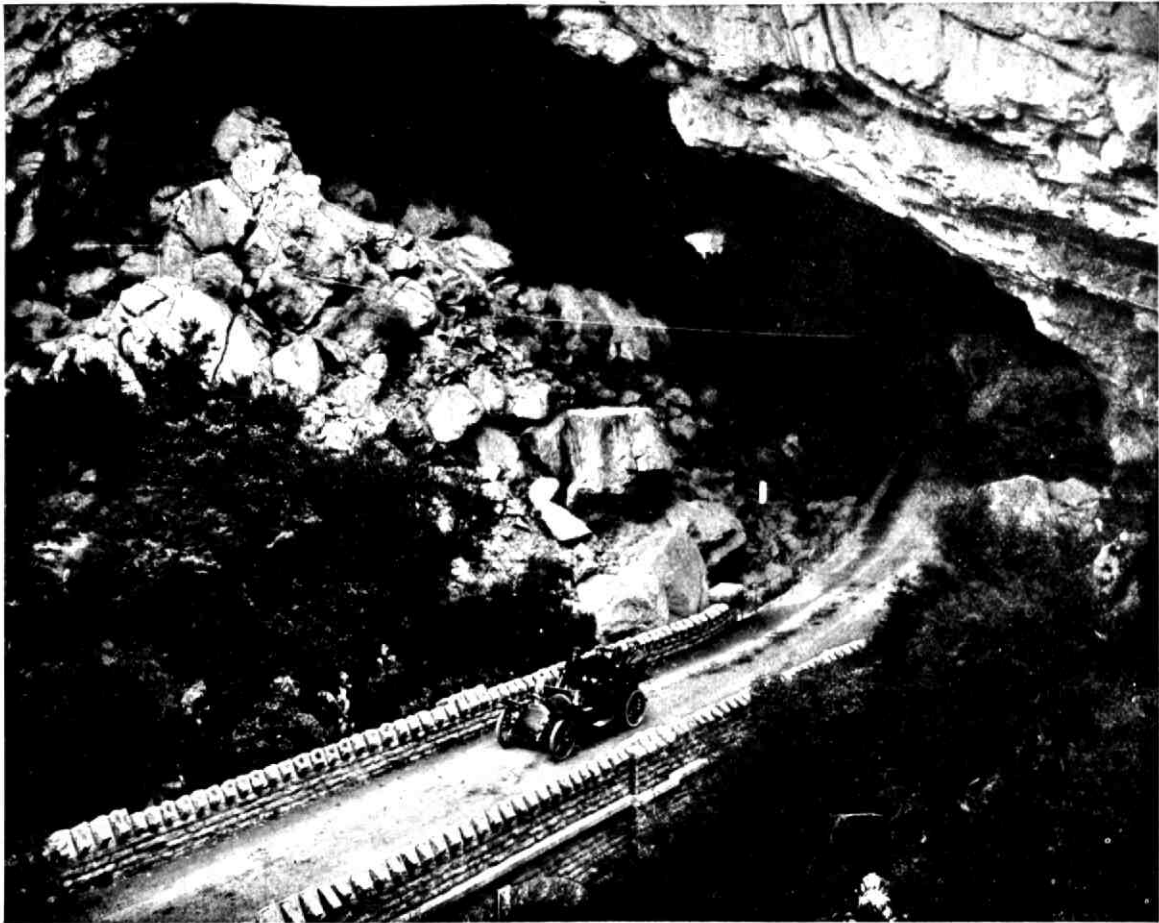
AUSTRALIË.

HOOFDSTUK IX.

Naar F. LAMBERT.

De Jenolan-grotten, Nieuw Zuid-Wales. — In tegenstelling met het land van Columbus heeft Australië slechts weinig natuurwonderen. Het kent geen Niagara-watervallen en zijn rivieren en bergen zijn klein, vergeleken met de groote stroomen als de Amazone en de Mississippi, en de bergtoppen van de Andes en het Rotsgebergte.

In de kalksteen-grotten bij Jenolan, Nieuw Zuid-Wales, bezit Australië intusschen een natuurverschijnsel, dat ofschoon kleiner dan de Mammoth-grot van Kentucky, in de Ver. Staten, toch daarmee mag vergeleken worden, zoowel wat betreft grootschheid van indruk als schoonheid van formatie. Deze grotten zijn gelegen in de Blauwe Bergen, aan de oostelijke

DE GROOTE OVERWELFDE WEG DER JENOLAN GROTEN.

De drie op de buitenlucht uitkomende grotten, waarvan de Groote Overwelfde weg een voorbeeld is, verschillen aanmerkelijk in karakter met de onderaardsche grotten. Aan beide zijden komen zij op de open lucht uit en weer en wind hebben er de rijke verscheidenheid van kleurschakeeringen gegeven, die ze juist zoo schilderachtig maken. Deze tunnel is 150 Meter lang en gemiddeld 25, op enkele punten 50 Meter hoog.

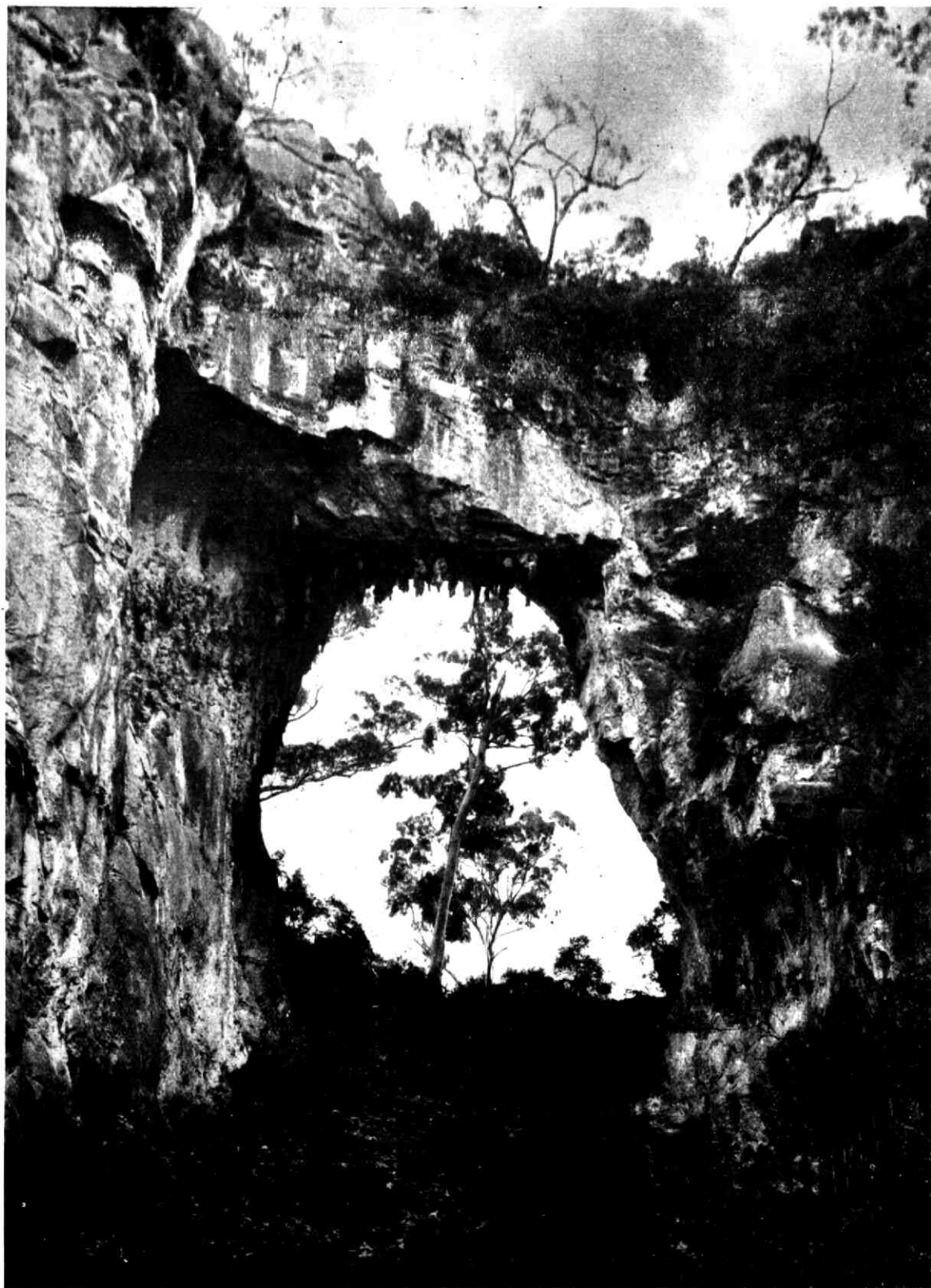
HET KOETSHUIS DES DUIVELS.

Deze grot, die diep indringt in het kalksteengebergte, is van buitengewonen omvang. De bovenkant is geheel bezet door stalactieten, waarvan enkele 6 à 7 Meter lang zijn, die allerlei teere kleurschakeeringen vertoonen.

zijde van de bergketen, die de scheiding vormt tusschen de stroomgebieden van de Fish- en de Cox-rivieren. Zij zijn zeer uitgestrekt, en de kalksteenformaties er van hoogst interessant. Vooral wanneer zij door electrisch of magnesiumlicht worden beschenen, bieden zij een ongeëvenaard schouwspel, herinnerend aan de tooververhalen der feeën uit de Duizend-en-één-Nacht, en den glans van de Diamant-vallei van Sindbad den Zeeman.

De grotten werden in 1841 ontdekt door zekeren Whalan en twee bereden politieagenten, toen zij het spoor najoegen van een befaamden struikroover, Mc Keown geheeten, die zich verborgen had in het onherbergzame gebergte, waarin de grotten liggen. Gedurende een kwart eeuw na de ontdekking werd er slechts weinig aandacht aan geschonken. De enkelen, die in de omgeving jacht maakten op grof wild, achtten het merkwaardige spelingen der natuur, doch lieten ze overigens ondoorzocht. Intusschen werd er toch zoo veel gesproken over de verborgen schoonheden er van, dat zij de belangstelling wekten van zekeren Jeremiah Wilson, die gedurende vijf en dertig jaren als beheerder der grotten optrad en ongeveer 30 kilometer onderaardsche gangen doorzocht. Toen de faam meer ruchtbaarheid gaf aan de schoonheden der grotten, nam het aantal bezoekers snel toe. Daaronder waren echter velen, die zich niet ontzagen om brokken mede te nemen als aandenken, zoodat, wanneer er niet spoedig iets gedaan werd tot bescherming van dit natuurschoon, dat spoedig zou verdwenen zijn. De regeering van Nieuw Zuid-Wales nam diens gevolgde de zaak ter hand en verklaarde in 1866 het district tot staatsdomein. Sedert heeft ze jaarlijks belangrijke bedragen besteed voor de exploitatie van de zeldzaam schoone grotten.

De hollen liggen in een krijtbedding uit de Lagere of Middelste Devonische formatie, die in een betrekkelijk onafgebroken laag van ruim 4 Kilometer loopt van noord naar west en

DE CARLOTTA-POORT.

De Carlotta-Poort verheft zich ongeveer 70 Meter boven het dal en ligt tusschen den Grooten Overwelfden weg en het Koetshuis des Duivels. De bovenkant en de zijwanden zijn versierd met blauwe en grijze druipsteenformaties.

3 $\frac{1}{2}$ Kilometer van zuid naar oost, in dikte wisselende tusschen honderd zestig en twee honderd Meter, met een breedte aan de aardoppervlakte tusschen driehonderd en driehonderd vijftig Meter. Door deze formatie hebben twee beken een aantal onderaardsche kanalen uitgevreten en aldus de hollen gevormd.

De grotten kunnen in twee soorten worden gesplitst: Dag- en Nacht-grotten. De Dag-grotten bestaan uit drie prachtige, door de natuur gevormde gewelven, n.l. de Groote Overwelfde weg, Het koetshuis des Duivels en de Carlotta-poort en de benaming „Dag-grotten” ontleenen zij aan de omstandigheid, dat het daglicht door de openingen dringt. De Nacht-grotten, die vele in aantal zijn, zijn de onderaardsche grotten in het kalkgesteente, waarin geen straal daglicht ooit binnendrong. De Groote Gewelfde weg en het Koetshuis des Duivels,

DE WILGEN, BRANDNETELGROT.

In de Brandnetelgrot, bovenaan enkele treden, die in de rots zijn uitgehouwen, vindt men de schoone groene steenformaties, „de Wilgen” geheeten omdat zij doen denken aan het loover van dien boom.

de twee voornaamste Dag-grotten, doorsnijden in ongeveer een rechte lijn het gesteente, tot een diepte van ongeveer 150 Meter en aan beide einden dringt het daglicht er in door.

De Groote Gewelfde weg loopt van oost naar west. De westelijke ingang is drie en zeventig Meter hoog en twintig Meter breed en doet door zijn sierlijken boogvorm denken aan den ingang van een spoorwegtunnel. De oostelijke ingang verbreedt zich tot een gewelf van 65 Meter hoogte, en is een wonder van natuurlijke architectuur. Langs de muren van het gewelf liggen grotten, die een diepte hebben van drie tot zeven Meter, en de vloer er van is bedekt door fijn stof, afkomstig van de rotsen in de buurt, dat er van afgeslepen is door dieren, die zich van de eene holte naar de andere begeven. Op halve hoogte, tusschen bodem en bovenkant heeft de bewaker van de hollen sinds meer dan twintig jaar zijn slaappleats te

midden van steenuilen en nabij het nest van een liervogel. Daar spreidt hij zijn bed van varens, gras en mos en zelfs Robinson Crusoe heeft niet zoo'n heerlijke slaappleaats gehad.

Het Koetshuis des Duivels loopt van noord naar zuid en vormt dus een rechten hoek met den overwelfden weg, waarvan het door een muur van slechts enkele meters dikte is gescheiden. Deze ontzagwekkende grot, die een hoogte van honderd Meter bereikt, vertoont een onbeschrijflijk groot-schen aanblik. In woeste wanorde liggen er talloze van den bovenkant losgebroken stukken kalksteen in het rond en vormen er een tooneel van troosteloze wanorde zoo groot, dat het voor een fantast als Gustaaf Doré een uitverkoren voorbeeld zou geweest zijn voor de schildering van het hol van een of anderen draak. In het gewelf ziet men twee natuurlijke openingen, waardoor in over-oude tijden het water naar binnen stroomde. Talloze scheuren in gewelf en wanden loopen van het eene hol

DE STYX.

Beneden „den Afgrond,” in diepe duisternis gedompeld, loopt een ravijn, dat voert naar een somberen poel, die „de Styx” is gedoopt.

naar het andere en de bodem er van is bedekt met beenderen en tanden van vleermuizen, ruggraten van buideldieren en slangen, vleugels van vogels en allerlei andere overblijfselen uit de dierenwereld, die daar bijeen liggen als in een reusachtig knielhuis.

De Carlotta-Poort is het kleinste der drie Dag-holen, doch zeker niet het minst belangrijke. Zij verheft zich een zeventig Meter boven het omringende dal en vormt een schilderachtigen achtergrond voor de heuvelachtige boschpartij die er zich voor uitstrekt. De franje van blauwe en grijze kalksteen, die als een gordijn den ingang van de grot omgeeft, maakt den indruk als van een halfverwoest raam van een klooster-ruïne, in den loop der eeuwen tot een puinhoop geworden.

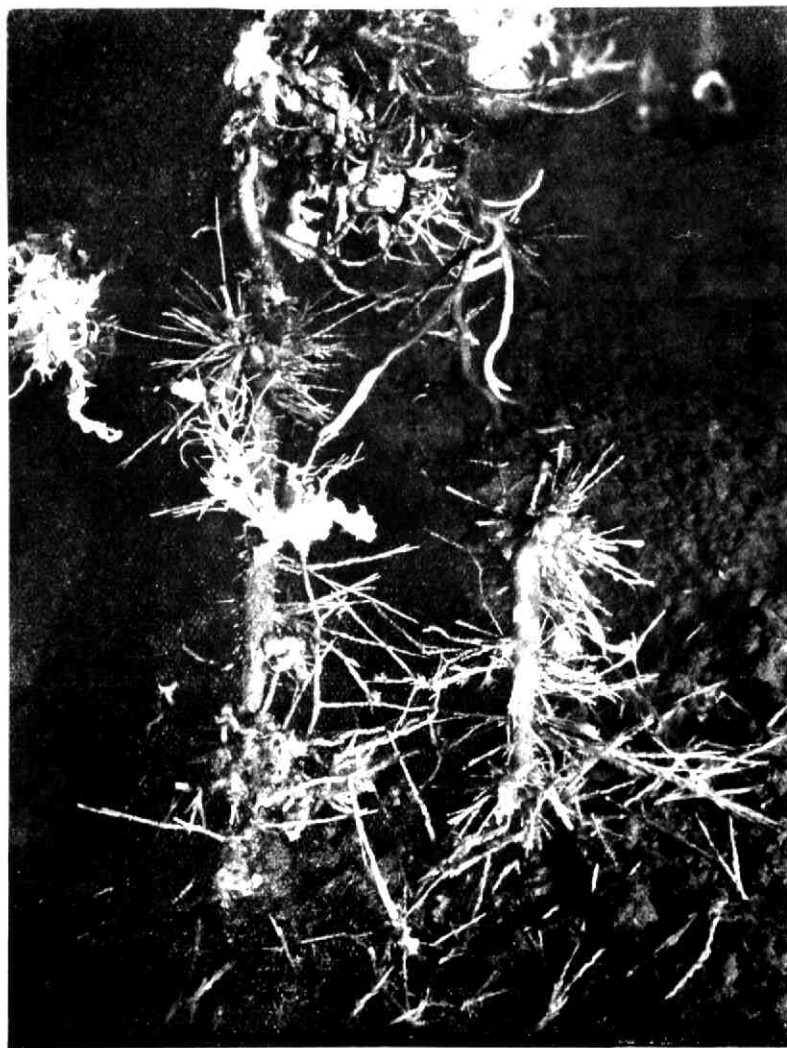
Een onderaardsche onderzoekingstocht door het Groote Onbekende te maken, tusschen ruwe rotsen en kronkelende paden, met geen andere belichting van de onderaardsche duisternis als de flikkerende vlam van een toorts of de scheikundige stralen van het magnesiumlicht, is niet direct als een vroolijke ontspanning te beschouwen. In het geheel zijn ongeveer 40 Kilometer onderaardsche gangen, in allerlei richtingen loopende, doorzocht, doch wegens de moeilijkheden, waarmede een tocht er door gepaard gaat, zijn zij niet alle voor het publiek toegankelijk. Gelukkig zijn die, welke het slechtst begaanbaar zijn, het

HOE STALACTIETEN ONTSTAAN

Water, dat door het kalkgesteente siepelt, zet kalkdeeltjes aan den bovenkant van de grot af. Langzamerhand wordt aldus een buisje gevormd. Wanneer dit verstopt raakt, vloeit het water langs de buitenzijde en de stalactiet wordt met een kalkkorst overdekt.

kleinst van omvang en strekken zich het minst ver uit. Hoe ver de onderaardsche gangen zich uitstrekken, zal nog moeten worden onderzocht, doch op grond van de eigenaardige overeenstemming in de formatie gelooft men, dat met het oog op de reeds doorzochte grotten, het onderaardsche net zich ongeveer 290 Kilometer uitstrekt, dat is van Mudgee tot Goulborn, waar men de Wombeyangrotten aantreft. Hoewel in hooge mate schilderachtig, verschillen de Dag-grotten evenveel van de Nacht- of Kristal-grotten als de parels in een parure van de oesterschelpen, waarin zij eertijds verborgen waren. De invloed van wind en weer

DE BRAAMBOSSCHEN.

Een goed voorbeeld van de grillige versieringen der grotten. Onverklaarbare formaties van dezen aard worden „Mysteriën” geheeten.

of het magnesiumlicht, dat bij de onderzoekingstochten wordt gebruikt, laat schijnen op de onnoemelijk rijke kristallijne formaties, staart men in stille bewondering naar de pracht, die zich dan aan de oogen vertoont.

De Brandnetelgrot werd in 1845 ontdekt. Hoe die erg prozaïsche naam er aan is gegeven, bemerken argelooze toeristen al heel gauw aan dien overvloed van brandnetels, die aan den ingang groeien. Na een in de rots gehouwen trap te zijn opgegaan komt de bezoeker in een ruimte, waarboven een prachtige druipsteenformatie hangt, licht groen van tint, die „de Wilgen” wordt geheeten, zoo sierlijk van vorm en zoo harmonieus van kleur als eenige

heeft aan de Dag-grotten die typische kleuren en vormen gegeven, waarom men ze gaat bezichtigen. Maar de Nachtholen, beschut tegen alle atmosferische invloeden, hebben al hun maagdelijk schoon behouden. In een beknopte beschrijving is het niet mogelijk alle grotten, die door reizigers uit alle deelen der wereld bezocht worden, te vermelden, en men dient zich dus tot de voornaamste te bepalen, n.l. de Brandnetel-grot, de Gewelfgrot, de Lucas-grot, de Riviergrot en de Keizer-grot. Zij bevatten alle een doolhof van holen en gangen, en de mooiste kalkformaties die men ooit in eenige grot kan aantreffen. Met uitzondering van de Brandnetel-grot, die gedeeltelijk aan het daglicht is blootgesteld en dus een „Schemer-grot” zou kunnen worden genoemd, zijn de kalkafzettingen, verborgen in de ingewanden van den berg, grootendeels zoo blank als pasgevalen sneeuw en tevens in hooge mate teer en breekbaar. Overal bemerkt men talloze kalkformaties, in de fijnste kleurschakeeringen, wanneer men het electrische

wilgeboom in de vrije natuur. De grot doet denken aan een bouwvallig paleis of een of andere vervallen abdij, vol duistere hoeken en herinnerend aan lang vervlogen dagen van pracht en heerlijkheid. Een der afdeelingen er van is de Balzaal geheeten en vertoont een aantal slanke zuilen gelijkend op Corinthische pilaren, terwijl aan een ander gedeelte de wonderlijke druipsteenformaties, dicht bijeen staand, en gelijkend op gedeeltelijk voltooide beelden den naam hebben geschonken van „de werkplaats van den Beeldhouwer.” De groote gestalten zijn ruwbehouwen, sommige levensgroot, enkele hebben een heldhaftige houding, en het eischt niet veel van de verbeelding om er figuren in te onderkennen, o. a. van een in de hoogte starende vrouw, met een groote muts op uit de eerste dagen van de regeering van koningin Victoria, een redenaar, in vermanende houding, met een opgeheven arm, een man onder een dekbed, rustig slapend, met zijn armen opgeheven en de handen onder 't hoofd. Andere fantastische figuren zijn „de Hand van Jozua”, en „s Rechters Pruik.”

De „Gewelt-grot” werd ook in 1845 ontdekt en heeft dien naam gekregen, omdat ze ligt onder „het gewelf van Carlotta”, doch tevens omdat ze een zuiver booggewelf vertoont, bijna honderd Meter lang. Aan den bovenkant hangt een rijke overvloed van druipsteenformaties.

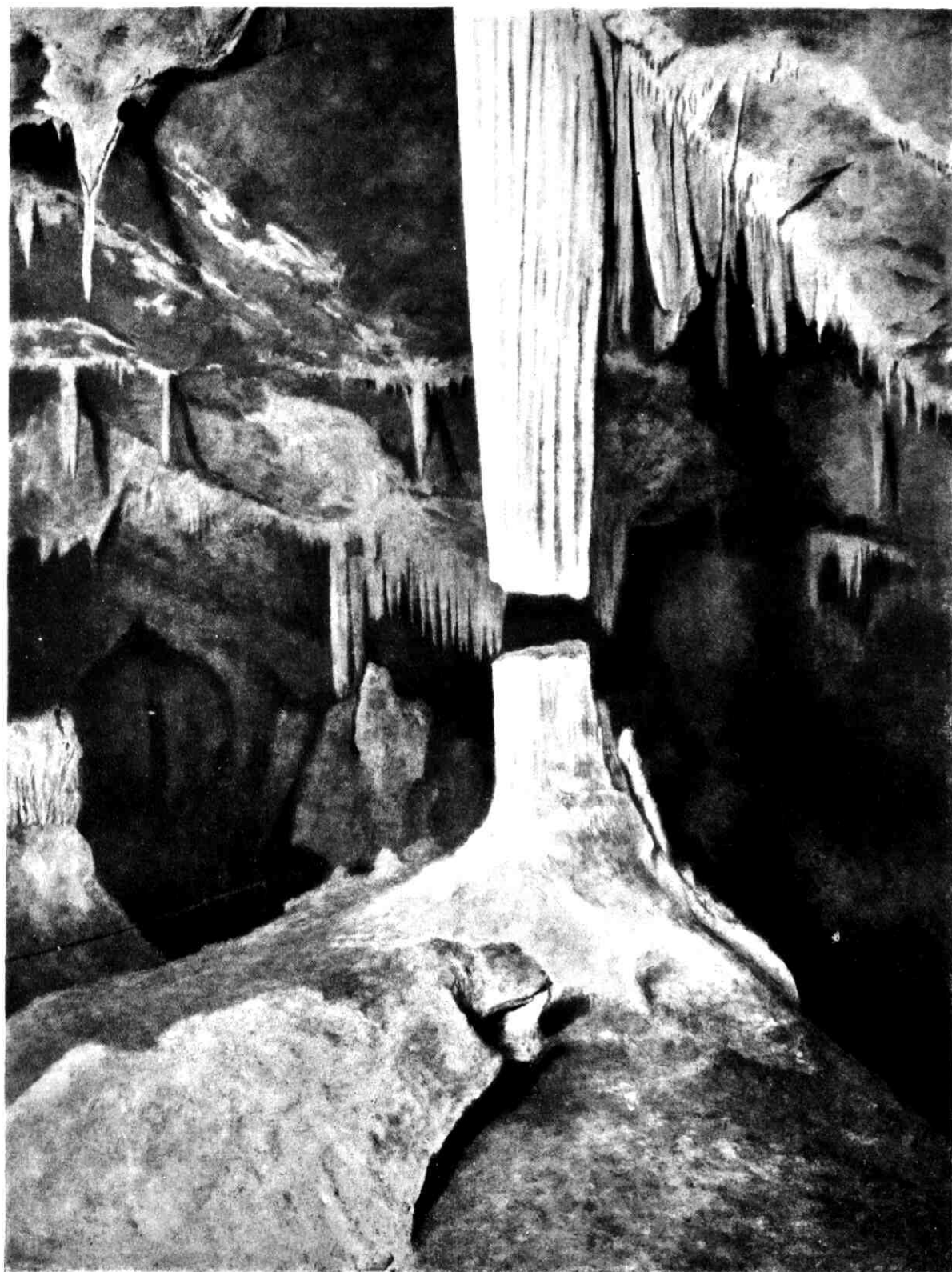
De wijze, waarop stalactieten en stalagmieten worden gevormd, is curieus maar eenvoudig. Water, dat door den bovenkant van een kalksteengrot heendringt, lost kleine hoeveelheden van de kalk op door het koolzuur, dat het bevat. Nadat het water is verdampt, blijft de kalk aan de dakbedekking hangen. Wanneer het water langzaam genoeg er voor doorsiepelt, vormt de kalk tegen de rots een ring of een uiterst dun randje, met een holte in het midden, waarvan de middellijn gelijk is aan die van den waterdruppel. Terwijl een geregelde toevoer van vocht plaats vindt, gaat de afzetting van kalk voort, en in den loop van den tijd vormt zich een buis, van meer of mindere lengte. Zoolang het water onafgebroken doorsiepelt, groeit de buis in lengte, doch zoodra de toevoer van vocht ophoudt, zal de laatste druppel, bij het deponeren van zijn kalk de buis als 't ware verstoppen, hetzij aan het begin, hetzij aan het einde. Wanneer nu in dagen van vochtig-

De Wonderen der Wereld.

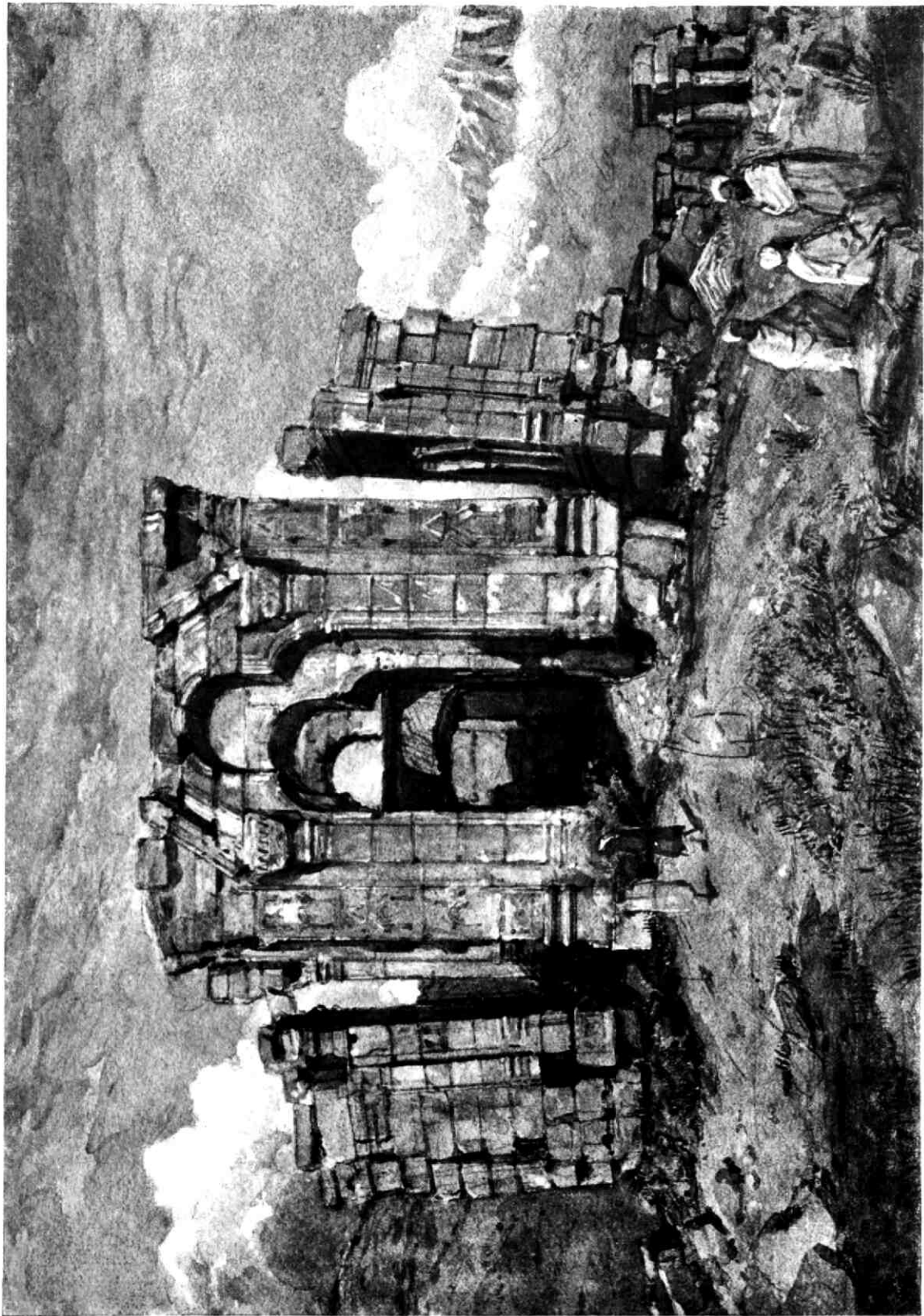
DE GROOTE ZUIL.

Een reusachtige slanke stalagmiet, roomkleurig van tint, waarnaast zich een tweede zuil verheft, waarvan de kristallijne zijcanten in sierlijke plooien afloopen tot een soort van prieel.

DE GEBROKEN ZUIL IN DE LUCASGROT, JENOLAN.

De Gebroken Zuil is omgeven door druipsteenvormingen in allerlei tinten. Weleer was het een groote zuil, die boven- en onderzijde van de grot met elkaar verbond, doch door een inzinking van den bodem is zij in twee deelen gebroken, ongeveer $2\frac{1}{2}$ decimeter van elkaar verwijderd.

DE BOUWVALLEN VAN MÁRTÁND, KASCHMIR.

Op een hoogvlakte, ongeveer acht Kilometer ten oosten van Islamabad, staan de bouwvallen van Mártánd, gebouwd door koning Lalitaditya, ongeveer in het midden der achtste eeuw onzer tijdrekening. Blijkbaar heeft een aardbeving het gebouw vernield, waarvan de overblijfselen intusschen nog steeds een indrukwekkend gezicht opleveren.

heid het water opnieuw gaat doorzigen, vindt dit geen doorgang, noch aan het boven- noch aan het onderende van de buis, zoekt het dientengevolge een uitweg op het weekste punt, doorgaans op de plaats, waar de stalactiet aan de bovenzijde is bevestigd. Dat heeft ten gevolge, dat de buitenzijde met een korst wordt bedekt. Als het water langzaam op den bodem druppelt, vormt de kalk, die het water afzet, een stalagmiet op de plaats, waar de waterdruppels vallen en verdampen. In den loop der tijden vormt dit lagen op den bodem en een stalagmiet-vloer is daarvan het gevolg. Of wel de kalk bouwt zuilen, die opstijgen

tot en zich vereenigen met de stalactieten er boven.

In het midden van de Gewelfgrot staat een slanke zuil, den bodem met den bovenkant verbindend. Weleer stonden er nog vijf, alle even mooi als de eenig overgeblevene. Maar in 1860 werden zij uitgehakt en weggehaald door een man, die ze wilde gebruiken als stutten voor de veranda aan de voorzijde van zijn houten hut! In deze grot vindt men twee kleine stalactieten van bijzondere betekenis. Zij hebben niet meer dan een kwart duim doorsnede en ze zijn nauwelijks een duim hoog, staan echter nu sedert vijf en dertig jaar onafgebroken in observatie. Zij zijn nooit volslagen droog geweest, nooit heeft men gezien, dat er een druppel afviel, ze hebben dus nooit opgehouden te wassen, en toch is in al dien tijd geen der beide stalactieten iets meer dan drie kwart van een Engelsche duim gegroeid. De stalagmieten nemen ontzettend langzaam in grootte toe, en men kan daaruit putten niet enkel een treffende beleering omtrent den hoogen ouderdom dezer hollen, doch ook omtrent die der aarde zelve, welke wij bewonen. De heer Voss Wiburd, die thans de

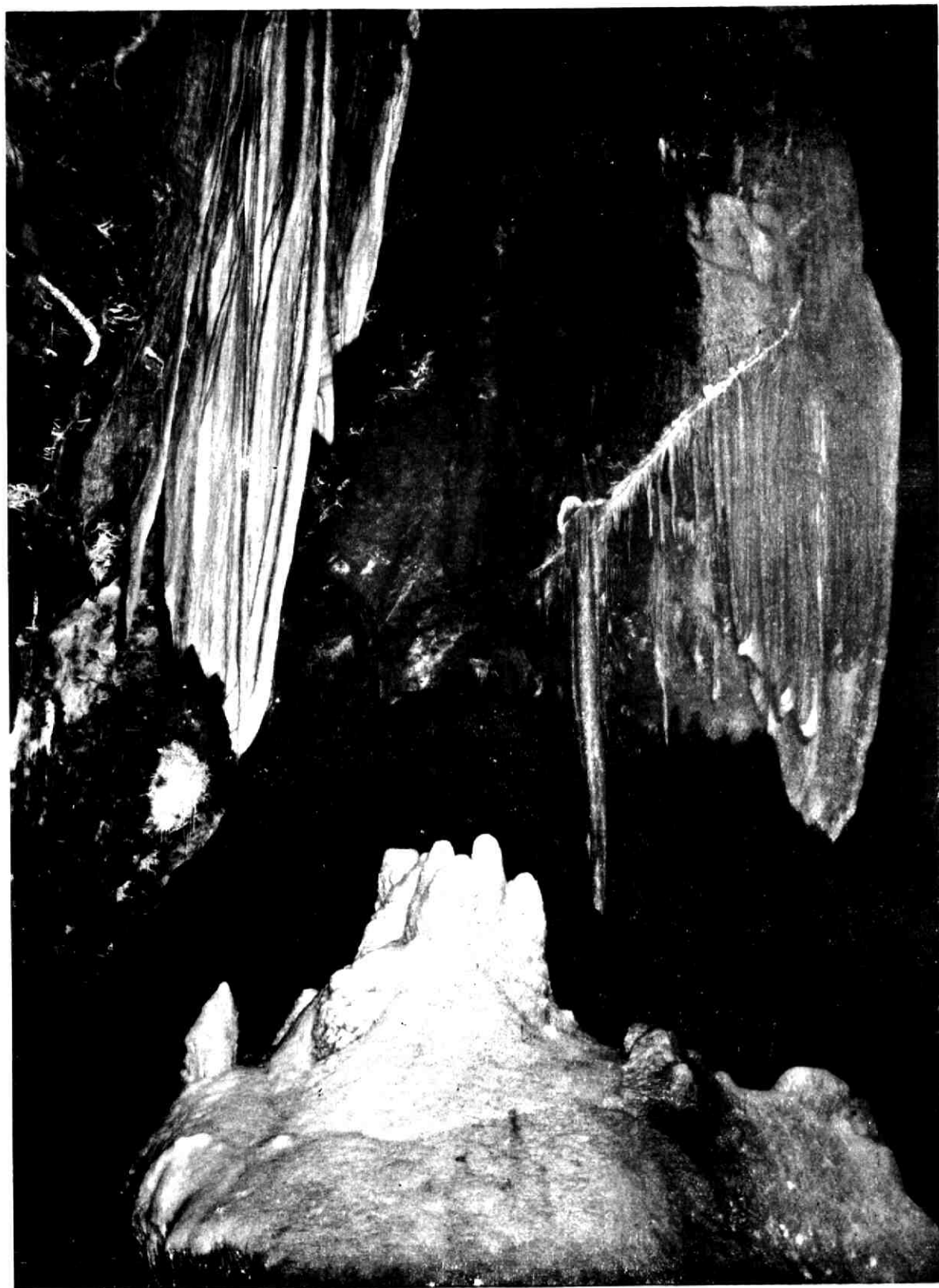

DE SLUIER.

Deze prachtige kalksteenvorming vindt men in den Mons Meg-zijtak. De lagen hebben zich in sierlijke lijnen afgezet, doch opmerkelijk is de grootte: bijna 7 Meter lang en 1,30 Meter breed.

beheerder van deze grotten is, is geboren en getogen in de Blauwe Bergen. Hij heeft zijn leven als 't ware in de grotten gesleten en op grond van nauwkeurige waarnemingen loopende over een groot aantal jaren, is hij van oordeel, dat in vijf en dertig jaar deze kalkvormingen niet meer aangroeien dan de dikte van een vel muziekpapier, in 2500 jaar dus niet meer dan een paar centimeter. Dit is het oordeel van een ervaren geoloog, wiens kennis van kalksteengrotten en in het bijzonder de eigenaardige vorming van stalactieten onbeperkt mag heeten.

De aanwas der vormingen hangt onder meer af in het bijzonder van de temperatuur, den graad van vochtigheid en de hoeveelheid koolzure kalk in het water. De gemiddelde temperatuur in de grotten is ongeveer 52 graden Fahrenheit. De vormingen hebben volstrekt

DE BAÄLS-TEMPEL.

In het midden van deze indrukwekkende ruimte staat een prachtige glinsterende en zuiver witte stalagmiet, tien Meter in doorsnede. Links en rechts hangen witte en zachtroode sluiers van bruinachtige wanden, die zich in de hoogte tot een koepel samenvoegen.

HET HOL VAN 'T GERAAMTE.

In dit hol ligt het geraamte van een inboorling. Hoe die man, wellicht eeuwen geleden, zoo diep in deze onderaardsche hollen is doorgedrongen, is haast onbegrijpelijk.

lend zijn dan in de Keizer-grot, komt men toch ten eerste onder den indruk van de grootscheit der zalen, en de somberheid der kloven en holten. Het eerste hol, de Kathedraal gedoopt, is zoo ontzaglijk ruim, dat de helle stralen van het magnesiumlicht bijna niet het gewelf bereiken. Naar schatting is deze ruimte meer dan 100 Meter hoog. Het koepelvormige gewelf is een uitgezochte verblijfplaats voor talloze scharen vleermuizen, die als bijenzwermen bijeenhangen aan de rotsen.

Een andere ruimte van grootsche afmetingen, grenzende aan de Kathedraal, is de Tentoonstellings-grot, aldus geheeten wegens de groote verscheidenheid van druipsteenvormen. Dit hol heeft een door geen enkele zuil of rotsblok gesteund gewelf, 130 Meter lang, verzwand in somber duister en geen geluid weerkaatsend. Het is bijna benauwend, waar te nemen, hoe in deze ruimte niets wat op een echo gelijkt valt waar te nemen, de eenige geluiden, die de bezoeker schijnt te hooren, zijn zijn eigen haastige adembaling en het getik van zijn horloge. Bijzonder bezienswaard is de „Gebroken Zuil”, een prachtig gegroeide kolom, welke eens bodem en gewelf met elkander vereenigde, en waarvan zelfs de schoonheid niet minder is geworden door het feit, dat een aardbeving of een inzinking van den bodem den samenhang heeft verbroken. Het stalagmitische gedeelte rust op een breed rotsblok, de stalactiet hangt aan het gewelf. De beide gedeelten zijn ongeveer een kwart Meter van elkaar verwijderd.

niet volgens een of ander vaststaand stelsel plaats. Elke vorm, elke combinatie van vormen treft men in de grotten aan al naar het water zich een weg heeft gezocht. Men vindt er zuilen, koepels, torens, minarets, tempels, kathedralen, troonhemels, sluiers, draperieën en wonderderlijk verdraaide vormen, die „Mysteriën” zijn gedoopt. De verscheidenheid aan tinten en schakeeringen, die zulk een bekooring aan de vormingen schenken, zijn gedeeltelijk het gevolg van den invloed van de lucht — in het bijzonder in de buurt der ingangen — hoewel toch de doorsiepelende waterdruppels, verzadigd met minerale stoffen, belangrijk hebben bijgedragen tot een harmonieuze en teedere kleur van het geheel.

De Lucas-grot werd in 1860 ontdekt, en bestaat uit een reeks van zalen en enge gangen.

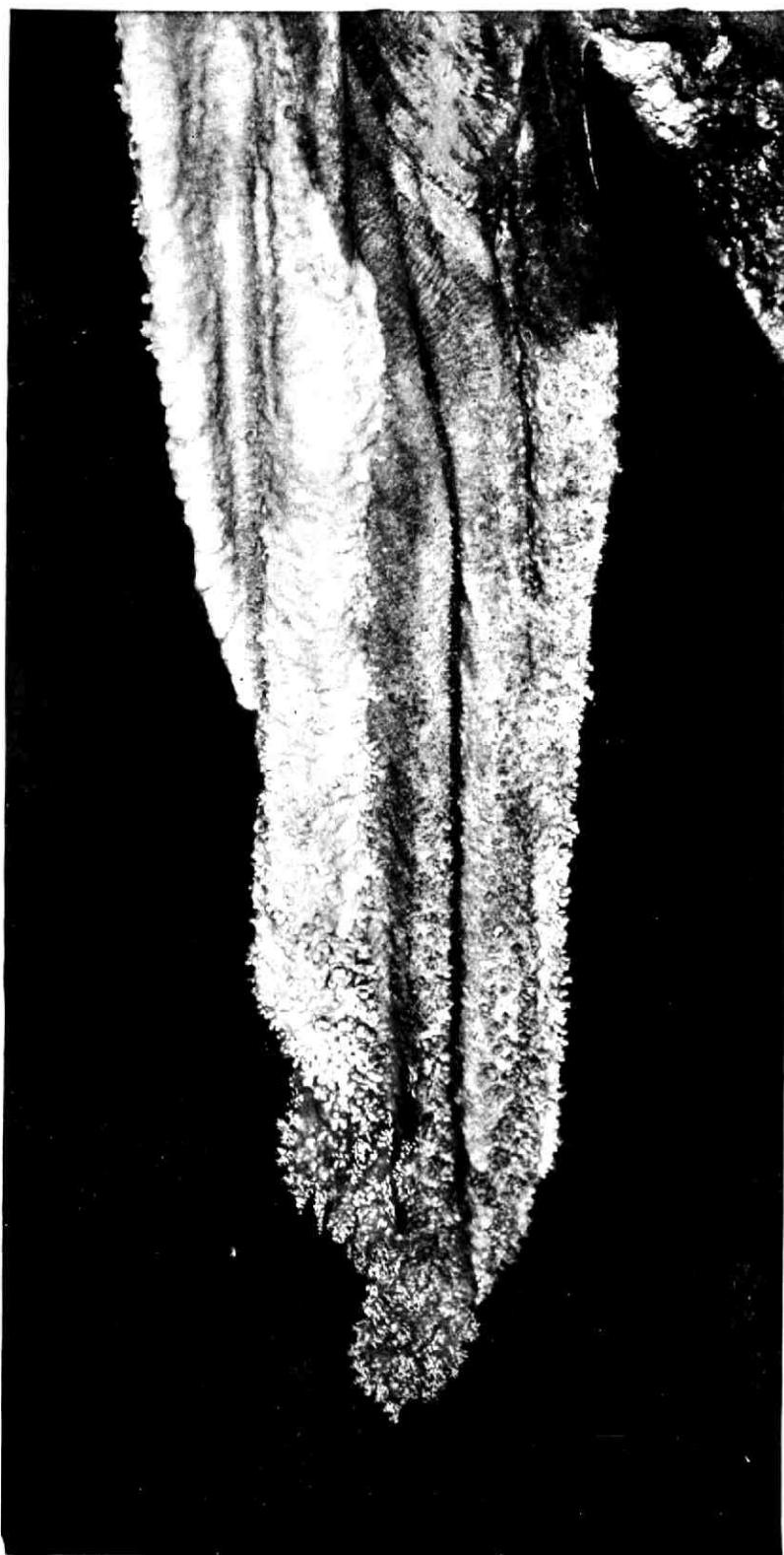
In deze grot, een der indrukwekkendste van het gansche Jenolan-systeem, heerscht voortdurend duisternis. Haast elke soort van kalksteenvormingen wordt er in aangetroffen, en hoewel de bijzonderheden minder afwisse-

Tusschen de Kathedraal en de Tentoonstellingszaal ligt de Sluier-grot, een prachtige ruimte, waarvan de wanden met een helling van drie en veertig graden omhoog stijgen. In sierlijke plooien hangen van het schuine gewelf een groep sluiers af, wit als maagdelijk sneeuw, vijf Meter breed, zes à zeven Meter hoog, en waarvan het uiterlijk gelijk is aan dat der vormingen, die in de Keizergrot worden aangetroffen. Dergelijke vormen worden doorgaans gevonden in holen, waar het water langs hellende vlakken loopt.

Tusschen talrijke bewonderenswaardige vormingen trekt vooral het „Juweelenkistje” de aandacht door zijn buitengewone schoonheid. Het is niet meer dan drie decimeter hoog en ligt half verborgen in een holte, iets meer dan een Meter boven den beganen grond.

Wanneer het licht opvlamt, vertoont zich aan het oog een tafereel als uit een tooverland. Het rotsgewelf is letterlijk overdekt met kleine glinsterende hangers van hoogst broze stof en de muren en bodem zijn bedekt met een laag prachtig gekleurde kristallen, die in het teruggekaatste licht schitteren als een kostbare en zeldzame verzameling edelstenen.

Aan het eind van de Tentoonstellings-grot overspant een ijzeren brug een kloof van 16 Meter diepte; onder de brug beschijnt een elektrische lantaren het klare water van een door geen windje beroerden vijver, vijf

GROOTMOEDERS SJAAL.

Deze stalactiet, in de Oostersche Grot, heeft een treffende overeenkomst met een opgevouwen sjaal van een of andere wollen stof; zelfs de kwastjes en franjes ontbreken niet.

à zes Meter diep. De vijver staat in verbinding met den stroom, die het water afvoert van de kalksteenvorming op den zuidelijken oever van de Jenolanrivier en een aantal van de holten der Rivier-grot vormt.

Vanaf een punt, een tiental Meters verwijderd van het westelijk uiteinde der Lucas-brug, heeft men een weg gemaakt tot de dooreenwarreling van reusachtige rotsblokken, die den bodem vormen van de Tentoonstellingsgrot. Van hier voert een pad naar den stroom en daarlangs bereikt men de Vesting-kamers. Daarin treft men een groot aantal prachtig getinte zuilen aan, roomkleurige stalagmieten en de mooiste daarvan is „de Minaret”, waarvan we in onze „Inleiding” reeds een afbeelding opnamen.

Hangende kristallen in de Oostersche Grot.

Een smal rotspaadje aan het eind der Vesting voert langs den afgrond, die uitloopt in een gedeeltelijk overwelfden vijver van een diepte, wisselende tussehen 12 en 15 Meter, al naar den tijd van het jaar. Van dit pad heeft men een indrukwekkend gezicht op de donkere rotswanden, waarvan de omtrekken zich vervagen in inktzwarte duisternis, en die een afgrond omgeven, welke op verren afstand uitloopt op den somberen vijver, waaraan men den naam „Styx” heeft gegeven.

Wanneer men zich vandaar begeeft naar de Vereenigings-zaal, komt men in de „Sluierzaal”, waar men tal van room-ofchocolade-kleurige druipsteenformaties kan bewonderen, die als draperieën hangen aan de uitstekende randen van het gewelf.

Vandaar voert een netwerk van gangen naar „de Braamboschen”. Helder wit zand bedekt den weg naar de „Olympia-grot.” In deze indrukwekkend grootsche ruimte is de voornaamste vorming „de Groote Zuil”, een reusachtige roomkleurige, gegroefde stalagmiet, waarnaast zich verheft een kleinere zuil, van welker voetstuk de met kristallen bezette bodem afloopt als een symmetrisch overkleed over een sierlijk priëel. De

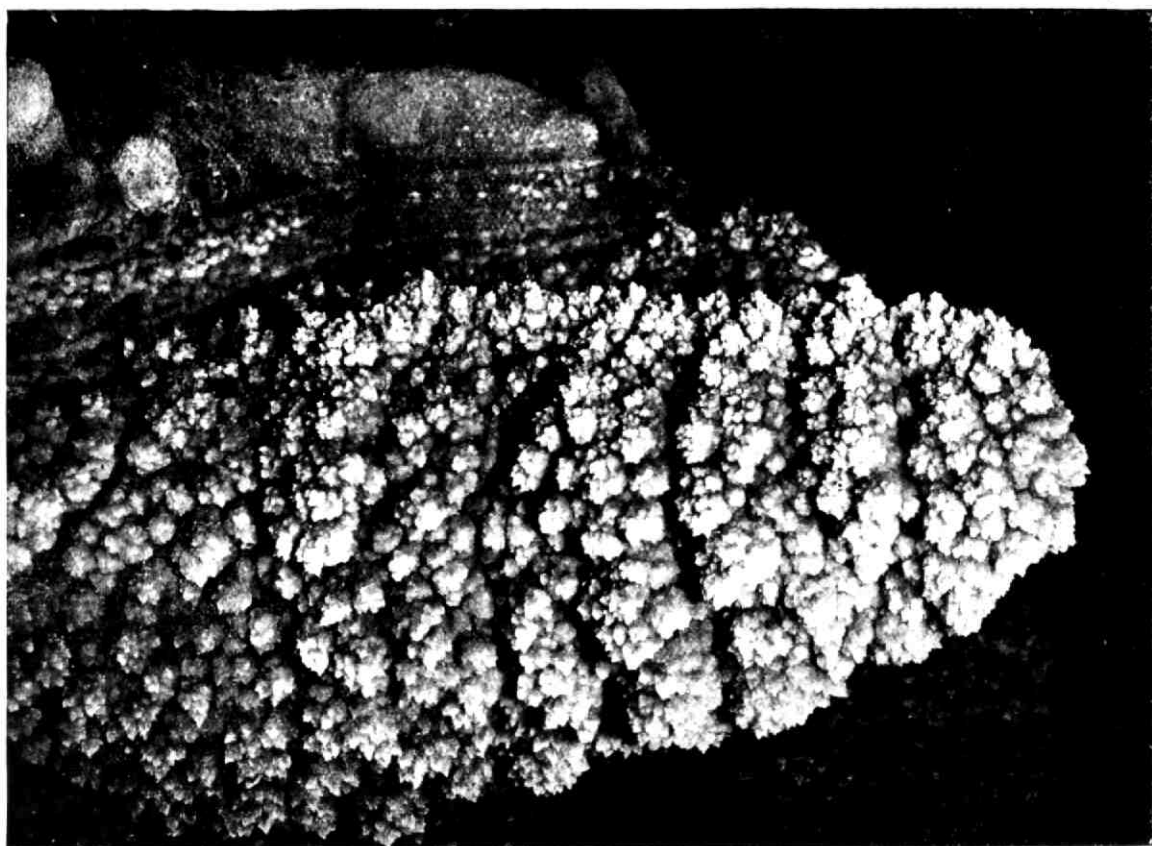
Groote Zuil wordt aan alle kanten omgeven door zuilen, stalactieten, sluiers en gedrapeerde hoekjes, waarvan enkele grootsch en indrukwekkend zijn, andere van zeer bescheiden omvang, doch alle schitterend in rijke wisseling van kleuren en tinten.

De „Mons Meg” („Lange Jan”) -zijgang is een ruimte, die de „Sluierzaal” verbindt met „Olympia”. De wanden zijn op sommige punten zeer steil, bereiken een hoogte van 13 à 14 Meter, de naam is ontleend aan een groote zuil, zeven Meter lang en twee en een halven Meter in doorsnede, welke op den grond ligt als een oud, vernageld kanon. Bij die zuil treft men weder een aantal terrasvormig bijeenliggende stalagmieten aan

HET NEST VAN DEN LIERSTAARTVOGEL IN DE OOSTERSCHE GROT.

Deze witglanzende stalactietmassa is een der schoonste voorbeelden van het „Mysterie“-type. Geleidelijk komen er door de werking van het kalkhoudende water veertakjes en twijgjes bij en 't is een dooreenwarreling van druipsteenvormingen, die men met verbazing aanschouwt.

De Reuzen-saffieren in de Oostersche Grot.

en een prachtigen „saamgebonden sluier“, zeven Meter lang en 1,5 Meter breed, belangwekkend door den buitengewonen omvang. Boven deze druipsteenvormingen ontdekt men met behulp van de stralen van de magnesiumlamp een prachtige groep sluiers, in allerlei kleurschakeering van licht geel tot donker bruin.

De Tempel van Baäl is de westelijke uitlooper, die dicht bij „de Braambosschen“ zich van „de Riviergrot“ afscheidt. Hij heeft een lengte van 85 Meter, een breedte van 20 Meter en een hoogte van 22 Meter. In het midden ligt een prachtig schitterende en zuiver witte stalagmiet-massa, ongeveer tien Meter in doorsnede; aan beide zijden hangen witte en rose getinte sluiers van groote lengte van de donkerbruine wanden, die zich samenvoegen tot een hoog koepeldak.

De Oostersche Grot is ook weer een vertakking van de Rivier-grot, welke loopt van „de Braambosschen“ in een zuidelijke en zuidwestelijke richting.

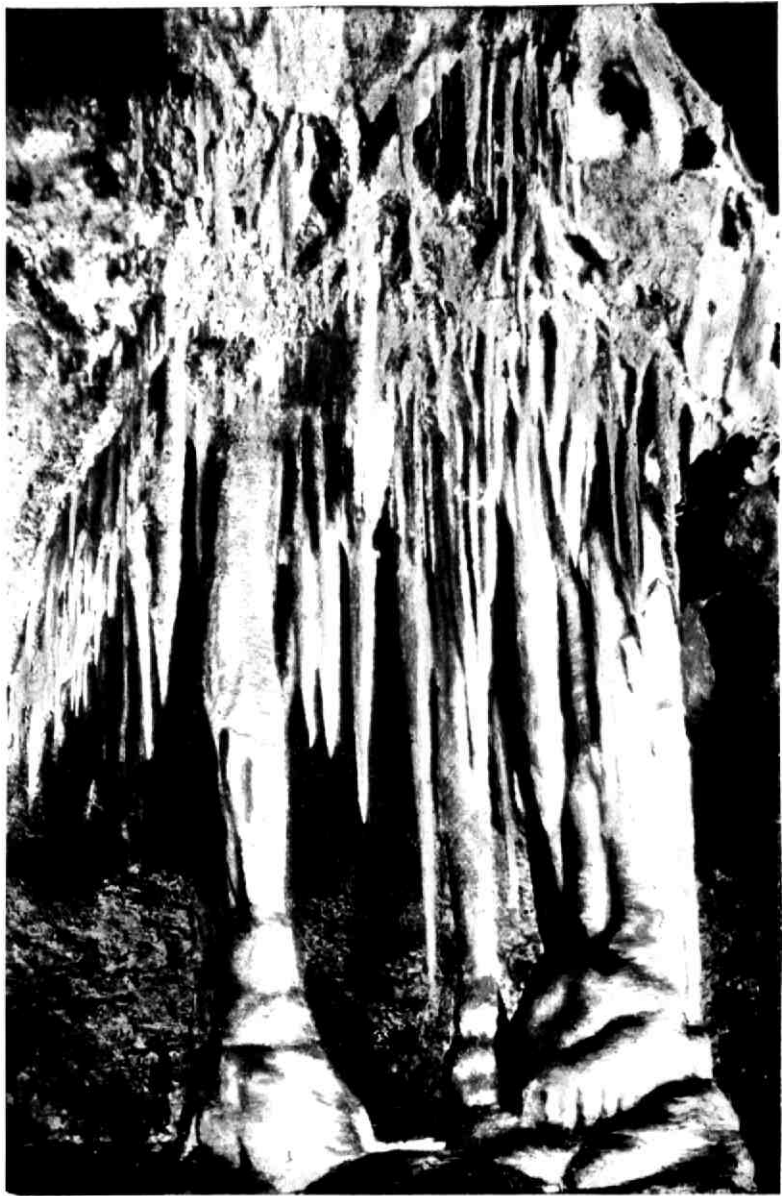
Wanneer men langs de ladder afdaalt, die voert naar „de Grot der Groote Rivier“, komt men eerst in „het Hol van 't Geraamte.“ Op ongeveer vijftig Meter van den ingang ligt daar het geraamte van een inboorling, gedeeltelijk omkorst door den stalagmitischen bodem. Het ligt daar zeer waarschijnlijk reeds lang voordat Europeesche kolonisten in Australië kwamen. Hoe de ongelukkige daar is gekomen, is moeilijk na te gaan, vooral wanneer men weet, dat de inboorling van Australië er een afkeer van heeft om eenige plek te betreden, waar het daglicht niet doordringt. Het is waarschijnlijk, dat hij door een opening is gevallen in de Kathedraal-grot, vandaar in het stikdonker verder is gekropen en daarop is getuimeld in de Beender-grot, en van dat punt weer door een spleet, die blijkbaar nog niet lang geleden is verdwenen, naar beneden gevallen op de plaats, waar zijn geraamte thans nog ligt.

De Keizer-grot werd in 1879 ontdekt. Door haar buitengewone schoonheid en de fijnheid

harer kalksteenvormingen is zij niet enkel de mooiste van Australië, doch wordt zij niet overtroffen door eenige grot der wereld. Ze is verdeeld in een rechter en een linkerkamer, en bestaat uit een doolhof van gangen en hollen, zich in alle richtingen kronkelend door het kalksteengebergte. Door een sombere tunnel onder het algemeene peil van den bodem stroomt de Onderaardsche Rivier, schoone ondergrondse kanalen in het rotsgesteente uitgravend. In een beknopt bestek schitteren daar duizenderlei wonderen in het licht van de elektrische lamp, sierlijke stalactieten en stalagmieten in groote massa, albasten zuilen, schitterende watervallen van kalksteen, lilliputachtige steden, kostelijke juweelenkistjes, diepten en hollen, gevuld met kristallen in allerlei tinten, en sluiers en draperieën van wonderlijk maaksel, zoo fijn als kant. Vele dier gesteenten zijn zoo wit als het schuim van een door den stormwind opgezweepten golf, andere vertoonen bruine of gele tinten of zijn donkerrood gekleurd, terwijl ook alle andere kleuren van den regenboog voorkomen.

Bij zooveel schoons valt het moeielijk te vergelijken, doch onder vele andere opmerkelijke vormingen dient vermeld te worden „de Moedermaagd met Kind”, een zuiver witte stalagmiet, de gedaante hebbend van een vrouw met een kind op den rechterarm; „de sneeuw-jacht” zoo schitterend en glanzend alsof pas een flinke sneeuwbus was gevallen; „de vrouw van Lot”, een merkwaardige nabootsing van den zoutpilaar bij de Doode Zee; „Kristallen Steden” — een prachtstuk — op een afstand den indruk gevend van een schitterende Oostersche stad, waarvan de muren, versterkingen en gebouwen, in miniatuur-formaat, van het zuiverste kristal zijn; en dan „de Groote Stalactieten”, grootsch van omvang en van schitterende witheid, aan den top omwikkeld door een prachtige draperie van stalactieten, en aan beide zijden geflankeerd door een enorme zuil, rustend op een kalksteenen voetstuk, dat als een hoop diamanten schittert.

Een der wonderlijkste speelingen van den invloed van het water is een prachtige roomkleurige troonhemel, een drietal Meters boven den grond, „Het Mysterie” gedoopt. Het is

GROOTE STALACTIETEN IN DE KEIZER-GROT.

Deze stalactieten, zoo grootsch en glanzend, zijn aan het boven-einde versierd met een prachtige draperie; twee enorme zuilen links en rechts staan op een stevige kalksteenen basis.

getooid met een oneindige verscheidenheid van stalactieten, waarvan sommige zoo dun zijn als de draden van een spinneweb, andere op gesponnen glas gelijken, zoodat de gansche massa meer doet denken aan de gril van een glasblazer. Bovendien loopt het, in strijd met de wetten der zwaartekracht, naar de hoogte, of wel strekt zich in horizontale richting uit of wel maakt het een bocht om vervolgens in een rechte lijn naar beneden te gaan. De „Braambossen” en „Het Nest van den Lierstaartvogel” in de Rivier-grot zijn andere voorbeelden van het „Mysterie”-type. Luchtstromingen zijn vaak oorzaak van het ontstaan van verschillende formaties, maken, dat sommige in de schuinte groeien, andere er uit zien als met wratten bedekt, weer andere dikker worden aan den eenen dan aan den anderen kant. In hoeverre luchtstromingen van invloed zijn geweest op „het Mysterie” valt moeielijk uit te maken. Misschien zal wetenschappelijk onderzoek in de toekomst daaromtrent meer licht verspreiden.

HOOFDSTUK X.

Whakarewarewa. — In het hartje van het Noordelijk eiland van Nieuw-Zeeland, op een tafelland tusschen de 350 en 500 Meter boven de spiegel der zee, een oppervlakte beslaande van 240 Kilometer lengte en 16 tot 25 Kilometer breedte, ligt het grootste geyserland der wereld. White Island in den Golf des Overvloeds, op de Oostkust kan men beschouwen als de noordelijkste punt, terwijl het zich in het zuidwesten uitstrekt tot den Ruapehu-berg een berg met besneeuwden top, ongeveer in het midden van het eiland.

De gansche landstreek is buitengewoon rijk aan prachtige natuurtafereelen; op het tafelland ontspringen talrijke diepe bronnen, zoo talrijk als de gaten van een zeef, terwijl om de eentonigheid te verbreken — indien bij dergelijke verschijnselen dat woord geoorloofd is — aan alle kanten vulkanische bergen oprijzen.

Tallooze heete bronnen ontspringen allerwege uit den schoot der aarde; het helder-

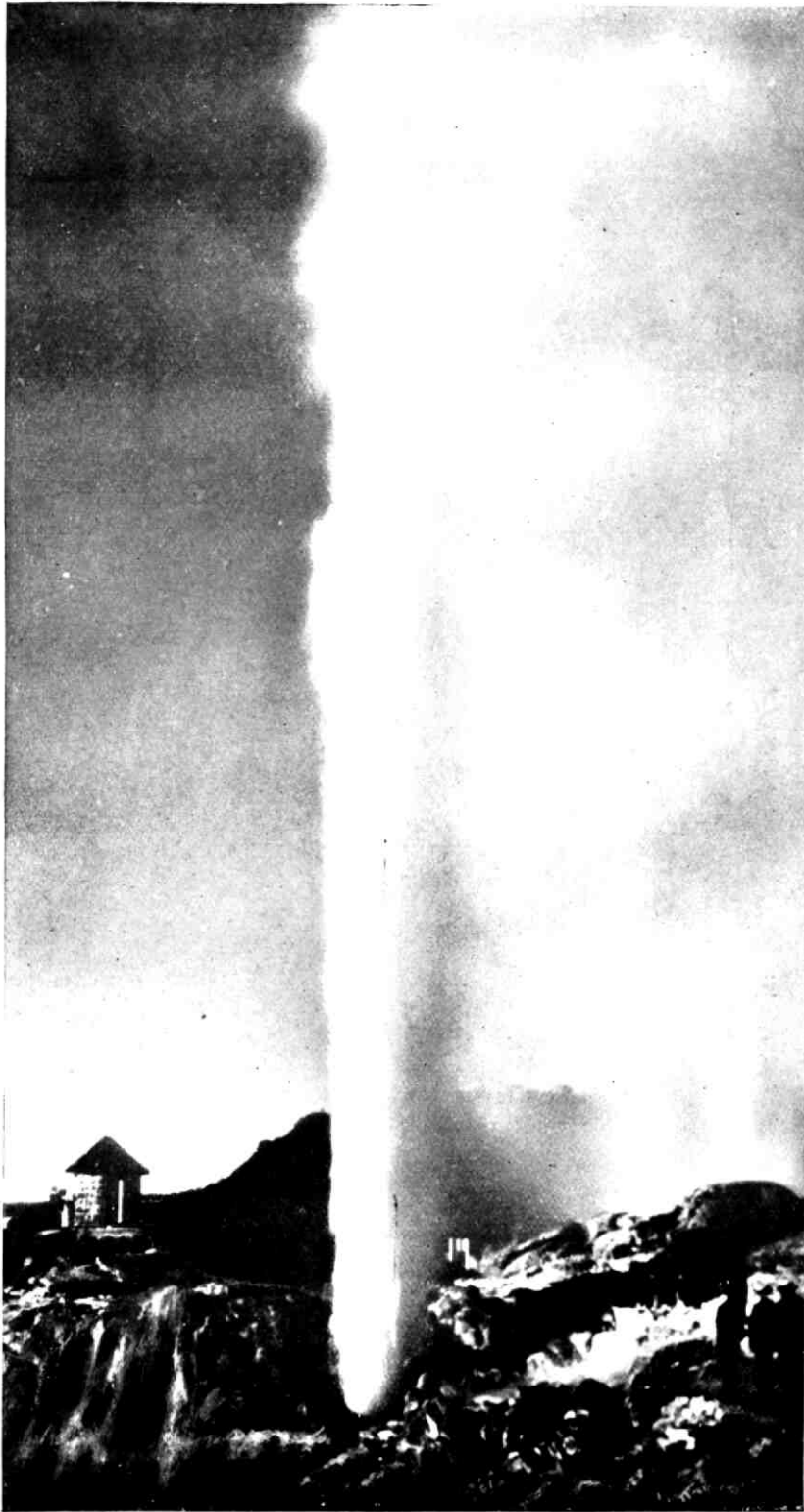
WHAKAREWAREWA, NIEUW-ZEELAND.

Whakarewarewa is een Maori-dorpje, ongeveer 3 Kilometer gelegen van Rotorua, het hartje van het Nieuw-Zeelandsche geyserland. Dikke stoomwolken, die alles omhullen, ontsnappen aan tallooze openingen in den aardbodem en verdwijnen langzaam in de lucht.

DE GROOTE WAIROA-GEYSER.

Deze geyser werkt zeer onregelmatig, doch levert, als hij omhoog spuit, een prachtig gezicht op. Om hem te doen werken, werpt men zeep in de opening en dit heeft tevens ten gevolge, dat een groote waterzuil met kracht opspringt.

De Wairoa in volle werking.

blauwe water vandaardoor gevormde meertjes vormt een eigenaardige tegenstelling met de bruine en witte kegels der geysers, en met zijn fumarolen, vulkanen en onafgebroken opborrelende modderfonteinen vertoont de gansche landstreek een rijkdom van natuurwonderen, die nergens ter wereld wordt geëvenaard.

Te midden van al die vulkanische verschijnselen ligt Whakarewarewa, een Maorisch dorpje, ruim drie Kilometer ten zuiden van Rotorua, het eigenlijke centrum van Geyserland. In die gansche streek ziet men een eindelooze verscheidenheid van merkwaardige natuurverschijnselen en een tocht er door heen geeft onvergetelijke indrukken. Men staat met stomheid geslagen over de groote in 't verborgen werkende kracht, die zich aan alle zijden openbaart. De aanblik is ontroerend, zelfs angst aanjagend, en men krijgt een indruk van de ontzettende kracht en van de volslagen machteloosheid des menschen daartegenover. Eendichte, witte mist van waterdamp, die alles omhult, ontsnapt aan de duizenden gaten, welke de bodem doorzeven, kruipt langs de lage rotsen omhoog om geleidelijk in het luchtruim te verdwijnen. Die wolkachtige mist, die alles omgeeft en de lucht vervult

met zwaveldamp, maakt meer dan iets anders de gansche atmosfeer onbehaaglijk en vervult haar met geheimzinnigheid. Men zou kunnen meenen, dat geen plantengroei zou kunnen bestaan op dezen verhitten bodem, die zoo onophoudelijk in beroering is. Doch de manuka-

struik groeit er tot ieders verbazing en vertoont zich alom als lage boschjes tusschen de geysers-kommen. De bladeren en takken hebben evenwel hun groene kleur verloren en een geelbruine tint gekregen door het verstuvende water der geysers en de heete dampen doen de bladen eenigszins verschrompelen. Alom is de bodem opgebroken en verbrokkelde in de meest fantastische vormen. Hier ligt een groote grijsachtige massa gesmolten lava, daar een berg bruine modder, terwijl men alom verspreid vindt steenen en rotsbrokken, in allerlei tinten gekleurd, meestal geelachtig of licht grijs. Voor velen is een der belangwekkendste bezienswaardigheden het punt waar kleine fontein en voortdurende modderopborrelingen hebben gevormd een schilderachtig, in breede golven oplopend terras met talloze kleur-schakeeringen van licht geel tot bleek groen.

Dit terras daalt af tot de zwavelrijke wateren van de heldere Puarenga, een koelen waterstroom, die zich in een nauwe bedding voortspoedt, ongeacht de warme bronnen in de omgeving.

Dicht bij een niet meer werkenden geysers vindt men een komvormig bassin, bekend onder den naam „Te Komutumutu”, de „Hersen-pot”. Het staat alleen op een verhevenheid van verweerd geysersiet. Aan dit bassin is een griezelige sage verbonden, die de herinnering terugvoert naar de dagen van het kannibalisme. Het verhaal luidt dat een stamhoofd, Te Tukutuku geheeten, zich gedurende twee jaren in een hol bij Waikite voor zijn vijanden verborgen hield. Toen die twee jaren voorbij waren, slaagden zijne tegenstanders er in hem op te sporen en na hem vermoord te hebben, kookten zij zijne hersenen in de Te Komutumutu en aten deze op!

Dicht bij dezen pot vindt men Waikorohihi, den meest regelmatig werkenden geysers van

DE MONDING VAN DEN WAIROA-GEYSER.

Deze afbeelding geeft een duidelijken blik op de witte kwartsgedeelten, verweerd door de talrijke uitbarstingen, welke de trechtervormige monding van een geysers omgeven.

het dal. Wat dichterbij de rivier werkt de groote Pohutu, dagelijks gevoed door Te Horo, een diepe bron van kokend water, ongeveer zes Meter in middellijn. Het diep blauwe water van deze bron stijgt en daalt dagelijks geregeld, en dikke wolken waterdamp stijgen er van de hevig kokende oppervlakte omhoog. Wanneer het water zijn hoogste peil heeft bereikt, is de oppervlakte bedekt met talloze bellen, die opborrelen en barsten, en kleine fonteinën springen in de hoogte en vallen als waterstof neder op het omringende geysieret. Dan spuit plotseling de reusachtige waterkolom van Pohutu hemelwaarts, bereikt daarbij vaak een hoogte van 30 Meter, en soms blijft die kolom van water en stoom meer dan drie uur doorwerken. Op korten afstand daarvan ligt de kleine geysier Kereru, met aan de eene zijde duizenden smalle treetjes, die terrassen in allerlei kleuren en tinten vormen, aan den anderen kant een kleine rots van geysieret.

Beneden aan den voet van het achterste terras heeft men het gezicht op den „Torpedo”, altijd daverend en donderend en nu en dan een kolom modder in de hoogte stootend, terwijl dicht daarbij op een breedten kegel van blanke kiezelaaarde, hier en daar met rotsblokken van verschillende teere kleuren bezet, de Waikite-geyser zijn water omhoog spuit, dat bijzonder rijk is aan kiezelaaarde, en dat langs kunstmatigen weg gedwongen is zich over een zeer groote oppervlakte te verspreiden. Men heeft dit gedaan in de hoop, dat in den loop der tijden het terrein om den geysier zal overdekt worden met een mooi email en er een terras zal gevormd worden gelijk aan de vermaarde Roode en Witte Terrassen bij Rotomahana, die door de uitbarsting in 1885 totaal verwoest zijn geworden.

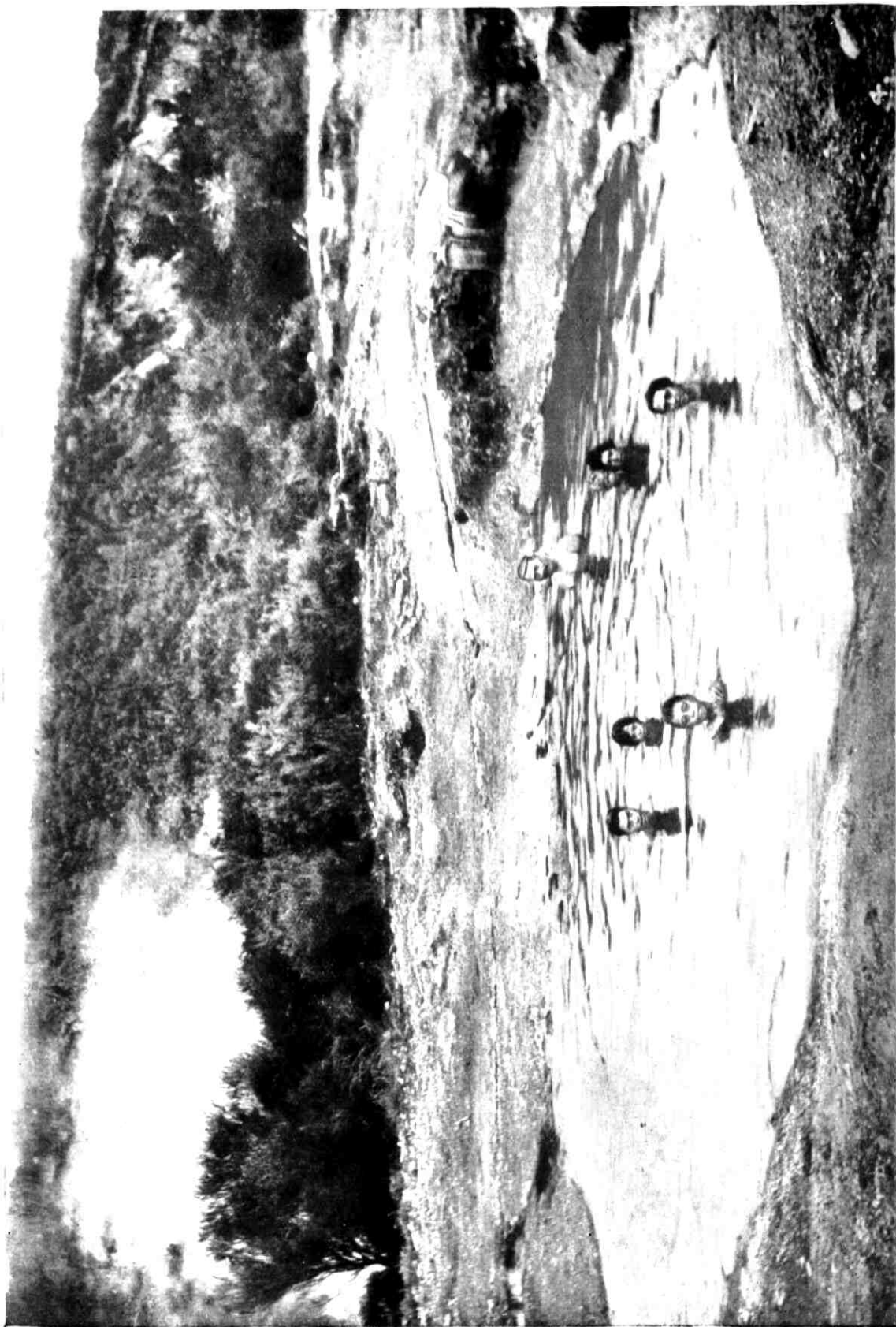
Niet ver van de Waikitegeyser, doch hooger op de rivier staat „De Reuzenketel”, een zeer krachtig werkende krater, en op een lager punt van het dal kookt de Té Roto-a-Tamaheke, een groote vijver met kokend water, ongeveer 130 Meter lang, en vervult de atmosfeer, met dikke dampen. In het midden is een kleine geysier, die voortdurend in werking is en aan de Te Roto-a-Tamaheke het noodige water levert.

DE KERERU-GEYSER.

Het water verzadigd van kiezelaaarde en andere minerale stoffen, vormt, naar omlaag stroomend, mooi getinte terrassen van den uitbarstingskegel.

Maar er is in die streek nog meer te zien, dat we niet onvermeld mogen laten. Op de bladzijden 267, 268 en 269 vindt men afbeeldingen van den grooten Wairoa-geyser. Zeer ongeregeld van werking, zoodat men er slechts zelden getuige van is, levert de geysier, wanneer hij een reusachtige kolom water opspuit tot een hoogte bijna gelijk aan die van den Pohutu toch een indrukwekkend natuurverschijnsel op. Hoewel de Wairoa zeer zelden uit eigen beweging werkt, kunnen bij gelegenheid bezoekers het buitenkansje hebben er getuige van te zijn, hoe de waterkolom langs kunstmatigen weg te voorschijn wordt geroepen.

EEN WARMWATER-VIJVER BIJ WHAKAREWAREWA.

Dit is een afbeelding van een der talrijke warmwater-vijvers in de streek, waarin met volkomen veiligheid gebaad kan worden. Het heldere, zuivere water vormt een schilderachtig contrast met de door kiezelharde overdekte geyser-kegels, die men aan alle kanten aantreft.

Bij bijzondere gelegenheden kan men n.l. van het regeeringsbureau voor vreemdelingen-verkeer te Wellington vergunning verkrijgen in den geyser een dosis zeep te werpen, doch slechts zeer zelden wordt dit toegestaan, omdat het inwerpen van zeep vaak ten gevolge heeft, dat een geyser in het geheel niet meer werkt. Dit „soaping” of „zeepen” is een belangwekkend proces, dat wel een wat nadere vermelding waard is.

Als op een goeden dag het landbestuur er vergunning toe heeft gegeven, dan wordt in de stad bekend gemaakt, dat de Wairoa zal „gezeept” worden en de wonderbaarlijke operatie neemt een aanvang. Men begint vóór alles met een hoeveelheid zeep in stukjes te snijden en als dan iedereen, die er getuige van wil zijn, aanwezig is, wordt de massa geworpen in de borrelende opening. Bukt men zich onmiddellijk daarna over den rand, dan neemt men waar, hoe een borrelend geluid uit de kokende massa opstijgt, terwijl tegelijkertijd zeepsop wordt gevormd.

Maar dan zou het tevens gevaarlijk worden nog langer bij de opening te blijven, daar elk oogenblik kan verwacht worden, dat de geyser begint te werken, wat afhangt van den

graad van hitte, dien het water in de diepte op dat oogenblik heeft. Na enkele minuten klatert het water over den kant van het bassin, en kleine fonteinën springen een paar voet in de hoogte. Dan volgt een ontzettend gedaver en gebrul en de waterkolom van den Wairoa spuit meer dan 35 Meter omhoog, het water plast om de opening neder en de wind blaast het waterstof naar alle richtingen. Dan begint het opspuiten geleidelijk te minderen en krachteloos schrompelt de waterkolom ineen, verdwijnt in de ijzingwekkende diepte van het bassin, blijft daar brommen en borrelen. In een streek als deze lijkt vuur een overbodige weelde en de Maori's hebben handig gebruik gemaakt van de hitte die de natuur hun verschaff. Vaak ziet men ze baden in de vijvers van warm water, of wel hun voedsel koken op den verhitten bodem of in de hopen, waaruit heete waterdamp ontsnapt. Te midden van al die geheimzinnige natuurverschijnselen is

DE POHUTU GEYSER.

De Pohutu is een der krachtigste geysers van de streek. De waterkolom bereikt vaak een hoogte van meer dan 30 Meter.

DE AORANGI OF COOKBERG.

De Aorangi is de hoogste van de prachtige reeks bergtoppen en sierra's der zuidelijke Alpen van Nieuw-Zeeland. Hij bereikt een hoogte van 4120 Meter.

Geyserland, gelijk men zich kan voorstellen, rijk aan verhalen en legenden der Maori's. De geyser's zijn de heilige vuren van Ngatoroirangi, den tooverpriester van de Arawa-Cano, en gedichten zijn gewijd aan de grootste er van. Tal van sprookjes zijn in omloop betreffende de spuitende bronnen en elke diepe kolk heeft haar eigen taniwha of ngarara, een mythisch drakenmonster, waarvan de oorsprong zich verliest in vóórhistorischen nacht. Er bestaat o. a. een zeer populaire legende onder de Maori's, dat wanneer de maan eens per maand onzichtbaar is, ze zich heeft begeven naar het groote meer van Aewa en zich in de Wai-ora-a-Tane, „de levende wateren van den mensch” baadt, ten einde nieuwe krachten op te doen en zich voor te bereiden op de taak, die haar voor de volgende maand wacht om weder haar gewone baan langs den hemel af te leggen.

Deze sage vindt ten huidigen dage nog toepassing en navolging, want de Maori's zijn gewoon dagelijks in de vijvers met warm water te baden. En niet enkel de Maori's doen dit, want men schrijft algemeen groote geneeskracht aan die wateren toe en duizenden uit alle deelen der wereld gaan nu naar Nieuw-Zeeland ten einde nieuwe krachten op te doen in de aan minerale stoffen zoo rijke wateren van Geyserland.

De Zuidelijke Alpen. — De prachtige bergketen der Zuidelijke Alpen strekt zich bijna 500 Kilometer in westelijke richting over het Zuidelijke eiland uit, met hunne trotsche besneeuwde koppen de groote Canterbury-vlakten beheerschend, waarvan de machtige, snelstroomende rivieren het water ontleenen aan hunne gletschers en waarvan de blauwe ijsmeren aan hunne voeten liggen. De steile toppen schitteren in zilveren, purperen en blauwe tinten,

de lagere hellingen zijn dicht begroeid door bosschen en bezaaid met bloemen. Tusschen de bergruggen van het zuidelijke Westland verheffen zich maagdelijke wouden tot uitgestrekte sneeuwvelden, watervallen storten daverend in diepe kloven, blauwe meren, waarin blanke eenden rondzwemmen, zijn als saffieren, die in uitgedoofde kraters zijn ingezet. Over uitgestrekte velden met varens, zoo dicht opeengegroeid, dat het zonlicht er nauwelijks in doordringt, blik men op schuimende watervallen, en over smetteloze sneeuwvelden heerscht sinds eeuwen doodsche stilte, slechts verbroken door de echo's van lawines, die heel in de verte omlaag rollen tusschen hemelhooge bergpartijen. Tot voor betrekkelijk korten tijd was het bergbestijgen in Nieuw-Zeeland niet wetenschappelijk georganiseerd. De heerlijkheid en pracht der Zuidelijke Alpen waren enkel bezocht door luttel op avontuur beluste mannen, die met meer moed dan beleid trachtten bergtoppen te bereiken even hoog en trotsch als die van Zwitserland. Bekwame bergbeklimmers uit Europa voegden zich later bij het stoutmoedige troepje der Alpinisten van Nieuw-Zeeland, doch te voren was reeds de Cook-berg, of Aorangi, zooals de inlanders hem noemen, 4120 Meter hoog, beklommen. De eerste bergbeklimmers

DE TOP VAN DEN TASMAN-GLETSCHER.

De Tasman-gletscher is de vermaardste gletscher der zuidelijke Alpen. Het is een steil hellende gletscher, 3850 Meter hoog en $3\frac{1}{2}$ Kilometer breed, bezaaid met ijsspitsen en doorsneden van diepe kloven en ravijnen.

hadden te worstelen met afmattende wekenlange tochten naar den voet der bergen, die men wilde bestijgen, alvorens er bruggen waren geslagen, paden gebaad en hutten gebouwd. Ook thans vindt men er tal van bergen, die nog nimmer zijn bestegen, want een der kenmerken van de gansche bergketen der Zuidelijke Alpen is het betrekkelijk geringe aantal bergpassen.

De Cook-berg of Aorangi is de hoogste van een prachtige groep bergtoppen en sierra's, een schitterende verzameling van sneeuwbedekte hoogten. De eene berg verheft zich boven den anderen, op het eene ijsveld volgt het andere en in die wereld van het ontzaglijke lijkt de mensch met zijn klein gedoe op een stuk speelgoed. Watervallen en lawines verbreken de stilte der sneeuwvlakte en ijs-watervallen en sneeuwverstuivingen verblinden het gezicht. Waar men ook ziet, valt het oog op een smetteloos landschap van schitterende schoonheid, en aan den voet der hellingen, waarheen de lawines van de hoogere sneeuwvelden afglijden en dartele watervallen aan hen ontspringen, stroomt door een dal, rijk aan bergflora, de Hooker-rivier, een woest stroomende en schuimende bergstroom, die in de gletschers geboren is.

DE HOCHSTETTER IJSVALLEN VAN DEN TASMAN-GLETSCHER.

De Hochstetter Ijsvallen, een Niagara van ijs genoemd, zijn anderhalven kilometer breed en 1600 meter hoog, en worden gevormd door een zee van bevroren golven, met blanke sneeuw overdekt, neerdalend langs de steile helling van een 4000 meter hoogen berg.

DE TASMAN-GLETSCHER.

Door het gansche dal is de gletscher omgeven door ijsspitsen en dichtbegroeide heuvels. Groote ijsvelden strekken zich uit langs de hellingen en blauwe bergstroomen banen zich een weg door de spleten en dalen.

Op den Aorangi gaat het hart van den botanist open. De Alpenflora is daar bijzonder weelderig. Duizend Meter boven de zee groeit het edelweis er in overdaad. Langs de beekjes der lagere berghellingen bloeien het viooltje, de boschroos, het vergeet-me-nietje en allerlei bloemenheesters.

Wanneer men langs het Hooker-dal omlaag gaat, heeft men een prachtig gezicht op den Tasman-gletscher, den vermaardsten gletscher der Zuidelijke Alpen, en door het gansche dal, omlijst door besneeuwde toppen en prachtig begroeide heuvels, zijn de weelderige oevers der rivier bedekt met bloemen en bloeiende struikgewassen. Reusachtige berg-lilies en alpen-madeliefjes wisselen af met viooltjes en pimperlennen.

De Hochstetter waterval van den Tasman-gletscher wordt beschreven als een bevroren Niagara, anderhalven Kilometer breed, van een hoogte van 1600 Meter nedergolvend in melkwitte golvingen langs een ruige berghelling die meer dan 4000 Meter hoog is, een bontkleurige bevroren waterval, waarvan de holten tooverachtig blauw getint zijn en de uitstekende spitsen als talloze vurige punten gloeien. Aan den voet van die ijshelling treft men wonderschoone ijsholen en grotten aan, glinsterend in den vreemden glans van teruggekaatst licht, terwijl de bodem als belegd is met sierlijke in purperglans stralende vijvertjes.

De Hochstetter Ijs-spelonk is een der wonderen van deze onbeschrijfelijk schoone streek, een grot of hol, met lichtblauwen glans te midden van een warreling van torens en koepels van ijs, die de betooverende kleuren van de ondergaande zon opvangen en weerkaatsen, een wereld van vurig ijs met schitteringen van rose, heliotroop en blauw. Beschenen door het ongetemperde maanlicht lijkt de omgeving een tooverwereld en men zou zich kunnen verbeelden dat in die prachtige hollen ijsgeesten toefden, ver van de aardbewoners van de bloemenvelden, die de dalen in de laagte bedekken. In die witte wereld der Zuidelijke Alpen

ontspringen duizenden stroomen, die onder een stevig ijsdek zich een weg omlaag banen, heel in de laagte te voorschijn komen en bruisend en schuimend van ijsbocien bevrijd naar boschrijke landouwen stroomen.

De Blauwe Bergen, Nieuw Zuid-Wales. — De Blauwe Bergen in Nieuw Zuid-Wales vormen een landschap, op welks bezit elk land trotsch zou kunnen zijn. Deze bergketen, waarvan de Beemarang-berg, bijna 1100 Meter hoog, de hoogste top is, maakt deel uit van de Groote Corderillera, die ongeveer 130 Kilometer lang evenwijdig met de kust loopt. De Blauwe Bergen bestaan uit ijzerhoudende zandsteen, waarvan de rotsen en bergplateau's zich steil verheffen boven de enge dalen, dicht begroeid met varens en andere weelderige bladplanten.

Aan den voet der bergen, ongeveer 58 Kilometer van Sydney, liggen de Emu-vlakten, waarna het terrein geleidelijk klimt tot het aan het westelijk uiteinde een hoogte van ruim 1000 Meter boven den zeespiegel heeft bereikt. Ten westen van de Emu-vlakten vindt men de Sassafras-kloof, niet ver van Springwood, en deze loont een bezoek alleszins. De kloof is zeer diep en is bedekt met een dik varen tapijt, aan beide zijden overschaduwd door ontzaglijke overhangende rotsen, en uitlopende op een schilderachtige lagune. Bij Faulconbridge 78 Kilometer verwijderd van Sydney krijgt men voor de eerste maal den Hay-berg in 't oog. Deze trotsche bergtop vormt een der steile hellingen van het diepe ravijn, het Grose-dal geheeten, een hoogte van duizend Meter bereikend. Steeds verder in westelijke richting voortgaande, komt men in een wilde, romantische streek, waarvan de blauwgetinte heuvels dicht achter

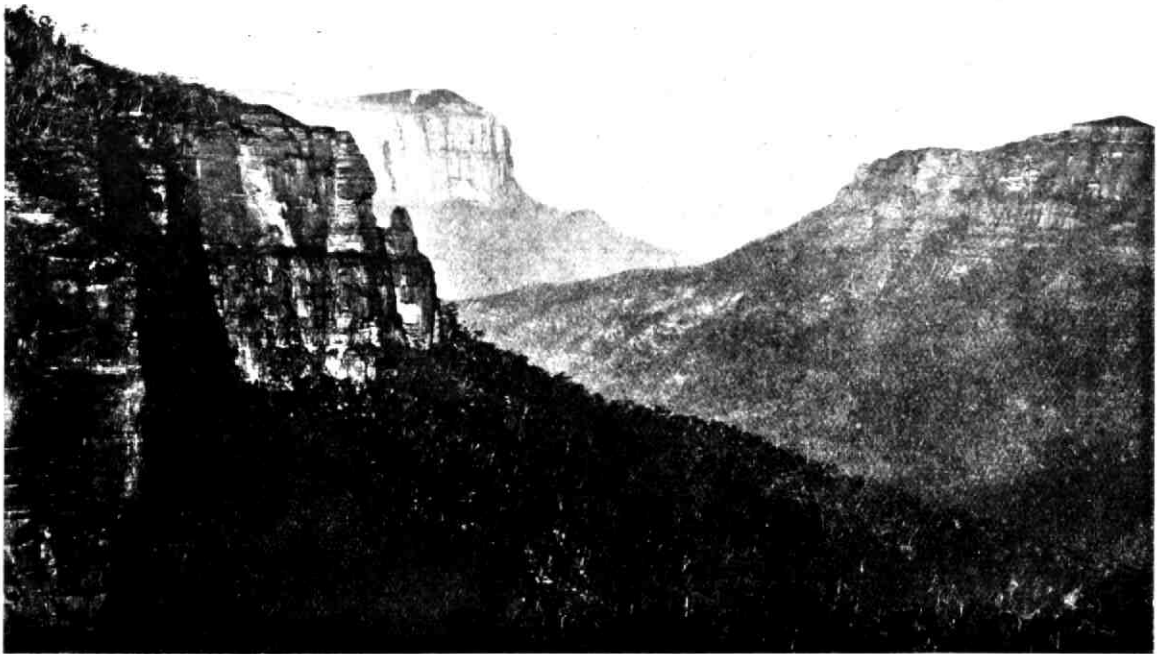

DE HOCHSTETTER IJS-SPELONK.

Deze prachtige lichtblauw getinte grot ligt in den Hochstetter Ijsvallen, omgeven door besneeuwde bergtoppen. Wonderschoon is vooral de speling van het zonnelicht in die grot.

elkander zich verheffen tot op verren afstand. Ruim 800 Meter hoog verheft zich daar de hoogste top van dit deel, de Lawson.

Weldra is nu „sKonings Tafelland" bereikt, een prachtig „voorgebergte" vooruitspringend in het Jamieson-dal, waar dikwerf schoone neveffecten zijn waar te nemen. Een andere bijzonderheid vormen de wonderlijk verweerde zandsteenrotsen, waarin strepen ijzerroer in dunne lagen scherpe reliëfliijnen vormen. Ten noorden er van vindt men de prachtige Wentworth-watervallen, als een stroom gesmolten zilver in drie vallen van meer dan 300 Meter nederbruisend in de kolk aan het begin van de kloof. De laatste val is zoo hoog, dat het nedervallende water als stof uiteenspat. Zich een pad zoekend door het indrukwekkende, schilderachtige landschap, bereikt men de Laura-watervallen, door velen als het schoonste deel der Blauwe Bergen beschouwd. In de nabijheid er van verheft zich een rotsheuvel, waarvan de top gevormd wordt door drie spitsen, en die daarom „de Drie Gezusters" is

DE BLAUWE BERGEN, NIEUW ZUID-WALES.

Een gezicht op de Blauwe Bergen bij de Govett's Sprong; de bergen verheffen zich loodrecht aan beide zijden van de engte, die dicht begroeid is.

gedoopt. Niet ver daarvan staat de „Verweesde Rots", een groote zuil van grijzige steen, welke los van de hoofdmassa zich hoog ten hemel verheft. Meer naar het westen, bij Blackheath, vindt men den vermaarden „Govett's Sprong", een naar omlaag stortende water massa, door den wind heen en weer bewogen als een bruidssluier, waarbij de eigenaardige kleurcontrasten en golvingen, die daardoor ontstaan, een betooverend effect maken. In de nabijheid daarvan ligt „Het hol van de Zeemeermin", den bezoeker als 't ware een kijkje gunnend in een tooverland.

Op eenigen afstand, in zuidwestelijke richting treft men de vermaarde Jenolan-grotten aan, waarvan we te voren reeds melding hebben gemaakt. De Blauwe Bergen met hunne talloze heuvels en ravijnen, hunne duizenden dalen, die zich als de golven van den Oceaen naar de gezichteinder uitstrekken, hunne honderden watervallen over de rotsen bruisend en vallend, geven natuurfereelen van zeldzame grootschheid te aanschouwen.

DE BLAUWE BERGEN.

Een gezicht op het golvende berglandschap nabij het Kanagra-dal en de Jenolan-grotten.

DE HOOFDINGANG VAN HET HEILIGDOM VAN NAN-TAUÁCH.

De ingang ligt rechts van de omgevallen bazaltzuil en wordt beschaduwed door een grooten lkoik-boom, met donker gebladerte en vuurroode bloesemtrossen.

Nan-Matal Venetië zijn Itet, in het zuiden, Pan-Katara, in het midden en Nan-Tauách in het noordoosten. Op Itet leefde volgens de sage der inlanders, een „It” of heilige paling van enormen omvang. Hij woonde in een lange steenen hut met muren, die 1.5 Meter hoog en 1.2 Meter dik waren, omgeven door een klein plein. Op een vloer werd geregeld voedsel nedergelegd, soms de ingewanden en het vleesch van een schildpad, soms ook het lijk van een slaaf of een krijgsgevangene.

Pan-Katara ligt ongeveer driekwart Kilometer ten noorden van Itet. De naam beteekent „de Plaats der Proclamatie” of „het gouvernementsgebouw”. Het was de plaats voor de jaarlijksche bijeenkomst van het parlement van Matal, koning, priesters, opperhoofden en burgerij, allen te zamen.

De noordhoek van den in puinhoop gevallen muur, die weleer de gewijde plek op Pan-Katara omgaf, verheft zich nu nog 9 Meter boven het water.

Nan-Tauách, „de Plaats der steile Muren”, het grootste en belangrijkste bouwwerk der ruïnen van Nan-Matal, ligt ongeveer 3 Kilometer ten noorden van Pan-Katara, een weinig

Het Venetië van Nan-Matal. — Op de oostkust van Ponapé, een klein eiland bij den oosthoek der Carolinen-groep in het noordwestelijk deel van de Stille Zuidzee ligt een merkwaardige oude waterstad, Nan-Matal (d. i. „de plaats der Matal of kanalen”) geheeten, welke bestaat uit een opeenhooping van meer dan vijftig kunstmatig gevormde eilandjes van verschillende grootte, die van elkaar zijn gescheiden door een net van kanalen.

Enkele dier eilandjes zijn niet meer dan een steenen platform, dicht begroeid door een warreling van slingerplanten, varens en laag struikgewas, zich maar enkele decimeters boven het water verheffend, terwijl andere voorzien zijn van stevige, hoge muren welke geplaveide ruimten, afgebakende pleinen en voormalige begraafplaatsen omgeven. Alle zijn gemaakt van prismatische basaltblokken kruiselings op elkaar gelegd in het ondiepe water.

De merkwaardigste der grootere eilanden van het

rechts van het eilandje Uchentaú. Het heeft een nagenoeg vierkanten vorm en een oppervlakte van ongeveer 7800 vierkante Meter.

Langs den waterkant ligt een terras van reusachtige basaltblokken, ruim 2 Meter breed, dat omgeeft een stevig gemetselden muur, 5 Meter breed en 7 tot bijna 14 Meter hoog. Enkele der basaltblokken, welke voor den bouw zijn gebruikt, zijn $3\frac{1}{2}$ tot 4 Meter lang, een Meter breed en iets minder hoog. De bouwwijze is massief en maakt door de soberheid inderdaad indruk, terwijl de basaltblokken beurtelings overdwars op elkaar gelegd zijn. De buitenste muur is 60 Meter lang en 37 Meter breed, de eenige ingang is een breede poort aan de westzijde, naar den kant van Uchentaú, en een klein vervallen portaal in den noordoosthoek. Bij de landingsplaats is de muur ruim 8 Meter dik en aan de rechterzijde ongeveer 10 Meter hoog. Hij is daar echter bijna geheel aan het gezicht onttrokken door een grooten „Ikoik” of „Kanawa-boom, een prachtigen smaragdgroenen looverboom, waaraan tusschen 't dikke gebladerte kleine vuurroode bloemtrossen als kooltjes vuur gloeien. Achter den muur ligt een ruime „Ilu” of binnenhof, bedekt met brokstukken van reusachtige omgevallen zuilen, bedolven onder slingerplanten, varens en struikgewas van afwisselende hoogte, dat er tusschen is ontsproten.

Een binnenplein, gesierd met een vooruitstekende fries of kroonlijst, van een sprekend Japansch karakter, wordt gevormd door een tweede ommuring, 28 Meter lang, 25 Meter breed, 3 Meter dik en 5 tot 6 Meter hoog.

Het centrale gewelf van Nan-Tauách is een zeer opmerkelijk bouwwerk. Het is overdekt door een laag basaltrotsen van groote lengte en dikte en doet denken aan de grafkelders van het geheimzinnige volk, dat nog vóór de Aino's in Japan woonde. Volgens de bij de inboor-

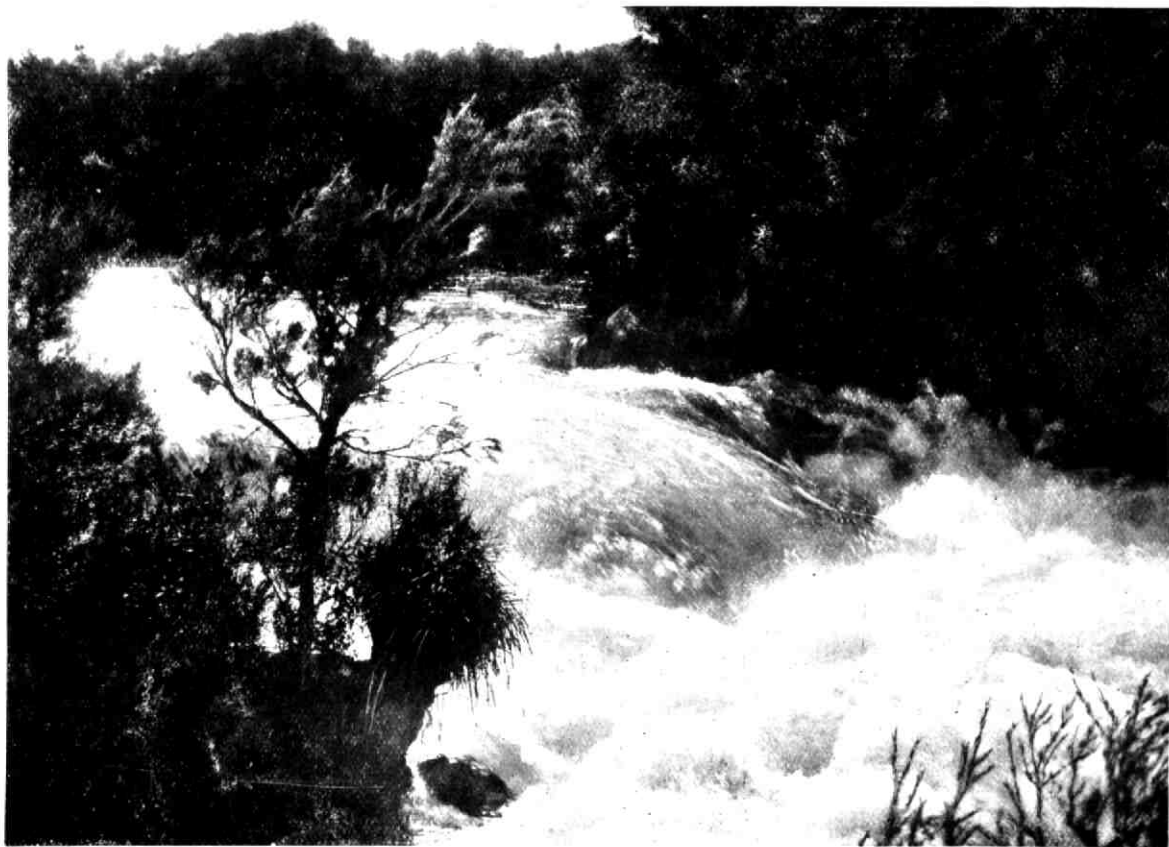

NAN-TAUÁCH.

De noord-oostelijke hoek van den buitenmuur van Nan-Tauách, overschaduwde door een reusachtigen Aio of Indischen Vijgenboom, welks wortels zich diep tusschen het metselwerk hebben ingedrongen, tegelijk met Micronesische hertstong of vogelnest-varens, waarvan de bloemscheeden bijna twee Meter lang zijn.

lingen in omloop zijnde sage is dit gewelf het praalgraf van koning Chau-te-Leur, een krachtig vorst uit oude tijden, gesneuveld in den strijd met een legermacht, die, met een groote vloot uit het zuiden gekomen, een inval had gedaan. De aanvoerder zou geweest zijn een woest en ontzagwekkend strijder, Ichu-Kalakal geheeten, die nu vereerd wordt als een zeer gevreesde plaatselijke godheid, de krijgsgod, en als de stamvader van het geslacht der Ichi-pau, de vorsten der Metalanim.

Blijkbaar dagteekenen deze bouwvallen uit lang vervlogen dagen; trouwens de aanwezigheid van groote woudboomen, zooals de reusachtige Indische vijgeboom, is wel een bewijs voor den hoogen ouderdom. De lange wortelvertakkingen, waarop deze boomen stoelen, zenden onophoudelijk myriaden dunne worteldraden uit naar elk spleetje van het

DE ARATIATIA-STROOMVERSNELLINGEN.

Ongeveer 5 Kilometer van Wairakei baant de Waikato zich met groote snelheid een weg door een nauwe rotsbedding van 15 Meter breedte en vormt daarbij schuimende watervallen, bruisende stroomversnellingen en diepe poelen.

metselwerk, en als deze in omvang toenemen, wrikken zij geleidelijk de enorme rotsblokken van hun plaats.

Heel veel licht omtrent den oorsprong van deze „stad der wateren” verschaft de overlevering niet; de bouwvallen zijn intusschen zeker niet van Javaansche herkomst, de architectuur er van herinnert volstrekt niet aan den Boeroe-boedoer of aan de Sivatempels van Brambanan.

Javaansche kolonisten hebben evenwel ongetwijfeld Ponapé bezocht, want het Kiti-district op de zuidwestkust telt een aantal echt Javaansche plaatsnamen en de taal der opperhoofden of de hoftaal van het eiland is doorspekt met Javaansche woorden.

Deze bezoekers kwamen echter ongetwijfeld als veroveraars en brachten er beschaving

HET WITTE TERRAS, TAUPU.

Dit schoone terras, gevormd door den neerslag van geyserswater, geeft een klein denkbeeld van de pracht der Roode en Witte Terrassen, die in 1886 bij de uitbarsting van den Tarawera zijn verwoest.

„DE SOEPKETEL", TIKITERE.

„De Soepketel" is een zonderling meer, waarin kokende modder en heet water onder voortdurend gesis en geblaas rondwarrelen.

van later tijd, doch waren geen architecten. Een zonderlinge oude legende van Ponapé verhaalt, dat het Nan-Matal-Venetië is gebouwd door de toovermacht van twee groote vorsten van de aloude Ani-Aramach, of reuzen, Olo-sipa en Olo-sopa geheeten, die door krachtige toovermiddelen onzichtbare geesten dwongen de ontzaglijke steenmassa's door het luchtruim te dragen naar de aangewezen plaatsen.

Misschien hebben in ouden tijd Japansche avonturiers Ponapé ontdekt vóór de Maleiers en Javanen, en hebben de onbeschaafde plumpe reuzen van het oude Oceanitische ras een handje geholpen om zulk een bouwwerk als de waterstad van Nan-Matal te ontwerpen. Japan toch is rijk aan watersteden, wemelt van grachten en kanalen en de oude Japanners waren zeer bedreven in het gebruik van rotssteen bij hunne bouwwerken.

Een ander bewijs is dat ongeveer 400 Kilometer zuid-zuidoost van Ponapé ligt een lagune-eiland, Lele geheeten. Dit lapje grond, slechts een paar vierkante Kilometer groot, is omgeven door steenen kaden en pieren, en bedekt met de overblijfselen van groote cyclopische muren van basaltblokken van buitengewoon omvang en doorsneden door met menschenhand gegraven kanalen. Op eenigen afstand van de kust ligt een reusachtig vervallen fort, met muren die vijf Meter dik en vijf tot tien Meter hoog zijn.

Men zou kunnen aannemen, dat dit het werk is geweest van een of anderen Dai-Miyo of leenman uit Zuidelijk Japan, die na een binnenlandschen oorlog verbannen, uit Nagasaki, Hiro-Shima of Osaka vertrokken is met een flink oorlogsschip, misschien wel met een kleine vloot, en deze kleine plaats heeft veroverd.

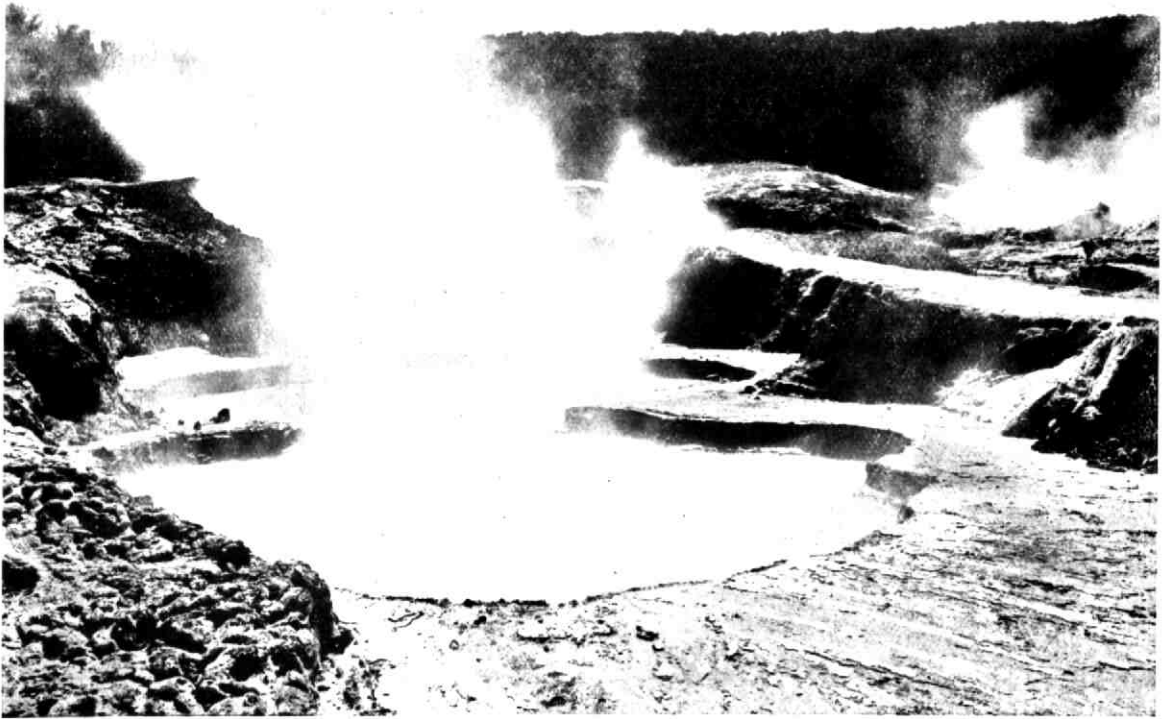
De cyclopische vesting van Lele heeft in vele opzichten hetzelfde grondplan als het oude leenheerlijke kasteel van Osaka, doch is natuurlijk wat kleiner van omvang.

Het Witte Terras, Taupo. — De vulkaan Tarawera, die in Juni 1886 de roode en witte terrassen verwoestte, maakt in de groote vulkanische keten deel uit van den Taupo-zone. Het meer Taupo echter en zijn Witte Terras lagen te ver verwijderd van de uitbarsting om er shade van te ondervinden. Het meer heeft een oppervlakte van ruim 390 vierk. Kilometer en het Witte Terras ligt ongeveer 30 Meter boven den oever er van. Een

DE HEETWATER-VALLEN VAN TIKITERA.

Een stroom heet water springt over een reeks van rotsen omlaag.

„DE INFERNO" IN HET DAL VAN TIKITERE.

„De Inferno" is de grootste poel met kokend water in het dal van Tikitere. Het is een sombere kuil of put, waarin een groote modder-geyser in volle werking is.

tweede terras, niet zoo mooi evenwel, vindt men ongeveer 120 Meter boven het meer. De Maori's hebben aan den ontdekkingsreiziger Von Hochstetter verzekerd, dat het Witte Terras eenmaal gelijk stond met den spiegel van het meer, welke sedert zoo sterk is gedaald, doch geen der inboorlingen had dien toestand met eigen oogen gezien. De gansche streek van de Taupo-zone is een verzameling heete bronnen, solfatara's, warme beekjes en springende geysers en men mag wel aannemen, dat, terwijl de Roode en Witte terrassen gedurende eeuwen slechts bij een handvol Maori's bekend was, andere niet minder mooie terrassen verborgen liggen achter de wilde warreling van bergen en meren in die landstreek. Enkele Kilometers ten zuiden van de Kakaramea, ook een vulkaan van de Taupo-zone, ligt het „Sleutelbloem-terras" te midden van een groep heete bronnen en zwavelfumarolen. „Een der grootste dezer bronnen", schrijft professor Thomas, „heeft een neerslag van sintels gevormd, welke met den naam „Sleutelbloem-terras" is gedoopt. Op den afgeplatten top van een kleine hoogte ligt een verhevenheid van geysterstoffen, ongeveer 3 Meter in middellijn. In het midden ziet men een groote ronde poel, waarvan de kant wordt gevormd door een rand van dergelijke stoffen, sierlijk gekarteld.... Het water loopt langs een zachtglooiende helling en verspreidt zich waaivormig. De bodem is bedekt met grijswitte stoffen, die zich in sierlijke geribbelde lagen afzetten. Rechts ligt een poel van donkergele of soms oranje-roode modder, die deze kleur heeft te danken aan de aanwezigheid van seleniumhoudende zwavel.

Het water van het terras stort zich als een waterval in een kloof, en zoowel de val als

de bedding van den stroom is omzoomd door witgrijze sintels, terwijl kleine warme bronnen langs de rivier ontspringen.

Het Dal van Tikitere. — Een rit van eenige uren van Rotorua brengt den toerist naar het dal van Tikitere, in de nabijheid van den befaamden berg Tarawera. Een deel van dat dal is „de Poorten van Hades” gedoopt, doch in tegenstelling met de gebruikelijke beschrijving van de Hades zijn de schoonheden even wonderbaarlijk als de verschrikkingen. De hydrothermale werking is er zoo groot, dat de bodem in de omgeving er van voortdurend in trilling is. In het midden van het dal liggen twee meren van kokend water, met modder-vulkanen en heete bronnen, die voortdurend in werking zijn. De „Soepketel” is een der meest bekende heete modderpoelen van Tikitere en „de Inferno” is de voornaamste der warmwaterbronnen. Van de merkwaardige thermale wonderen van het landschap mogen we niet ongenoemd laten de Heetwater-vallen van Tikitere, die tusschen met varens bezette oevers van een rotsachtige helling omlaag stroomen. Deze „Poort van Hades” zooals Tikitere is gedoopt, toegang gevend tot een hel van vulkanische verschijnselen, wordt niet betreden door hen „die alle hoop hebben laten varen,” doch voornamelijk door hen, die nieuwe levenskracht willen opdoen door in de warme minerale wateren te baden, of gaarne willen aanschouwen de ongewone en indrukwekkende natuurverschijnselen van het landschap. De gansche omgeving is zeer boschrijk en tal van stroomen doorsnijden haar.

De bonte verscheidenheid van natuurfereelen maakt de streek zoo belangwekkend. Men vergeet alle vrees voor den dampen uitstootenden en trillenden bodem, wanneer men blik

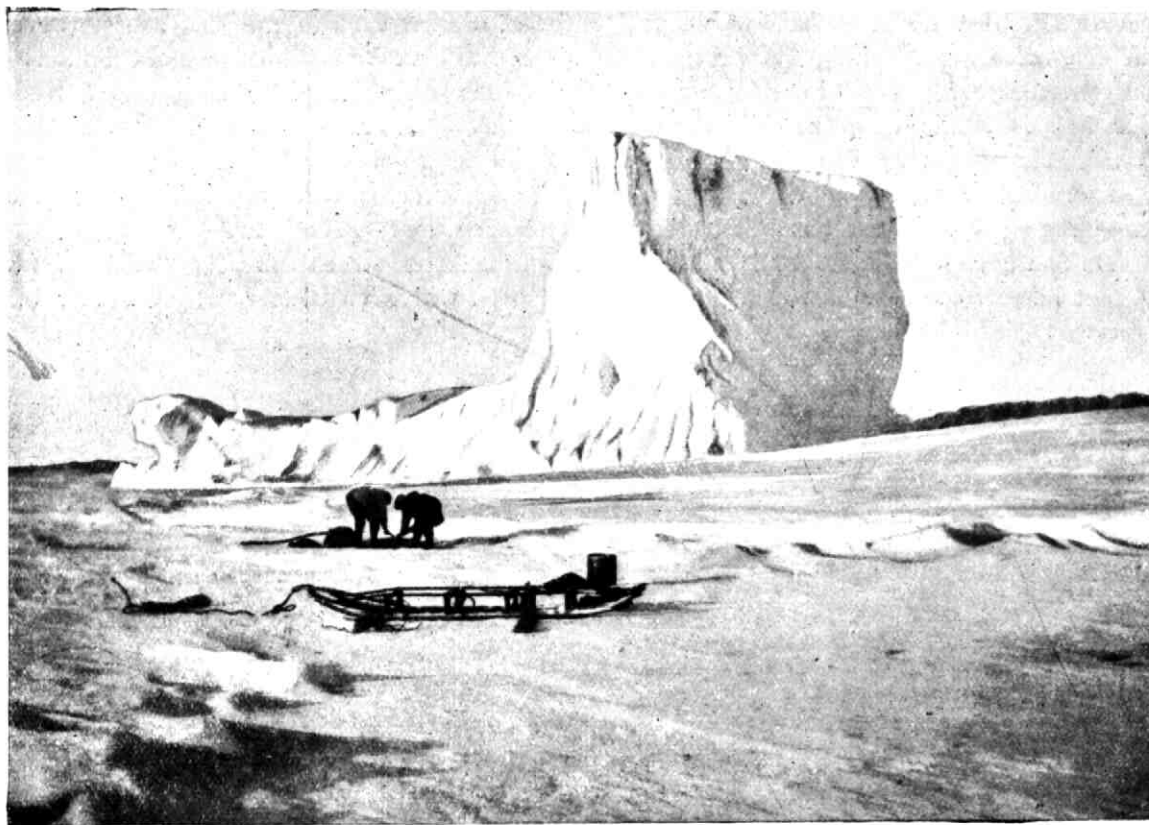
AL WAT VAN WAIROA IS OVERGEBLEVEN.

Wairoa was een vreedzaam dorp, tusschen groen geboomte gelegen aan een meer, totdat in 1886 op een nacht de Tarawera zonder eenige waarschuwing uit een slaap van eeuwen ontwaakte en het dorp geheel verwoestte.

naar de blauwe meren, de schaduwbedende wouden, de smalle, heldere stroomen. Het is een schilderachtig wonderland, trots den Inferno van het dal, en het donkergroen van het loover der omringende heuvelen vormt een schoone tegenstelling met de als sneeuw glinsterende terrassen en het rood en geel van het omringend geboomte.

Ijsbergen. — Ten gevolge van den bolvorm der aarde en den schuinen stand van haar as wordt een deel van het Noordpool- zoowel als van het Zuidpoolland gedurende een deel van het jaar niet door de zon beschenen. Natuurlijk is het gevolg van deze ontstentenis van alle zonnewarmte, dat dit deel van het aardoppervlak voortdurend met een ijskleed is overdekt en er harde vorst heerscht gedurende de lange en sombere nachten.

Reusachtige gletschers, sterk gelijkende op de groote ijsvelden der Alpen, strekken zich

EEN IJSBERG IN HET ZUIDPOOLLAND.

De ijsbergen van het Zuidpoolland verbazen door hun buitengewone grootte. In tegenstelling met die van de Noordpool, zijn zij weinig door het water ingevreten en soms zijn ze meer dan 75 meter hoog.

uit alom tusschen de eindeloze sneeuwvlakten, glijden geleidelijk van de bergen en heuvels, waarop zij zijn ontstaan en bereiken ten slotte de kust der zee. Op den weg daarheen wordt op de onderliggende sneeuw een verbazende druk uitgeoefend en als nu de oceaan is bereikt is het een reusachtige ijsmassa geworden, waartegen de golven onafgebroken klotsen, met het gevolg, dat de uitstekende gedeelten zich losmaken en de zee indrijven in de richting, die de stroomingen aangeven. Deze ijsbergen verschillen onderling zeer in grootte; er zijn zeer kleine onder, andere zijn zeer omvangrijk en bereiken een belangrijke hoogte. Men heeft berekend, dat slechts het een negende gedeelte van een ijsberg boven het zeevlak uitsteekt, zoodat hij negenmaal grooter is dan hij zich voordoet.

Ijsbergen zijn door reizigers vaak ten onrechte beschouwd als kleine, door sneeuw bedekte eilanden, daar bij vele, ten gevolge van de inwerking der golven inhammen worden waargenomen,

die op kleine baaien gelijken en dus de illusie nog vergrooten.

Een allerinteressantst gezicht, zoo'n aantal ijsbergen in de verte! Zij kunnen allerlei vormen aannemen en men behoeft de verbeelding maar weinig in te spannen om daarin torens, kerken, obeliskken en pyramiden, of wel een drijvende bergketen te zien. De grootschheid van het schouwspel wordt verhoogd door de langzame, statige bewegingen, waardoor de sneeuw witte kanten en uitsteeksels beurtelings in het zonnelicht schitteren als kristal. Wanneer deze ijsbergen van het land van ijs en sneeuw naar warmer gewesten afdrijven, smelten zij, de omvang vermindert geleidelijk en ten slotte verdwijnen zij in de wereldzee.

Wairoa. — Het inboorlingendorp Wairoa was vroeger, vóór de uitbarsting van den Tarawera in 1886, een der mooiste punten van het Geyserland van het noordelijke Eiland, door een weg verbonden met op 15 Kilometer afstand, van Tarawera en het

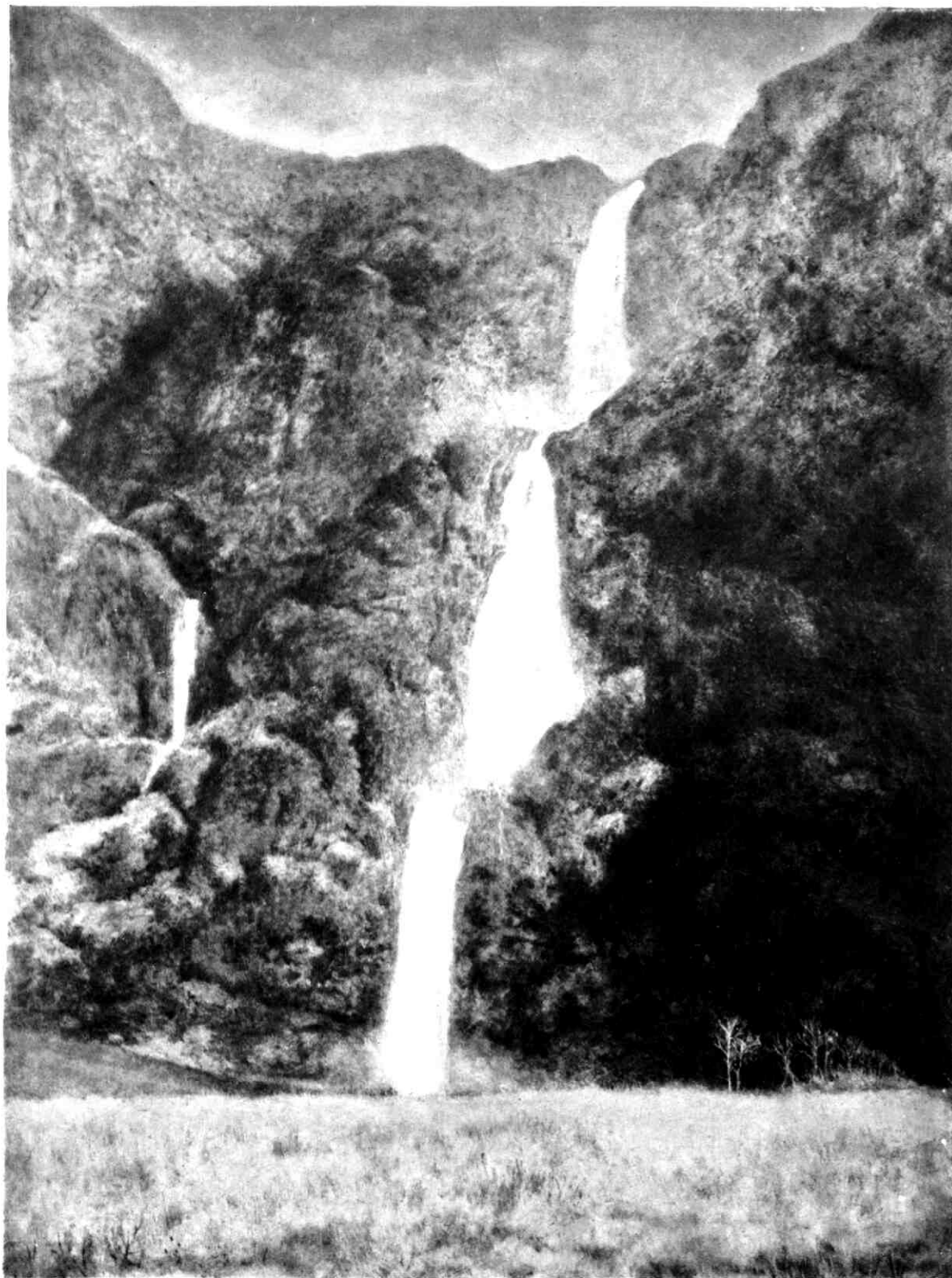
Rotomahameer. De oude weg van Rotorua was van betooverende schoonheid, de hellingen waren dichtbezet met vuurboomen (Nieuw-Zeelandsche eiken) en bloeiende bremstruiken en daartusschen slingerden zich glinsterende en schuimende beekjes. Doch in den rampzaligen nacht, dat de vulkaan Tarawera zonder eenige voorafgaande waarschuwing uit een slaap van eeuwen ontwaakte en modder, lava en steenen uitstortte over de dalen aan zijn voet, werd Wairoa verwoest. „Wairoa is verdwenen!” was de jammerkreet der inwoners van Rotorua toen de uitbarsting tot rust was gekomen en het licht zich door de dampen baan brak, zag men een tooneel van ontzettend droevige verwoesting. Al wat van het dorp was overgebleven waren de daken en verbrijzelde balken van den ouden molen, bruggen en waré's, halfbedolven onder asch en stollende lava. Alle weleer zoo bloeiende heuvels, groenende dalen en vroolijke beekjes, mijlen ver in den omtrek, waren verwoest, bedekt met leikleurige modder, het te voren zoo schilderachtige meer was een leelijke kuil, ingenomen door talrijke vulkanische kegels en geysers, en waar eenmaal de vermaarde roode en witte terrassen lagen, gaapte een afschuwelijke afgrond.

De Wonderen der Wereld.

DE DUIVELSBRUG, WAIOTAPU.

De natuur heeft een gevaarlijke brug geworpen over deze diepe kloof, uit welker geheimzinnige diepte zwaveldampen en onheilspellend gebrom opstijgen, getuigende van het vulkanische karakter van de streek.

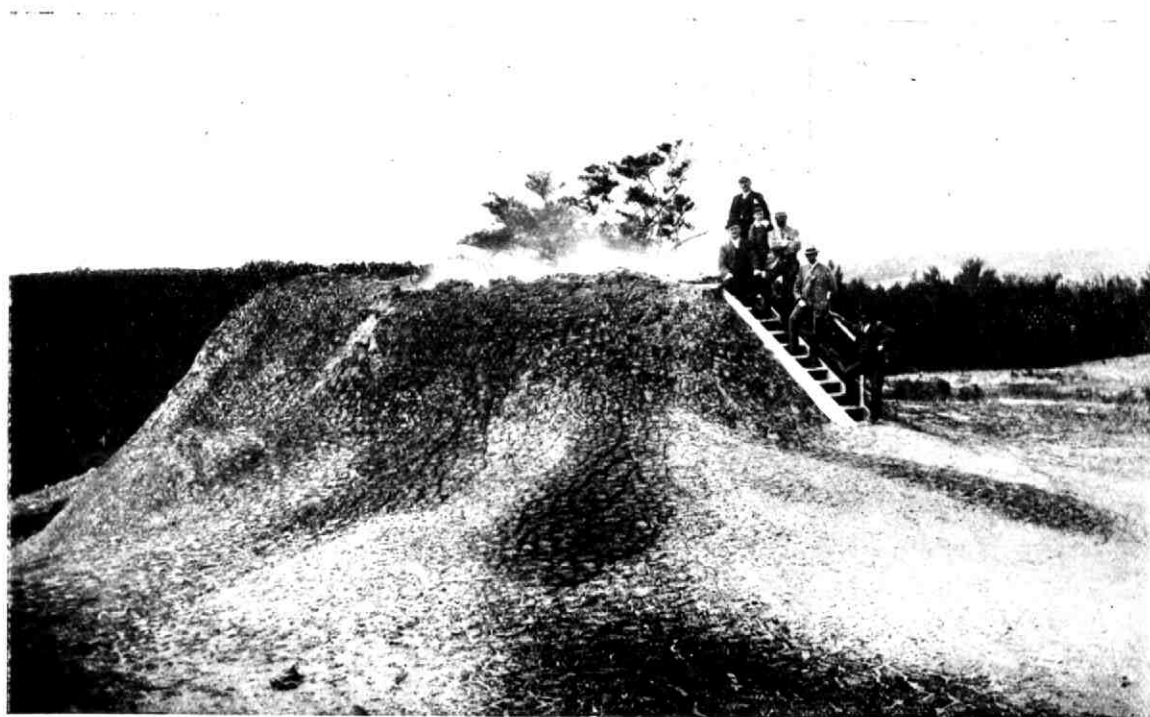
DE SUTHERLAND-WATERVALLEN.

Deze vermaarde waterval, in het Arthur-dal, op Nieuw-Zeeland, is 640 Meter hoog, en dus de hoogste der wereld. De val is gesplitst in drie gedeelten, een van 270, een van 250 en ten slotte een van 120 Meter.

HOOFDSTUK XI.

Naar L. ALIEN BAKER.

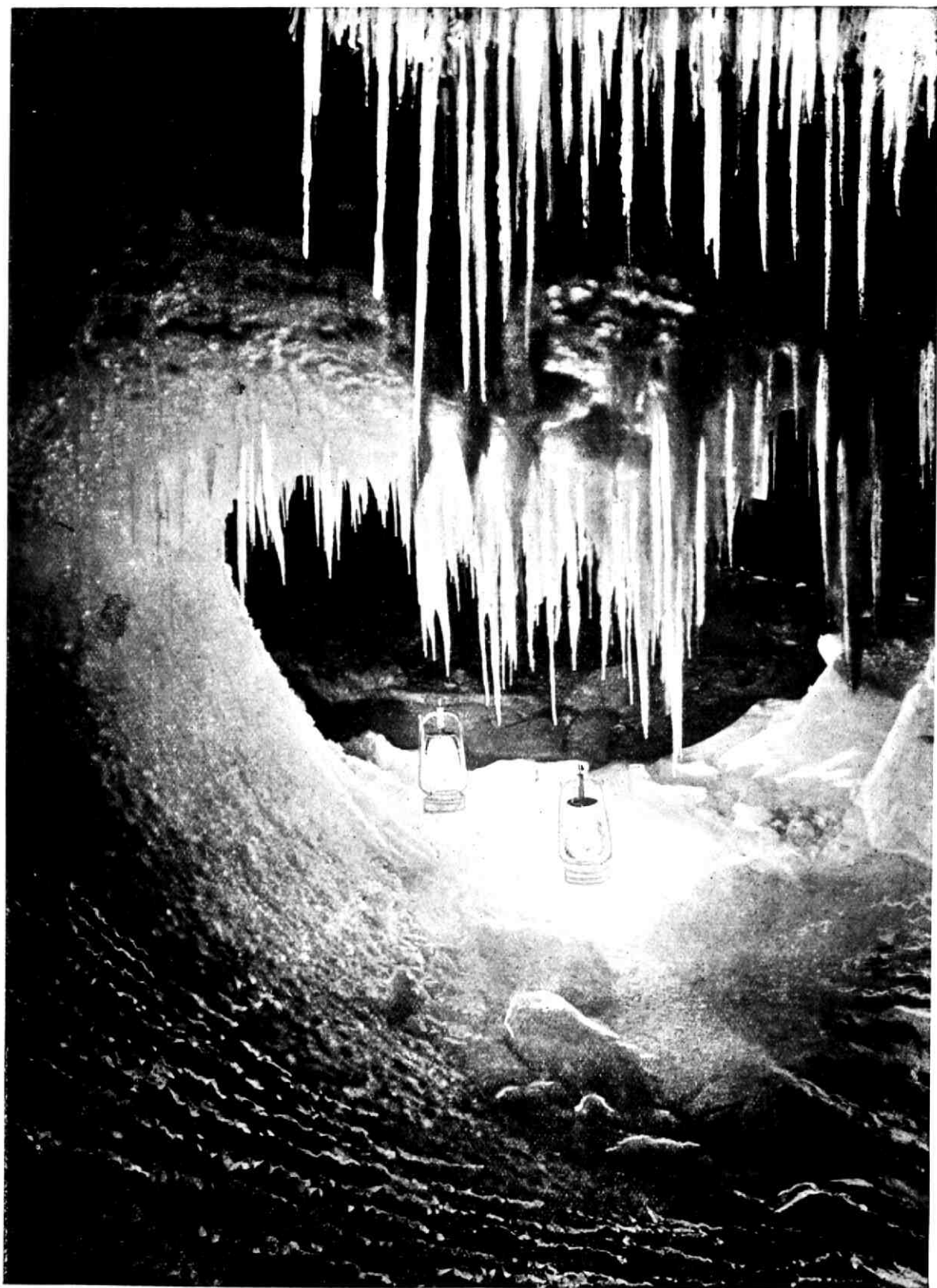
De Sutherland-watervallen. — In het Fjordenland van het zuidelijke eiland van Nieuw-Zeeland, 11 Kilometer van Milford, liggen de Sutherland-watervallen. Doch meer in trek is de weg naar de watervallen, welke van het Te Anau-meer door 50 Kilometer prachtige wilde natuur voert. Het pad door het Fjordenland loopt op eenigen afstand van de Clintonrivier, die zich een weg baant door de groote cañon — een onstuimig bruisenden en schuimenden,

DE REUZENSOEPKETEL, WAIOTAPU.

Op de oppervlakte van dezen modderpoel vertoonen zich onafgebroken gasblazen, die uiteenspatten en op de massa allerlei figuren doen ontstaan.

ijskouden stroom — langs kleurrijke natuurtooneelen, tusschen rotsen, 1000 en 1200 Meter hoog, waarachter zich op 2000 en 2500 Meter hoogte sneeuwbergen verheffen, waarvan de koppen in de wolken verdwijnen. De weg door dit wonderschoone dal loopt voor een groot deel door wouden, die zelfs de granieten rotsmuren bedekken. Boschjes van vuurboomen prijken met roode bloesems, clematis, waarvan de blankheid het wit der bergen evenaart, rusten als een sneeuwlaagje op het loover der donkere beukenboomen of vormen samengestrengeld met haar roode zuster, sierlijke guirlandes van boom tot boom. Slanke palmvarens groeien welig overal, en over de lange boschpaden, bedekt met een dik tapijt van mos en van de sinds eeuwen afgevallen bladeren, — bruin, goud en groen van tint — laat het looverdak, dat ze overhuilt, slechts een getemperd groen licht door. De stilte des wouds wordt enkel verbroken door het zonderlinge gekrijsch van de Weka's en andere inlandsche vogels. Als men in de nabijheid van de Sutherland-watervallen komt, hoort men machtig gedaver van wateren, — niet enkel van deze watervallen, doch tal van schuimende beekjes en stroompjes storten zich langs

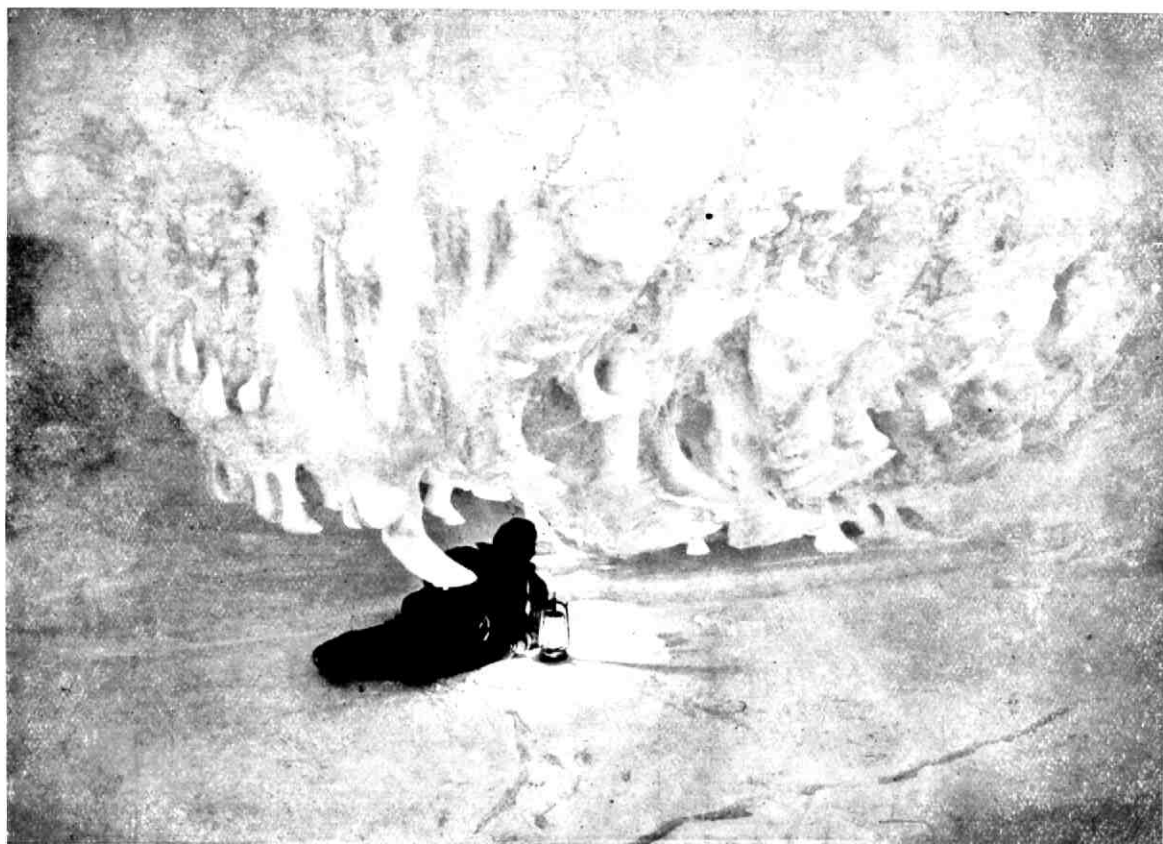
EEN IJSGROT IN HET ZUIDPOOLLAND.

Dit en het volgende kijkje in ijsgrotten in de nabijheid van den Erebus zijn naar photographieën, genomen op de vermaarde expeditie van Shackleton naar de Zuidpool.

steile hellingen en banen zich een weg door nauwe spleten en ravijnen. Alom ziet men watervallen en vele dier vallen zijn zoo dun, dat de wind ze heen en weer beweegt. Alom verrijzen er bergen. En in dit paradijsachtige wonderland van besneeuwde bergtoppen en wonderheerlijke bosschen en stroomen maken de Sutherland-watervallen een sprong van 640 Meter in drie tempo's. De geheele hoogte is, zooals we zeiden, 640 Meter, de eerste val is ruim 270 Meter, de tweede 250, de derde 120 Meter, doch het is één geheel, geen reeks van watervallen.

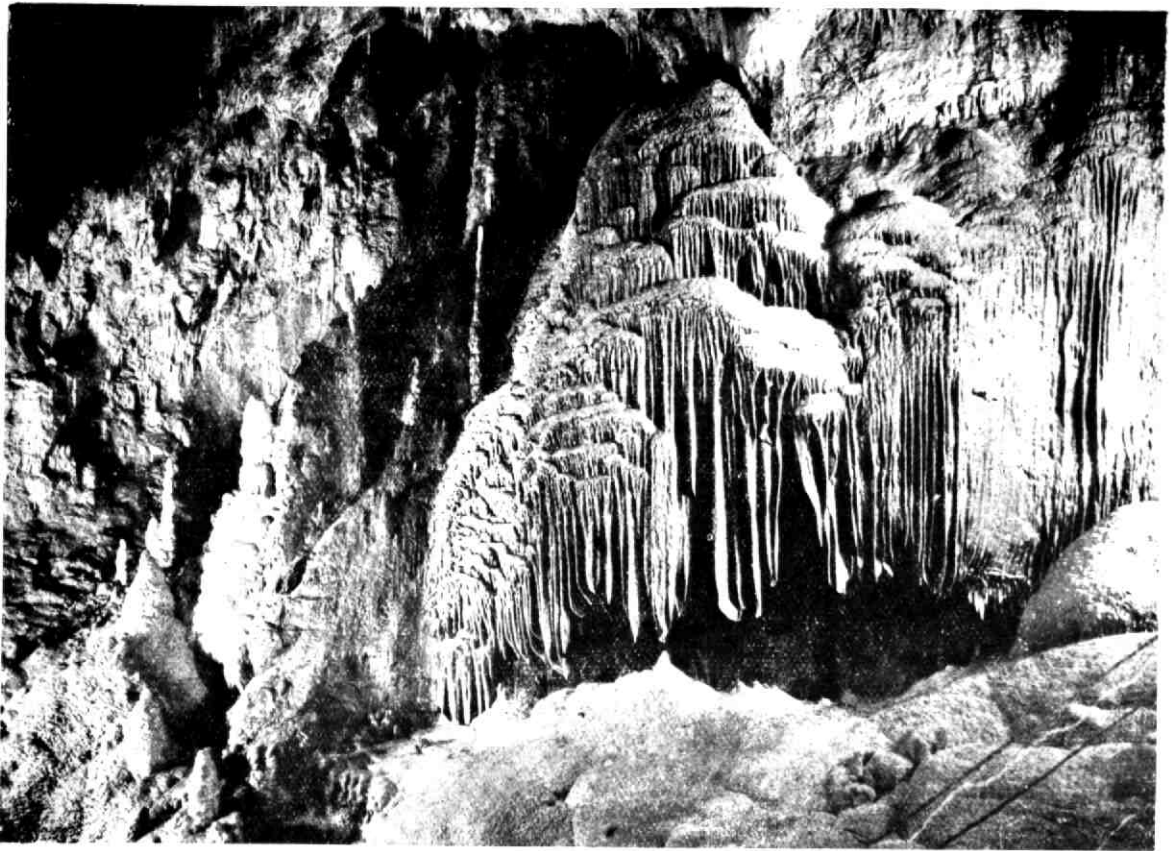
Waiotapu. — Waiotapu, een der drie wondervolle geyserdalen van het land der warme bronnen, ligt een dertigtal Kilometers van Rotorua verwijderd. Naar den kant van Wairoa, op eenigen afstand gelegen van het dal dat weleer een woud van vuur-eiken is geweest, ziet men nog vele sporen van de uitbarsting. Op den top van den heuvel heeft men een blik op den ontzettenden krater van den Tarawera en de prachtige Munga-Kakaramea, „Berg der Gekleurde Aarde” of „Regenboogberg” verrijst als een statige schildwacht voor den ingang van het dal. De kleurenbontheid der hellingen en de talrijke spleten en ravijnen zijn wel bewijzen voor een krachtige werkzaamheid van den vulkaan in vroegere tijden — tijden echter, die reeds zoo lang achter ons liggen, dat varens en lommerrijke boomen de rotsen van den krater beschaduen.

Bij den boven-Waiotapu ligt de hier afgebeelde moddervulkaan, met den naam „Reuzensoepketel” gedoopt. Het is een kegelvormige heuvel, ongeveer 3,5 Meter hoog, van boven open, en gevuld met kokende modder, die aan soep doet denken. Aan de kokende oppervlakte doen gasbellen modderkluitjes opspringen, die, als zij weer in den pot vallen, gelijken op

EEN IJSGROT IN HET ZUIDPOOLLAND.

De grot is geheel en al gevormd van sneeuw, die door de ontzaglijke drukking tot ijs is geworden.

DE YARRANGOBILLYGROTTEN, NIEUW ZUID-WALES.

De stalactieten in Salomo's tempel, zooals deze grot is gedoopt, munten uit door kleurenpracht en sierlijke vormen.

bloemen en rozetten. Aan een der kanten is een trapje aangebracht, zoodat de bezoeker een blik in het inwendige van den soepketel kan werpen.

Een andere merkwaardigheid van Waiotapu is de groote fumarole „de Duivelsbrug”, die gelijkt op een brug over een afgrond; nu en dan hoort men er geluiden uit opstijgen, herinnerend aan „het meer van vuur en zwavel”, in een andere streek.

Eenige mijlen verder, aan den voet van den Paeroa-berg, eveneens buitengewoon rijk aan warme bronnen, ligt Waikite met zijn rivier van heet water, stroomend door een park van schaduwrijke boomen en bloeiend struikgewas.

De Ijsgrotten in het Zuidpoolland. — In zijn werk, getiteld: „in het Hartje van Zuid-poolland” schrijft professor Douglas Mawson over de schoone ijs- en sneeuwformaties in de omgeving van Cape Royds:

„In den herfst wordt zeeschuim, dat aan de kust wordt geworpen, in ijs veranderd. Aldus vormt zich geleidelijk een ijsmuur langs de kust en veelvuldig komen daarin grotten en hollen voor, die kalksteenholten van buitengewone schoonheid, rijk aan stalactieten van enkele Meters lengte en stalagmieten, alles van ijs vormen. Deze formaties zijn daardoor ontstaan, dat het zoutrijke zakwater, dat van den bovenkant afdruipt, bevriest en aldus de kegels steeds grooter worden. Daar het water, zooals wij zeiden, zeer zoutrijk is, vormen dergelijke stalagmieten zich slechts bij bijzonder lage temperaturen.”

De in deze aflevering opgenomen illustraties geven een denkbeeld van deze prachtige grotten in het land van de Zuidpool.

Salomo's Tempel, Yarangobilly-grotten. — De grotten van Nieuw Zuid-Wales zijn gelegen in de schoonste streek des lands tusschen de heuvelen en dalen der Blauwe Bergen,

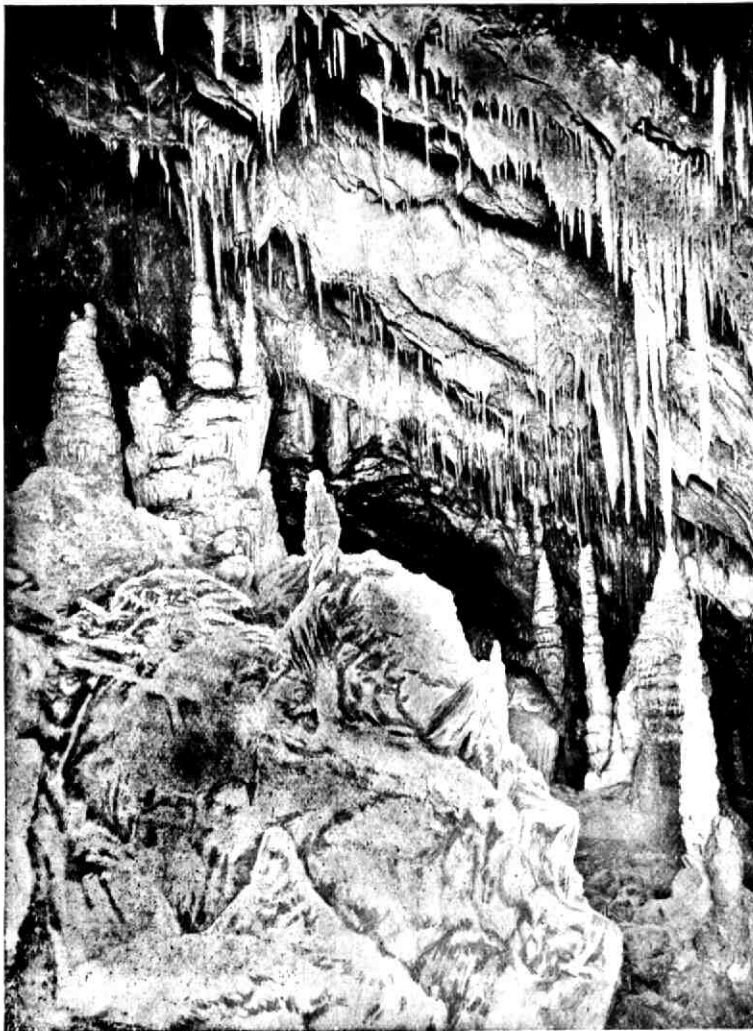
ver verwijderd van alle menschengewoel, waar de wallaby's vrijelijk rondloopen kunnen.

Reeds de weg naar de grotten door steile bergengten en dalen met grootsche en prachtige vergezichten bereidt den toerist voor op een der wonderbaarlijkste natuurtafereelen. Grotten lijken alle wat op elkander, doch niet overal ontmoet men den wallaby op zijn weg, niet overal ontrolt zich onderweg zulk een prachtpanorama voor uw oogen als den bezoeker dezer grotten te beurt valt. Wanneer men de hoogste toppen heeft bereikt, waar de grotten worden aangetroffen, blikst men over den eenen bergrug na den anderen, ziet men mijlenlange dalen aan zijne voeten en steken duizend bergen hunne toppen boven het boschrijke landschap op.

De grotten zijn niet van vulkanischen oorsprong; het water heeft ze gevormd. Ze liggen in een kalksteenlaag, waardoorheen de ondergrondse stroomen zich een weg gebaand hebben, in den loop der eeuwen zonderlinge hollen, tempels en grotten en tunnels, hebben uitgegraven, waartegenover menschenarbeid in het niet zinkt. De glanzende stalactieten en stalagmieten nemen de wonderlijkste vormen aan, — standbeelden, vogels, fijn kantwerk, sluiers en watervallen. Vele er van zijn zuiver wit van kleur, andere rood, geel, grijs of abrikooskleurig. Wanneer deze ondergrondse zalen van Aladdin door electriciteit worden

verlicht, glinsteren miljoenen edelgesteenten aan de wanden en de tooverachtige indruk wordt verhoogd door het gezicht en geruisch van de ondergrondse waterstroomen.

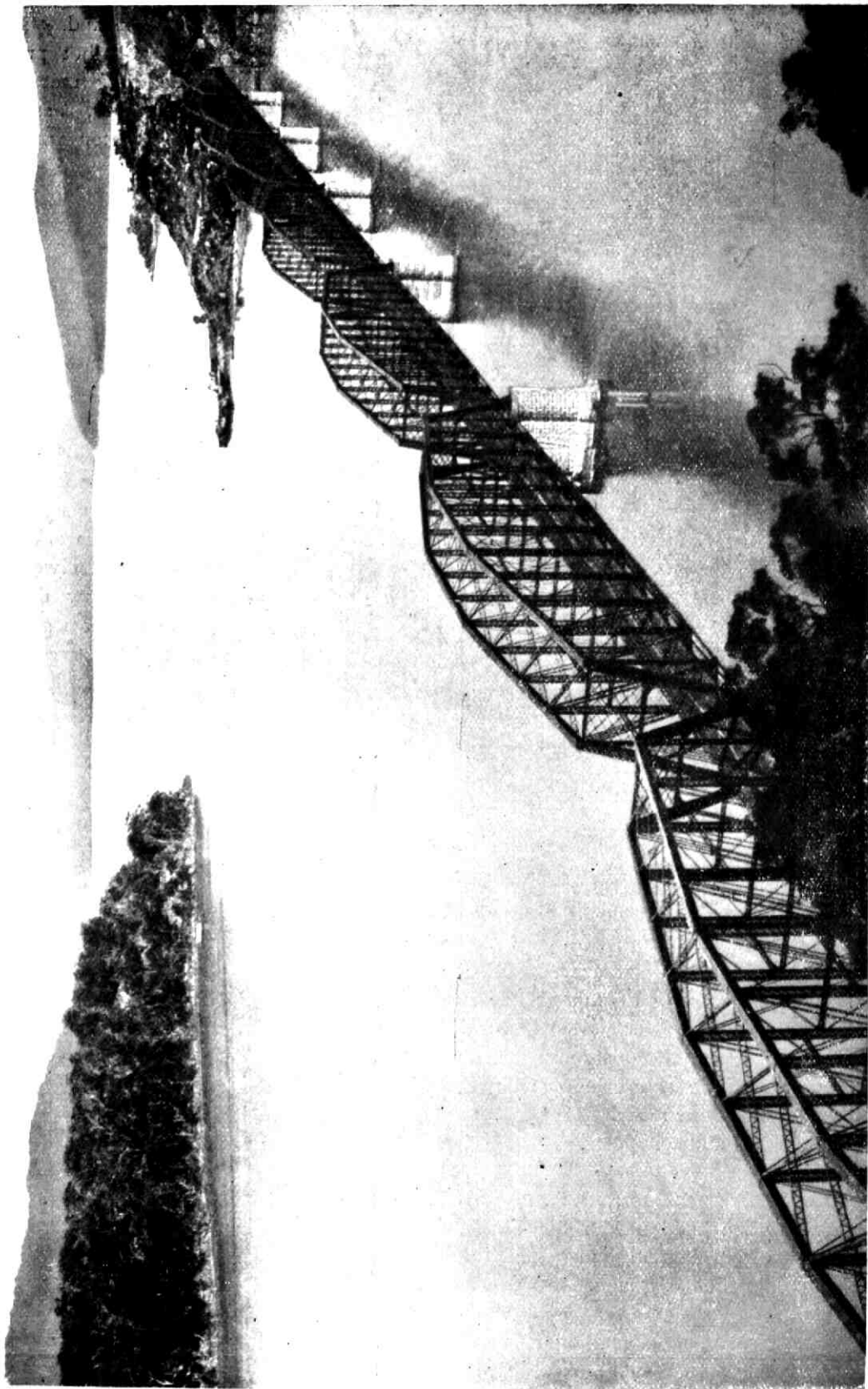
„Salomo's Tempel” en de andere grotten liggen in een prachtvol Alpenlandschap, doch de schoonheden van de bovenwereld vergeet men in den onderaardschen tempel, door de Natuur geschapen, lang voordat de mensch zijn heiligdommen oprichtte. De ruimte is gesierd met op koraal gelijkende draperieën en grillig gebeeldhouwde zuilen en, zooals de naam aanduidt, had het een der zalen van Salomo's tempel kunnen wezen.

DE YARRANGOBILLY-GROTTEN IN NIEUW ZUID-WALES.

Getooid met glanzende torens en zuilen, met steenen draperieën, schitterend als diamanten, doen deze grotten denken aan de fabelachtige pracht van een paleis van Aladdin.

De Brug over de Hawkesbury. — De brug over de Hawkesbury in Nieuw Zuid-Wales, een der wonderen der hedendaagsche techniek, werd ontworpen om twee groote deelen van het spoorwegnet met elkander te verbinden, het eene met Sydney als uitgangspunt en met vertakkingen naar het westen, het zuiden en het zuidwesten, het andere uitgaande van de zee-kust, 160 Kilometer van Sydney en de verbinding bezorgend

DE BRUG OVER DE HAWKESBURY.

De brug bijna 1000 Meter lang, is de langste van Australië, de pijlers, die den bovenbouw torsen, zijn 54 Meter diep in de bedding gemetseld.

EEN VOORHISTORISCH BOUWWERK, TONGA.

Deze „trilithon” is zoo oud, dat de geschiedenis er van is vergeten. Een raadsel is het voor ons twintigste-eeuwers, hoe de middelste steen boven op de andere recht opstaande steenen is gebracht, een hoogte van bijna 7 Meter, door een volk, dat geen werktuigen kende.

modderlaag te liggen tot een diepte van 20 tot 80 Meter beneden hoog water. De grootste diepte der grondvesten is 54 Meter beneden laag water; geen brug heeft dieper fundeering. De bouw van de brug, waarmede twee en een half jaar gemoeid was, kostte f 3.924.000. In 1889 heeft de opening er van plaats gehad. Vóór dien tijd stoomden de treinen van Sydney tot den oever en de passagiers werden dan overgezet naar de treinen aan de overzijde, die naar de noordelijke stations stoomden. De plaats, waar de brug is gebouwd, is hoogst schilderachtig en woest; de rivier loopt trouwens door een prachtige natuur. Aan den westelijken gezichteinder verheffen zich de Blauwe Bergen en zij vooral geven een indrukwekkend karakter aan het landschap.

Een voorhistorisch bouwwerk op een der Tonga-eilanden. — De inboorlingen der Tonga- en Samoa-eilanden hadden vóór het Christendom er zijn intrede deed, vele wonderlijke goden. De Tonganen schreven al hun kwaad toe aan den toorn der goede goden of aan de slechte bedoelingen der booze goden. De Sambaanen hadden een heirleiger goden, een voor elk dorp en zij kenden een sage, verhalend van een tijd, dat enkel de hemel werd bewoond. Lang, lang geleden vielen de hemelingen in de zee, die de aarde bedekte en aldus werd de aarde bevolkt. In een streek had men een steenen regengod. Wanneer er al te veel regen viel, werd het beeld in het vuur gelegd om te drogen en aldus den regen te doen ophouden. Had men last van droogte, dan werd het beeld in het water gedompeld.

met het noorden en met Queensland.

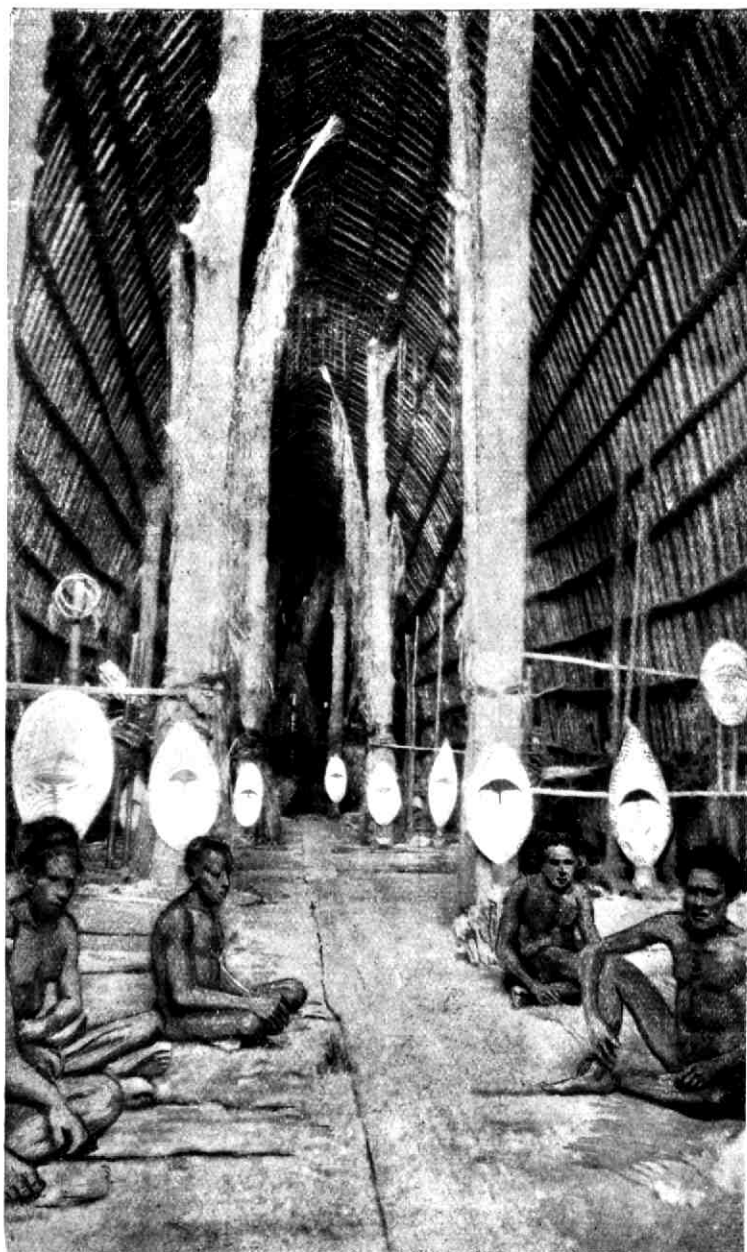
Op het punt, waar de brug moest worden geslagen, ongeveer 11 Kilometer van de kust, stonden de ingenieurs tegenover een zeearm, meer dan twee Kilometer breed. De brug is, volgens het verslag van de bouwmeesters, van oever tot oever zeven spanningen, elk van 138 Meter, groot, gemeten van de uiteinde der pieren. De grondvesten der pieren bestonden uit cement, in stalen caissons, terwijl het bovenwerk der pieren van metselwerk is. De bovenbouw der brug is natuurlijk geheel van staal, de twee voornaamste draagbalken van elke spanning zijn 136 Meter lang en liggen $9\frac{1}{2}$ Meter van elkander, daar de brug voor dubbel spoor is ingericht.

Bij de peilingen voor den bouw bleek er een

De Tonganen hadden geestelijke leiders, die, naar men beweerde, van de goden afstamden en de meeste goden hadden ieder een eigen tempel en een eigen priester. Maar naar Bolotoo, het verblijf der goden, waar de zielen der aanzienlijken onmiddellijk na den dood in mensche-lijke gestalte hunne intrede deden, gingen de „lagere standen" niet. Dit verklaart misschien de zeldzaamheid hunner voorhistorische graven en monumenten. In haar boek „De wonderlijke Zuidzee-eilanden" schrijvende over de graven van de hoofden der Tonganen van goddelijke afkomst, verhaalt miss Beatrice Grimshaw „dat in vroeger eeuwen deze dooden werden begraven in groote langwerpige ruimten omheind door ruwbehakte, nauw aaneensluitende platen van de koraalriffen". Twee van dergelijke graven bestaan nog, doch zij zijn ouder dan wat de Tonganen zich van hun verleden herinneren, en geen enkel feit geeft eenige ophel-dering.

Het voorhistorische bouw-
werk op onze afbeelding op
pag. 296 heeft miss Beatrice
Grimshaw blijkbaar op het oog,
waar zij schrijft: „Men vindt er
ook een „trilithon", een bouw-
werk van drie groote steen-
blokken, op enkele mijlen af-
stands van de graven, waarom-
trent alle verhalen en sagen van
het eiland zwijgen. Handenarbeid
alleen kan dat bouwwerk niet
hebben opgetrokken. De een of
andere mechanische inrichting
moet gebruikt zijn om den middel-
sten steen boven op de beide
andere te leggen. De vroegere
Tonganen wisten echter niets
van werktuigkunde en daarom
is dit een interessant vraagstuk
voor snuffelaars. De hoogte der
beide opstaande steenen is onge-
veer zeven Meter en de daarop
in een holte liggende steen is
een weinig korter."

*Een kannibalen-tempel op
Nieuw-Guinea.* — De moderne
opvatting van een tempel houdt
geen verband met het kanniba-
lisme; het is enkel een plaats
van samenkomst voor geloovigen.
Doch de andere opvatting, als
een woonplaats der goden en een
offerplaats, is geheel van toe-
passing op de tempels of socie-
teiten der onbeschaafde heeren
van Nieuw-Guinea.

EEN KANNIBALEN-TEMPEL OP NIEUW-GUINEA.

In overeenstemming met het afzichtelijke karakter van het kanni-
balisme is de tempel gesierd met alligator-schedels, varkenskoppen
en leelijke gebeeldhouwde menschegezichten.

De eenige bekende afbeelding van een dezer kannibaltempels of „rabi's" danken we aan Miss Beatrice Grimshaw, die in haar „Nieuw Nieuw-Guinea" verhaalt van hare onderzoekstocht in het dorp van de Purari-delta, waar zij deze bijzondere „rabi" bezocht. Evenals de huizen van het dorp, op hooge palen gebouwd en met den beganen grond verbonden door smalle bruggen op wankel stutten van 3 Meter hoogte, kon de tempel slechts genaderd worden langs een gebrekkigen toegangsweg. „Na een tocht in het verblindende zonnelicht en de neerdrukkende hitte, slaakte men een zucht van verademing, wanneer men in het koele duister van de rabi kwam. Het gebouw was verdeeld in vier afzonderlijke heiligdommen, waarvan de eerste drie van elkaar gescheiden waren door wanden van houten zuilen. De buitenste was de grootste en hoogste; hoe verder men in het gebouw kwam, des te enger en lager werd het. Alligator-schedels lagen in regelmatige rijen op den grond, varkenskinnebakken hingen in bundels langs de zuilen, houten schilden waren versierd met snijwerk, voorstellende gezichten van duivels, spoken, kabouters, grappenmakers of krijgslieden." De menschedels zijn verwijderd, want, hoewel het nog altijd als een heldendaad wordt beschouwd koppen te snellen, huldigt het Europeesch bestuur toch andere opvattingen.

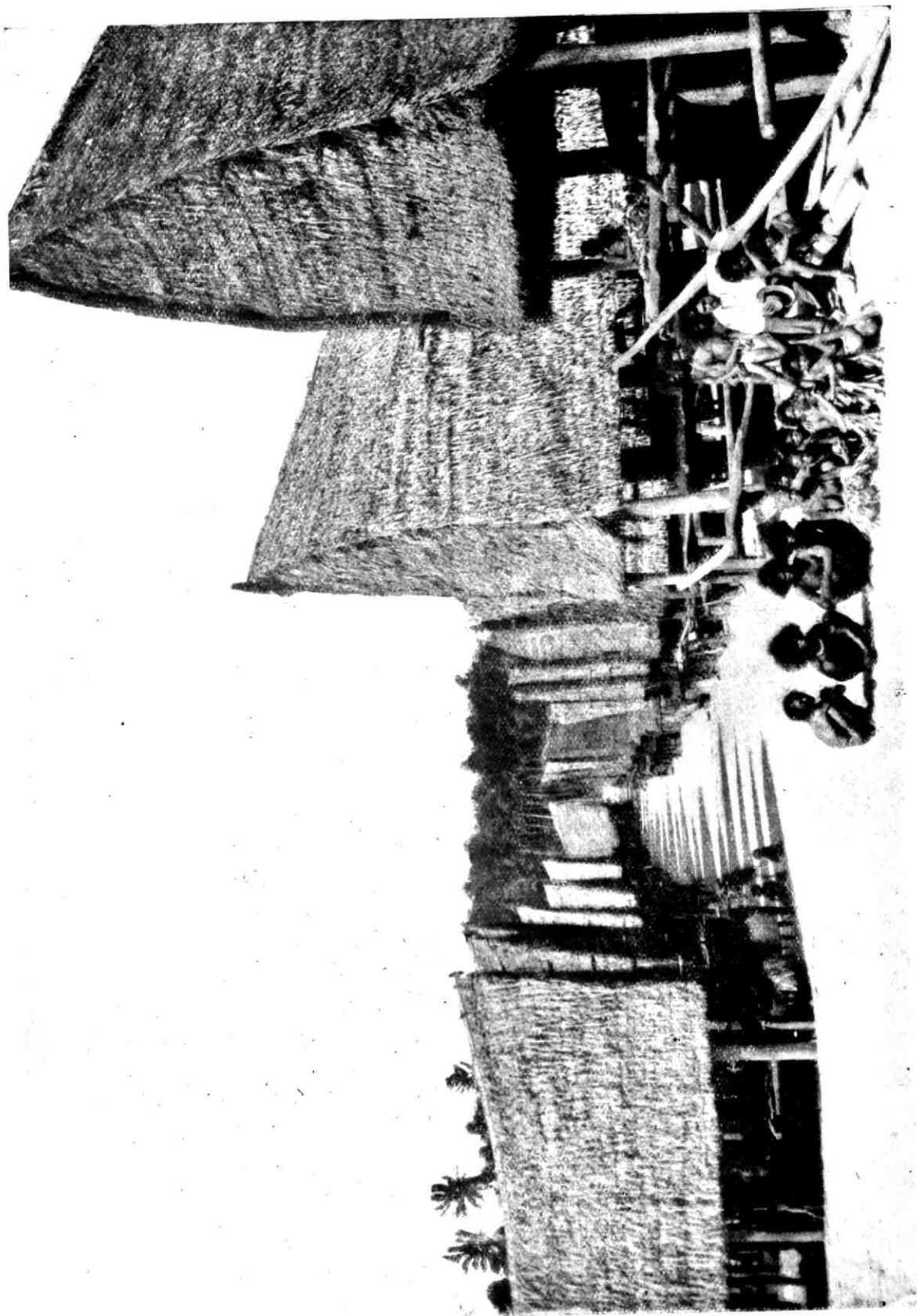
EEN HUIS OP NIEUW-GUINEA.

Ter wille van de veiligheid bouwt de bevolking haar huizen op palen. Aldus is zij beveiligd tegen een overval van roovers zoowel als tegen overstromingen, die in den regentijd vaak voorkomen.

De tweede afdeeling van de rabi was een herhaling van de eerste, alleen wat grooter alligator-koppen en varkens-koppen en mooier wapens, desgelijks de derde. „Het gaf den indruk alsof de bezoeker werd voorbereid op iets indrukwekkends." Het geheim kwam tot klaarheid. De vierde kamer was het grootste heiligdom, het „onheilige der onheiligen", gewijd aan vier draken. „Ze geleken eenigszins op alligators, hadden ook iets van haaien, doch zij waren bedoeld draken voor te stellen, met puntige staarten en kleine vooruitstekende klauwen, roode oogen en verdere drakenattributen. Ze waren vervaardigd van gevlochten teen en ongeveer 3 Meter lang. Doch er werden nog meer andere dingen van verhaald dan dat ze tot sieraad dienden; men zei, dat zij gebruikt werden bij godsdienstplechtigheden, waarbij een man in het rieten omhulsel verborgen, voorstelde alsof hij het slachtoffer van een kannibalenseest verslond, hem doorstekend, wanneer hij in den bek van een der monsters werd geduwd."

Evenals de andere tempels wordt dit gebouw vaak gebruikt als societeitslokaal door de jongelieden van aanzienlijk geslacht, die er een groot deel van den dag in doorbrengen.

De woningen der inboorlingen van Nieuw-Guinea. — De afzonderlijke ligging van elk

EEN DORP OP NIEUW-GUINEA.

Dergelijke dorpen, gevormd door groepen bruine, zonderling gebouwde hutten, vindt men alom op Nieuw-Guinea. Tot den bouw van een nieuwe hut gaat men niet over, doch de oude woningen worden door de inboorlingen trouw hersteld.

HUTTEN OP NIEUW-GUINEA.

Volgens de ontdekkingsreizigers zijn deze hutten wel met vaardige hand, doch zeer onsterk gebouwd. De vloeren zijn niets meer dan traliewerk, de veranda is de „huiskamer van het gezin.”

eiland van de Australasië, is oorzaak, dat elk eiland zijn eigenaardigheden heeft en Nieuw-Guinea is tot nog toe niet half doorvorseht.

De geheimzinnigheid der groote rivieren — rivieren als meren, krioelend van alligators — boeit en betoovert den ontdekkingsreiziger, want zij stroomen door honderden mijlen van oevers dichtbegroeid door cocospalmen en nipapalmen, waarvan de wortels diep in de modder zijn verborgen en de bladerrijke kronen aan de hitte van de tropische zon zijn blootgesteld, terwijl daarachter maagdelijke wouden zich uitstrekken.

De dorpen der inboorlingen en de tempels, die hier en daar de eenzaamheid der wildernissen verbreken, zijn op palen gebouwd boven het water, bij wijze van veiligheidsmaatregel, daar de rivieren de heirwegen zijn voor de koppensnellers, waarvoor dat vreedzame ras, dat onder de sagopalmen, die de stroomen omzoomen, woont, hoogst bevreesd is.

De zonderlinge Nieuw-Guineesche landwoningen zijn op palen gebouwd om veilig te zijn voor het kruipende gedierte, evenals de aan zee gelegen hutten aldus beschermd zijn tegen een bezoek van alligators. Bruin, met palmbladen gedekt en zonder ramen, met ver vooruitstekende dakranden, zijn deze woningen, daar enkel de ingangen licht doorlaten, koele schuilplaatsen voor de tropische zonnehitte te midden van een weelderigen plantengroei.

Zij zijn slechts langs een ladder te bereiken en de stoffeering bestaat uit matten, doozen van kamferhout, potten van aardewerk voor koken en voor water en enkele andere onmisbare zaken.

Hoewel de huizen op Nieuw-Guinea, al naar de streek nogal verschillen van bouwwijze, komen ze hierin overeen, dat zij alle opgetrokken zijn op een op palen gelegden vloer. Verder zijn hout, bamboe en palmbladen de voornaamste bouwmaterialen, terwijl de daken een paar

voet boven de wanden zijn aangebracht, ter wille van een behoorlijke verluchting. De breede en diepe veranda, welke men bij de meeste op het land opgetrokken en bij alle in zee uitgebouwde hutten aantreft, is zoowel de plaats, waar men de bezoekers ontvangt als de vrouwen dien arbeid verrichten, waarvoor het daglicht noodig is. De groepen paalwoningen op het droge, welke omgeven zijn door aanplantingen van bananen, limoenboomen en cocospalmen zijn doorsneden door breede paden, terwijl in de zeedorpen de gemeenschap over het water wordt onderhouden.

De in de bosschen wonende stammen bouwen hunne dorpen op verborgen plaatsen tusschen de heuvels, onvindbaar voor de vijanden in het dichte geboomte der maagdelijke wouden. Vele der oude heuveldorpen hadden bovendien boom-woningen, waarin men bij een overval vluchtte en vanwaar men den vijand met steenen en speren bestookte.

Het Blaas-gat van Karapiti. — Het wondermooie dal nabij de oevers van de Waikato, waardoor Karapiti wordt bereikt, is van buitengewone schoonheid. Het is een land, bedekt met terrassen van sneeuwige blankheid of roze glanzen, zich afteeknend tusschen mosvelden en wingerden, met dichtbegroeide heuvels als achtergrond. Hier en daar spuiten groote en kleine geysers tusschen de rots-gesteenten omhoog en het zonnelicht speelt op het glinsterende schuim dier hoog-opspringende wateren. Waterpoelen, schitterend van kleur, steken schilderachtig af tusschen het lichte geel en het bruinrood der paden langs de heuvels, en slechts weinig landschappen bieden zulk een verscheidenheid van tinten en vormen als dit.

Het Blaas-gat van Karapiti, ligt op den achtergrond bij de donkere heuvels. Deze „Bazuin des Duivels” hoort men reeds op een afstand blazen met onafgebroken kracht. Wat er zou gebeuren, indien deze reusachtige stoomafvoerpijp het werk staakte, kan men zich eenigszins voorstellen, wanneer men weet, dat de drukking is 188 Eng. ponden op den vierk. duim en voor zoover menschelijke herinnering gaat, heeft de opening

HET BLAASGAT VAN KARAPITI.

De stoom uit deze opening in den bodem, die de veiligheidsklep van Nieuw-Zeeland is geheeten, spuit omhoog met een kracht van 188 Eng. pond per vierk. duim.

stoom afgeblazen met steeds dezelfde kracht. Men noemt het wel eens de veiligheidsklep van Nieuw-Zeeland en voor de geysterstreek is het dit zeker. Het lijkt eenigszins op een reusachtigen steenen trompet of pijp, met ongeveer 3 Meter middellijn aan het einde en naar onderen toe wijder wordend. De aanblik van deze ontzaglijke veiligheidsklep geeft ons sterker indruk van de onmetelijke krachten die onder den bodem van een vulkanische streek werkzaam zijn, dan eenige andere fumarole van het wonderlijke eiland en de herinnering aan het machtige natuurverschijnsel vervaagt niet spoedig bij den bezoeker.

De badkuip in de Wombeyan-grotten. — De Wombeyan-grotten liggen ongeveer 220 Kilometer van Sydney aan de Wombeyan-kreek, een schilderachtigen stroom, in een laag

DE BADKUIP IN DE WOMBEYAN-GROTTEN.

Stalagmieten hebben meer den vorm van zuilen en spitsen dan van holten. De ongewone gedaante van die in de Wombeyan-grotten heeft er den naam van „De Waschbekkens” aan gegeven.

sproken, dat de steile rots, waarop zij staan, eens de bedding vormde van een onderaardsche rivier, die zich een weg baande door het marmer en langs een reeks van kleine watervallen afdaalde naar den lager gelegen stroom. En deze watervallen sletten het marmer tot den vorm van een kom of kuip uit.

De ontdekking van deze wonderlijke onderaardsche ruimten en holen van de Blauwe Bergen wordt nu eens toegeschreven aan een struikroover, die van een der grotten zijn hol maakte, dan weer aan een veedrijver. Aan wien echter ook de ontdekking is te danken van de kalksteen-grotten van Australië, zijn de Jenolan, Wombeyan en Yarrangobilly-grotten van Nieuw Zuid-Wales geen geringe verrijking van de reeks van wonderwerken der Natuur.

kalksteen van 4 Kilometer lengte en 1½ Kilometer breedte. Het rotsgesteente is kristallijn wit marmer met gele strepen, en de fossielen, die men er in heeft aangetroffen bewijzen, dat de kalksteen laag een oud koraalrif is.

't Is een prachtige streek, waarin de grotten zijn gelegen, een landschap, waarin bergen en dalen elkander afwisselen en talloze stroomen zich een weg banen. De „badkuip” maakt deel uit van een holengroep in de Wombeyan-grotten. Een tocht omlaag vanuit de voornaamste grot, langs tal van holen en gangen, voert naar een prachtige, natuurlijke zaal, 80 Meter lang en 14 Meter hoog, aan welker linkerzijde liggen een aantal stalagmiet-holen, die wegens hun vorm, „de waschbekkens” worden geheeten; sommige er van gelijken op kommen, andere op kuipen van verschillende grootte. Om trent hun ontstaan heeft prof. David de hypothese uitge-

LOT'S VROUW EN DE KAKATOE IN DE WOLLONDILLY-GROTTEN.

Een gril der Natuur heeft hier de beeltenissen gevormd van eene vrouw in een lang kleed en een vogel, broedend op een sneeuwwit nest, zoo duidelijk, dat de namen dezer stalagmieten zeer verklaarbaar zijn.

DE EGMONT-BERG.

Een hoogte van 2750 Meter boven den zeespiegel bereikend, is deze vulkaan, de meest symmetrische der wereld, een baken, die mijlen ver voor den zeevaarder zichtbaar is.

Lot's vrouw en de Kakatoe in de Wollondilly-grotten. — Een steil bergpad voert naar de Wollondilly-grotten en daarop leidt een even steile weg door de donkere tunnels en galerijen, waar zich standbeelden en geraamten van stalactieten en druipsteen verheffen. Deze grot behoort tot de groep der groote Kathedraal-holen, uitgestrekte, duistere ruimten, waar geen ander licht schijnt dan dat van de magnesiumlamp van den gids. Voor aan den tempel staan twee zonderlinge witte stalagmieten, bekend als Lot's vrouw, gelijkende op een zout-pilaar, en de Kakatoe, die doet denken aan een marmeren afbeelding van dezen vogel.

De Egmont-berg. — De Maori's noemen den Egmontberg Taranaki; steil en eenzaam verheft hij zich in Nieuw-Plymouth. De regelmatig gevormde top, die de volmaaktste der wereld wordt geheeten, wint in schoonheid door het feit, dat hij los en onafhankelijk van andere bergspitsen zich verheft. De spits, die zich 2750 Meter boven den zeespiegel verheft, is op verre afstand reeds zichtbaar, zoowel van zee- als van landzijde. Kapitein Cook, die het eerst den berg zich boven de wolken zag verheffen, in 1770, merkte reeds op dat er eenige overeenkomst bestond met de Piek van Teneriffe.

Voorbij de lagere boschgrens is de Egmont-berg moeilijk te beklimmen. Tot ongeveer 700 Meter hoogte loopt de weg door een woud van reuzen-pijnboomen en vuurboomen, geleidelijk evenwel verandert het landschap in een warreling van verschrompelde boomen en struikgewas, waaraan, op 1600 Meter hoogte, door weer en wind zulke wonderlijke vormen zijn gegeven, dat men het „t Kabouterbosch" heeft gedoopt. Het kreupelhout maakt plaats voor gras, biesen en mos, en de met ijs en sneeuw bedekte rotsen, die den top vormen. De spits is bedekt met eeuwige sneeuw, gedurende de zomermaanden is evenwel het grootste deel van den berg zonder sneeuwkleed. Van den top heeft men een prachtig vergezicht over de wijduitgestrekte omgeving. Aan den voet van den berg liggen de kust van Taranaki, de

steden, rivieren, watervallen en bosschen en op een afstand de met sneeuw bedekte spitsen van de Ruapehu, Ngauruhoe en Tongariro en het glinsterende zeevlak.

De kokende Whakoupoku-bron. — De kokende Whakoupoku-bron bij Waikite is een der mooiste van de warme bronnen, die in overvloed aangetroffen worden in de dalen der Paeroa-bergen. Uit onbekende diepte borrelt deze bruisende en schuimende bron op te midden van een weelderigen plantengroei, warmte brengend aan de wortels der varens, die haar omgeven. Deze bronnen hebben een buitengewoon karakter; enkele er van verkeerden in heftig kokenden toestand, van andere verkeert het blauwe watervlak in rust, ofschoon het water kookhitte heeft, weer andere stijgen en dalen onophoudelijk, soms 8 à 10 Meter, terwijl dichte stoomwolken opstijgen. Betrekkelijk in rust verkeerend, is het oppervlak van de poelen vaak bezet met duizenden waterbellen van allerlei kleur, die opkomen, uiteenbarsten en weer door andere gevolgd worden. Enkele dier bronwateren zijn rijk aan kiezelzuurverbindingen, en bedekken de oppervlakten van rotsen, waarover zij stroomen, met een schoon email. In de vochtige, warme atmosfeer der dalen met warme bronnen is de lucht vervuld met de geuren der bloeiende struikgewassen; gele bremstruiken steken af tegen het groene gras en de op irissen gelijkende bloemen en witte berglelies geven aan het vulkanische landschap een vriendelijk aanschijn. De klare meren zijn alle door bosschen omsloten en de onstuimige, bruisende stroomen banen zich een weg door dichte wouden.

Bevroren Fumarole, Zuidpoolland. — Op hun tocht door den ouden krater van den Erebus, ongeveer 3700 Meter beneden den werkenden krater, zagen de mannen van

DE KOKENDE BRON BIJ WAIKITE.

Onder de schaduw van den Paeroa borrelen deze kokende bronnen uit onbekende diepte op, te midden van een weelderigen plantengroei van lichtgroene varens en bloeiend struikgewas.

De Wonderen der Wereld.

Shackleton's expeditie de zonderlinge ijsformatie, die we hier afbeelden. Ze deed denken aan een reusachtigen liggenden leeuw en damp scheen er uit op te stijgen. Het bleek een fumarole of vulkanische stoombron te zijn, doch terwijl in warmer klimaat de stoom omhoog gaat, bevriest in het Zuidpoolland de damp tot ijs onmiddellijk als ze zich boven het sneeuwvlak verheft.

De expeditie, die den tocht naar den Erebus had ondernomen, verhaalt daaromtrent: „We hebben op den weg, dien we volgden naar en van den krater een vijftigtal van dergelijke fumarolen gezien, en ongetwijfeld hebben we er vele niet opgemerkt. Deze wonderlijke, eenige ijsheuvels zijn ontstaan door de condensatie van stoom om de uitmondingen der fumarolen. Slechts bij zeer lage temperatuur kunnen dergelijke formaties ontstaan en nergens

EEN BEVROREN FUMAROLE, IN HET ZUIDPOOLLAND.

Dergelijke wonderlijke ijsheuvels ontstaan door de gecombineerde werking van groote hitte en groote koude — ze bestaan uit vulkanischen stoom, tot ijs geworden, zoodra hij in de ontzettend koude buitenlucht kwam.

ter wereld komen zulke natuurverschijnselen voor. Zij vertoonden allerlei vormen, zagen er soms uit als heuvels, dan weder als torentjes, nu eens leken zij op dieren, dan weer op bijenkorven.

De berg Erebus. — Sir Ernest Shackleton, de ontdekker van de Zuidpool, geeft in zijn boek „Het hart van 't Zuidpoolland” een beschrijving van de bestijging van den berg Erebus, aan welks voet hij met zijn tochtgenooten zijn winterkwartieren betrok, zoodat hij een nauwgezette studie kon maken van den grooten vulkaan, „die als een schildwacht staat voor de poort van den Grooten Ijsmuur.”

De berg heeft een hoogte van 4400 Meter boven de zee, en zijn enorme in sneeuw gehulde massa verheft zich hoog boven de witte glooiende hellingen, die van de kust af oploopen. Op den top van den berg geeft een groote inzinking de plaats van den ouden krater aan, en ter zijde daarvan is de nieuwe, voortdurend werkende krater gelegen, waaruit stoom en rook ontsnappen.

In hunne winterkwartieren hadden Sir Ernest Shackleton en zijn metgezellen ruimschoots

DE EREBUS.

Deze berg verheft zich 4400 Meter boven den zeespiegel. Dat de vulkaan nog werkt, bewijst wel de dichte wolk van stoom en rook, die er boven drijft.

DE EREBUS BIJ MAANLICHT.

Volgens Shackleton is de Erebus het mooist bij maanlicht, wanneer boven den krater de zuil van rook en damp, zich afteekenend tegen de maanschijf, duizend Meters opwaarts wordt gestuwd door de in het binnenste van den berg werkende krachten.

gelegenheid om waarnemingen te doen, want de groote berg lag slechts 24 Kilometer van hen af en zij hadden in hun hut er het volle gezicht op. Gedurende hunne overwintering hebben zij alle verschijnselen van de werking van den vulkaan waargenomen, nu en dan was de gloed helderder dan anders en enkele malen sloegen groote vlammentongen uit den krater.

Bij maanlicht had men een prachtig gezicht op de reusachtige rookzuil, die duizend en twaalfhonderd Meter in de koude nachtlucht opsteeg en als de maan achter den krater stond, dan kon men tegen de maanschijf waarnemen de groote wolk, die oprees, niet rustig, doch voortgestuwd door de inwendige krachten.

Ten slotte verliet een deel der expeditie de winterkwartieren om den Erebus te beklimmen. Een slede werd bekapt, doch op de moraines en steile hellingen van kleine gletschers bleek deze niet gemakkelijk te hanteeren, daar het den mannen moeite kostte op de been te blijven. De expeditie legde den eersten dag bijna 12 Kilometer af en kampeerde 1000 Meter boven den zeespiegel. Den volgenden dag trokken zij bij een koude van 10 graden onder nul, Fahrenheit, langs een veel steiler helling, zoodat de slede herhaaldelijk omsloeg en men bracht het dien dag niet verder dan vijf Kilometer, waarna men op een hoogte van 1870 Meter, bij een temperatuur van twintig graden onder nul, kampeerde.

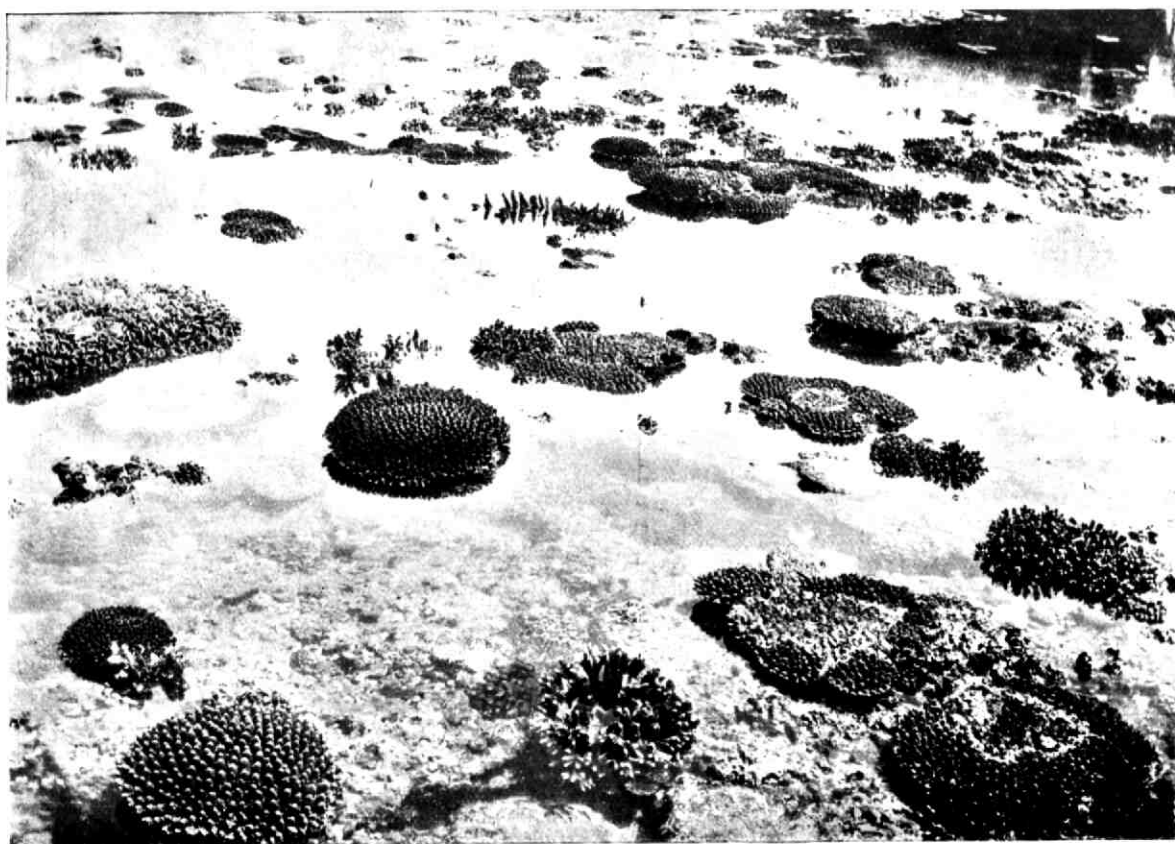
Den volgenden morgen werd de bestijging hervat, de sneeuwhellingen werden steiler, doch de derde pleisterplaats lag 2900 Meter hoog. Gedurende den nacht joeg een sneeuwstorm, die tegen den morgen in hevigheid toenam, door het ravijn, waar zij een schuilplaats hadden gezocht en het kostte hun de grootste inspanning om niet door de kracht van den storm in de diepte te worden geworpen. Toen den volgenden dag, na een nacht van verschrikking, de storm was gaan liggen, hervatten zij den tocht, langs hellingen zoo steil, dat deze slechts waren te bestijgen door treden in het ijs te hakken.

Zij hadden reeds lang hun slede in den steek gelaten; toch ging de tocht slechts langzaam voort en ongeveer 300 Meter onder den in werking zijnden kegel bonden zij zich aan elkander vast en baanden zich met hunne ijsbijlen voorzichtig een pad over de sneeuwvlakte naar het einddoel van hun expeditie, den krater, dien zij na een worsteling van vijf dagen bereikten. Toen de expeditie eindelijk boven op den berg was, werd zij ontdekt door

de makers in de winterkwartieren, die gedurende twee dagen hen met den verreijker hadden gevolgd, doch hen uit het gezicht hadden verloren, totdat hunne gestalten zich tegen het luchtruim afteekenden

„We stonden op den rand van een diepen afgrond”, zegt het reisverhaal. „en aanvankelijk konden we noch den bodem noch de overzijde zien wegens de dichte wolken van rook en stoom, die den krater vulden en 200 à 300 Meter omhoog dwarrelden. Na een onafgebroken luid geblaas van eenige minuten, weerklonk uit de diepte een daverend gebulder en onmiddellijk holden dikke stoomwolken omhoog en voegden zich bij de sneeuwwitte dampmassa, die den krater vulde. Dit verschijnsel herhaalde zich bij tusschenpoozen gedurende al den tijd, dat wij aan den rand van den krater vertoefden. Ondertusschen rook de lucht in onze omgeving zeer sterk naar brandende zwavel. Plotseling blies een welkome noordenwind den stoomwolk uiteen en openbaarde zich de geheele krater aan ons in al zijn omvang en diepte ... Op den bodem er van merkten we op zijn minst drie duidelijk zichtbare openingen op, waaruit de stoomwolken opstegen.”

Koraalvormen bij Samoa. — Deze liefelijke tuin van levende koraalbloemen is een der mooiste van de wereld. Even beneden het wateroppervlak bloeien deze koraalbloemen in de schoonste kleuren, in allerlei tinten en schakeeringen, rood, groen, purper. 't Is vaak meer schijn dan werkelijkheid, want het water, dat over de riffen stroomt, geeft dikwijls kleur aan het witte koraal. Het roode koraal vindt men weinig; het koraal in den Stillen Oceaan is doorgaans wit. De zonnestralen, die door het water dringen, geven echter kleur aan het grijzig witte koraal en 't is dan alsof men een bloementuin onder water waarneemt.

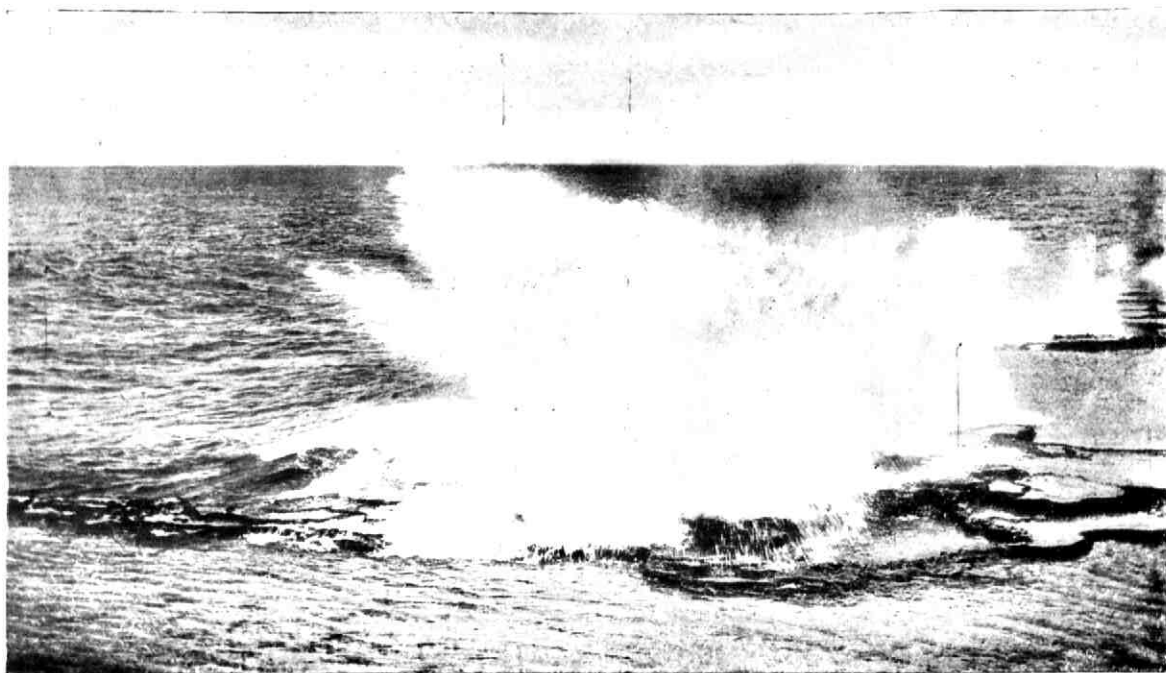

KORAALRIFFEN BIJ SAMOA.

Hoewel meestal het koraal bij Samoa wit is, kleurt het water, dat het tropische zonnelicht weerkaatst en ontleedt, deze bloemen der zee met allerlei tinten van den regenboog en scheidt een wondertuin, waarvoor deze eilanden terecht vermaard zijn.

Koraalrif met fumarole bij Samoa. — Op de talloze door koraalriffen omgeven eilandjes der Stille Zuidzee, zoo wonderlijk rijk nog aan overblijfselen uit vroeger dagen, aan in steen gegrifte beelden van voormalige afgoden, heilige wouden, steenen tempels, vindt men, dank zij hunne half-beschaving, naast het barbaarsche en grillige van den ouden tijd, nog de ongerepte schoonheid der natuur. Deze groene en vruchtbare oases in de woestijn van water, waarvan vele bergen torsen, andere door rivieren met watervallen zijn doorsneden, die met kleurige lagunen zijn versierd, bekroond met wuivende cocos- en bananenpalmen, waarvan de geuren van oranje- en citroenbloesems ons tegenwaaien, en waar het dichte loover tot rusten noodt, worden omgeven en bewaakt door ringen van koraal, die zich onder water vormen, en waarover de branding slaat om dood te loopen tegen koraalbanken, witter dan sneeuw.

Deze koraaleilanden trotseeren elke beschrijving met pen of penseel. In haar werk „de

KORAALRIF MET FUMAROLE BIJ SAMOA.

Deze kolom stoom, opkomende uit de diepte der zee, baant zich een weg door het water en verhindert, dat de koraaldiertjes verder bouwen en de opening sluiten. Maar zij verrichtten hun levenstaak zoo dicht mogelijk er bij en bouwden aldus een natuurlijken schoorsteen voor den stoom.

wonderlijke Zuidzee” schrijft miss Beatrice Grimshaw: „aan den buitenkant der wuivende palmen strekt zich een verblindend wit strand uit tot de wijde zee, die het eiland omgeeft, een strand zooals men nergens elders kan aantreffen, daar het gevormd is van tot stof vergaen koraal, zoo wit als zout, als stijfsel, als maagdelijke sneeuw”. En ze beschrijft niet een enkele koraalkust doch honderden, „bloesemde koraal onder water, koraalgruis er bovenop met hier en daar een dun laagje aarde, gevormd in den loop der eeuwen door afgevallen palmladeren en door wat de oceaan aanspoelde”.

De hier afgebeelde fumarole komt, wat karakter betreft, overeen met de fumarolen, die men overal verspreid vindt in de Zuidzee-archipel, veiligheidskleppen der natuur voor de onderaardsche vuurhaarden.

De Frans Jozef-gletscher. — De Frans Jozef-Gletscher is een der schoonste van de wereld. Gelegen tegen de westelijke helling van den Cook-berg in de Zuidelijke Alpen, en

DE FRANS JOZEF-GLETSCHER.

Deze Alpen van het vaderland der Maori's zijn een wereld van ongewonen kleurenrijkdom. De heldere, droge lucht doet de tinten van het landschap des te helderder uitkomen, geeft scherper de grenzen van licht en schaduw aan. De hemel is dieper blauw dan in de dalen en de ijsvelden glanzen als vlakten van kristallen.

DE FRANS JOZEF-GLETSCHER.

De steile ijsstroomen van den Frans Jozef-gletscher vinden hun oorsprong in de eeuwige sneeuw der Zuidelijke Alpen, terwijl de bijna een Kilometer breede ijslaag omzoomd wordt door rotsheuvels, waarvan de hellingen geschuurd en gepolijst zijn door de wrijving der langzaam er voorbij schuivende ijsmassa's.

door zijn vorm op een ijsstroom gelijkende, daalt hij langs steil rijzende bergruggen tot ongeveer 250 meter boven de zee, waar evenals bij de andere bergen van 't land sneeuw en ijs plaats moeten maken voor wouden. De Frans Jozef-gletscher is een oogverblindend ijsveld te midden van een heirleger van bergtoppen en spitsen, zich uitstrekkend zoover als onze blikken gaan, een prachtpanorama vormend van glinsterende diamanten en donkere rotsen, met alom bergruggen, die zich tot de wolken verheffen, in purperen nevels gehuld.

De Alpenflora van de onderste hellingen van den gletscher is zeer schoon; het plantenrijk draagt er bijna een sub-tropisch karakter; de vuurboom met zijn weelderige roode bloesemtrossen, de beukenwouden, waarvan de omgeving met geel en groen mos is bekleed, en welke met lichtgroene korstmossen zijn getooid, reiken tot de sneeuwgrens en de wouden van grasboomen, de vlakten met bergmadeliefjes en leliën met gouden hart, veronica's en viooltjes ontnemen aan het gebergte zijn onherbergzaam karakter en in den herfst geven allerlei bessen nog grooter rijkdom van kleuren aan het landschap.

De ijsspitsen van den Frans Jozef-gletscher verheffen zich boven dikke muren van ijs, welke den Alpinisten ruimschoots gelegenheid bieden voor klimtochten. En in die wereld van ijs en sneeuw, welke op een afstand den indruk maakt van één massieve witte rotsmassa, vindt men hollen en dalen en spleten, in het zonnelicht schitterend met milliarden van ijskristallen in allerlei kleuren. De natuur heeft de eenzaamheid dier witte wereld bevolkt met grillige figuren waarin de ijsklompen en de kloven zijn vervormd, terwijl de ijsgrotten

versierd zijn met wonderlijke reliefs en kantwerk, waarin duizenden ijsdiamanten het licht weerkaatsen.

Wanneer men bij den top van den gletscher staat, ziet men den eenen sneeuwtopy achter den anderen oprijzen, dalen bevroren watervallen en stroomen naar de vlakke, tusschen heuvels en wouden van sneeuw — een wereld van zwarte rotsen en witte ijsvelden, oogverblindend in rijkdom van tinten.

De haven van Sydney. — Meer dan een eeuw geleden, in 1787, besloot Viscount Sydney, de Engelsche minister van koloniën dat er een kolonie zou gesticht worden in Nieuw Zuid-Wales, zooals kapitein Cook het land had gedoopt naar het Engelsche mijndistrict, waar hij als jongen in de kolenmijnen had gewerkt.

De eerste vloot, die 564 mannen en 192 vrouwen van Engelschen bodem zou overbrengen naar het onbekende land, bestond uit elf schepen. Het militaire gedeelte van de expeditie omvatte 168 mariniers, de vrouwen en kinderen van hen, die gehuwd waren, hoofd- en subalterne officieren, geneeskundigen en ambachtslieden.

Doch bij aankomst van de vloot te Botany-Baai en Sydney-Bocht was de bevelvoerende kapitein overtuigd, dat de ondiepe inham, blootgesteld aan den vollen golfslag van den Grooten Oceaan, zonder baaien of bochten, waar een schuilplaats was te vinden, en met naakte onherbergzame kusten, als havenplaats volkomen ongeschikt was.

Na de kust over een afstand van ongeveer 15 Kilometer verkend te hebben, ontdekte kapitein Phillip de haven — Port Jackson, nu bekend als de haven van Sydney — welke kapitein Cook reeds in de verte had waargenomen.

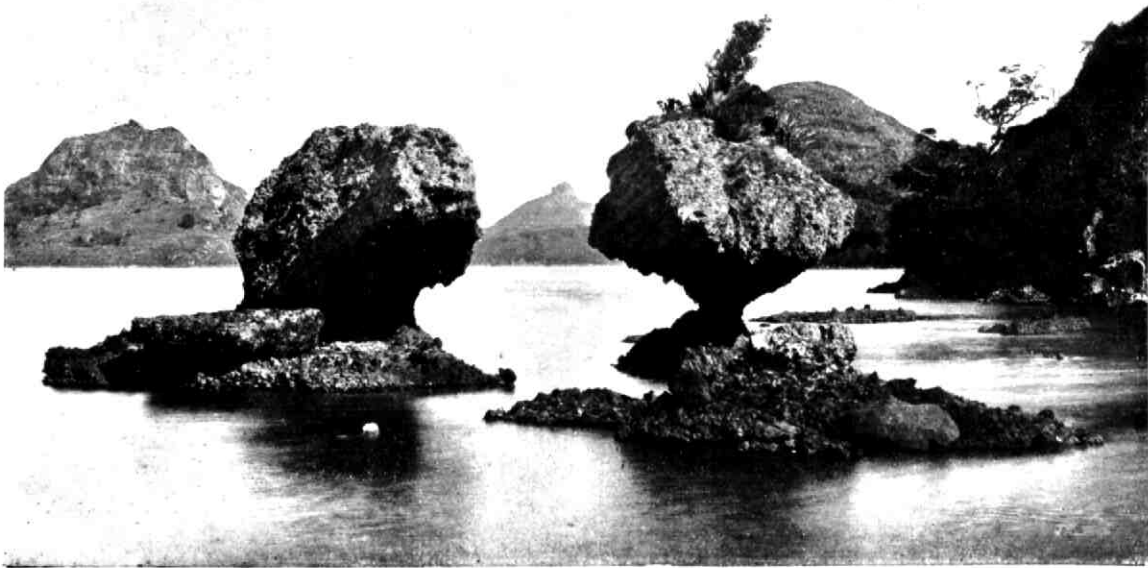
De eerste aanblik van deze haven, de prachtigste der wereld, geeft den toerist, die over

HET EINDPUNT VAN DEN FRANS JOZEF-GLETSCHER.

De gletschers van het zuidelijk halfond dalen veel verder naar beneden dan die van het Noorden. Vandaar de voor onze blikken ongewone nabuurschap van ontzaglijke ijsmassa's en half tropischen plantengroei.

haar blauwe wateren vaart, waarop tallooze blanke zeilen glanzen in het vroolijke zonnelicht, den indruk, alsof een tooverland voor hem verrijst, waarvan de stad zich uitstrekt tot het strand, een legerheir toonend van statige huizen en schilderachtig gelegen villa's, omgeven door weelderigen tropischen plantengroei. Er is niet een doch er zijn tal van havens: de gansche kust wordt gevormd door schilderachtige baaien, inhammen en kreeken, waarvan de schoonheid niet in woorden is weder te geven. De breedte van de haven wisselt tusschen een en drie Kilometer; het op een meer gelijkend zeevlak dringt het land binnen tusschen hooge, steile rotsen, die over een uitgestrektheid van 18 à 20 Kilometer de haven omgeven, om daarna vervangen te worden door een zacht hellend strand. De tallooze baaien, die de kustlijn ver-

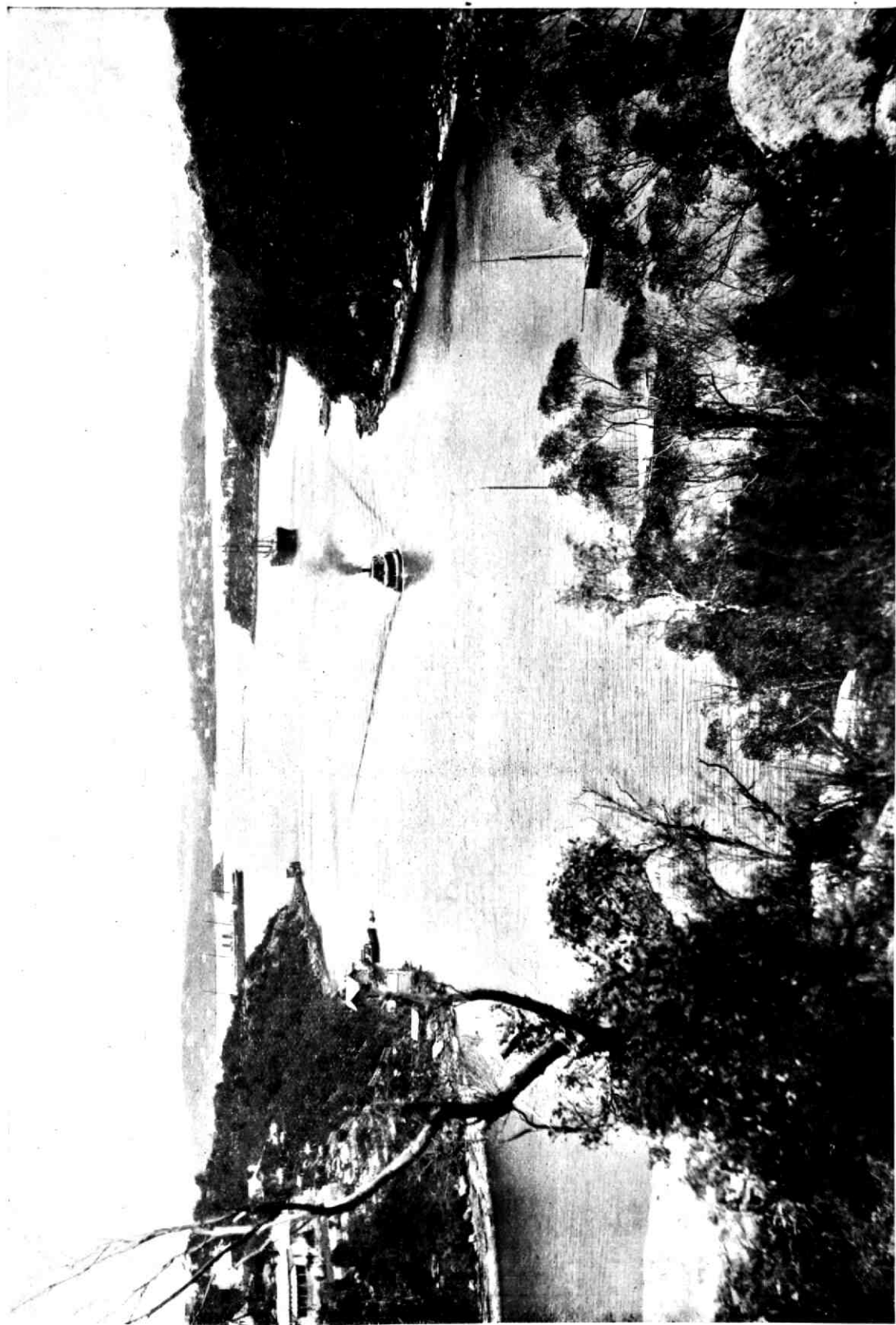
DE SPHINXEN, WANGAROA, NIEUW-ZEELAND.

Verrijzend in het midden van de zee, staan de sphinxen daar als schildwachten voor het vastland. De werking der zee heeft aan deze rotsen hun eigenaardige gedaante gegeven.

breken, zijn rustige en bovendien schilderachtige ligplaatsen voor de schepen en waar rotsen noch wouden zich verheffen, zijn zij omzoomd door boomgaarden en bloemenrijke tuinen.

Dorp der Zee-Dajaks op Borneo. — De Zee-Dajaks van Borneo, die maïs, suikerriet, gember, pompoenen enz. verbouwen, wonen bij voorkeur aan de moerassige oevers der rivieren. Vroeger vond men Zee-Dajaks slechts aan enkele der rivieren van Serawak en hare zijstroomen, doch sinds hunne krijgslustige vijanden dieper het binnenland zijn ingetrokken, hebben de Zee-Dajaks zich gevestigd aan tal van rivieren tusschen Serawak en het Nederlandsche gebied op Borneo.

De dorpen der Dajaks zijn gebouwd op palen en strekken zich uit over de modderbanken der rivier. Het dorp bestaat uit een aantal huizen, waarvan enkele van bijzonder grooten omvang. Een ontdekkingsreiziger beschrijft ze als bestaande uit twee gedeelten, een veranda, die de gansche gevelbreedte langs de rivier beslaat en een reeks van vertrekken, welke op de veranda uitkomen. De veranda betreedt men aan het einde langs twee of drie zijpaden. De ladder, die men daarvoor moet beklimmen, wordt gevormd door een paar meer of

DE HAVEN VAN SYDNEY.

De haven van Sydney is de prachtigste door de natuur gevormde haven. Vijftien tot achttien mijlen ver dringt de zee het land binnen en vormt niet een doch talrijke havens, waarin de grootste schepen hun ankers kunnen laten vallen.

DORP DER ZEE-DAJAKS OP BORNEO.

Berucht om sommige wreede gebruiken zijn de Dajaks over het algemeen van hooger beschaving dan de meeste volksstammen uit de omgeving. Elk dezer huizen is de woning van een geslacht en de grootste bieden ruimte voor meer dan 80 gezinnen.

minder ingekeepte boomtronken, gewoonlijk voorzien van een leuning, die zeer dikwijls niet eens gebruikt wordt door de behendige, blootsvoets loopende inboorlingen.

Elke deur geeft toegang tot een afzonderlijke woning, die is verdeeld in vertrekken van verschillende grootte. Elke woning huisvest een afzonderlijk geslacht en de grootste er onder bevatten 10 tot 80 woningen of „deuren”, waarvan iedere familie haar eigen toegang heeft. De vrouw, of vrouwen, en dochters van elk huis hebben ieder een afzonderlijk vertrek; de mannen bezitten hunne eigen kwartieren en de veranda is de groote gemeenschappelijke „conversatiezaal”.

Afgodsbeelden der Dajaks. — De voornaamste godheid der Zee-Dajaks heet Batava, een zuiver Sanskrietsche benaming voor God, zegt Bettany; doch, evenals de inboorlingen van Nieuw-Guinea, kennen zij talloze goden en geesten, waarmede zij zich in het diepst van het woud in verbinding stellen. De Dajaks, zoowel de Zee- als de Land-Dajaks, zijn godsdienstiger dan de inboorlingen van tal van eilanden en in hun geloof vindt men sporen van het Hindoeïsme. Al hun tegenspoed schrijven zij aan hunne goden toe en de kern van hun godsvrucht is ongetwijfeld vrees. Zij hechten zeer sterk aan voortekens en droomen en de medicijn-man met zijn bezwerings vervult een gewichtige rol bij dit volk. Zelfs komen menschenoffers bij zeldzame gelegenheden en buiten weten van het gouvernement, nog voor.

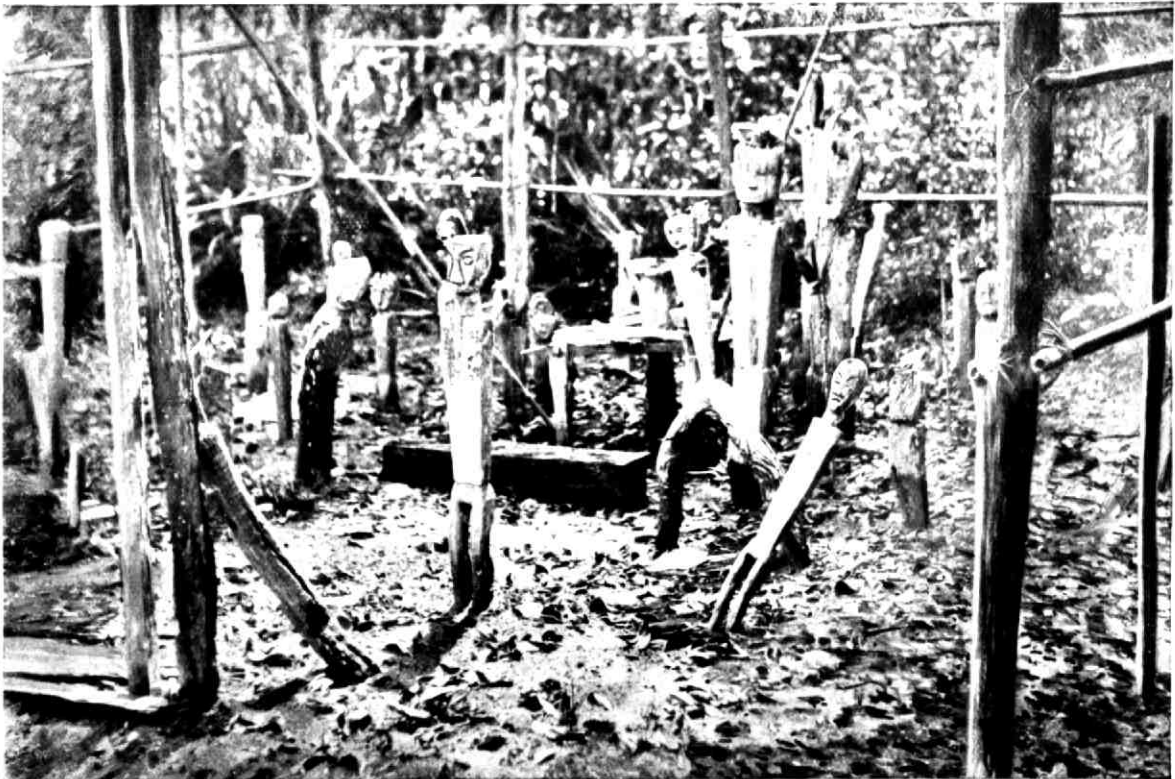
Houten tafeltjes, bedekt met zonderlinge hieroglyphen, poppetjes van hout gesneden, kruipend gedierte, oorlogsgoden, als een orang oetang met ruw rood haar bedekt, zijn alle voorwerpen van vereering van deze wilden. En de geschiedenis der godsdiensten leert ons, dat door alle eeuwen heen het menschdom, zoodra het eenig begrip kreeg van het mysterie

van wat buiten zijn begrip lag, getracht heeft in beelden neer te leggen zijn opvatting van het onzienlijke.

Eaglehawk Neck, schiereiland Tasman. — Tasmania is van Australië gescheiden door de 190 Kilometer breede Bass-sstraat. Het is de kleinste staat van Australië — ongeveer even groot als Schotland — en munt uit door mooie natuur, zoodat het niet ten onrechte „de tuin van het Zuiden” wordt genoemd.

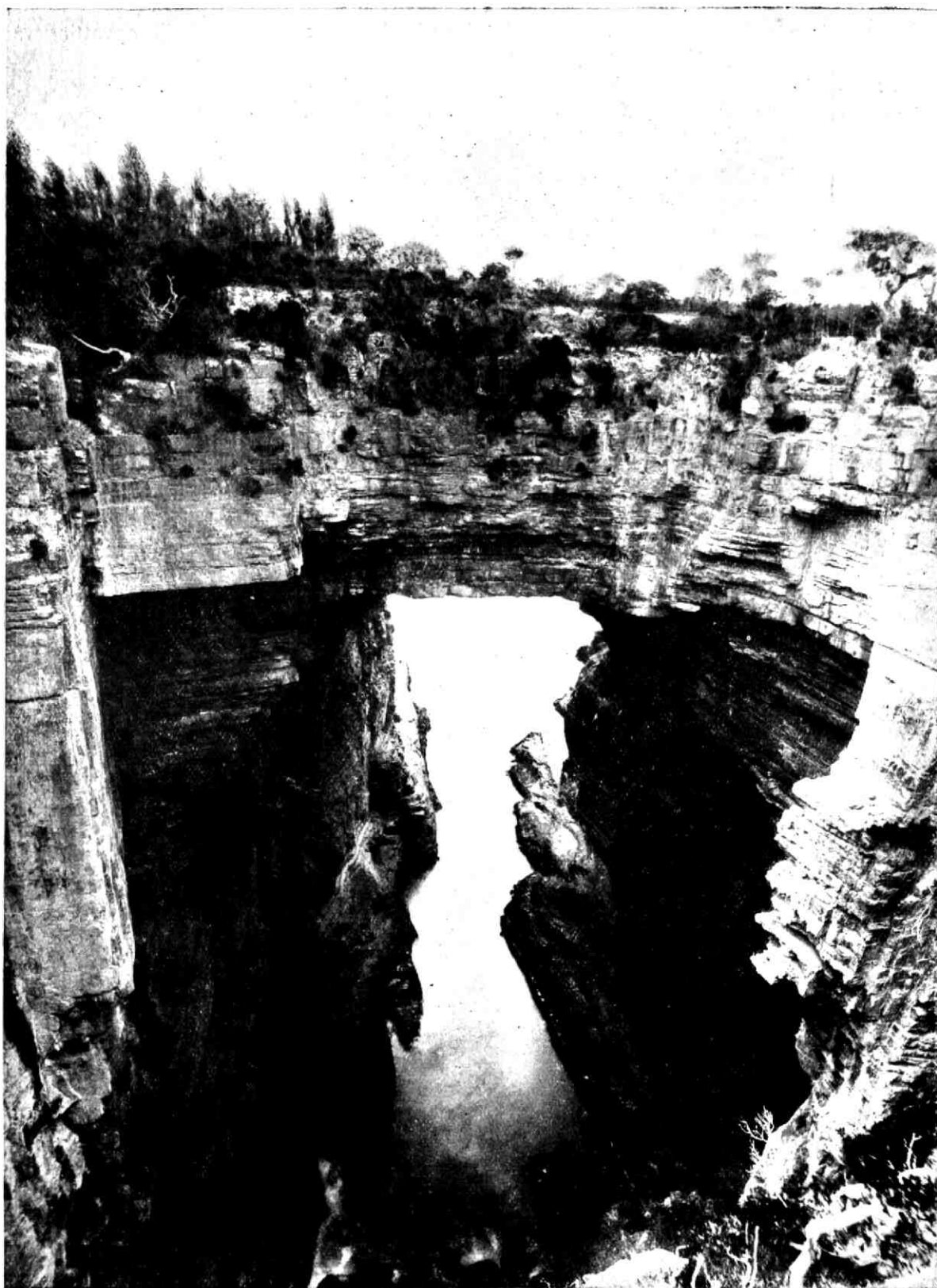
Het schiereiland Tasman, buitengewoon rijk aan woest en schilderachtig natuurschoon, is aan het eiland verbonden door een smalle, rotsachtige landengte, Eaglehawk Neck geheeten, nog geen tweehonderd Meter breed. In vroeger dagen lagen daar honden aan den ketting om alarm te geven, wanneer een der gevangenen der straffkolonie mocht beproeven te ontsnappen van het schiereiland, een natuurlijke en liefelijke gevangenis. De oude straf-inrichting is nu verdwenen. Vele gebouwen zijn gesloopt en andere vernield door branden van de omgevende bosschen. De modelgevangenis en de mooie oude kerk liggen in puin, doch de prachtige eikenlaan, die naar de kerk voerde en tot de schoonste van het eiland wordt gerekend, is nog geheel in wezen.

De Duivelskeuken, schiereiland Tasmania. — In de nabijheid van Eaglehawk Neck liggen een aantal wonderlijke en zonderlinge rotsformaties, waardoor het schiereiland vermaardheid heeft verworven. „De Duivelskeuken”, waarvan het dak is ingevallen, ontleent dezen naam vermoedelijk aan de kokende en schuimende golven, die de wanden beuken. Het is een zeer opmerkelijk staaltje van de kracht van de zee, die op dit gedeelte van de

AFGODSBEELDEN DER DAJAKS.

De Dajaks zijn over het algemeen zeer bijgeloovig. Elke boom en elke rots is de zetel van eenigen geest of demon. Tot afwering van de lagen der booze geesten worden grof gesneden beelden als we hierboven zien opgericht buiten de dorpen.

TASMAN POORT, EAGLEHAWK NECK.

Een monumentale poort, ontstaan door de inwerking van de zee, verheft zich op de kust niet ver van Eaglehawk Neck, een landengte, die het schiereiland Tasman verbindt met het overige Tasmania.

kust krachtig werk heeft geleverd, grootpoorten heeft uitgehold en op de meest grillige wijze rotsen heeft vervormd en uitgevreten.

De Tasman-poort is 60 Meter hoog. De oorspronkelijke rots is van blauwe lava, waar de zee zich op een zwak punt een weg doorheen heeft gebaad en vervolgens de losse stukken heeft weggespoeld. Op geheel gelijke wijze is de Duivelskeuken gevormd. Het gebulder der golven en het opspattende schuim verhoogden den indrukwekkenden aanblik van deze reusachtige poort en de door de natuur gevormde bruggen, evenals een waterval, die over de donkere rotsen omlaag springt.

Deze reusachtige poorten en bruggen, uitgevreten in het rotsgesteente, doen denken aan de schilderachtige bouwvallen van een of ander voorhistorisch kasteel, dat weleer bewoond was door reuzen. Deze slotvoogden zouden buitengewoon bekwame bouwmeesters geweest zijn, maar enkel de zee is hier aan den arbeid geweest, onvermoeid botsende en klotsende tegen de grondvesten der rotsen, ze polijstend met al de nauwgezetheid van een meester in het vak. Of wel bonsde zij in toomlooze kracht groote brokken van hun plaats, teneinde de poorten te vormen, waaronder door ze het land kon indringen. Welk een ontzagwekkende kracht moet het geweest zijn, die tegen het blauwe rotsgesteente daverde, totdat de gansche steenmuur onder de reusachtige drukking bezweek en een machtige boog overbleef — een triomfboog, als aandenken aan de zegepraal der golven in hun strijd met het rotsland! Hoe zacht moet de streeling geweest zijn van de golfjes, die de aarde wegspoelden en hooge zuilen met sierlijke inkervingen deed ontstaan. Geen grooter artist dan de zee en nergens heeft zij sierlijker, kundiger werk geleverd dan hier bij het Tasman-schiereiland, aan het einde der wereld.

Het Mozaïek-plaveisel, Eaglehawk Neck. — Het Mozaïek Plaveisel is een wonderlijk natuurverschijnsel in dit land van steenwonderen. Het ligt niet ver van de door de zee gevormde spleten en poorten gelegen op het schiereiland in de buurt van Eaglehawk Neck en is omgeven van merkwaardige rotsholten en groeven. Deze formatie van rotsen van vuursteen ziet er uit als een plaveisel van keien. De spleten tusschen de steenblokken zijn opgevuld met een mengsel van steen en cementachtige stof, dat op kalk gelijkt. De kleur is bruin als van modder. Van plantengroei geen spoor behalve hier en daar een enkel bosje zeewier. Deze rotsen strekken zich langs de kust uit

DE DUIVELS-KEUKEN, TASMANIA.

Een interessant voorbeeld van de invretende kracht der zee. De „keuken” heeft haar naam te danken aan de schuimende koking der golven, die tegen de voet dezer steile rotsen klopt.

over een lengte van 350 Meter en liggen zoo glad naast elkaar, dat het oppervlak doet denken aan een door menschenhand gelegde bestrating; slechts op enkele punten steekt een steenbrok boven de oppervlakte uit. Dit natuurlijk plaveisel is een geologisch raadsel en de deskundigen zijn het met elkaar niet eens omtrent het ontstaan van deze zonderlinge formatie. De bontste onderstellingen zijn omtrent den oorsprong er van geopperd. Onder meer is beweerd, dat een voorhistorisch geslacht, op de wijze van de oude bouwwerken in Egypte, een dijk tegen de zee heeft gebouwd, en dat dit het eenige overblijfsel is van zijn bestaan; doch dat schijnt volstrekt onaannemelijk. Andere deskundigen hebben een waarschijnlijker hypothese opgeworpen. Men heeft waargenomen, dat de rotsen, die de uiterste punt van Kaap Raoul vormen, van dezelfde stof en dezelfde gedaante zijn — dat is een opeenhooping van vierkante zuilen. Op een ander punt van 't eiland, 1600 Meter boven den zeespiegel, treft men een dergelijke formatie aan op den

HET MOZAIIEK-PLAVEISEL, TASMANIA.

Dit natuurlijk plaveisel is gevormd door rotsblokken van vuursteen, die als het ware aan elkaar zijn gecementeerd. Het strekt zich over een lengte van 350 Meter langs de kust uit.

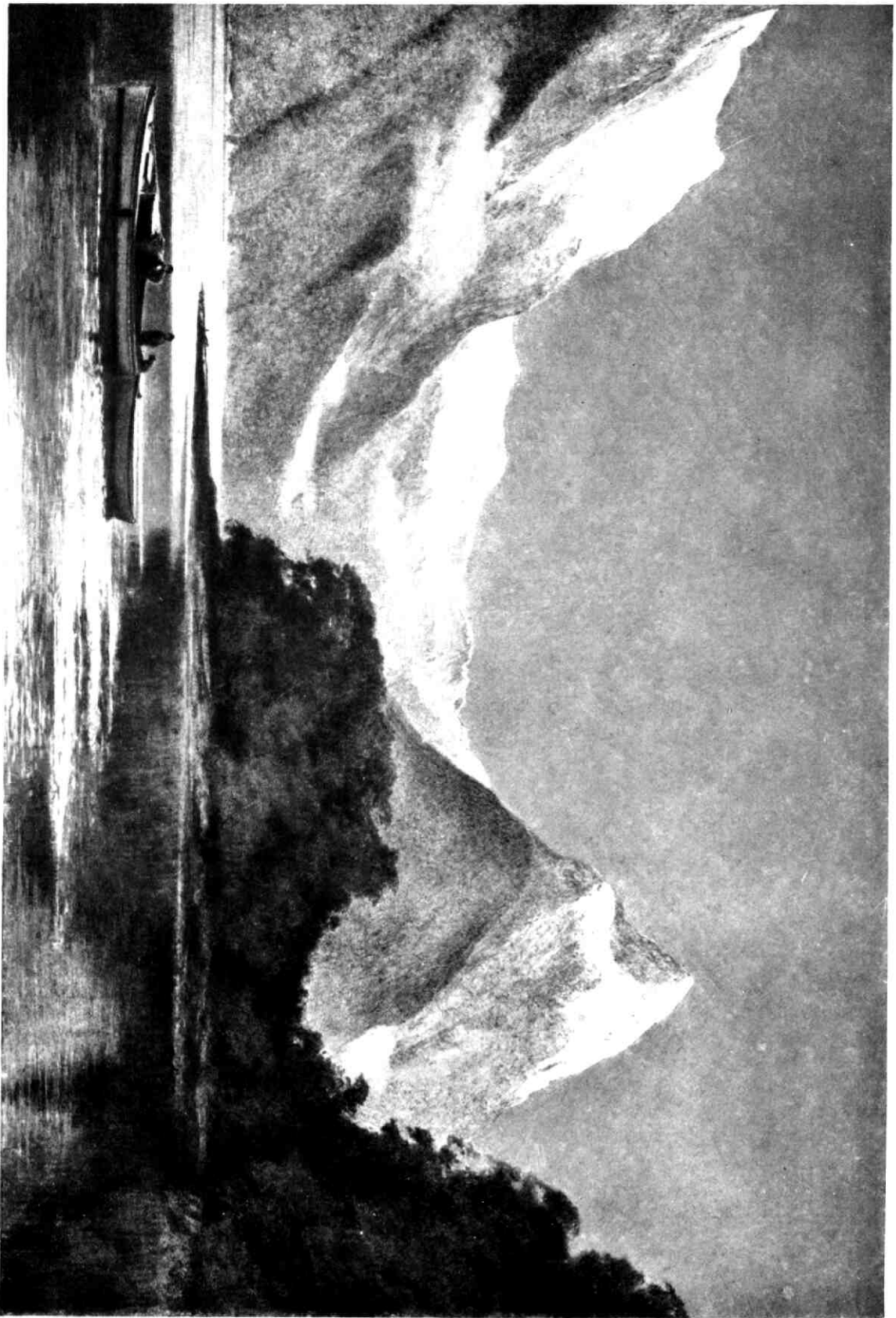
berg Ben Lomond. Op grond hiervan wordt ondersteld, dat een laag vuursteen zich over het eiland uitstrekt en dat op dit punt de zee weer heeft opgevuld de scheuren, die door verweering in den loop der eeuwen zijn ontstaan, en, bij hooge vloed en er over heen stroomend, de scherpe punten heeft doen afslijten. De wetenschap heeft echter het laatste woord nog niet gesproken en het geheim van het ontstaan dier formatie niet onthuld. De zooeven genoemde formatie bij Kaap Raoul is een merkwaardig staaltje van het werken der natuurkrachten. Elke zuil is aan 't boven-einde geheel los van de andere, aan de basis zijn zij aan elkaar verbonden en daar zij onderling in hoogte verschillen, doen zij eenigszins denken aan een reusachtig orgel. Het zijn er honderden bijeen en ze bereiken een aanzienlijke hoogte. De heuvels en rotsen op vele punten van de kust van Tasmania vertoonen allerlei fantastische vormen, die zoowel door hun uiterlijk als hunne wetenschappelijke beteekenis de aandacht trekken.

Mauna Loa, de eilandbouwer. — Op het eiland Hawai verheffen zich drie bergtoppen, de Mauna Loa, de Mauna Kea en de Hualalai, en de belangrijkste daarvan is de Mauna Loa. Hawai is door dien berg gebouwd. De beide andere zijn slechts satellieten, even log en lomp, en op een afstand doen zij denken aan drie op het strand geworpen walvisschen, zich in hun volle lengte uitstrekkend over het eiland, dat zij hebben gevormd. Want de Mauna Loa is nog altijd een in werking zijnde vulkaan, hij en zijn metgezellen hebben het eiland opgebouwd, de eene laag na de andere, den eenen heuvel na den anderen, vanaf den bodem van den Grooten Oceaan tot het oppervlak der zee, en van af het strand tot den top van den hoogsten vulkaan, die zich 4253 Meter boven den zeespiegel verheft. Uit de diepste diepten onder den Oceaan, waaraan hij zijn onbluschbare kracht ontleent, heeft de Mauna Loa een lavamassa opgeworpen, die een kegel vormt van 4194 Meter hoogte. In het hart van den berg duurt de werking van het vuur reeds eeuwen achtereen, de gesmolten stof wordt uit het binnenste opgeperst in den krater, heeft met den Oceaan geworsteld en dezen overwonnen, heeft den eenen kegel op den anderen opgeworpen, heeft langs de gestolde hellingen nieuwe lavastroomen doen vloeien, rijk aan scheikundige en minerale stoffen, bevorderlijk voor den plantengroei. En door de eendrachtige samenwerking van zon en wind, van warmte en vochtigheid zijn de lavabeddingen in den loop der tijden tot vruchtbare aarde gemaakt en werd de kale rots bedekt door tropischen plantengroei. En nog altijd is de Mauna Loa niet tevreden. Jaren achtereen doet de berg niets van zich bemerken, doch nu en dan opent zich zijn ontzaglijke muil en uit den hoogen krater op zijn meest bolvormigen top, welke Mokua-weo-weo is gedoopt, banen zich lavastroomen een weg en overstroomen de omgeving. Het is een droeve aanblik, want geen woester en somberder landschap dan een gestolte lavastroom. Als tegenstelling met die woestenijen van naakte rotsen hebben de vruchtbare stranden en de buitengewone

KILAUEA, DE TWEEDE KRATER VAN DEN MAUNA LOA.

De Mauna Loa heeft feitelijk het eiland Hawai gebouwd. Eeuwen achtereen heeft hij ontzaglijke lavamassa's uitgeworpen, welke den bodem van het eiland hebben gevormd. De tweede krater, de Kilauea, doet daarbij dienst als veiligheidsklep voor de al te groote kracht van den vulkaan.

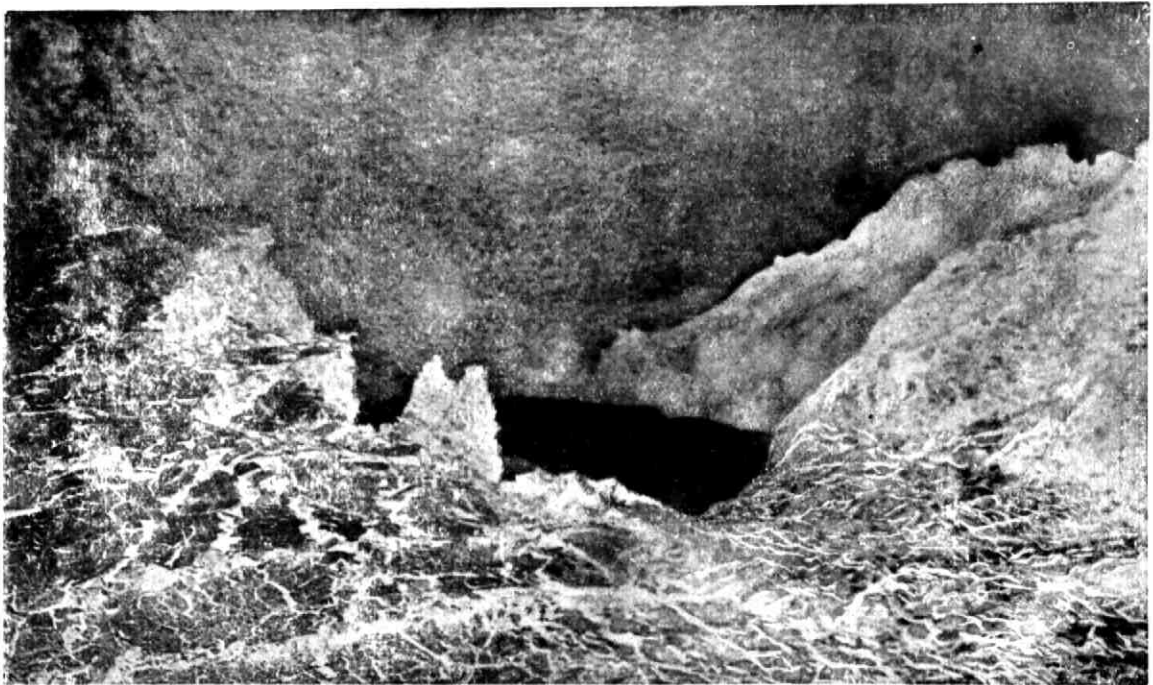

MILFORD-SOND.

Milford-sond is een der vermaardste inhammen van het mooie Fjordenland van Nieuw-Zeeland. Op den achtergrond verheft zich de Mitre-Peak boven den weelderigen subtropischen plantengroei, tot een hoogte van 1850 Meter boven de zee.

weelderigheid der wouden aan Hawai den bijnaam van „het Paradijs van den Stillen Oceaan” geschonken.

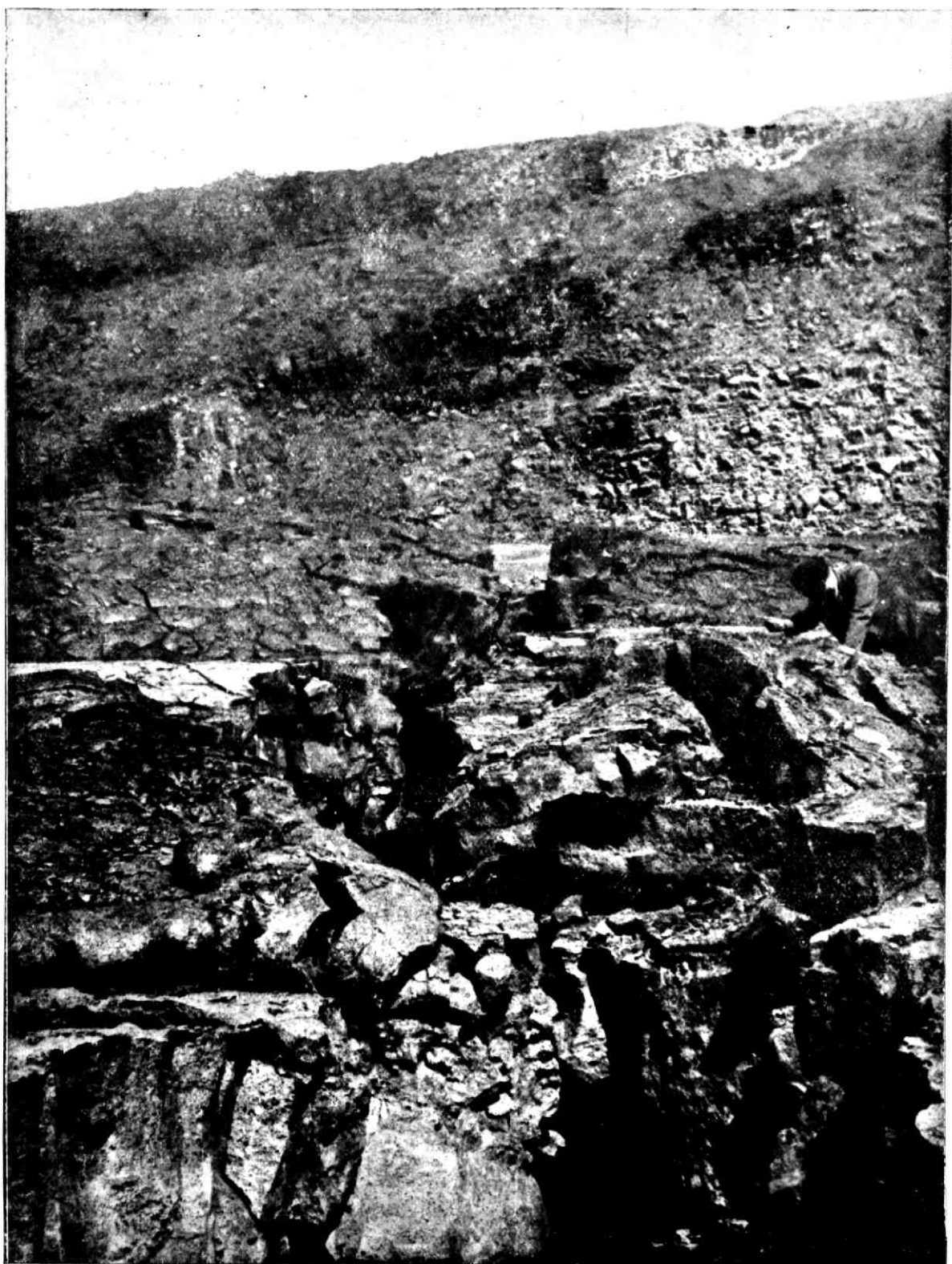
Evenals vele andere vulkanen heeft de Mauna Loa een veiligheidsklep. Halfweg de oostelijke helling van den berg ligt een groote krater, de Kilauea geheeten. Het bestaan er van werd het eerst ontdekt in 1823 door een groep zendelingen. Deze merkwaardige krater is voortdurend in werking; toch vormt hij geen kegel en ook glippen geen lavastroomen over zijn rand. Hij ligt op een tafelland van vele mijlen, ongeveer 1600 Meter boven den zeespiegel. Dit tafelland is natuurlijk ontstaan door de werking van den Mauna Loa en is bedekt door een rijke verscheidenheid van lava-vormen. Men vindt er uitgestrekte lagen van een glad, roomkleurig rotsgesteente, „pa-hoe-hoe” geheeten, dat er uitziet alsof een snelle rivier plotseling met al haar golfjes en schuimkoppen bevroren ware. Ofschoon dat gesteente hier en daar tamelijk glad is, valt het loopen er over niet erg moeielijk, en in ieder geval is het

DE WERKENDE KRATER VAN DEN KILAUEA.

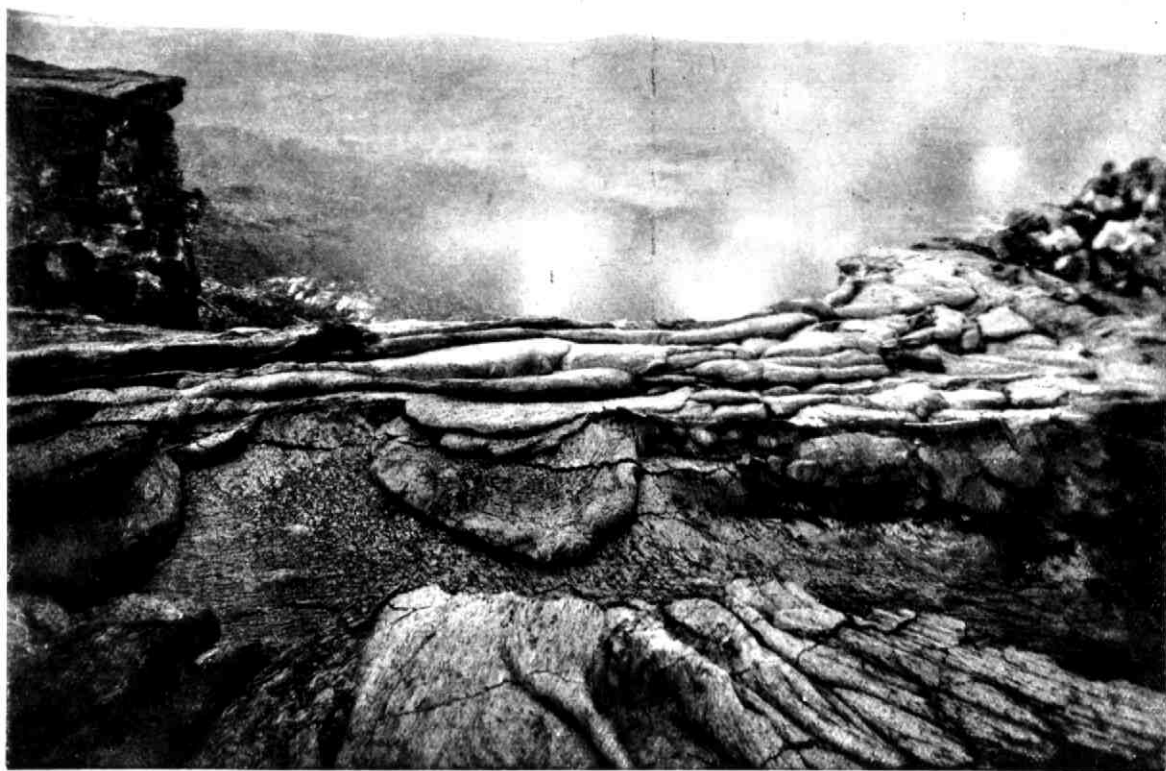
Deze ovale krater heeft een omtrek van 14 Kilometer en is een meer van witgloeiende stoffen, waaruit vurige tongen lekken tegen de lavamuren die het omsluiten.

niets, vergeleken met de moeielijkheid van een tocht over het zwarte „a-a”, dat doet denken aan groote blokken cement, die in stukken zijn gehakt. Het is de hardste, de ruwst gescheurde, onhandelbaarste van alle rotssoorten. De Kilauea doet die massa niet toenemen. Zijne ontdekkers beschreven hem als een langwerpigen krater, 14 Kilometer in omtrek, omgeven door steile muren van vulkanisch rotsgesteente met een meer van vuur aan een der punten. En zoo is het nog heden ten dage. De Kilauea is voortdurend in werking, doch die werking strekt zich niet buiten zijn terrein uit. Hier ziet men de vulkanische krachten, die de wereld bouwen en verwoesten, steeds in werking, maar ze werken hier niets uit en wat zij bouwen en afbreken heeft schijnbaar geen doel, lijkt vernietiging van wat de krachten zelf opgebouwd hebben. Iedere reiziger, die een bezoek aan den krater brengt, weet wat nieuws daaromtrent te vertellen. Doch steeds heeft hij den ovalen krater van 14 Kilometer omtrek gezien, de steile rotswanden, de grijsachtige vlakte van afkoelende lava en het brandende meer aan het eind. Het doet eenigszins denken aan een grooten, ingezonken kuil, bedekt met een koude grijsachtig

IN DEN KRATER VAN DEN „KILAUEA.

Deze reusachtige muur van vulkanisch rotsgesteente, 14 Kilometer in omtrek, omsluit den engeren kring van loodkleurige muren van „het Huis van het eeuwigbrandende vuur.”

GESTOLTE LAVA VAN DEN KILAUEA.

De uitbarstingen van den Mauna Loa gaan gepaard met uitbarstingen op kleiner schaal van den Kilauea. Onafgebroken stroomt lava uit dien krater, welke, gestold, „pa-hoe-hoe” wordt geheeten en nu eens aan gepolijst ivoor, dan weer aan licht bruin fluweel doet denken.

blauwe materie, welke ongeveer gelijk op stilstaand, loodkleurig water, wanneer men er overheen kijkt, doch als de reiziger er langs afgedaald is en tracht het Lava-meer te bereiken, dan bemerkt hij eerst recht, hoe ruw en onbegaanbaar die opeenhooping van lava-brokken is. Het centrum, de eigenlijke schoorsteen, draagt den naam „Halemaumau”, of „het Huis van het eeuwigbrandende Vuur.” Het wisselt voortdurend. Velen hebben een meer van vuur gezien, 5 Kilometer in omtrek, waarin golven vloeibaar lava klotsen tegen de wanden, die het meer omsluiten. Spattend vuur springt hoog in de lucht en voegt zich in den val bij de lava-rotsen, die zich langs den oever van het meer verheffen en de vuurgolven tegenhouden. Deze ondermijnen op hun beurt weder de klippen, totdat zij met geraas terugvallen in de kokende massa om weder opgesmolten en aan den kant geworpen te worden. Na enkele weken daalt plotseling de vuurgolf tot in de diepste diepten van den berg en laat overal de wonderlijkste rotsvormen achter tegen de wanden. Soms gaan zij echter ook mee de diepte in en blijft er slechts een groote geheimzinnige schoorsteen over, waaruit dichte stoomwolken en walgelijke dampen opstijgen.

De bewoners van Hawai hebben grooten eerbied voor den berg als de troon van de godin Pele. De uitbarstingen zijn bewijzen voor haar verstoordheid en haar ontstelde aanbidders trachten door gebed en bezweringen haar te verzoenen. Ook trachten zij de allesverwoestende lava-stroomen tot staan te brengen door in de brandende golven zaken te werpen, welke voor hen van waarde zijn. En de geloovigen weten zeer vele verhalen te vertellen, omtrent de wonderbaarlijke kracht van dergelijke onnoozele offers.

Het kokende meer op White Island. — White Island in de „Golt des Overvloeds”, ligt

op de vulkanische lijn, die zich uitstrekt vanaf de groote bergspitsen in het zuiden van Nieuw-Zeeland en volgens professor Thomas loopt een onderzeesche bergketen van den Oostkaap en de „Golf des Overvloeds” over den bodem van den Grooten Oceaan in noordoostelijke richting tot de Tonga-eilanden.

Het meerendeel der vulkanische verschijnselen van de streek van het meer Taupo doen zich voor op of nabij de lijn Ruapehu-White Island, welke de natuurlijke grens er voor vormt. White Island, een plekje grond, dicht begroeid met bosch en varenboomen, en met een mooi strand, is een vulkaan, die thans verkeert in den toestand van solfatara. In het midden van het eiland vindt men een krater, een Kilometer in doorsnede, die kort voor de uitbarsting van den Tarawera door een meer met brak water was ingenomen. Doch kort voor de uitbarsting werden duizenden doode visschen, vergiftigd door de uit den bodem opstijgende gassen, op den oever geworpen en het kratermeer liep plotseling droog. Uit den steilen krater stijgen thans onafgebroken dikke dampen omhoog, die een groote witte wolk vormen, welke 80 Kilometer in den omtrek zichtbaar is.

Milford-sond. — De woeste en slechts half geëxploreerde bergstreek, door diepe fjorden doorsneden, welke den naam draagt van de Sonds van Nieuw-Zeelands Westkust, tart ongetwijfeld elke beschrijving. Het is een onbewoonde wildernis van tallooze sneeuwtoppen en oerwouden, waarvan de stilte slechts verbroken wordt door de echo's der klaterende beeken, het gedonder van trotsche watervallen, die van besneeuwde hoogten, in de dalen storten of van schuimende stroomversnellingen, die zich door diepe canons een weg naar zee banen.

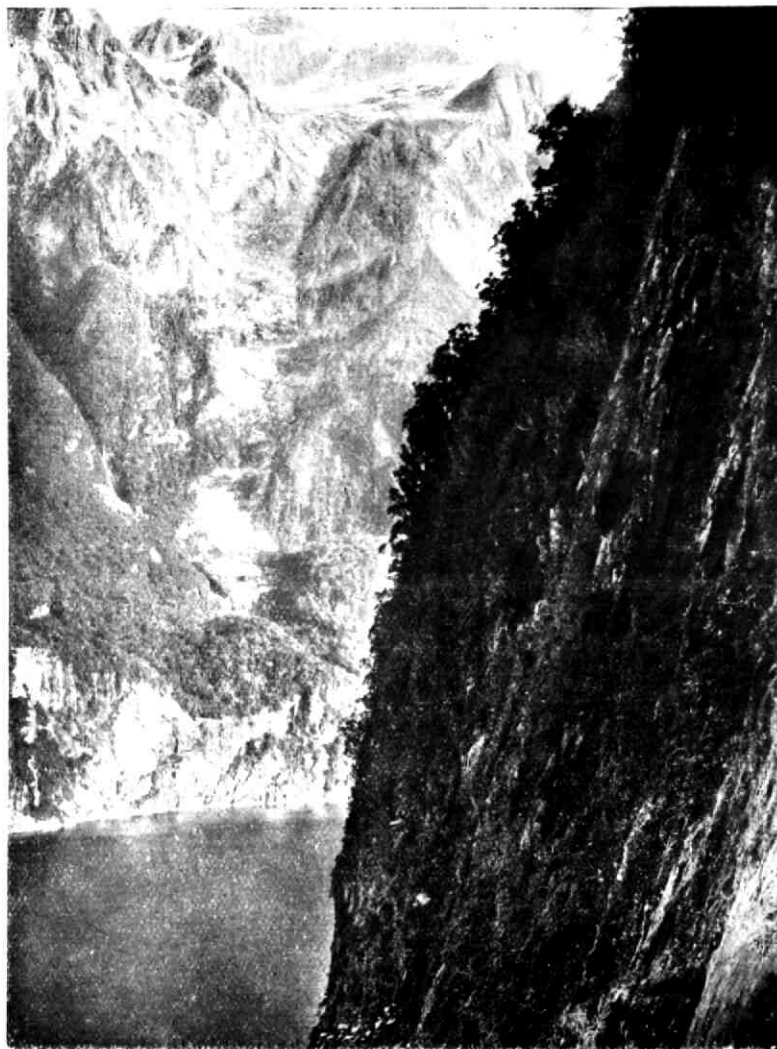

HET KOKENDE MEER OP WHITE ISLAND.

Deze krater van een niet werkenden vulkaan was eertijds een meer met brak water. Na de uitbarsting van den Tarawera is echter het water verdwenen en stijgen uit den krater dikke wolken van stoom en rook op.

Het glanspunt van die gansche streek is Milford-sond. Het is de laatste der fjorden, die, dertien in getal, een ongeëvenaarde schoonheid en majesteit ten toon spreiden.

Omgeven door reusachtige granietrotsen, die 1600 Meter hoog, steil uit het water oprijzen, dat ter plaatse een diepte van zeker nog 300 Meter heeft, mist de Milford-sond toch het sombere karakter van de streek, doordat dichte wouden de hellingen bedekken, tot aan de sneeuwgrens bij de wolken. Dat deze ontzaglijke inham eenmaal opgevuld was door een massieve ijsmassa, is nog aan de rotsen te zien. Doch overal waar het eenigszins mogelijk

DE GRANIETWANDEN VAN MILFORD-SOND.

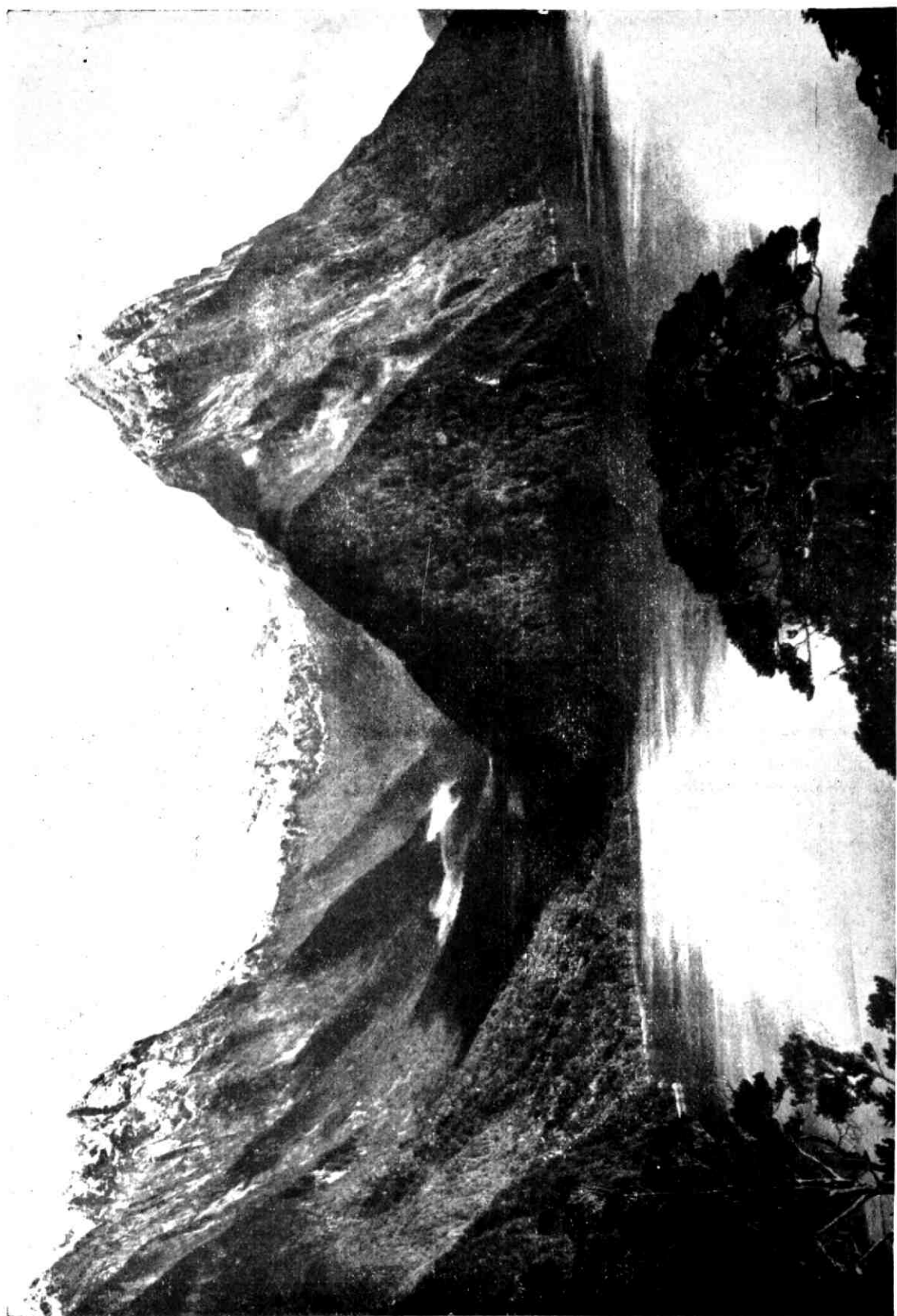
Deze bergwanden verheffen zich 1600 Meter boven het water, dat op sommige punten meer dan 300 Meter diep is. Eeuwen geleden was deze sond een gletscherkloof, wat nu nog aan het uiterlijk der rotsen is waar te nemen.

berghelling omlaag storten, gaat verloren in het doffe, diepe gebrul van de Bowen-vallen, 180 Meter hoog, die hun watermassa storten in een grooten vijver, welke nog een eind omhoog spuit, alvorens zich te vermengen met het water van de Sond.

De Buffel-bergen. — Deze bergketen, in het noord-oostelijk gedeelte van Victoria, ligt zeer afgezonderd, daar zij niet minder dan 20 Kilometer verwijderd ligt van het uitgestrekte Scheidings-gebergte en majestatisch verheft ze zich boven de omringende vlakte. Het is een

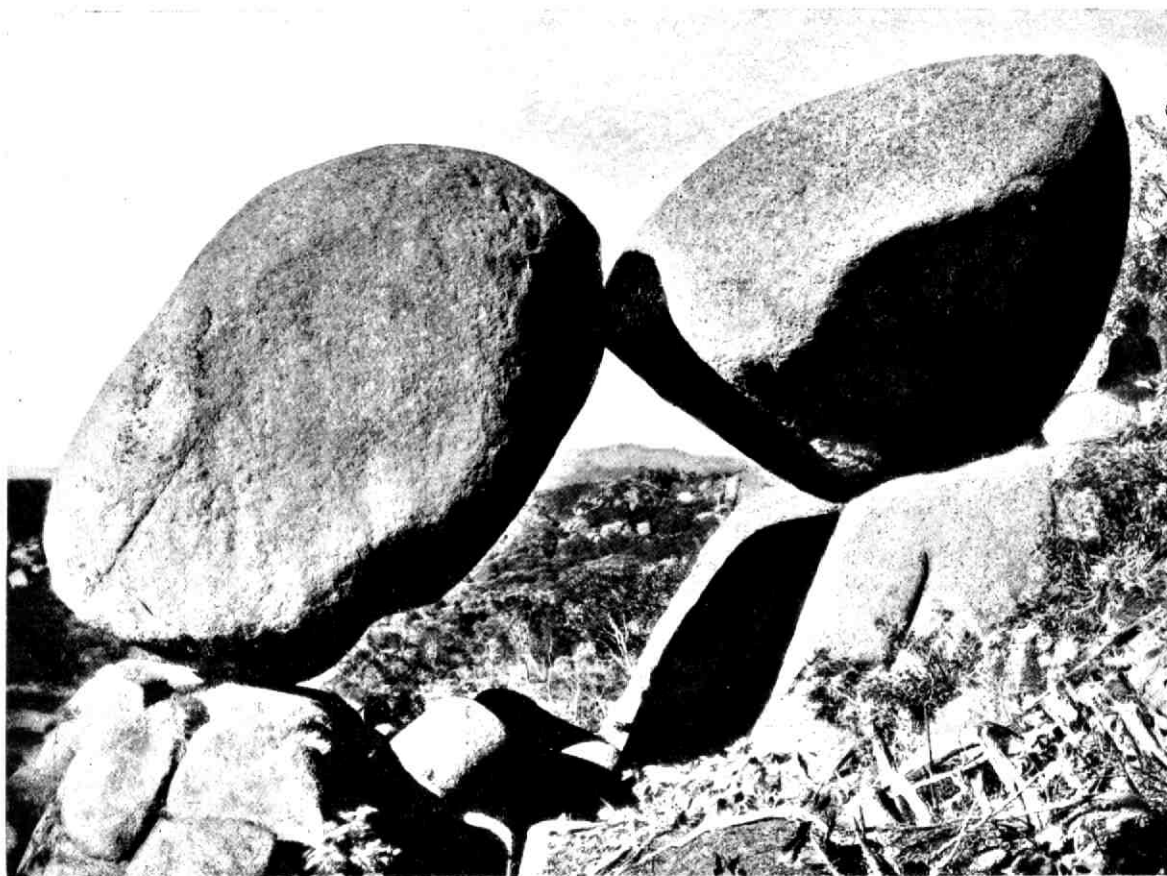
was, heeft zich de plantengroei er tegen ontwikkeld en de bosschen, waarin de „tui” en de klokvogel hun gezang doen hooren, hebben een subtropisch karakter. Alle berg-ruggen zijn bedekt door palm-boomen en dennen, met totara, omstrengeld door bloeiende wijnranken en grijsgroene mossen, en een weelde van vuurboomen, in roode massa afstekend tegen de blanke sneeuw en reuzen-ruikers vormend tusschen het donkergroen, dat door orchideeën, varens en biezen gevormd wordt, waartusschen de berg-madeliefjes hun gouden hartjes in het zonnelicht doen schitteren.

Doch het majestueuze houdt alom de overhand. Een der hooge rotsen wordt bekroond door de „Mijterspits”, een ander door de Leeuwen-rots, een zwart granieten monster van 1000 Meter hoogte, waarvan de omtrekken gelijken op het dier, dat er zijn naam aan heeft gegeven. De Stirling-vallen liggen aan de noordzijde, zijn 170 Meter hoog. Het water springt heel van de sneeuwvelden omlaag, doch het gedaver der schuimende wateren, die langs de

MILFORD SOUND.

Milford Sound is ongetwijfeld de schilderachtigste plek van Zuidelijk Nieuw-Zeeland. Overschaduwd door de steile rotsen, vertoont het diepe water een donkerblauwe tint. Het groen van varenplanten en lianen kleurt de rotsige hoogten, terwijl op den achtergrond de besneeuwde toppen der bergen glanzen in de zon.

DE KUSSENDE STEENEN, BUFFELBERGEN.

Nergens treedt het verweeringsproces, waaraan de bergen bloot staan, duidelijker aan den dag dan bij deze granietbergen. Doch het heeft duizenden en nog eens duizenden jaren geduurd, eer deze ontzaglijke minolithen er door waren gevormd.

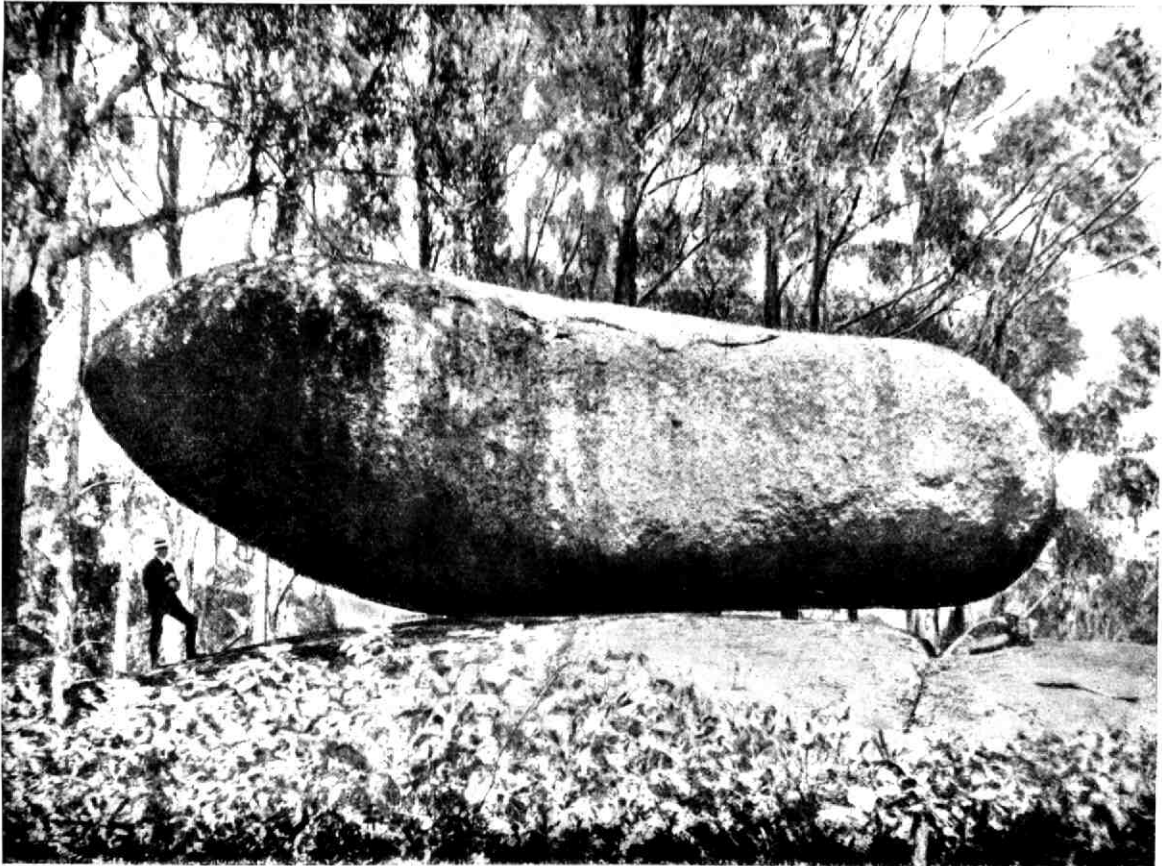
reusachtige granietmassa, die met goed gevolg weerstand heeft geboden aan de natuurkrachten, die eeuwen achtereen in werking zijn geweest om de gesteenten te berooven van de aardlaag, die ze bedekte, en de verweerde rotsmassa's weg te spoelen. Daardoor is het een der mooiste punten der wereld geworden, waar zoo duidelijk is waar te nemen de werking van het oneindig langzame, maar nimmer ophoudende proces van vernietiging en wederopbouw, dat voortdurend plaats grijpt op het oppervlak van onze schijnbaar zoo onveranderlijke wereld. Oorspronkelijk moet het een golvend terras van bezonken rotsmassa's geweest zijn, doch de invloed van het klimaat deed het oppervlak verweeren en het verweeringsproduct bedekte de vlakte in de omgeving, terwijl de groote granietmassa toch niet zoo sterk afnam, of de knagende tand des tijds heeft de Buffelbergen nog vrijwel onaangetast gelaten en de hoogste top verheft zich nog altijd 1900 Meter boven den zeespiegel.

Opmerkelijk is vooral de overvloed van scherpe punten en groote granieten rotsblokken die alom over het berglandschap zijn verspreid. Het wordt werkelijk gekenmerkt door die losse rotsblokken, welke vaak zeer symmetrisch van vorm zijn. De „Hoorn“, die zich aan het zuidelijk uiteinde van de keten verheft, is de hoogste punt; van daar af daalt de voornaamste hoogvlakte, hier en daar door rotsheuvels doorsneden, met een helling van ongeveer 300 Meter, naar de „Kloof“, welke zich 1450 Meter boven den zeespiegel verheft. De „Kloof“ is ontstaan door de verweering van de granieten rotsmassa en vertoont aan de noordelijke zijde een steilen rotsmuur, 250 Meter hoog en 800 Meter lang.

Ook de Buffel-rivier is ontstaan door den invloed van het klimaat, want een rotsmassa

van 5 Kilometer lengte en een halven tot anderhalven Kilometer breed, met een hoogte, wisselend tusschen 10 en 600 Meter, heeft geleidelijk plaats gemaakt voor, is vervormd tot een weelderig dal, waartusschen een rivier rustig voortstroomt. Dit dal is omsloten door in noordoostelijke en zuidwestelijke richting loopende granietlagen, welke scherp van elkander zijn afgescheiden en waarop zich steile rotspunten, monolithen en in evenwicht rustende losse steenblokken verheffen.

Die vrij en los liggende steenklompen zijn wonderen om te aanschouwen. Zoo de „Monolith”, het meest in het oog vallende steenbrok van de gansche bergketen. Het is 7 Meter lang, 5 Meter breed en 10 Meter hoog en staat op één punt in een schijnbaar zeer wankelbaar evenwicht op een hoog rotsblok van graniet. De „Schildwacht” is een dergelijk steenen gevaarte, als 't ware wakend over de omringende hoogvlakte. Hij is ongeveer 20 Meter hoog. De Ei-rots is wel het merkwaardigste type van een in evenwicht staand steenblok. De basis van deze rotsklomp, 60 à 70 ton zwaar, is zoo klein en zoo juist in evenwicht, dat geen beter bewijs is te leveren, dat sinds eenige duizenden jaren geen aardbeving in deze streek is waargenomen. Het eivormige rotsblok staat op een hoek van een vierkante steenmassa, twee maal grooter van omvang en rust in een scherpen hoek op een voet van niet meer dan twee bij een derde Meter oppervlakte. De „kussende steenen” zijn twee losse, tegen elkander leunende rotsen. De grootste er van is 6 Meter hoog; de rots, waarop hij staat is iets hoger. De „Torpedo” doet denken aan een ondiep rustend in een boschje van gomboomen op een zacht bed van groen struikgewas. De omvang van dat slapende monster

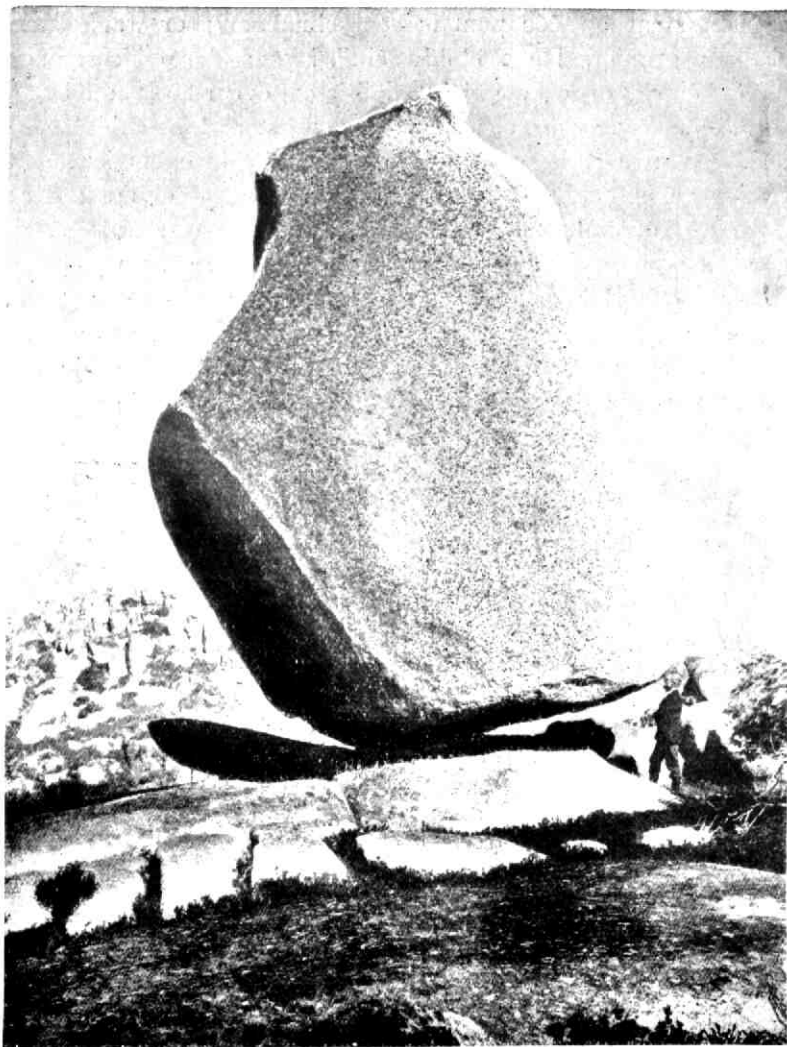

DE TORPEDO, BUFFELBERGEN.

Dit monster van steen is 15 Meter lang en heeft een omtrek van bijna 16 Meter. Opmerkelijk is de scheur in de granietlaag waarop het rust. In den loop der tijden zal die scheur de granietmassa van onder tot boven doen splijten en zoo zullen andere steenwonderen ontstaan.

is 16 Meter, de lengte 15 Meter. „Mohammeds kist”, een andere op een ei gelijkend stuk steen, rust met zijn beide uiteinden op een warreling van rotsblokken en keien. De „Sarkophaag” doet denken aan den grafsteen van een held, liggend op een granieten rustbed.

De Antipoden-eilanden. — Deze eilanden liggen precies aan de andere zijde der aarde dan Greenwich. Wanneer het mogelijk was de aarde als een appel met een pen te doorboren, dan zou de punt er van, te Greenwich in de aarde gestoken en door het middelpunt gaande,

DE SCHILDWACHT, BUFFELBERGEN.

De vorst, die de granietrotsen doet splijten, de slagregens, die de verwoeste buitenlaag wegspoelt, en de kracht van den orkaan hebben samengewerkt tot vorming van „den Schildwacht”, die zich 20 Meter boven zijn omgeving verheft.

gevolge van gebrek aan voedsel en water te sterven. Er zijn werkelijk overblijfselen en opschriften gevonden, die de hartverscheurendste dingen verhalen van een langzame marteling ten doode en deze vondsten hebben zulk een indruk gemaakt, dat het gouvernement van Nieuw Zeeland besloot, depôts van levensmiddelen op elke eilandengroep op te richten. Het liet kleine houten hutten bouwen, waarin levensmiddelen, brandstoffen, lucifers, beddegoed en kleeën werden geborgen. Twee maal per jaar maakt een gouvernementsstoomer een ommeegang langs deze depôts, brengt ze in orde en neemt de eventuele schipbreukelingen op.

bij de Antipoden-eilanden weder het daglicht aanschouwen. Het is een kleine groep onbewoonde eilanden in het zuidelijk deel van den Stillen Oceaan. Dergelijke eilandengroepen, die zich slechts even boven den zeespiegel van den Stillen Oceaan verheffen, vindt men op verschillende punten der zee en elke groep draagt een eigen naam. Ze zijn alle verlaten en eenzaam, slechts bewoond door albatrossen en pinguïns, waarvan het schrille gekrijsch zich boven het onafgebroken geklots van de branding doet hooren. Enkele der grootere eilanden zijn bedekt met een weelderigen plantengroei, ongetwijfeld aan de zeevogels te danken, terwijl andere niets meer dan een naakte rots zijn.

Vele verhalen zijn in omloop van schipbreukelingen, die op een of ander dier eilandjes landden en daar bleven, blootgesteld aan de ergste ontberingen, maanden achtereen, soms een of twee jaren, voordat ze ontdekt en gered werden door een walvischvaarder of toevallig voorbijkomend zeilschip. En velen zijn er gekomen om er een langzamen dood ten

BOUNTY-EILAND.

Gelegen nabij den zuidpoolcirkel is dit eiland slechts door vogels bewoond, die hier bij duizenden komen broeien. De eieren loopen aan één punt smal toe, waardoor verhinderd wordt, dat zij weggrollen van de naakte rotsen waarop zij gelegd worden.

DE PINGUINGROT OP BOUNTY-EILAND.

Pinguins, meeuwen, waterhoenders en zelfs de groote witte albatrossen hebben hier hun broedplaats. Maar de pinguins vormen er de overgroote meerderheid. Doordat zij nooit behoeften te vluchten, en het voedsel voor het grijpen ligt, hebben zij in den loop der tijden het gebruik hunner vleugels verleerd en zijn deze tot rudimentaire stompjes vergroeid.

die daar tusschen de zeevogels dagen van angstig wachten hebben doorleefd. Met bijzondere vergunning is het wel eens mogelijk zoo'n tocht langs de eilanden mee te maken en men kan zich haast niets romantischer, niets ontroender voorstellen. Het zijn de laatste brokken bewoonbaar, zooal niet bewoond land, alvorens men naar de verlatenheid en eenzaamheid van het Zuidpoolland stevent.

De Auckland-eilanden vormen de grootste en belangrijkste eilandengroep. Zij zijn met een weelderigen plantengroei bedekt en de natuuronderzoeker treft er vele schoone bloemen en planten aan, die voor zijn wetenschap van belang zijn. Men vindt hier zoowel land- als zeevogels en het is een der weinige broedplaatsen van den albatros. Ook de Campbelle-groep is zeer vruchtbaar. De Macquarie-eilanden behooren tot Tasmanië. Hier was eertijds een station gevestigd voor het bewaren van de traan van den zee-olifant en den koningspinguin. Doch dit is opgeheven, omdat het gouvernement van Tasmanië maatregelen heeft genomen om de verdelging dezer dieren tegen te gaan.

De Bounty-eilanden zijn een groep naakte rotsen, zonder eenigen plantengroei, doch krioelend van zeevogels. Deze eilanden zijn de broedplaatsen o. a. van de „Molly Mawks”, zooals de Engelse zeeelui een soort albatrossen („*Diomedea melanophrys*”) noemen, die slechts één ei legt, wit met enkele donkere spikkels. Als nest doet daarbij dienst een kleine uitholling in de rots, of wat aarde, in ringvorm op de naakte klip bijengekrabbeld. Op de Bounty-eilanden krioelt het van dergelijke groote albatrossen, de vermakelijk deftige pinguins, en

de overal voorkomende schapevogels („*Puffinus brevicaudus*”). De voornaamste broedplaatsen van den schapevogel vindt men op de onbewoonde eilandjes op de zuidwestkust van Stewart-eiland. De Maori's eten deze vogels als zij jong zijn. De leelijke jonge dieren zijn bedekt met een dik dons en buitengewoon vet. Deze eilandjes zijn nimmer bewoond geworden door de inboorlingen, die liever zorgen, dat de vogels er blijven vertoeven en op geregelde tijden des jaars groote hoeveelheden er van naar Nieuw-Zeeland uitvoeren.

De Waimangu-geyser. — Alom in de streek der warme bronnen vindt men sporen van vulkanische werking. De berg Tarawera, geschroeid en gekorven, voortdurend bedreigd door het onderaardsche vuur, verheft zich ten noorden van Waimangu. Zwavel en kokende bronnen worden er rijkelijk aangetroffen en van het Rotomahana-meer stijgen onafgebroken heele dampen op. Een tiental jaren geleden werden echter de wonderen van dit geyserland met een vermeerderd. Een onmetelijke stoomwolk rees uit een nieuwen geyser omhoog, die, steeds in kracht toenemend, massa's kokende modder en steenen uitbraakte. De Maori's gaven den nieuwen geyser den naam „Waimangu” of „Zwart Water” en „Zwart water” neemt een waardige plaats in onder de wonderen van die streek. De krater er van is open en is aan een zijde niet hooger dan de omgeving. Hij beslaat een oppervlakte van 80 Aren en de stoutmoedige bezoeker kan een blik werpen in die dwarrelende massa van zwarte, in kookhitte opborrelende modder. Sinds 1908 is het niet tot een uitbarsting van den geyser gekomen, doch in de dagen van zijn grootste werking hield „Zwart water” zich nog geen 36 uur achtereen rustig. Een elfen oppervlakte aan de open zijde van den krater, voortdurend in beroering, en daarom „de Braadpan des Duivels” geheeten, is een bewijs, hoe onder de aardschors de vulkanische krachten voortdurend in

DE WAIMANGU-GEYSER.

De uitbarstingen van den Waimangu-geyser werpen nu eens massa's van zwarte, kokende modder op, dan weder worden asch en steenen uitgebraakt. Soms wordt de uitgedreven massa 500 Meter hoog opgeworpen.

werking zijn. In denzelfden krater ligt ook een meer van kokend water, „het Echo-kratermeer” geheeten, dat overloopt, wanneer een nieuwe uitbarsting van den Waimangu is te verwachten. Deze uitbarstingen zijn indrukwekkende natuurverschijnselen, want de uitgeworpen modder bereikt een hoogte van bijna 400 meter en dikke wolken stoom bolderen omhoog, meer dan 1000 meter hoog, alvorens in het luchtruim te verwazen en te verdwijnen.

De Grotten van West-Australië. — Deze reeks van prachtige, indrukwekkende grotten liggen in de kalkrotsen in den uitersten zuidwesthoek van West-Australië. Kaap Leeuwin is het eerste punt van het groote vastland, dat de reiziger uit Europa in 't oog krijgt en tusschen die kaap en kaap Naturaliste, enkele kilometers noordwaarts en tusschen de woeste ravijnen en kale rotsen liggen achter de hooge klippen, die zich langs de kust verheffen, deze onge-

evenaarde grotten. De reis er heen kan van uit Yallingup of Margareta-rivier worden ondernomen.

De hollen behooren tot de grotten, die door de inwerking van het water in de kalkrotsen zijn ontstaan. Het regenwater druipt door een verticale spleet en zoekt zich dan in horizontale richting een weg tot het op een of ander punt van den rotswand naar buiten komt en omlaag glijdt of druipt. Het regenwater bevat een klein percentage koolzuur, het gesteente bestaat voor een groot deel uit koolzure kalk, die door de inwerking van het koolzuur omgezet wordt in oplosbare dubbelkoolzure kalk. Aldus wordt het gesteente langs den weg, dien het water volgt,

DE KRATER VAN DEN WAIMANGU-GEYSER.

De krater van dezen grooten geyser beslaat een oppervlakte van 8000 vierk. Meter. In den laatsten tijd heeft geen uitbarsting plaats gehad, sinds 1908 heeft de geyser zich rustig gehouden.

opgelost en medegesleept totdat het dunne straaltje aangegroeid is tot een ondergrondschen stroom en de breuk in het rotsgesteente geleidelijk zich uitbreidt tot een reeks van groote hollen en grotten.

De kalk, die door de werking van het koolzuur is opgelost en medegesleept wordt door het stroomende water, wordt op haar weg door elke hindernis tegengehouden en bouwt aldus kleine witte zuilen, bruggen en kasteelen op. Als het water omlaag druppelt, zet het de kalk af en vormt een franje van witte steenen kegels of wel bouwt op den bodem, waarop het valt, een klomp van zuivere kalksteen, die al maar verder groeit, en een hooge zuil vormt en zich soms zelfs ten slotte vereenigt met den stalactiet, waarvan het water is afgedropen. Alle vormen van stalactieten en stalagmieten treft men aan in deze grotten bij Yallingup. In een er van ziet men een volslagen schouwburgloge met zijgordijnen, leuning, pilaren, alles

DE YALLINGUP-GROTTEN.

Bovenstaande afbeelding geeft een blik in de indrukwekkende druipsteengrotten van West-Australië. Deze grotten zijn zeer uitgestrekt en hebben hier en daar een hoogte van meer dan 30 Meter.

DE „SOLDATENDEKEN" IN DE YALLINGUP-GROTTEN.

Dit is een prachtvoorbeeld van de steenen draperieën, die door de inwerking van het water in deze kalksteenrotsen zijn ontstaan.

druiventrossen, weefsels, schijnbaar zoo zacht als schapenwol doch hard als marmer en — oprijzende van den bodem, als gereed om de vruchten te plukken doch bevroren toen de vingers zich tot grijpen gereed maakten — een monsterachtige hand, maar dan een meter hoog.

De Warrawerrie-grot ligt ongeveer drie Kilometer zuidelijker. Om haar te bereiken gaat men langs een ladder van vijf Meter omlaag. De bodem is bedekt met grillig gevormde steenklompen. Op een plaats verheft zich een stalagmiet, gelijkende op een gebroken zuil, gehouwen uit het zuiverste Carrarisch marmer. Draperieën teer als gaas, den indruk gevende van het fijnste dundoek, hangen langs de wanden en eerst als de hand de kilheid van het

volkomen naar behooren. Een andere zeer groote grot, de Zaal van den Staatsraad gedoopt, biedt een zeer indrukwekkenden aanblik. Het is haast onmogelijk de grot zoo voldoende te belichten, dat al de wonderen van kalksteen er in nauwkeurig zijn te aanschouwen, daar de ruimte zeer groot en ruim 30 Meter hoog is. Men ziet echter, hoe stalactieten van het koepeldek afhangen als reusachtige kristallen kandelaars en de draperieën langs de wanden schijnen in het onzekere lichtschijnsel, dat wij er op laten vallen, heen en weer te wuiven. Groote, met puntige uitsteeksels versierde zetels verheffen zich als tronen in het midden dezer ruimte, en men kan zich voorstellen, hoe in deze steenen pracht door een vorst cour wordt gehouden.

De Waleliffe-grot heeft een zeer engen toegang, verborgen achter struiken en varens. Wie er in wil binnendringen, moet krui-
pen, zich wringen door een nauwe gang over een afstand van ruim 10 Meter. Maar dan wordt hij beloond door den aanblik van een ronde zaal weelderig rijk gesierd met schitterend witte stalactieten, met reusachtige

gesteente heeft gevoeld, komt men tot de erkenning, dat het water ze uit steen heeft geschapen en dat ze niet afkomstig zijn van een weefstoel.

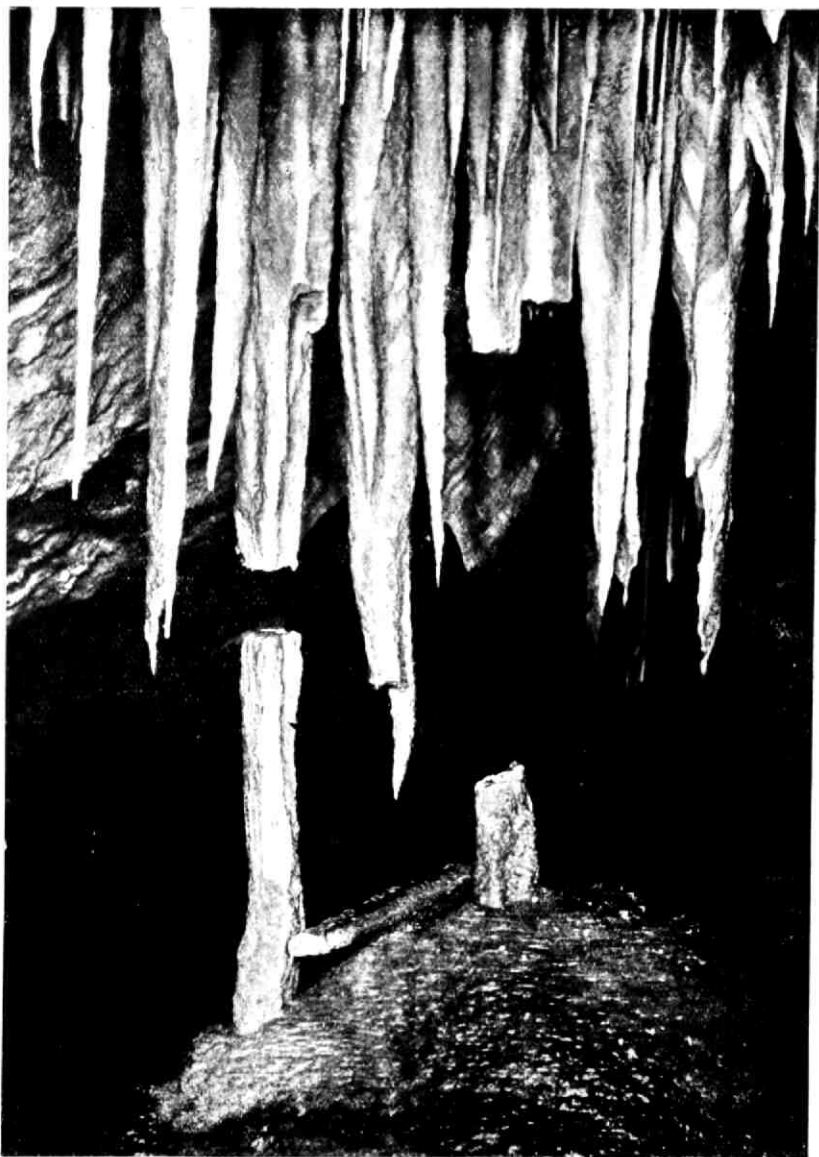
In de Calgardup-grot is de bodem zoo vochtig, dat het nog duidelijk is te bemerken, dat ze de bedding van een ondergrondse beek is geweest. De grot is ruim twintig Meter breed, de wanden zijn gesierd met stalactieten van allerlei denkbaren vorm en in het flikkerende licht vertoonen zij tal van kleurschakeeringen. In deze grot treft men de wonderlijke kalkformatie aan, die „de Preekstoel” is gedoopt, schijnbaar gedragen aan de teerste marmeren ketenen.

Wairakei. — Het Wairakei-dal is een der drie wonderdalen van het land der heete bronnen, gelegen aan de oevers van de Waikato. Dit geyserdal, met zijn met manuka-boomen, slingerplanten en varenpalmen begroeide hellingen, voert door een landschap van weelderige kleurenpracht. Snelvlietende stroomen en beekjes, tusschen oevers van witte, roode en gele rotsgesteenten zich een weg banend, zijn omlijst door dichte varenboschen en zachte mosvelden, terwijl hier en daar geysers omhoogspuiten, verdwijnend om zich telkens weder met onbegrijpelijke regelmatigheid te vertoonen.

De poel, welke door de blanke bevolking „de Champagne-vijver”, door de Maori's „Pirorirori” („de altijd opborrelende”) wordt geheeten, is een kokende kolk, gevuld met donker blauwgroen water, waarvan de eene zijde rijk begroeid, de andere bedekt met lagen gekleurde klei, die men in overvloed in de omgeving vindt. Op één punt bij den oever doet de vulkanische werking zich het sterkst waarnemen; daar kookt en borrelt het water onafgebroken naar boven.

De mooie kleur van den poel wordt toegeschreven aan de klei, die in het altijd in beroering zijnde water blijft dwarrelen en medegesleept wordt door den stroom heet water, die er van afvloeit en Kiriohinekai is geheeten.

De Wonderen der Wereld,

DE GEBROKEN ZUIL IN DE BLACKBOY HOLLOW CAVE.

Stalagmieten en stalactieten hebben zich hier gevormd tot slanke zuilen, even mooi als de bekwaamste beeldhouwer uit het oude Griekenland uit smetteloos Parisch marmer had kunnen houe.

De mooie geyser van den Drakenmuil is een der krachtigste van het Wairakei-dal. Hij komt te voorschijn uit een spleet, die ongeveer 60 Meter boven een beek is gelegen. Ongeveer om de negen minuten spuit het kokende water op en werpt schuimende fonteinen omhoog. Dat duurt zoowat tien seconden en dan verdwijnt het natuurverschijnsel weder. Deze uitbarstingen bereiken een hoogte van 3 of 4 Meter en vallen dan in een reeks van kleine watervallen naar beneden. De bodem steekt door zijn hel roode kleur scherp af tegen het

BLACKBOY HOLLOW CAVE.

Stalactieten, bestaande uit twee verschillende stoffen, vindt men in deze grot. Behalve de kalksteen heeft het regenwater met zich nog een ander mineraal der rotsen meegenomen. Dit is ook achtergebleven in de stalactieten en is oorzaak van de verscheidenheid van kleur.

terwijl de eilanden in het meer groene luthoven zijn. Op den noordelijken oever heeft men het gezicht op hoge bergen met schitterend witte gletschers, vanwaar af schuimende watervallen in diepe kloven storten. De Matterhorn-keten en de Kathedraalbergen verheffen hunne besneeuwde toppen boven het schilderachtige meer. De zijtakken van het meer vernauwen zich aan het uiteinde en gelijken dan met hunne steile rotsen op de fjorden van de westkust. Vooral de westelijke vertakking is schilderachtig door haar diepe inhammen, haar bochten en kapen, alles even weelderig begroeid.

donkere groender manuka-boomen en aan den voet van den geyser ligt een kleine poel van kokend water, donker blauw van kleur, waaruit onafgebroken kleurige waterbellen opstijgen. De verscheidenheid van kleur wordt nog grooter door de roze op koraal gelijkende sintels, aan den voet van het terras, dat afwisselend bruine, roode, zwarte en grijze tinten doet zien.

Het Manapouri-meer. -- Het Manapouri-meer is een der mooiste en tevens een der diepste meren van het zuidelijk eiland van Nieuw-Zeeland. De oude Maori-naam er van is Motu-rau, „het Meer van Honderd Eilanden”, een goed gekozen benaming, daar het meer bezaaid is met talloze eilandjes. Het meer is een paar honderd vierkante Kilometer groot; de grootste diepte is 450 Meter. Het is bijna 35 Kilometer lang en loopt uit in twee armen, een zuidelijke en een westelijke. Aan alle zijden is het omgeven door prachtige bergen, dicht begroeid en met besneeuwde toppen, gelijk alle bergen van dit eiland. Zij bereiken een hoogte van 3000 à 3500 Meter boven de oppervlakte der zee; honderd Meter hoog bedekken de berken, varenboomen en vuurboomen de helling met een dichten plantengroei,

DE „PREEKSTOEL” IN DE CALGARDUP-GRÖT.

De „Preekstoel”, gevormd door de laatste stalactietformaties, wordt beschouwd als het pronkstuk van de druipsteengrotten van West-Australië.

DE CHAMPAGNE-VIJVER, WAIRAKEI.

Dit meertje van kokend water is opmerkelijk door den rijkdom van tinten, veroorzaakt door de klei, die blijft zweven in het steeds opborrelende water.

Het Rotomahana-meer. —

Het „warmwater-meer” Rotomahana, aan welks oevers men de prachtige roode en witte terrassen vond, totdat de uitbarsting van den Tarawera-berg ze verwoestte, is een voormalige krater. Het was weleer een der drukst bezochte punten omdat de vermaarde terrassen in de nabijheid er van lagen. Doch in den nacht van de groote uitbarsting van den Tarawera werd de plaats waar het Rotomahana-meer lag geheel vernield, en het water met de modder en steenen en alle schoonheden der oevers her- en derwaarts geworpen. Wat een landschap van ongeëvenaard natuurschoon was geweest, werd herschapen in een woestijn vol vreemde vormen en ongewone geluiden. De bodem van het meer werd over de gansche oppervlakte bedekt met leelijke modderfontein en fumarolen, die dikke stoomwolken ten hemel opstieten. De steile kanten van dezen afschuwelijken kuil waren met asch overdekt en de omringende heuvels waren door diepe scheuren doorploegd. Door deze spleten in den rotsbodem baanden zich dikke stoomwolken onder

geraas en geblaas een uitweg, en de top van den Tarawera was in tweeën gepletten.

In den omtrek van het in den ouden krater gevormde Rotomahana-meer vindt men talloze bewijzen van de vulkanische werking onder den bodem. „Ongetwijfeld”, zegt een schrijver, „waren op geringe diepte onder het oppervlak de rotsen vóór de uitbarsting verzadigd van water, dat een temperatuur ver boven zijn gewone kookpunt had, doch waarvan de overgang tot den toestand van stoom werd verhinderd door de drukking der rotslagen er boven. Werd die drukking minder, dan moest het oververhitte water zich onder ontplofingsverschijnselen omzetten tot stoom. Dientengevolge waren in de omgeving van het meer alle gegevens voor een hydrothermische ontploffing aanwezig, mits nu maar de drukking der bovenliggende rotslaag wilde verminderen. Het ontstaan van de scheur bij de uitbarsting deed dien druk inderdaad verminderen en het gevolg was de ontzettende hydrothermische ontploffing van 1886.” Zes maanden later was het peil van het nieuwe meer reeds weer half zoo hoog als dat van het vorige. De oude afvoerwegen waren verstopt en het toestroomende water heeft het meer dertigmaal grooter omvang dan vroeger gegeven. Vroeger 148 Hectaren

groot, heeft het thans een oppervlakte van 4480 Hectaren. Maar niet over de gansche uitgestrektheid is het water van het Rotomahana-meer warm. Sommige gedeelten zijn koud, andere warm, doch in de buurt der geysers, die als stoommachines langs de oevers van het meer staan te blazen en te hijgen, is het water kokend; en op plaatsen waar het water ondiep is breken kokende bronnen zich baan naar de oppervlakte. De rotsen van het meer zijn in stoom gehuld en oorverdoovend is het gebrul der fumarolen, die de reiziger aan alle kanten ziet opstijgen.

De Tarawera-berg. — De Tarawera is een der vulkanische toppen van de groote bergruggen van het noordelijk eiland van Nieuw-Zeeland. Hij staat midden door het land der heete bronnen en verheft zich op den oostelijken oever van het meer van denzelfden naam. De hoogste top van den berg was vóór de uitbarsting van 1886 ruim twaalfhonderd Meter boven den zeespiegel en op een afstand gezien had die top een afgeplatten vorm, zonder eenige aanwijzing van een krater. De geschiedenis geeft niet de minste aanwijzing, dat de vulkaan vroeger ooit in werking is geweest, en met wouden begroeide hellingen bewezen wel, dat de vulkaan eeuwen achtereen gedoofd was geweest. De geleerden zijn het met elkaar dan ook eens, dat de Tarawera vóór zijn jongste uitbarsting niet in actie is geweest zoolang de Maori's Nieuw-Zeeland bewoonden.

De geheele groote Taupo-keten telt vele prachtige bergspitsen, waarvan de meest bekende

DE DRAKENMUIL, WAIRAKEI.

Deze geyser is vermaard om zijn rijkdom aan tinten. De heete bron vloeit over op koraal gelijkende sintels naar een poel van prachtig blauw gekleurd water.

zijn de Edgecombe, de Kaharamea, de Paeroa, de Tongariro, de Ngauruhoe en de Ruapehu (ruim 3000 Meter hoog). Deze verheffen zich boven het vulkanische tafelland over een uitgestrektheid van meer dan 240 Kilometer en de Taraweraberg beheerscht een wonderschoon en indrukwekkend landschap.

De Maori's gaven verschillende namen aan den Tarawera. Die van den noordkant beteekende „openbarstende“, die van de zuidzijde „de gebarsten rots“, wat des te opmerkelijker is, omdat naar menschelijke herinnering geen uitbarsting ooit heeft plaats gehad. De berg was heilig als begraafplaats van de hoofden en vele jaren lang verzetten de inboorlingen zich tegen de bestijging er van door blanken.

Talrijke voortekenen gingen aan de uitbarsting vooraf, doch er werd geen bijzondere beteekenis gehecht aan de verschillende verschijnselen. De poelen en geysers aan de landstreek waren ongewoon werkzaam gedurende den voorafgaanden tijd. Er ontstonden plotseling

HET MANAPOURI-MEER.

De ernstige schoonheid van dit meer, met zijn dichtbegroeide eilanden en steile oevers met zijn besneeuwde toppen van de Kathedraalbergen in het noorden, heeft er den naam Manapouri, „het meer van het treurende hart“ aan gegeven.

meren en het water van een op eenigen afstand gelegen kratermeer verdween plotseling, de krater liep geheel droog. Gedurende het gansche jaar, dat aan de uitbarsting voorafging, waren er verschijnselen voorgekomen, die waarschuwd, dat iets ongewoons onder het oppervlak der aarde plaats vond. De ontzettende uitbarsting van 10 Juni 1886 kwam niettemin zoo onverwacht, dat inwoners van de omliggende steden en dorpen, inlanders zoowel als Europeanen, rustig sliepen toen zij gewekt werden door de eerste schokken der aardbeving.

Te Wairoa, 13 Kilometer van den Tarawera gelegen, had men een even prachtig als ontroerend gezicht op de ramp; desgelijks te Rotorua, 23 Kilometer verwijderd. Binnen het uur na de eerste lichte trillingen en het eerste gerommel werden de schokken heviger en talrijker, en oorverdoovend was het gebulder van de tot uitbarsting gekomen kraters. Elke knal deed de ruiten der huizen van Auckland, 240 Kilometer verwijderd, rammelen en men zag het daar duidelijk weerlichten. De ontploffingen werden waargenomen te Wellington, op 470 Kilometer afstand, en zelfs te Christchurch in het zuiden, 680 Kilometer

HET ROTOMAHANA-MEER.

Oorspronkelijk was dit een uitgedoofde krater. Na de uitbarsting van den Tarawera in 1886 werd er een nieuw Rotomahana-meer gevormd dertig maal grooter dan het vorige en het bedekt thans een oppervlakte van 4480 Hectaren.

DE TARAWERA.

Op deze afbeelding ziet men de diepe scheuren in de berghelling ontstaan door de uitbarsting van 1886, toen de Tarawera ontwaakte uit een slaap van enkele eeuwen. Aan den voet van den berg ligt het Rotamahana-meer.

er van verwijderd. Dichte wolken stoom en rook, waaruit electrische ontladingen plaats vonden, verhieven zich 10 Kilometer in de lucht en strekten zich boven den berg uit als een reusachtige parapluie, die steeds grooter en grooter werd, totdat gansch het hemelgewelf er achter schuil ging. Van uit de voornaamste vuurkolom, die uit den krater omhoog spoot, rolden vurige bollen in het meer, terwijl langs den geheelen bergkam overal vulkanische vuren opstegen, zoodat het was alsof de gansche berg in brand stond.

Des morgens om zes uur was het voornaamste werk van verwoesting voltooid, hoewel de uitbarsting, met het uur in kracht afnemend, nog enkele dagen voortduurde, het nog steeds rommelde in den berg en over den ganschen bergkam nu en dan door de werkende kraters steenklompen werden uitgeworpen. Toen men voor de eerste maal na de ramp den top van den Tarawera tusschen de dichte rookwolken in het oog kreeg, zag men, dat hij hooger dan te voren was, dat de top in het midden tot een kegel was opgegroeid, en de gansche bergrug tal van scheuren had gekregen.

De wouden zijn van de hellingen weggevaagd, verbrand. Doch de onvermoeide natuur is onafgebroken bezig geweest gedurende de 25 jaar, welke sinds de uitbarsting zijn verlopen. Zij heeft weder aan de omgeving van den Tarawera een normaal uiterlijk gegeven, de moddervlakten weder door plantengroei doen bedekken, aan de beeken en stroomen een andere bedding, aan de meren een andere plaats toegewezen, de vogels naar de verwoeste streken teruggelokt, de wateren weder met visschen bevolkt, de bloemen weder doen ontluiken. Doch sinds den nacht der verschrikking in 1886 is de werking der talloze geysers en poelen belangrijk toegenomen.

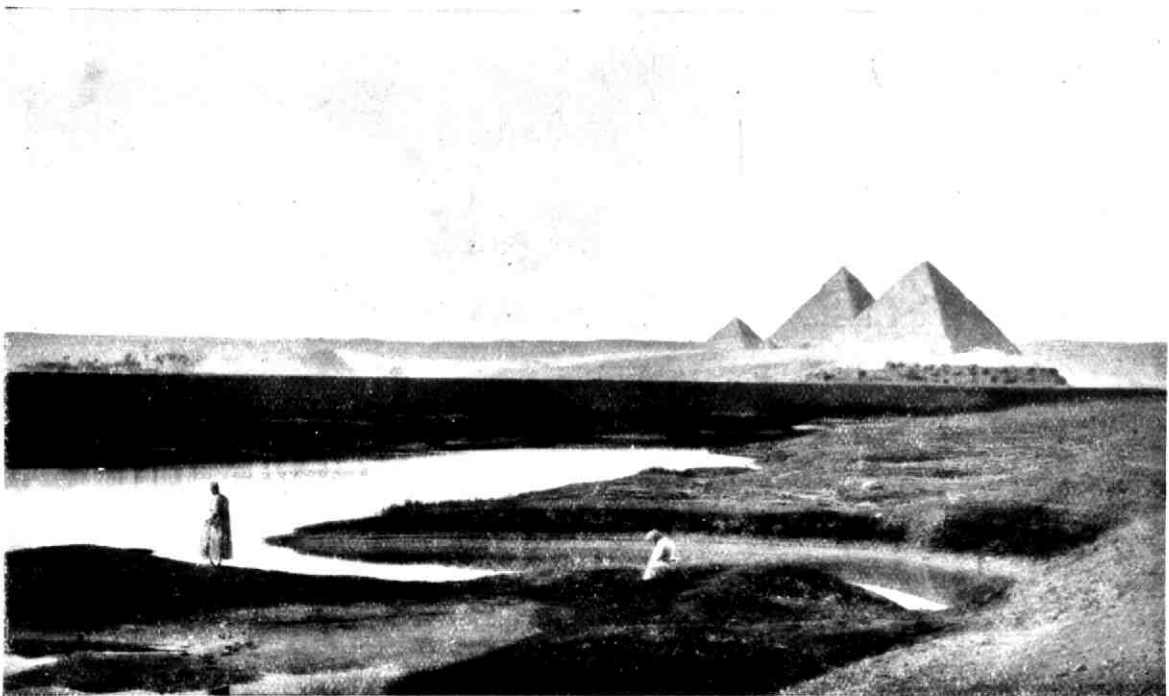
AFRIKA.

HOOFDSTUK XII.

Naar SIR HARRY JOHNSTON.

De Pyramiden van Gizeh. — In de Inleiding van dit werk is er reeds aan herinnerd, dat de Pyramiden van Egypte bij de beschaafde Grieken en Romeinen in het begin van onze jaartelling stonden bovenaan het lijstje van de Zeven Wonderen der Wereld. Deze kolossale grafsteden zijn voor de eerste maal duidelijk beschreven door Herodotus, den Griekschen reiziger en geschiedschrijver, die als onderdaan van Perzië het levenslicht aanschouwde in het door Grieken bewoonde kustgedeelte van Klein-Azië en ettelijke jaren, vermoedelijk tusschen 460 en 454 vóór Chr., in Egypte vertoefde. Zijn naam voor deze vierzijdige bouwwerken, waarvan de driehoekige zijden van een vierhoekig grondvlak opstijgen tot een zelfde punt van samenkomst onder een hoek van ongeveer 50 graden, was „Pyramis”, vermoedelijk een verbastering van een Egyptisch woord „Piremus”, dat dient tot aanduiding van iets, dat verticaal in de hoogte gaat. Aan den meervoudsvorm „Pyramides” heeft West-Europa den naam Pyramide ontleend.

Wie maar een vaag begrip heeft van Egypte, stelt zich voor, dat Egypte vanaf Alexandrië tot de omgeving van Khartoem met Pyramiden is overdekt, en ook dat de Pyramiden moeten gerekend worden tot de oudste monumenten van Egypte en een eigenaardigheid zijn uitsluitend

DE PYRAMIDEN VAN GIZEH.

Te Gizeh, in de buurt van Caïro, verheffen zich de drie Pyramiden van Khufu, of Cheops, zijnen broeder Khefren, en Mycerinus, onderscheidenlijk den tweeden, derden en vierden koning uit de Vierde Dynastie, die over Egypte heerschte tusschen 3733 en 3600 vóór onze jaartelling.

van dat land. De waarheid is evenwel, dat de oudste der eigenlijke Pyramiden — n.l. een vierzijdig bouwwerk van steen, van een vierkant grondvlak oplopend tot een scherpe punt — vermoedelijk niet ouder is dan de Vierde Dynastie, ongeveer 6800 jaar geleden, terwijl het begin van Egypte's beschaving nog zeker een 5000 jaar ouder is te stellen. De echte Pyramiden worden bovendien uitsluitend aangetroffen in het noordelijkste deel van Midden-Egypte op of nabij den linkeroever van den Nijl, even boven de Delta en niet ver van Caïro. De kleine en later gebouwde Pyramiden, meer zuidelijk in Nubie (Meroë) gelegen, zijn armzalige imitaties van de reusachtige monumenten, opgericht door de koningen uit de Vierde, Vijfde, Zesde, Zevende, Achtste, Elfde en Twaalfde Dynastieën, die volgens professor Flinders Petrie geregeerd hebben in een tijdperk, waarvan het begin 6850, het einde 6200 jaren achter ons ligt.

Niet alle geleerden zijn het met die cijfers van Flinders Petrie eens. Andere Egyptologen

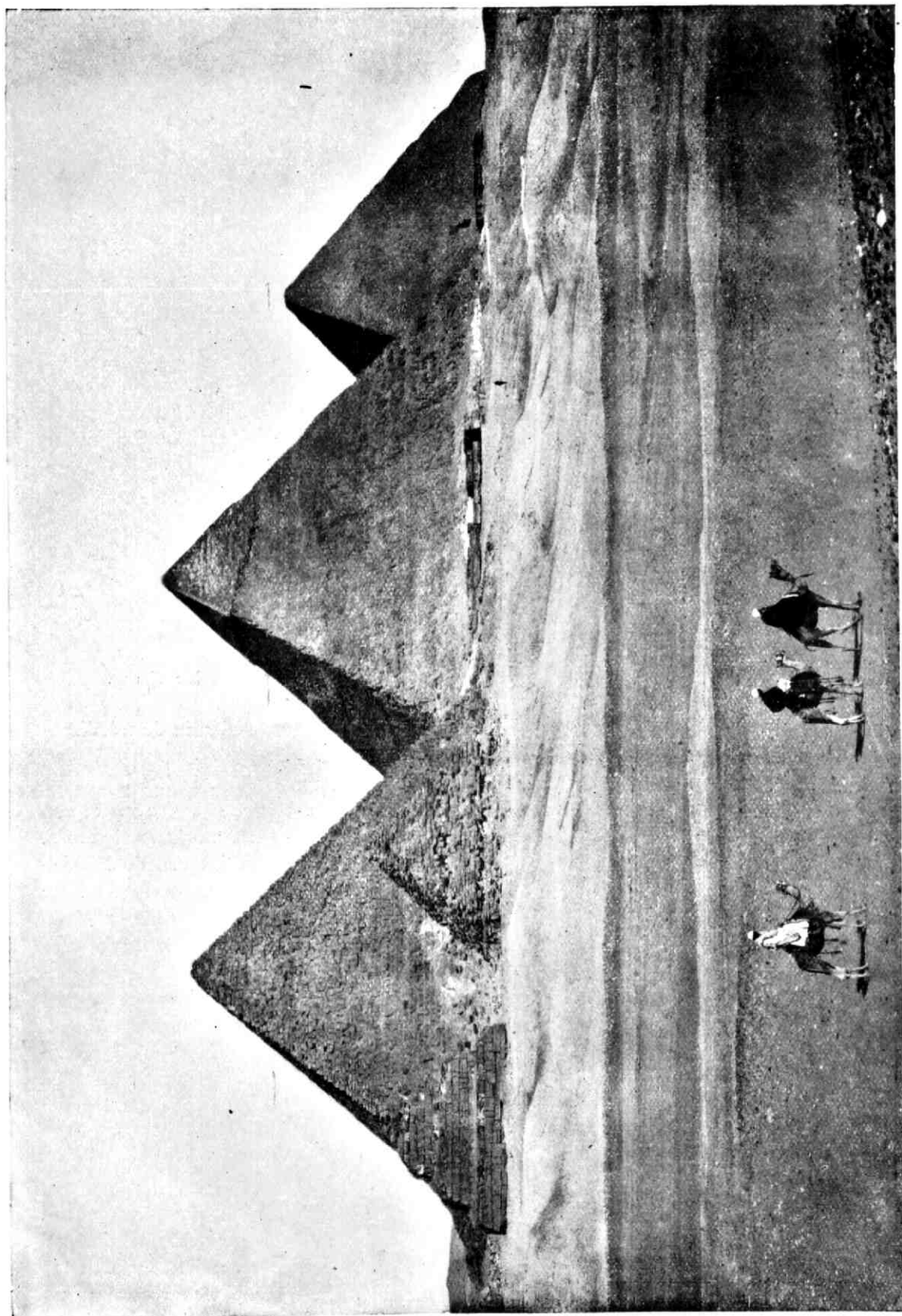

GEZICHT OP DE PYRAMIDEN VAN ACHTER DE PALMEN.

Men erkent thans algemeen, dat de Pyramiden niets anders waren als de graven der Egyptische koningen, die heerschte van af de Eerste tot de Twaalfde Dynastie. De koning bouwde zelf zijn laatste rustplaats en volgens Lepsius voegde hij er elk jaar van zijn regeering een deel bij.

zijn van oordeel, dat de Pyramiden niet zoo oud zijn, schatten den ouderdom op ongeveer 5000 jaren. De Sphinx dagteekent ongeveer uit den tijd van de Groote Pyramide te Gizeh, is dus ten hoogste 6800 jaar oud.

De Pyramiden in hun volmaaktsten vorm, schijnen te danken te zijn aan de fantasie van een groot koning of bouwmeester, die daarbij tot voorbeeld nam het veel bescheidener en kleiner „Mastaba” of steenen graf. Op den platten steen, die een steenen graf bedekte, werden kleiner lagen metselsteen aangebracht. De toeneming van het aantal van deze langwerpige steenlagen deed geleidelijk een reeks van treden ontstaan en als er ten slotte bovenop een enkele steen werd gezet, dan had men een soort van pyramide, groote verwantschap vertoonend met de trap-pyramiden van Sakkara, waarop we later nog nader terugkomen. De verandering van het grondvlak van een langwerpigen vierhoek in een vierkant, en de opvulling der treden

DE DRIE PYRAMIDEN.

Volgens Lepsius werd een pyramide grooter naarmate een koning langer regeerde. Als hij was gestorven werd zijn gebalsemd lijk geplaatst in een geheime kamer en dan werd de Pyramide voor ieder gesloten. Opmerkelijk is dat elke Pyramide een eigen naam had zinspelend op het leven hiernaals, b. v.: „Plaats der Eeuwigheid” of „de schoone Hemel.”

DE GROOTE PYRAMIDE.

Dit is de laatste rustplaats van koning Khufu. Hij gaf er den naam „het Eeuwige Licht” aan.

met metselwerk, waardoor de zijden geëffend werden, waren verdere schreden in de wordingsgeschiedenis der pyramiden.

Reeds zeer vroeg in de ontwikkelingsgeschiedenis van het mensdom, in het bijzonder van het blanke of Caucasische ras, vinden we het gebruik om een doode te begraven in een steenen ruimte, om reden, dat het lijk aldus beschermd werd tegen de vraatzucht van hyena's, honden en gieren. Het oude negroïde volk, dat weleer de noordelijke kusten van de Middellandsche Zee bewoonde — ongeveer dertig- of veertigduizend jaar geleden — legde zijne dooden in kleine steenen ruimten, die het maakte door het uithollen van den rotsigen bodem, voltooide de muren van het graf met brokken steen en legde andere stukken over de opening. Op den duur bracht de vrees, dat hyena's de losse steenbrokken zouden verwijderen, de achtergebleven betrekkingen er toe om groote steenen platen er over te leggen. Aldus zijn de Dolmen ontstaan, die men alom, als herinneringen aan voorhistorische tijden, aantreft in Europa, Noord-Afrika en Azië. Steenen graven zijn onbekend onder de echte negerrassen, die niet te eeniger tijd den invloed hebben ondervonden van den blanke en wanneer men ze aantreft ten zuiden van de woestijn Sahara, zijn zij een bewijs, dat lang of kort geleden die invloed zich heeft doen gevoelen.

In Berber, Noord-Afrika, treft men een soort van graven aan, die in karakter overeenstemmen doch in vorm verschillen met de pyramide. Hier, speciaal in Algiers, was het graf van een aanzienlijk persoon in den aanvang der historische tijden vaak rond van vorm, misschien afgeleid van de uiterlijke gedaante van hut of huis; want de gedachte om iemand te begraven in de woning waarin hij heeft geleefd, wordt meer verwezenlijkt. Op den top van zoo'n rond graf was geplaatst een rond dak van metselwerk, waarop weder een kleiner koepel was geplaatst en zoo zijn de ronde pyramiden ontstaan — op elkaar liggende ringen van steen, steeds kleiner wordend van omtrek en ten slotte in een punt eindigend — welke

de graven der vermaarde Berberkoningen werden en die men tegenwoordig op verschillende punten in Algiers aantreft.

Den pyramidevorm vindt men intusschen niet enkel in Egypte doch, ongetwijfeld geheel onafhankelijk daarvan, zijn zij opgericht door de oude volken, die Griekenland, Italië, Assyrië, Indië, China en zelfs Mexico en Centraal-Amerika bewoonden. Maar bij al die volken, en in het bijzonder in Egypte, was de pyramide nimmer een familiegraf, doch de laatste rustplaats voor een enkelen persoon, bij uitzondering voor een echtpaar. De Groote Pyramide van Gizeh b.v. — Koning Chufu's graf — heeft kleinere pyramiden tot bureu, welke als graven dienden voor andere leden van het koninklijk huis, hoewel het mogelijk is, dat behalve het stoffelijk overschot van koning Chufu ook de sarcophaag van zijn gemalin er een plaats in heeft gevonden.

Gelijk men op een onzer afbeeldingen kan zien, waren de pyramiden bedekt met effen metselwerk, mooie gladde steenen, goed afgewerkt, zorgvuldig aan elkaar gepast en aan ieder der vier zijden een scherpe kantlijn vormend. Indien de mensch deze steenen bedekking onaangeroerd had gelaten, dan zou het te betwijfelen zijn of, gegeven het Egyptische klimaat, de Pyramiden er erg vervallen zouden hebben uitgezien trots een bestaan van bijna 6000 jaar en het zou uiterst moeielijk zoo niet onmogelijk zijn geweest den top er van al klimmende te bereiken. Doch van af den tijd, dat Egypte heeft blootgestaan aan de invallen van „barbaren”, dus sedert 510 vóór Christus, en vooral onder de langdurige en alles verwoestende heerschappij der Arabieren en Turken, is gezocht naar een opening in de

DE VOET DER GROOTE PYRAMIDE.

De Pyramide is opgetrokken van Nummulitenkalksteen, uit de steengroeven van Tûra en Masâra aan de overzijde van den Nijl. De buitenzijde was van graniet en blokken kalksteen doch slechts beneden den beganen grond zijn daarvan nog sporen waar te nemen.

EEN HOEK VAN DE GROOTE PYRAMIDE.

Het algemeen karakter van een Pyramide is dat van een trap, waarvan de treden een halven tot anderhalven Meter hoog zijn. De hoogte van deze Pyramide is 151 Meter, de lengte van elke zijde 240 Meter.

Pyramiden, ten einde de geheimen er van te onthullen en in de eerste plaats om de er in verborgen schatten op te sporen. De mantel van metselwerk, met zoo bekwame hand gemaakt, werd weggehakt en het daaronder liggende grover bouwwerk blootgelegd.

Het feitelijke graf of de grafkamer, waar het lijk van den vorst zijn laatste rustplaats vond, was bijna altijd beneden de oppervlakte der aarde en men kwam er langs een hellende gang, waarvan de opening gelegen was aan de noordzijde der pyramide — de vier zijden der pyramiden zijn altijd naar de vier windstreken gekeerd — of wel was gemaakt een eind verder in den rotsachtigen bodem, waarop de pyramide was gebouwd. Deze gangen daalden van den ingang tot het graf in het midden met een helling van ongeveer 26 graden.

De toegangschijnt gesloten geweest te zijn door een steenen deur, draaiend op een spil of tap. Andere gangen vormden vertakkingen van de hoofdgang, die naar het graf voerde en mondden uit op een of meer groote ruimten in het hart der pyramide, ver boven het graf. Zeer dikwijls waren die zijgangen echter versperd of verstopt, hetzij voor een of ander tijdelijk doel, hetzij voor goed. De zoldering dier kamers werd gevormd door horizontaal liggende steenen, waarboven nissen lagen, gevormd door schuin staande steenen, die als 't ware als nok van het dak dienden. In de Koningskamer van de Groote Pyramide van Gizeh vindt men een aantal ruimten met horizontale zolderingen, waarboven nissen zijn uitgespaard.

Het is waarschijnlijk, dat het plan heeft bestaan

in de Pyramide van Chufu of Cheops niet enkel het lijk van den koning zelve doch ook dat van zijn medebestuurder of zelfs van zijn gemalin te begraven. De laatste centrale grafkamer schijnt evenwel nooit voltooid te zijn, doch het verhaal gaat, dat een sarcophaag is gevonden in de tweede kleinere van de beide zorgvuldig afgewerkte kamers boven het centrale graf, waaraan de naam van „grafkamer der koningin” is gegeven. De „grafkamer des konings” lag met de kleinere tweede kamer vrijwel in het centrum der pyramide, wanneer men het graf beneden de oppervlakte van de aarde aanneemt als het laagste punt er van. Vanaf den ingang aan de noordzijde der pyramide, bij de plaats, waar de grens is tusschen den mantel van metselwerk en het rotsgesteente, dat nu de basis vormt, voert de gang omlaag naar een punt, dat als de feitelijke basis der pyramide is te beschouwen. Hier splitst

Een blik van af den zuidwestelijken hoek van de Groote Pyramide op de woestijn. Van de hoogte van de plaats vanwaar de fotografie is genomen, kan men een denkbeeld krijgen, wanneer men ziet, hoe klein de kameel zich vertoont, die heel in de verte even boven het middelpunt van de afbeelding zichtbaar is.

de weg zich in tweeën, de dalende gang voert naar het centrale grat op den bodem van het geheele bouwwerk, de stijgende brengt den bezoeker naar de grafkamers van den koning en de koningin in het hart der pyramide; halverwege echter voert een zijgang in horizontale richting naar een enkele, kleine ruimte, waarvan de bestemming niet duidelijk blijkt. Op het punt, waar deze horizontale gang naar de derde kamer zich afscheidt van de omhoog voerende, vindt men de sporen van een plotseling naar beneden loopende schacht, wellicht het werk van schatgravers.

De steenen, waarvan de Groote Pyramide is opgetrokken, werden volgens Herodotus uitgehouwen in de Arabische Bergen; hij kan daarmee den berg Sinaï bedoeld hebben of ook wel de Nubische Alpen bij Suez. Elke steen was op zijn minst 10 Meter lang. De steenen werden vervoerd naar lichterschepen op den Nijl en over dien waterweg naar Gizeh gebracht. Vanaf den oever der rivier werden zij voortgetrokken, ongetwijfeld over rolhouten van palmstammen, langs een speciaal daarvoor aangelegden weg, 20 Meter breed, meer dan een Kilometer lang en uitgehouwen in den rotsbodem. De weg was geplaveid met gladde steenen

DE INGANG VAN DE GROOTE PYRAMIDE.

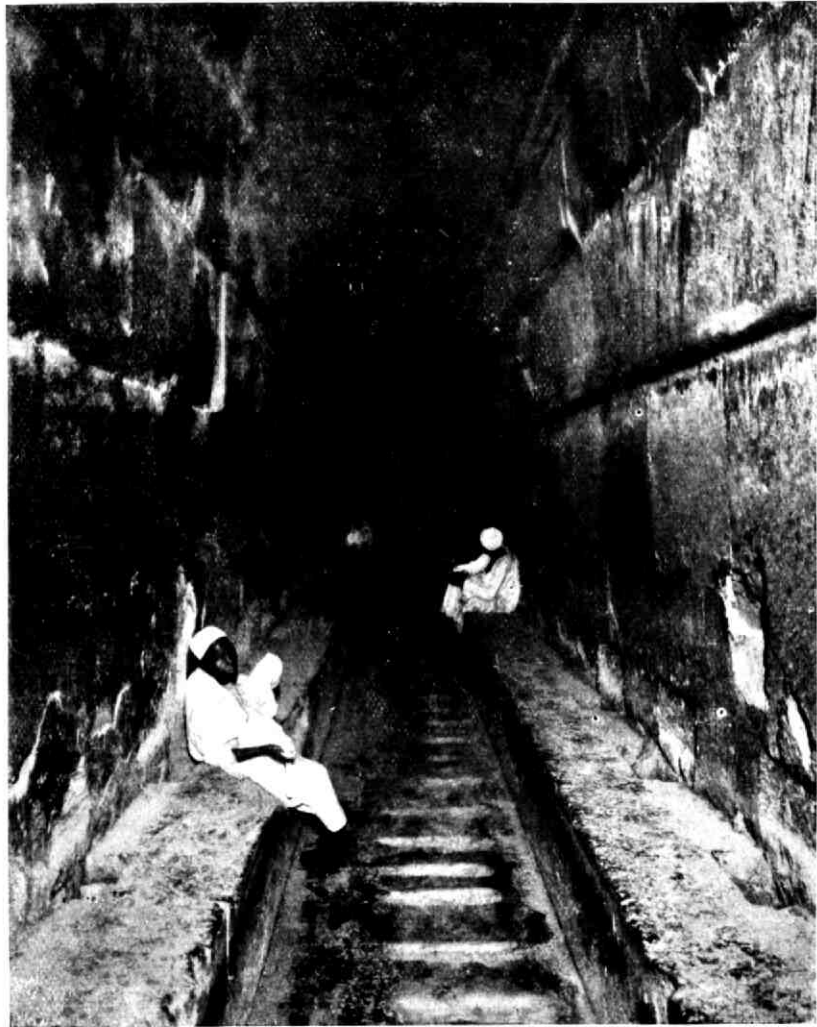
De ingang aan de noordzijde is ongeveer 15 Meter boven den beganen grond. Binnengekomen gaat men door een naar beneden hellende gang, 110 Meter lang, zoo steil dat zelfs aan het uiterste punt de hemel nog is te zien. Deze weg voert naar de onderaardsche grafkamer.

en de steenen kanten versierd met afbeeldingen. Men had tien jaar noodig om den weg aan te leggen en daarop duurde het twintig jaar eer de Pyramide van Chufu was voltooid. Toen het werk was afgelopen, bedekte, volgens Herodotus, de Pyramide een oppervlakte van acht vierkante plethra, d. i. 7605 vierk. Meter en de hoogte was 265 Meter. Doch die afmetingen waren niet juist, zooals later wetenschappelijk is vastgesteld, eerst door de leden der wetenschappelijke missie, door Napoleon uitgezonden, later door kolonel Howard Vyse, Sir Henry James en professor Piazzzi Smyth. Volgens laatstgenoemde autoriteit (die intusschen tamelijk overdreven meeningen koesterde omtrent de pyramiden en aan de bouwmeesters er van allerlei mystieke bedoelingen toeschreef, welke hun vermoedelijk totaal vreemd waren) is elk der vier zijden van de basis 230 Meter lang en de hoogte 146 Meter. De oppervlakte

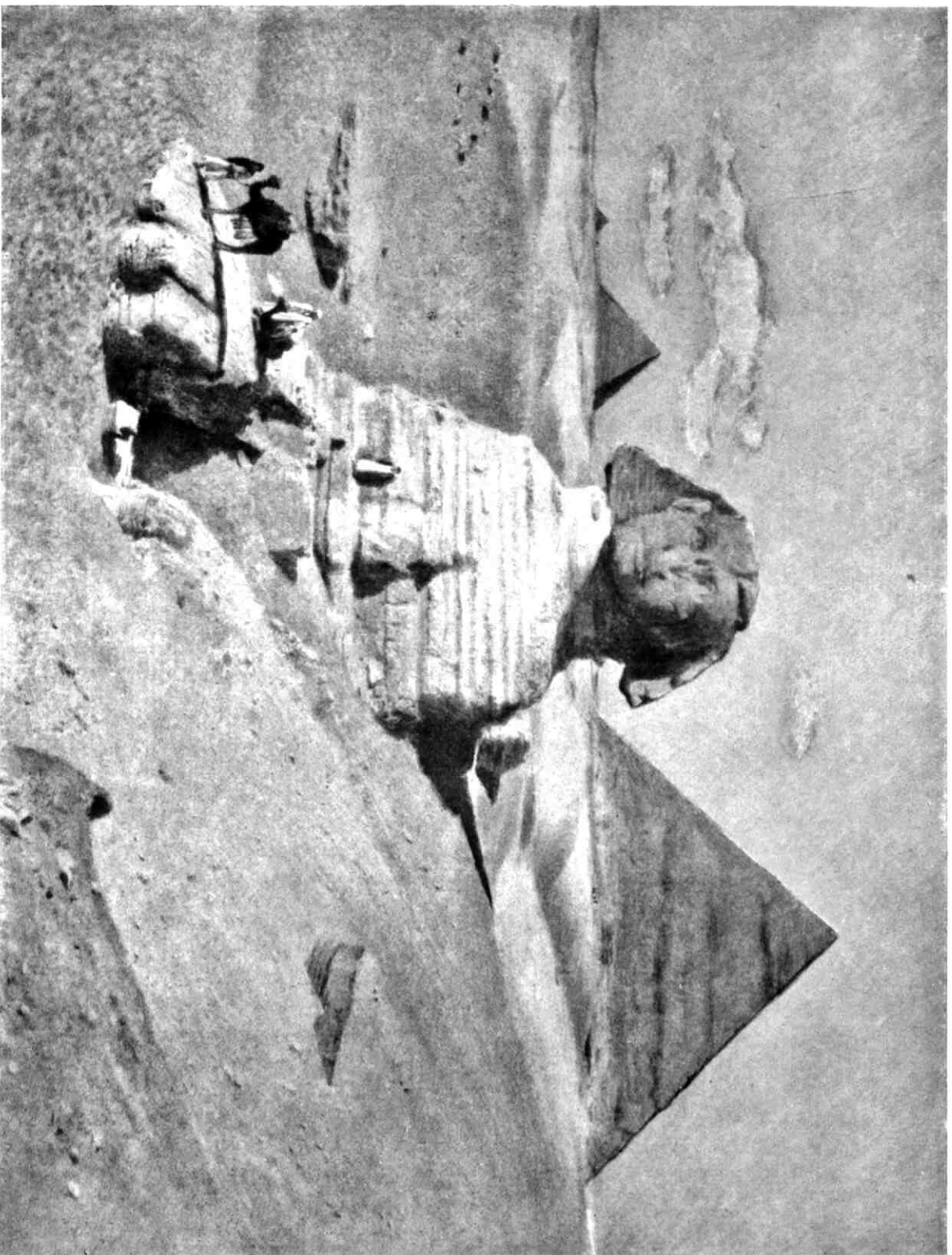
door de basis der pyramide in beslag genomen is bijna 53000 vierk. Meter, en vóór dat de Eiffeltoren en de „Wolkenkrabbers” in de Vereenigde Staten waren gebouwd, was de Pyramide van Chufu het hoogste gebouw der wereld. Maar als zij nu verplaatst werd in het centrum van New-York, zou zij er bijna onbeteekenend uitzien, ofschoon zij nog een heel stuk hooger is dan b. v. de St. Paulskerk te Londen. Naar het verhaal gaat, zouden honderd duizend man bij den bouw betrokken geweest zijn en de waarde en de kosten van onderhoud van het personeel — gerekend als slaven en daglooners — noodig voor het houwten van de steen uit de groeven, het vervoer er van over land en water naar het werk en ten slotte de bouw van de pyramide zelve worden door prof. T. H. Lewis geschat op een kapitaalswaarde van ruim 102 miljoen gulden. De werktuigen waarmede de steenen werden uitgehouwen en behakt, waren boren, houweelen en koperen zagen. Deze laatste zouden volgens oudere Egyptologen voorzien zijn geweest van punten van corundum of diamant, doch latere onderzoekingen hebben dit niet bevestigd. De lange koperen zagen werden vermoedelijk enkel bestrooid met amarilpoeder. Kalksteen werd doorgaans uitgehouwen met pikhouweelen en dissels van koper. De vroegere boren waren aan de punten voorzien van vuursteen of corundum.

De koning, die volgens Herodotus de Groote Pyramide bouwde, heette Khufu, een naam, die later als „Khu-uf” werd uitgesproken. In later Egyptisch en Grieksch werd de naam verbasterd tot Kheop of Khembi, terwijl de Grieksche schrijvers daar later weer Cheops en zelfs Suphis van maakten.

Khufu was, zeggen de historieschrijvers, een gestreng en barsch vorst, doch bleef toch ongeveer vijftig jaren heerschen over de bevolking van Midden-Egypte. Hij koesterde groote minachting voor de overgeleverde vormen van den eeredienst, sloot de tempels en schafte de offers aan de talrijke goden en godinnen af. Blijkbaar was hij een groot hervormer, vooral zich wijdend aan openbare werken, doch daar hij zeer egoïstisch van aard was, huldigde hij de opvatting, dat het mooiste openbare werk, waaraan hij zijne onderdanen kon zetten, was een graf voor hemzelf, dat de eeuwen zou trotseeren. De legende verhaalt, dat hij zulk een gebrek had aan geld om

Blik in de hoofdgang in de Groote Pyramide, voerend naar Khufu's grafkamer.

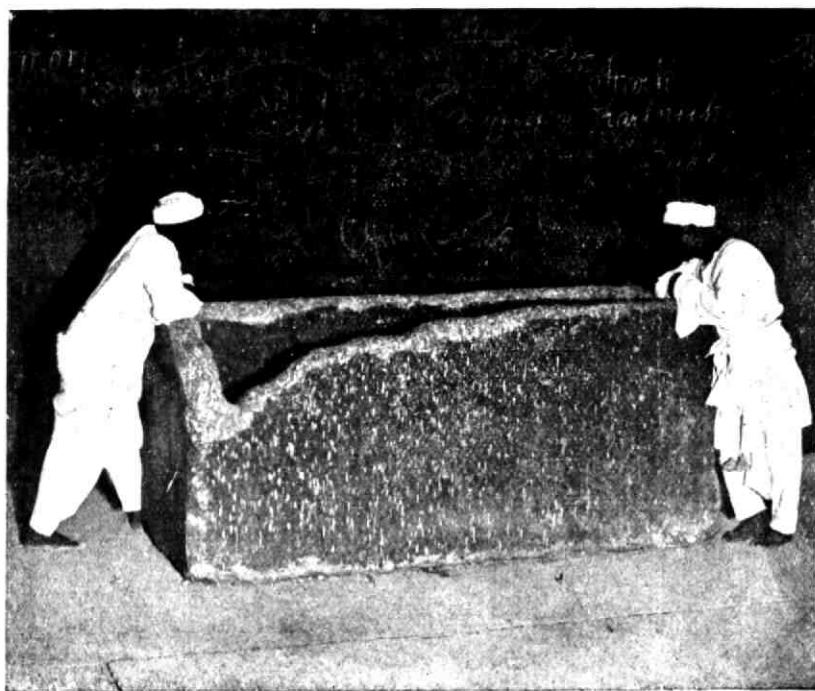

DE SPHINX.

De Sphinx is een reusachtig beeld van een leeuw met een menschenhoofd, uit het rotsgesteente uitgehouwen en een hoogte van ruim 20 Meter bereikend. Tusschen de 16 Meter lange voorpooten van metselwerk heeft men een tempel gevonden, die echter onder het steeds overstuivende woestijnzand voortdurend is bedolven.

de uitgaven voor dit reuzen-bouwwerk te bestrijden, dat hij de gunsten zijner dochter Hentsen verkocht aan de parvenu's van zijn tijd. Ongetwijfeld een overdreven voorstelling, door den eenen schrijver van den anderen overgenomen, doch waarvan de waarheid wel iets dergelijks zal zijn, als de opoffering van een dame op een rancy-fair, die tegen klinkende munt bereid is een sigaar voor een heer aan te steken of hem een kus te geven. Blijkbaar heeft Khufu's dochter door dergelijke middeltjes niet alleen de kas haars vaders voor den bouw zijner pyramide versterkt, doch ook voor zich zelve een kleine pyramide kunnen bouwen — met de steenen, die haar aanbidders haar vereerden.

Werd de Groote Pyramide gebouwd door den eersten koning der Vierde Dynastie, van de tweede was zijn opvolger en broeder (?) Khaf-ra of Kaf-rē¹⁾ de stichter. Hij regeerde volgens de overlevering zes-en-vijftig jaar en is zeer waarschijnlijk niet de broeder maar de neef of het zusterkind van Khufu geweest. Khaf-ra werd vermoedelijk opgevolgd door

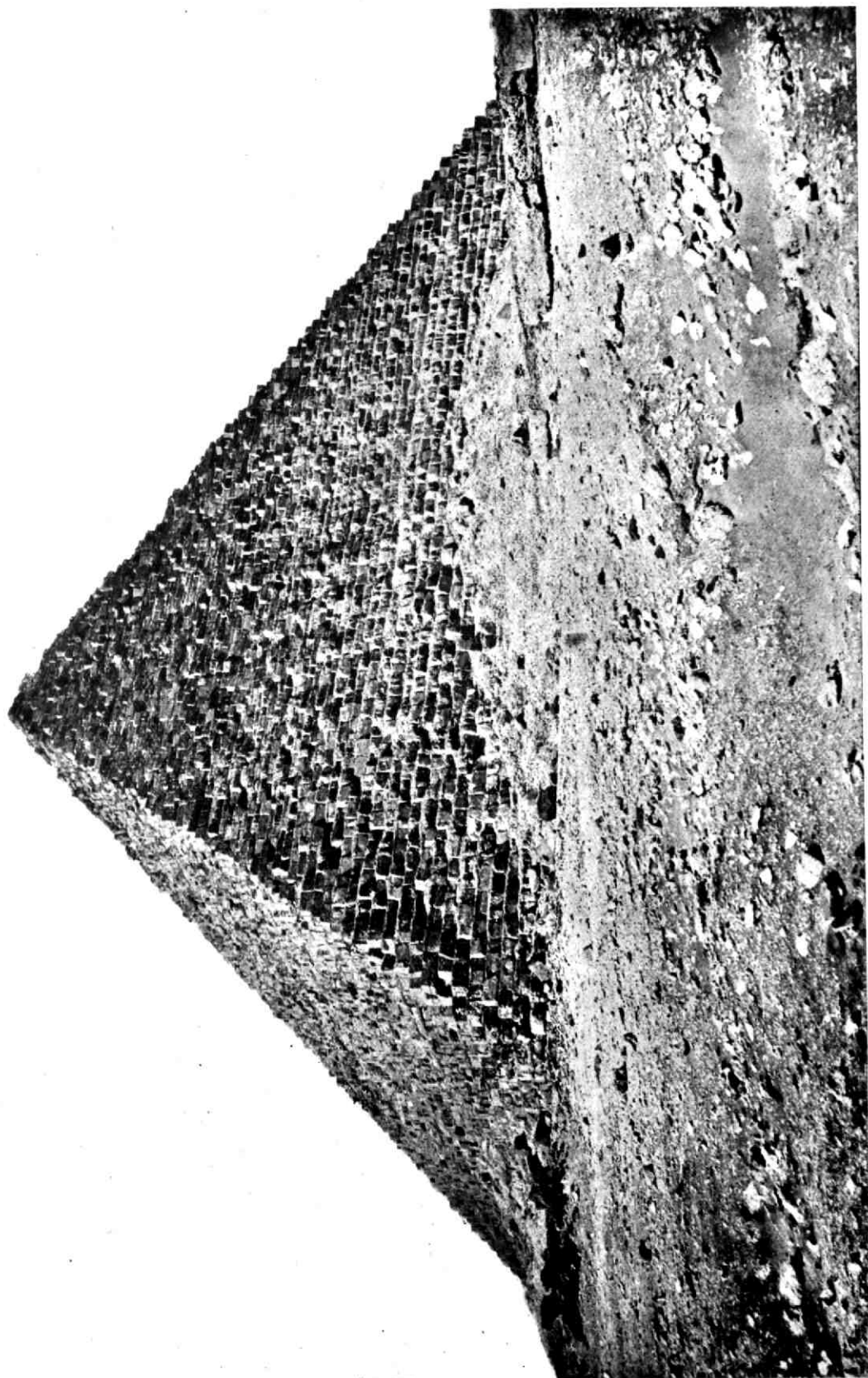
De Sarcophaag van Khufu in de grafkamer van de Groote Pyramide bij Gizeh. Men vermoedt, dat schatzoekers den Sarcophaag vernield hebben in den tijd, dat de Mohammedanen over Egypte geheerscht hebben.

Dadef-ra, doch deze kan ook geweest zijn een medebestuurder van Khufu of Khaf-ra. In dit geval is deze laatste opgevolgd door een zijner zoons, Menkau-ra. Deze Menkau-ra, wiens naam door de Grieken werd verbasterd tot Mencheres of Mykerinos²⁾, bouwde de derde der drie Pyramiden van Gizeh. Toevallig of opzettelijk is de tweede Pyramide, die van Khaf-ra, een weinig kleiner dan die van Khufu en bereikte een hoogte van 148 Meter, tegen 158 Meter die van Khufu. De derde Pyramide, die van Menkau-ra, is belangrijk lager, niet hooger dan 72 Meter. Over drie vierden van haar oppervlakte was ze bedekt met rood graniet, uit de buurt

van Assoean, het overige een vierde tot de punt met kalksteen, die ter plaatse was gedolven. Toen men aan den bouw der derde Pyramide bezig was, werd Men-Kau-ra door den dood van oudere broeders troonopvolger, en nadat hij de regeering had aanvaard, besloot hij de Pyramide meer in overeenstemming met zijn hoogen rang te maken. Hij gelastte zijn grafkamer niet in het bovengedeelte van het inwendige der Pyramide te maken, doch liet een gang aanleggen, die van de tweede kamer naar beneden liep en voerde tot een grafkelder met granieten muren en een koepelvormige zoldering. Hier werd zijn sarcophaag geplaatst, vervaardigd van één stuk gepolijst basalt, blauwzwart van kleur en uitgehouwen in den vorm van een huis of kleinen tempel met drie deuren en drie vensteropeningen.

¹⁾ Het -ra of -re van deze namen is de naam van den zonnegod.

²⁾ Egyptische namen — veranderend al naar het dialect, — werden eerst in het Grieksch misvormd (b. v. doordat y in het Grieksch met u wordt aangeduid), en vervolgens mishandeld door het Grieksch met Latijnsche letters te spellen. Zoo vindt men Mencheres ook gespeld als Mykerinus, Mycerinus enz.

De Derde Pyramide van Gizeh, gebouwd door koning Men-kau-ra of Mycerinus.

De Tweede Pyramide van Gizeh, gebouwd door koning Khaf-ra (Chephren)

Toen omstreeks 1830 de derde Pyramide door generaal Howard Vyse werd geopend, bevond men, dat de kamers in de Pyramide reeds waren geplunderd. Hij ontdekte evenwel den sarcophaag, waarvan de mummiekist den naam van koning Men-kau-ra droeg, hoewel de mummie, die er in lag, vermoedelijk niet van den koning was. De mummie en de kist hebben een plaats gevonden in het Britsch Museum, doch de schoone sarcophaag is op zee, toen men hem naar Engeland wilde brengen, te loor gegaan.

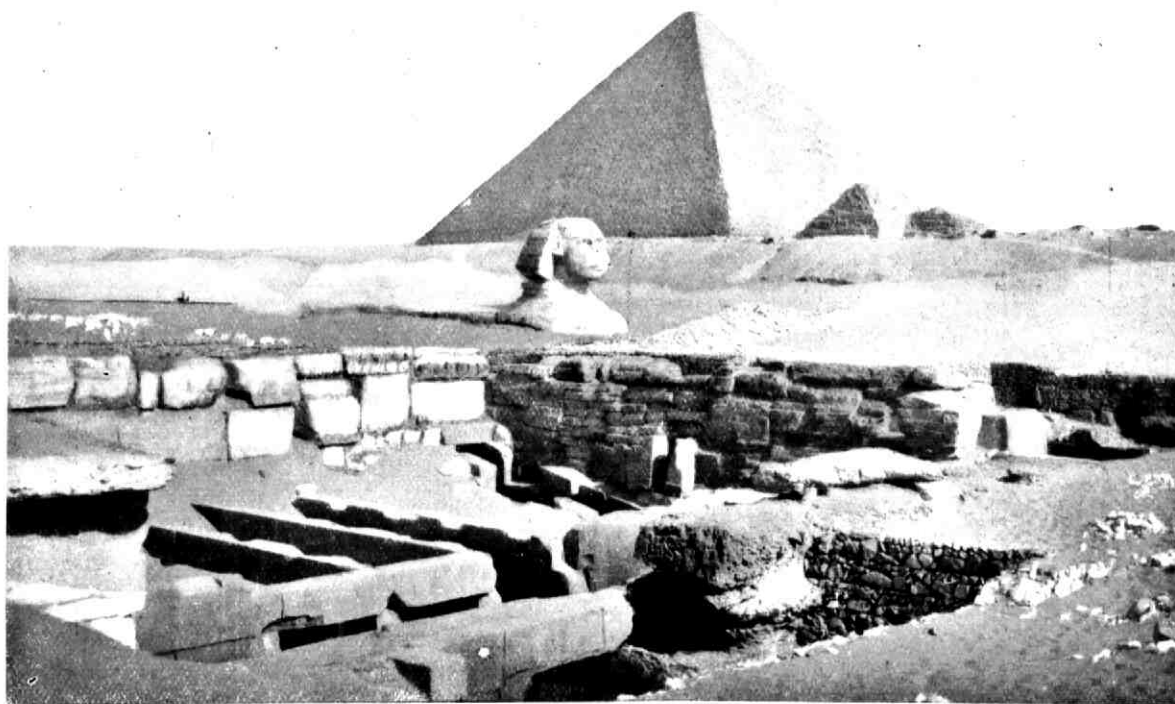
De Sphinx. — Niet minder dan de Pyramiden kan de Sphinx tot de wonderen der wereld worden gerekend. Dit reusachtige beeld van een mensch-leeuw heeft een gelaat van eenigszins Ethiopisch karakter en een haartooi, die nog heden ten dage in zwang is bij de Galla, Somali, en Nubische vrouwen. Doch trots het vrouwelijke karakter van de haardracht, welke intusschen doet denken aan de wijze, waarop bij de Hamitische stammen langs de Roode Zee de mannen hun haar opmaken, stelde dit alleroudste Sphinx-beeld een mannelijk wezen voor. Naar oude verhalen luiden, droeg het namelijk een baard, totdat eenige eeuwen geleden dit steenen aanhangsel van de kin wegbrokkelde evenals de helm, die weleer het hoofd sierde. De Groote Sphinx werd door de Egyptenaren uit later tijd „Hu” geheeten en heeft misschien voorgesteld den Egyptischen god Har-em-akhu (Grieksch: Harmachis) of „Horos-aan-den-gezichteinder”. Har of Horos was de zoon van Hesiri (Osiris) en Hes (Isis) en zou zijn vader gewroken hebben, nadat deze vermoord was door den god van het booze, Set. In Boven-Egypte werd Har later vereenzelvigd met den god Amon-ra, ook soms wel met den Maan-god Khonsu, elders weder met andere godheden.

De reusachtige figuur van den Sphinx is 22 Meter hoog van af den hoek gevormd door

het rechtopstaande bovenlijf en de reusachtige vooruitgestrekte leeuwenklauwen. Ze is ruim 60 Meter lang, en is uitgehouwen uit het daar liggende rotsgesteente, terwijl gaten of scheuren met metselwerk werden gedicht. De pooten zijn er blijkbaar later tegen aan gevoegd. De jongste uitgravingen hebben aan den dag gebracht, dat het steenen monster een tempel of ander heiligdom, tusschen zijn voorpooten gebouwd, bewaakte en beschermde.

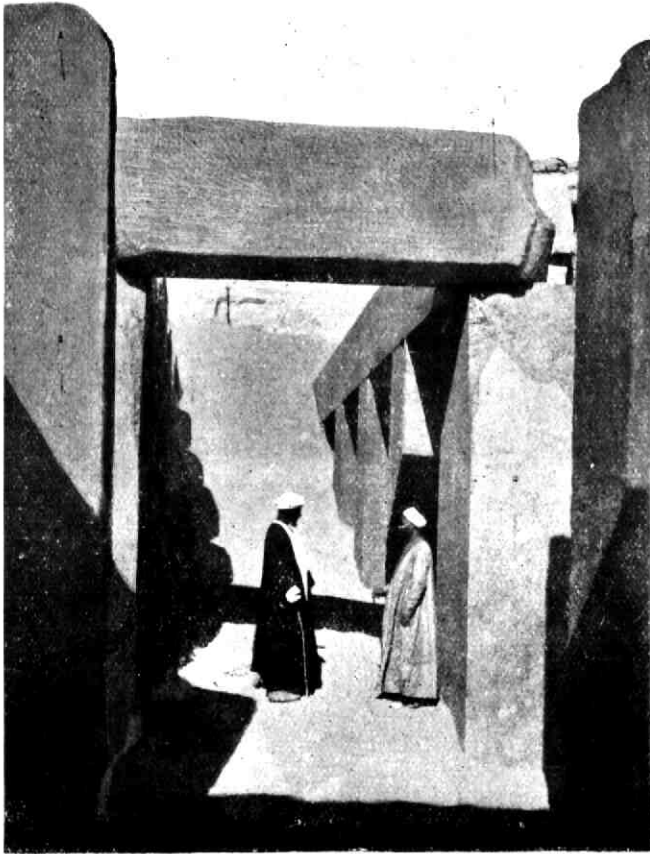
De tijd waarin het is gebouwd, is nog steeds niet met zekerheid bekend. Men onderstelt, dat het ouder is dan de oudste Pyramide van Gizeh en men heeft wel eens als tijd genoemd 3800 vóór Chr. d.i. 5700 jaar geleden. Reeds betrekkelijk kort nadat het beeld was vervaardigd dreigde het onder het woestijnzand bedolven te geraken, en de vorsten uit de latere Egyptische dynastieën hebben het als een daad van piëteit beschouwd te zorgen, dat het zand om den Sphinx werd verwijderd. We mogen wel verwachten, dat in onze dagen, nu Egypte is ontwaakt, aan dit werk om het zand uit de omgeving te verwijderen de hand zal worden gehouden, zoodat het mysterie, dat thans dit voorhistorische bouwwerk omgeeft, mede zal worden weggevaagd.

In het midden van den rug van den Sphinx vindt men een oude grafkuil, die naar de meening van prof. Flinders Petrie in het oorspronkelijke rotsgesteente was gemaakt, vóór de Sphinx was uitgehouwen uit de zonderling gevormde rots. Want het is zeer goed aan te nemen, dat het plan om den Sphinx te maken pas bij de menschen opkwam door de gelijkenis, die de rots had met een menschegezicht, zooals wel meer bij uitsteeksels van rotsen valt op te merken. In zijn „Geschiedenis van Egypte” huldigt Petrie de opvatting, dat de Sphinx-tempel dagteekent uit den tijd van Khufu en den bouw der Groote Pyramiden, terwijl er andere aanwijzingen zijn, dat hij is gebouwd onder de regeering van Khaf-ra. De tempel van graniet, die vaak ten onrechte „de Tempel van Sphinx” wordt geheeten, staat in geen verband met het bouwwerk, al dagteekent hij misschien uit denzelfden tijd.

De Groote (en oudste) Pyramide van Gizeh, gebouwd voor koning Khufu (Cheops), de Groote Sphinx en op den voorgrond de granieten tempel, ten onrechte als „de Tempel van den Sphinx” aangeduid.

Na de roemrijke heerschappij van de groote Vierde Dynastie brak een tijdperk aan van ettelijke eeuwen, waarin een aantal dynastieën aan de regeering kwamen en weder uitstierven en geen herinnering aan haar heerschappij achterlieten zoo merkwaardig als de Sphinx en de Pyramiden van Gizeh te voren of de groote tempels van Karnak van later datum. Een dier vorsten, de vermaarde Pepi van de Zesde Dynastie, die regeerde omstreeks 3200 vóór Christus, bouwde een pyramide bij Sakkara en den Rooden Sphinx van Tanis, die nu in het Louvre te Parijs is te bewonderen, en waarvan het aangezicht ondersteld wordt het portret van Pepi te zijn. Een lid van dezelfde dynastie was de vermaarde koningin Nitokris (Nit-aqert), die door verschillende monumenten in de herinnering voortleeft. Ver-

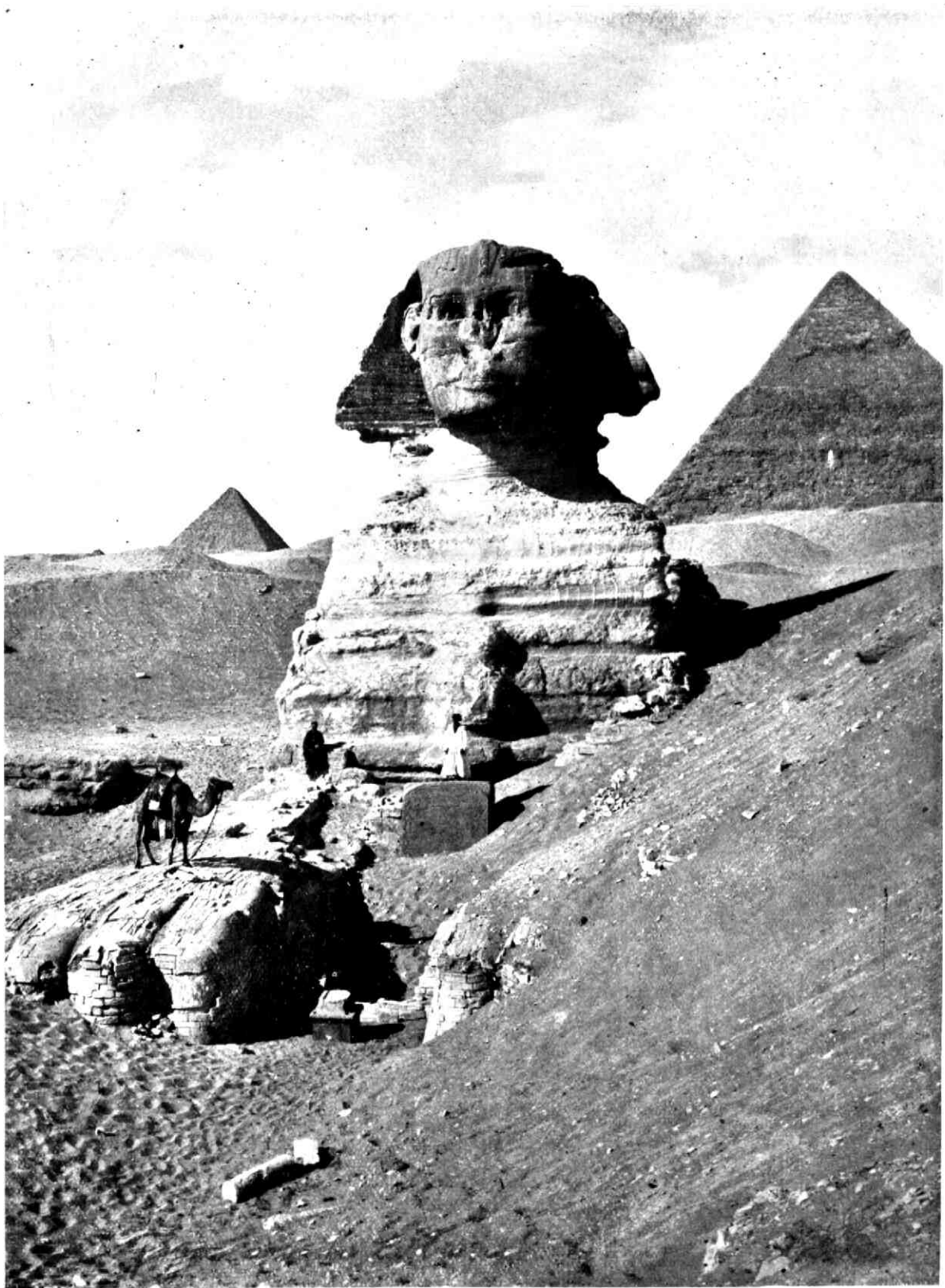
DE „TEMPEL VAN DEN SPHINX”.

Deze graftempel, die nu gedeeltelijk onder het zand is bedolven, en van graniet is opgetrokken, is vermoedelijk even oud als de Sphinx, doch staat in geen verband met dat beeld.

haald wordt dat koningin Nitokris beslag had gelegd op Men-kau-ra's graf in de derde Pyramide en den sarcophaag van dien vorst in een lager gewelf had doen plaatsen. De naam „Nit-aqert” zou beteekenen „roze-wangig” en volgens Grieksche legenden zou „Nitokris” of „Rhodopis” een dansmeisje zijn, en de oer-type wezen voor Asschepoester. Toen zij in de rivier baadde, zou een arend een harer vergulde sandalen hebben geroofd en deze op de vlucht hebben laten vallen op de knieën van den koning van Egypte, die onder den blooten hemel recht sprak. Hij werd dermate betooverd door de sierlijkheid van het schoentje, dat hij alom deed zoeken naar de eigenares en toen deze gevonden werd, maakte hij haar tot zijn koningin.

Karnak, Thebe. — Tusschen 3000 en 2700 voor Christus, een tijdperk, waaromtrent bitter weinig met zekerheid bekend is, is de tweelingstad, Thebai (Thebe) in Opper-Egypte sterk op den voorgrond gekomen. Vóór dien tijd hadden de groote koningen of heerschers van Egypte hun residentie te Memphis, nabij de Pyramiden en het huidige Cairo. Later werd zij overgebracht naar Ahnas of Heracleopolis (zooals de Grieksche

benaming luidde) gelegen dicht bij het hedendaagsche Beni Suef. Doch Thebe lag veel hooger op aan den Nijl, op het punt, waar de rivier met haar kronkelingen het dichtst de Roode Zee nadert, bij Kossêr, en waar de Nijl aan beide zijden omzoomd wordt door een strook vruchtbaar land. In deze streek verhief zich weleer de stad Qobt, of Koptos, die voor de Pheniciërs en Grieksche zeevaarders zoozeer vereenzelvigd was met den Egyptischen handel, dat daaraan de Grieksche benaming van het land, Aigyptos, wordt toegeschreven. Thebe lag hooger dan Koptos en nabij het hedendaagsche Luxor, aan denzelfden oever der rivier. In den loop der tijden werd Luxor de havenstad van Thebe. Het stadsgedeelte aan den westelijken oever van den Nijl was de doodenstad van Thebe — de begraafplaatsen en de tempels, gewijd aan of in verband staande met de doodenverreering. Dit gedeelte der stad werd door de

De Groote Sphinx van Gizeh, nadat een deel van het zand was weggegraven waaronder het beeld gedurende eeuwen bedolven is geweest.

De laan der Sphinxen met ramskoppen, voerende naar den Grooten Tempel van Amen-Ra te Karnak.
Deze laan werd aangelegd door Koning Ramses II (de Grootte).

Grieken „Memnonia” geheeten. De Egyptische naam van Thebe schijnt „Api” geweest te zijn. Later veranderde dit in Apet of Apé, dat met het vrouwelijk voorzetsel er voor, vervormd werd tot Tapé. De Grieken hadden de opvatting, dat er twee steden Apt waren, en gaven aan den naam den meervoudsvorm „Thebai”, en verlatiniseerend, gelijk men met zooveel Grieksche eigenamen doet, werd dit eerst Thebae, daarna Thebes, thans Thebe. Volgens sommige Egyptologen heeft Apt de beteekenis van „harem” of „vrouwenafdeeling”, doch het is wel zoo waarschijnlijk, dat de stad heette naar Apt, den hippopotamus, een der oudste godheden van Boven-Egypte. Thebe is een der oudste bewoonde plaatsen van Egypte en zijn geschiedenis gaat terug tot wel 10000 jaar voor onze jaartelling, tot palaeoliethische tijden. Sedert ongeveer 2000 voor onze jaartelling of wel vroeger, bestaan de twee steden Apt: Apt-asut (nu Karnak) en Apt-reset (nu Luxor)¹⁾.

Te Thebe werd de groote Twaalfde Dynastie (de oude Thebaansche) gesticht door Senusert (of Usertsen) den Eerste, meer dan tweeduizend jaar voor onze jaartelling. Deze heerscher van Boven- en Beneden-Egypte schijnt begonnen te zijn met den bouw van een grooten tempel te Karnak, gewijd aan een plaatselijke godheid, Amon of Amen, „de verborgene”. Doch er waren ook andere plaatselijke godheden van naburige steden, die vereerd werden, zooals Mut en Amunt (misschien een vrouwelijke vorm van Amon, Amen of Amun — evenals bij de Arabieren zijn bij de oude Egyptenaren de klinkers zeer onzeker). Mut of Atmu was de groote moeder der goden. Verder had men Khonsu, den schoonen jongen Maangod, die in den loop der tijden werd vereenzelvigd met Horos van Beneden-Egypte, en beschouwd werd als de zoon van Amen en Mut (of Amen en Amunt). Deze onderling verschillende godheden werden vereenigd in de drie voornaamste goden van Thebe, zich ontwikkelend tot een drie-cenheid, in welke combinatie Amen echter beschouwd werd als de „Vader” en de „Koning der Goden”. In de latere geschiedenis van Thebe wordt hij geheeten Amon-Ra, en vereenzelvigd met Ra, den grooten Zonnegod van Beneden-Egypte.

¹⁾ Karnak is een hedendaagsch Arabisch woord, „een venster” beteekenend, wegens de vensteropeningen der tempels; Luxor is het Arabische Al-uksur of „de kasteelen” (het meervoud van „Ksar” een kasteel).

De gansche geschiedenis der latere Egyptische monarchiën, te beginnen met de Twaalfde Dynastie, staat in nauw verband met deze heilige stad van Karnak, grenzende aan het „Honderdpoortige Thebe.” Doch de aloude tempels en monumenten van de Oud-Thebaansche dynastie, vielen in puin of werden verwoest gedurende het tijdperk van vijf eeuwen, dat Egypte geheel of gedeeltelijk beheerscht werd door de vorsten der Schaapherders, uit Arabië, de Haq-su of Hyksos. Maar de eerste Egyptische koning, die weder ondernam tempels op te richten voor de vereering van Amon-Ra, Mut en Khonsu in dit noordelijk deel van Apt, was Amenhotep I, de opvolger van Aahmes, die ongeveer 1625 vóór Chr. Egypte uit de handen der Hyksos had verlost en de Achttiende Dynastie had grondvest. Amenhotep en zijn opvolger, Tehutimes I (sommige deskundigen schrijven ook Thothmes, andere Tethmosis) bouwden een prachtvollen tempel met vele zalen om het oorspronkelijke heiligdom, alsmede een ruim tempelplein en pylonen of steenpoorten (een schitterende ontwikkeling van de Menhir der Druiden, twee vertikale steenen, waarop een derde steen horizontaal is gelegen). Tehutimes I deed mede vier obelissen van graniet van Assocan oprichten, waarvan er twee zijn omgevallen. Tehutimes III bouwde bij den tempel een hal, rustende op zes en vijftig zuilen, alsmede tal van andere zalen. Andere vorsten uit latere dynastieën bouwden nog twee groote pylonen en koningin Hatshopsitu richtte twee mooie obelissen op.

De „Catharina II”, de „keizerin-moeder” van Egypte, de beroemde Hatshopsitu, die ongeveer van 1565 tot 1530 vóór Chr.

De Voorpoort van den Grooten Tempel te Karnak.

over Thebe heerschte, deed zeer veel tot verfraaiing van Thebe en de tempels van Karnak, hoewel zij tot op zekere hoogte slechts voltooide het werk van haren vader, Tehutimes I, doch in de opschriften, die zij op de monumenten liet aanbrengen, liet zij aan zich de eer van den ganschen bouw toeschrijven. Intusschen dankt men aan haar de oprichting van twee obelisksen, waarvan een zich nog tusschen de bouwvallen van Karnak verheft, gewijd aan de nagedachtenis van haren „vader” den god Amon, opdat haar eigen naam „voor de eeuwigheid blijve voortleven op dezen tempel; want dit massieve blok graniet is uitgehouwen zonder eenigen tegenspoed of hinderpaal volgens den wensch mijner vorstin tusschen den eersten dag van de maand Pirit in het vijfde jaar harer regeering en den dertienden van den vierden

maand Shomu van het zesde jaar, wat in het geheel is zeven maanden sinds den dag, waarop met het uithouwen is aangevangen”. — Aldus luidt de vertaling van Maspero.

Van den obelisk, die zich nog steeds verheft te midden van de bouwvallen van Karnak, en die 33 Meter hoog is, zijn in het bijzonder opmerkelijk de sierlijke lijnen, de schoonheid der hieroglyphen en der afbeeldingen, die hem bedekken en zij rechtvaardigen den trots, dien de koningin en haar stiefbroeder en echtgenoot, Tehutimes II, gevoelden bij de beschouwing er van. De spitsen der beide monolithen waren verguld, opdat zij van de beide oevers der rivier zichtbaar zouden zijn, en dus hun schittering zou afstralen over de beide landen van Egypte.”

Onder de mededeelingen, die Hatshopsitu op deze wonderen van Karnak met het oog op het nageslacht deed aanbrengen, vindt men de volgende woorden:

„Tot de stervelingen, die in de na mij komende eeuwen zullen leven, en die met belangstelling het gedenkteeken zullen aanschouwen, dat ik voor de nagedachtenis mijns vaders heb opgericht, richt ik de volgende woorden: Toen ik in mijn paleis zat en mijn gedachten wijdde aan hem, die mij het aanzijn schonk (d. i. haar vader), drong

De Zuidelijke ingang van den Grooten Tempel te Karnak. Deze Propylon werd gebouwd door Ptolemaeus III Euergetes als toegang tot den tempel van Ramses III op den achtergrond.

mijn hart mij om te zijner eere twee obelisksen van electrum (of graniet) op te richten, waarvan de spitsen tot den hemel zullen reiken, en die zouden staan voor de statige poort, die zich verheft tusschen de beide groote pylonen van koning Tehutimes I. En mijn hart leidde er mij toe deze woorden te richten tot hen, die in de verre toekomst mijne bouwwerken zullen bewonderen, en die van mijn groote daden zullen spreken: hoed u er voor te zeggen „ik weet niet, ik weet niet, waarom werd besloten om dezen berg, gansch van goud, uit te houwen”, doch zeg enkel „Hoe strookte dat met haar karakter.”

Koningin Hatshopsitu was een dochter van koningin Aahmes, die volgens zeggen van

DE ZUILENGAANDERIJ VAN DEN GROOTEN TEMPEL TE KARNAK.

De obelisk van koningin Hatshopsitu in den tempel van Amon-Ra te Karnak.

veel aanzienlijker afkomst was dan haar echtgenoot Tehutimes I. Zij kon zich n.l. beroemen op een vrijwel rechtstreeksche afstamming van goddelijke voorvaderen of, met andere woorden, van vorsten van half mythische dynastieën, die in den loop der eeuwen tot godheden waren verheven. Maar haar zestien kwartieren waren niet zuiver. Onder haar onmiddellijke voorouders had zij een grootvader of overgrootvader, die niet ganschelijk van koninklijken bloede was, dus niet afstamde van den zonnegod Heros (Har). Dit euvel kon intusschen verholpen worden door een wonder, doordat de zonnegod Har (Amon-Ra?) in haar moeder geïncarneerd werd op het oogenblik van ontvangenis. De wensch is nu eenmaal de vader van het geloof en toen Hatshopsitu gelegenheid had gehad rond te zien in de wereld en behoorlijk met de omstandigheden te rade te gaan, liet zij in een der kapellen, die zij deed bouwen, schrijven, dat de god Amon-Ra tot haar moeder Aahmes was nedergedaald in een wolk van geuren en licht en haar had aangekondigd de aanstaande geboorte van een dochter, waarin zijn goddelijke hoedanigheden zich zouden openbaren. Dit merkwaardige verhaal wordt toegelicht door een aantal afbeeldingen, die de geheele historie doen zien van de ontvangenis van Hatshopsitu, haar geboorte, in tegenwoordigheid van vriendelijke feeën of jinns en haren aardschen vader Tehutimes I, die zijn theoretisch vaderschap aanvaardt en aan zijnen raad van edelen zijn pasgeboren dochtertje toont, dat eenmaal over Egypte zal heerschen.

Intusschen dwong haar vader haar tot een huwelijk met haar jongeren stiefbroeder Tehutimes II, die een tijd lang met haar de heerschappij voerde, hoewel zij feitelijk zelve de zaken bestuurde met dezelfde zelfstandigheid en kracht als de vermaarde keizerin-weduwe van China in onze dagen. Zij werd in den loop der tijden zoo heerschzuchtig en had zulk een minachting voor haar eigen sexe, dat zij na den dood van haren vader Tehutimes I voor de rest haars levens bij alle openbare plechtigheden trachtte te verbergen, dat zij een vrouw was. Den vrouwelijken uitgang van haar naam (-itu) deed zij verdwijnen en ze noemde

zich Hatshopsu, terwijl zij den titel van koning Mat-ka-ra aannam. Bij alle openbare feestelijkheden droeg zij manskleeren en een valschen baard. De sfeer van haar gezag breidde zij uit naar het noorden en het zuidoosten. Zij reorganiseerde het Deltaland van den Nijl, dat door hare voorgangers ernstig was verwaarloosd en deed de kanalen weer uitdiepen waar deze verzand waren. De ontginning van de mijnen van Sinai deed zij hervatten en op aanraden van den god Amon-ra bracht zij een vloot bijeen te Kossêr aan de Roode Zee, die met rijke lading naar het heilige land van Punt (of Puoni) voer.

Punt was vermoedelijk de landstreek, die we thans Somaliland heeten. De vloot is dan de golf van Tadjurrah binnengestevend en heeft zaken gedaan met het tegenwoordige Fransch Somaliland. Uit die streken bracht de vloot de wierookboomen (*Boswellia*?) mede, die hoogelijk in trek waren bij de Egyptenaren, die zeer veel hielden van brandende reukstoffen. Behalve de „*Boswellia thurifera*”, den Oost-Afrikaan-schen wierookboom, werden er ook verschillende stoffen aangetroffen die, afkomstig van andere welriekende planten, doorgemengd werden onder den naam van wierook. Het ras, dat in het land van Punt werd aangetroffen, geleek sprekend op de Somali- of Galla-stammen van onze dagen. De menschen waren gewapend met boemerangs en dolken, droegen halsketens van kralen en gouden of koperen ringen om de beenen. De Egyptenaren kochten van deze bevriende stammen ivoor, goud, ebbenhout, reukwerken, honden, luipaardenhuiden, groote runderen met lange hoorns — het welbekende Galla-type van rundvee — bavianen en kleine apen, alsmede een en dertig wierookboomen. In de Abyssinische havens, die zij aandeden op de thuisreis, kochten ze een giraf en een paar levende luipaarden.

De wierookboomen werden geplant bij den westelijken oever van den Nijl, onder bescherming van de rotsheuvels bij Khafit Nibus (Deir al-Bahari) en de tempels van de westelijke voorstad van Thebe werden beschilderd met afbeeldingen die het geheele verhaal van deze bewonderenswaardige expeditie weergeven.

Uit haar huwelijk met Tehutimes II had Hatshopsu enkel dochters, doch bij een concubine van lage geboorte had haar man

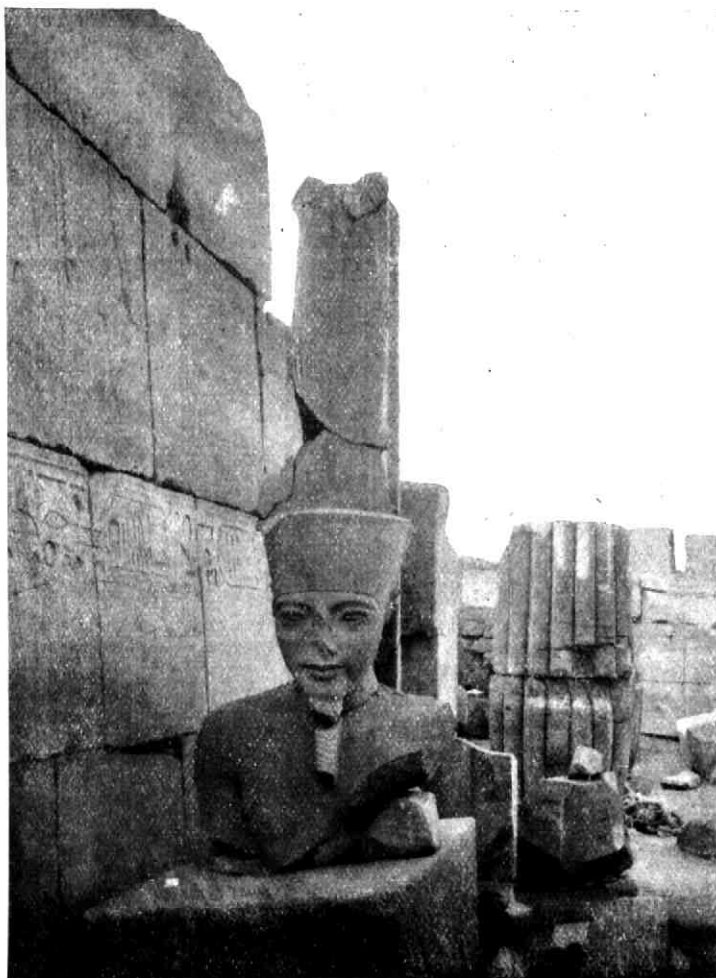

De twee in stand gebleven obeliskken van koning Tehutimes I te Karnak.

een zoon, die ook Tehutimes heette. Na den dood van haar man nam Hatshopsitu den knaap als troonopvolger aan en daar zij de zuster of half zuster van haar man was, was zij dus zoowel de tante als de stiefmoeder van het kind! Ze gaf hem tot echtgenoot haar eenige overgebleven dochter Hatshopsitu II, doch bleef aan het bewind gedurende zijn langdurige minderjarigheid, feitelijk tot haren dood. Na zijn troonsbeklimming vierde Tehutimes III bot aan zijn ergenis en misschien ook aan zijn ondankbaarheid door op alle mogelijke manieren van de gebouwen en gedenktekenen te verwijderen de prallende verhalen van de daden der koningin en waar doelnijk deed hij den naam van zijn tante, stiefmoeder en

schoonmoeder wegkrassen om er dien van zijn vader of echtgenoot voor in de plaats te stellen.

Amenhotep III (1411—1375), een opvolger van Tehutimes IV, deed de pylonen oprichten aan de oostzijde van de in later dagen gebouwde overdekte zuilenhal, den grootsten tempel der wereld, doch eerst de groote koningen uit de Negentiende Dynastie, die tusschen 1365 en 1225 vóór onze jaartelling regeerden, hebben de bouwwerken doen verrijzen, die Karnak tot een der wonderen van de wereld hebben gemaakt. Harmahib, Ramses I, Seti I en Ramses II begonnen en voltooiden de prachtigste kolommenzaal, die men ooit in Egypte of elders heeft kunnen bewonderen. De zuilen zijn 134 in aantal en staan in 16 rijen geschaard. Zij schragen een steenen dak, dat een hal overdekte van 106 Meter lengte en 55 Meter breedte. Elk der twaalf middenpilaren heeft een omtrek van 11 Meter en is 27 Meter hoog tot aan de architraaf. De andere zuilen zijn volgens Lepsius 13 Meter hoog en 9 Meter in den omtrek. „Het is ondoenlijk”, schreef Lepsius meer dan 60 jaar geleden naar aanleiding van deze bouwwallen, „den

Het borstbeeld van een Pharaoh (uit de Oude Thebaansche Dynastie) tusschen de bouwvallen van Karnak.

onbeschrijflijken indruk weer te geven, dien men erlangt bij het betreden voor de eerste maal van dit woud van zuilen, en het dwalen door de ruimte tusschen die reeksen van kolommen, tusschen de trotsche figuren van goden en vorsten, die er alom zijn afgebeeld nu eens gedeeltelijk dan weer ten voeten uit. Alom is beeldhouwwerk aangebracht, nu eens als reliëf dan weer ingegrift; het werd evenwel eerst voltooid onder de opvolgers van den stichter, het meerendeel tijdens de regering van zijn zoon, Ramses Meri Amen. Tegenover deze zuilenhal was in later dagen een groote tempelhof zonder dakbedekking gebouwd, 90 Meter breed en 110 Meter lang, langs de kanten met zuilen versierd, die door een prachtigen pylon betreden werd."

Ramses II, de zoon van Seti I en misschien de achterkleinzoon van Harmahib, den

ZUILEN VAN DEN TEMPEL VAN KONING TEHUTIMES III TE KARNAK.

De Tempel van Ramses IV te Karnak.

grondlegger der Negentiende Dynastie en ontwerper van den Grooten Tempel, de indrukwekkende Kolommenzaal, legde een breeden weg er heen aan, waarlangs twee rijen van sphinxen met ramskoppen waren geschaard. Deze voert nu naar het indrukwekkende Propylon dat eeuwen later werd gebouwd door een Griekschen vorst van Egypte, Ptolomaeus III Euergetes. Ramses II, de Groote, die zeven en zestig jaar heerschte is dikwijls vereenzelvigd met den Pharaoh, die de Israëlieten in het Delta-land onderdrukte. Naar alle waarschijnlijkheid heeft Ramses zich bitter weinig bekommerd om de lotgevallen van een onbeduidend groepje Semietische slaven, een der talrijke Aziatische stammen, die in tijden van schaarschte het vruchtbare land van Egypte binnendrongen en voor de Egyptenaren een overlast werden.

Ramses de Groote stichtte zijne veroveringstochten uit van het noorden van Syrië tot de grenzen van Tripoli en van de Nyl-delta tot Dongola in het land der Negers. Hij vertoefde minder dan zijn voorgangers te Thebe en ten einde meer aandacht te kunnen wijden aan het bestuur van het Delta-land en den handel tusschen Egypte en de beschaafde staten der Grieksche eilanden, maakte hij Tanis ten zuidwesten van het tegenwoordige Port Said aan de oevers van het Menzalameer tot zijne verblijfplaats.

Enkele der vorsten uit de Twintigste, of laatste Thebaansche dynastie verfraaiden of vermeerderden de bouwwerken te Karnak, vooral Ramses III en in mindere mate Ramses IV en Ramses XII. Onder de regeering van den laatsten Ramses was de macht der priesters van den oppergod Amen-Ra¹⁾ zoo groot geworden, dat zij de Ramseriden konden afzetten en tot Pharaoh uitriepen een der hunnen, Herhor, den Hoogepriester, vermoedelijk uit Tanis, aan den mond van den Nijl. Deze vorst herstelde of verfraaide de heiligdommen, evenals later de Pharaoh's van de Twee en twintigste (Bubastische) Dynastie uit Beneden-Egypte,

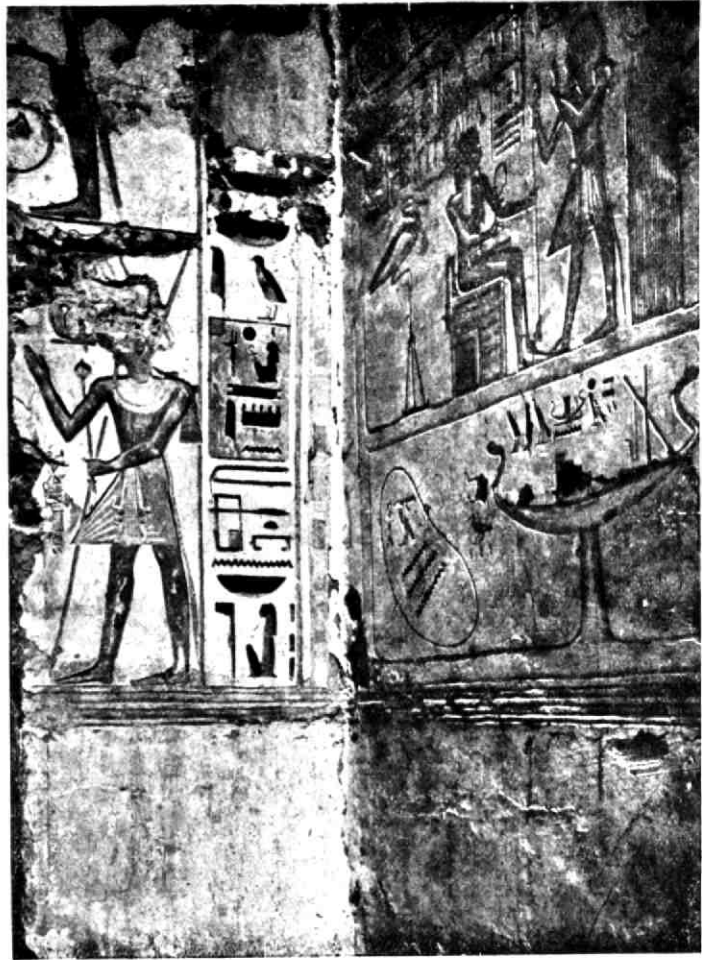
¹⁾ Onder den ketterschen Pharaoh Amenophis IV, op twee na den laatsten vorst uit de Achttiende Dynastie, was de vereering van Amon-Ra overgebracht op Abon, den Syrischen Adonis, de zonnescijf.

in het bijzonder Sheshonk, die in de dagen van Rehabeam in Palestina en Syrië viel en wiens krijgsbedrijven op de muren van Karnak zijn verhaald. De Israëlietische profeet Nahum herinnert in zijn vloekzang tegen Niniveh aan den ondergang van Thebe, toen in 661 vóór Chr. de Assyriërs in Egypte vielen en Karnak, door Nahum No Amon geheeten, beroofd werd van zijn schatten en gedeeltelijk tot een puinhoop werd. De Ethiopische of Nubische vorsten, die tusschen 712 en 663 te Thebe hadden geheerscht, vóór den inval der Assyriërs, hadden al hun best gedaan om de wonderen van bouwkunst van hunne machtige blanke voorgangers te voltooien.

De onderstelling is gerechtvaardigd, dat aan de prachtige gebouwen te Karnak het een en ander is hersteld onder de regeering der Pharaoh's uit het geslacht van Psametik, die met het Delta-land als centrum heerschappij voerden over Opper-Egypte tusschen 660 en 525 vóór Chr. Maar men vindt onder de nog bestaande bouwwerken weinig sporen van hun arbeid. De Perzische koningen of onder-koningen hielden te Thebe meer huis als roovers en

barbaren dan als nationale vorsten, vervuld met eerbied voor den vroegeren roem van Egypte. Anders was het evenwel gesteld met de Grieksche heerschers, Alexander den Grooten en de Ptolomaeën, die van 304 tot 23 vóór Chr. regeerden over een gelukkiger, herboren Egypte. Ptolomaeus II Philadelphus herstelde een aantal gebouwen en deed vele poorten of pylonen oprichten. Ptolomaeus III Euergetes bouwde den prachtigen Pylon dien men op blz. 362 afgebeeld vindt. De Romeinsche keizers bekommerden zich zeer weinig om Karnak, en toen Egypte van uit Byzantium werd bestuurd, was een christendom van sterk fanatisch karakter de voornaamste godsdienst en behalve waar de christenen zich verwaardigden om enkele der gebouwen te Karnak tot eigen kapellen in te richten (de door hen gebruikte zijn nog voorzien van ruwe afbeeldingen van christelijke zinnebeelden), achtte men het een verdienstelijk werk de woningen der vreemde goden en duivels in puin te laten vallen. Mohammedaansche onwetendheid en dweepzucht brachten echter nog meer schade toe aan Karnak en andere overblijfselen van het oude geloof en de oude beschaving van Egypte dan de domste onverdraagzaamheid van het Byzantijnsche christendom. Want bij de haat en verachting voor andere godsdiensten alsmede voor standbeelden en schilderijen koesterden de barbaarsche Arabieren en Mohammedaansche negroiden een waren hartstocht voor het zoeken naar schatten.

Wanneer de tot goden geworden helden en de trotsche Pharaohs van Opper-Egypte nog eenig bewustzijn hebben gehad van aardse dingen moeten zij een zucht van verlichting

Zinnebeeldige voorstellingen met toelichting op de muren van den tempel van Ramses III te Karnak.

geslaakt hebben bij den inval van Napoleon Bonaparte in Egypte. Want van dat tijdstip dagteekent de herleving der belangstelling en van den eerbied voor de kunst en den godsdienst van het oude Egypte, en de bezetting van het Nijldal door de krijgsmacht van een beschaafde natie bevorderde de ontdekking en herstelling dier wonderen der wereld.

Algiers. — Wanneer Algiers meer door toeristen bereisd en gekend zal worden, zal men het ongetwijfeld rangschikken onder de meest interessante streken der wereld. Geografisch verschilt het niet belangrijk met Marokko, doch het land is veel bergachtiger en hooger dan Tunis, dat in zeker opzicht gevormd is door wat weer en water van de Algiersche bergen hebben doen verweeren en afspoelen, een betrekkelijk vlakke streek, afhellend naar

Een der merkwaardige natuurlijke bruggen over den Rummel te Constantine in Oost-Algiers.

de oostelijke helft van de Middellandsche Zee. Toen de Franschen in 1830 bezit namen van Algiers, bevonden zij spoedig, dat dit land, gelegen tusschen Marokko en Tunis — in naam een onderhoorigheid van Turkije — inderdaad werd beheerscht door drie potentaten van Turksche herkomst. In het westen was het de Dey van Oran, in het midden de Dey van Algiers, en in het oosten de Bey van Constantine. Dey is een Turksch woord en beteekent „Oom.“ Die naam wordt met zekere vertrouwelijkheid door de Turksche soldaten gegeven aan den ouderen persoon, dien zij op een goeden dag hebben uitgekozen als een soort van pasha, om geschillen uit den weg te ruimen en allerlei zaken te regelen. Bey is de titel van een opperofficier, zoo veel als kolonel. De Dey van Oran was spoedig onderworpen, doch de Bey van Constantine, Hadji Ahmad, die met de hulp van den Berber Kabail in 1826 een onafhankelijk vorst was geworden, wist gedurende langen tijd zijn positie als

Afrikaansch potentaat te handhaven. Constantine, in het oostelijk deel van Algiers gelegen, is een plaats van buitengewone natuurlijke sterkte, een rotsachtig schiereiland, nagenoeg omgeven door een natuurlijke gracht, gevormd door den Oead Rumel, of Rummel. Het is het oude Kirtha of Cirta der Phoeniciërs en Romeinen en werd opnieuw gesticht door Julius Caesar als Colonia Settianorum. Na bij een opstand van inboorlingen verwoest te zijn, is de stad in 313 herbouwd door Konstantijn den Groote en werd deswege naar hem gedoopt. Ten gevolge van de haast oninneembare positie werden de Franschen in 1836 bij hun eerste poging om de stad te veroveren afgeslagen, doch na een wanhopigen strijd, groote doods-

DE KLOOF VAN DEN RUMMEL, OOST-ALGIERS.

De kloof van den Rummel, overspannen door de nieuwe brug, die zich 120 Meter boven de bedding der rivier verheft.

verachting en het gebruik van uitstekend geschut werd de stad in 1837 eindelijk tot onderwerping gebracht.

De Rummel heeft zich een weg gebaad door de kalksteenrotsen en hier en daar natuurlijke bruggen gevormd, waarvan sommige honderd Meter en meer boven de stroombedding liggen. Intusschen zijn dit geen geschikte verbindingswegen tusschen Constantine en de rest van het land, terwijl de steenen brug, door de Romeinen gelegd, in 1875 was ingestort. Deswege hebben de Franschen onlangs een brug over de kloof van den Rummel gebouwd, die beschouwd wordt als de hoogste brug van steen ter wereld. Het is een viaduct van ongeveer 460 Meter lengte, gebouwd op 27 bogen van verschillende grootte, waarvan de hoogste en grootste met een spanning van ruim 80 Meter zich ongeveer 120 Meter boven de bedding der rivier verheft. Men zegt, dat deze steenen brug de hoogste der wereld is; de daaropvolgende is die van Solis in het Engadindal, die iets meer dan 100 Meter hoog is. De middelste boog van de brug is van ijzer.

Het Suezkanaal. — Het Suezkanaal is ongetwijfeld als een der moderne wereldwonderen te beschouwen. Doch het denkbeeld om een waterweg te graven door die strook land, welke de Middellandsche Zee scheidt van de Roode Zee, is niet eerst in de 19de eeuw opgekomen. Het behoorde alreeds

tot de plannen van de heerschers over Egypte, zoodra zij hunne aandacht begonnen te wijden aan de mogelijkheid van veroveringen in Azië en aan bevordering van den handel tusschen Roode- en Middellandsche-Zee-landen. Gedurende den tijd, dat het menschedom bestaat, moet de landengte herhaaldelijk onder water hebben gestaan, waardoor Afrika een eiland werd, hoewel dan bij die doorbraak bij Syrië tegelijkertijd ook wel eens een verbinding met Europa is ontstaan bij Sicilië of Spanje. Doch daarna vormde ze weder een breeden weg tusschen Azië en Egypte, welke niet enkel door den mensch, doch ook door velerlei Afrikaansche zoogdieren is gebruikt. Een kanaal van den Nijl naar de Roode Zee, via Mansoera naar de Bitter-meren, zou, naar men zegt, ontworpen zijn door Ramses den Groote, doch het plan werd niet verwezenlijkt. Tijdens de Perzische overheersching nam Darius I het plan weer ter hand, doch het kanaal werd eerst voltooid onder de regeering van Ptolomaeus II Philadelphus, in ongeveer 266 vóór onze jaartelling. De stad bij het eindpunt, haast tegenover het hedendaagsche Suez gelegen, werd Arsinoë, soms ook Cleoptris genoemd. Doch de handel tusschen Middellandsche en Roode Zee maakte bitter weinig gebruik van dezen kunst-waterweg tusschen de Nijl-delta en den Golf van Suez. Behalve in de meest voorspoedige dagen van het nog onverdeelde Romeinsche rijk gaven de kooplieden er de voorkeur aan hunne waren te verzenden van uit Alexandrië, dat Tanis verdrongen had

als de voornaamste stapelplaats van de Delta, naar de Rosetta-monding van den Nijl en van daar stroom-op naar Kus of naar Koptos. Van uit een dier plaatsen werden de waren door de woestijn vervoerd op ezels of ossen of wel door de pas in gebruik genomen kameelen naar Aidhab of naar Berenice aan de Roode Zee, vanwaar schepen ze brachten naar de Arabische en Indische havens.

Maar de groote keizer Trajanus maakte het kanaal der Ptolomacën dieper en breeder en noemde het „Augustus amnis”, den keizerlijken stroom. Dit kanaal verbond vermoedelijk de Damietta-vertakking van den Nijl met de Bitter-meren langs Bubastis, hield ongeveer de richting van het tegenwoordige Zoetwater-kanaal, dat 50 jaar geleden door de Lesseps was gegraven om het Nijlwater naar het waterlooze Suez te voeren. Vanaf de bevaarbare Bitter-meren voerde een andere zijtak de vaartuigen met weinig diepgang in de dagen der Romeinen naar de golf van Suez, destijds Sinus Clysma geheeten (door de Arabieren verdoopt in Bahr Kulzum) nadat de naam van Arsinoë of Cleopatris door dien van Clysma verdrongen was. Van het kanaal van Trajanus schijnt echter geen druk gebruik gemaakt te zijn. Ongetwijfeld is het gaan dichtslibben door de jaarlijksche overstromingen van den Nijl. Het kanaal Nijl-Bitter-meren is echter voortdurend onderhouden voor het gebruik onder de eerste Arabische kaliefen, die over Egypte heerschten. Haroen al Raschid zou daarbij een kanaal ontworpen hebben, dat dwars over de landengte van Suez liep, ongeveer in de richting, die later De Lesseps heeft gevolgd: een bevaarbaar kanaal van zee tot zee, waarmee te gemoet gekomen werd aan de moeielijkheid om bij Alexandrië den Nijl op te varen of over de banken bij de monden van Rosetta (Er-Rashid) en Damietta (Dimiad) te komen. Doch hij werd van dit plan afgebracht, doordat men er hem op wees, dat de scheepvaart van Byzantium zeker voordeel zou trekken van dezen directen zeeweg naar de Roode Zee en Indië, en misschien wel door het bestaan van het kanaal er toe aangelokt zou zijn om met inspanning van alle krachten Egypte te overheerschen en aldus de Mohammedaansche wereld in tweeën te snijden.

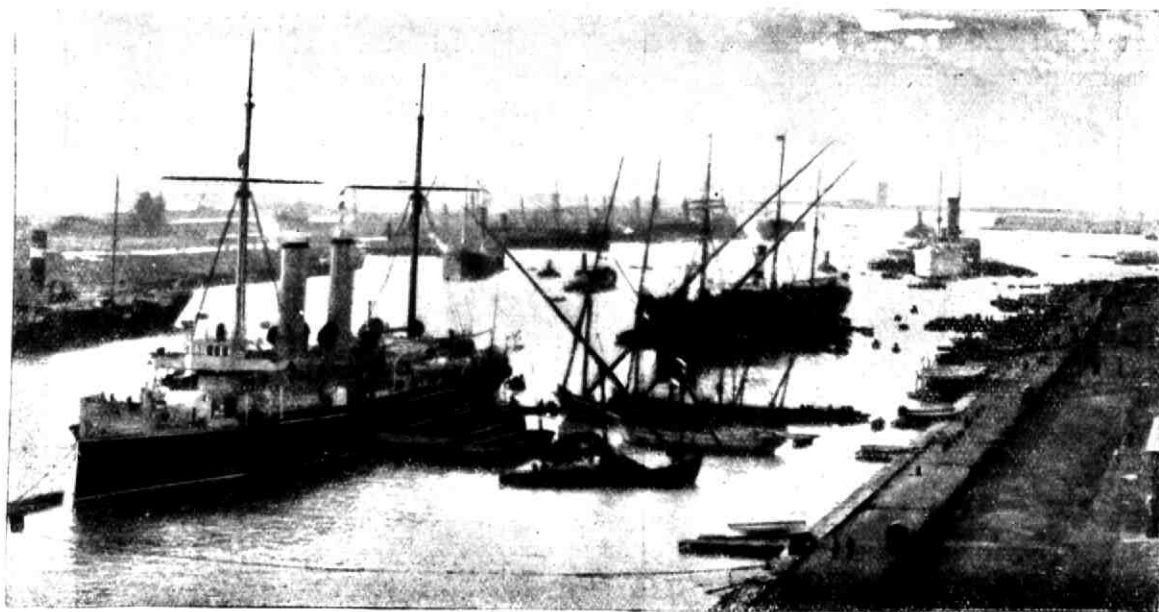
In den loop der tijden liet men intusschen zelfs het kanaal loopende van den Nijl over

Het engste gedeelte van het Suezkanaal.

de Bittermeren naar Kulzum vervallen en tegen 900 was het niet meer te bevaren. Kulzum en de er tegenover liggende voorstad „Bir Suweiz” — een bron van brak water, door versterkingen beschermd — vervielen in puin. Doch toen de sultan van Turkije, na 1518, heer werd van Egypte verrees een nieuwe zeehaven, naar Suweiz geheeten, en werd het voornaamste station voor de Turksche vloot in de Roode Zee. In den aanvang der achttiende eeuw was Suez geworden het voornaamste punt van uitgang voor een zeereis naar Indië — per Mohammedaansch vaartuig natuurlijk. Te Djeddah, de havenstad van Mekka werd van vaartuig verwisseld.

Napoleon I, die de grondslagen voor hedendaagsch Egypte legde, bezocht in 1798 Suez en vormde eensklaps het plan voor een kanaal tusschen die plaats en de Middellandsche Zee langs den Nijl. Doch de bezetting van Suez door de Engelschen in 1800 maakte een einde aan alle Napoleontische plannen. Tegelijkertijd had zijn expeditie naar Egypte, bedoeld als een middel om zijn macht naar Indië uit te breiden, de aandacht van de Engelsche regeering gevestigd op de groote beteekenis van Egypte als den sleutel van Indië in die

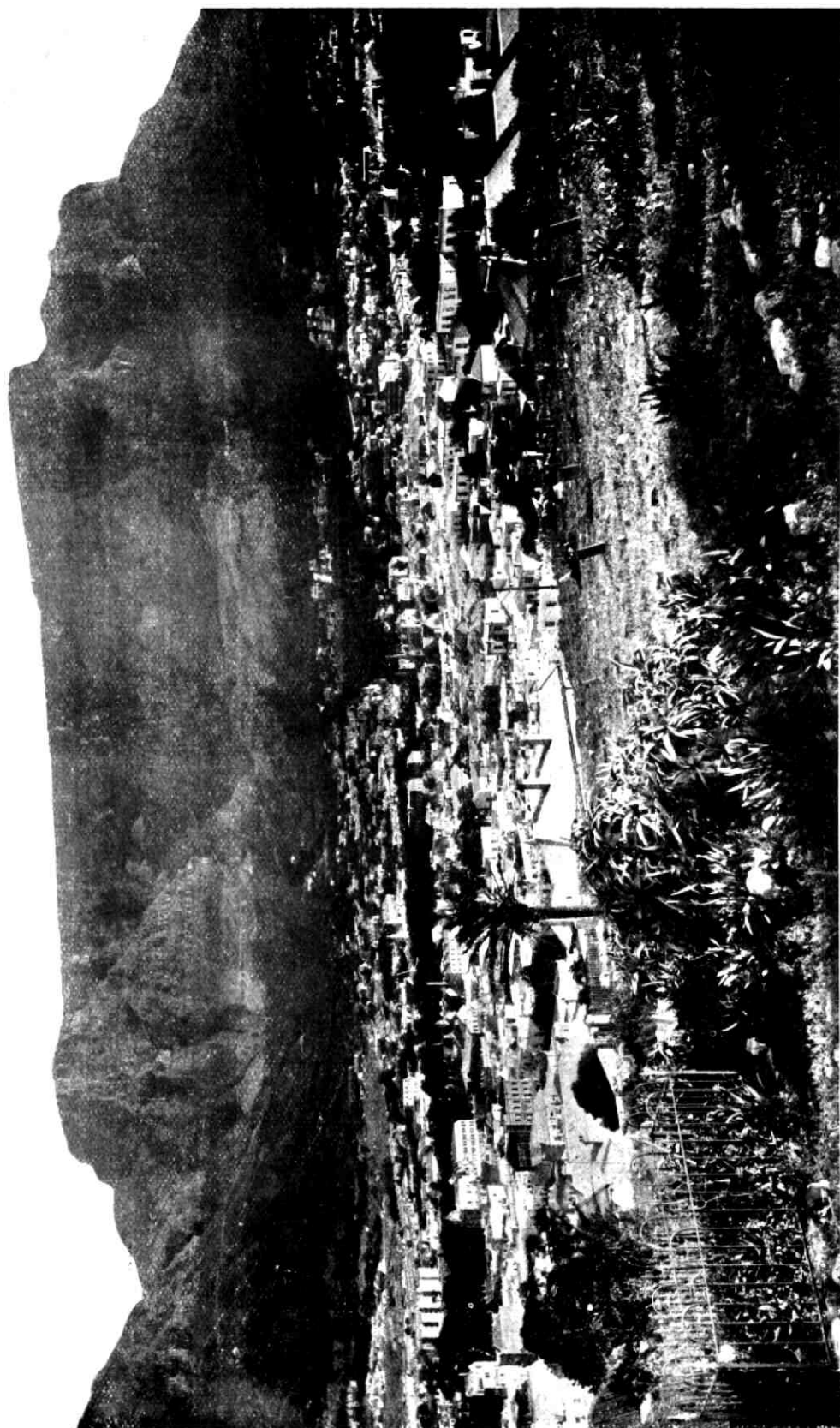

Het Suezkanaal bij Port Said. De handelskaden van Port Said liggen op deze afbeelding aan de rechterzijde.

dagen, dat er nog geen spoorwegen waren, en als een land, dat zoo smalle scheiding vormde tusschen de beide zeeën, dat op de een of andere wijze een kanaal er doorheen moest worden gegraven, zoo mogelijk onder Engelsche contrôle.

Doch de plotseling opkomende macht van Mohammed Ali in Egypte maakte voorloopig weer een eind aan alle Engelsche plannen. Een inval der Engelschen in 1806 in Egypte werd door dezen Turkschen pacha afgeslagen. Na de Napoleontische oorlogen werd de bestudeering van Egypte als het land, waarover of waardoor de weg naar Indië, Zuid-Azië en Oost-Afrika liep, weer ter hand genomen door schrandere Franschen en onderzoekende Engelschen en beide partijen wisten concessies en hulp te verwerven van Mohammed Ali. Tusschen 1839 en 1845 had luitenant Waghorn, een officier van het Engelsche geniekorps, een dienst georganiseerd den Nijl op van uit Alexandrië tot een punt zoo dicht mogelijk bij Suez, terwijl dan de landreis door de woestijn werd gemaakt in wagens, op kameelen of te paard. Later nam een spoorweg, de eerste in Egypte, de taak over van die reis door de woestijn.

De buitengewone aantrekkelijkheid intusschen die deze zeereis van Europa over Gibraltar of Marseille naar Alexandrië had, gevolgd door den tocht over land van daar naar Suez en

KAAPSTAD MET DEN TAFELBERG OP DEN ACHTERGROND.

WAAR EENS CARTHAGO VERREES.

De „rotstuijn“, aangelegd tusschen de puinhoopen van Romeinsch en Byzantijsch Carthago.

dan weer de bootreis van Suez naar Bombay, had boven de drie maanden durende, ontzettend vervelende en vaak gevaarlijke reis om de Kaap, trok weldra de bijzondere belangstelling van de Engelsche regeering. De ver-Engelsching van Suez leidde bijna onmiddellijk tot de bezetting van Aden in 1839 als een aanlegplaats tusschen Suez en Engelsch-Indië en een bescherming voor de stoombooten tegen mogelijke aanvallen van Turksche zeeroovers.

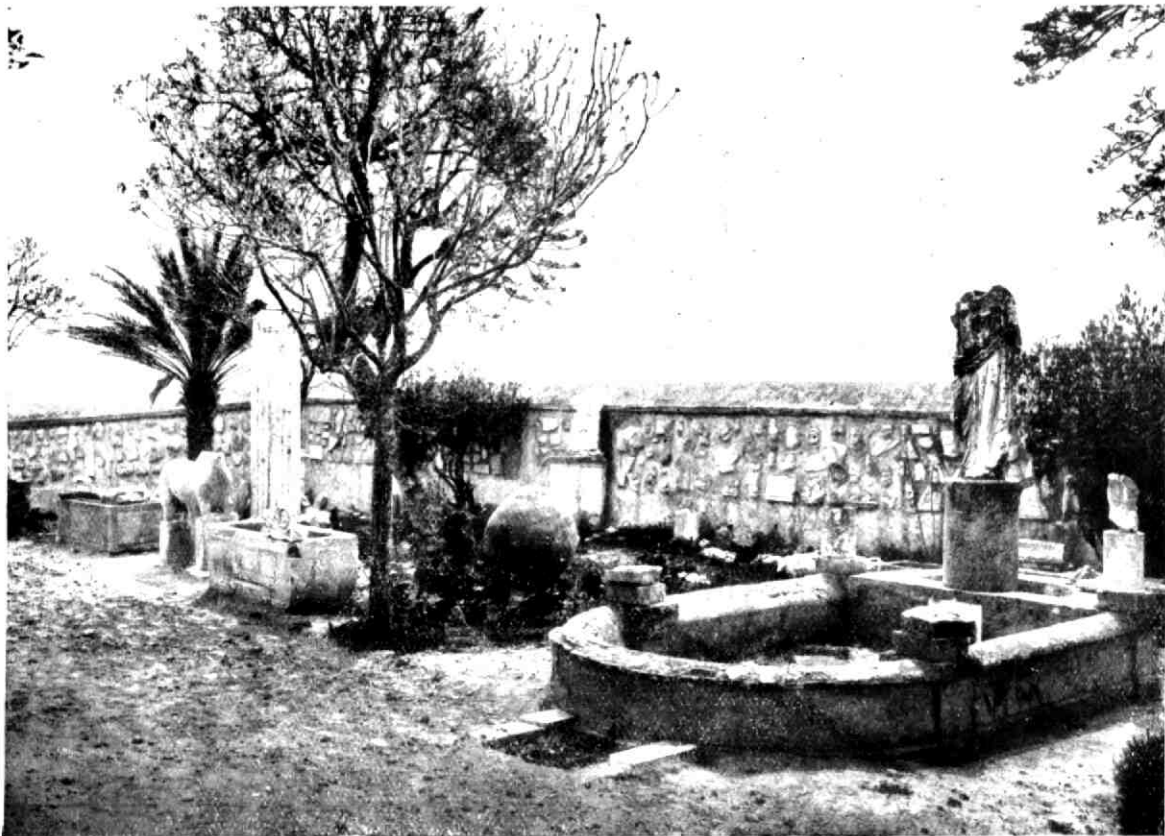
Doch terwijl de Engelschen met bekwamen spoed spoorwegen aanlegden door Beneden-Egypte om Alexandrië met de Golf van Suez te verbinden, schonk een Franschman, Ferdinand de Lesseps, een nieuw leven aan het stouter plan van een kanaal door de landengte, een kanaal op zeepeil van de Middellandsche Zee naar Suez over de Zout-meren, dat bevaarbaar zou zijn voor de schepen van den grootsten omvang en den grootsten diepgang, die toen werden gebouwd. Het plan van de Lesseps werd door Engelsche staatslieden niet enkel als onmogelijk gebrandmerkt, doch er werd ook heftig tegen geageerd omdat de verwezenlijking er van aan Frankrijk een te grooten invloed in Egypte zou verschaffen. Trots allen tegenstand — op financieel zoowel als diplomatiek gebied — wist deze vasthoudende Franschman zijn plan ten volle te verwezenlijken. Het werk werd in 1859 aangevangen en was in 1869 voltooid, nadat er 230 miljoen gulden aan ten koste was gelegd. In 1869 werd het kanaal voor het wereldverkeer geopend door de keizerin van Frankrijk, in tegenwoordigheid van den khedive Ismail en wijlen koning Eduard VII, toen nog Prins van Wales.

Het Suezkanaal is genoemd naar het nu bijna geheel op den achtergrond geraakte plaatsje Suez omdat er vijftig jaar geleden geen andere plaats van eenige beteekenis lag aan den ontworpen waterweg door de landengte. Port-Said, aan den noord-oostelijken hoek van het Menzaleh-meer, is verzezen op grond, afkomstig van het uitgegraven kanaal en is op weg een bloeiende en niet onvriendelijke stad te worden met een bevolking van bijna 50000 zielen. Voorbij Port-Said loopt het kanaal door het oostelijk deel van het Menzaleh-meer, volgt dan een enge doorgraving tusschen zandheuveld tot het 't kleine Timsah-meer (het „Krokodillen-

meer", waar weleer krokodillen — thans meer dan een eeuw verdwenen — rondzwommen). Aan het Timsah-meer ligt Ismaila, het station halfweg het kanaal.

Op het Timsah-meer volgt weer een eng gedeelte van het kanaal en dan bemerken de passagiers met zekere verademing, hoe zich de breede vergezichten van de Groote en Kleine Bittermeren voor hen openen. Dit is één breed watervlak, dat door de mailbooten gemakkelijk kan bevaren worden. Dan volgt nog het laatste deel van het kanaal, waarop de schepen bij Port-Taufik een inham van de Roode Zee bereiken. Het Suez-kanaal is 162 kilometer lang, waarvan 120 zijn gegraven, de rest door de meren loopt.

De Engelsche regeering zorgde in 1875 er voor, dat de aandelen van den Khedive in het kanaal door de schatkist werden aangekocht, waardoor zij een grooten invloed kreeg op het beheer, dat tot 1886 voornamelijk in Fransche handen berustte. In die dagen werden ernstige klachten geuit door de Engelsche reeders over de ongemotiveerde vertraging, die de schepen ondervonden bij de doorvaart door het kanaal. Nadat in 1882 Engeland Egypte onder zijn vaderlijke zorgen had genomen, werd werkelijk in ernst voorgesteld, dat Engeland een nieuw kanaal zou graven hetzij van Alexandrië naar Mansoera, Ismaila en Suez, of een kanaal, dat evenwijdig aan het oude op het Syrisch gebied zou loopen. Zelfs werd het fantastisch denkbeeld opgeworpen een kanaal te doen graven door de Syrische kustlanden naar den Boven-Jordaan, dat dan het water der Middellandsche Zee zou gebracht hebben naar het dal van den Beneden-Jordaan en de Doode Zee, welke in een kloof onder den zeespiegel ligt, en verder zou worden doorgegraven naar den golf van Akaba. Doch men heeft een vreedelievender weg gekozen. Aan den Raad van Beheer, die nog steeds te Parijs is gevestigd, werd een Engelsche directeur toegevoegd en het bestaande kanaal werd verbreed. De mailbooten blijven nu niet langer dan 12 uur in het kanaal en kunnen ook bij nacht varen.

In den tuin tegenover het museum der Witte Paters te Carthago.

De Tafelberg bij Kaapstad. Kaapstad is reeds in 1291 door de beide Genueezen Vivaldi omzeild, in 1487 landde er de Portugees Bartolomeo Dias, in 1497 deed Vasco de Gama het land aan, doch tot kolonisatie brachten de Portugeezen het er niet. Dat was eerst het geval met de Hollanders, die er in 1601 een kolonie vestigden. In 1652 bouwden zij onder Jan van Riebeeck hun eerste fort op de plaats van het tegenwoordige Kaapstad. De kolonisten hadden aanvankelijk onafgebroken strijd te voeren met de Hottentotten, doch onderwierpen deze ten slotte aan hun macht, drongen dieper het land in en dit kwam tot zoo grooten bloei, dat de emigratie uit Holland naar Kaapkolonie een zeer belangrijken omvang kreeg. In 1782, tijdens

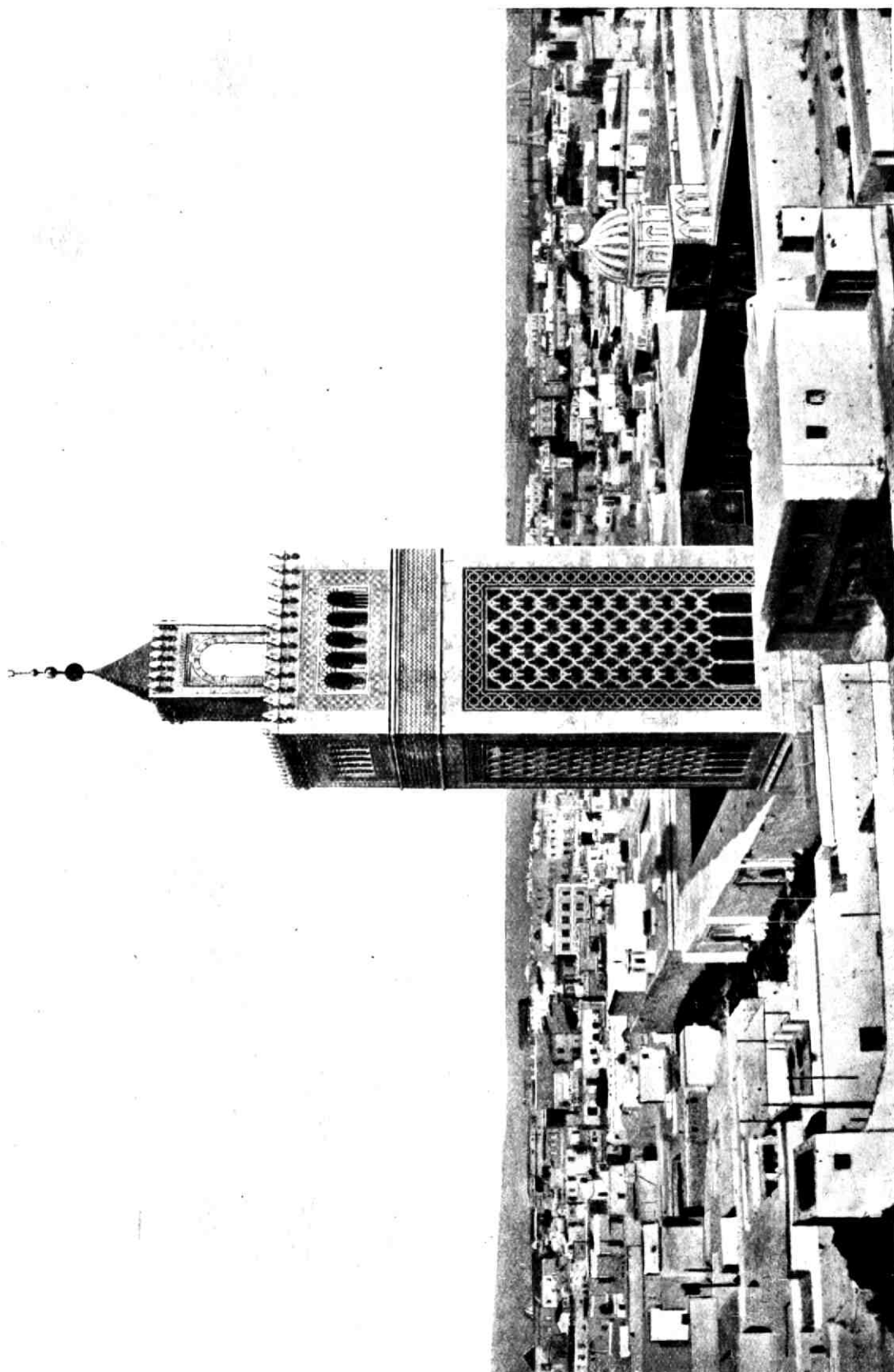

Een driehoekig Phoenicisch graf te Carthago.

den Noord-Amerikaanschen oorlog, deden de Engelschen een vergeefschen aanval op Kaapkolonie, doch in 1795 legden zij er ten slotte toch de hand op. Wel werd bij den vrede van Amiens de Kolonie aan Holland teruggegeven, doch reeds in 1806 veroverde Engeland haar opnieuw, en annexeerde het land stelselmatig, dat in 1814 bij den Parijschen vrede ook officieel tot Engelsch territorium werd verklaard. Sedert is Kaapland sterk in bloei en welvaart toegenomen.

Kaapstad is nu, gelijk mede de afbeelding op bladzijde 375 doet zien, op weg om een der groote steden der wereld te worden. Trouwens ook de prachtige omgeving werkt daartoe mede. Het merkwaardigste van die omgeving is de Tafelberg, 1072 Meter hoog, over welks vlakke top de wolken zich soms in zoo dikke laag uitstrekken, dat zij gelijken op een wollen tafelkleed. De Tafelberg is het laatste der steile hooglanden en bergketens, die een groot deel van Zuid-Afrika beslaan en die zoover doorloopen tot de kust, dat de golven van den Atlantischen Oceaan er tegenaanklotsen.

De Hottentotten, die weleer het land bevolkten, waren eeuwen te voren uit de buurt van Walvisch baai en Damaraland er heen afgezakt. In nog vroeger tijden schijnen deze gewoond te hebben in de buurt van het Victoria Nyansa en waren voortgesproten uit de vermenging van het Hamitische, half blanke ras van Noord-Oost-Afrika en een stam van Bosjesmannen in Oost-Afrika. Een deel dier gemengde bevolking vindt men nog steeds in het noordelijk deel van het Unyamweziland, waar een taal gesproken wordt, nauw verwant aan de eigenaardige klappende of smakkende taal der Bosjesmannen en Hottentotten.

DE MOSKEE VAN DEN OLIJFBOOM (AZ-ZEITOUNA).

CAIRO.

Blik op "Oud-Cairo" (Mastara) met de Pyramiden van Gizeh op den achtergrond. In de verte ligt het eiland Roda, waarop volgens de legende Mozes door Pharaoh's dochter werd gevonden tusschen de biezen van den Nijl.

Carthago. — Is Kaapstad de vermaardste stad van Zuid-Afrika, Carthago is de meest beroemde naam van het noorden. Carthago, van onsterfelijke vermaardheid, heeft tegenwoordig een eigen spoorwegstation, waarop zijn vermaarde naam prijkt. Maar veel meer dan een halte van een buurtspoorweg is het niet — en dat is voldoende voor de behoefte van het oogenblik.

Carthago werd ongeveer 822 vóór Chr. door de Phoeniciërs gesticht. Zijn Syrische naam was vermoedelijk Kart-hadjah, „De Nieuwe stad.” Het was volstrekt niet hun oudste nederzetting op de noordkust van Afrika, want reeds 300 jaar vroeger hadden zij Utica gegrondvest. Doch Carthago werd weldra de voornaamste plaats wegens zijn prachtige ligging aan de kust van een diep in het land indringende golf, dicht bij de monding van de eenige belangrijke rivier van Tunis, de Majerda (Bagradas). Totaal verwoest door de Romeinen in 145 vóór Chr. werd Carthago later door hen herbouwd op aanstichting van Julius Caesar in 16 vóór Chr. als het

gevolg van een droom, gedeeltelijk ook uit wroeging, en in de eerste vier eeuwen onzer jaartelling werd Carthago een stad van welvaart en pracht in veel hooger mate dan ooit het geval was geweest toen het de hoofdstad was van de Phoenicische kolonie op Afrika's noordkust. Trots vele wederwaardigheden onder de heerschappij der onbeschaafde Vandalen, bleef het een belangrijke stad, ook in de dagen van den eersten inval der Arabieren in Tunis in de zevende eeuw. Doch de stad werd in 698 tot op haar grondvesten verwoest door Hassan ibn An-numan. De eerste Arabische veroveraars van

De Citadel van Cairo, gebouwd of in ieder geval voor een groot deel gebouwd door sultan Saladin in 1166.

Noord-Afrika vervolgden de Christenen niet, doch lieten hen in de omgeving van Carthago wonen en vergunden hun hunne eigen bisschoppen te kiezen. Maar aan deze verdraagzaamheid kwam een einde, toen de heerschers van Tunis in dezelfde eeuw, ten gevolge van de aanvallen der christelijke mogendheden, meer fanatisch optraden. Toch bleef Carthago als stad, zij het ook een stad van puinhoopen, de aandacht trekken, totdat koning Lodewijk IX van Frankrijk in 1270 landde bij zijn alleronzinnigsten kruistocht tegen de Mohammedaansche heerschappij. De vorst werd verslagen niet door de beheerschers van Tunis, doch door de pest, waaraan hij met een groot aantal soldaten en aanvoerders bezweek. Krachtens een tractaat met den vijand mocht de Fransche legermacht na zijn dood in den herfst van 1270 ongehinderd aftrekken, doch toen zij goed en wel Carthago had verlaten, werden de puinhoopen door de Arabieren en Berbers met den grond gelijk gemaakt, opdat zij nimmer meer een onderkomen zouden kunnen verschaffen aan een Christenleger.

De belangstelling voor Carthago ontwaakte in de achttiende eeuw weder, dank zij de

De Moskee van Muhammad Ali, gebouwd op de citadel van Cairo en in 1857 voltooid.

wondervolle onderzoekingen, geleid door den merkwaardigen geleerde James Bruce, die later de bronnen van den Blauwen Nijl ontdekte. De Franschen wijdden weder hunne aandacht aan de stad, nadat zij Algiers hadden veroverd, en verwierven van den Bey van Tunis den afstand van het deel der streek, waar vermoedelijk het kamp en de plaats van het overlijden van Lodewijk IX (St. Louis) in 1270, was te vinden. Die plek werd in 1841 overgedragen aan de zorgen van een godsdienstige nederzetting, die zich ontwikkelde tot de kolonie der Witte Paters. Een opzichtige en leelijke kapel, van slechten smaak getuigend, werd hier als heiligdom opgericht. Later deed wijlen kardinaal Lavigerie, aartsbisschop van Carthago, er een kathedraal bouwen. Kardinaal Lavigerie moedigde ook oudheidkundige nasporingen aan en de overste van het klooster, alsmede zij, die onder hem werkten, in het bijzonder vader Delattre, heb-

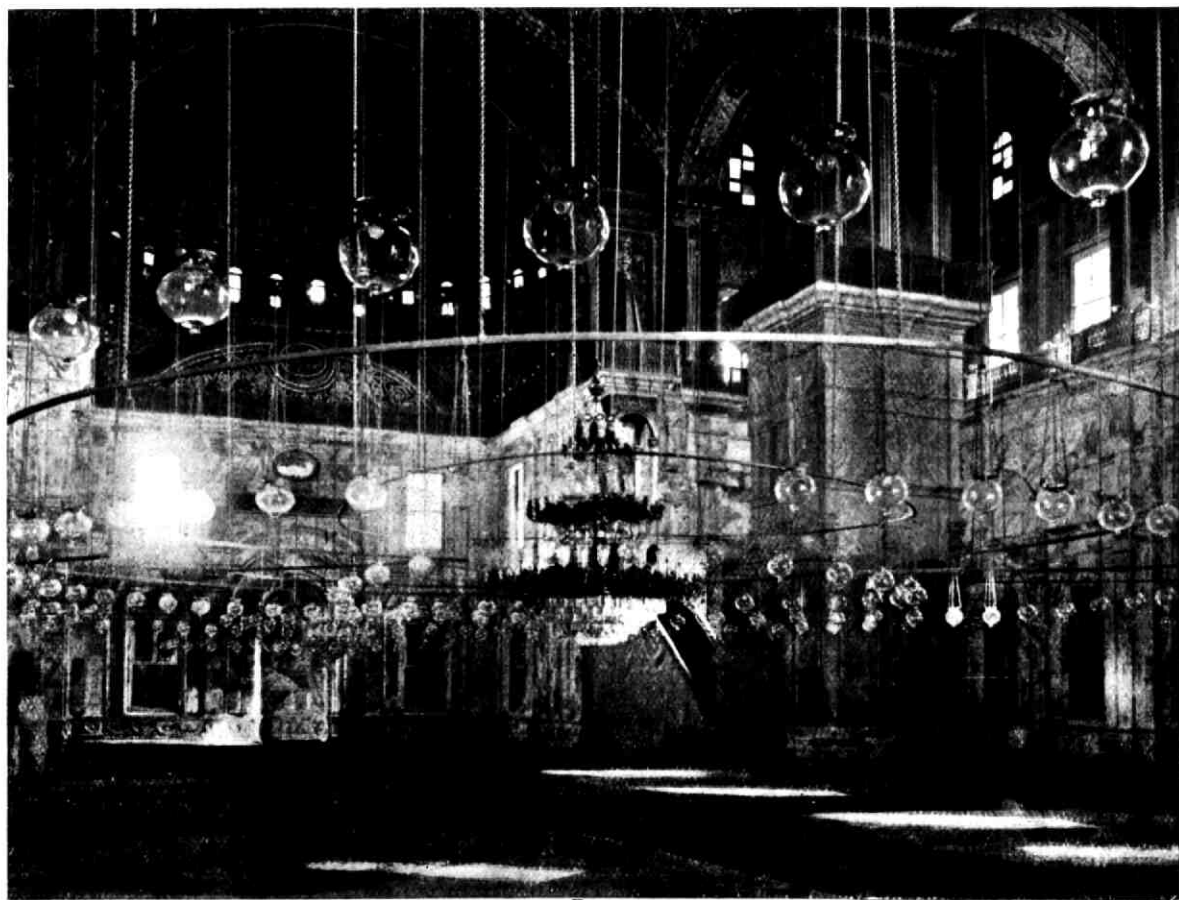
ben op hoogst lofwaardige wijze opgedolven en bewaard tal van belangwekkende overblijfselen en uit de Phoenicische, Carthaagsche, Romeinsche en Byzantijsche tijden. Die welke geen plaats hebben gevonden in een zeer bezienswaardig museum, treft men aan in een schilderachtigen tuin, welke er aan grenst. Ook het Fransche bestuur van Tunis toont belangstelling in het onderzoek van de puinhoopen van Carthago, doch de opmerkelijkste vondsten dankt men aan vader Delattre.

Phoenicische graven te Carthago. — Tot nog toe hebben de opgravingen van Carthago nog niet veel aan den dag gebracht omtrent de oudste Punische overblijfselen der stad. Doch een groot aantal inscripties in Phoenicisch letterschrift heeft men wel aangetroffen en onder dak gebracht hetzij in het museum van Carthago of in het Tunesische staatsmuseum op den Bardo bij Tunis. Wijders heeft men in een der buitenwijken van Carthago, door de Arabieren „Douimès” geheeten, een aantal driehoekige vóór-Punische of oud-Phoenicische graven bloot gelegd. Een er van, gelijk aan dat waarvan we een afbeelding geven, werd in 1899 ontdekt tijdens het bezoek van koningin Alexandra, toen nog prinses van Wales, aan de opgravingen van Carthago.

Tunis. — Op twintig Kilometer afstands aan den overkant van een ondiep meer, waar door de Franschen een bevaarbaar kanaal hebben aangelegd, ligt de schoone Moorsche stad van Tunis, thans minder schilderachtig misschien dan toen schrijver dezès in 1879 voor het

eerst er een bezoek aan bracht. In die dagen waren de oevers van het ondiepe meer voorbij Goletta bevolkt door gansche scharen roode flamingo's, groote pelikanen en reigers en in de wintermaanden door ooievaars, ganzen, eenden en wilde zwanen. Het witte Tunis — de Burnou van den Propheet — verhief zich aan den zuidelijken oever van dit moerasachtige meer. In het noordoosten verhieven zich de uitgedoofde vulkaan „de Twee Hoorns” (Bu Karnein) en de bergvlakte met de loodmijnen — Jebel Resass. Het Tunis van 1910 heeft zich ontzaglijk uitgebreid buiten de muren der oude stad; er is een moderne Europeesche stad verzezen met gebouwen, die aan Marseille en Nice herinneren. Doch de Arabische stad verheft zich nog steeds met zijn platte daken, zijn statige minarets en kubba's of kleine witte koepels. Het gezicht afgebeeld op bladz. 369 is genomen van het dak van een huis bij de Groote Moskee, „Az-zeitouna (de Olijvenboom), waarboven zich verheft de nieuwe minaret die de vroegere, welke in 1888 instortte, vervangt.

Cairo. — Het Cairo van onze dagen — het oude zoowel als het nieuwe — is een stad, of een samenvoeging van steden, waarvan de naam dagteekent uit 968, toen het als „de stad der overwinning” — Al-Kahira — werd gesticht door den opperste der Fatimitische Kaliefen van Egypte. Maar het was niet veel anders als de herleving van een agglomeratie van nederzettingen over een uitgestrektheid van 30 bij 15 Kilometer, waar reeds vele steden waren verzezen en verdwenen. In het zuiden, op den westelijken oever van den Nijl, had eenmaal Memphis gestaan, in het noordoosten Heliopolis, beide hoofdsteden van het oude Egypte. Nagenoeg op de plek, waar Cairo verrees, stond eenmaal de stad Babylon, gesticht door de Mesopotamische immigranten in de dagen der Perzische overheersching, en in stand

HET INWENDIGE VAN DE MOSKEE VAN MUHAMMAD ALI TE CAIRO.

Bewonderenswaardig zijn vooral de kristallen lampen, die de ruimte versieren.

gebleven ook onder de Romeinsche heerschappij. Babylon werd opgevolgd door Al-Fostat, de tent-stad van den Mohammedaanschen veroveraar Amr-bin-el-Asi. Het „Oude Cairo” van heden staat op de plaats van het vroegere Babylon en Al-Fostat. Al-Katai, een uitgestorven stad, met de moskee van Ibn Tulun, is een buitenwijk van haar opvolgster, Al-Kahira, en een ander oud en verlaten dorp is Al-Askar. Bulaq is een voorstad aan de rivier. Na de Napoleontische oorlogen werd Cairo de hoofdstad van Muhammad Ali, den Turkschen sergeant der artillerie, die een monarchie grondvestte en van wien de tegenwoordige Khedive van Egypte een afstammeling is.

De fontein op den tempelhof van de Moskee van Muhammad Ali te Cairo.

De Citadel van Cairo. — De Citadel van Cairo, in 1166 door Saladin met de steenblokken der Pyramiden gebouwd op een uitlooper der Mokattam-heuvels, staat in nauw verband met de daden van Muhammad Ali, waarvan zeker de verschrikkelijkste is de Mamelukkenmoord in 1811. Volgens het verhaal is slechts een ontkomen aan den onverwachten, verraderlijken aanval en hij dankte dit aan den stoutmoedigen sprong van zijn paard over de wallen op de vlakten buiten de citadel. Het paard kwam er bij om, doch de man ontsnapte, ten minste volgens de legende. De Engelschen hebben de citadel in 1882 ingenomen.

De Moskee van Muhammad Ali. — Deze moskee is niet een bijzonder smaakvol of mooi bouwwerk, vergeleken met de statige moskees uit den tijd der Sarracenen in de andere gedeelten van Cairo, doch ze wordt gerangschikt onder de kleinere wonderen der wereld wegens haar grootte en de pracht van haar kristallen lampen en kandelaars, die het inwendige tooien, alsmede den rijkdom van marmer en oostersch albast, waarmede ze uitwendig is versierd.